

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า

วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า

ธรรมบรรณาการเนื่องใน
งานฉลองพระธุตังคเจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์
และ
ในงานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย
ครบรอบวันมรณภาพปีที่ ๔๗
พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์
(ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)
๒๒ - ๓๐ เมษายน ๒๕๕๑
ณ วัดอโศการาม
ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

พุทธพจน์

น ตาวตา ธมฺมธโร ยาวตา พหุ ภาสติ
โย จ อปฺปมฺปิ สุตฺวาน ธมฺมํ กาเยน ปสฺสติ
ส เว ธมฺมธโร โหติ โย ธมฺมํ นปฺปมชฺชติ ฯ

บุคคลไม่นับว่าเป็นผู้ทรงธรรม ด้วยเหตุเพียงเพราะพูดมาก
ส่วนผู้ใด ถึงได้สดับตรับฟังน้อย
แต่เห็นธรรมด้วยใจ ไม่ประมาทในธรรม
ผู้นั้นแล เรียกว่า เป็นผู้ทรงธรรม

One is not a Dhamma-holder just because one talks a lot :
he who having heard a little, who with the body Dhamma sees,
he is indeed a Dhamma-holder-not heedless of the Dhamma.

ขุ.ธ. ๒๕/๒๙/๔๙

หลวงพ่อทรงธรรม ประดิษฐานที่ศาลาหลวงพ่อทรงธรรม วัดอโศการาม

ธมฺมธโร คือ “ผู้ทรงธรรมวิสุทธิ์”

วิมุตติธรรมผุด...สุดทางแห่งสังสาร

เรด้าร์ธรรมส่องไปแดนนิพพาน

อมตะมหานิรันดร์กาลคือนาม “ท่านพ่อลี”

พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์

(ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)

พระวรธรรมคติ

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประทานลงในหนังสือท่านพ่อลี ธมฺมธโร

และ พระธุตังคเจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์

ขออนุโมทนาสาธุการ คณะศิษยานุศิษย์พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) ที่ได้ระลึกถึงคุณของครูอาจารย์ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเพื่อบูชาคุณของท่าน การพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแผ่เกียรติคุณดังกล่าวนับว่าเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติและไม่มีการปฏิบัติใด ยิ่งใหญ่ มีผลเป็นมงคลสูงสุด เสมอด้วยการปฏิบัติธรรมและความสำเร็จผลจะเกิดได้เพียงใด สำคัญที่ใจของผู้ปฏิบัติ เท่านั้น

ธรรมะเป็นเครื่องอบรมจิตให้มีมนุษยธรรมรู้จักเคารพในสิทธิแห่งมนุษยชนทั่วไป ให้ประกอบด้วยเมตตาธรรมต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย และให้มีหิริ (ความละอายใจต่อความชั่ว) โอตตัปปะ (ความเกรงกลัวต่อความชั่ว) ทั้งให้รู้จักรักษาจิตใจ รู้จักทำความสงบใจให้แก่จิตใจ รู้จักทำใจให้เป็นสมาธิ นอกจากนี้ ธรรมะยังเป็นเครื่องอบรมปัญญา คือ รู้จักบาปบุญคุณโทษ ให้รู้จักตนเองไม่หลงตนลืมตน เพราะมัวเมาไปในโลกียสมบัติต่างๆ ตลอดถึงให้มีความรู้ยิ่งขึ้นไปกว่านั้น

วิธีปฏิบัติถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะนั้น ให้ตั้งใจระลึกถึงพระพุทธเจ้าคุณข้อใดข้อหนึ่ง หรือระลึกโดยสรุปว่า พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้จริงทรงบริสุทธิ์จริง ทรงมีพระกรุณาจริง พระพุทธเจ้าก็จะปรากฏขึ้นในพระคุณ ความหวาดกลัวทุกอย่างจะหมดสิ้นไปจากจิตใจ หรือถ้าความหม่นหมองอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะหายไปสิ้น จะหายจากความอัดอั้นตันใจ จะเห็นทางออกอย่างดีที่สุด นี่เป็นพุทธานุภาพที่มีจริง

ข้อสำคัญให้ตั้งใจถึงพระพุทธองค์ให้เป็นสรณะของตนให้จริง พระองค์ก็จะมาเป็นสรณะได้จริง.

ขออนุโมทนาอำนวยพร

วัดบวรนิเวศวิหาร

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๐

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร

คำปรารภ

“พระธุตังคเจดีย์” นี้ เรามุ่งหมายจะอาราธนาพระธาตุของครูบาอาจารย์ลูกศิษย์ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ที่เป็น **“เพชรน้ำหนึ่ง”** และเป็น **“พระอรหันต์”** ในสมัยปัจจุบันมารวบรวมไว้

อัฏฐิของท่านเหล่านี้ได้กลายเป็น **“พระธาตุ”** เช่นดังครั้งพุทธกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรวบรวมประดิษฐานไว้ที่ **“พระธุตังคเจดีย์ วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ”** อันเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศไทย เพื่อให้พี่น้องชาวไทยและลูกหลานของเราได้กราบไหว้บูชาในอนาคตกาล

...นี่แสดงให้เห็นถึงวาสนาบารมีของท่านพ่อลี ธมฺมธโร สมัยก่อนแถบวัดอโศการามไม่มีหมู่บ้าน ท่านก็สามารถเลี้ยงพระเณรและผู้คนได้อย่างสบาย เรากับท่านสนิทกันมาก พึ่งเป็นพึ่งตายต่อกัน ผูกพันกันมายาวนาน ท่านเป็นผู้ที่ท่านพระอาจารย์มั่น ไม่เคยตำหนิ มีแต่ชื่นชม ซึ่งยากที่จะหาบุคคลมาเปรียบเทียบกับท่านได้ในศิษย์สายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น **“หลวงปู่ฝั้นกับท่านพ่อลี”** เก่งในเรื่อง **“พลังจิต”**

...ถ้าจะเทียบแล้ว **ท่านพ่อลีเปรียบเหมือนพ่อ เมื่อผู้เป็นพ่อได้ล่วงลับไป หลวงตา ก็เป็นเหมือนพี่ชายใหญ่ ต้องคอยดูแลน้อง ๆ ให้ดี** วัดป่าบ้านตาดกับวัดอโศการามจึงเป็นเหมือนวัดเดียวกัน เราจึงต้องไป ๆ มา ๆ อยู่เสมอ

...ทำเลของวัดอโศการามเราไปดูหมดแล้ว ที่ติดชายทะเลเป็นที่เหมาะสมในการภาวนา มีที่เดินจงกรมนั่งภาวนาสะดวกสบายสงบสงัด ไม่มีอะไรมารบกวน

...สมบัติอะไรก็ตามภายในโลกนี้สู้ธรรมสมบัติภายในใจไม่ได้ สมบัติภายในใจเลิศเลอสุดยอด ขอเพียงให้ใจกับธรรมได้สัมผัสกัน มันจะแสดงฤทธิ์เดชเป็นที่อัศจรรย์

เมื่อ **“หัวใจได้ความสง่างาม”** แล้ว อยู่ใต้ร่มไม้ร่มใด ภูเขาลูกใด ถ้ำหรือเงื้อมผาแห่งใด สถานที่แห่งนั้นย่อมพลอยสง่างามไปตามด้วย

“สติ” นี่เองจะเป็นกุญแจดอกสำคัญ ไขไปสู่ประตูพระไตรปิฎกภายใน เพื่อเปิดเข้าไปสู่ประตูแห่งพระนิพพาน

พระธรรมปัญญาบดี

๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) วัดป่าบ้านตาด

คำปรารภ

ทุกชีวิตที่บังเกิดขึ้นมาในโลกนี้ ล้วนแล้วแต่ต้องการความสุขความเจริญด้วยกันทุกรูปทุกนาม

อริยสัจ ๔ หรือกฎแห่งกรรม เป็นความจริงสากลที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้และทรงพระมหากรุณาธิคุณแสดงไว้แล้ว เป็นมรดกธรรมสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ บุคคลผู้ได้ศึกษาปฏิบัติบำเพ็ญเต็มความสามารถ จนทำให้บังเกิดเป็นพระอริยเจ้า แม้จะมีเพียงจำนวนน้อยมาก แต่ก็เปรียบเสมือนเพชรน้ำเอก ซึ่งมีคุณค่ามหาศาลหาประมาณมิได้ ยิ่งเสียกว่าการได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ์หรือผู้มีอำนาจราชศักดิ์ยิ่งใหญ่ มีทรัพย์สมบัติแสนศฤงคาร ปานใดเสียอีก

หนังสือ **“ท่านพ่อลี ธมฺมโร พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า”** และหนังสือ **“พระธุตังคเจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์”** นี้ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก เนื่องในวาระแห่งการเฉลิมฉลอง **“พระธุตังคเจดีย์”** ซึ่งได้รับการปฏิสังขรณ์ให้แข็งแรงมั่นคงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งในประเทศไทย

อีกทั้งยังเป็นการเทิดพระคุณ และบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่**พระสุทธิธรรมรังสี คัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) ผู้ให้กำเนิดวัดอโศการาม** และริเริ่มในการก่อสร้าง **พระธุตังคเจดีย์** นี้ขึ้นไว้ ซึ่งเป็นพระอาจารย์กรรมฐานผู้ทรงคุณธรรมอย่างยิ่งองค์หนึ่งแห่งยุคกรุงรัตนโกสินทร์

นอกจากนี้ยังเป็นอนุสรณ์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ** เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

ทางวัดอโศการามขออนุโมทนาสาธุการเป็นอย่างยิ่ง ต่อบรรดาท่านสาธุชนผู้มีจิตศรัทธาปสาทะ ซึ่งได้มีส่วนแห่งบุญบารมีร่วมกันไว้ ณ ที่นี้ทุกท่าน

(พระญาณวิศิษฏ์)
เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

พระญาณวิศิษฏ์ (หลวงพ่อทอง จนฺทสิริ) เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

บูรพาจารย์นิราศร้าง แดนไกล
ฟ้าดินร่ำไห้ ทั่วหล้า
แผ่นดินธรรมค้ำไทย ฤาเปรียบ ใดเลย
สร้างพระธุดังคเจดีย์ไว้ ชาติไทยร่มเย็น

ความนำ

สิ่งที่ควรเข้าใจก่อนอ่าน

นับเป็นเวลาปีกว่า ที่การทำงานทั้งหมดสำเร็จลงได้

เริ่มต้นตั้งแต่ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ที่**พระญาณวิศิษฏ์** (ทอง จนฺทสิริ) เจ้าอาวาสวัดอโศการาม และ**พระครูพุทธิสารสุนทร** (บุญกู้ อนุวฑฺฒโน) ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่ข้าพเจ้านับถือเป็นการส่วนตัวอยู่แล้ว ได้ติดต่อและมาพบข้าพเจ้าที่วัดป่าภูผาสูง จังหวัดนครราชสีมา

พูดคุยถึงการจัดทำสื่อธรรมะ**เนื่องในวาระฉลองพระธุตังคเจดีย์ ที่วัดอโศการาม** โดยมี**พระเดชพระคุณพระธรรมวิสุทธิมงคล** (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เป็นประธานบูรณะซ่อมแซมใหม่ทั้งหมดใกล้จะเสร็จสมบูรณ์แล้ว

ทางวัดมุ่งหวังที่จะรักษามรดกธรรมของ **พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)** ไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งนับวันจะมีแต่สูญหายและหายากยิ่ง โดยเฉพาะต่อไปในอนาคต จะยิ่งทรงคุณค่าหาประมาณมิได้

อีกทั้งยังต้องการเผยแผ่ธรรมะ และประวัติท่านพ่อลี ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน จึงมอบหมายให้ข้าพเจ้าจัดทำสื่อเผยแผ่ เพื่อเป็นธรรมบรรณาการดังต่อไปนี้

๑) หนังสือ ***"ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอริยะเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า"***

๒) หนังสือ ***"พระธุตังคเจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์"***

๓) DVD สารคดี ***"ตามรอยธรรมท่านพ่อลี"***

๔) บทเพลงประกอบสารคดี ***"ตามรอยธรรมท่านพ่อลี"***

๕) แถบเสียง MP3 บรรยาย ***"ชีวประวัติ พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)"***

เบื้องต้นข้าพเจ้าคิดว่า "จะไม่รับทำ" เพราะได้ตั้งใจว่าจะงดทำหนังสือก่อนหน้านี้แล้ว จึงบ่ายเบี่ยงท่านอยู่นานหลายเดือน

ต่อมาคิดได้ว่า **...ครั้งหนึ่งท่านพ่อลี ธมฺมธโร ก็เป็นเจ้าบุญนายคุณเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมของเราผู้หนึ่งโดยที่เราไม่รู้ตัวเช่นกัน คือ**

๑. พระธุดงค์กรรมฐานที่ประชาชนคนไทยหรือชาวต่างชาติ รู้จักกันอยู่ทุกวันนี้ องค์ท่านมีส่วนสำคัญ ที่เป็นผู้สามารถนำกรรมฐานเข้ามาเผยแผ่ในเมืองหลวงจนโด่งดังเป็นพลุแตก จุดชนวนให้วงศ์กรรมฐานพุ่งทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้า ประดับวงศ์พระพุทธศาสนามาจวบจนปัจจุบัน

๒. เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ ไม่ทราบมีอะไรมาดลใจให้ข้าพเจ้ามาพักที่วัดอโศการาม ซึ่งอยู่ใต้ร่มบารมีธรรมของ**ท่านพ่อลี ธมฺมธโร**

สถานที่แห่งนี้ให้ความร่มเย็นเป็นสุขทั้งทางกายและจิต พระเถรานุเถระล้วนมีเมตตาเอื้ออารี บารมีท่านพ่อลีมีมนต์ขลังคุ้มครอง ผ่อนคลายทุกข์โทษอันเกิดทางไตรทวาร ภาวนาเยือกเย็นดี มีสัปปายะธรรม

๓. แผ่นดินตรงวัดอโศการามนี้ เป็นแผ่นดินแห่งประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ ท่านพ่อลีได้จัดงานฉลองกึ่งพุทธกาลอย่างยิ่งใหญ่ รอยทางเท้าแห่งพระอริยคณาจารย์ผู้ทรงศีลธรรมบริสุทธิ์ รุ่นแล้วรุ่นเล่าต่างเคยเดินทางย่ำผ่านไปมา

ไม่มีสำนักใดในประเทศไทยครองความเป็นมนต์ขลังศักดิ์สิทธิ์วิเศษยิ่งใหญ่ไปกว่าสำนักแห่งนี้

๔. ในคราวที่พระธรรมวินัยถูกบ่อนทำลายเกิดเหตุคับขันต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันจะส่งผลกระทบต่อคณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑลและชาวไทยทั้งมวล วัดอโศการามแห่งนี้ เป็นสถานที่ชำระสะสางอันศักดิ์สิทธิ์ ปราศจากเวรภัย

แม้คณะสงฆ์ในนามพระป่า จะมาชุมนุมเป็นเรือนหมื่นเรือนแสน หรือมากเท่าใดก็ไม่มีเหตุมลทินขัดข้องหมองใจ มีแต่สะดวกเรียบร้อยโดยปริยาย

๕. **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** เป็นพระอริยสงฆ์ต้นแบบแห่งการปฏิบัติที่สำคัญยิ่งรูปหนึ่งใน**ศิษย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต**

หลักคำสอน พระธรรมเทศนา วัดวาอาราม วัตถุมงคลที่ท่านทำไว้ล้วนวิจิตรพิสดารและมีความหมายลึกล้ำน่าอัศจรรย์

ท่านได้เอาชนะใจบุคคล ที่บุคคลอื่นเอาชนะได้ยาก ท่านรบชนะกิเลสและพลีชีพเพื่อธรรม แม้ท่านมีอายุขัยอยู่ได้เพียง ๕๕ ปี แต่ประโยชน์และคุณความดีที่ท่านทำ

ไว้ยิ่งใหญ่มากมายสุดประมาณ

ดังพุทธพจน์ที่ว่า ***"บุคคลผู้ไม่ประมาท มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ย่อมประเสริฐกว่าบุคคลที่มีอายุเป็นร้อยปี ที่เป็นอยู่ด้วยความประมาท"***

๖. เมื่อข้าพเจ้าได้พูดคุยกับพระอาจารย์ทอง พระอาจารย์บุญกู้และพระสมุห์อมร ท่านทั้งสามแสดงให้ข้าพเจ้าเห็นถึงความเคารพนบนอบ เทิดทูนบูชา กตัญญูกตเวทิตาต่อองค์ท่านพ่อลีอย่างหาที่สุดมิได้

ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่า **"ศิษย์ที่มีความเคารพต่อครูบาอาจารย์เยี่ยงนี้ หาได้ยากยิ่งนัก แม้ว่าท่านพ่อลีจะนิพพานจากไปนานแล้ว แต่ศิษย์ที่อยู่เบื้องหลังก็พร้อมและเต็มใจสนองคุณไม่เว้นวาย"**

ข้าพเจ้าเองแม้เป็นคนนอก ได้พบเห็นดังนี้ ก็อดที่จะซาบซึ้ง.. ปลาบปลื้ม.. ตื้นตันใจ..แทนองค์ท่านพ่อลีมิได้

ฉะนั้น ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงเป็นสาเหตุเหตุจูงใจให้ข้าพเจ้า **"ต้องตกลงปลงใจรับทำสื่อธรรมะ"** ด้วยความกตัญญูรู้คุณในองค์ท่านอย่างยิ่ง

แม้จะทราบเป็นอย่างดีว่า งานนี้มิใช่งานที่จะทำได้โดยง่าย.

..แต่จะพยายามทำ เพราะทราบดีว่า **สื่อธรรมะทั้งหมดนี้ จะสืบสานสายป่านแห่งสกุลพระป่าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อไปตราบนานเท่านาน**

กราบขอบพระคุณ**พระญาณวิศิษฏ์** (หลวงพ่อทอง) **พระครูพุทธิสารสุนทร** (พระอาจารย์บุญกู้) **พระสมุห์อมร จิตโสภโณ และขอขอบคุณ พระเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกาวัดอโศการาม** และคณะศิษยานุศิษย์ท่านพ่อลีทั้งมวล ที่ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าและทีมงานได้ทำสิ่งที่ดีงามเพื่อน้อมถวายไว้ในพระพุทธศาสนาและครูบาอาจารย์

หากผลงานผิดพลาดประการใด ขอน้อมกราบองค์ท่านพ่อลี ธมฺมธโร และขอท่านทั้งหลายโปรดเมตตาให้อภัย..อโหสิกรรม...ด้วยเทอญฯ

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สารบัญ

พระวรธรรมคติ จากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๖

คำปรารภ จากหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ๘

คำปรารภ จากพระญาณวิศิษฏ์ ๑๐

ความนำ ๑๕

๑ **พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า สายท่านพระอาจารย์มั่น** ๒๑

๒ **ถิ่นกำเนิดพระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า** ๓๑

- บทประพันธ์ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ๓๓

๓ **ท่านพ่อลี เล่าประวัติ** ๓๗

๔ **ท่านพ่อลีระลึกชาติ** ๔๑

- ท่านพ่อลีแสดงธรรมเรื่องกรรม ๔๗

๕ **ชีวิตในวัยหนุ่มแบบท่านพ่อลี** ๕๑

๖ **ท่านพ่อลีออกบวช (๒๔๖๘)** ๕๙

- ตั้งสัจอธิษฐาน ๖๓

๗ **พบท่านพระอาจารย์มั่น** ๖๗

๘ **อัจฉริยลักษณะของท่านพระอาจารย์มั่น** ๗๕

๙ **ขอท่านพระอาจารย์มั่นบวชใหม่** ๗๙

๑๐ **พรรษาที่ ๑ (๒๔๗๐) หลงเสียงนาง** ๘๙

- ท้าแข่งนั่งสมาธิและเดินจงกรม ๙๑
- โปรดโยมพ่อและชาวบ้านหนองสองห้องให้เลิกนับถือผี ๙๖

๑๑ **กองทัพธรรมกรรมฐาน** ๑๐๑

๑๒ **พรรษาที่ ๒–๕ (๒๔๗๑–๒๔๗๔) อุปัชฌายวัตร** ๑๐๗

- ปราบช้างตกมัน ๑๑๐

๑๓ **จิตเสื่อม อยากสึก** ๑๑๕

- วาดฝันสึกไปมีเมียมีลูก ๑๑๗

๑๔ **พระธรรมมาเตือน ๔ วาระ** ๑๒๑

๑๕ **ท่านพระอาจารย์มั่นชวนไปธุดงค์ภาคเหนือ** ๑๒๕

๑๖ **พรรษาที่ ๖ (๒๔๗๕) วัดเจดีย์หลวง ท่านพระอาจารย์มั่นสอนอะไรท่านพ่อลี** ๑๒๙

- ท่านพระอาจารย์มั่นไม่รับตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ๑๓๗

๑๗ **ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งให้ไปเที่ยวธุดงค์บนดอยขะม้อ** ๑๔๑

- เทวดาแปลงเป็นหญิงแก่มาใส่บาตร ๑๔๔
- จดหมายจากท่านพระอาจารย์มั่น ๑๔๗

๑๘ **เจดีย์พญานาค** ๑๕๑

๑๙ **ธุดงค์ถ้ำบวบทอง** ๑๕๕

๒๐ **พักป่าช้า พิจารณาซากศพ** ๑๕๙

- ธุดงค์ห้วยอ้อมแก้ว/ฉันแต่ใบไม้ ๑๖๔
- นิมิตเห็นนางสีดา/อยากได้เป็นสามี ๑๖๕
- ขวางทางเดินปีศาจ ๑๖๖

๒๑ **ได้ธรรมอัศจรรย์ ณ ถ้ำเชียงดาว** ๑๖๙

- รู้วิชชาและอวิชชา ๑๗๙
- ธุดงค์ถ้ำปากเปียง ถ้ำจันทร์ ถ้ำตับเต่า ๑๘๔
- ธุดงค์ผ่านแม่น้ำกกและป่าดงใหญ่ ๑๘๕

๒๒ **พรรษาที่ ๗–๘ (๒๔๗๖–๒๔๗๗) ชื่อเสียงโด่งดังเรื่อง “ฟันแทงไม่เข้า”** ๑๘๙

- เทศน์โปรดโยมพ่อป่วย ๑๙๒
- คิดถึงท่านพระอาจารย์มั่น ๑๙๕

๒๓ **ธุดงค์นครวัด–นครธม ประเทศเขมร** ๑๙๙

- พนมกุเลน ขุนเขาศักดิ์สิทธิ์ ๒๐๐
- โต้ธรรมะกับพระเขมรด้วยภาษาเขมร ๒๐๕

๒๔ **พรรษาที่ ๘ ปราบโจรผู้ร้ายให้กลายเป็นคนดี** ๒๐๗

- โปรดชาวนา ๒๐๙

๒๕ **เสนาสนะป่าช้าผีดิบคลองกุ้ง (๒๔๗๘)** ๒๑๓

๒๖ **การตั้งชื่อวัดป่าคลองกุ้ง** ๒๑๙

- ท่านพ่อลีสอนธรรมเป็นที่อัศจรรย์ ๒๒๑
- อัศจรรย์โรคร้ายหายได้ ๒๒๔
- ซึ้มหลาอยากรวย ๒๒๕
- ใส่ร้ายป้ายสี ๒๒๙
- สมเด็จพระสังฆราชเจ้า มาสอบสวนด้วยพระองค์เอง ๒๓๑

๒๗ **พลังจิต...พลังแห่งเมตตา** ๒๓๕

๒๘ **ธุดงค์ไปพม่าและอินเดีย** ๒๓๙

๒๙ **โรคกรรม..โรคเวร.. และหนีผู้หญิง** ๒๔๗

๓๐ **ย่างกิเลสที่เขาฉกรรจ์** ๒๕๕

- นิพพาน ๒๕๙

๓๑ **๑๕ ปีที่อยู่จังหวัดจันทบุรี (๒๔๗๘–๒๔๙๒)** ๒๖๕

สารบัญ

• ปรารภการไปอินเดีย/สมเด็จฯ เมตตา ๒๖๗
๓๒ **พระเจดีย์ชเวดากอง** ๒๗๓
๓๓ **พรรษาที่ ๒๔ (๒๔๙๓)**
จำพรรษาที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ๒๘๑
• เจ้าแม่สุทันตจันทเทวีถวายที่
สร้างวัดที่พม่า ๒๘๔
๓๔ **เผยแพร่ธรรมสู่ภาคใต้และโปรดเสือร้าย** ๒๘๗
• คาถาป้องกันปืนของท่านพ่อลี ๒๙๑
๓๕ **พรรษาที่ ๒๕ (๒๔๙๔)**
จำพรรษาที่วัดควนมิตร จังหวัดสงขลา ๒๙๗
• สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ตามตัว ๒๙๙
๓๖ **พรรษาที่ ๒๖ (๒๔๙๕)**
ผาแด่นแสนกันดาร ๓๐๑
• ไม่หวั่นกับความตาย ๓๐๓
• สละผ้าอาบน้ำฝนให้เป็นทาน ๓๐๗
• ถ้ำพระสบาย / ใช้พลังจิตรักษาโรคภัย ๓๐๘
๓๗ **พรรษาที่ ๒๗–๒๙ (๒๔๙๖–๒๔๙๘)**
สอนสมาธิสมเด็จ ฯ วัดบรมนิวาส ๓๑๓
• หลวงตาเล่าเรื่องท่านพ่อลี
สอนสมาธิสมเด็จฯ ๓๑๖
• ตอบปัญหาสมเด็จฯ ๓๒๔
• สมเด็จฯ กล่าวชมและขอให้ช่วย
อบรมสมาธิ ๓๒๗
• หูทิพย์ ตาทิพย์ ๓๒๘
• พระขี้อิจฉา ๓๒๙
• ท่านพ่อลีบอกล่วงหน้า
จะตายราวอายุ ๕๐ ปี ๓๒๙
๓๘ **พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์** ๓๓๓
• พระบรมสารีริกธาตุและ
พระอรหันตธาตุเสด็จ ๓๓๔
๓๙ **มหัศจรรย์...ที่วัดสุปัฏนารามวรวิหาร** ๓๓๙
๔๐ **ฉลองสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ**
ที่วัดป่าคลองกุ้ง ๒๔๙๖ ..... ๓๔๗
• อภินิหารพระธาตุของท่านพ่อลี ๓๕๐
๔๑ **ปาฏิหาริย์พระเจ้าอโศกฯ** ๓๕๓
• นิมิตถึงการสร้างเจดีย์และ
ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ๓๖๐
• ต้นโพธิ์อธิษฐานท่านพ่อลี ๓๖๓
๔๒ **ช้างช่วยท่านพ่อลี** ๓๖๗
• นิมิตแปลกที่ถ้ำผาบิ้ง ๓๗๔
• ภูกระดึง ๓๗๘
๔๓ **จัดการเรื่องงานพระศพ**
สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) ๓๘๑
๔๔ **พรรษาที่ ๓๐–๓๕ (๒๔๙๙–๒๕๐๔)**
กว่าจะมาเป็นวัดอโศการาม ๓๘๕
๔๕ **ประกาศจัดงาน ๒๕ พุทธศตวรรษ** ๓๙๓
• สร้างศาลาการเปรียญ และตั้งชื่อวัด ๓๙๗
• ปรารภเรื่องการฉลองกึ่งพุทธกาล
เป็น “อจินไตย” ๓๙๙
• เตรียมงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ๔๐๓
• มหกรรมแห่งงานบุญ ๔๐๗
๔๖ **งานฉลองกึ่งพุทธกาลอันยิ่งใหญ่** ๔๐๙
• คนบวชนับพัน ๔๑๕
• ทอดผ้าป่าถวายพระแก้วมรกต ๔๑๖
• โอวาทหลังจากจบงานฉลองฯ ๔๑๗
• ประกาศระเบียบปฏิบัติของวัดอโศการาม ๔๑๙
๔๗ **ไปแบบพระกรรมฐาน** ๔๒๗
• ได้รับแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะ ๔๓๕
๔๘ **บทประพันธ์ของท่านพ่อ !** ๔๓๗
• คติธรรม ๔๓๘
๔๙ **อาพาธด้วยโรคหัวใจโต** ๔๔๑
๕๐ **ธรรมะในยามอาพาธ** ๔๔๗
• เราไม่ได้อวดวิเศษ ๔๔๙
๕๑ **คำปราศรัยเนื่องในวันทำบุญ**
ในคราวอาพาธ ๔๕๑
๕๒ **มหัศจรรย์ท่านพ่อลี** ๔๕๕
• ในคราวท่านพ่ออาพาธหนัก ๔๖๕
๕๓ **ท่านพ่อลีรู้วันตาย...ทำไมต้องตาย** ๔๖๗
• หมอบอกว่าท่านพ่อลีหายแล้ว ๔๗๑
๕๔ **ปัจฉิมโอวาทท่านพ่อลี** ๔๗๗
๕๕ **ท่านพ่อลีมรณภาพแล้ว** ๔๘๓
• สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี)
ทรงยกย่องท่านพ่อลี ๔๘๖
• เก็บศพอย่างพระมหากัสสปะเถระ ๔๘๙

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

๑

พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า สายท่านพระอาจารย์มั่น

พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ หรือ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอริยเจ้าผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ถึงพร้อมด้วยอำนาจแห่งบารมีและบุญที่สั่งสมไว้แต่ปางบรรพ์

ท่านมีชีวประวัติที่งดงามยิ่งนัก เป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ที่มีภูมิจิตภูมิธรรมแก่กล้า มีศรัทธาพร้อมพรั่งเต็มเปี่ยมในการเผยแพร่สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ท่านจึงเป็นผู้ที่**ท่านพระอาจารย์มั่นให้ความเมตตา โปรดปราน และให้การยกย่องเป็นกรณีพิเศษว่า**

“มีพลังจิตสูง เป็นผู้เด็ดเดี่ยว

อาจหาญ เฉียบขาด

ถึงพร้อมด้วยศีลด้วยธรรม”

สมศักดิ์ศรีที่ได้รับความไว้วางใจ จาก**พระญาณวิสิษฏ์สมิทธิวีราจารย์ (ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม)** ให้เป็น **“อัศวินแห่งกองทัพธรรมกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่มีธรรมะเป็นอาวุธ”**

และ**พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)** ได้กล่าวถึงบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย และพลังจิตของท่านพ่อลีด้วยความศรัทธาเลื่อมใสว่า

“เรามองดูครูอาจารย์ลีทีแรกเราก็เลื่อมใสเลยนะ

ท่านเป็นผู้มีบุญวาสนาจริง ๆ

น่าชมเชย น่าเคารพ

มีสง่าราศี สง่าผ่าเผย

องอาจกล้าหาญ เด็ดเดี่ยวจริงจัง เป็นนักเสียสละ

ท่านพระอาจารย์มั่นโปรดที่จะสนทนาและเมตตามาก

ไม่เคยตำหนิอะไร มีแต่ยกย่องชมเชย

ท่านเป็นผู้มีพลังจิตสูง จิตของท่านแรง

การทำน้ำมนต์ของท่าน เพียงแค่มองแล้ว "อึ่ม" คำเดียวเท่านั้น ก็เป็นอันสำเร็จประโยชน์ พลังจิตของท่านแรง แข็งกล้ามาก น้อยองค์ที่จะเป็นแบบท่านได้ ผิดกับครูบาอาจารย์บางองค์ที่มีพลังจิตนุ่มนวลต้องเพ่งนาน

และบทความหลักฐานที่ยืนยันจาก**พระอาจารย์ฟัก สนฺติธมฺโม** วัดเขาน้อย สามผาน จังหวัดจันทบุรี ว่าได้ฟัง**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** เล่าเรื่องที่ท่านพระอาจารย์มั่นสนทนากับท่านพ่อลีถึงพวกกายทิพย์ไว้ดังนี้.....

"สมัยหนึ่งท่านพ่อลี เดินทางไปคารวะเยี่ยมอาการอาพาธของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดบ้านหนองผือ ขณะนั้นมีพระผู้ใหญ่หลายรูป ที่เป็นรุ่นพี่ของท่านพ่อลี

หลวงตามหาบัว ตอนนั้นยังไม่รู้จักกันกับท่านพ่อลี รู้แต่เพียงว่าท่านพ่อลีเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น และได้ไปอยู่จันทบุรี

ตามธรรมดาปฏิปทาของท่านพระอาจารย์มั่นในตอนหัวค่ำ ถ้าวันไหนท่านจะให้ลูกศิษย์เข้ารับฟังโอวาทธรรม ท่านจะบอกให้พระไปจุดตะเกียงไว้เป็นสัญลักษณ์

พอได้เวลาพระทั้งหลายก็พากันมารับฟังโอวาทกันหมด

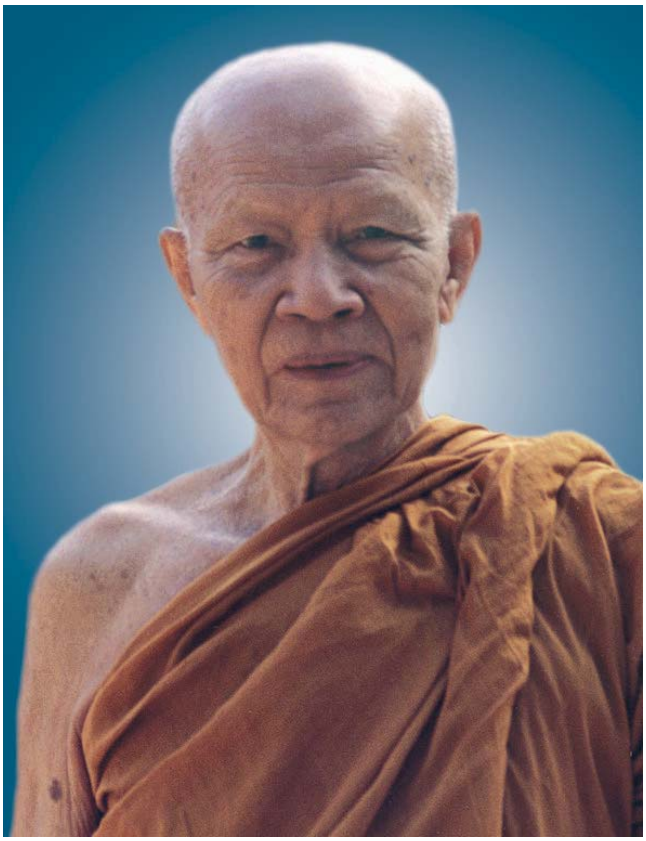
เหลือเพียงท่านพ่อลีองค์เดียวที่ไม่มา มีพระผู้ใหญ่ที่พรรษามากกว่าตำหนิว่า

"ท่านลี! จากครูบาอาจารย์ไปเสียนาน แล้วไม่เคยมาเยี่ยมท่านอาจารย์ใหญ่ (หลวงปู่มั่น) อีก เมื่อมาก็มีลูกศิษย์ลูกหาตามมามากมาย ยั้วเยี้ยยังกับมดแดงไต่ตามต้นมะม่วง

แล้วนี่ยังหัวค่ำโพล้เพล้ ไม่ทราบว่านอนหรือนั่ง เอามุ้งกลดลงแล้ว น่าจะเข้ามาหาครูบาอาจารย์ซะบ้าง จะได้มารับรู้รับฟังอุบายธรรมอันแยบยล"

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

หลังจากที่ท่านพระอาจารย์มั่น ได้ปฏิสันถารโอวาทธรรม ให้แก่พระเณรในวัดจบลง เป็นเวลาประมาณ ๔ ทุ่ม ทุกรูปต่างก็กลับไปที่พัก เพื่อเจริญสมณธรรมตามที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งสอน

เมื่อสบโอกาสอันควร ท่านพ่อลีจึงเดินย่องออกจากที่พัก ฉายไฟฉายสีแดงมัว ๆ ออกมา บังเอิญ**หลวงตามหาบัว** และ**พระอาจารย์ถวิล** เห็นเข้า จึงเกิดความสงสัยว่าใครกันหนอ ที่อาจหาญชาญชัยบังอาจมาถ้ำเสือ (กุฏิท่านพระอาจารย์มั่น) ในตอนดึก ๆ ท่านทั้งสอง จึงย้อนกลับมาไม่ให้ใครเห็น โดยหลบอยู่ใต้ถุนกุฏิของท่านพระอาจารย์มั่น

พอท่านพ่อลีขึ้นไปกราบท่านพระอาจารย์มั่นเท่านั้นแหละ ท่านพระอาจารย์มั่นพูดทักทายขึ้นทันทีว่า.. ***“ท่านลี!..ภาคเหนือภาวนาดี เพราะเทพเทวดา พวกกายทิพย์เขาอาศัยกันอยู่เยอะ”***

ท่านพ่อลีตอบว่า ***“ขอโอกาส! เดี๋ยวนี้ไม่ได้เป็นเหมือนดังแต่เก่าก่อน เทพเทวดามิได้มีมาก ตอนนี้สู้ทางภาคอีสานบางแห่งไม่ได้ มีกายทิพย์เยอะแยะไปหมด เดี๋ยวนี้เทพเจ้า เหล่ากายทิพย์ เขาย้ายตามท่านพระอาจารย์ใหญ่ (มั่น) มาอยู่ทางอีสานกันเยอะแล้ว”***

ท่านผู้มีวิจัยธรรม ได้ตีความหมายในเรื่องนี้ว่า ***ท่านพระอาจารย์มั่น มุ่งทดลองภูมิจิตภูมิธรรมท่านพ่อลีว่า จะสามารถรู้ในเรื่องนี้ได้จริงหรือไม่***

อีกประการหนึ่ง อาจจะเป็นเพราะมีพระบางพวกตำหนิท่านพ่อลีอยู่ในขณะนั้น ท่านจึงหวังมุ่งสอนให้คนได้รู้ภูมิจิตภูมิธรรมของท่านพ่อลี ให้เป็นประจักษ์ในหมู่สงฆ์ เพราะท่านพระอาจารย์มั่น ท่านทราบอยู่เป็นแน่ว่ามีผู้มาแอบฟัง

เมื่อ**หลวงตามหาบัว**และ**พระอาจารย์ถวิล**ได้ยินดังนั้น ถึงกับอุทานว่า

“อู้ฮู้!! อาจารย์ลองค์นี้ไม่ใช่ธรรมดา... กล้าพูดโต้แย้งเรื่องเทพยดากับท่านพระอาจารย์มั่นเชียวหรือ?

ท่านต้องมิใช่พระธรรมดาอย่างที่เราคิดไว้เสียแล้ว

แม้กุฏิที่พักท่านพ่อลี ท่านพระอาจารย์ใหญ่ (มั่น) ก็ให้จัดถวายเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งองค์ท่านมิเคยปฏิบัติต่อศิษย์องค์ใดมาก่อน”

และอีกตอนหนึ่งพระอาจารย์ฟัก เล่าถึงความเคารพที่หลวงตามหาบัว มีต่อองค์ท่านพ่อลีมากมายว่า..

“สาเหตุที่รู้ได้ว่าองค์พระหลวงตาเคารพท่านพ่อลีมาก เพราะคราวหนึ่งท่านหลวงตาเดินทางมากราบเยี่ยมอาการอาพาธของท่านพ่อลีที่วัดอโศฯ ผมเป็นผู้ติดตามท่านมา หลวงตาท่านดุ.. ดุผมมาก (ดุพระอาจารย์ฟัก) ผมคิดว่าท่านตั้งใจสอนผมมากกว่า

คือพระอาจารย์บุญกู้ เป็นพระเจ้าถิ่นจัดกุฏิรับรององค์หลวงตาที่กุฏิท่านพ่อลี (ในสมัยนั้นที่พักไม่มีมากเหมือนตอนนี้) หลวงตาเห็นดังนั้นท่านก็พูดเสียงแข็งว่า

“พรุ่งนี้ต้องย้ายไปพักที่อื่นแล้วน่ะ รู้หรือไม่ว่า ผมเคารพครูอาจารย์ลีเหมือนพระอานนท์เคารพพระพุทธเจ้า แต่ในคืนนี้ผมจะนอน ๑ คืน เพราะมากลางคืน พรุ่งนี้จะย้ายไปกุฏิขุนธุลีนรนารถ”

แลแล้วองค์หลวงตาก็กล่าวว่า.....

“ที่นอนพระพุทธเจ้า พระอานนท์ยังไม่เอื้อมแขนข้าม

ครูอาจารย์ลีกับผมก็เหมือนกัน

ผมถนัดเรียกท่านว่า ‘ครูอาจารย์ลี’

ผมเคารพเหมือนกับหลวงปู่มั่น”

ขอยกข้อความอีกตอนหนึ่งของ**สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี)** ได้กล่าวถึง

การที่ไม่อยากให้เผาศพท่านพ่อลี เพราะท่านพ่อลีเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์แท้จริงว่า

“อาจารย์ลี พระอย่างนี้ดีจริง ดีแท้ หายาก ถ้าจะเผานี่ปล่อยให้มันแย่ง ๕ นาทีก็เกลี้ยงแล้ว (แย่งอัฐิธาตุ)

ผม (สมเด็จฯ) อยู่วัดโน้น (วัดมกุฏฯ) ผมรู้ มีคนไปเล่าให้ผมฟัง เขาแต่งงานกันมา ๓ ปี อยู่ราชบุรีไม่มีลูก มาขอลูกกับอาจารย์ลี มันก็ได้ลูกขึ้นมา

อีกคนหนึ่งเงินเดือนก็ไม่เลื่อนสักที เขาก็ไปขออาจารย์ลีให้เงินเดือนขึ้นหน่อย อีกไม่นานเงินเดือนขึ้น หลายคนด้วยที่เป็นแบบนี้

เป็นผู้ต้องหาคดีอุกฉกรรจ์ติดคุกกำลังจะโดนประหารชีวิต ท่านก็ช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบา ไม่ให้ถูกประหารได้

ยากจนที่สุด เขาจะตายภายในสามสี่วัน ท่านรู้ ก็บอกหวยให้ไปซื้อเอา เมื่อตายแล้วลูกหลานก็ได้เอาเงินนั้นมาทำศพ

อาจารย์ลีก่อนตายเพียง ๓ วัน เขียนจดหมายไปบอกผม ท่านรู้วันตาย พระอย่างนี้ต้องเก็บไว้ให้คนได้กราบไหว้บูชา”

ทั้งหมดนี้จึงเป็นที่มาของหนังสือและฉายานามของท่านพ่อลีว่า **“พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า”**

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ท่านเป็นพระผู้ล้ำเลิศด้วยคุณธรรม เป็นที่เคารพบูชาของบรรดาพุทธศาสนิกชนทุกผู้ทุกนาม อีกทั้งบรรดาสานุศิษย์ของท่านก็มีมากมาย ท่านเป็นพุทธทายาทที่องอาจในศีลบารมี สมาธิบารมี และปัญญาบารมี อีกทั้งยังเป็นพระนักปฏิบัติที่องอาจกล้าหาญในการเผยแพร่ธรรมะโดยแท้

ปฏิปทาอันละมุนละไมของท่านพ่อลี ทำให้บรรดาสาธุชนเลื่อมใสทั้งกาย วาจา และใจ ขันติธรรม และเมตตาธรรมของท่าน เป็นที่ซาบซึ้งแก่พุทธบริษัททั้งปวง สั่งสอนอบรมพุทธบริษัทให้เป็นบุคคลพลเมืองดีในชาติ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก ที่บูชา แสงแห่งพุทธธรรมส่องสว่าง โดยพุทธสาวกผู้บริสุทธิ์ ให้ความอบอุ่นสงบสุขแก่ผู้คนทั้งปวง

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร จึงเป็นพระเถระที่ได้รับการยอมรับว่า มีพลังอำนาจจิตสูงและสำคัญยิ่งรูปหนึ่งเช่นเดียวกับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์ชอบ ฐานสโม**

พระเจ้าอโศกมหาราชจอมจักรพรรดิ์ผู้ยิ่งใหญ่

ในสายกรรมฐานของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ท่านพ่อลีได้ประสบความสำเร็จทั้งในทางธรรมและทางโลก

ท่านได้บรรลุภูมิธรรมในขั้นสูงสุด

และองค์ท่านทราบว่า อดีตชาติได้เกี่ยวข้องกับจอมจักรพรรดิ์ผู้ยิ่งใหญ่ คือ **"พระเจ้าอโศกมหาราช"** โดยตรง

ชีวิตและปฏิปทาของท่านจึงมีทั้งสิ่งที่โลกรู้ตามได้และมิอาจรู้ตามได้ ท่านสร้างปริศนาชีวิตให้คนได้ค้นคิดเสมอ ทางไปและทางมาแห่งจิตอันใคร ๆ ตามรู้ได้ยาก ท่านจัดอยู่ในพระประเภท**อจินไตย**รูปหนึ่งในวงศ์กรรมฐานยุคปัจจุบัน

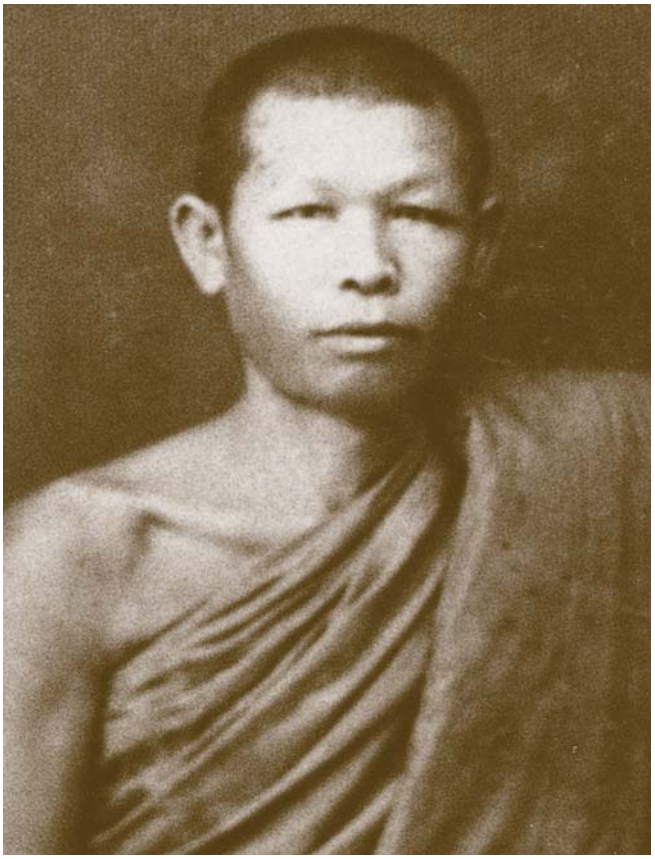
พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **"สิ่งที่เป็นอจินไตย"** มีอยู่ ๔ อย่าง คือ

๑. วิสัยของพระพุทธเจ้า

๒. ความคิดเรื่องการสร้างโลก

๓. วิสัยของผู้มีฤทธิ์

๔. กฎแห่งกรรม

พระญาณวิสิษฏ์สมิทธิวีราจารย์ (พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม)
เป็นเจ้าคุณฝ่ายวิปัสสนาพร้อมกับท่านพ่อลี

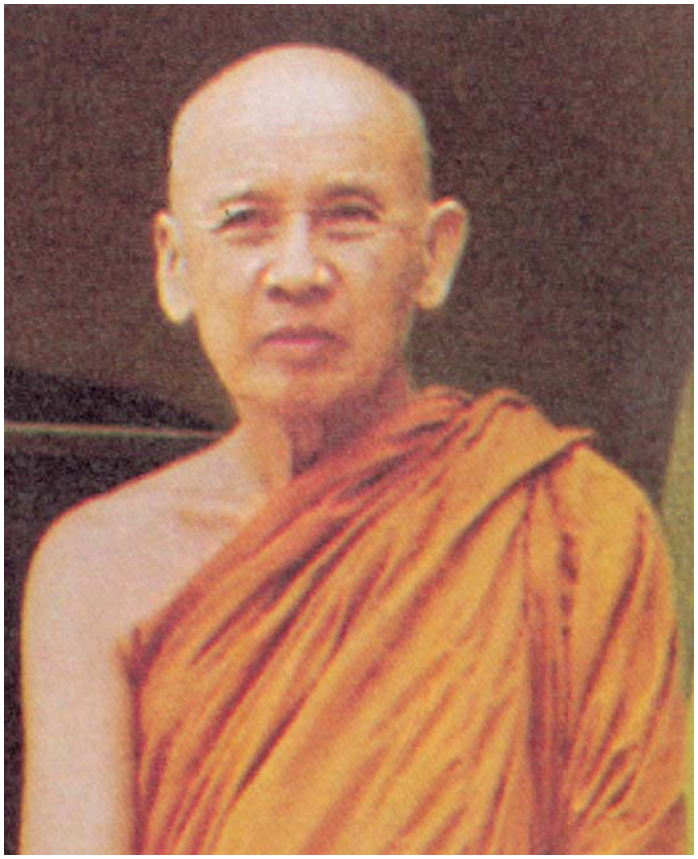
คำว่า **"อจินไตย"** แปลว่า สิ่งที่ไม่ควรคิด แต่ควรพิจารณาโดยปัญญาขั้นสูง อันปัญญาสามัญมิอาจติดตามให้รู้ได้

หมายความว่า ***ไม่ควรคิดด้วยหลักของตรรกศาสตร์ เนื่องจากการคิดแบบนี้เป็นการคิดแบบอนุมาน ด้นเดา คาดคะเน เห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ อันจะนำไปสู่ความผิดพลาดได้ง่าย เพราะใช้ความรู้จากประสาทสัมผัส ตาเห็น หูได้ยิน ฯลฯ เป็นพื้นฐานเท่านั้น***

ในโลกนี้มีความจริงอยู่มากมาย ที่โลกไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์ เพราะพลังแห่งจิตบริสุทธิ์อยู่นอกเหนือประสาทสัมผัสสามัญธรรมดาจะรู้ได้

ปาฏิหาริย์และกฎแห่งกรรม เป็นความจริงอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยประสาทสัมผัสอย่างปกติ

แต่ต้องมีความรู้พิเศษอันกลั่นกรองมาจากบารมี ศีล ธรรม และสติวินัยอันยอดเยี่ยม จนกลายมาเป็นผู้บริสุทธิ์บรรลุอภิญญาญาณรู้แจ้งในโลกทั้งสาม นั่นแหละจึงเป็นเครื่องพิสูจน์ได้แท้จริง

พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาจารย์ (หลวงปู่เทสก์ เทสฺรงฺสี)
เป็นเจ้าคุณฝ่ายวิปัสสนาพร้อมกับท่านพ่อลี

ท่านพ่อลี เป็นพระอริยสงฆ์รูปหนึ่งที่ท่านสามารถพิสูจน์เรื่องนี้ได้โดยถ่องแท้ ชีวิตของท่านจึงมีคุณค่าที่พวกเราต้องเทิดทูนและค้นคว้า...

เพราะหลักฐานการสอนและพื้นฐานอุปนิสัยวาสนาของท่าน จะแตกต่างจากครูบาอาจารย์องค์อื่น ๆ

..เป็นมิติหนึ่งที่จะไขปริศนาเรื่องโลกนี้ โลกหน้า ชาตินี้ ชาติหน้า ตายแล้วไปไหน บรรลุธรรมได้อะไร พระอรหันต์เป็นเช่นไร?

นับว่าท่านประสบผลสำเร็จในทางธรรมสมบูรณ์แบบแล้ว

ส่วนในทางโลก ท่านยังได้รับการยกย่องอย่างสูงจากพระเจ้าแผ่นดิน

คือ..เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนม์พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ท่านยังได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะสามัญที่ พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ พร้อม ๆ กับ **พระญาณวิสิษฏ์สมิทธิวีราจารย์ (พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม) และพระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาจารย์ (พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรงฺสี)** ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๐

เราเกิดมาเป็นคน
ต้องพยายามไต่ขึ้นไปอยู่บนหัวใจคน
เราบวชเป็นพระ
ต้องพยายามไต่ขึ้นไปอยู่บนหัวใจพระให้ได้

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร

๒

ถิ่นกำเนิดพระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า

ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ณ บ้านหนองสองห้อง **ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้เขียนและคณะทำงานได้เดินทางไปพิสูจน์ถิ่นกำเนิดท่านพ่อลี... พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ล้อมรอบด้วยท้องทุ่งนาข้าว ในปลายฝนต้นหนาว มองดูเขียวสดสลับสล้างสีเหลืองทองน่าทัศนายิ่งนัก**

รายทางมีน้ำขังเป็นแอ่ง ๆ เด็กวิ่งไล่โคควายสนุกสนาน เสียงกระดิ่งที่คอโคดังสั่นไหวเสียงกริ่ง ๆ พร้อมเสียงหัวเราะของเด็กเลี้ยงควายแว่วดังมาแต่ไกล

จวนสิ้นทิวากาล แสงแดดยามเย็นทอแสงสีแดงทาแต้มฟ้า ทอดแนวยาวทาบทุ่งสาลีเกษตร มีกลุ่มเมฆเป็นคลื่นซ้อนสลับสล้างเป็นทิวแถว

ชาวนาและโคต่างเมื่อยล้าจากการตรากตรำทำงาน พากันดุ่มเดินกลับเคหสถานเห็นไร ๆ เงาไม้เริ่มทอดยาวออกไปตามตะวันยอแสง

บริเวณป่าทึบข้างหมู่บ้านเป็นดอนปู่ตา เป็นที่เกรงกลัวของคนถิ่นแถบนั้น แต่เดิมชาวบ้านป่วยไข้ไม่สบายมักมาเซ่นไหว้เสมอ ...แต่บัดนี้ถูกปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เพราะความเชื่อในการเซ่นสรวงบูชามาแต่เดิมนั้นได้สร่างศรัทธาลงไป เพราะคำสอนของท่านพ่อลีที่สอนให้ชาวบ้านเปลี่ยนมายึดมั่นในพระรัตนตรัย

ณ บริเวณแห่งหนึ่ง ไม่ห่างจากอารามคามวาสีมากนัก คือแผ่นดินที่กำเนิดของ **“ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า”** ปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นที่โล่งเตียน มีเพียงต้นมะขามใหญ่ ต้นกล้วย และร่องรอยที่ผู้คนขุดดินเพื่อนำเอาไปใช้ปลุกเสกทำเครื่องรางของขลังและนำดินไปบูชา เพราะคิดว่าที่นั่นเป็นแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์...

๑

๒

๓

๑. บ้านญาติท่านพ่อลี ไม้ส่วนหนึ่งนำมาจากบ้านเดิมท่านพ่อลี
๒. เหลนท่านพ่อลี ชี้บริเวณแห่งนี้ เป็นสถานที่ที่ท่านพ่อลีเกิด
๓. ญาติรุ่นเหลนของท่านพ่อลี ที่บ้านหนองสองห้อง จ.อุบลฯ

นำมาซึ่งความเป็นสิริมงคล

บทสนทนาสืบค้นเรื่องราวได้เริ่มขึ้น...

“ผมเป็นรุ่นเหลนของท่านพ่อลี” ผู้ชายอายุกลางคน คนหนึ่งตอบ

“บริเวณแห่งนี้ เป็นบ้านที่ท่านพ่อลีเกิด เมื่อท่านมรณภาพไป ชื่อเสียงท่านโด่งดังมาก มีผู้คนมาจากทั่วสารทิศ มาขอดินบริเวณนี้ เพื่อเอาไปทำพระผงบ้าง เอาไปบูชาบ้าง แม้เสาโคนรั้ว ฝาบ้าน พื้นบ้าน ก็มีคนมาขอ บางทีขอซื้อบูชากันเลย” เขากล่าวด้วยความตื่นเต้น มีนัยตาวาวแฝงความรู้สึกพิเศษที่ได้เกิดเป็นญาติท่านพ่อลี

“มีอะไรเหลือให้เราสังเกตได้บ้าง”

“สมัยท่านมีชีวิตอยู่ท่านย้อนกลับมาสร้างโบสถ์ ศาลา และเสนาสนะภายในวัด...เออ...บ้านที่ผมอยู่ทุกวันนี้ส่วนหนึ่งก็รื้อมาจากบ้านที่ท่านเกิด”

“แล้วญาติพี่น้องที่เคยเห็นท่าน เคยพูดกับท่านมีบ้างไหม?”

“ไม่มี ตายกันไปหมดแล้ว คงเหลือพวกผมที่เป็นเหลน ทราบแต่เรื่องที่พ่อแม่เล่ากันมา”

จากนั้นผู้เขียนก็เข้าไปในวัด ได้เห็นต้นโพธิ์ที่ท่านพ่อไปนั่งสมาธิตอนบวชใหม่ ๆ เห็นวิหารและรูปเหมือนของท่าน...ที่ชาวบ้านนิยมมาสักการะบูชาและขอพร

บทประพันธ์ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

เห็นด้วยตา ฟังด้วยหู รู้ด้วยใจ
ควรถือไว้ เป็นหลัก สามสถาน
พบเรื่องใด ไตร่ตรอง ในเหตุการณ์
จึงจักต้าน ทุกสิ่งได้ ไม่พ่ายแพ้
คนงมงาย มิได้รู้ ด้วยหูตา
สักแต่ว่า ฟังเขาเล่า เป่าข่าวแซ่
ก็หลงเชื่อ ว่าเป็นจริง ทุกสิ่งแท้
“ถือมงคล ตื่นข่าว” แน่ ใช่อื่นไกล
พระพุทธองค์ ไม่ประสงค์ ให้บุคคล
เป็นผู้ไร้ เหตุผล เชื่อหลงใหล
แม้ทางโลก ทางธรรม ทุกสิ่งไซร้
วินิจฉัย แล้วจึงเชื่อ เมื่อเห็นจริง
แม้พระสงฆ์ ที่เรานั่ง ฟังท่านเทศน์
ก็มิใช่ “ผู้วิเศษ” ไปทุกสิ่ง
อย่าเพิ่งเชื่อ คล้อยตาม ว่าความจริง
ควรประวิง เก็บไปคิด พินิจดู

บ้านท่านพ่อลี
ประวัติท่านพ่อลี ตอนบ
นายพีรพัฒน์ นางนฤมล

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนบ้านเกิดหนองสองห้อง จังหวัดอุบลราชธานี

๓

ท่านพ่อลี เล่าประวัติ

ท่านพ่อลีได้เล่าประวัติของท่านไว้ว่า...

ชื่อเดิมของเราคือ “ชาลี” นามสกุล “นารีวงศ์” เป็นคนอีสาน เกิดที่บ้านหนองสองห้อง ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ในวันพฤหัสบดี วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๙ เวลา ๒๑.๐๐ น. เดือนยี่แรม ๒ ค่ำ ปีมะเมีย

เป็นบุตรของนายปาว – นางพ่วย นารีวงศ์

เป็นหลานของปู่จันทารี และย่าสีดา

เป็นหลานของตานันทะเสน และยายดี

มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันรวม ๙ คน

เป็นชาย ๕ คน เป็นหญิง ๔ คน

หมู่บ้านนี้มีบ้านประมาณ ๘๐ หลังคาเรือน แบ่งออกเป็น ๓ คุ้ม คือ คุ้มบ้านใน คุ้มบ้านน้อย และคุ้มบ้านนอก

เราเกิดที่คุ้มบ้านนอก

ระหว่างคุ้มหมู่บ้านทั้งสามนี้ มีหนองน้ำอยู่ ๓ หนอง

บริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านมีต้นยางใหญ่ขึ้นอยู่โดยรอบ

รอบ ๆ หมู่บ้านไกลออกไปเป็นทุ่งนา ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา

ทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้านจะมีเนินบ้านเก่า ๆ มีวัดร้างเก่า ๆ อยู่ ๒ แห่ง ลักษณะโบสถ์ที่มีซากคงเหลืออยู่ เป็นฝีมือของพวกขอมเป็นผู้สร้างเอาไว้ในสมัยใดไม่ปรากฏ แต่ที่วัดร้างแห่งนี้มี **“ผีดุ”** มาก เป็นที่หวาดกลัวของชาวบ้านทั่วไป

๑. วิถีชีวิตการทำกสิกรรมของชาวอีสาน

๒. เด็กเลี้ยงวัวซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวอีสานอย่างหนึ่งที่มีหน้าที่ช่วยแบ่งเบาภาระบิดามารดา ท่านพ่อลี ก็เป็นผู้หนึ่งที่มีลักษณะชีวิตเป็นเช่นนี้

ชาวบ้านกำลังนำควายเข้าคอกในตอนเย็น

บ้านที่เราเกิดอยู่ไม่ห่างจากวัดเท่าใดนัก หมู่บ้านนี้ผีดุมาก บางคราวผีเข้าสิงร่างคนพาหายเข้าไปอยู่ที่ดอนปู่ตา โดยที่ไม่มีใครสามารถมองเห็น จนต้องทำพิธีอ้อนวอนภูติผี ร่างคนก็จะปรากฏให้เห็น

ชาวบ้านหนองสองห้อง จึงนับถือบูชาภูตผีมากกว่านับถือบูชาพระรัตนตรัย แม้งานประจำปีอันเป็นประเพณีดีงามในทางพระพุทธศาสนา ชาวบ้านก็ต้องแต่งสำรับไปเซ่นไหว้บูชาผีก่อน แล้วจึงค่อยไปบูชาพระ

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะคนโบราณเก่าแก่แถบนี้ ได้รับอิทธิพลในการเซ่นสรวงมาจากขอม ที่แผ่อิทธิพลมาจนถึงอีสานตอนล่าง

ภาพนี้คุณลุงสถิตย์ ไมตรีเวช เป็นผู้ถ่าย โต๊ะกับเก้าอี้ในภาพถ่าย ปัจจุบันยังเก็บรักษาอยู่ที่บ้าน

๔

ท่านพ่อลีระลึกชาติ

ท่านพ่อลีเล่าต่อว่า...

เมื่อเราเกิดมาได้เพียง ๙ วัน มีอาการร้องไห้กระจองอแงรบกวนพ่อแม่เป็นอย่างมาก ไม่มีใครสามารถจะเลี้ยงให้ถูกใจได้ เป็นเด็กที่เลี้ยงยาก ซุกซนที่สุด มักร้องไห้เอาแต่ใจเสมอ เมื่อโยมแม่ออกไฟได้ ๓ วัน เราเกิดเจ็บป่วยด้วยโรคบนศีรษะ ไม่ยอมกินไม่ยอมนอนเป็นเวลาหลายวัน

“อันโรคเจ็บปวดบนศีรษะที่เป็นมาตั้งแต่เกิด”นั้น เป็นบุพพกรรมมาตั้งแต่อดีตชาติที่เคยพรากชีวิตสัตว์ไว้ เราเคยเกิดเป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่รบได้ชัยชนะมาทั้ง ๔ ทิศ ได้สร้างกรรมหนักหน่วงด้วยการฆ่ามนุษย์ ทรมานนักโทษด้วยเครื่องบีบศีรษะ และเครื่องทรมานอื่น ๆ อันเป็นเครื่องทรมานที่สุดแสนจะทารุณ เพื่อให้เขายอมรับผิดและพูดความจริงถึงความลับของอริราชศัตรู แต่การได้ชัยชนะเหล่านั้นมา กลับเป็นการสร้างเวรกรรมที่ไม่มีวันจะจบสิ้น... ส่งผลให้ชาติปัจจุบัน เราต้องมีอาการปวดศีรษะและจะอายุสั้น เพราะเราได้ฆ่ามนุษย์ไว้มากในชาติที่เป็นกษัตริย์นั้น

เนื่องจาก***ท่านพ่อลี ธมฺมธโร*** ได้เคยปรารภถึงเรื่องในอดีตชาติ ก่อนที่จะมาเกิดในชาตินี้ ซึ่งเป็นชาติสุดท้ายของท่านไว้ว่า

ท่านเคยเกิดเป็นชาวจังหวัดจันทบุรี มีฐานะมั่งคั่งพรั่งพร้อม มีชีวิตความเป็นอยู่สะดวกสบาย เป็นบุตรชายคนที่สอง พ่อแม่รักถนอมดั่งดวงใจ

เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาประวัติของท่านพ่อมาถึงตรงนี้จึงเกิดความคิดสะกิดใจ ใคร่รู้ใคร่เห็นในชาติที่ท่านเกิดครั้งนั้น ว่าน่าจะมีอะไรที่น่าสนใจมากกว่านี้ สมควรที่จะไข

ลุงสถิตย์ ไมตรีเวช ผู้เล่าเรื่องท่านพ่อลี

ปริศนาความลี้ลับแห่งภพชาติหนหลังของท่าน อันจะเป็นกุญแจไขไปสู่ประตูแห่งนรกสวรรค์ และพระนิพพานได้เป็นอย่างดี.

ด้วยเหตุนี้จึงพยายามสืบค้นหาความจริงยืนยันในเรื่องนี้ เมื่อเป็นที่แน่ใจแล้ว ผู้เขียนและทีมงานจึงเดินทางไปพบกับคุณลุง **สถิตย์ ไมตรีเวช** ซึ่งมีศักดิ์เป็นหลานชายของท่านพ่อลีทันที ณ บ้านเลขที่ ๖๒๙/๑๒๐ ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

เมื่อคุณลุงสถิตย์ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นสรรพากร จังหวัดสระบุรี ก่อนที่จะเกษียณอายุราชการ ได้เข้าใจถึงสาเหตุที่พวกเรามาพบแล้ว คุณลุงจึงเริ่มเล่าเรื่องราวทั้งหมดที่พอจะจำได้ให้พวกเราฟังว่า

ชาติก่อนนั้นท่านพ่อลีเป็นน้องชายของพ่อผม คือ **ขุนแพทย์ไพบูลย์ (ไพบูลย์ ไมตรีเวช)** ทั้งคู่ เป็นบุตรของ **ก๋ง(ปู่)จันทร์ และคุณย่าฮ้วย ไมตรีเวช** ซึ่งเป็นคนรวย มีที่ดินและห้องแถวให้เช่าอยู่จังหวัดจันทบุรี แต่ย่าเป็นคนมีนิสัยค่อนข้างหนักไปทางตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ชอบทำบุญสุนทานอะไรเลย

ชาตินั้นท่านพ่อลีอายุสั้นมาก ตายตอนอายุได้แค่ ๘ ขวบเท่านั้นเอง ท่านตายไปได้ไม่กี่ปีท่านก็มาเกิดใหม่อีกในชาตินี้ คุณแม่และพี่ชายของท่านยังมีชีวิตอยู่ เรียกได้ว่า **“ทวิภพ”** คือ **“ท่านเป็นคน ๒ ภพ”** คือตายแล้วเกิดใหม่ พ่อแม่เก่าและญาติพี่น้องก็ยังคงอยู่ เป็นเรื่องน่าพิศวง

ฉะนั้นผมซึ่งเป็นหลานของท่านจึงทันได้พบท่านและพอรู้เรื่องราวจากพ่อผมเล่าให้ผมฟังว่า

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ท่านพ่อลีซึ่งบวชเป็นพระแล้ว ได้มาหาย่าที่บ้าน ย่าก็รู้สึกแปลกใจสงสัยว่าพระมาทำไม? ไม่ได้รู้จักกันซักหน่อย ด้วยความที่ย่าเป็นคนตะหนี่ถี่เหนียวมาก ก็กลัวว่าพระจะมาขอเรี่ยไรเงิน จึงถามท่านพ่อว่า

“ท่านชื่ออะไร? มาจากไหน? มาทำไม?”

คุณย่าฮ้วย ไมตรีเวช แม่ท่านพ่อลี

ขุนแพทย์ไพบูลย์ ไมตรีเวช พี่ชายท่านพ่อลี

ท่านพ่อท่านก็ไม่มีลีลามาก ท่านก็พูดโต้ง ๆ ซื่อ ๆ ว่า

"อาตมาชื่อ **'ลี'** มาจากวัดป่าคลองกุ้ง มาหาคุณแม่ คุณแม่เป็นโยมแม่ของอาตมาเมื่อชาติปางก่อน" คุณย่าได้ฟังดังนั้นก็ตกใจ ไม่เชื่อ คิดว่าท่านพ่อลีมาหลอก เพราะทราบว่า **"ตัวเป็นคนรวย คงอยากได้เงินได้สมบัติละสิ"**

ในส่วนตัวผมคิดว่า ท่านหวังจะมาโปรดให้คุณย่ารู้จักทำบุญทำทานเสียบ้าง อายุมากแล้ว ตอนนั้นก็อายุตั้ง ๗๙ ปี ยังไม่รู้จักการให้ทานรักษาศีลสักเท่าไหร่...งกที่สุด

จากนั้นท่านพ่อจึงบอกว่า "**โยมแม่** อาตมาไม่ได้หวังอะไรในสมบัติของโยมเลย โปรดฟังอาตมาก่อน แล้วค่อยตัดสินใจว่าสิ่งที่อาตมาพูดเป็นความจริงหรือความเท็จ หรือแต่งเรื่องขึ้นมา"

คุณย่า จึงเรียกพ่อผมมาฟังด้วย เพราะฟังคนเดียวเดี๋ยวโดนพระหลอก

ท่านพ่อลีจึงเล่าเรื่องแต่ปางก่อนอย่างช้า ๆ ว่า... **"โยมแม่จำได้ไหมว่า ไฟเคยไหม้ที่ตลาดของเรา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ตอนนั้นอาตมาอายุได้เพียง ๘ ปี โดนไฟครอกพุพองไหม้เกรียมไปทั้งร่าง โยมแม่ร้องไห้แทบเป็นแทบตาย เบื้องต้นอาตมายังไม่ตายโยมแม่เฝ้าถนอมรักษาอยู่นานวัน หลังจากนั้นไม่นานอาตมาก็ถึงแก่ความตายตอนอายุ ๘ ปี**

หลังจากตายไป ๔ ปี คือในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ อาตมาก็มาเกิดใหม่ที่จังหวัดอุบลฯ ตอนนี้แม่ที่อุบลฯ ก็ตายแล้ว อาตมาอยากตอบแทนบุญคุณแม่ที่ยังไม่ตาย คือ แม่ที่นั่ง

ชามโบราณที่ใช้ใส่อาหารถวายท่านพ่อลี เมื่อท่านมาเยี่ยมย่าฮ้วยที่บ้าน ได้เก็บรักษาไว้ที่บ้านคุณลุงสถิตย์

อยู่ต่อหน้าต่อตาอาตมานี้เอง

คุณย่าฮ้วยและพ่อผมนั่งฟังนิ่ง พยายามลำดับเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ตามที่ท่านพ่อลีเล่า ถึงแม้เรื่องนี้จะผ่านมานานแล้ว แต่คุณย่ายังจำฝังใจไม่มีวันลืมเลือนในเหตุการณ์ครั้งนั้น ถ้าหากท่านพ่อลีเล่าผิดนิดเดียว นั้นแสดงว่าหาข้อมูลมาโกหก

แม้ที่ท่านพ่อลีพูดมานั้นจะถูกต้องทุกเรื่อง แต่ก็มิได้ทำให้คุณย่าฮ้วยเชื่อและลงใจ แกก็ยังลังเลที่จะเชื่อว่าเป็นลูกของตัวจริง ๆ

ท่านพ่อลี จ้องหน้าคุณย่าด้วยสายตาคมกริบและพูดอย่างหนักแน่นว่า... “โยมแม่!... อาตมาลืมบอกไปเรื่องหนึ่ง คือตอนที่อาตมาเป็นเด็ก ในครั้งนั้น อาตมามีแผลเป็นอยู่ตรงขาด้านซ้าย ซึ่งเกิดจากตอนเป็นเด็กซุกซนมาก ขามีแผลเหวอะหวะคุณแม่ยังเอายามาคอยทาให้ เรื่องนี้นอกจากคุณแม่และพี่ชายและอาตมาแล้วคงไม่มีใครอาจรู้ได้”

คุณย่าฮ้วยกับพ่อผมได้ฟังดังนั้น เหมือนฟ้าดินถล่มภายในดวงใจ ถึงกับน้ำตาไหล ย่าฮ้วยจ้องมองท่านพ่อลีด้วยนัยตาแห่งความอ่อนโยนอันสื่อมาจากความรักเอ็นดูของแม่ สงสารท่านพ่อลีเป็นกำลัง ถ้าไม่ใช่พระ คุณย่าคงเข้าไปโอบกอดท่านแล้ว

“แม่... เรื่องในครอบครัวนี้ไม่มีใครจะสามารถรู้ได้ นอกจากพวกเราเอง” พ่อผมพูดขึ้น

“โถ...ลูกแม่” ย่าฮ้วยอุทานพร้อมทั้งน้ำตาที่ไหลออกมาเป็นสาย

“พระท่านสอน บุญบาปมี ชาติหน้ามีจริง นรกสวรรค์มีจริงแท้ ๆ” ย่าฮ้วยอุทานอีกครั้ง **“บุญค้ำจุนแท้ ๆ ที่ได้พบกัน”** ย่าฮ้วยพร่ำรำพันแล้วรำพันเล่า

และท่านพ่อลี ก็ได้เล่าเรื่องต่าง ๆ ในอดีตมากมายให้ย่าฮ้วยฟัง เสียดายผมจำมาจากพ่อไม่ได้หมด”

คุณลุงสถิตย์ บ่นเสียดาย “ผมสรุปสั้น ๆ ก็แล้วกันว่าคุณย่าเชื่อสนิท”

จากนั้นท่านพ่อลีก็ไป ๆ มา ๆ ที่บ้านย่าฮ้วยเป็นประจำ มาดูแลย่า เช่น ยามเวลาย่าเจ็บป่วยก็ส่งคนมาช่วยดูแล ส่วนท่านก็มาถามไถ่ว่า เป็นไงบ้างโยมแม่ และหาของมาฝากมาให้เสมอ

คุณย่าก็ยิ่งรักท่านพ่อลี รักมาก ๆ รักเหมือนลูกในไส้

พวกเราทั้งตระกูลก็รักท่าน

กาลต่อมาคุณย่ากราบขออ้อนวอนให้ท่านสึกมารับทรัพย์มรดก ท่านก็ไม่สึก

โต๊ะที่ท่านพ่อลี นั่งถ่ายรูป (ภาพหน้า ๔๐) ขณะไปเยี่ยมลุงสถิตย์ ไมตรีเวช ปัจจุบันแต่งสีใหม่และคงเก็บรักษาไว้เป็นที่ระลึก

ท่านพ่อลีตอบว่าถ้าจะให้ก็ไม่ต้องให้ส่วนตัวหรอก ทำบุญไปเลย ให้วัดไปเลย อาตมาไม่เอา คุณย่าเห็นว่าท่านพ่อมีความตั้งใจอย่างนั้นจริง ๆ จึงทำตามที่ท่านพ่อบอก

ที่จำได้ ย่ายกสมบัติที่มีให้วัด ยกที่ให้โรงเรียน ส่วนหนึ่งของวัดป่าคลองกุ้งก็เป็นที่ย่า ติดกับบ้านที่ย่าอยู่มีสวนมะม่วงด้วย ผมเคยทานข้าวที่บ้าน แล้วไปนั่งส้วมที่สวนมะม่วง ใกล้กันมาก แหงนหน้ามีแต่มะม่วง เก็บมะม่วงด้วย เพราะส้วมสมัยนั้นไม่มีหลังคา

พ่อผมก็ยินดีที่ย่าเอาสมบัติส่วนของท่านพ่อลี ทำบุญถวายวัดไป เพราะพ่อก็แน่ใจว่า ท่านพ่อลี คือน้องชาย ที่ตายไปตอนอายุได้ ๘ ขวบจริงๆ

ต่อมาภายหลัง พ่อกับย่ามาอยู่ที่ บางคล้า แปดริ้ว พ่อมาเป็นคหบดีที่นี่ ย่ามาตายที่บางคล้า ยังไม่ทันเผาศพย่า พ่อก็ตายอีก

พอท่านพ่อทราบข่าว ก็มาที่บางคล้า ถามไถ่ลูกหลานว่าเป็นยังไง ทำบุญยังไง งานศพคุณย่ากับงานศพพ่อทำที่วัดแจ้งเป็นงานใหญ่มาก ท่านพ่อลีแข็งขันมาก ท่านมาจูงศพให้เอง ทำเหมือนกับท่านเป็นเจ้าภาพองค์หนึ่ง ท่านมาจากเมืองจันท์ฯ มากันหลายคน ท่านนั่งตรงที่ตั้งศพ คนจันท์ฯ ก็จะนั่งอยู่ข้าง ๆ ความที่เราไม่รู้ประสีประสา ความคารวะอะไรเราก็ไม่รู้เรื่อง ได้แต่สงสัยว่าแหมเขาคอยอะไรนะ สักพัก

พระเครื่องที่ท่านพ่อลีมอบให้คุณลุงสถิตย์ ไมตรีเวช คุณลุงบอกว่ามีทั้งของเก่าของใหม่ปนกัน จำไม่ได้ว่ารุ่นไหนบ้าง ทางทีมงานจึงรวมมาให้ดูทั้งหมด

ท่านพ่อคายชานหมาก เขาก็รีบรับมาแบ่งกัน แล้วก็บอกว่าอมเข้าไปแล้วจะรู้สึกคล้าย ๆ อมพิมเสน จะเย็น แต่ท่านไม่เห็นให้ผมเลย ผมก็คิดว่าเอ...เคี้ยวกันเองก็ได้ ทำไมต้องคอยจากที่ท่านคายออกมา

ท่านพ่อลีมีปานดำที่ลิ้น ลิ้นของท่านดำ

ฉะนั้นชานหมากของท่านจึง **"เฮี้ยน!"** ต้องแย่งกัน

ถ้ามีใครขออะไรท่าน ท่านจะบอกว่าให้นั่ง **"พุทโธ"**

ตอนที่ย่าตาย มีปัญหาจัดการเรื่องมรดกไม่ลงตัว พี่น้องมีปากมีเสียงกันนิดหน่อย พอท่านพ่อลีขอ ก็เลิก ๆ กันไป ท่านสอนไม่ให้โลภ

ท่านเคยมาเยี่ยมผม ท่านก็ถาม สบายดีไหม ถ่ายรูปดีไหม ขยัน ๆ เน้อ

ตอนนั้นผมเปิดร้านถ่ายรูป ท่านก็พูดธรรมดา ไม่เคยสอนไม่เคยให้อะไรมาก ไม่ให้คาถาด้วย ก่อนที่ท่านจะกลับเมืองจันท์ ท่านมาเยี่ยม คืนนั้นถ่ายรูปท่านตอนประมาณ ๒-๓ ทุ่ม รูปที่ท่านนั่ง ผมเป็นคนถ่ายที่บ้านผม สมัยนั้นใช้กล้องใหญ่ถ่ายกล้องแบบขาตั้ง คลุมหัวแล้วก็หมุน

สมัยนั้นกล้องเล็ก ๆ ไม่ค่อยมีหรอก ไฟก็ไม่มีต้องใช้ตะเกียงเจ้าพายุ แล้วก็รีบล้างให้ท่าน ไม่สะดวกเหมือนสมัยนี้ ท่านจะลงอักขระที่รูปให้ ก็เหลืออยู่แผ่นเดียวรูปนี้

ตอนท่านมาอยู่วัดอโศการามผมได้ไปหาท่าน ท่านให้พระดินที่ท่านสร้างพร้อมกับยันต์ หน้าท่านพ่อลีคล้ายพ่อผมมากเลย กราม เกริมอะไรนี่ เหมือนมาก ทุกวันที่ ๒๓ เมษายน ผมต้องไปทำบุญที่ วัดอโศฯ ทุกปี บูชารูปมาบ้าง ผมเคารพนับถือท่านพ่อลีมาก

ท่านพ่อลีแสดงธรรมเรื่องกรรม

พ่อลีแสดงถึงส่วนกรรม และผลของกรรม ที่บุคคลทำกรรมอันใดไว้ก็จักต้องได้รับผลของกรรมนั้น เพราะกรรมเป็นของ ๆ ตน ไม่มีใครอื่นจะรับแทนกันได้

เหตุนี้ท่านจึงสอนให้เราหมั่นทำบุญกุศลไว้ เพื่อใช้หนี้เวรกรรมที่เรามองไม่เห็น ให้มีการเสียสละทรัพย์ของตนบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และเป็นทานแก่คนอื่นเป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นบุญกุศลอย่างหนึ่งที่เรียกว่า **‘ทาน’** หรือ **‘การบริจาค’**

ของสิ่งใดที่จะเป็นภัยแก่จิตใจ ให้ทำลายหรือสละสิ่งนั้นเสีย
แล้วผู้นั้นก็จะได้ความสุขเป็นการตอบแทน

การบริจาคนี้มีอยู่ ๒ อย่าง คือ

การบริจาค **“ทรัพย์ภายนอก”** และ **“ทรัพย์ภายใน”**

ทรัพย์ภายนอกเป็นของโลก เป็นของกลาง ๆ อย่าไปถือว่าเป็นของของเรา เพราะมันจะอยู่กับเราตลอดไปนั้นไม่ได้ มันจะต้องยักย้ายถ่ายเท เมื่อไปอยู่กับคนเขาก็ถือว่าเป็นของของเขา เช่น บุตร ภรรยา สามี และทรัพย์สิน เงินทองเหล่านี้ย่อมจัดว่า เป็นทรัพย์ภายนอกทั้งสิ้น ใครหลงรักใคร่ ยึดถือไว้ว่าเป็นของของตน ก็ย่อมจะเป็นภัยแก่จิตใจของผู้นั้น หาความสุขมิได้ ดังนี้

อีกอย่างหนึ่ง ทรัพย์ที่เรามีสิทธิ์อำนาจคุ้มครองเรียกว่า **‘โลกียทรัพย์’** หรือ

ภาพนี้คุณลุงสถิตย์ ไมตรีเวช เป็นผู้ถ่าย

‘ทรัพย์ภายนอก’ ทรัพย์ที่ทำให้เราสำเร็จผลในการบำเพ็ญศาสนธรรมเรียกว่า **‘อริยทรัพย์’** หรือ **‘ทรัพย์ภายใน’**

ท่านจึงกล่าวเป็นคติไว้ว่า ***“รักลูกก็เหมือนเชือกผูกคอ รักสามีภรรยาก็เหมือนปอผูกศอก รักทรัพย์สมบัติภายนอกก็เป็นห่วงผูกข้อเท้า”***

ถ้าผู้ใดติดอยู่บ่วง ๓ บ่วงนี้แล้วก็ย่อมจะกระดิกตัวไม่ไหว ไปไหนไม่รอดแน่ จะต้องติดอยู่ในโลกนี้เอง ฯ

แล้วท่านพ่อก็กล่าวสอนย้ำอีกว่า... ***“สิ่งใดที่เป็นของรัก สิ่งนั้นย่อมเป็นศัตรูแก่ดวงใจ จึงควรละสิ่งนั้นเสีย แล้วตนเองก็จะมีความสุข”***

ฉะนั้น คนเราจึงอย่าไปเหยียดหยามดูถูกในคนที่เขามีปัญญาน้อย หรือฐานะกำเนิดชาติสกุลของเขาที่ตกอยู่ในความต่ำต้อย

เพราะสิ่งเหล่านี้มันขึ้นอยู่ที่กรรมแห่งบุคคลซึ่งทำไว้ในกาลก่อน จึงส่งผลจำแนกให้มาเป็นในลักษณะต่างกัน

บางคนแม้จะตกไปอยู่ในสกุลที่ลำบากยากเข็ญใจ ก็สักแต่ว่ากรรมชัดไปเท่านั้น แต่ความดีซึ่งติดอยู่ในจิตสันดานเดิมของเขามีอยู่ เขาก็อาจจะสำเร็จมรรคผลได้ในวันหนึ่ง

ที่กรรมนั้นชัดไปให้เกิดในสกุลยากก็เพื่อจะทรมานเขาให้แลเห็นทุกข์เห็นโทษ และใช้หนี้เวรเก่าของเขาให้หมดสิ้นไปก็มี เพราะคนเราทุกคนที่เกิดมานี้ย่อมเกิดมาแต่ผลของกรรมเก่าที่ตนกระทำไว้ทั้งสิ้น

ถ้าผู้ใดมีดวงตาญาณ ผู้นั้นก็อาจจะรู้ชาติภพของตนที่กระทำกรรมอันใดไว้ ผู้ใดที่ดวงตายังมืดอยู่ด้วยอวิชชา ผู้นั้นก็ย่อมมองไม่เห็น

เรื่องของกรรมนี้พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงสอนไว้มิให้เราประมาท

ผู้ใดทำดีก็ย่อมไม่หนีจากกรรมดี ผู้ใดทำชั่วก็ย่อมไม่หนีจากกรรมชั่วนั้น

เหตุนั้น จึงควรมีความสำรวมระวัง อย่าประมาทในสิ่งที่เรามองไม่เห็นอย่าเหยียดหยามติเตียนในวัตถุทานของผู้ใด ในศีลของเขาก็ดี ในภาวนาของเขาก็ดี เขาอาจมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นความดีแฝงอยู่ภายใน

แต่ถูกปกปิดไว้ด้วยกรรมที่มองไม่เห็น ถ้าเราไปประมาทเขาเข้า

กรรมนั้นอาจกลับมาเป็นโทษสนองตัวเราเอง

ให้ได้รับผลวิบากในกาลภายหน้าได้

'จิต' นี้ จะว่าตายก็ตาย จะว่าไม่ตายก็ไม่ตาย

จิตที่ตายก็คือจิตที่มีอาการแปรเปลี่ยนไปด้วยบาปอกุศล

จิตคงที่อยู่ในสภาพเดิม หรือเป็นจิตที่เจือด้วยบุญกุศล ก็เป็นจิตที่ไม่ตาย

ร่างกายของเรานี้ เรียกเป็น ๔ อย่าง ๑. รูป ๒. กาย ๓. สรีระ ๔. ธาตุ

กายนี้ก็ไม่ได้ตายไปไหน เป็นแต่มันแปรเปลี่ยนไปเข้าสภาพเดิมของมัน

ธาตุดินก็ไปอยู่กับธาตุดิน ธาตุน้ำก็ไปอยู่กับธาตุน้ำ ธาตุไฟก็ไปอยู่กับธาตุไฟ ธาตุลมก็ไปอยู่กับธาตุลม ฯลฯ

ก่อนที่เราจะเกิดมาจริง ๆ นั้น ก็คือธาตุทั้ง ๔ ไปประชุมสามัคคีกันขึ้น และถ้าเจ้าตัวจิตวิญญาณซึ่งลอยอยู่นั้น เข้าไปแทรกผสมเข้าเมื่อใด ก็จะเกิดเป็นสิ่งที่มีชีวิตขึ้น แล้วก็ค่อย ๆ ขยายตัวเติบโตออกไปทุกที ๆ เป็นเลวบ้าง ประณีตบ้าง เป็นคนบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง แล้วแต่กรรมของจิตที่เป็น **'บุญ'** หรือ **'บาป'**

'จิต' เป็นผู้รับผิดชอบในบุญและบาปทั้งหลาย คือกรรมดีและกรรมชั่ว

'ร่างกาย' นั้นไม่ใช่เป็นผู้รับผิดชอบ.

ผ้ายันต์ที่ท่านพ่อลี มอบให้แก่คุณลุงสถิตย์ พร้อมลายเซ็น

๔

ชีวิตในวัยหนุ่มแบบท่านพ่อลี

หลักคิดหาเหตุผล ความเชี่ยวชาญ กล้าหาญ เสียสละ เฉียบคม เด็ดเดี่ยว กล้าแกร่ง เข้มแข็ง กตัญญูรู้คุณ และมีปัญญาเป็นเลิศ คืออุปนิสัยของท่านพ่อลี ธมฺมธโร โดยแท้

ท่านมีนิสัยที่แตกต่างจากคนทั่ว ๆ ไปราวฟ้ากับดิน

ท่านช่างคิด คิดทะลุปรุโปร่ง

ช่างพินิจพิจารณา

ช่างชอบใช้ปัญญาไตร่ตรอง

เพราะนี่เป็นส่วนแห่งบุญที่ก่อตัวจนเป็นกลายมาเป็นท่าน

ท่านเป็นผู้มีบุญหนุนส่งให้มาเกิด ย่อมมีความคิดที่แตกต่างออกไปจากนิสัยของคนธรรมดาทั่วไป

ท่านทำอะไรมักจริงจังตั้งใจ เพราะบุพเพชาติท่านเอาความดีเติมใส่ในจิตใจไว้มาก ดังคำที่ว่า ***"สุขเป็นผลมาจากการทำความดี ผลแห่งการกระทำความดีย่อมสอดคล้องกับเหตุ ผลทำให้เกิดปัญญา"***

เมื่อสองขาท่านยืนหยัดมั่นคง จึงมองเห็นสายทางที่ยาวไกลได้ใกล้ตั้งแต่วัยเด็ก

ในวัยเด็กท่านมีนิสัยที่แปลกแตกต่างจากเด็กทั่วไป บางทีต้องถูกผู้ใหญ่ดุด่าว่ากล่าวอยู่บ่อย ๆ ทำให้เขาคิดว่าท่านเป็นคนอวดดี แต่แท้จริงแล้วท่านมีดีที่จะอวดมากกว่า

ท่านพ่อลีเล่าชีวประวัติของท่านในช่วงนี้ไว้ว่า

พออายุได้ ๑๑ ปี เรามีความคิดแตกต่างจากคนวัยเดียวกันว่า

"ไม่มีอะไรในโลกนี้ ที่เราจะทำไม่ได้

ยกเว้น! เรื่องเดียวที่จนใจเป็นที่สุดนั้นก็คือ..

..เรื่องเลือดในอกของแม่ที่เราดูดดื่มเข้าไปเท่านั้น

สุดปัญญาที่จะหามาตอบแทนให้ได้”

ในปีนั้นเองแม่ได้ถึงแก่กรรม นับเป็นการสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่

“เราแอบไปนั่งน้ำตาไหลอยู่ในกลางทุ่งนา”

มีน้องเล็ก ๆ คนหนึ่งเป็นผู้หญิง ได้พยายามเลี้ยงดูกันมา

ส่วนคนอื่น ๆ เขาโตแล้ว ต่างก็พากันแยกย้ายไปทำมาหากิน ยังเหลือแต่พ่อกับเราและน้องต่างพากันทำนาเป็นอาชีพ

อายุ ๑๒ ปี ได้เรียนหนังสือไทยพออ่านออกเขียนได้ เราเรียนก็ไม่เก่งสอบชั้นประถมก็ตกเสียอีก คิดว่า “ช่างหัวมันปะไร!” ถึงจะสอบตกแต่จะไปเรียนจนครูให้ออก

พออายุ ๑๕ ปี เรามีคติธรรมฝังแน่นในหัวใจ ๓ อย่างคือ

๑. จำนวนคน ๘๐ หลังคาเรือน ในหมู่บ้านเดียวกันนี้ เราจะไม่ยอมให้ใครมาเหยียบหัวแม่ตีนเป็นอันขาด

๒. ในบรรดาคนที่เกิดปีเดียวกัน เราจะไม่ยอมแพ้ใครในเชิงหาเงิน

๓. ถ้าอายุไม่ถึง ๓๐ ปี เราจะไม่ยอมมีเมีย เราจะต้องมีเงินอยู่ในกระเป๋าของตัวเองให้พอเสียก่อน จะไม่ยอมแบมือขอใครกิน ถ้าจะมีเมียต้องเป็นผู้เลือกเอง ใครจะมาคลุมถุงชนไม่ได้ และผู้ที่จะเป็นเมียจะต้องมีพร้อมทั้ง รูปสมบัติ คุณสมบัติ และสกุลสมบัติ

ในที่สุดอายุ ๑๗ ปี จึงได้ออกจากโรงเรียน

สมัยนั้นมักขัดอกขัดใจทะเลาะกับพ่อบ่อย ๆ คือพ่อต้องการให้เราทำการค้าขายชีวิตสัตว์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบเอามาก ๆ เช่น ไปหาซื้อหมู วัว ควาย มาขายให้เขาเอาไปฆ่า เป็นต้น

พอถึงเวลาเทศกาลงานบุญประจำปี อยากจะไปทำบุญกับเขาบ้าง พ่อก็คอยขัดขวางเสมอ กลับบอกให้ไปทำไร่ทำนาเสีย ในเรื่องนี้ทำให้เราอารมณ์เสียบ่อยๆ

บางวันน้อยใจ หลบไปนั่งร้องไห้อยู่กลางทุ่งนา นึกในใจว่า ***“เราจักไม่อยู่ในหมู่บ้านนี้อีกต่อไป”*** แต่ก็ต้องอดทนอยู่ไปก่อน

ประเพณีงานบุญประจำปีของชาวอีสาน จัดตามงานวัด นอกจากการละเล่นแล้วยังมีการทำบุญทำทานด้วยวิธีการต่าง ๆ ท่านพ่อลีก็เป็นผู้หนึ่งซึ่งเป็นชาวอีสาน แต่บุญประเพณีเหล่านี้ท่านไม่ค่อยได้มีโอกาสไปร่วมมากนัก เพราะบิดาของท่านให้ทำงานเลี้ยงวัว เลี้ยงควายอยู่ตามทุ่งนา งานบุญประเพณีนี้ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (ภาพถ่ายนี้จากงานบุญบั้งไฟ บ้านโพนทัน อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร)

ต่อมานับว่าโชคดีที่พ่อได้มีเมียใหม่ ชื่อว่า **แม่ทิพย์** พ่อสนใจแต่เมียใหม่ไม่ค่อยมายุ่งวุ่นวายกับเรา ตอนนี้ค่อยสบายใจขึ้นหน่อย ทางแห่งการแสวงบุญก็เปิดกว้างขึ้น

เมื่ออายุได้ ๑๘ ปี ออกเดินทางจากบ้านมาหาพี่ชาย ซึ่งทำงานอยู่ที่ตลาดหนองแซง จังหวัดสระบุรี มาพักอยู่กับพี่ชาย บอกพี่ชายให้ไปเยี่ยมพ่อบ้าง พี่ชายก็ไม่พอใจ

เราจึงหนีออกจากบ้านพี่ชายเดินทางท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ เที่ยวแสวงหางานหาเงิน เพราะคิดอยู่เสมอว่า ***"เงินเป็นของคู่ชีวิต"***

ในวัยหนุ่มฉกรรจ์นั้นเรามีความรู้สึกว่า ตนเองยังเป็นเด็กน้อยอยู่เสมอ เช่น มีเพื่อนฝูงแนะนำชักจูงไปเที่ยวผู้หญิงก็ไม่สนใจ เพราะเรื่องผัว ๆ เมีย ๆ คิดว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ไม่ใช่เรื่องของเด็ก ตั้งใจไว้ว่า

"ถ้าเรามีความสามารถเลี้ยงดูได้อย่างน้อย ๓ ชีวิตขึ้นไป เราจึงจะยอมเกี่ยวข้องกับผู้หญิง

ยังมีข้อรังเกียจอยู่อีกข้อหนึ่งคือ ...เวลาเป็นเด็กเริ่มรู้เดียงสา ถ้าได้เห็นหญิงตั้งครรภ์จวนจะคลอด ทำให้เกิดความรู้สึกทั้งเกลียดทั้งกลัว กลัวทั้งการเกิด กลัวทั้งการตาย

คนทางภาคอีสาน เวลาจะคลอดลูก มักเอาเชือกผูกบนขื่อบนแป โยงลงมาแล้วเอามือโหนปลายเชือกร้องโวยวายด้วยความเจ็บปวดหน้าบิดคอเบี้ยว เราไปเห็นเข้าต้องเอามือปิดหูปิดตา นอนไม่หลับ เพราะภาพแห่งความน่าเกลียดน่ากลัวนั้นติดตา

เรื่องเหล่านี้มีความรู้สึกขยาดมาตั้งแต่วัยเด็ก"

เมื่ออายุได้ ๑๙ ปี เหมือนมีอะไรมาสะกิดใจ ให้มีความคิดนึกถึงทางบุญและทางบาป เราไม่มีนิสัยในการทำบาป

ตั้งแต่เกิดมาจนถึงอายุ ๒๐ ปี ได้เคยฆ่าสัตว์ใหญ่ตายเพียงครั้งเดียว คือ **"ฆ่าสุนัข"**

เหตุที่ต้องฆ่ามันนั้นจำได้แม่นยำว่า วันหนึ่งขณะนั่งรับประทานอาหารอยู่ลานหน้าบ้าน แล้วเอาไข่ไปหมกไว้ในกองไฟ สุนัขก็มาคาบเอาไข่ไปกินเสีย

ด้วยความโกรธจัดจึงลุกขึ้นคว้าท่อนไม้ตีหัวสุนัขตายคาที่

พอมันตายก็เสียใจอย่างมาก

วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวอีสาน ท่านพ่อลีเล่าว่า "งานทอผ้า ปั่นฝ้าย หุงข้าว ตำแกง ฯลฯ ทั้งหมดที่เป็นงานของผู้หญิง เราก็จะทำให้ได้ ถึงแม้ว่าจะทำได้ดีหรือไม่ก็ตาม"

คิดกลัวว่า “เราได้ทำบาปใหญ่แล้วคราวนี้ แล้วจะมีวิธีแก้บาปครั้งนี้โดยวิธีไหนหนอ?”

คิดไปคิดมาจึงไปค้นคว้าหาหนังสือธรรมะเก่า ๆ มาอ่านท่องจำคาถากรวดน้ำไหว้พระสวดมนต์อุทิศส่วนกุศลให้สุนัขตัวนั้นทุกวัน ใจดีใจชื้นขึ้นมาบ้าง

แม้ตอนนั้นเราอายุยังไม่มากนัก แต่ก็ได้เคยคิดไปเสียหมดทุกอย่างในเรื่องทางโลก คิด ๆ ไปเท่าใดก็ไม่เห็นมีวันจะจบสิ้นลงได้

ส่วนเรื่องการงานแม้เป็นงานของผู้หญิง เราจะต้องทำให้ได้ทุกอย่าง ตั้งแต่ทอผ้า ปั่นฝ้าย หุงข้าว ต้มแกง ฯลฯ แต่จะทำได้ดีหรือไม่ดีก็ไม่รู้นะ

ถ้าเราทำไม่ได้ เราจะไปสอนคนอื่น บังคับคนอื่นไม่ได้ อำนาจทั้งหมดมันอยู่ที่ความรู้ความสามารถและความจริงของเรา

สมัยเป็นเด็กหนุ่ม เราเป็นคนค่อนข้างคิดมาก คิดถึงขนาดว่า ***“ถ้าหากเราจะต้องไปอาศัยอยู่บ้านใคร เมื่อลงเรือนไปแล้ว จะต้องให้เขากวักมือเรียกหา เราจะไม่ทำสิ่งใดให้เขาเกลียดเลย เมื่อเราพ้นไปแล้ว คำคนนินทาคำเดียว จะไม่ให้มีตามหลัง”***

เราต้องสร้างอำนาจให้มีในตัว เหมือนสะสมดินระเบิดไว้ กระสุนปืนถ้าไม่มีดินระเบิดมันก็ใช้ทำลาย อะไรไม่ได้

คนที่เป็นบ่าวเขาก็เพราะตัวไม่มีอำนาจที่จะเป็นนายเขา

ส่วนคนที่เขามีอำนาจ เขาก็สามารถชี้นิ้วให้คนอื่นทำอะไร ๆ ได้

ถ้าเราไม่สร้างอำนาจให้มีในตัวแล้ว เราก็จะต้องเป็นบ่าวเขาตลอดไป (เป็นทาสกิเลสตัณหา)

เราต้องสะสมความดีในตัวเพื่อให้ได้ “ธาตุกายสิทธิ์” คือ “มโนมยิทธิ”

ถ้าเราเป็นนายมีอำนาจใช้เขาได้ เราก็จะได้นั่งนอนสบายปลอดภัย คุณความดีเกิดขึ้นได้ทางจิตใจ

ถ้าใจไม่ดี ความดีทางกายกับความดีทางวาจามันก็ไม่ดี ความดีเห็นได้ง่ายที่สุดแต่มันเกิดได้ยากที่สุดเช่นกัน

นิสัยใจคอระยะนั้น เราคิดว่า ***ถ้ามีโอกาสก็อยากจะบวช เพราะอยู่บ้านก็หาเพื่อนถูกใจไม่ได้ มาอยู่ที่วัดก็หาไม่ได้อีก เหมือนโลกทั้งโลกมันร้อนรุ่ม***

จึงบอกกับพ่อตามตรงว่า “จะขอไปอยู่ที่อื่นดูบ้าง” พ่อแสดงความเป็นห่วงเป็นใย จึงบอกกับท่าน

“อย่ามาห่วงผม ผมจะหาทางไปให้พ้นจากอำนาจของโลก

ถ้าไม่ได้ดี ก็จะไม่กลับมาให้เห็นหน้าอีก

และเมื่อผมจากไปแล้ว สมบัติแม้เพียงครึ่งสตางค์แดงเดียว ผมไม่ต้องการ

แม้สัตว์เดรัจฉาน มันเกิดมาไม่เห็นมีสมบัติพัสถานอะไรติดตัวมาเลย มันยังคงดำรงเผ่าพันธุ์อยู่ได้ ไม่เห็นมันอดตาย”

วีถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสาน
มารดาป้อนข้าวบุตร

เมื่อน้าสาวได้ยินเราพูดเช่นนั้น แกเกิดความไม่พอใจถมึงทึง ชี้มือไม้สบประมาทต่อหน้าต่อตาทันทีว่า **“ไอ้ลี... ไอ้เจ้าคนวิเศษ..เอ้ย!”**

เราพูดตอบเสียงแข็งไปเหมือนกันว่า **“น้า... ถ้าผมทำไม่ได้อย่างว่าละก็อย่ามาเรียกผมว่า ‘คน’ เลย เรียกผมว่า ‘ไอ้สี่ขา’** ก็แล้วกัน”

พออายุ ๒๐ ปี เราคิดไปไกลทะลุโลกว่า

“ได้เวลาบวชแล้ว..การบวชเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และปลอดภัยที่สุด...”

“พ่อแม่นั้นถึงแม้ว่าจะรักเราสักเพียงไร ก็ยังมีเวลาที่จะโกรธเกลียดลูกในบางขณะ

แต่พระพุทธเจ้านั้น นับแต่วันที่พระองค์ได้ทรงตรัสรู้จนถึงวันเสด็จปรินิพพาน ท่านไม่เคยโกรธเกลียดลูกศิษย์คนหนึ่งคนใดเลย

เหตุนั้นพ่อแม่ของเราก็ไม่ดีเลิศเท่าพระพุทธเจ้า

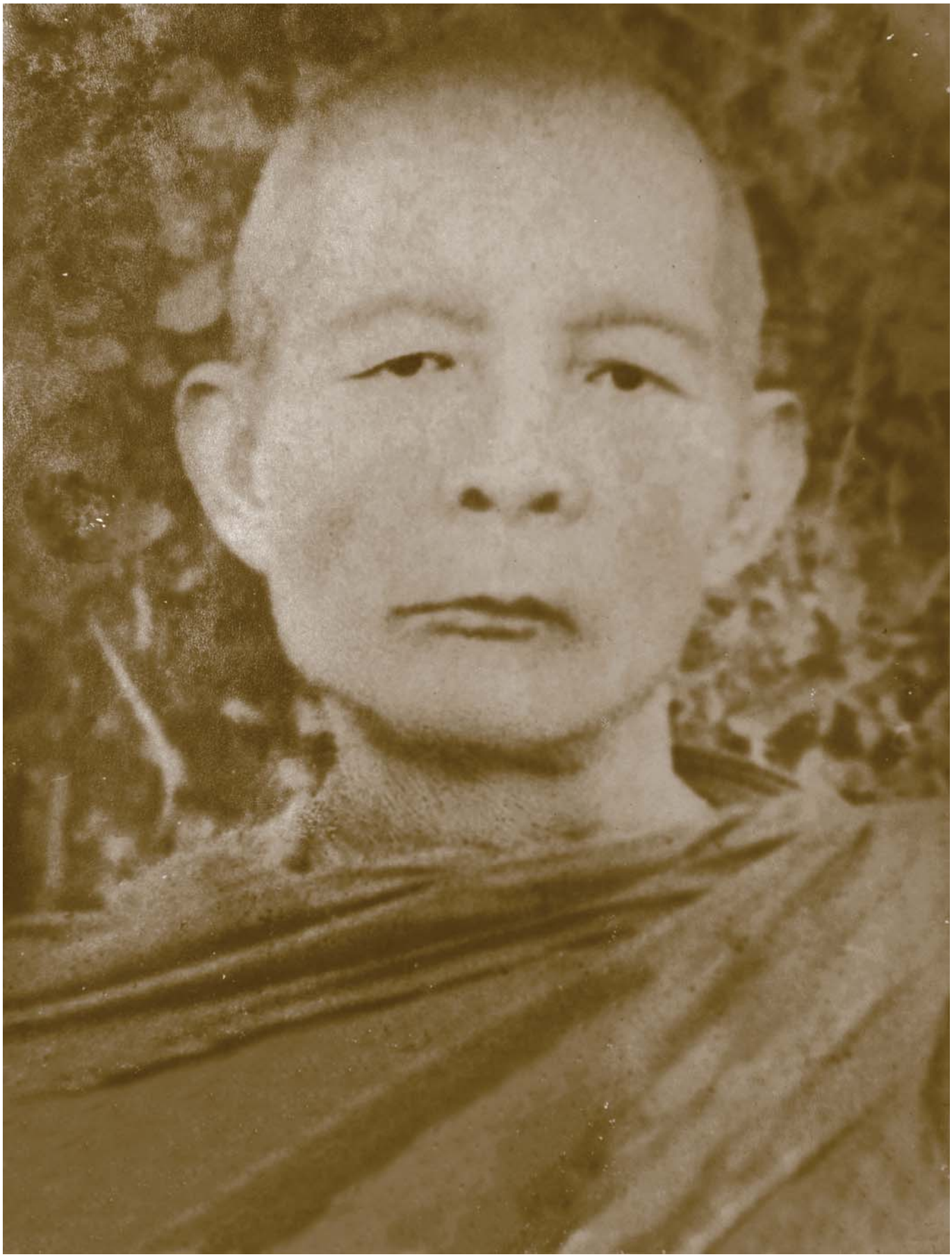
พระองค์มีพระหฤทัยเมตตาสงสารพวกเราจริง ๆ แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม ถ้าหากเราตกนรกหมกไหม้แล้ว พระพุทธเจ้าก็มาโปรดได้ยากนัก

พ่อแม่ที่รักเรามากปานชีวิตก็ช่วยเราไม่ได้ คนที่จะช่วยได้ก็คือตัวของเราเอง

อย่ากระนั้นเลย! เราจงทำตัวของเราให้เป็นที่พึ่งแก่ตนดีที่สุด

ที่พึ่งนั้นคืออะไร? คือการออกบวช

เราออกบวชแสวงหาทางพ้นทุกข์ตามอย่างพระพุทธเจ้าน่าจะดีกว่าเป็นแน่”

หลวงปู่อ้ม เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองสองห้อง พระอุปัชฌาย์ท่านพ่อลี สมัยอุปสมบทฝ่ายมหานิกาย

๖

ท่านพ่อลีออกบวช (๒๔๖๘)

ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ อายุครบ ๒๐ ปี เราออกจากบ้านมาทำงานอยู่กับญาติที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมได้ไม่นานนัก ทางบ้านส่งข่าวมาว่า “แม่ทิพย์” ซึ่งเป็นแม่เลี้ยงได้เสียชีวิตแล้ว จึงรีบเดินทางกลับบ้านเกิดไปหาพ่อ ๆ ก็แนะนำให้บวช เราก็ยินดียิ่งเพราะเรื่องบวชคิดไว้ในใจมานานแล้ว

ตอนไปถึงบ้านใหม่ๆ มีเงินติดตัวอยู่ประมาณ ๑๖๐ บาท ในสมัยนั้นนับว่าร่ำรวยที่สุดในหมู่บ้าน พี่ชาย พี่เขย พี่สาวฯลฯ ก็พากันมามะรุมมะตุ้ม ขอกู้ยืมเงินไปซื้อควายบ้าง ซื้อนาบ้าง ค้าขายบ้าง ก็ยินยอมให้เงินเขาไปตามที่เขาต้องการ เพราะตัวเองคิดจะบวช ตกลงเงิน ๑๖๐ บาท ที่มีอยู่เหลือเพียง ๔๐ บาท

ต่อมาจึงได้อุปสมบทในฝ่ายมหานิกายเมื่อวันพุธที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีฉลู อันเป็นวันวิสาขบูชา ณ พัทธสีมาวัดบ้านหนองสองห้อง จังหวัดอุบลราชธานี อันเป็นวัดบ้านเกิด

หลวงปู่อ้ม เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองสองห้อง เป็น พระอุปัชฌาย์

เพื่อน ๆ ในวันนั้นบวชรวมกัน ๙ องค์ เมื่อบวชแล้วก็เรียนสวดมนต์ และพระธรรมวินัยบ้างเล็กน้อย ได้ตรวจดูภาวะแห่งความเป็นพระของตน และพระภิกษุอื่นๆ เห็นว่าไม่ไหวแน่ เพราะแทนที่จะปฏิบัติสมณะกิจ กลับมั่วสุมแต่การสนุกสนานปล่อยจิตใจไปตามกระแสกิเลส กระแสโลก เป็นต้นว่า ***นั่งเล่นหมากรุก เล่นมวยปล้ำ เล่นดึงหัวไม้ขีดไฟกับผู้หญิงหยอกล้อกับผู้หญิง เล่นชนไก่ บางทีถึงกับมีการฉันข้าวเย็น*** เรื่องเหล่านี้มิได้ทำแต่ลำพังคนเดียว เพื่อนฝูงก็ทำกันมาก แต่พากันปิดบัง จิตใจไม่เจริญในทางธรรมแม้แต่น้อย มีแต่ความอับเฉาเศร้าหมองในการครองผ้ากาสาวพัสตร์

๑

๒

๓

๑. พระอุโบสถ วัดหนองสองห้อง จังหวัดอุบลราชธานี ท่านพ่อลีเป็นผู้นำศรัทธามาสร้าง

๒. วิหารท่านพ่อลี ที่คณะศรัทธาสร้างเป็นที่สักการะ หลังจากท่านพ่อลี มรณภาพ ๓. ป้ายประวัติท่านพ่อลี ธมฺมธโร

ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าดูไม่เหมาะสมด้วยกันทั้งนั้น แม้แต่ตัวเราเองในสมัยนั้นก็เคยล่วงพระวินัย ฉันข้าวเย็นกับเขาเหมือนกัน เพราะต้องร่วมอยู่ในสังคมทุศีลเช่นนั้น รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ *ตอนบวชใหม่ ๆ ตกเย็นวันหนึ่งรู้สึกหิวขึ้นมา จึงได้คว้าเอาข้าวที่บูชาไว้บนหิ้งพระมาฉันในเวลากลางคืน*

ครั้งที่ ๒ *วันหนึ่งได้รับนิมนต์ให้ไปเทศน์มหาชาติ ในงานบุญมหาชาติ ที่วัดบ้านโนนแดง ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันจังหวัดอำนาจเจริญ) พอดีช่วงเวลาที่จะต้องเทศน์ไปตรงกับเวลาฉันเพล กว่าจะเทศน์จบก็หมดเวลาฉัน*

ขณะที่เดินทางกลับวัด ตอนนั้นมีลูกศิษย์ติดตามไปด้วย ลูกศิษย์ได้สะพายย่ามใส่ข้าวสุก ข้าวต้ม ข้าวต้มมัด และปลาย่างกลับมาจากวัดบ้านโนนแดงที่ไปเทศน์ เมื่อเดินเท้ามาระหว่างทางประมาณ ๑๓.๐๐ น. เศษ เกิดรู้สึกเหนื่อยเมื่อยหิวจนทนไม่ไหว เรียกให้ลูกศิษย์เอาของในย่ามมาดู จึงอดใจไม่ไหว เลยนั่งลงฉันปลาย่างกับข้าวเหนียวที่ใต้ต้นไม้ข้างทางนั่นเอง เมื่อฉันเสร็จแล้วจึงได้เดินทางกลับวัด

ครั้งที่ ๓ *ได้เข้าป่าไปทำงานชักลากไม้มาสร้างศาลาการเปรียญวัดบ้านหนองสองห้อง จนหมดเรี่ยวแรง ตกเวลากลางคืน เกิดความหิวขึ้นมา จึงได้ฉันข้าวเย็น*

เรื่องเหล่านี้ เราไม่ได้กระทำแต่ลำพังเพียงรูปเดียว แต่พระรูปอื่น ๆ ก็ทำกันมาก แต่ก็พากันปิดบังมิให้ผู้อื่นหรือคนภายนอกล่วงรู้ การล่วงล้ำเกินเลยพระธรรมวินัยทำให้จิตใจเศร้าหมองขุ่นมัว ไม่สบายใจมาโดยตลอด

ในขณะนั้น กิจกรรมที่น่าเบื่อหน่ายเป็นที่สุดสำหรับเราผู้เป็นพระบวชใหม่คือการรับนิมนต์ไปสวดมนต์บ้านคนตาย เรารู้สึกรังเกียจขยะแขยงศพคนตายเป็นอย่างมาก เพราะตั้งแต่เกิดมาจนเป็นหนุ่ม ถ้าบ้านไหนมีคนตายจะไม่ยอมไปกินข้าวน้ำในบ้านนั้นเป็นอันขาด แม้กระทั่งคนอยู่ที่บ้านเดียวกันออกไปช่วยงานศพ เมื่อเขากลับมาถึงบ้านก็คอยสังเกตดูว่า เขาจะกินน้ำกระบวยไหน กินข้าวจานไหน แล้วจดจำเอาไว้ เราก็จะไม่ยอมกินข้าวกินน้ำร่วมภาชนะกับคนนั้น เรารังเกียจศพคนตายและป่าช้าถึงขนาดที่ว่าตั้งแต่เด็กจนโตไม่เคยไปเหยียบบ้านคนตายและป่าช้าเลย แม้ญาติ ๆ หรือแม่เลี้ยงที่ตายไป เราก็ไม่ยอมไปเผาศพที่ป่าช้าอันแสนน่ารังเกียจเช่นนั้น

ต้นโพธิ์ที่ท่านไปนั่งสมาธิตอนบวชใหม่ ๆ ที่วัดบ้านหนองสองห้อง

ตั้งสัจอธิษฐาน

ครั้นเราบวชเป็นสงฆ์แล้วนิสัยเดิมนี้ก็ยังติดอยู่ วันหนึ่งได้ยินเสียงโวยวายร้องไห้โฮดังลั่นมาจากภายในหมู่บ้าน เราทราบดีว่าต้องมีคนตายในหมู่บ้านเป็นแน่ ไม่นานก็ทราบว่ามีคนตายจริง ญาติคนตายถือขันดอกไม้ธูปเทียนมานิมนต์พระไปสวดมาติกาบังสุกุล เราเห็นเช่นนั้น ใจไม่ดีรีบเผ่นหนีไปหาที่หลบซ่อนตามสุมทุมพุ่มไม้

พระบวชใหม่ ๆ ที่เป็นเหมือนลูกน้องเรา เขาก็พลอยหนีตามไปด้วย ต่างองค์ต่างแยกย้ายกันไปคนละทิศละทาง เราบอกลูกน้องว่า "หนีโว้ย ! ตัวใครตัวมัน" ปีนขึ้นไปหลบซ่อนอยู่บนต้นมะม่วงใหญ่ใบดกหนาคนละต้น แล้วต่างคนต่างนิ่งเงียบ

สักครู่หนึ่ง พระอุปัชฌาย์ตามหาไม่พบ ได้ยินแต่เสียงท่านเอ็ดอึงอยู่บนกุฏิว่า

"ไอ้พวกพระใหม่มันหายหัวไปไหนกันหมด"

เราเองนึกกลัวอยู่อย่างหนึ่ง คือลูกกระสุนหนังสะติ๊ก เพราะพระอุปัชฌาย์ท่านแม่นหนังสะติ๊ก ชอบยิงไล่ค้างคาวตามต้นไม้เสมอ

ในที่สุดท่านก็ใช้ให้สามเณรไปค้นหาจนพบ ต่างคนต่างปีนลงจากต้นมะม่วง... แบบหมดท่า จำต้องฝืนใจหลับหูหลับตาไปงานศพร่วมกับท่าน

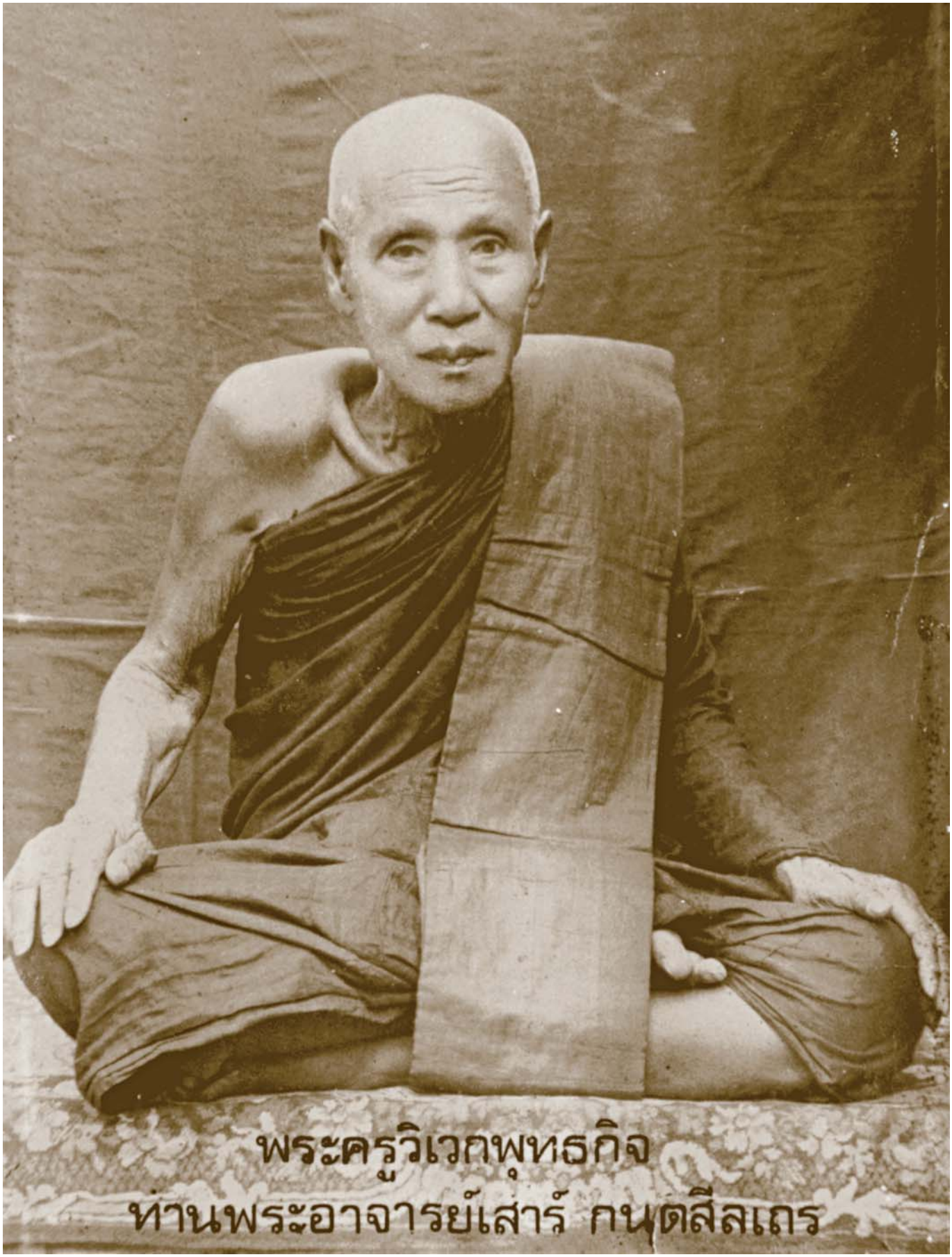
ความขลาดเขลาเบาปัญญาของเราในเรื่องเหล่านี้ เป็นอยู่ตลอดเวลา ๒ พรรษา จึงมาตรวจค้นดูพระธรรมวินัย ก็รู้สึกสำนึกผิดและรู้สึกยุ่งยากลำบากใจมิใช่น้อย นึกไว้ในใจว่า **"เราต้องสึก ถ้าไม่สึกเราต้องหนี"**

จึงตั้งจิตอธิษฐานว่า

"เวลานี้ข้าพเจ้ามุ่งหวังเอาดีทางพระศาสนา ขอจงให้ได้พบครูบาอาจารย์ที่ประพฤติดีปฏิบัติชอบภายใน ๓ เดือนเถิด"

ในคืนข้างแรม เดือนพฤศจิกายน ผลบุญของคำอธิษฐานได้กลายเป็นความจริง เมื่อได้ไปเทศน์มหาชาติที่วัดบ้านโนนรังใหญ่ ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ ได้พบพระกรรมฐานองค์หนึ่งกำลังเทศน์อยู่บนธรรมมาสน์ รู้สึกเกิดอาการแปลกประหลาดขึ้นในจิต เพราะโวหารธรรมะของท่านช่างน่าเลื่อมใส กิริยาอาการน่าเคารพ มีสติที่มั่นคง เป็นผู้เจนจบและอาจหาญ "ท่านมาจากไหนหนอ" เราคิดในใจ

เมื่อท่านเดินทางกลับ เราจึงติดตามไปห่าง ๆ จนถึงที่พักอันเป็นป่ายางใหญ่

ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล พระอาจารย์ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ห่างจากหมู่บ้านราว ๒๐ เส้น สถานที่แห่งนั้นเป็นป่าช้าทิ้งศพอันแสนน่ากลัว ได้แอบดูกิริยาปฏิปทาของท่านอยู่นาน เหมือนแอบดูเทวดา ท่านเป็นผู้ที่น่าเลื่อมใสยิ่งนัก

อัฐิธาตุหลวงปู่เสาร์

จึงตัดสินใจเข้าไปถามท่านว่า **“ท่านอาจารย์ชื่ออะไร? ใครเป็นอาจารย์ของท่าน”**

ท่านตอบว่า **“เราชื่อ ‘บท’ มีท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น เป็นอาจารย์ของเรา”**

“เวลานี้ท่านพระอาจารย์ทั้ง ๒ ท่านอยู่ที่ไหน?” เราถามท่าน

ท่านตอบว่า **“ท่านพระอาจารย์เสาร์เราไม่รู้ แต่ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านพักอยู่ที่วัดบูรพาฯ จังหวัดอุบลราชธานี”**

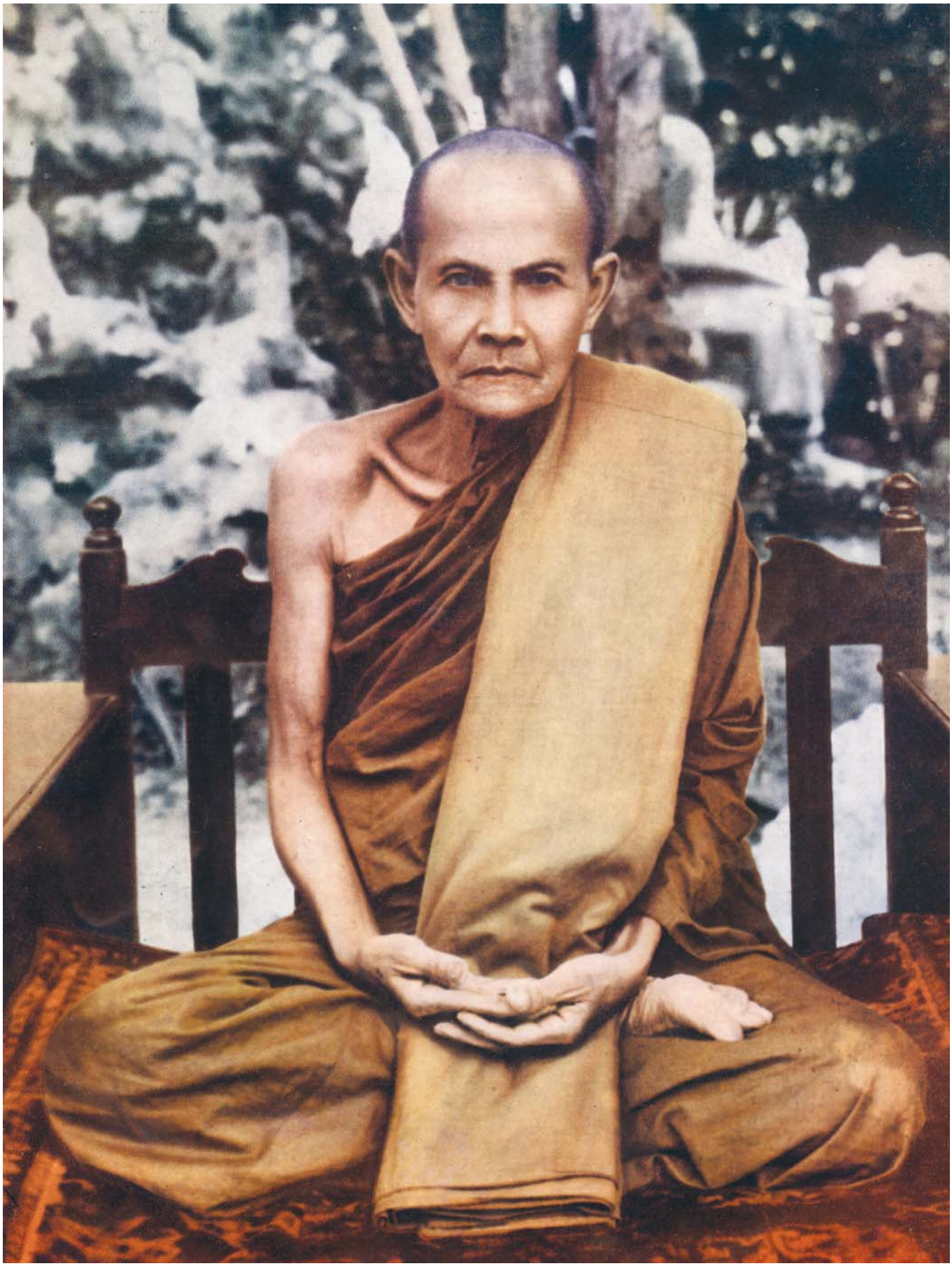
พอได้ฟังความเช่นนั้น***ก็ดีใจเหมือนปลาได้น้ำ ถึงภาวะตื่นเต้นดีใจยกใหญ่ เหมือนเด็กน้อยพลัดถิ่น เดินหลงทางมานานวัน กำลังเดินขึ้นเรือข้ามมหาสมุทรหรือห้วงน้ำใหญ่ที่มีอันตรายมาก ข้ามฟากถึงฝั่ง ได้รับการโอบกอดอันแสนอบอุ่นจากบิดามารดาที่ตั้งตารอมานานวัน เขาจะดีใจและตื่นเต้นสักปานใด***

เราจึงรีบเดินทางกลับวัดบ้านหนองสองห้องด้วยดวงใจที่ชื่นบาน นึกกระหยิ่มและอุทานภายในใจว่า

“เราคงสมหวังเป็นแน่... ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านต้องเป็นอาจารย์ของเรา”

อยู่ต่อมาอีกไม่นานนัก จึงได้ลาโยมพ่อ ลาพระอุปัชฌาย์ ท่านทั้งสองก็พูดจาขัดขวางไม่ให้ไปเสียทุกอย่าง จึงตัดสินใจยื่นคำขาดกับท่านว่า

“ผมต้องไปจากบ้านนี้โดยเด็ดขาด จะให้สึกก็ต้องไป จะให้อยู่เป็นพระก็ต้องไป พระอุปัชฌาย์ และโยมพ่อไม่มีสิทธิ์ใด ๆ ทั้งหมด ถ้าขืนก้าวก่ายสิทธิ์นาทีใด ผมจะลุกหนีไปในนาทีนั้น” ในที่สุดทั้งสองท่านก็ต้องยอม เพราะความดื้อรั้นของเรา

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

๗

พบท่านพระอาจารย์มั่น

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๖๙ เดือนอ้ายข้างแรม เวลาบ่ายโมง ได้ออกเดินทางจากวัดบ้านหนองสองห้อง โยมพ่อสะพายบาตรออกไปส่งถึงกลางทุ่งนา เราได้เดินทางผ่านอำเภอม่วงสามสิบ มุ่งไปสู่จังหวัดอุบลฯ ในระหว่างทางได้ทราบข่าวจากผู้คนว่า ท่านพระอาจารย์มั่นพักอยู่ที่บ้านกุดลาด ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลฯ เราเดินทางไปทันที แต่ก็ไม่พบท่าน เพราะท่านเดินทางกลับไปวัดบูรพาราม จังหวัดอุบลฯ เสียแล้ว

วันต่อมาเรามุ่งหน้าเดินเท้ามายังวัดบูรพาราม จังหวัดอุบลฯ ได้ไปพบท่านพระอาจารย์มั่นสมความตั้งใจ เห็นธรรมกิริยาของท่านช่างน่าเลื่อมใสยิ่งนัก ได้กราบเรียนถึงความประสงค์ต่อท่าน ท่านจึงสอนสมาธิภาวนาในเบื้องต้นโดยให้บริกรรมภาวนา **“พุทโธ”** เพียงคำเดียวเท่านั้น

ขณะนั้นท่านกำลังอาพาธ ไม่อาจเทศนาหรือสอนธรรมได้สะดวก ถึงกระนั้นก็ตาม ท่านยังอุตส่าห์เมตตาให้โอวาทธรรมสั้น ๆ ว่า.....

“บรรพชิตจะต้องปฏิบัติตรงต่อพระนิพพาน
พุทธองค์เกิดในป่าลุมพินีวัน
ปลงสังขารในป่า
ให้โอวาทปาติโมกข์ในป่า
ตรัสรู้ในป่าเปลี่ยว
นิพพานในป่าเปลี่ยว
วิจัยธรรมในป่า

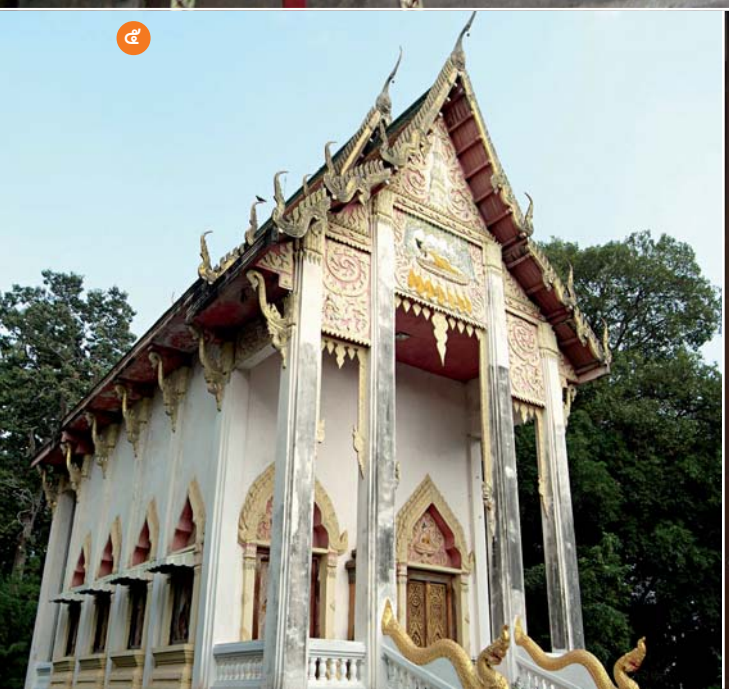

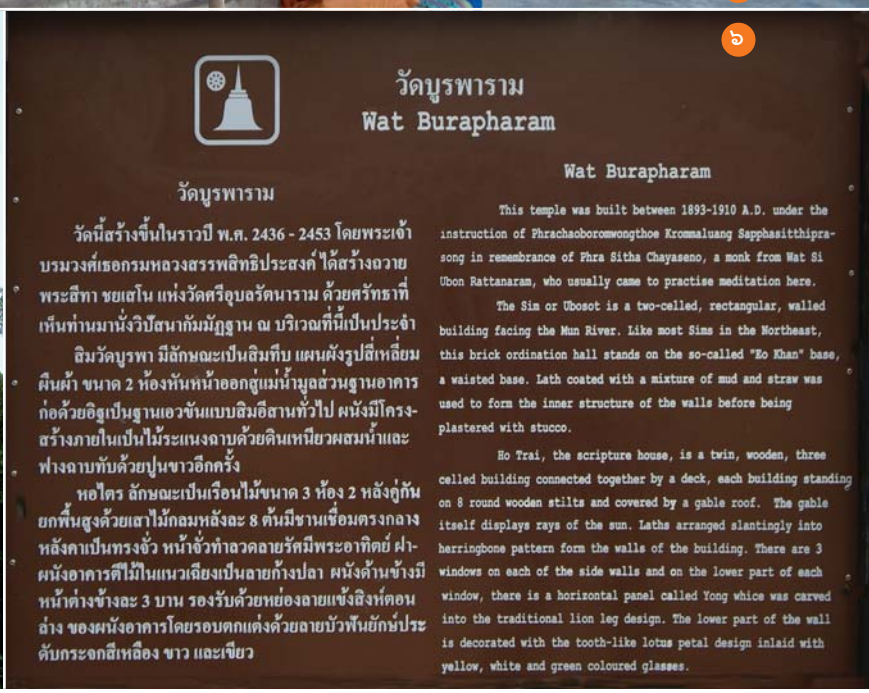
๑. ภายในพระอุโบสถเก่าที่ท่านพ่อลี อุปสมบท ปัจจุบันมีรูปเหมือนท่านพ่อลี ประดิษฐานเป็นที่สักการะอยู่ด้วย ๒. หอไตร ๓. ประตูโบสถ์

๔

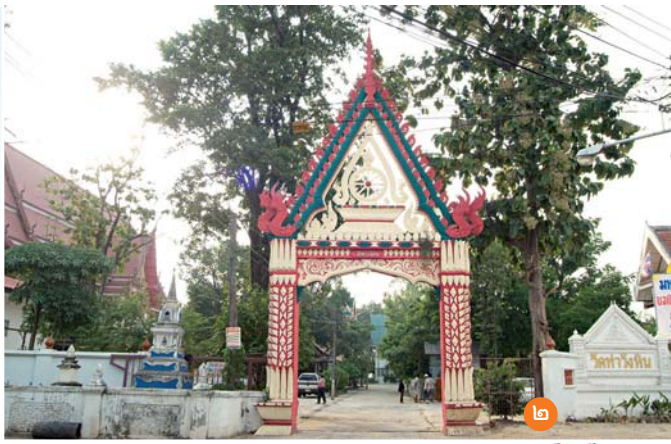

๕

๔. โบสถ์ดินที่ท่านฟ่อลีบวช ๕. พระอุโบสถ ๖. ป้ายประวัติวัด

๑-๖. เสนาสนะและทัศนียภาพภายในวัดท่าวังหิน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลฯ

ชนะมารในป่า

ธรรมทั้งหลายล้วนแต่เกิดในป่า

เป็นธรรมมีราคาสูง เป็นโลกุตรธรรมเหนือโลกีย์

ท่านลี!...เธอ....บวชเข้ามาแล้วจงอย่าถอนทำความเพียร มันจะเคยตัว ให้ทำจนชินให้ได้เนื้อได้หนังหรือคุ้นเคย จึงจะเห็นมรรคเห็นผล

คำว่า "ภิกษุ" นั้น แปลว่า "คนต่อยกิเลส" ถ้าบวชมาแล้วไม่ต่อยกิเลสให้ควำไม่เรียกว่า "ภิกษุ"

เรื่องของโลกย่อมมีการยุ่งอยู่เรื่อย ๆ มาตั้งแต่ไหนแต่ไร อย่าไปสนใจ วิธีละกิเลสที่ฝังแน่นอยู่ในสันดานนั้น ให้ตีลิ่มใหม่ใส่ลงไป ลิ่มเก่ากระดอนออก นี้ฉันใด มรรคเข้าไปฟอกกิเลสเก่าออกมาแล้วจึงเห็นความบริสุทธิ์"

เมื่อเราได้รับบทภาวนาที่ท่านมอบให้คือ "พุทฺโธ" และบทธรรมที่ท่านกล่าวสอนแล้ว จิตใจได้ความตื่นเต้นสุดประมาณ เหมือนดั่งว่า คนตาบอดสนิท อยู่ดี ๆ ก็สามารถมองเห็นเมืองมนุษย์และเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ได้ในฉับพลัน เขาจะตื่นเต้นลิงโลดดีใจและสักปานใด

จากนั้นท่านพระอาจารย์มั่นแนะนำให้เราไปพักอยู่เสนาสนะป่าบ้านท่าวังหิน ซึ่งเป็นสถานที่เงียบสงัดวิเวกดี ที่นั่นมี**พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล** ซึ่งเป็นศิษย์เอกของท่านและมีพระภิกษุสามเณรราว ๔๐ รูป พักอยู่ เราได้ฟังธรรมเทศนาของท่านอาจารย์ทั้งสองทุก ๆ คืน รู้สึกว่ามีผลเกิดขึ้นในใจ ๒ อย่างคือ

๑) เมื่อนึกถึงเรื่องเก่า ๆ ของตนที่เป็นมาก็ร้อนใจ

๒) เมื่อนึกถึงเรื่องใหม่ ๆ ที่กำลังประสบอยู่ก็เย็นใจ

ทั้ง ๒ อารมณ์นี้ติดตนอยู่เสมอ ขณะนั้นได้พบเพื่อนกัลยาณมิตร ๒ รูป คือ ***พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ และพระอาจารย์สาม อกิญฺจโน***

เราทั้งสามได้ร่วมอยู่ ร่วมฉัน ร่วมศึกษาสนทนาธรรมกันโดยตลอด เป็นกัลยาณมิตรที่หาได้โดยยาก และได้พากเพียรพยายามภาวนาอยู่เสมอทั้งกลางวันกลางคืน จิตใจรู้ตื่นเบิกบานในธรรม เบิกกว้างมองเห็นช่องทางที่จะก้าวเดินตามรอยบาทองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ารำไร

เมื่อได้พักอยู่เสนาสนะป่าบ้านท่าวังหินพอสมควรแล้ว ก็ได้ชักชวนพระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ ออกเดินธุดงค์***ไปพักตามศาลเจ้าผีปู่ตาของหมู่บ้านตำบลต่าง ๆ*** แล้วได้เดินทางต่อไปถึงบ้านหนองสองห้อง ซึ่งเป็นบ้านเกิด เพื่อบอกข่าวดีกับโยมพ่อว่า

“โยมพ่อ...บัดนี้อาตมาได้พบกับท่านพระอาจารย์มั่นสมความตั้งใจแล้ว เป็นที่พอใจในชีวิต อาตมาจักไม่กลับมาตายบ้านนี้อีก ทรัพย์สินเงินทองของโยม ต่อแต่นี้ไปอาตมาจะไม่มาเกี่ยวข้องตลอดชีวิต”

โยมป้าได้ฟังดังนั้นก็พูดเป็นเชิงตัดพ้อว่า

“เอาอีกแล้ว อวดดีอีกแล้ว มันจะเกินไปละมัง”

จึงได้ตอบไปว่า

“ถ้าฉันสึกมา ฉันมาขอข้าวป้ากิน ขอให้ป้าเรียกฉันว่าสุนัขก็แล้วกัน

โยมป้า การเป็น ‘ฆราวาส’ นั้น ถึงแม้จะมีคุณความดีสักปานใด ก็ไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ แม้แต่คนที่อยู่ใกล้ชิดกับเรา เช่น ป้า น้า อา บุตร ภรรยา

ทุ่งนาป่าข้าว บ้านหนองสองห้อง ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี บ้านเกิดของท่านพ่อลี

แต่ถ้าเป็น ‘พระ’ แล้ว เราจะสามารถถ่ายทอดคุณความดีของเราให้คนอื่นได้มาก

ในขณะนั้นยังไม่ตัดสินใจว่าจะบวชตลอดชีวิต แต่ก็นึกในใจว่า

“เราจะไม่ยอมจนในเรื่องชีวิต”

ได้นึกคิดคติที่ยิ่งใหญ่ไว้ในใจอยู่ว่า

“เราเกิดมาเป็นคน ต้องพยายามไต่ขึ้นอยู่บนหัวใจคน

เราบวชเป็นพระต้องพยายามไต่ขึ้นไปอยู่บนหัวใจพระให้ได้”

เมื่อตัดสินใจเด็ดขาดแล้ว จึงพูดกับโยมพ่อว่า

“อย่าเป็นห่วงเลย อาตมาจะบวชอยู่ก็ตาม จะสึกออกมาก็ช่าง อาตมาพอใจแล้วที่ได้มนุษย์สมบัติอันเป็นทรัพย์วิเศษ คือ ตา ๒ หู ๒ จมูก ปาก ครบอาการ ๓๒ จัดเป็นก้อนทรัพย์อันสำคัญยิ่ง

แม้โยมพ่อจะให้ทรัพย์ภายนอกอย่างอื่น อาตมาก็หาพอใจและอิ่มใจไม่”

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

อัจฉริยลักษณะของท่านพระอาจารย์มั่น

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร กับพระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ ได้เที่ยวพักภาวนาพิจารณาซากอสุภะตามป่าช้าจนเป็นที่พอใจแล้ว จึงเดินทางกลับไปหาท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่หมู่บ้านวังถ้ำ จังหวัดอุบลราชธานีอีกครั้ง คราวนี้ท่านพักอยู่ในป่าทึบ ได้เข้าไปพักอาศัยอบรมอยู่กับท่านเป็นเวลา ๔ เดือน ท่านพระอาจารย์มั่น สอนหลักการปฏิบัติแบบเข้มข้น เพราะคำว่า "ภิกษุ" ท่านพระอาจารย์มั่นแปลว่า "คนต่อยกิเลส"

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านเป็นผู้มีอัจฉริยลักษณะและอัจฉริยนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะองค์ มีปฏิปทามักน้อย สันโดษ ไม่คลุกคลีระคนด้วยหมู่แสวงหาวิเวก ปรารภความเพียร ตั้งแต่วันอุปสมบทมา จนกระทั่งวาระสุดท้าย

ธุดงควัตร ที่ท่านปฏิบัติเป็นประจำตลอดชีวิต คือ *บิณฑบาตเป็นวัตร*

ฉันในบาตรเป็นวัตร

ใช้ผ้าบังสุกุลเป็นวัตร

อยู่ในป่าเป็นวัตร

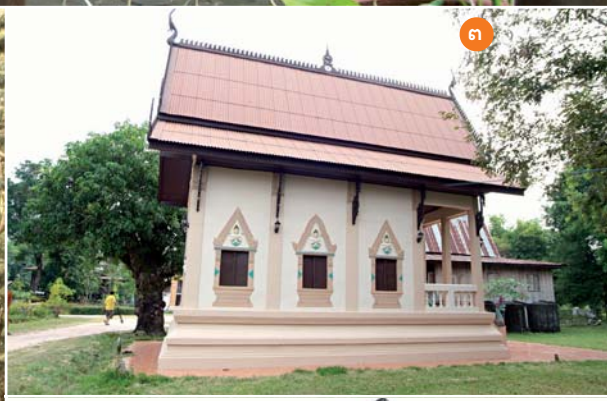
ถือนั่งฉันอาสนะเดียวเป็นวัตร

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเป็นผู้ที่มีลักษณะสมบูรณ์แบบทั้งภายนอกและภายในท่านเกิดมาเพื่อเป็นปรมาจารย์ แม้รูปกายและกิริยาของท่านก็เป็นลักษณะของท่านผู้มีบุญใหญ่ คือ

"คิ้ว" ของท่านมีไฝตรงกลางระหว่างคิ้ว ลักษณะคล้ายกับอุณาโลมของพระพุทธเจ้า ไฝนี้เป็นจุดดำเล็ก ๆ ไม่ได้นูนขึ้นมา มีขนอ่อน ๓ เส้น ไม่ยาวมาก

๑. ศาลาตำแหน่งบ้านเกิดท่านพระอาจารย์มั่น ๒. ผู้มีจิตศรัทธาสร้างวิหารประดิษฐานรูปท่านพระอาจารย์มั่น ที่วัดบ้านเกิดท่าน
๓. พระอุโบสถสมัยเก่า วัดศรีบุญเรือง ๔. ศาลาที่ท่านบวชเป็นสามเณร

พระพุทธรูปสำริดที่ท่านพระอาจารย์เสาร์ และพระอาจารย์มั่น หล่อเอง

เป็นเส้นละเอียดอ่อนมาก ถ้าไม่สังเกตให้ดีจะไม่เห็น

"หู" ของท่านมีลักษณะหูยาน เป็นหูของนักปราชญ์

"จมูก" โด่งรับกับใบหน้า เข้ารูปลักษณะชายชาติอาชาไนย

"ตา" ของท่านแหลมคมเหมือนตาไก่ป่า คือ ตาดี รวดเร็ว คือ มีแววตาเป็นวงแหวนในตาดำ เป็นตาของจอมปราชญ์

"นิ้วมือ" ของท่านนิ้วชี้จะยาวกว่า แล้วไล่ลงมาถึงนิ้วก้อย

"นิ้วเท้า" ก็เหมือนกัน นิ้วชี้จะยาวกว่า แล้วไล่ลงมาถึงนิ้วก้อย

"ฝ่าเท้า" ของท่านจะเป็นลายก้นหอยสองอัน และมีรอยอยู่กลางฝ่าเท้าเหมือนกากบาท

เวลาท่านเดินไปไหน ท่านเดินก่อน สานุศิษย์ไม่เหยียบรอยท่าน พอท่านเดินผ่านไปแล้ว ชาวบ้านจะไปยืนมุงมองดูจะเห็นเป็นลายตารางปรากฏอยู่ทั้งสองฝ่าเท้า

"รอยนิ้วเท้า" ก็เป็นก้นหอยเหมือนกัน จะเรียกก้นหอยหรือวงจักรก็ได้ มีอันใหญ่กับอันเล็ก ๒ อัน เป็นลักษณะพิเศษของท่าน

"ฝ่ามือ" ของท่านเวลาสานุศิษย์นวดเส้นถวาย ได้พลิกฝ่ามือของท่านดูปรากฏว่า มีเส้นกากบาทเต็มฝ่ามือทั้งสองข้าง

"เสียง" ของท่านเสียงกังวาน ไพเราะ ฟังเพลิน ฟังเหมือนเสียงฟ้าดินถล่ม ผู้ฟังไม่อิ่มไม่เบื่อ แรงแต่ไม่เป็นอันตราย

"คำพูด" ของท่านเหมือนถอดจากหัวใจดวงหนึ่งไปสู่หัวใจอีกดวงหนึ่ง แม้ท่านเทศน์จบแล้วผู้ฟังก็ยังอยากฟังต่อไปอีก แม้คนละเชื้อชาติภาษาท่านก็สามารถสอนให้เข้าใจได้

"วาจา" ของท่านเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ไม่มีลาภ ยศ อามิสเจือวาจาของท่าน เทศน์จึงขลังดี พูดถูกธรรม ตรงไป ตรงมา ไม่เห็นแก่หน้าบุคคลและอามิส

"ฤทธิ์" ท่านไม่ชอบแสดงฤทธิ์ ท่านชอบภาวนาให้สิ้นกิเลส ฤทธิ์ทั้งหลายเกิดด้วยกำลังสมถะ ฌานสมาบัติทั้งนั้น ใช้วิปัสสนาอย่างเดียวไม่มีฤทธิ์สำเร็จอรหันต์

พระปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปญฺโญ) วัดสระปทุม จังหวัดพระนคร เป็นพระอุปัชฌาย์ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

๑๙

ขอท่านพระอาจารย์มั่นบวชใหม่

ท่านพ่อลีเล่าชีวประวัติต่อไปอีกว่า...

ในขณะที่ธุดงค์ติดตามท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต อาศัยอยู่ตามป่าช้าและท้องถ้ำ เราได้เกิดความปริวิตกว่า

"เราต้องสวดญัตติใหม่ ล้างบาปเก่าเสียที"

การญัตติใหม่จึงมีเหตุอยู่ ๒ ประการ

ประการที่ ๑ สงสัยในอักขรวิบัติ, สีมาวิบัติ, หรืออายุวิบัติ

ประการที่ ๒ เพราะเลื่อมใสในอุปัชฌาย์อาจารย์องค์นั้น อยากให้ท่านเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาธน์วิชาความรู้และให้นิสัย

เรามีเหตุขัดข้องสงสัยในเหตุทั้ง ๒ ประการนั้น จึงกราบเรียนปรึกษากับท่านพระอาจารย์มั่น ท่านก็เห็นดีเห็นงามด้วย จึงได้ทำการหัดขานนาคตามแบบที่ท่านสอน พร้อมทั้งติดตามท่านไปเที่ยวธุดงค์ ในตำบล อำเภอ และจังหวัดต่าง ๆ ตามแต่ท่านจะพาไป เกิดมีความเคารพเลื่อมใสในองค์ท่าน เป็นอย่างยิ่ง ได้รับความอัศจรรย์จากท่านหลายอย่าง เช่น

บางเรื่องคิดอยู่ในใจของเรา ไม่เคยแสดงให้ท่านทราบเลย ท่านกลับทักทายถูกต้องในเรื่องวาระจิตที่เราคิดปรุง ท่านรู้หมดทุกอย่าง...เป็นที่น่าอัศจรรย์ เราก็ยิ่งเพิ่มความเคารพเลื่อมใสในองค์ท่านยิ่งขึ้นทุกที คิดว่า **"ชาตินี้ได้พบของจริง พบพระแท้แล้ว"**

ท่านพระอาจารย์มั่นท่านเล่าเรื่อง ในอดีตชาติท่านได้พิจารณาร่างกระดูกมาถึง ๕๐๐ ชาติ ได้พิจารณาวัฏฏะอีกถึง ๕๐๐ ชาติ

เริ่มตั้งแต่เกิดเป็นเสนาบดีเมืองกุรุรัฐ ชมพูทวีป ประเทศอินเดีย ผู้เกี่ยวข้องในครั้งนั้นคือ **ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** คือ พระปทุมราชา ผู้ครองแคว้นกุรุ เป็นพี่ชาย

ในชาตินั้นท่านได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเฉพาะพระพักตร์ ปฏิญาณตนเป็นอุบาสก ถึงพระรัตนตรัย ตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าต่อหน้าพระพักตร์ แต่ยังไม่ได้รับพุทธทำนาย

ท่านพระอาจารย์มั่นเล่าว่า พระพุทธองค์ตรัสธรรมแก่ท่านซึ่งเป็นอุบาสกในครั้งนั้นว่า...

...อุบสกผู้ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ย่อมเป็นอุบาสกผู้เลวทราม เศร้าหมอง น่าเกลียด คือ

อุบาสกเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ๑

เป็นผู้ทุศีล ๑

เป็นผู้ถือมงคลตื่นข่าว เชื่อมงคล ไม่เชื่อกรรม ๑

แสวงหาเขตบุญภายนอกศาสนา ๑

ทำการสนับสนุนในที่นอกศาสนานั้น ๑

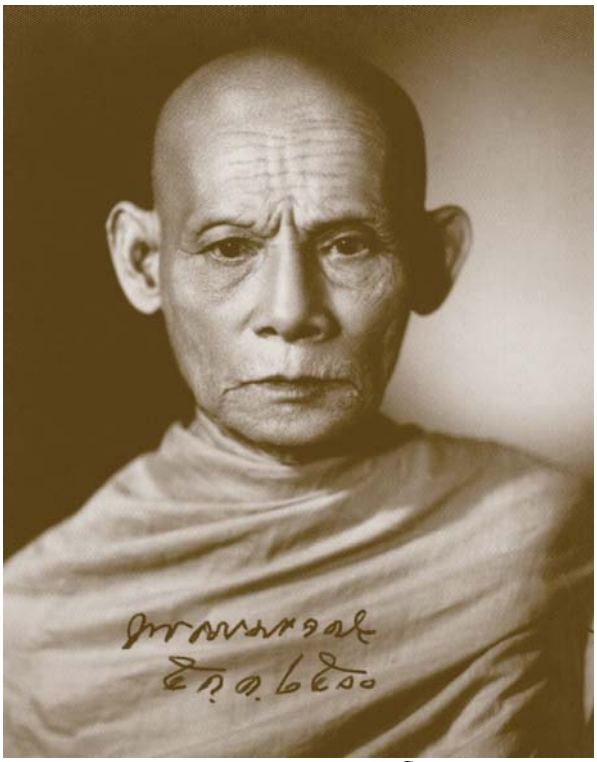
ส่วนอุบาสกแก้วก็มีนัยตรงกันข้ามกับอุบาสกเลวนี้

ท่านบอกว่าจิตท่านมั่นคงในพระรัตนตรัย ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

อีกชาติหนึ่งท่านเกิดที่ลังกาทวีป ประเทศศรีลังกา ได้บวชเป็นพระ ได้เข้าร่วมสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๔ ปรารภให้พระศาสนาประดิษฐานมั่นคงในลังกาทวีป พระสงฆ์ ๖๘,๐๐๐ รูป มีพระมหินทเถระเป็นประธานและเป็นผู้ถาม พระอริฏฐะเป็นผู้วิสัชนา ประชุมที่ถูปาราม เมืองอนุราชบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖ โดยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะเป็นศาสนูปถัมภ์ สิ้นเวลา ๑๐ เดือนจึงเสร็จ

จากนั้นท่านได้มาเกิดที่มณฑลยูนานประเทศจีน ในตระกูลขายผ้าขาว มีน้องสาวคนหนึ่งเคยช่วยเหลือกัน มาชาตินี้คือ**นางนุ่ม ชุวานนท์** คหปตานีชาวสกลนคร ผู้สร้างวัดป่าสุทธาวาสถวายและท่านก็ได้สงเคราะห์ด้วยธรรมแก่เธอมาโดยตลอด

ชาติหนึ่งท่านไปเกิดที่โยนกประเทศ ปัจจุบันคือเมืองเชียงตุง ประเทศพม่า ใน

พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)

นางนุ่ม ชุวานนท์

ตระกูลช่างทำเสื่อลำแพน ***ท่านพระอาจารย์เสาร์*** *เป็นนายช่างใหญ่* ***ท่านพระอาจารย์มั่น****เป็นผู้จัดการ ส่วน****พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)*** *เป็นคนเดินตลาด*

ท่านพระอาจารย์มั่นสอนท่านพ่อลีต่อไปอีกว่า ***ผู้ปฏิบัติต้องรู้ที่จะแก้จิตของตน ให้รู้จักภพของตนที่จะไปเกิด ต้องผ่านความผิดมาเสียก่อน จึงปฏิบัติถูก***

ความผิดเป็นเหตุ ความถูกเป็นผลของความดีทั้งหลาย

ต้องเดินมรรค ๘ ให้ถูกจึงจะแก้ได้ เดินตามสายหนทางของพระอริยเจ้า ใช้ตบะอย่างยิ่งคือความเพียร จึงจะสอนตนได้

โลกีย์ โลกุตระ ๒ อย่าง ประจำอยู่ในโลก ๓ ภพ

และท่านพระอาจารย์มั่นได้แสดงธรรมโดยยกธรรมชาติมาเปรียบเทียบให้ฟังในหลายคราวมีใจความย่อดังนี้ว่า

"...ธรรมะ หรือ ธัมโม ต้องเรียนเอามาจากธรรมชาติ เห็นความเกิด ความแปรปรวนของสังขารประกอบด้วยไตรลักษณ์

เป็นนักปฏิบัติกรรมฐานอย่าเชื่อหมอมากนัก ให้เชื่อธรรม เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม จึงจะดี ธรรมะทั้งหมดชี้เข้าที่กายกับจิต เพราะกายและจิตนั่นแหละ เป็นคัมภีร์เดิม เป็นคัมภีร์ธรรมะที่แท้จริง

ภูเขา ทะเล สายน้ำ แผ่นดิน แผ่นฟ้า เห็นไปดูไปก็ไม่มีความหมาย ให้เห็นแต่ชาติทุกข์ ชราทุกข์ พยาธิทุกข์ มรณทุกข์ เท่านั้นแล

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม
เป็นทุติยาจารย์ คืออาจารย์รูปที่ ๒ ที่ท่านพ่อลี ติดตามธุดงค์

ทิฐิมานะนั่นแหละ เป็นภูเขาสูงหาที่ประมาณมิได้

โลกสันนิวาส มีความแปรปรวนตั้งเที่ยงอยู่เช่นนั้น แต่จิตของเรารักษาไว้ให้ดี อย่าให้ติด ถ้าไม่ติดก็ได้ชื่อว่าเป็นสุข

พิจารณาค้นกาย ตรวจกายถูกดีแล้ว ค้นดูกายถึงหลัก แลเห็นอริยสัจของจริงแล้ว เดินตามมรรคเห็นตัวสมุทัย เห็นทุกขสัจ

ต้องทำจิตให้เป็นเอก ต้องสงเคราะห์ธรรมให้เป็นเอกเสมอ

พระอรหันต์มีคุณอนันต์นับหาประมาณมิได้ พระอรหันต์ตรัสรู้ในตัวเห็นในตัว มีญาณแจ่มแจ้งดี ล้วนแต่เล่าเรียนธรรมชาติทั้งนั้น”

ท่านพ่อลีกล่าวว่า การทำสมาธิก็หนักแน่นหมดความห่วงใยในหลายสิ่ง จิตหมุนกลับทวนกระแสไป เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางศีล สมาธิ ปัญญา มุ่งตรงดิ่งไปสู่แดนแห่งวิมุตติหลุดพ้น จิตดื่มด่ำกำซาบในทางศีลธรรมเป็นที่ยิ่ง..

การได้อาศัยอยู่ใต้ร่มบารมีธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต บารมีธรรม

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล
เป็นทุติยาจารย์ คืออาจารย์รูปที่ ๒ ที่ท่านพ่อลี ติดตามธุดงค์

ของท่าน แผ่รัศมีครอบจิตใจให้มีกำลังแก่กล้าอย่างที่ไม่เคยเป็นและเห็นมาก่อน... เหมือนการได้อยู่กับนักรบผู้กล้าที่ชนะมาทั้งสามโลก “เราจะหวาดหวั่นพรั่นพรึงในศัตรูคือกิเลสไปเพื่ออะไร เพราะฉะนั้นหนทางแห่งชัยชนะอยู่ไม่ไกลจากนี้แล้ว”

ในที่สุด เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นได้ทดสอบเราทุกวิถีทางแล้ว ท่านเห็นความตั้งใจจริงของเรา ในขณะเดียวกันก็เห็นความพยายามของพระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ ที่ขอญัตติกรรมใหม่กับท่านมาเป็นเวลา ๓ ปีแล้ว แต่ท่านไม่อนุญาต

ในที่สุดท่านสั่งให้พระอาจารย์กงมา ไปท่องปาฏิโมกข์ให้ได้เสียก่อน พระอาจารย์กงมา ท่านไม่ได้เรียนหนังสือ อ่านหนังสือไม่ออก แต่ท่านใช้ความพยายามให้คนสอนท่องปากต่อปาก จนสามารถท่องได้ พระอาจารย์กงมาจึงได้บวชญัตติใหม่พร้อมกับเรา (ท่านพ่อลี) ในวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๗๐ ที่วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พระอาจารย์กงมาเป็นนาคขวาสวดญัตติก่อน ส่วนเรา (ท่านพ่อลี) เป็นนาคซ้ายสวดญัตติเป็นลำดับต่อมา

โดยองค์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
เป็นพระผู้ให้ไตรสรณคมน์และศีล
****พระปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปญฺโญ) วัดสระปทุม จังหวัดพระนคร***
เป็นพระอุปัชฌาย์
พระอธิการเพ็ง วัดใต้ (วัดพระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) จังหวัดอุบลราชธานี
เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ได้ฉายานามว่า **"ธมฺมธโร"** แปลว่า **"พระผู้ทรงธรรม"**

อุปสมบทเสร็จแล้วท่านพระอาจารย์มั่นและพระปัญญาพิศาลเถร(หนู)ได้เดินทางไปยังวัดสระปทุม จังหวัดพระนคร ท่านได้ฝากให้เรากับพระอาจารย์กงมาไปอยู่กับ **พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** และ**พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ที่เสนาสนะป่า

พระปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปญฺโญ)

ท่านเจ้าคุณพระปัญญาพิศาลเถร นามเดิมชื่อ **หนู** นามฉายา **"จิตปญฺโญ** บิดาชื่อ**ขุนประเทสพานิช** (จีน) มารดาชื่อ **ทุมมา** เกิดปีฉลู วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๐๗ วันพุธขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ เวลา ๐๘.๐๐ น. ณ ตำบลวัดกลาง ในเมืองอุบลราชธานี ท่านเป็นบุตรหัวปี และมีน้องร่วมมารดาเดียวกัน ๓ คน

เมื่ออายุได้ ๘ ถึง ๑๒ ปีได้เล่าเรียนอักสรสมัยในสำนักบิดา และพระภิกษุบุตรศรี มิตธรรมวะสา ที่วัดใต้เทิง

พออายุได้ ๑๒ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ในสำนักท่านบุตรศรี ๗ พรรษาและได้เล่าเรียนมูลกัจจายน์และธรรมบทในสำนักท่านบุตรศรีนั้น

อายุได้ ๒๒ ปี ตรงกับปีจอ ๒๔๒๙ ได้อุปสมบทในสำนักท่านบุตรศรีตามเดิม

พ.ศ. ๒๔๓๓ ตรงกับปีขาล **ท่านพระอาจารย์หนู จิตปญฺโญ** พร้อมด้วย**พระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล และพระอาจารย์ประชา** ไปทำทัฬหีกรรมญัตติ(บวชซ้ำ) เป็นธรรมยุตที่สำนักวัดศรีทอง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลฯ

โดยมี **ท่านพระครูทา โชติปาโล** เป็นพระอุปัชฌาย์
พระครูสรีทา ชยเสโน เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระครูดำ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

และได้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนัก **ท่านเจ้าคุณพระอริยกวี (อ่อน)** วัดศรีทอง และ**เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์)**

ต่อจากนั้นก็ได้ตั้งใจสำเหนียกการศึกษาปฏิบัติในสมถและวิปัสสนา ในสำนัก**เจ้าคุณพระอริยกวี (อ่อน)** บ้าง **พระครูทา ชยเสโน ผู้เป็นอุปัชฌาย์**บ้าง

บ้านท่าวังหิน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี อย่างเดิม

ท่านพ่อลีกล่าวย้ำถึงเรื่องการบวชของท่านเพื่อเป็นคติเครื่องเตือนใจอนุชนรุ่นหลังว่า

“อาตมาบวชไม่มีอะไรเลย สบายที่สุด มีโยมพ่อมาคนเดียว กระทงดอกไม้ก็เก็บดอกเข็มแดง ๆ แถวข้างวัดบูรพารามที่เขาปลูกไว้นั่นแหละ พอบวชเสร็จก็ออกป่าในวันนั้น...จนมาถึงวันนี้”

ดอกเข็มแดง

ต่อจากนั้น**ท่านกับท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** เที่ยวเดินรุกขมูลธุดงค์ไปตามละแวกป่าในหลายจังหวัด เพื่อแสวงหาวิเวกเป็นเครื่องบำรุงและทรมานจิตใจ

ต่อมาปีจอ พุทธศักราช ๒๔๔๑ **ท่าน** กับ **พระครูวิโรจน์รัตโนบล (รอด)** วัดทุ่งศรีเมืองและ**พระครูสีทา**ไปพักจำพรรษาทำการปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมที่จังหวัดนครพนม

ครั้งต่อมาปีฉลู พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้กลับลงมาจำพรรษาที่วัดบรมนิวาสอีก ๑ พรรษา **พร้อมด้วยพระอาจารย์เสาร์ และพระอาจารย์มั่น**

ในปีขาล วันที่ ๕ เมษายน ๒๔๕๗ **สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส** ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดปทุมวนาราม

ปีเถาะ ๒๔๕๘ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูปทุมธรรมธาดา

ปีชวด ๒๔๖๗ ได้รับตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์

ปีฉลู ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ **“พระปัญญาพิศาลเถร”** ฝ่ายวิปัสสนาในงานบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ ๗

เมื่อกล่าวถึงปฏิปทาและอัธยาศัยแล้ว ท่านเป็นผู้ประพฤติตนมักน้อยสันโดษ ชอบอยู่ในที่วิเวก ไม่ชอบเกี่ยวข้องคลุกคลีด้วยปริวารชน ประพฤติตนไม่มีเวรไม่มีภัยกับใคร ๆ มีเมตตาอารีเผื่อแผ่แก่เหล่าสหธรรมิกทั่วไปไม่จำเพาะ เป็นคนพูดน้อย และถ้าจะพูดจาอะไรกับใคร ๆ ก็พูดตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม เคร่งครัดหนักแน่นในพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี และประพฤติตนเป็นสัลเลขปฏิบัติอยู่เสมอ (สัลเลข-ขัดเกลากิเลส)

นับว่า ท่านเป็นสังฆโสภณเถระผู้ยังหมู่ให้งามรูปหนึ่งในสังคมไทย

ท่านได้เริ่มอาพาธมาตั้งแต่เดือน มกราคม ๒๔๘๗ เพราะโรคชรา เกี่ยวด้วยหัวใจอ่อนและโลหิตน้อยเป็นต้น

ในที่สุดได้ถึงมรณภาพที่ตึกวชิรญาณวโรรส โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันจันทร์ขึ้น ๗ ค่ำเดือน ๑๑ ปีวอก ตรงกับวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๔๘๗ เวลา ๐๙.๐๓ น. โดยอาการสงบ ในท่ามกลางวงล้อมของสัทธิวิหาริกอันเตวาสิกและแพทย์ สิริชนมายุย่างเข้า ๘๐ ปี ๕๘ พรรษา

พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ และท่านพ่อลี ธมฺมธโร ญัตติเป็นคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต ที่พัทธสีมา วัดบูรพาราม จังหวัดอุบลราชธานี

พระอาจารย์กงมา เป็นนาคขวา ท่านพ่อลี เป็นนาคซ้าย ท่านพระอาจารย์มั่น เป็นผู้ให้ศีล พระปัญญาพิศาลเถร เป็นพระอุปัชฌาย์

คนที่ไม่มี ทาน ศีล ภาวนา พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เป็นคนยากจน”

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดป่าคลองกุ้ง, จันทบุรี ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘

พระประธานภายในพระอุโบสถ วัดบ้านหัวงัว ตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ที่ท่านพ่อลีเคยจำพรรษาสมัยก่อนเป็นป่าช้า ปัจจุบันอยู่กลางหมู่บ้าน

๑๐

พรรษาที่ ๑ (๒๔๗๐)

หลงเสียงนาง

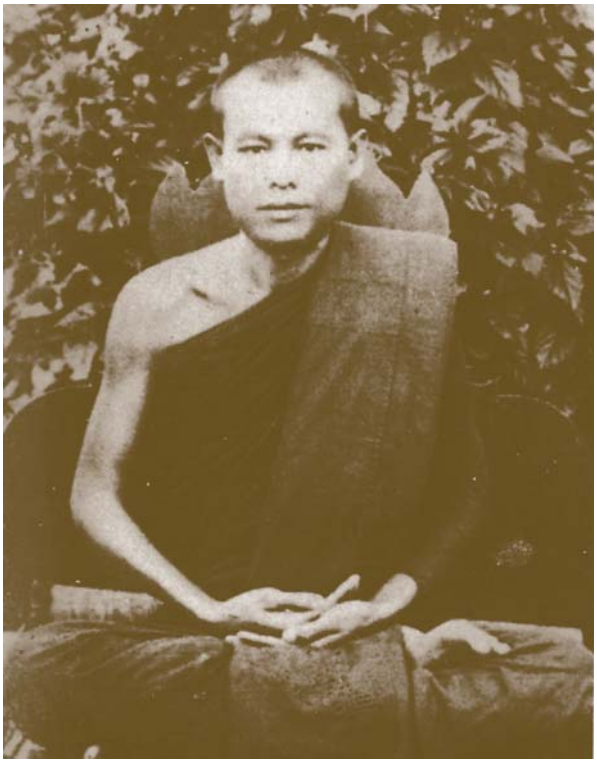
ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๐ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้เที่ยววิเวกธุดงค์ ติดตามพระอาจารย์สิงห์และพระอาจารย์มหาปิ่นไปในสถานที่ต่าง ๆ ท่านพระอาจารย์ทั้งสองเที่ยวเทศนา อบรมศีลธรรมแก่ประชาชนตามคำนิมนต์ของพระยาตรังฯ เจ้าเมืองอุบลราชธานี

เมื่อจวนเข้าพรรษาจึงไปพักจำพรรษาอยู่เสนาสนะป่าช้าบ้านหัวงัว ตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร แต่แล้วสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) เจ้าคณะมณฑลได้มีจดหมายเรียกตัวพระอาจารย์สิงห์และพระอาจารย์มหาปิ่น กลับจังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนท่านได้อยู่จำพรรษาในตำบลนั้น ร่วมกับ*พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์สาม อกิญฺจโน และสามเณร*

ท่านพ่อลีได้เล่าเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า ในพรรษานั้นได้พากเพียรทำสมาธิ อย่างเข้มแข็ง บางคราวก็นึกน้อยใจอยู่บ้าง เพราะพระอาจารย์ใหญ่หนีไปกันหมด เหลือแต่พวกเราซึ่งมีอายุพรรษาน้อย

บางครั้งเห็นว่าชีวิตในสมณเพศนั้นใช่ว่าจะอยู่อย่างสุขสบายไปวัน ๆ เอาแต่กินข้าวปลาอาหารของชาวบ้าน แล้วนั่ง ๆ นอน ๆ แต่อย่างเดียว ชีวิตของพระต้องดำเนินไปตามข้อวัตรและพระวินัย โดยเฉพาะพระป่ากรรมฐาน ต้องฝึกจิตเคร่งครัดมากจึงจะสามารถดำเนินอยู่ในบริสุทธิ์ศีล และถูกต้องตามธรรมวินัยนั้นได้

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล

พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ

จิตหวนกลับมาอยู่ในกระแสทางโลก จนบางขณะก็นึกอยากจะลาสึก แต่หากมักมีเหตุบังเอิญให้สำนึกรู้สึกตัวอยู่เสมอ เช่น วันหนึ่งเวลาห้าโมงเย็น ขณะกำลังเดินจงกรม จิตกำลังกวัดแกว่งไปในทางโลก มีผู้หญิงคนหนึ่งเดินผ่านมาข้าง ๆ วัด เธอได้ร้องรำเป็นเพลงภาษาอีสาน เสียงหวาน ไพเราะจับใจ ชวนให้หลงใหลใฝ่ฝัน เราได้ยืนหยุดฟัง จิตใจเกิดความปฏิพัทธ์ในเสียงของหญิงนั้น ใจความเสียงเพลงโดยย่อนั้นว่า

* **๑) ไผผู้พาโลล้นโลภามักมาก โลภลื่นล้นเมื่อหน้าบ่ดี**

๒) ไผอย่าขันอาสาเลี้ยงแนวชะนีฮูปฮ่าง มันหากเคียวบ่เศร้าผองเท้ากระดูกกองหั้นแล้ว

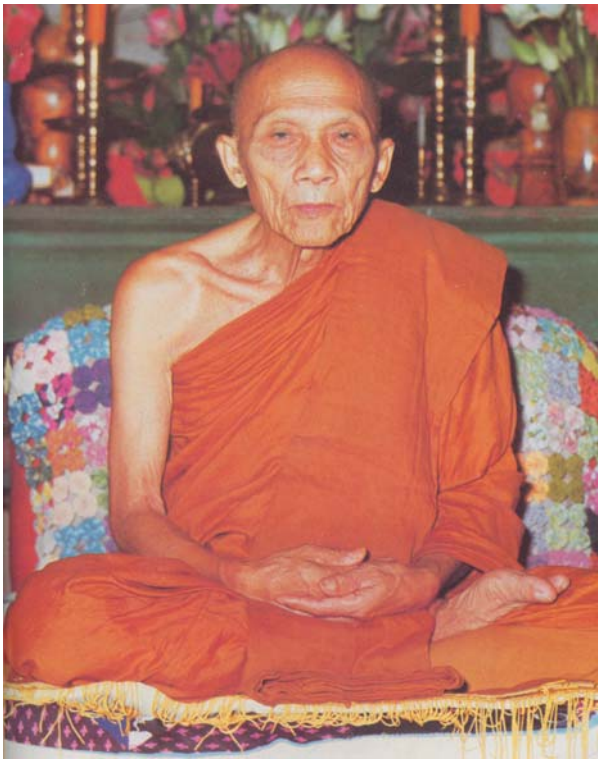
๓) ไผสิหลิงเห็นไส้หัวใจคนใหญ่ ลางเทื่อฝังเก็บไว้ในหั้นหมื่นดวง บ่ฮู้

* ๑) คนที่โง่เขลาย่อมเป็นผู้โลภมากมักได้ คนที่โลภมากมักได้อย่างนี้มีแต่จะสร้างกรรมที่ไม่ดีไปข้างหน้า

๒) ใครที่ขันอาสาเลี้ยงผู้หญิงขายตัวหน้าตาดี แต่จิตใจวอกแวกเหมือนลิง หญิงประเภทนี้ไม่เพียงพอในกามทั้งหลาย จวบจนกระทั่งตายเหลือแต่กองกระดูก

๓) ใครจะไปรู้ว่า จิตใจคนใหญ่คนโตหรือหัวใจพระ วัน ๆ เขาคิดอะไรกันบ้าง บางทีในหัวใจเหล่านี้ อาจจะเก็บหัวใจที่รักชังเป็นหมื่น ๆ ดวงเอาไว้

๔) นกขี้ถี่เป็นนกประเภทหนึ่งที่ร้องเสียงเพราะพริ้ง แต่ในขณะที่มันร้องเสียงหวานอยู่บนยอดไม้สูง เหมือนไม่สนใจอะไรนั้น ใจของมันมองหาเหยื่อคือตัวปูอยู่ตลอดเวลา **ใจไม่ซื่อ ปากอย่างใจอย่าง** ถ้าจะเทียบก็เหมือนพระภาวนาพุทโธ ๆ ๆ อันเป็นของสูง แต่จิตใจนั้นใฝ่ฝันแต่ทางโลก หรืออีกอย่างหนึ่ง พระสวดมนต์ไหว้พระเสียงกึกก้อง ปากก็สวดมนต์บรรยายความดี แต่จิตใจนั้นนึกหาแต่สิ่งที่เป็นกิเลสในทางโลก

พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ

พระอาจารย์สาม อกิญฺจโน

๔) ไผสิเหลียวเห็นไส้ตับไตนกขี่ถี่ มันหากฮ้องพึบพึ้งใจเลี้ยวใส่กะปู บ่ฮู้"

จากนั้นได้จำเพลงบทนี้มาบริกรรมภาวนาเป็นนิจ

หญิงนั้นเธอคงร้องเจาะจงว่าเรา คือ เราเป็นพระกำลังสร้างคุณงามความดีอยู่ แต่ใจมันแส่ไปในอารมณ์ของโลก

ได้ฟังกวีอีสานคราวนั้นก็ให้นึกละอายแก่ใจตนเองอยู่เรื่อยมา คิดว่า ***"เราควรทำใจของเราให้สมกับอยู่ในเพศสมณะ"*** ต่อมาเรื่องเหล่านี้ได้กลายมาเป็นอรรถเป็นธรรมไปเสียหมด

ท้าแข่งนั่งสมาธิและเดินจงกรม

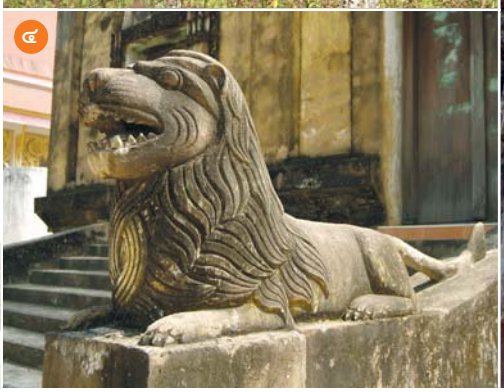
ในขณะที่พักจำพรรษาที่ป่าช้าแห่งนี้ ได้ทำไว้ในใจว่า ***"เราจะปฏิบัติให้อยู่เหนือพระเพื่อนทุกองค์ เช่น เพื่อนฉันข้าวได้ ๑๐ คำ เราจะต้องฉัน ๘ คำ เพื่อนทำสมาธิได้ ๓ ชั่วโมง เราจะต้องนั่งได้ถึง ๕ ชั่วโมง เพื่อนเดินจงกรมได้ ๑ ชั่วโมง เราจะต้องเดินได้ ๒ ชั่วโมง"*** และเราก็ทำได้อย่างนึก สิ่งนี้เป็นความลับเฉพาะตนคนเดียว

ยังมีเรื่องอื่นๆ อยู่อีกมาก ล้วนเป็นคติเตือนใจในประสบการณ์ครั้งนั้น เช่น ครั้งหนึ่งในเวลากลางคืนเดือนหงายได้ตกลงกับเพื่อนพระว่า "พวกเราจะเดินจงกรมอดนอน ทำสมาธิแข่งกัน เวลาผมเดินจงกรมให้ท่านนั่งสมาธิ เวลาผมนั่งสมาธิให้ท่าน

๑-๖. เสนาสนะและบรรยากาศภายในบริเวณวัดบ้านหัวงัว จังหวัดยโสธร ที่ท่านพ่อลีเคยมาจำพรรษา

เดินจงกรม ทดสอบว่าใครจะอดทนได้นานกว่ากัน" ถึงวาระที่เราเดินจงกรม ท่านองค์นั้นก็ไปนั่งสมาธิอยู่ในกุฏิใกล้ทางเดินจงกรม สักครู่หนึ่งก็ได้ยินเสียงดังโครม จึงเปิดประตูชะโงกหน้าเข้าไปดู เห็นเพื่อนองค์นั้นนอนหงายขาชี้ฟ้าอยู่ สังเกตเหตุการณ์ว่าท่านคงนั่งขัดสมาธิเพชร แล้วเกิดง่วงนอนจัด จึงหงายหลังพับหลับไป

เราเองก็ง่วงเต็มที แต่ต้องอดทนให้ชนะเพื่อนให้ได้ เมื่อเห็นอาการของเพื่อนเป็นอย่างนี้แล้วก็นึกละอายใจว่า ถ้าเราเป็นอย่างนี้บ้างคงแย่ แต่ก็ดีใจว่าเราชนะเขา ได้คติเตือนใจในเรื่องนี้ว่า **"คนที่ทำอะไรไม่จริง ต้องมีสภาพเป็นอย่างนี้"**

การประกอบความพากเพียรของเราในครั้งนั้น ผลที่เกิดทางจิตใจทำให้คลายความสงสัยลังเลต่าง ๆ ใจก็เข้าถึงอารมณ์อันเป็นหนึ่ง จิตเป็นปกติจิต ตั้งอยู่ด้วยอำนาจแห่งสติ มีความหนักแน่น ไม่คลอนแคลน ไม่หวั่นไหว รสชาติแห่งศีล คือความเย็นใจ เกิดวิเวกจิต

เมื่อจิตอิสระเกิดมีขึ้นในตนอย่างนี้ ศีลก็เป็นศีลที่ยิ่ง เป็นศีลที่ก้าวไปสู่ประตูแห่งมรรค ผล นิพพาน กล่าวโดยสรุปมีอยู่ ๒ อย่าง คือ

(๑) ***โลกียศีล*** *อันเป็นไปเนื่องด้วยโลก ตั้งอยู่ในศีลธรรมขั้นธรรมดามนุษย์ แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติตนเข้าถึงโลกุตตระได้ ยังไม่สามารถตัดสังโยชน์เครื่องประกอบใจไว้ในกระแสของโลกทั้งมวล*

(๒) ***โลกุตตรศีล*** *ถือศีลที่เที่ยงแน่นอน เข้าถึงจิตถึงใจได้รสซึมซาบ เกิดขึ้นจาก*

พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี) ถ่ายเมื่ออายุ ๒๕ ปี

การปฏิบัติสมถภาวนา วิปัสสนาภาวนา

สมถเป็นตัวเหตุ วิปัสสนาเป็นตัวผลค้นเห็นความจริงของธาตุ ขันธ์ อายตนะ รู้แจ้งในสัจธรรมทั้ง ๔ ตามสมควรแห่งองค์อริยมรรค รู้แจ้งประจักษ์ชัดในใจ ละสังโยชน์ได้ ๓ คือ

*๑. **สักกายทิฏฐิ** ความเห็นที่ว่า กายมีในตน กายเป็นของของตนนั้นดับไป*

*๒. **วิจิกิจฉา** ความสงสัยในธรรมที่จริงที่แท้ ที่ไม่จริงไม่แท้ แลเห็นด้วยอำนาจแห่งสัมมาทิฏฐิ รู้ได้ว่าธรรมอันเป็นส่วนที่จะตรัสรู้มีอยู่ทุกสมัย ธรรมที่จริง ที่จะให้รู้ก็มีอยู่ สำเร็จได้ด้วยอำนาจข้อปฏิบัติแห่งตนที่ทำอยู่นี้ ความรู้แจ้งเห็นจริง หมดสงสัยในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์*

*๓. **สีลัพพัตตปรามาส** ไม่ลูบคลำในลัทธิศีลธรรม ไม่ติดอยู่เสมอเพียงมารยาทและกิริยา เพราะความดี ความชั่ว สำเร็จแล้วด้วยใจ*

ฉะนั้น จึงจัดว่าเป็นส่วนโลกุตตรศีล เป็นขั้นแรกของพระนิพพาน

ถึงแม้จะเวียนว่ายตายเกิด ก็ยังเป็นคนพิเศษอยู่ ผิดจากมนุษย์ธรรมดา ใครปฏิบัติได้เช่นนั้นนับว่าเป็นผู้มีโชคลาภ มีทรัพย์อันแน่นอน เปรียบเหมือนแท่งทอง ยอมใช้ประโยชน์ได้ทั่วไปในโลก ไม่เหมือนธนบัตรหรือเงินตรา ซึ่งมีขอบเขตจำกัดที่จะต้องใช้กันภายในประเทศนั้น ๆ ส่วนทองใช้ได้ทั่วทุกสถาน เพราะเป็นทรัพย์พิเศษก้อนหนึ่งของมนุษย์ นี้ฉันใด

ใจที่เป็นศีลเป็นธรรม ย่อมใช้ได้ในโลกนี้ และโลกอื่น จึงจัดว่าเป็นผู้ได้อริยทรัพย์อันประเสริฐของนักปฏิบัติในทางศาสนา

..เมื่อออกพรรษาที่เสนาสนะป่าช้าบ้านหัวงัวแล้ว เพื่อนสหธรรมิกทั้งหลายต่างองค์ก็ต่างแยกย้ายกันไปพักอยู่ตามป่าช้าโดยลำพัง

เราเองทำจิตทำสมาธิได้ดีมาก จิตสงบอย่างละเอียดประณีต มีสิ่งแปลกประหลาดเกิดขึ้นในใจอย่างหนึ่งซึ่งไม่เคยปรากฏมาแต่กาลไหน ๆ คือ

เมื่อจิตสงบแล้ว มีความรู้พิเศษผุดขึ้นมากมาย ภาษาบาลีซึ่งไม่เคยเรียนก็สามารถแปลได้ บทสวดมนต์ทำวัตร บทสวดเจ็ดตำนาน พระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ก็สามารถแปลได้เกือบหมด จิตมีความรู้แตกฉานขึ้นในเรื่องธรรม อยากรู้อะไร ทำใจนิ่ง ๆ ก็สามารถรู้ได้โดยไม่ต้องใช้ความนึกคิด เป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์! อย่างมาก

เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังนี้จึงได้นำไปเล่าให้พระอาจารย์กงมาฟัง ท่านก็ชี้แจงว่า **“พระพุทธเจ้าของเราก็ไม่ได้เรียนรู้มาก่อน ถึงเรื่องการเรียนหรือเทศน์ พระองค์ท่านได้ปฏิบัติรู้ในใจก่อนแล้วจึงได้บัญญัติไว้เป็นปริยัติธรรม ฉะนั้นการรู้ของเราเป็นการไม่ผิด”** เมื่อได้ทราบดังนี้ จิตก็ยิ่งอิ่มเอิบปลื้มใจเป็นที่สุด

โปรดโยมพ่อและชาวบ้านหนองสองห้องให้เลิกนับถือผี

ออกพรรษาแล้ว ได้รู้ธรรมะก็นึกอยากจะไปโปรดโยมพ่อบ้าง จึงออกเดินธุดงค์ผ่านไปยังหมู่บ้านแห่งหนึ่งเรียกว่าบ้านโนนแดง ไปพักอยู่ใกล้ศาลเจ้าดอนปู่ตา พักอยู่คนเดียวในป่านั้น ญาติในหมู่บ้านทราบเรื่อง จึงได้ส่งข่าวไปถึงโยมพ่อ

รุ่งเช้าโยมพ่อรีบเดินทางมาหา พอเห็นเราเข้าเท่านั้น ท่านแสดงอาการดีใจเป็นอย่างมาก ด้วยความรักที่ท่านมีต่อเรา ท่านจึงรีบให้คนไปฆ่าไก่ ๒ ตัว ทำภัตตาหารมาถวาย เราเสียใจเหลือเกินที่ไม่ได้ฉันให้ท่านสักคำ เพราะถือว่าเป็น **อุทิสสมังสะ คือเนื้อสัตว์ที่เขาฆ่าเจาะจงเพื่อถวายพระภิกษุ พระพุทธเจ้าท่านห้ามไม่ให้พระภิกษุฉัน หากภิกษุฉันทั้งได้เห็น ได้ยิน หรือสงสัยว่าเขาฆ่าเพื่อถวายตน ต้องอาบัติทุกกฏ** โยมพ่อจึงต้องนั่งก้มหน้ากินคนเดียว

เราได้กล่าวสอนโยมพ่อและญาติพี่น้องว่า

“พระพุทธเจ้าทรงห้ามไม่ให้ฆ่ากินซึ่งสัตว์ ๒ ชนิด คือสัตว์ใหญ่ที่มีคุณอย่างหนึ่ง ได้แก่ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น เราเบียดเบียนใช้งานเขาแล้วก็ยังไม่พอ ยังจะกินเลือดเนื้อของเขาอีกไม่บังควร

อีกอย่างหนึ่ง สัตว์ที่แปลกประหลาด เช่น ช้างเผือก โคเผือก กาเผือก ฯลฯ เป็นต้น เพราะสัตว์เหล่านี้อาจเป็นพระหรือผู้มีบุญ (แต่ยังมีบาปกรรมอยู่) มาเกิดก็ได้

พรุ่งนี้ให้พวกเราพากันมาทำบุญตักบาตรพระ แต่อาตมาขอเตือนญาติโยมอย่างหนึ่งว่า ไม่ให้ใครฆ่าเป็ดฆ่าไก่มาทำบุญเป็นอันขาด ใครมีผักหญ้าปลาเค็มอะไรก็ให้ทำมาตามที่มี”

หลังจากเสร็จเรื่องภัตกิจแล้ว โยมบิดานิมนต์ให้มาพักอยู่ที่ป่าช้าบ้านเกิด ซึ่งเป็นป่าช้าที่มี **“ผีดุ”** ตามความเชื่อของชาวบ้าน แต่เราก็มิได้หวาดกลัวอะไร คงพักอยู่เป็นเวลาหลายวัน

“พระจอมเมือง” พระประธานวัดเลียบ ปั้นโดยหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล

ชาวอีสานเป็นผู้มีศรัทธา และทำบุญกับพระกรรมฐานเสมอ

ระหว่างพักอยู่ที่ป่าช้าอันแสนน่ากลัวแห่งนั้น มีญาติโยมจากที่ต่าง ๆ ที่ทราบกิตติศัพท์จึงพากันเดินทางมาฟังเทศน์ เราพยายามชี้แนะให้พวกเขาเลิกการเชื่อถือผิด ๆ ในประเพณีเช่นสรวงอันไร้เหตุผล เช่น บูชาพวกผีปอบ ผีกระสือ ผีไท้ ผีแถน ตลอดจนผีปู่ตาในดงเนินบ้านเก่าและในที่พัก ให้พวกเขาหันมายึดมั่นในพระไตรสรณคมน์ ไม่ไปเซ่นสรวงบูชาพวกผีเหล่านั้นอีก

อีกทั้งยังได้สวดมนต์แผ่เมตตาขจัดปัดเป่า เอาคุณพระเข้าช่วยเป็นกำลังใจให้แก่ชาวบ้านทั้งหลาย

นอกจากนั้นเรายังได้บอกประกาศแก่พวกผีว่า ถ้าผีมีจริง ต้องเป็นผู้ไม่กินของเซ่นอย่างนี้ ให้รับส่วนบุญกุศลดีกว่า มิฉะนั้นจะต้องบังคับให้หนีโดยเด็ดขาด ต้องใช้อำนาจทางธรรมเข้าช่วย

สุดท้าย เราก็พาชาวบ้านเผาศาลผีปู่ตาจนเกลี้ยง สอนให้พวกเขาเลิกละการเชื่อถือผิด ๆ มนต์กลที่เป็นเดียรัจฉานวิชาต่าง ๆ

วัน ๆ มีแต่กลุ่มควันเผาเครื่องเซ่นสังเวยต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เกลื่อนกลาดดาษดื่น

ทำเอาชาวบ้านบางคนถึงกับเสียขวัญ..ขวัญกระเจิงทั้งคนทั้งผี กลัวว่าจะเกิดความไม่ปลอดภัยแก่ตน

เราจึงได้เขียนบทแผ่เมตตาแจกจ่ายให้ทุกคน แล้วให้ท่องจำติดบ้านไว้บูชา รับรองว่าจะไม่เป็นอะไร จากนั้นมาชาวบ้านทั้งหลายก็อยู่กันอย่างสงบสุขร่มเย็น โดยไม่มีอะไรร้ายแรงเกิดขึ้น

ป่าดงดอนปู่ตาที่ว่ามีผีดุนั้น ก็ได้กลายเป็นเรือกสวนไร่นาไป เป็นชุมชนหมู่บ้านไปหมดแล้ว

การที่เรานำพาพี่น้องละการเชื่อถือในสิ่งที่ผิดมาตั้งแต่โบราณนั้น เป็นข่าวที่อื้อฉาวโด่งดังไปโดยทั่วเมืองอุบลฯ จึงเกิดมีคนอิจฉาริษยา พยายามหาวิธีขับไล่ใส่ร้ายโดยวิธีการสกปรกต่าง ๆ เช่นมีพระบางรูปไปฟ้องนายอำเภอ ด้วยกล่าวหาว่า **"เราเป็นพระจรจัด"**

ถึงเหตุการณ์จะเป็นเช่นไรก็ตาม เราก็ไม่หวั่นกลัวในโลกธรรมเหล่านั้น เพราะถือว่าการที่เรามาอยู่ ณ ที่แห่งนี้ ไม่ได้มาสร้างความชั่ว แต่มาทำความดี มาอบรมชาวบ้านให้เกิดปัญญาหูตาสว่างในทางธรรม

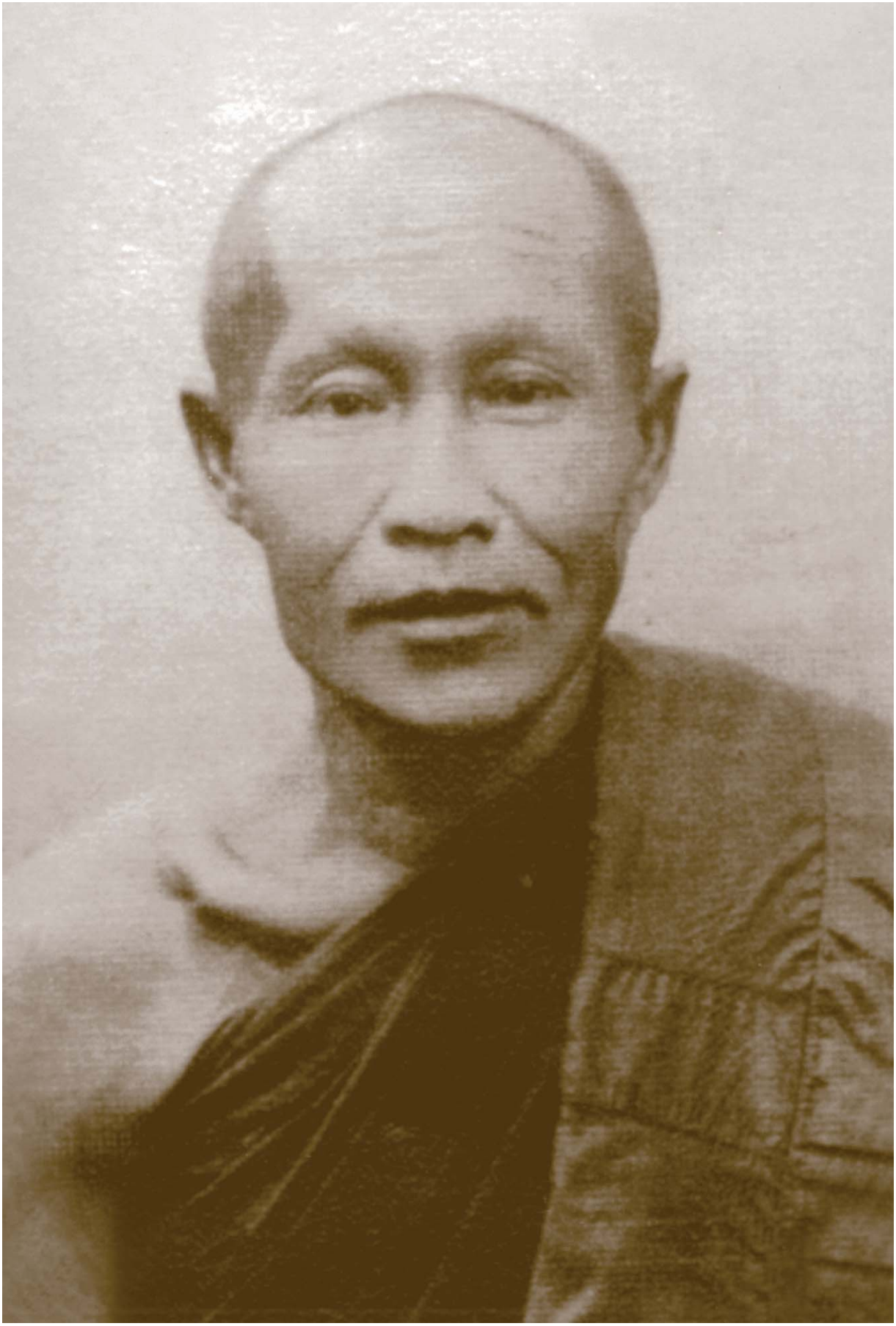
วันหนึ่งท่านนายอำเภอได้ออกมาตรวจราชการและได้พักค้างอยู่ในหมู่บ้านนี้ด้วย ท่านนายอำเภอได้สอดส่องพฤติกรรมความประพฤติของเราท่านได้กล่าวว่า

"พระที่กล้าสามารถอบรมสั่งสอนญาติโยม ให้เข้าใจพระธรรมอย่างนี้หาได้ยาก จึงขอนิมนต์ให้ท่านอยู่ไปตามสบาย"

ผลที่สุดทางอำเภอก็เห็นความดีความงามที่เราหมั่นเพียรทำ และเลื่อมใสศรัทธาตามไปด้วย

ตั้งแต่บัดนั้นมา เราได้พักอยู่ในหมู่บ้านนั้นอย่างสงบ ไม่มีเรื่องอะไรกวนใจ ให้เสียอารมณ์ธรรม

ต่อมาอีกระยะหนึ่ง เห็นสมควรแก่เวลาของพระธุดงค์ ซึ่งจะต้องท่องธุดงค์เที่ยวไปไม่ติดสถานที่ เหมือนนกน้อยกางปีกหราออกจากต้นไม้ต้นนี้บินไปสู่ต้นโน้น ไม่อาลัยเสียดายเศร้าใจเมื่อจำต้องจากกิ่งไม้กิ่งนั้นไป จึงได้ลาโยมบิดาและญาติโยมในหมู่บ้านหนองสองห้อง เพื่อจาริกแสวงธรรมต่อไป

พระเทพสิทธาจารย์ (จันทร์ เขมิโย)

๑๑

กองทัพธรรมกรรมฐาน

หลังจากนั้นเรา(ท่านพ่อลี)ได้เดินธุดงค์ต่อไปทางอำเภอโสธร (ปัจจุบันเป็น จังหวัดยโสธร) กับท่านพระอาจารย์สิงห์ และคณะพระกรรมฐานอีก ๘๐ รูป ที่ป่าช้า อำเภอโสธร (ซึ่งบัดนี้เป็นที่ตั้งเรือนจำประจำจังหวัด)

ขณะนั้น พระอาจารย์จันทร์ เขมิโย เจ้าคณะธรรมยุตจังหวัดขอนแก่นได้ไปพำนักอยู่ด้วย พวกญาติโยมทางจังหวัดขอนแก่นจึงได้ติดตามมานิมนต์ให้พระอาจารย์สิงห์ และคณะพระป่าทั้งหลายได้ไปโปรดญาติโยมในเมืองขอนแก่นบ้าง

คณะของพระอาจารย์สิงห์ได้ปรึกษาหารือกัน เป็นอันตกลงที่จะรับนิมนต์ ส่วนทางชาวบ้านอำเภอโสธร มี **พระอาจารย์ริน พระอาจารย์แดง พระอาจารย์อ่อนตา** เป็นหัวหน้า พร้อมด้วยชาวบ้านร้านตลาดได้เหมารถยนต์โดยสารให้ ๒ คัน เพื่อคณะพระป่าทั้งหมดได้ใช้เป็นพาหนะเดินทางมาจังหวัดขอนแก่น

หลังจากคณะพระภิกษุสามเณรได้ออกเดินทางมาโดยรถยนต์ ไปพักแรมอยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ด ๑ คืน แล้วออกเดินทางต่อไปพักอยู่ที่ดอนปู่ตา ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ก็ได้มีศรัทธาชาวบ้านและข้าราชการจำนวนมาก พากันมาทำบุญและฟังเทศน์พระอาจารย์สิงห์

ในคราวนี้ได้พบเพื่อนสหธรรมิก คือ **พระอาจารย์สาม อกิญฺจโน** และ**พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ** พวกเราได้สนทนาธรรมต่อกันเป็นเอนกปริยาย

ในขณะที่พักอยู่ที่นั่น เราพิจารณาเห็นว่าพระเณรมีจำนวนมาก ความสงบมีน้อย จึงได้กราบลาพระอาจารย์สิงห์ไปโปรดพี่น้องทางอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ประวัติท่านพ่อลี
ตอนโปรดญาติที่น้ำพอง ขอนแก่น และ

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ธมฺมธโร ที่วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนโปรดญาติที่น้ำพอง จ.ขอนแก่น และจ.นครสวรรค์

โดยมีสามเณรติดตามไปด้วย ๑ รูป

เมื่อไปถึงอำเภอน้ำพอง ก็ได้พบกับ **ขุนมหาวิชัย** พี่ชายของโยมมารดา และมีญาติทางฝ่ายโยมมารดาหลายครอบครัว หลังจากพบปะพวกญาติ ๆ ได้พักที่ป่ายางใหญ่ริมฝั่งน้ำพอง ป่านี้มีแต่ลิงแต่ค่างมากมาย เราได้แสดงธรรมให้ญาติฟังพอสมควร

สำหรับสามเณรที่ติดตามไปด้วยขอลากลับไปเยี่ยมบ้านที่จังหวัดสกลนคร เราจึงต้องพำนักอยู่เพียงรูปเดียว

อยู่มาวันหนึ่ง เราป่วยมีอาการปวดศีรษะและเจ็บแก้วหูอย่างรุนแรง จึงได้เล่าอาการให้โยมป้า ชื่อว่า “**แม่เงิน**” ฟัง ท่านก็ได้แนะนำให้ไปหาหลานเขย ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจอยู่ที่อำเภอพล แต่เราต้องการที่จะเดินทางมารักษาตัวที่กรุงเทพฯ จึงได้ขอร้อง

วัดปทุมวนาราม (เดิมชื่อวัดสระปทุม) ภาพถ่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๐

ให้พวกญาติ ๆ ช่วยฝากนำส่งให้เป็นช่วง ๆ ด้วย

วันแรกที่ออกเดินทาง หลานเขยได้ฝากให้ขึ้นรถ อาศัยเขามาลงที่จังหวัดนครราชสีมา พักอยู่ที่วัดสระแก และออกเที่ยวเดินตามหาญาติอยู่ ๓ วัน ก็ไม่พบ

แล้ววันหนึ่งเราได้พบกับโยมพี่สาว ที่บ้านพักเจ้าหน้าที่กรมทาง ชื่อว่า **"แม่วันดี"** เป็นภริยาของ **ขุนก่ายฯ** ต่างดีใจที่ได้พบหน้ากัน

โยมพี่สาวได้นิมนต์ให้อยู่จำพรรษาที่จังหวัดนครราชสีมา แต่เราก็ไม่ยอม ขอเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อมารักษาตัวและตามหาท่านพระอาจารย์มั่น ที่วัดสระปทุม จังหวัดพระนคร ฯ

‘ศีล’ เราต้องรักษาให้เท่ากับหัวของเรา
ศีลขาดก็ต้องเท่ากับคอขาด
ศีลขาด ดีกว่าไม่มีศีลเลย
เพราะคนนุ่งผ้าขาด ย่อมดีกว่าคนเปลือยกาย
‘ความดี’ เป็นของผู้ทำ
ไม่ใช่ของคนโง่ คนฉลาด คนมี หรือคนจน

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดสุปัฏนาราม, อุบลฯ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๖

เจดีย์วัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ อารามหลวงที่ท่านพ่อลีเคยมาจำพรรษา

๑๒

พรรษาที่ ๒-๕ (๒๔๗๑-๒๔๗๔)

อุปัชฌายวัตร

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๑ เมื่อท่านพ่อลี ธมฺมธโร เดินทางไปถึง*วัดสระปทุม* ก็ได้เข้าไปกราบนมัสการ พระปัญญาพิศาลเถร (หนู) ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ และเรียนถามพระอุปัชฌาย์ถึงเรื่องของท่านพระอาจารย์มั่น จึงทราบว่าท่านพระอาจารย์มั่นได้ขึ้นไปจำพรรษาอยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ตามคำนิมนต์ของท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)

เมื่อทราบดังนั้น ครั้นจะติดตามไปก็คงไม่ทัน เพราะจวนแจจะใกล้เข้าพรรษาแล้ว จึงได้อยู่จำพรรษาที่วัดสระปทุม นับเป็นพรรษาที่ ๒ หลังจากที่ได้ญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต

ท่านพ่อลีได้เล่าในเรื่องนี้ไว้ว่า... ถึงแม้ปีนี้จะผิดหวังที่ไม่ได้อยู่ร่วมกับท่านพระอาจารย์มั่น แต่ก็เป็นการดีที่ได้มีโอกาสทำอุปัชฌายวัตร* อันเป็นกิจสำคัญ

อุปัชฌาย์, อุปัชฌายะ

"ผู้เพ่งโทษน้อยใหญ่" หมายถึงผู้รับรองกุลบุตรเข้ารับการอุปสมบทในท่ามกลางภิกษุสงฆ์, เป็นทั้งผู้นำเข้าหมู่และเป็นผู้ปกครองคอยดูแลผิดและชอบ ทำหน้าที่ฝึกสอนอบรมให้การศึกษาต่อไป; อุปัชฌาย์ในฝ่ายภิกษุณีเรียกว่า **ปวัตตินี**

อุปัชฌายวัตร

ธรรมเนียมหรือข้อปฏิบัติที่สัทธิวิหาริก พึงกระทำต่ออุปัชฌาย์ของตน, หน้าที่ต่ออุปัชฌาย์โดยย่อคือ เอาใจใส่ปรนนิบัติรับใช้ คอยศึกษาเล่าเรียนจากท่าน ขวนขวาย ป้องกัน หรือระงับความเสื่อมเสีย เช่น ความคิดจะสึก ความเห็นผิด เป็นต้น รักษาน้ำใจของท่าน มีความเคารพ จะไปไหนบอกลาไม่เที่ยวตามอำเภอใจ และเอาใจใส่พยาบาลเมื่อท่านอาพาธ

๑. พระอุโบสถ ๒-๓. กุฏิหอเขียว (อ้น ชูเกษ) ที่ท่านพ่อลีเคยอยู่จำพรรษา ๔-๕. ป้ายวัดปทุมวนาราม

ของพระบวชใหม่ ได้ปฏิบัติท่านเต็มกำลังความสามารถ เสมือนอย่างปฏิบัติบิดามารดาบังเกิดเกล้า เราได้ทำหน้าที่จนเป็นที่พอใจของพระอุปัชฌาย์เป็นอย่างมาก ปฏิบัติท่านพระอุปัชฌาย์ทั้งเช้าทั้งเย็น เวลานอกนั้นก็ปลีกตัว มุ่งปฏิบัติธรรมบำเพ็ญตามลานวิหารและเจดีย์ และเคร่งครัดในข้อปฏิบัติอันเป็นกิจของสงฆ์มิได้ขาด

ต่อมาพระอุปัชฌาย์เห็นว่าเราเป็นผู้ที่น่าไว้วางใจ จึงเรียกตัวให้ไปประจำอยู่ที่คลังสงฆ์ กุฏีหอเขียว อันเป็นสถานที่ที่ท่านฉันจังหัน และใช้เป็นที่เก็บพัสดุต่าง ๆ ของสงฆ์ เราก็ได้พยายามปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีมาตลอดจนออกพรรษา

ซุ้มประตูพระวิหาร

วัดปทุมวนาราม (วัดสระปทุม)

เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่ในแขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร บริเวณตำบลปทุมวัน (ก่อนที่จะได้กลายเป็นแหล่งชุมชนที่หนาแน่น ศูนย์ราชการ สำนักงานธุรกิจการค้าที่สำคัญเช่นในปัจจุบันนี้)

สมัยก่อนเมื่อประมาณร้อยกว่าปี ซึ่งอยู่ในรัชสมัยของรัชกาลที่ ๔ พื้นที่บริเวณนี้ ตั้งอยู่ในบริเวณทุ่งนาหลวง ซึ่งอยู่ริมคลองบางกะปิในพื้นที่ทุ่งพญาไท ซึ่งเป็นที่ลุ่มมีน้ำขังตลอดปีและมีบัวขึ้นอยู่ทั่วไป

บริเวณดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวชาวไทยล้านช้าง ซึ่งอพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตั้งแต่สมัยกบฏเจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทร์ โดยยึดอาชีพทำนาอยู่ตามริมคลองแสนแสบ

ลุล่วงถึงปีพุทธศักราช ๒๓๙๖ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงมีพระราชประสงค์จะทำที่แห่งนั้นให้เป็นรมณียสถานนอกพระนคร สร้างสระบัวอันงดงามไว้เพื่อเป็นที่เสด็จประพาสสำราญพระราชหฤทัยในยามว่างเว้นจากพระราชกิจ

ฝ่ายทิศใต้ให้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งประทานชื่อวัด “ปทุมวนาราม” นิมนต์พระสงฆ์ธรรมยุติกาไปอยู่เจ้าอธิการชื่อ “พระครูปทุมธรรมธาดา”

การสร้างวังสระปทุมและวัดปทุมวนารามนั้น ได้เสร็จสิ้นลงในปลายปีพุทธศักราช ๒๔๐๐ เผอิญสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีได้ทรงสิ้นพระชนม์ลงและประจวบกับเวลานั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติเกี่ยวกับการบ้านเมืองหลายด้านด้วยกัน งานฉลองวัดปทุมวนารามจึงเป็นอันงดไปมิได้ทรงกระทำขึ้น ครั้นเวลาได้ล่วงเลยถึงปีพุทธศักราช ๒๔๑๐ พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้มีการจัดงานฉลองวัดปทุมวนารามขึ้นอย่างมโหฬาร เมื่อวันจันทร์ที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๑๐ ตรงกับวันขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๑ ปีเถาะ

ปราบช้างตกมัน

...เมื่อย่างเข้าฤดูแล้งของทุกปี ด้วยอุปนิสัยที่ชอบท่องเที่ยวอยู่ตามป่าเขา จึงได้กราบลาท่านพระอุปัชฌาย์ เพื่อออกธุดงค์ไปยังจังหวัดอยุธยา สระบุรี ลพบุรี อำเภอตาคลี ภูเขา ภูคา ลุล่วงเข้าเขตจังหวัดนครสวรรค์ ผ่านอำเภอท่าตะโกและบึงบรเพ็ด

คราวนั้นเราพักอยู่ในเสนาสนะป่า ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๒๐ เส้น วันหนึ่งเกิดเหตุไม่คาดฝัน ช้างป่ากับช้างบ้านตัวตกมันต่อสู้กันอย่างดุเดือดเลือดพล่าน ยาวนานถึง ๓ วัน ๓ คืน ช้างป่าสู้ไม่ได้ถึงแก่ความตาย ช้างบ้านตัวตกมันก็ยิ่งเพิ่มความดุร้าย วิ่งพล่านอาละวาดหนักขึ้นทวีคูณ วิ่งขับไล่ใช้งาทิ่มแทงผู้คนซึ่งอยู่ในบริเวณบ้านป่าที่เราพักอยู่

ท่านขุนจบฯ เจ้าของช้างตกมัน กับชาวบ้านซึ่งอยู่ในบริเวณนั้น ได้ตะโกนขอนิมนต์ให้เราหลบลี้หนีเข้าไปในหมู่บ้าน เราก็ไม่ยอมไป เพราะเชื่อมั่นในอำนาจแห่งเมตตาธรรม

...ช้างตกมันตัวดุร้ายนั้น ได้วิ่งชูงวงยื่นงายาวอันขาวปลอดมุ่งดิ่งตรงมายังสถานที่ที่เราพัก ยืนจังก้าหูชันตีพึ่บ ๆ ๆ ร้องแปร๋น ๆ เราเกิดความกลัว กระโดดวิ่งออกจากที่พัก ไปปีนต้นไม้ใหญ่ใกล้ ๆ ขณะกำลังเอามือเหนี่ยวรั้งปีนป่ายจะขึ้นต้นไม้ ก็ได้ยินเสียงคล้ายคนมากระซิบที่ข้างหูเบาๆ ว่า...

“คนไม่จริง กลัวตาย คนกลัวตาย จะต้องตายอีก”

เมื่อได้ยินเสียงกระซิบเตือน จึงได้สติรีบเดินกลับไปที่พัก ประจันหน้ากับช้างซึ่งยืนจังก้าแผดเสียงร้องแปร๋น ๆ ๆ ลั่นอยู่ใกล้ ๆ

เราก้มตัวลงช้า ๆ นั่งสมาธิภาวนา แล้วค่อย ๆ ลืมตาเพ่ง...แผ่เมตตาให้แก่ช้าง

ช้างจ้องมองเรา ...เราก็จ้องมองช้าง !

สายตาแห่งความโกรธ กับพลังแห่งความเมตตากรุณา อันบ่มบำเพ็ญซ่านมาปะทะกันอย่างจัง ช้างใหญ่พลันหยุดชะงักเหมือนรถวิ่งชนภูเขา

...เสียงชาวบ้านกรีดร้องหวีด ๆ ดังลั่น อกสั่นขวัญหนี เสียงเซ็งแซ่ แต่ไม่มีใครกล้าเข้ามาช่วย มีเพียงเสียงตะโกนร้องอยู่ไกล ๆ

“ออกมา ออกมา รีบออกมา ไม่ออกมาแย่แน่”

บ้างก็ว่า “น่าสงสารนะ..พระหนุ่มนี้ ไม่มีใครกล้าเข้าไปช่วยเหลือท่านเลย”

“ชีวิตยังมีค่ารีบออกมาอย่าเอาชีวิตไปเสี่ยงกับสัตว์หน้าขน”

...เรานั่งแผ่เมตตาจิต ไม่สนใจในคำวิงวอนขอร้องของใคร ๆ

..ใจของช้างที่เร่าร้อน กระวนกระวายเพราะโมหะ สงบเย็นลงเหมือนไฟน้อยกระทบสายน้ำเชี่ยวที่เยือกเย็น พลันวูบดับลง มันค่อย ๆ หมอบลง แสดงกิริยาแห่งการกราบ ราวกับตุ๊กตาช้างตัวน้อย ๆ ที่เด็กเล่น มันแสดงอาการสารภาพผิด ความมืนเมาและตกมันหมดสิ้นไปในพริบตา จากนั้นมันก็ลุกหันหลังกลับ เดินเข้าป่าไป

ท่านขุนจบฯ เจ้าของช้างและประชาชนเห็นเป็นอัศจรรย์ ต่างพากันสักการบูชาเราอย่างมากมาย แล้วพากันอ้อนวอนขอของดี

เราสอนพวกเขาว่า ...

“...ญาติโยมทั้งหลาย... อาตมาขอบอกตามตรง ตั้งแต่เกิดมาอาตมายังไม่เคยมีพระแขวนคอสักองค์เดียว แล้วจะมีของดีมาจากที่ไหนกันมาให้ อาตมามีแต่ความดี

๑. เขาพระงาม ๒. ภาพมุมสูงถ่ายจากเขาพระงาม ๓. พระประธานภายในถ้ำเขาพระงาม ซึ่งเป็นบริเวณที่ท่านพ่อลีเคยมาพักภาวนา

แจกจ่าย จะเอามั้ย จะฟังมั้ย?”

“เอา ๆ ๆ” เสียงประสานของชาวบ้านขานรับพร้อมกัน

เราจึงกล่าวสอนสั้น ๆ เพื่อเป็นการสั่งลาและตอบแทนบุญคุณข้าวน้ำที่เขาใส่บาตรให้ฉันว่า .....

“ญาติโยมทั้งหลาย..ถ้าเราเป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในความดี ใครจะทำดีทำชั่วหรือประทุษร้ายให้แก่เรา เราก็แผ่เมตตาให้เขาร่มเย็นเป็นสุข มีจิตเป็นธรรม ตั้งจิตเป็นกลาง ทั้งในคนดีและคนชั่ว ทั้งเขาทั้งเราก็จะปลอดภัย

“ธรรม” นั้น เปรียบเหมือนน้ำฝนในอากาศ

เมื่อตกลงมาย่อมชะล้างความสกปรกในพื้นแผ่นดินให้สะอาด

ยังสรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตให้สดชื่น

ทั้งยังเป็นน้ำอุปโภคบริโภคแก่คนและสัตว์แก้ความหิวกระหาย

เป็นเครื่องทำความเย็นให้โลกได้บรรเทาความร้อน ฯลฯ

เหตุนั้นคุณของธรรมะจึงยังคนให้สะอาดร่มเย็นเป็นสุข คือดับเพลิงกิเลสไม่ให้ลุกลามไหม้ เมื่อใครเขาจะทำให้เรารัก เกลียด โกรธ โลภ หลง เราก็ไม่เป็นไปตามเขา เราก็ย่อมมีอิสรภาพ ปลอดภัยจากอันตรายและจากกิเลสทั้งมวล อันนี้เป็นของสำคัญ”

ขอให้ญาติโยมทั้งหลายทราบไว้อย่างถึงใจว่า

“...สิ่งทั้งหลายที่มาในลักษณะของศัตรูนั้น ย่อมทำร้ายคนไม่ถนัด

เราอาจหาวิธีหลบหลีกหรือต่อสู้ได้

เหมือนช้างวิ่งเข้ามาซึ่งหน้า หวังทำร้ายห้ำหั่นอาตมา อาตมายังใช้สติปัญญาภาวนาตั้งสติสมาธิสู้ได้ทันการณ์

..แต่ถ้าเหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้ มันมาในลักษณะเพื่อนสนิทมิตรสหาย เป็นของน่ายินดีน่าปรารถนา มันมีโอกาสทำร้ายเราได้ง่ายและรุนแรง โดยที่เรายังมิทันได้ระวังตั้งตัว

เหมือนช้างตกมันตัวนี้ ถ้ามันมาดี ๆ แกล้งมาคลอเคลีย ว่านอนสอนง่าย เวลาเราเผลอมันกระทืบเราตายเลย นี่เราจะป้องกันมันได้อย่างไร

ธรรมะที่กล่าวสอนพวกโยมนี้เอง เป็นสิ่งที่สร้างปาฏิหาริย์ ให้อาตมารอดพ้นจากช้างตกมันตัวดุร้ายมาได้แบบหวุดหวิดเฉียดตาย..มิใช่อย่างอื่น..มิใช่เครื่องรางของขลัง ...แต่เป็นหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า..ให้พากันจำเอา”

เมื่อเหตุการณ์เป็นดังนี้ จากปากต่อปาก ชื่อเสียงของท่านจึงโด่งดังแบบยังไม่ทันข้ามคืน ความไม่สงบก็เกิดขึ้น ท่านจึงหนีความดังและวุ่นวายกลับจังหวัดพระนคร

นี่แลท่านทั้งหลาย***..ท่านผู้ไม่กลัวตายย่อมไม่ตาย ส่วนผู้ที่วิ่งหนีความตายทุกวี่วันได้ตายจากความดีไปแล้ว และตายแบบไม่มีวันฟื้นจากหลุมนรกได้ง่าย ความตายเป็นสิ่งที่พึงพิจารณาและน่าปรารถนา เพราะเป็นดอกไม้ของพระอริยเจ้าประทานมาให้เพื่อมิให้มวลมนุษย์ชาติหลงใหลมัวเมาในชีวิตและทรัพย์สินจนโงหัวไม่ขึ้นฯ***

คนที่ฆ่าความดีของตัวเองได้ ก็ย่อมฆ่าคนอื่นได้

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร

วัดบรมนิวาส, ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๙๖

พระวิหาร วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร

๑๓

จิตเสื่อม อยากสึก

ในปีที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร จำพรรษาที่วัดสระปทุมนี้ ท่านตั้งใจศึกษาทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระเต็มความสามารถ เป็นที่โปรดปรานของพระอุปัชฌาย์ พระอุปัชฌาย์จึงมอบให้ท่านรับหน้าที่ทำงานแทนพระใบฎีกาบุญรอด ทำให้ท่านมีภาระหนักขึ้น เพราะไหนจะต้องปฏิบัติอุปัชฌาย์ ไหนจะต้องทำบัญชีพัสดุและบัญชีเงินสดของวัด ซ้ำยังต้องเรียนพระปริยัติธรรมและเรียนกรรมฐานอีก เมื่อต้องมีภาระยุ่งยากหลายอย่าง จิตใจห่างเหินจากสมาธิธรรม มีอาการแกว่งและเสื่อมถอยเป็นอย่างมากในทางปฏิบัติ ท่านได้เล่าเหตุการณ์ไว้เป็นคติสอนใจพระรุ่นหลังดังนี้ว่า...

๑) พรรษาแรกที่มาพักอยู่ บรรดาพระเณรเด็กเล็กที่เป็นหนุ่ม ได้มาชวนคุยเรื่องทางโลก เรื่องผู้หญิง มีความรู้สึกในใจว่าเกลียดที่สุด

๒) พอถึงพรรษาที่สอง ได้ยินเขาสนทนากันเรื่องความเจริญมั่งมี และเรื่องทางโลกชักชอบฟัง

๓) ต่อมาพรรษาที่สาม ได้เริ่มเรียนบาลีไวยากรณ์ ส่วนนักธรรมตรีนั้นสอบได้แล้วเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ งานการก็หนักขึ้นทุกที ตอนเช้าชักขยับคุยกับเขาได้ในเรื่องทางโลก เมื่อความเป็นอยู่ของตนเป็นเช่นนั้น ก็มักจะมีเหตุการณ์ เกิดขึ้นเป็นเครื่องเตือนใจทั้งภายในและภายนอกวัด

จิตใจหมุนกลับไปฝักใฝ่ในทางโลก พยายามคิดต่อสู้กับกิเลสที่มายั่วเย้าอยู่จนตลอดพรรษา

ภาพวาดฝาผนังประวัติท่านพ่อลีที่พระวิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนนั่งสมาธิบนเจดีย์วัดสระปทุม

อยู่มาวันหนึ่งได้เกิดความคิดขึ้นในใจว่า **“ถ้าเราอยู่ในพระนครนี้เราต้องสึก ถ้าเราจะไม่สึก เราต้องออกจากพระนครไปอยู่ป่า”** จึงได้ทำการบริกรรมอารมณ์ทั้งสองอารมณ์นี้ทั้งกลางวันและกลางคืน

อยู่มาวันหนึ่งได้ขึ้นไปบนยอดพระเจดีย์ ซึ่งมีโพรง แล้วเข้านั่งสมาธิ ได้บริกรรมในใจว่า “เราจะอยู่หรือเราจะสึก” มันก็นึกขึ้นในใจว่า **“เราอยากจะสึกมากกว่า”**

จึงได้ซักซ้อมสร้างมโนภาพสอบถามตัวเองว่า **“ที่ที่เราอยู่ขณะนี้มีบ้านสวย ๆ ถนนงาม ๆ คนมาก ๆ เจริญรุ่งเรืองไปเสียทุกอย่าง เมืองนี้เขาเรียกว่าเมืองอะไร”**

ตอบได้ว่า ***“พระนคร อันเป็นเมืองสวรรค์ของมนุษย์”***

ได้ไต่ถามไปถึงบ้านเกิดเมืองนอนของเราเองว่า **“เราเกิดที่ไหน”**

ตอบได้ว่า ***“เราเกิดที่บ้าน หนองสองห้อง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นคนบ้านนอก แล้วเวลานี้เราได้มาเข้ามาอยู่ในเมืองพระนคร แล้วก็นึกอยากจะสึก”***

ถามตัวเองว่า **“เราอยู่บ้านนอกของเราเอง เรากิน เรานอน เรานุ่งห่มอย่างไร? บ้านช่องถนนหนทางเป็นอย่างไร? ทำอาชีพอะไร?”**

ก็นึกได้ทุกอย่างว่ามันไม่เหมือนพระนครสักอย่างเดียว

เมื่อเป็นเช่นนี้เราจะมานั่งนึกคิดห่วงความเจริญของเขาทำไม?

ก็นึกตอบในใจขึ้นว่า

"คนที่อยู่ในพระนครเขาก็มิใช่เทวบุตรเทวดาอะไร? เขาก็คนเราก็คนทำไมเราจะทำตนให้เหมือนเขาไม่ได้"

ก็ได้ไล่เรียงไต่ถามจิตใจตนเองอยู่อย่างนี้เป็นเวลาหลายวัน

วาดฝันสึกไปมีเมียมีลูก

ในที่สุดก็ตกลงปลงใจว่า คนอื่นที่เขาจะสึกเขาต้องเตรียมเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และทุกสิ่งทุกอย่าง แต่เราจะไม่ทำเช่นนั้น เราควรเตรียมอย่างอื่น คือ ***เตรียมตัวสึกทางใจ ทดลองดูเสียก่อน*** พิสูจน์สมาธิ สติ ปัญญา วาสนา เคยทำมาเท่าไหร่ ขอนำมาใช้ในคราวนี้ก่อน

วันนั้นกลางคืนเดือนหงายเงียบสงัด ได้ขึ้นไปนั่งอยู่โพรงพระเจดีย์อีกครั้งแล้วก็นั่งนึกว่า "ถ้าเราสึกไปเราจะทำอย่างไร?"

ได้คุยสนทนาอยู่ภายในใจกับตนเองอย่างเป็นเรื่องเป็นราวว่า "ถ้าเราสึกไป เราจะต้องไปสมัครทำงานเป็นเสมียนที่ห้างขายยาเพ็ญภาค เพราะเรามีเพื่อนอยู่คนหนึ่งสึกออกไปแล้ว เขาได้ทำงานอยู่ที่ห้างนี้ได้เงินเดือน ๆ ละ ๒๐ บาท เราจะพยายามทำงานให้นายห้างพอใจ ตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตใช้เงินอย่างประหยัด ถ้าเราทำดีเขาก็จะรักเรา แล้วเขาก็จะขึ้นเงินเดือนให้เราอีก แถมยังได้เปอร์เซ็นต์ค่าขายของเพิ่มเติมอีก เมื่อฐานะทางการเงินดีขึ้นก็จะมีภรรยาสาวสวยในพระนคร และจะพาภรรยาไปเยี่ยมบ้านเกิดไปอวดให้ญาติ ๆ ดีอกดีใจ มันคงจะโก้ดีไม่เบา

หญิงที่เราจะแต่งงานด้วยต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ คือ

๑. ต้องเป็นหญิงที่มีสกุล

๒. ต้องเป็นหญิงที่มีทรัพย์

๓. ต้องเป็นผู้ที่มีรูปร่างสวยงาม

การที่จะหาหญิงที่มีคุณสมบัติครบตามนี้ แล้วเราจะทำอย่างไรหนอ? จึงจะเข้าใกล้เขาได้นับว่าเป็นเรื่องยากลำบากทีเดียว คิด ๆ แล้วก็ถอนหายใจเฮือกใหญ่ ๆ แต่ก็จะไม่ยอมท้อเพราะใจมันรัก แล้วความคิดอันใหม่ก็ผุดโพลงขึ้นมาว่า

"คนดี ๆ ลูกเจ้าขุนมูลนาย มีทรัพย์สินเงินทอง พร้อมทั้งรูปร่างหน้าตาดีจะต้องอยู่โรงเรียนชั้นดี เช่น โรงเรียนหลังวัง โรงเรียนแหม่มโคล เราจะคอยสังเกตดู เมื่อ

มณฑปพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระผู้ทรงสถาปนา วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร พ.ศ.๒๔๐๐

พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ (โดยย่อ)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระราชโอรสใน**พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒** แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์และ**สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี** ทรงพระราชสมภพเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๔๗ เมื่อพระชนมายุ ๒๐ พรรษา ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามโบราณราชประเพณี โดยมี**สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน)** วัดมหาธาตุ ฯ เป็นพระอุปัชฌายะ เสด็จประทับ ณ วัดมหาธาตุ ฯ ทรงได้รับสมณนามฉายาจากพระอุปัชฌาย์ว่า "วชิรญาโณ"

ในระหว่างที่ทรงผนวชนั้นได้ทรงพบพระเถระชาวรามัญรูปหนึ่งชื่อ **"ชาย พุทฺธวโส"** ก็ทรงเลื่อมใสและทรงรับเอาวินัยวงศ์นั้นเป็นแบบอย่างสำหรับปฏิบัติสืบมา ด้วยการทำทัฬหีกรรมคือทรงอุปสมบทซ้ำในคณะสงฆ์รามัญ โดยมี**พระสุเมธมุนี (พุทฺธวโส ชาย)** เป็นพระอุปัชฌายะเมื่อ พ.ศ.๒๓๖๘ อันเป็นปีที่ทรงผนวชได้ ๒ พรรษา นับเป็นการทำทัฬหีกรรมครั้งที่ ๑ ต่อมาทรงทำทัฬหีกรรม คืออุปสมบทซ้ำในคณะสงฆ์รามัญอีกครั้งหนึ่ง ณ โบสถ์แพหน้าวัดสมอราย นับเป็นครั้งที่ ๒ ด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงถือเอาวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๓๗๙ อันเป็นวันที่**พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**เสด็จจากวัดสมอรายมาอยู่ครองวัดบวรนิเวศวิหาร ว่าเป็นกาลกำเนิดของคณะธรรมยุต

ภายหลังที่**พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓** ได้เสด็จสวรรคตแล้ว ทรงลาผนวชเมื่อวันศุกร์ เดือน ๕ ขึ้น ๓ ค่ำ เวลาตี ๑ ครั้นถึงวันพฤหัสบดี ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๙๔ ได้ทำการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกขึ้นครองราชย์ จนกระทั่งเสด็จสวรรคตเมื่อวันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีมะโรง ซึ่งตรงกับวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ สิริรวมพระชนมายุได้ ๖๔ พรรษา

พบลักษณะหญิงที่ต้องตาอย่างที่วาดฝันเอาไว้ เราก็จะพยายามเดินสวนทางกับเธอทุก ๆ วัน พร้อมกับโยนจดหมายเล็ก ๆ ที่เขียนข้อความกินใจไปให้เธอ เพียรทำอย่างนี้อยู่หลาย ๆ วันก็จะได้รู้จักและได้สนทนากัน ในที่สุดเมื่อเหตุการณ์สุกงอม เราทั้งสองจะเกิดความรัก ความเมตตาปราณีต่อกันและกัน และแล้วความรักก็จะหวานฉ่ำได้แอบร่วมหอลงโรงเป็นสามีภรรยากัน หลังจากนั้นเมื่อพ่อแม่ฝ่ายหญิงทราบเรื่องเข้าก็ไม่พอใจ ขับไล่เธอออกจากบ้าน เราทั้งสองจึงพากันหนีไปเช่าห้องแถวครองรักกันอยู่ที่ประตูน้ำสระปทุม ตั้งใจร่วมกันว่า จะทำความดีให้พ่อแม่เธอพอใจและยอมรับ

ภรรยาได้ทำงานที่เดียวกันกับเรา เงินเดือนดี การเงินการทองก็ไม่เดือดร้อน เราพยายามหาซื้อสิ่งของที่ดี ๆ ของกินที่ดี ๆ ไปให้พ่อแม่ของเธอจนท่านพอใจ จึงเรียกเราทั้งสองเข้าไปอยู่ร่วมในบ้าน นึกดีใจว่าเราจะต้องได้รับมรดกแน่ ๆ แต่พออยู่ร่วมกันไปนาน ๆ เข้า ท่านเกิดไม่พอใจขับไล่เราและภรรยาออกจากบ้าน

เราทั้งสองต้องเดินคอตกกลับไปอยู่ห้องเช่าตามเดิม ตอนนี้ภรรยาเริ่มตั้งครรภ์กลัวภรรยาจะต้องทำงานหนัก จึงจ้างคนใช้ ๑ คน พอใกล้คลอดบุตร ภรรยาก็ต้องหยุดงาน เงินทองก็ต้องใช้จ่ายสารพัด แต่มาจากเงินเดือนที่เราทำงานเพียงคนเดียว ภรรยาคลอดบุตรออกมา ค่าใช้จ่ายก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ต่อมาภรรยาก็ป่วย ค่าหมอก็ยิ่งสิ้นเปลืองเข้าไปอีก

ในที่สุดเธอก็ป่วยหนักจนตายจากเราไป ทิ้งลูกน้อยกำพร้าแม่ไว้ให้เราเลี้ยง ๑ คน

ทีนี้ทำอย่างไรดี คิด ๆ ๆ ๆ เออ...เราต้องจ้างแม่นมมาเลี้ยงบุตร เขาเป็นคนชั้นต่ำ แต่ก็เลี้ยงดูลูกเราเป็นอย่างดี จนทำให้เราเกิดความรักสงสาร แล้วก็ได้แม่นมเป็นภรรยาใหม่ เรารู้สึกผิดหวังที่ทำอะไรไม่ได้อย่างที่ใจหวังไว้แต่เดิม

ต่อมาภรรยาใหม่ก็คลอดบุตรอีก ๑ คน ทีนี้เขาเปลี่ยนไป คือ ไม่รักบุตรที่เกิดจากภรรยาเก่าของเรา ลูก ๆ ก็ทะเลาะเบาะแว้งกันเสมอ

ในที่สุดเราทั้งสองก็หย่าร้างกันไป เราผิดหวังเสียใจไปหมดเสียทุกสิ่งทุกอย่าง พยายามฝืนคิดสู้ต่อไปอีกว่า เราบวชใหม่ดีกว่า พอนึกได้เช่นนี้ ความอึดอัด อัดอั้นตันใจ ก็พลันหายไปสิ้น รู้สึกสบายตัวเหมือนลอยอยู่ในอากาศ ปล่อยวางจิตออกจากมโนภาพที่วาดฝันไว้เช่นนั้นแล้ว ใจที่คิดอยากจะสึกก็พลันหายไปสิ้น

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร

๑๔

พระธรรมมาเตือน ๔ วาระ

ในระหว่างที่ท่านพ่อลีนึกคิดปรุงเรื่องการสึกไปสร้างครอบครัวอยู่นั้น มีเหตุบันดาลเกิดขึ้นต่าง ๆ เช่น บางคืนนิมิตเห็นท่านพระอาจารย์มั่นมาด่าบ้าง ดุบ้าง เกิดเหตุการณ์แปลก ๆ มาเตือนสติท่านบ้าง

ท่านได้เล่าเหตุการณ์ที่นับว่าแปลกที่เกิดขึ้นรวม ๔ วาระ ว่า...

วาระที่ ๑ ในเวลากลางคืนขณะกำลังนึกคิดอยู่ในอารมณ์ของโลกเช่นนั้น รู้สึกท้องผูกไม่สบายจึงได้ฉันยาถ่ายในตอนบ่าย กะว่าตอน ๓ ทุ่มก็จะต้องถ่ายตามที่ได้เคยฉันมา ก็เกิดเหตุบังเอิญเมื่อฉันแล้วเป็นปกติไม่ปวดถ่าย รุ่งขึ้นเช้าจึงได้เดินออกไปบิณฑบาตในตรอกวัดสระปทุมตามปกติ พอเดินไปถึงหน้าบ้านที่เขาจะใส่บาตร ก็เกิดรู้สึกปวดอุจจาระอย่างหนักจนทนแทบไม่ไหว จะเดินออกไปรับบาตรก็เดินไม่ได้ก้าวขาไม่ออกเพราะอั้นไม่อยู่ ขยับขาเดินได้ทีละคืบ ไปถึงป่ากระถินแห่งหนึ่ง รีบวางบาตรลอดรั้วเข้าป่ากระถินไปปลดทุกข์ มันนึกอยากเอาหัวตำดินให้ตายเสียดีกว่า

เมื่อทำกิจเสร็จแล้วก็ออกจากป่าอุ้มบาตรเดินบิณฑบาตต่อไปตามเคย วันนั้นได้ข้าวไม่พอฉัน กลับมาถึงวัดก็ได้เตือนตัวเองว่า **“มึงสึกไปแล้วต้องเป็นอย่างนี้ ใครเขาจะมาใส่บาตรให้กิน”**

วาระที่ ๒ ออกเดินไปบิณฑบาตแต่เช้า เดินข้ามสะพานหัวช้างผ่านสามแยกวกไปถนนเพชรบุรี ข้าวแม้แต่ทัพพีเดียวก็ไม่ลงบาตร พอดีได้เห็นหญิงแก่ไว้ผมมวยอายุประมาณ ๕๐ ปี กับตาแป๊ะแก่ไว้หางเปีย ยืนทะเลาะส่งเสียงดังเอะอะอยู่ในห้องแถว เราก็หยุดยืนนิ่งดู ประมาณสักอึดใจ เห็นยายแก่คว้าไม้กวาดไล่ตีหัวตาแป๊ะ ตาแป๊ะคว้ามวยผม ตีนถีบหลังยายแก่โซซัดโซเซล้มลง

พระเสริม พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ในพระวิหารวัดปทุมวนาราม ในภาพคณะสงฆ์ลงทำวัตรเย็นที่พระวิหาร

ใจก็นึกว่า “ถ้าเป็นเราโดนเข้าอย่างนี้บ้างจะทำอย่างไรกัน”

คำตอบผุดขึ้นว่า “มึงต้องบ้านแตกสาแหรกขาดแน่”

การที่ได้รับประสบพบเหตุการณ์ทำนองนี้ กลับดีใจยิ่งกว่าบิณฑบาตได้ข้าวเต็มบาตร เพราะได้ธรรมคติมาเต็มใจ

วันนั้นบิณฑบาตได้ข้าวเกือบไม่พอฉัน ตกเวลากลางคืนก็นึกถึงเรื่องนั้นอยู่เป็นนิจ ดวงจิตรู้สึกมีการเบื่อหน่ายคลายความติดจมเรื่องของโลกออกไปโดยลำดับ

วาระที่ ๓ วันนั้นเป็นวันเทศกาลได้ออกบิณฑบาตตั้งแต่เวลาเช้ามืด เดินไปถึงตลาดประตูน้ำสระปทุมแล้ววกกลับมาทางหลังวัด บริเวณนั้นมีคอกม้า ถนนเป็นดิน เวลาฝนตกจะลื่น ได้เดินอย่างสำรวมมาตรงหน้าบ้านของโยมคนหนึ่งบิณฑบาตได้ข้าวเต็มบาตร ใจก็นึกคิดไปในอารมณ์ของโลก ได้แต่คิด ๆ ดั่งคนละเมอจนเผลอตัวก้าวลื่นถลาล้มลงไปในบ่อน้ำข้างถนน ตุ๊บ! หัวเข่าทั้งสองจมลงไปอยู่ในโคลนตมประมาณ ๑ คืบ ข้าวสุกในบาตรหกหมด เนื้อตัวมอมแมมไปด้วยขี้โคลน เราก็ช่างเป็นไปได้ถึงเพียงนี้ เหลียวมองซ้ายมองขวาไม่เห็นมีใครจึงรีบจ้ำอ้าวเร่งฝีเท้ากลับวัด

เมื่อกลับถึงวัดได้คติเตือนใจตนเองว่า ***การนึกในเรื่องทางโลก เพียงแต่นึกคิดมันก็ยังมีโทษติดตามมาได้ถึงเพียงนี้ ใจก็ค่อยคลายค่อยเบื่อทางโลกออกไปโดยลำดับ*** คิดว่า ***“เรื่องการมีครอบครัวเหย้าเรือนนั้นมันเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ไม่ใช่เรื่องของเด็ก”*** กลับความคิดเห็นเป็นอย่างนี้

วาระที่ ๔ เวลารุ่งเช้าออกบิณฑบาต เดินไปตามถนนเพชรบุรีตามเคย เดินไปถึงวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัติ พระองค์ท่านเคยใส่บาตรเป็นประจำทุกวัน วันนั้นบังเอิญมีขันข้าวตั้งอยู่ตรงข้ามวังอีกขันหนึ่ง จึงเดินข้ามถนนไปรับขันตั้งใหม่เสียก่อน เมื่อรับเสร็จแล้วหันกลับมาจะไปรับขันตรงข้ามพอดีมีรถเมล์ขาวนายเลิศวิ่งมาอย่างรวดเร็ว วิ่งเฉียดศีรษะไปเพียง ๑ คืบ ผู้โดยสารร้องตะโกนลั่น เราเองก็ผงะยืนตกตะลึงอยู่เป็นเวลาหลายอึดใจ ต้องสะกดตัวไว้อย่างเข้มแข็ง มีอาการสั่นสะท้านทั่วทั้งตัว คราวนั้นเกือบถึงแก่ความตาย เมื่อรับบาตรเสร็จแล้วก็รีบเดินกลับวัด

เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นคติเตือนใจ เพราะในสมัยนั้นความคิดทางโลกกำลังฟุ้งซ่านอยู่ในใจไม่เว้นวาย

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ปฐมอาจารย์ (อาจารย์องค์แรก) ของท่านพ่อลี ธมฺมธโร

๑๕

ท่านพระอาจารย์มั่นชวนไปธุดงค์ภาคเหนือ

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๔ พอออกพรรษาแล้วก็นึกว่า *“เราต้องออกจากพระนครแน่ ๆ ถ้าพระอุปัชฌาย์ยังหวงห้ามกีดกันอีกเห็นจะต้องแตกกันในคราวนี้ มิฉะนั้นก็ขออำนาจคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงช่วยข้าพเจ้าโดยทางอื่น”*

คืนหนึ่งขณะกำลังนอนภาวนา พอเคลิ้มหลับได้นิมิตเห็น**ท่านพระอาจารย์มั่น**มาดุว่า **“ท่านอยู่ทำไมกรุงเทพฯ ออกไป๊! ออกไปอยู่ในป่า”**

ก็ได้ตอบท่านว่า **“พระอุปัชฌาย์ไม่ยอมให้ไป”** ท่านตวาดเสียงดังว่า **“ไป”**

เมื่อตื่นจากฝันจึงได้ตั้งอธิษฐานจิตถึงท่านว่า ***“เมื่อออกพรรษาแล้ว ขอให้ท่านมาโปรดด้วยเถิด”***

ต่อมาอีกไม่กี่วัน***เจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) วัดบรมนิวาส*** เกิดอาพาธขาหัก ท่านพระอาจารย์มั่นก็ได้เดินทางมานมัสการเยี่ยมเจ้าคุณอุบาลี ฯ ที่วัดบรมนิวาส ประจวบกับขณะนั้นคุณนายน้อยมารดาเจ้าคุณมุขมนตรีได้ถึงแก่กรรม เจ้าภาพได้กำหนดการฌาปนกิจที่วัดเทพศิรินทราวาส คุณนายน้อยคนนี้มีอุปการะคุณแก่ท่านพระอาจารย์มั่น สมัยที่ท่านอยู่จังหวัดอุดรธานีเป็นอย่างมาก ท่านจึงตั้งใจมาในงานศพครั้งนี้ด้วย เรากับพระอุปัชฌาย์ก็ได้รับนิมนต์ไปในงานฌาปนกิจด้วยเช่นกัน เราได้ไปพบท่านพระอาจารย์มั่นบนเมรุเผาศพ มีความดีใจเป็นอย่างยิ่งที่คำอธิษฐานเป็นจริง แต่ไม่มีโอกาสได้สนทนากับท่าน ทราบว่าท่านพักอยู่ที่วัดบรมนิวาส จึงได้กราบลาพระอุปัชฌาย์ไปหาท่านพระอาจารย์มั่นที่วัดบรมนิวาส ท่านได้แสดงธรรมให้ฟังใจความสั้น ๆ ว่า

“ขีณา ชาติ วุสิตๆ พฺรหฺมจริยนฺติ” ความว่า **“พระอริยะเจ้าขีณาสพทั้งหลาย ท่านทำตนให้เป็นผู้พ้นจากอาสวะแล้ว มีความสุข นั้นคือพรหมจรรย์อันประเสริฐ”** จำได้เพียงเท่านี้ แต่รู้สึกว่าเราไปนั่งฟังคำพูดของท่านเพียงเล็กน้อย ใจนิ่งเป็นสมาธิดีกว่าเรานั่งทำคนเดียวมากมาย

ในที่สุดท่านพระอาจารย์มั่นก็สั่งว่า “คุณต้องไปกับเราในคราวนี้ ส่วนอุปัชฌาย์นั้นเราจะไปเรียนท่านเอง” จึงขอโอกาสกราบลาท่านกลับวัดสระปทุม

วันรุ่งขึ้นท่านพระอาจารย์มั่นได้ไปที่วัดสระปทุม แล้วพูดกับพระอุปัชฌาย์ว่า “จะให้เราติดตามไปเมืองเหนือด้วย” พระอุปัชฌาย์ก็อนุญาต มีเงินที่ลูกศิษย์เก็บไว้เหลืออยู่เพียง ๓๐ สตางค์ เฉพาะค่ารถจากวัดสระปทุมไปถึงสถานีหัวลำโพงก็จะต้องจ่ายถึง ๕๐ สตางค์ คิดแล้วค่ารถจากวัดไปถึงสถานีหัวลำโพงก็ไม่พอเสียแล้ว

จึงได้กราบเรียนเรื่องนี้ให้ท่านพระอาจารย์มั่นทราบ ท่านเมตตาต่อเราเป็นอย่างมาก ท่านรับรองว่าจะจัดการให้เรียบร้อยทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ต้องเป็นกังวล ก่อนจะถึงกำหนดเวลาประชุมเพลิงคุณนายน้อย ๑ วัน ท่านได้รับนิมนต์ไปแสดงธรรมที่บ้านเจ้าพระยามุขมนตรี เจ้าภาพได้ถวายผ้าไตร ๑ ไตร น้ำมันก๊าด ๑ ปี๊บ และเงิน ๘๐ บาท ท่านเล่าให้ฟังว่าผ้าไตรได้ถวายพระวัดบรมนิวาส น้ำมันก๊าดถวายพระมหาสมบูรณ์ ปัจจัยได้แจกจ่ายแก่ผู้ไม่มี เหลือไว้พอดีค่ารถ ๒ คน คือเรากับท่าน เมื่อได้พักผ่อนพอสมควรแล้ว **เจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์*** ก็ให้ท่านกลับขึ้นไปเมืองเหนือ เราได้ติดตามท่านไป เดินทางขึ้นไปพักอยู่ที่วัดศัลยพงศ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ขณะที่พักอยู่วัดศัลยพงษ์นั้นได้เกิดขัดใจกับท่านพระอาจารย์มั่น เอะอะอะไรท่านก็จะขับไล่ให้หนีท่าเดียว เราก็รู้สึกชักโมโห รู้สึกฉิว ๆ อยู่ในใจ แต่ก็อดกลั้นเอาไว้มิได้แสดงความโกรธออกมา ได้เคยปฏิบัติท่านมาอย่างไร ก็คงก้มหน้าก้มตาทำไปอย่างนั้น

รุ่งขึ้นวันใหม่เดือนยี่จวนจะสิ้นเดือน มีพระ ๒ รูปมาแจ้งข่าวให้ท่านพระอาจารย์มั่นทราบว่า “ลูกศิษย์ของท่านชื่อว่านายเบี้ยวอยู่จังหวัดเชียงใหม่ป่วยหนักทางจิต” ท่านพระอาจารย์มั่นกับเราจึงได้รีบออกเดินทางไปเชียงใหม่ทันที

เมื่อถึงวัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ พี่ชายและพี่สะใภ้ของนายเบี้ยวได้นำตัวนายเบี้ยวมาให้พระอาจารย์มั่นรักษา โรคที่นายเบี้ยวเป็นนั้นคือโรคทางจิต ด้วยพลังจิตแห่งเมตตา ท่านรักษาได้ไม่นานนัก นายเบี้ยวก็หายขาดจากโรคนั้นอย่างน่าอัศจรรย์

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ท่านเป็นชาวบ้านหนองไหล จังหวัดอุบลราชธานี เกิดเมื่อวันศุกร์ ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๓๙๙ แรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๔ ปีมะโรง เป็นบุตรคนหัวปีของนายสร นางแก้ว สุภสร ท่านเป็นบุตรคนแรกมีน้องชาย - หญิง อีก ๙ คน ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๕๐ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงต่างพระองค์ได้แต่ตั้งให้นายสรบิดาของท่านเป็น **"หลวงสุโภรสุประการ"** กรมการเมืองอุบล ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายสังฆการี (สังฆการ)

พ.ศ. ๒๔๑๑ บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดหนองไหล มีเจ้าอธิการโสดาเป็นพระอุปัชฌาย์ บรรพชาแล้วได้เข้ามาเรียนหนังสืออยู่กับ**ท่านเทวธมฺมี (ม้าว)** เจ้าอธิการวัดศรีทอง ในเมืองอุบลราชธานี ซึ่งมีศักดิ์เป็นญาติของท่าน เป็นสามเณรอยู่ ๗ ปี ได้ลาสิกขาไปช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพ

พ.ศ. ๒๔๒๐ ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดศรีทอง มี**ท่านเทวธมฺมี** เป็นพระอุปัชฌาย์ **เจ้าอธิการสีโห** วัดไชยมงคล เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ได้รับฉายาว่า **"สิริจนฺโท"**

วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเลื่อนตำแหน่งเป็น พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ที่เจ้าคณะรองอรัญญวาสี ในรัชกาลที่ ๖ เมื่ออายุของท่านได้ ๗๖ ปี อยู่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีอาการป่วยจึงได้มารักษาตัวอยู่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

ครั้นวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลา ๑๑.๔๐ น. ท่านก็มรณภาพด้วยอริยาบถนั่ง ที่ห้องกลางกุฏิหอเขียววัดบรมนิวาสด้วยอาการสงบ ปราศจากความกระวนกระวาย รวมสิริอายุของท่านได้ ๗๗ ปี เมื่อมรณภาพครบรอบ ๑๐๐ วันจึงได้ทำการพระราชทานเพลิง ณ เมรุวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

‘สตฺถา เทวมนุสฺสานำ’
พระพุทธองค์ทรงเป็นครู สั่งสอนมนุษย์และเทวดาทั้งหลายคือ
สอน ‘มนุษย์’ ให้เป็นเทวดา
สอน ‘เทวดา’ ให้เป็นพรหม
สอน ‘พรหม’ ให้เป็นอริยะ
สอน ‘อริยะ’ ให้เป็นพระอรหันต์

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดป่าคลองกุ้ง, จันทบุรี ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗

เจดีย์วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่

๑๖

พรรษาที่ ๖ (๒๔๗๕) วัดเจดีย์หลวง ท่านพระอาจารย์มั่นสอนอะไรท่านพ่อลี

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้จำพรรษาที่วัดเจดีย์หลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับท่านพระอาจารย์มั่น มีพระกรรมฐานแสดงความประสงค์ร่วมจำพรรษาอยู่หลายรูป แต่ท่านพระอาจารย์มั่น ก็ไล่ออกไปจำพรรษาตามป่าตามเขา ส่วนท่านพ่อลี ธมฺมธโร ดื้อแพ่งไม่ยอมไป และตัดสินใจกัดฟันเข้าไปกราบเรียนท่านว่า "เกล้ากระผมตั้งใจจะอยู่ปฏิบัติท่านพระอาจารย์จนตลอดพรรษา" ท่านพระอาจารย์มั่นก็ยินยอม

ตั้งใจปฏิบัติท่านพระอาจารย์มั่น และเรียนพระธรรมกรรมฐานจากท่านอย่างใกล้ชิด ท่านได้ทรมานและอบรมสั่งสอนทุกสิ่งทุกอย่างบรรดามี

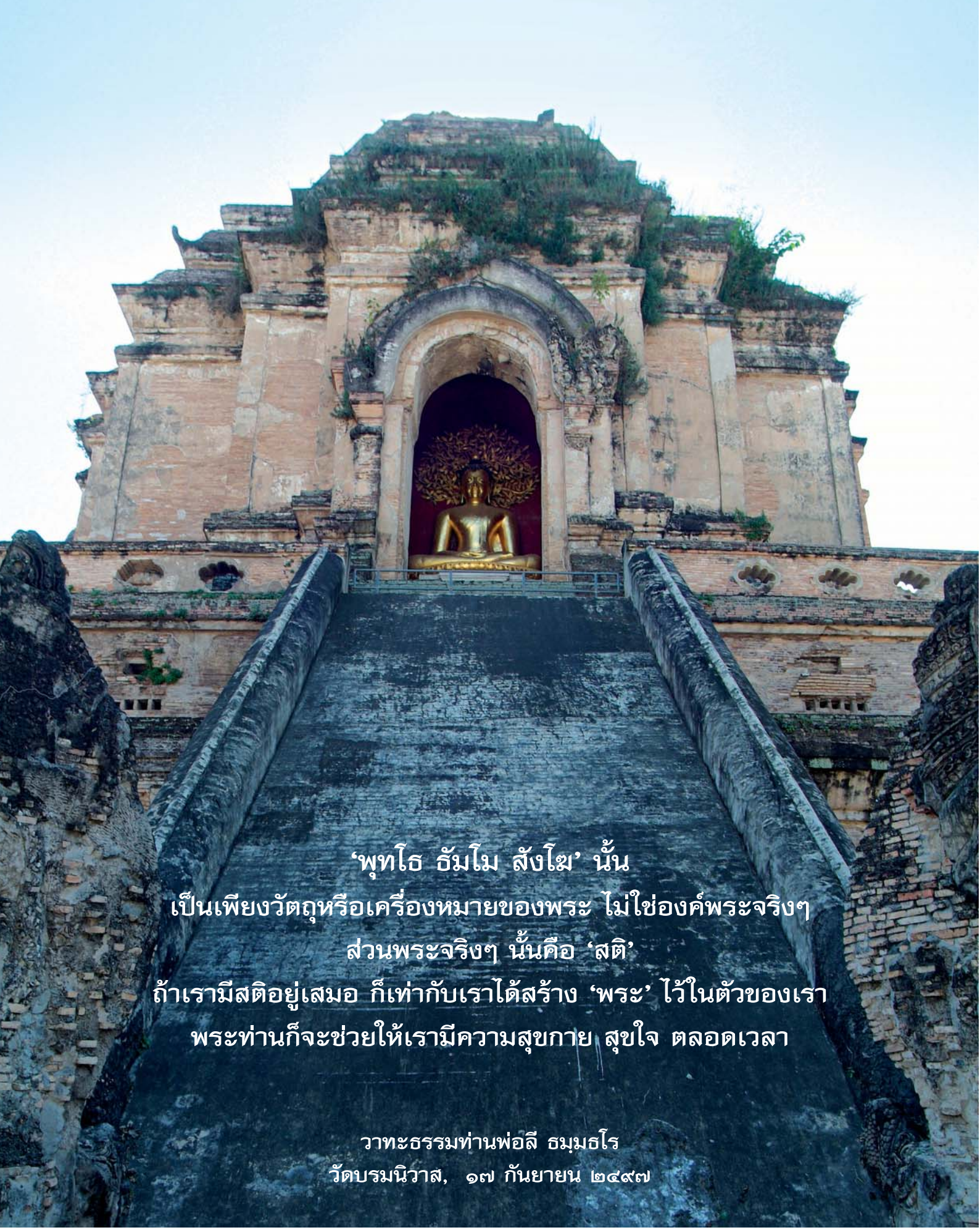
ท่านพ่อลี เล่าเหตุการณ์สำคัญนี้ว่า...

ในตอนเย็นท่านพระอาจารย์มั่นสั่งให้ขึ้นไปนั่งสมาธิอยู่บนองค์พระเจดีย์ทางทิศเหนือ มีพระพุทธรูปใหญ่องค์หนึ่งชื่อว่า ***"พระคงเจดีย์หลวง"***

ท่านบอกว่า **"ที่ตรงนั้นเป็นมหามงคลเคยมีพระบรมธาตุเสด็จมาบ่อย ๆ** ให้ไปนั่งสมาธิตรงนั้น" เราก็ได้ทำตามท่านบอกทุกอย่าง ในบางวันนั่งสมาธิ ณ ที่นั้นจนกระทั่งสว่าง

ท่านพระอาจารย์มั่น คงทราบด้วยญาณว่า เราเกี่ยวข้องกับพระบรมธาตุมาตั้งแต่อดีตชาติ จึงสั่งให้ไปนั่งที่นั่นเป็นประจำ (เจดีย์แห่งนี้พระเจ้าอโศกให้พระโสณะและพระอุตระ นำพระบรมธาตุมาบรรจุ)

ในคราวนั้นท่านได้ให้พระองค์เล็ก ๆ แก่เราองค์หนึ่ง ด้วยความที่เราอยากจะ

‘พุทโธ ธัมโม สังโฆ’ นั้น
เป็นเพียงวัตถุหรือเครื่องหมายของพระ ไม่ใช่องค์พระจริงๆ
ส่วนพระจริงๆ นั้นคือ ‘สติ’
ถ้าเรามีสติอยู่เสมอ ก็เท่ากับเราได้สร้าง ‘พระ’ ไว้ในตัวของเรา
พระท่านก็จะช่วยให้เรามีความสุขกาย สุขใจ ตลอดเวลา

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, ๑๗ กันยายน ๒๔๙๗

พระคงเจดีย์หลวง ประดิษฐานด้านทิศเหนือบนพระธาตุเจดีย์หลวง เป็นบริเวณที่ท่านพ่อลี ไปทำสมาธิ

ทดลองอาจารย์ว่าเก่งกาจสามารถอย่างที่เขาร่ำลือรึเปล่า จึงนำพระองค์นั้นขึ้นไปภาวนาบนเจดีย์ด้วย แล้วทดลองความขลังด้วยการใช้มีดคมกริบกรีดแขนตนเอง กรีดอย่างไรมีดก็ไม่เข้า พอกลับลงมาถูกท่านดุอย่างแรงว่า **“ประมาทไอ้เฒ่าหรือ? นี่หรือคนที่จะมาพิสูจน์ศาสนา ศาสนามีคุณค่าเพียงแค่มีดกรีดเนื้อหนังนี้หรือ?”** ท่านขู่ไล่จะไม่ให้อยู่ด้วย เราก็อดทนฟังเอาใจดีสู้เสือ

ในขณะนั้นได้อุปัฏฐากและออกเที่ยวโคจรบิณฑบาตกับท่านพระอาจารย์มั่นเป็นนิจ ขณะเดินบิณฑบาตท่านได้พูดสอนกรรมฐานเตือนใจอยู่เสมอ

พอเห็นผู้หญิงสาว ๆ สวย ๆ งาม ๆ เดินสวนผ่านมา ในขณะบิณฑบาต ท่าน

วัดเจดีย์หลวงหรือวัดโชติการาม หรือราชกุฏาคาร

สร้างในสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๗ แห่งราชวงศ์มังราย(ครองราชย์ พ.ศ. ๑๙๒๙-๑๙๔๔) ไม่ปรากฏปีที่สร้างวัดแน่ชัด มีศาสนสถานที่สำคัญคือ พระธาตุเจดีย์หลวง เป็นเจดีย์เก่าแก่อายุกว่า ๖๐๐ ปี สูงที่สุดในอาณาจักรล้านนาไทย และประเทศไทย สร้างครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๑๙๓๔ สมัยพระเจ้าแสนเมืองมา ปี พ.ศ. ๒๐๒๒-๒๐๒๔ สมัยพระเจ้าติโลกราชกษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์มังรายได้ทำการเสริมพระเจดีย์ใหม่ ให้มีส่วนสูง ๔๐ วา ฐาน ๔ เหลี่ยม กว้างด้านละ ๒๙ วา โดยให้ทำการปรับปรุงดัดแปลงทรงเจดีย์เสียใหม่ให้เป็นแบบพุทธศิลป์สถาปัตยกรรมล้านนา โลหะปราสาทของลังการูปลักษณ์ทรงเจดีย์แบบพุกามพม่า ที่สำคัญก็คือได้ดัดแปลงซุ้มและแท่นฐานที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร

ตลอดเวลา ๘๐ ปี ที่พระแก้วมรกตประดิษฐานอยู่ ณ นครเชียงใหม่ และเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่มีสมณทูตมี **พระโสณะ และพระอุตตระ** เป็นประธานนำเข้ามาด้วย

รายชื่ออดีตเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวง

๑. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) พ.ศ. ๒๔๗๑ - ๒๔๗๔
๒. ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต พ.ศ. ๒๔๗๕ (ท่านพระอาจารย์มั่นไม่รับตำแหน่งเจ้าอาวาส)
๓. พระครูนพีสีพิศาลคุณ (ทอง โฆสิโต) พ.ศ. ๒๔๗๖
๔. พระพุทธิโสภณ (แหวว ธมฺมทินฺโน) พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๕๐๒
๕. พระญาณดิลก (พิมพ์ ธมฺมธโร) พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๘๓ ตำแหน่งดูแลกำกับการคณะสงฆ์ มิใช่ตำแหน่งเจ้าอาวาส
๖. พระญาณดิลก (ขันติ์ ขนฺติโก) พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๓๔
๗. พระพุทธพจน์วราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) พ.ศ. ๒๕๓๔ - ปัจจุบัน

๑

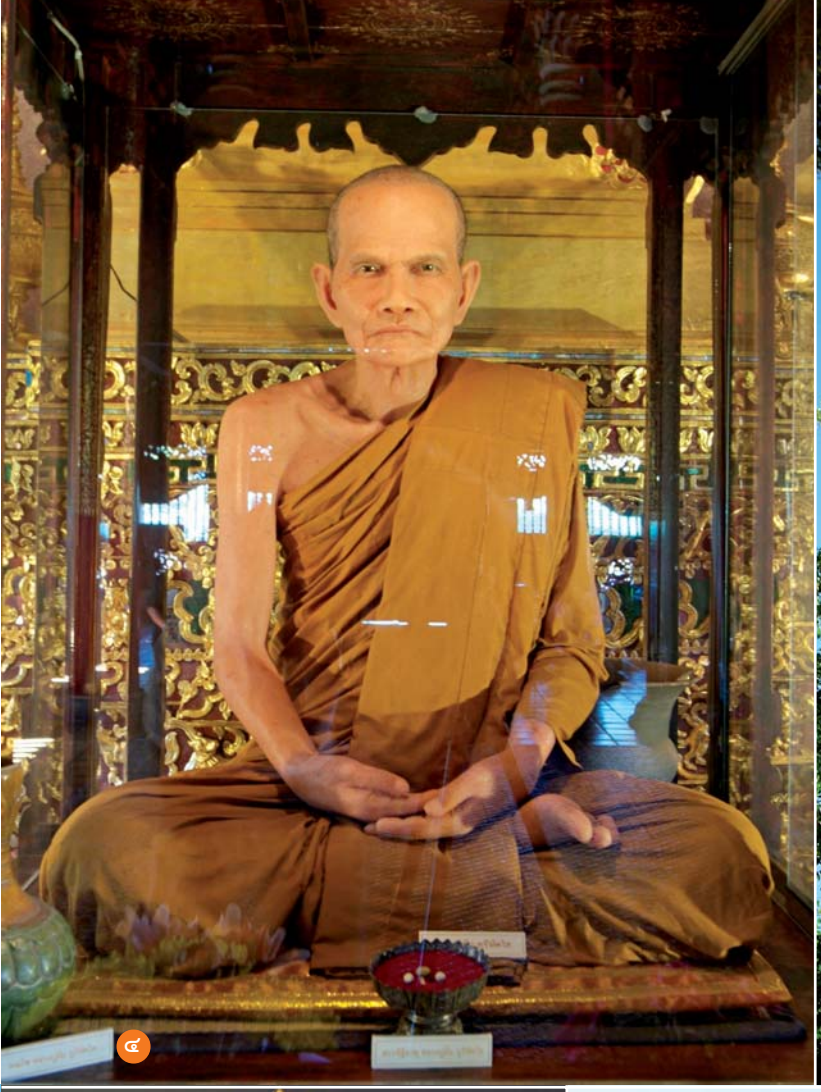

๒

๓

๑. พระวิหารบูรพาจารย์ ประดิษฐานรูปเหมือนและอัฐิธาตุท่านพระอาจารย์มั่น ๒. ภายในวิหารบูรพาจารย์
๓. พระวิหารจัตุรมุขบูรพาจารย์ประดิษฐานหุ่นขี้ผึ้งหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

๔. รูปเหมือนท่านพระอาจารย์มั่น ภายในวิหารบูรพาจารย์ ๕. ต้นยางใหญ่ภายในวัดเจดีย์หลวง
๖. คำจารึกภายในวิหารบูรพาจารย์ ๗. พระวิหารจัตุรมุขบูรพาจารย์

ก็บอกว่า ***“ท่านลี... มองดูให้ดีสิ นั่นเป็นอย่างไร สวยไหม งามไหม ดูให้ดี ๆ ดูเข้าไปข้างใน มูตรคูถทั้งนั้น”***

ไม่ว่าท่านจะเห็นอะไร เช่นบ้านหรือถนน วัวหรือควาย คนหรือสัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ ท่านก็จะคอยให้โอวาทเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยพร่ำสอนเตือนใจเราทุกวี่ทุกวัน

จีวรใหม่ สบงใหม่ ที่คนเขาเอามาถวาย ท่านพระอาจารย์มั่นไม่ให้ใช้ ให้ใช้สบงเก่า ๆ ขาด ๆ วิ่น ๆ เอามาปะชุนใช้ ผืนที่มีสีสันสวย หรือขาว ท่านพระอาจารย์มั่นให้เอาไปทำลายสีเดิม แล้วย้อมด้วยแก่นขนุน

วันหนึ่งเราเดินดุ่มติดตามท่านพระอาจารย์มั่นไปบิณฑบาต ถึงที่แห่งหนึ่ง ท่านใช้เท้าเขี่ยกางเกงขาดที่เขาทิ้งไว้บนถนนให้เข้าไปหลบอยู่ใต้พุ่มไม้ข้างทาง พอเดินกลับท่านก้มลงเก็บกางเกงขาดตัวนั้นเหน็บไว้ใต้จีวร เมื่อกลับถึงกุฏิแล้วท่านก็นำเอาไปซักแล้วพาดไว้ที่ราวตากผ้าแห่งหนึ่ง

ต่อมาวันหลังได้เห็นกางเกงขาดตัวนั้น กลายเป็นถุงย่ามใบน้อยและสายรัดประคดเอวอันกระทัดรัดที่เย็บด้วยมือ

ท่านบอกว่า **“ท่านลี...ถุงย่ามใบนี้และรัดประคดอันนี้เอาไปใช้ซะ”**

การได้ปฏิบัติท่านพระอาจารย์มั่นนี้เป็นการดีที่สุด แต่ก็ยากที่สุด

ต้องยอมฝึกหัดทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องเป็นนักสังเกตที่ดีและละเอียดรอบคอบจึงจะอยู่กับท่านได้

..เวลาเดินบนพื้นกระดานทำเสียงดังก็ไม่ได้ ..เดินไปแล้วมีรอยเท้าติดพื้นก็ไม่ได้

..เวลากลืนน้ำมีเสียงดังก็ไม่ได้ ..เวลาเปิดประตูมีเสียงดังก็ไม่ได้

..เวลาจะตากผ้า เก็บผ้า พับผ้า ปูที่นั่ง ที่นอน เป็นต้น

ทุกสิ่งทุกอย่างต้องทำอย่างเป็นผู้มีวิชา

ต้องละเอียดลออรอบคอบเรียบร้อยทำอย่างตั้งใจ

ถ้าไม่ตั้งใจท่านก็รู้ มิฉะนั้นจะต้องถูกไล่หนีกลางพรรษา

แต่ถึงอย่างนั้นก็ต้องอดทน พยายามใช้ความสังเกตของตน

บางวันเมื่อฉันแล้ว จัดแจงเก็บบาตร เก็บจีวร ผ้าปูนั่ง ปูนอน กระโถน กาน้ำ หมอน ฯลฯ และทุกสิ่งทุกอย่างในห้องของท่าน ต้องเข้าไปจัดไว้ก่อนท่านเข้าไปข้างใน

พระนอนเก่าแก่วัดเจดีย์หลวง

จัดเสร็จแล้วก็จดจำไว้ในใจแล้วรีบกลับออกไปอยู่ในห้องของตน ซึ่งกั้นไว้ด้วยใบตองเจาะช่องฝาไว้พอมองเห็นบริขารและองค์ท่านได้ เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นเข้าไปในห้องแล้ว เห็นท่านมองข้างล่างข้างบน ตรวจตราบริขารของท่าน บางอย่างท่านก็หยิบย้ายที่ บางอย่างท่านก็ปล่อยไว้ที่เดิมไม่จับต้อง เราก็ต้องคอยมองดูแล้วจดจำไว้ วันหลังก็ทำใหม่จัดใหม่ให้ถูกต้องอย่างที่เห็นท่านทำเอง

ต่อมาวันหลังเมื่อเข้าไปจัดเสร็จแล้ว ก็กลับเข้าห้องของตน มองลอดช่องฝา สังเกตดูว่า เวลาท่านเข้าไปในห้อง ท่านเข้าไปแล้วนั่งนิ่ง มองซ้ายมองขวา มองหน้ามองหลัง มองดูข้างบนข้างล่าง แล้วก็ไม่จับต้องอะไรอีก ผ้าปูนอนก็ไม่กลับ ท่านกราบพระไหว้พระสักครู่หนึ่ง แล้วท่านก็จำวัด

เมื่อเห็นเช่นนี้ก็ดีใจว่า เราได้ปฏิบัติเป็นที่ถูกอกถูกใจท่าน นอกจากเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ในการนั่งสมาธิก็ดี เดินจงกรมก็ดี ก็ได้ฝึกหัดจากท่านไปจนเป็นที่พอใจทุกอย่าง

แต่ก็เอาอย่างท่านได้เพียง ๖๐ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งกำชับว่า ***ให้เราช่วยท่านในเรื่องสืบทอดข้อวัตรปฏิบัติ เพราะท่านมองไม่เห็นใครที่พอจะช่วยได้***

และสั่งกำชับเป็นพิเศษอีกว่า

“ท่านลี...จังหวัดเชียงใหม่นี้ เป็นมงคลสถานที่ของบรรดานักปราชญ์ในกาลก่อน ฉะนั้น ก่อนที่ท่านจะออกจากจังหวัดนี้ให้ปฏิบัติตาม ๓ ข้อ

๑) ให้ไปวิเวกอยู่บนยอดดอยขะม้อ จังหวัดลำพูน

๒) ให้ไปพักวิเวกในถ้ำบวบทอง จังหวัดเชียงใหม่

๓) ให้ไปพักวิเวกอยู่ในถ้ำเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

สถานที่ทั้ง ๓ แห่งนี้เป็นที่นักปราชญ์โบราณสำคัญเคยมาบำเพ็ญสมาธิภาวนา

ภาพสลักนูนต่ำ ด้านนอกพิพิธภัณฑ์ อัฏฐบริขารของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดป่าสุธาวาส จังหวัดสกลนคร
แสดงปติมากรรมอัจฉริยลักษณะในการธุดงค์ของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ใบตราตั้งเป็นอุปัชฌาย์และรูปเหมือนของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่พิพิธภัณฑ์ วัดป่าสุธาวาส จังหวัดสกลนคร

ท่านพระอาจารย์มั่นไม่รับตำแหน่งทางคณะสงฆ์

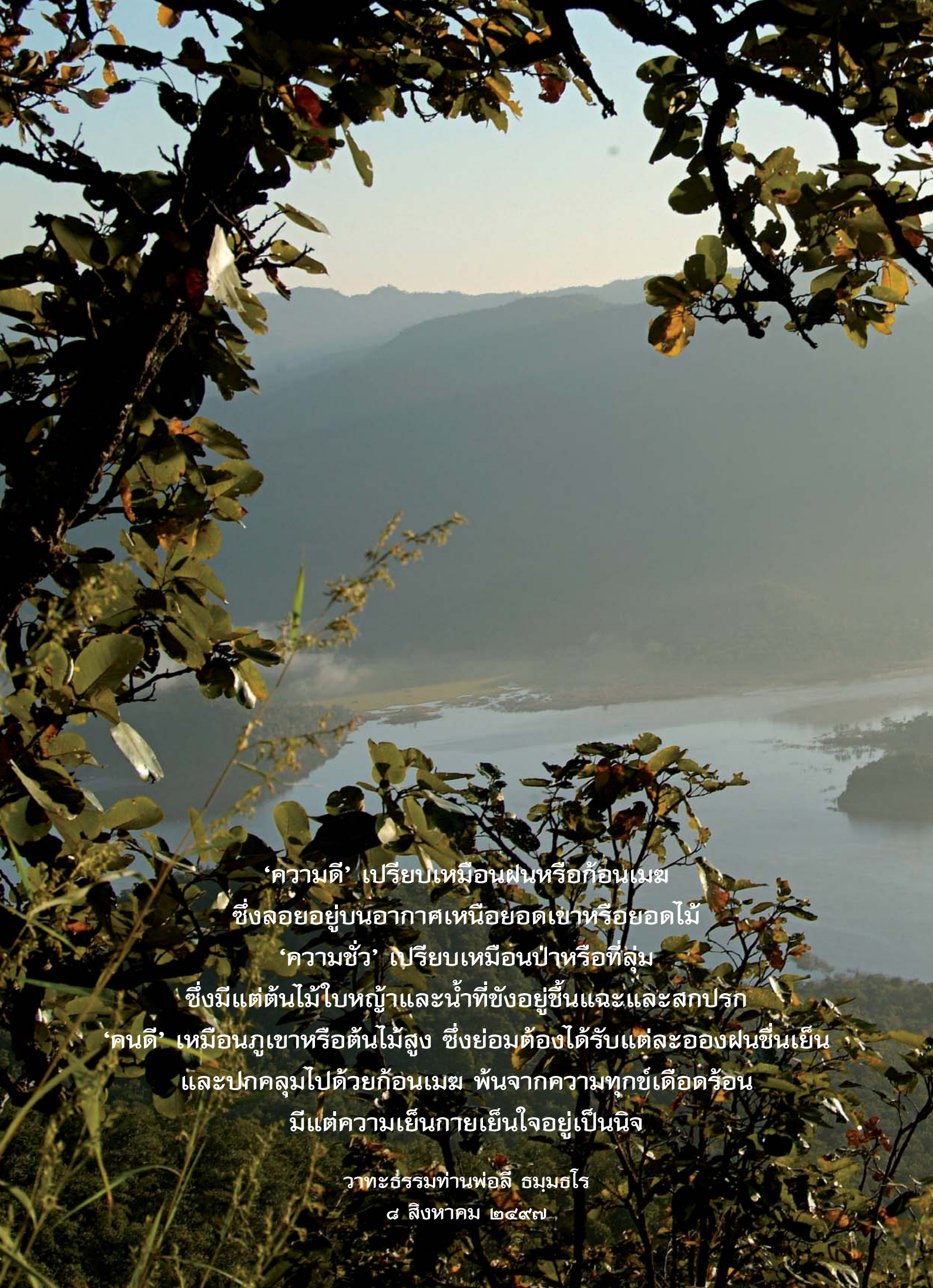
เมื่อออกพรรษาแล้ว ปลายเดือนตุลาคม ๒๔๗๕ ทางวัดบรมนิวาสได้จัดงานฌาปนกิจศพ**เจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** พระผู้ใหญ่ที่อยู่วัดเจดีย์หลวง เป็นต้นว่าท่านพระครูนพีสี ต่างทยอยมาช่วยงานเกือบหมด เจ้าอาวาสได้มอบให้ท่านพระอาจารย์มั่น ดูแลวัดเจดีย์หลวง เมื่อเสร็จงานฌาปนกิจได้มีหนังสือฉบับหนึ่งมาถึงท่านพระอาจารย์มั่น ตั้งให้ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ มีใจความว่า

“ท่านพระอาจารย์มั่น ขอให้ท่านรับเป็นเจ้าอาวาสวัดเจดีย์หลวง พร้อมทั้งรับตำแหน่งพระอุปัชฌาย์”

คำสั่งให้เจ้าแก้วนวรัฐ ณ เชียงใหม่ เป็นผู้ดำเนินการขอให้พระอาจารย์มั่นทำหน้าที่เจ้าอาวาสต่อไป สรุปได้ใจความสั้น ๆ อย่างนี้

พอท่านได้ทราบเรื่องราวแล้ว ท่านก็เรียกให้เราเข้าไปหาแล้วพูดว่า **“ท่านลี... เราต้องออกจากวัดเจดีย์หลวงไปอยู่ที่อื่น”** แต่ท่านยังไม่ได้กำหนดวันไป

ในขณะนั้นท่านยังไม่ได้บอกให้คนอื่นทราบว่าท่านจะไม่อยู่วัดเจดีย์หลวง

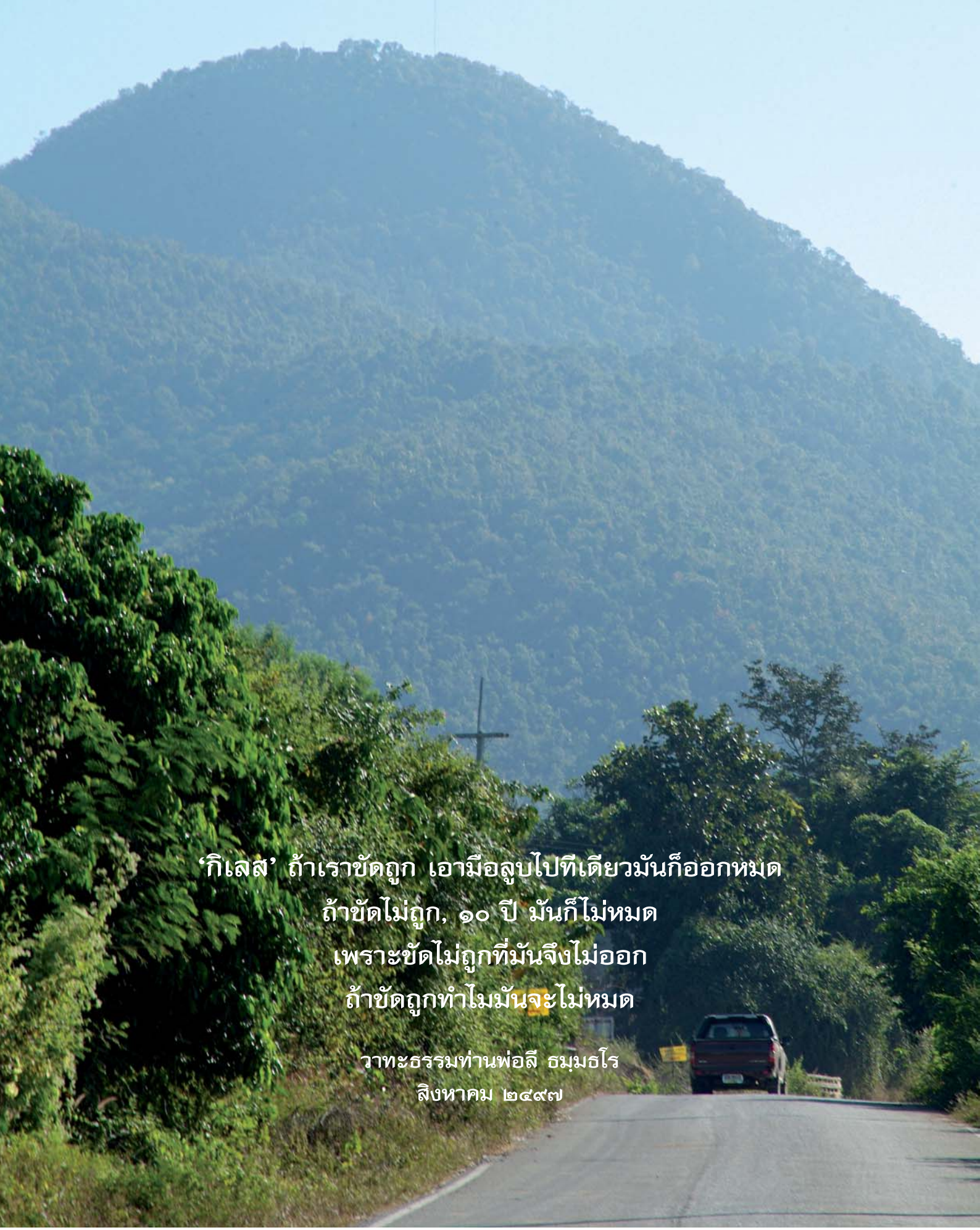

‘ความดี’ เปรียบเหมือนฝนหรือก้อนเมฆ
ซึ่งลอยอยู่บนอากาศเหนือยอดเขาหรือยอดไม้
‘ความชั่ว’ เปรียบเหมือนป่าหรือที่ลุ่ม
ซึ่งมีแต่ต้นไม้ใบหญ้าและน้ำที่ขังอยู่ชื้นแฉะและสกปรก
‘คนดี’ เหมือนภูเขาหรือต้นไม้สูง ซึ่งย่อมต้องได้รับแต่ละอองฝนชื่นเย็น
และปกคลุมไปด้วยก้อนเมฆ พ้นจากความทุกข์เดือดร้อน
มีแต่ความเย็นกายเย็นใจอยู่เป็นนิจ

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
๘ สิงหาคม ๒๔๙๗

ยอดดอยขะม้อ มงคลสถานแห่งที่ ๑ ที่ท่านพระอาจารย์มั่น สั่งให้ท่านพ่อลีไปวิเวกภาวนา

‘กิเลส’ ถ้าเราขัดถูก เอามือลูบไปทีเดียวมันก็ออกหมด
ถ้าขัดไม่ถูก, ๑๐ ปี มันก็ไม่หมด
เพราะขัดไม่ถูกที่มันจึงไม่ออก
ถ้าขัดถูกทำไมมันจะไม่หมด

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
สิงหาคม ๒๔๙๗

ยอดดอยขะม้อ จังหวัดลำพูน สถานที่ที่ท่านพระอาจารย์มั่น สั่งให้ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ไปวิเวกภาวนา

๑๗

ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งให้ไปเที่ยวธุดงค์บนดอยขะม้อ

เรา(ท่านพ่อลี)ได้ปลีกวิเวกธุดงค์ตามคำสั่งท่านพระอาจารย์มั่น บนหลังดอยขะม้อ จังหวัดลำพูน ที่เคยเป็นที่พักของท่านมาแต่ก่อน โดยพักอยู่ที่เชิงเขาประมาณ ๑๐ กว่าวัน ต่อมาเวลาประมาณบ่าย ๓ โมง ปรากฏเหตุการณ์คล้าย ๆ กับว่า มีคนมาบอก กระซิบที่ข้างหูขณะกำลังนั่งสมาธิว่า

“ท่านต้องขึ้นไปอยู่บนยอดดอยขะม้อ ในวันพรุ่งนี้”

รุ่งเช้าวันใหม่ ก่อนเดินทางขึ้นเขา ได้ไปพัก ณ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งเป็นวัดร้าง วันใดที่ตรงกับวันพระจะปรากฏมีแสงสว่างเกิดขึ้นบ่อย ๆ แต่เป็นป่าลึก มีเสือและช้างชุม เดินทางไปคนเดียว กลัวก็กลัว แต่เชื่อมั่นในอำนาจธรรมและบารมีของท่านพระอาจารย์มั่นที่คุ้มครอง จึงได้ค้างนอนอยู่ ๒ คืน

คืนแรกสงบสบายดี คืนที่สองเวลาประมาณตีสองได้มีเสือมาคำรามรบกวนตลอดทั้งคืน คืนนั้นเป็นอันไม่ได้นอน นั่งสมาธิตัวแข็ง เสือก็เดินวนเวียนอยู่รอบ ๆ ที่พัก รู้สึกว่าตัวแข็งและมึนชา การสวดมนต์ภาวนาก็คล่องแคล่วเหมือนน้ำไหลไฟสว่างที่ลืมแล้วก็นึกขึ้นได้ ด้วยอำนาจแห่งการสำรวมจิตและคิดกลัว นั่งสมาธิตั้งแต่เวลาตีสองถึงตีห้า เสือตัวนั้นจึงหนีไป

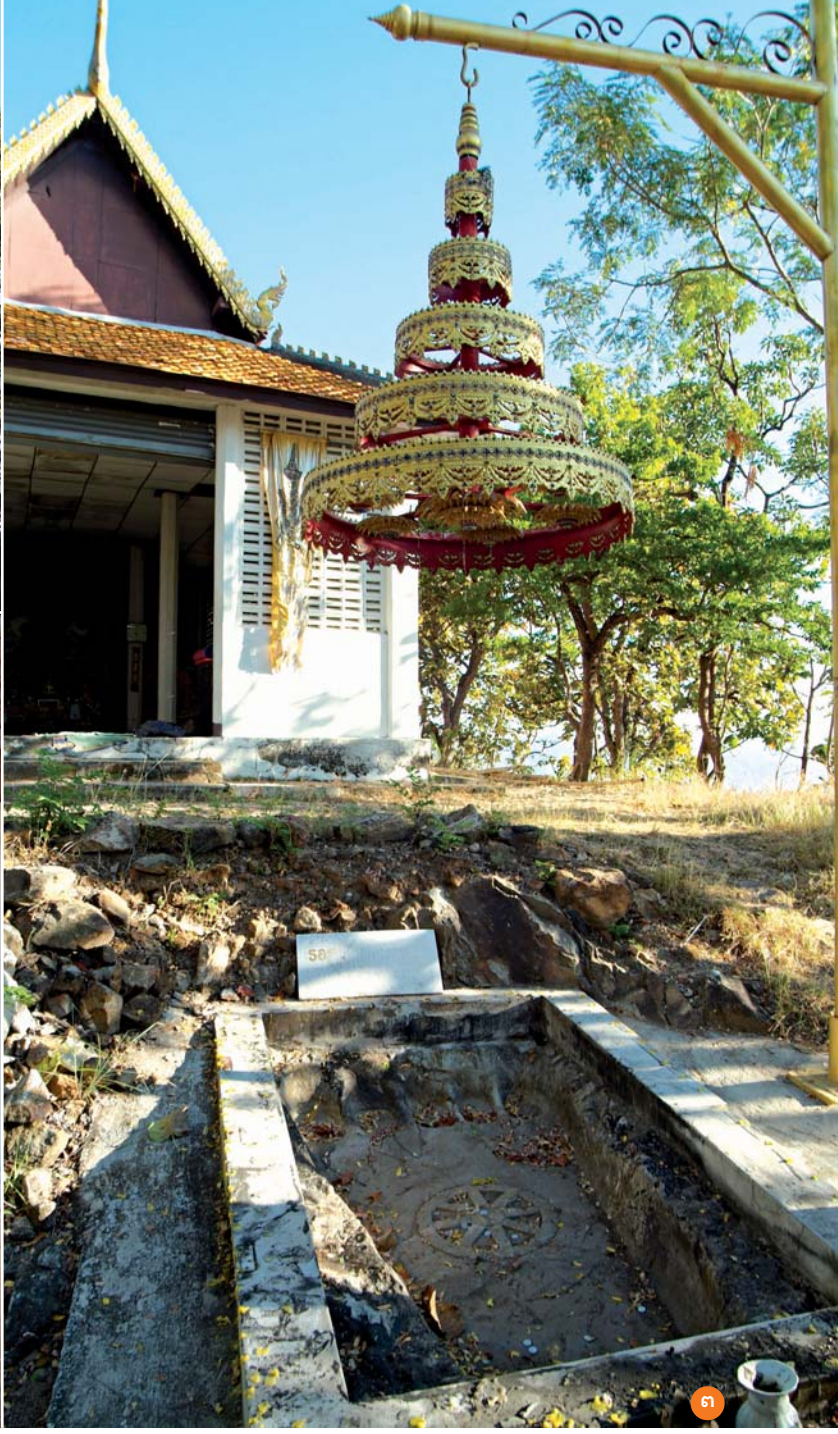
รุ่งขึ้นได้เข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง มีบ้านเพียง ๒ หลังคาเรือน เจ้าของบ้านออกไปทำสวนชั่วคราว เมื่อพบกับเขา ๆ เล่าว่าเมื่อคืนนี้มีเสือตัวใหญ่มากินวัว เราก็นึกกลัวมากขึ้นอีก

๑

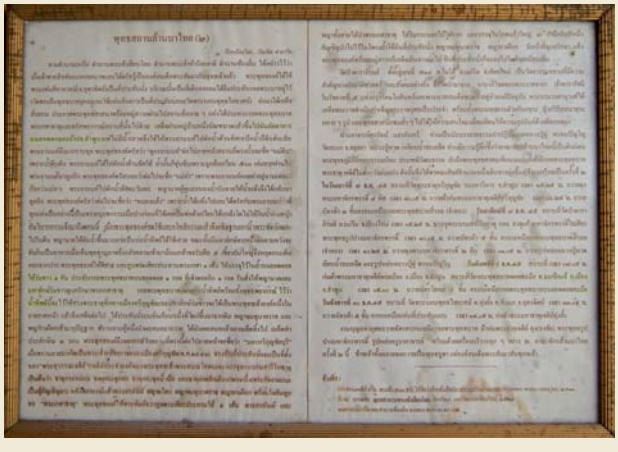

๒

๓

ดอยขะม้อ.....

ตามตำนานเหนือ ตำนานพระเจ้าเลียบโลก ตำนานพระเจ้าห้าร้อยชาติ ตำนานท้องถิ่นได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะออกผนวชและได้ตรัสรู้แล้ว ได้เสด็จไปในที่หลายแห่งด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ได้ประกาศสั่งสอนประกาศพระพุทธศาสนาพร้อมหมู่สาวกผ่านไปในสถานที่หลายแห่งทางภาคเหนือ ได้ทรงประทานรอยพระบาท พระเกศาธาตุ และตรัสพยากรณ์สถานที่นั้นไว้ด้วย เสด็จผ่านหมู่บ้านหนึ่งบิณฑบาตแล้วขึ้นไปฉันภัตตาหารบนยอดดอยขะม้อ จังหวัดลำพูน แต่ไม่มีน้ำเสวยจึงใช้ให้พระอานนท์ไปตักน้ำด้านทิศเหนือน้ำก็ตื้นบ้างลึกบ้าง พระอานนท์จึงมากราบทูล พระพุทธองค์ตรัสว่า “ดูกรอานนท์ต่อไปภายหน้าสถานที่ตรงนั้นจะชื่อว่า “แม่ตืบ” เพราะน้ำตื้นบ้างลึกบ้าง”

พระอานนท์ได้ไปตักน้ำด้านทิศใต้น้ำนั้นก็ขุ่นข้นเพราะถูกล้อเกวียน ๕๐๐ เล่มลากผ่านไป พระอานนท์จึง

๑. ศาลาบนดอยขะม้อ ๒. ป้ายดอยขะม้อ ๓. พระพุทธบาทบนยอดดอย ๔. พระธาตุเจดีย์บนยอดดอยขะม้อ

พอฉันอาหารแล้วจึงเดินทางขึ้นไปบนยอดดอยอันสูงชัน เป็นป่าเปลี่ยว ไร้ผู้คน มีสัตว์ป่านานาชนิด เมื่อขึ้นไปถึงยอดดอยแล้ว มองลงไปเบื้องล่างจะแลเห็นพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน

ดอยลูกนี้เขาเรียกกันว่า **“ดอยขะม้อ*”** บนหลังดอยมีบ่อน้ำลึกแห่งหนึ่ง หยั่งไม่ถึง มีน้ำสีทองใสสะอาด มีเศียรพระพุทธรูปตั้งอยู่รอบบ่อ เล่ากันว่า เป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ เวลามีคนตกลงไปในบ่อไม่จมน้ำ จะดำน้ำก็ดำไม่ได้ ถ้าเป็นผู้หญิงลงไม่ได้เด็ดขาด ขืนลงไปจะต้องมีอาการชัก ดอยนี้ชาวบ้านถือกันว่า **“เป็นดอยที่ศักดิ์สิทธิ์”**

เข้ามากราบทูลอีก พระพุทธองค์ตรัสว่า สถานที่แห่งนี้ต่อไปจะชื่อว่า “แม่ท่า” เพราะอานนท์คอยท่าอยู่นาน

พระอานนท์ไปตักน้ำทิศตะวันตกพญานาคผู้ดูแลหนองน้ำบันดาลให้น้ำแห้ง พระอานนท์จึงกลับมาทูลอีก พระพุทธองค์ตรัสต่อไปว่า สถานที่แห่งนี้ต่อไปจะชื่อ “หนองแล้ง” เพราะน้ำได้แห้งไปและได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า

ที่ทุกแห่งเป็นอย่างนี้เพราะบุพพกรรมเมื่อปางก่อนที่ได้เคยเป็นพ่อค้าเกวียนได้แกล้งโคไม่ให้กินน้ำกินหญ้า วิบากกรรมนั้นจึงมาเสวยผลในตอนนี้ เมื่อพระพุทธองค์ชดใช้และอโหสิกรรมแล้วอธิษฐานเอานิ้วพระหัตถ์กดลงไปในดิน พญานาคได้ดันน้ำขึ้นมากลายเป็นบ่อน้ำทิพย์ให้ได้เสวย

ขณะนั้นมีมหายักษ์ตนหนึ่งติดตามหวังจะจับกินเป็นอาหาร เมื่อเห็นพุทธานุภาพจึงกลับคลานเข้ามาน้อมเกล้าขอรับศีล ๕ เขี้ยวอันใหญ่จึงหลุดกระเด็นออกจากปาก พระพุทธองค์ให้ศีล ๕ และลูบพระเศียรประทานพระเกศา ๑ เส้น ให้บรรจุไว้ในถ้ำบนดอย ให้ร่มขาว ๑ คัน ประทับรอยพระพุทธบาทไว้บนยอดดอย ๑ รอย ที่เชิงดอยอีก ๑ รอย ทรงรับสั่งให้พญานาคและมหายักษ์ร่มขาว ดูแลและรักษาพระเกศาธาตุ รอยพระพุทธบาทและบ่อน้ำทิพย์ พระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ไว้ว่า ***“น้ำทิพย์นี้จะไว้ใช้สรงพระธาตุหริภุญไชย และมหายักษ์ร่มขาวจะได้เป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในอนาคตกาลข้างหน้า”*** แล้วจึงเสด็จต่อไปฯ

เทวดาแปลงเป็นหญิงแก่มาใส่บาตร

ท่านพระอาจารย์มั่นเคยเล่าให้เราฟังว่า “ดอยขะม้อ” แห่งนี้ มีปีศาจสำคัญอยู่ประจำ ๑ ตน มีฤทธิ์เดช ชอบใช้กรรมเวรเป็นเวลามานานแสนนาน ท่านได้ทรมานสั่งสอนให้ปีศาจตนนี้รู้ซึ้งถึงคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์

วันแรกที่เราขึ้นไปถึงยอดดอยไม่ได้ฉันอาหาร ด้วยความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า จึงหน้ามืดมีอาการวิงเวียนจะเป็นลมตลอดทั้งคืน รู้สึกว่า ดอยนั้นไหวระริก ๆ เหมือนเรือลอยอยู่กลางทะเลมีคลื่นลมจัด โคลงเคลงเหมือนจะล่มมิล่มแหล่ แต่จิตดีไม่รู้สึกหวาดหวั่นพรั่นพรึงหรือเกรงกลัวต่อมรณภัยใด ๆ

วันที่สองขณะนั่งสมาธิเสร็จแล้ว จึงออกไปเดินจงกรมอยู่ในบริเวณวิหารร้าง สถานที่พักนี้อยู่ห่างหมู่บ้านที่จะไปบิณฑบาตประมาณ ๘๐ เส้น จึงได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า **“เราจะไม่ฉันจังหัน ถ้าไม่มีคนมาส่งถึงที่”**

ในคืนวันนั้นรู้สึกว่าปวดท้องอย่างแรง ในท้องมีลมรบกวนตลอดเวลา พอเวลาใกล้รุ่งประมาณตีห้าเศษ ได้ยินเสียงดังฮืด ๆ ฮาด ๆ ข้างวิหารร้าง ครั้งแรกนึกว่าเป็นเสียงเสือ แต่ฟัง ๆ ไปคล้ายเสียงคน แต่ดอยด้านนั้นมันชันมาก ถ้าเป็นคนจะปีนขึ้นมาก็พอ ปีนได้ แต่ต้องเป็นคนหนุ่มมีร่างกายแข็งแรง ถ้าจะปีนลงรับรองว่าลงไม่ได้ ถ้าเช่นนั้นจะมีใครขึ้นมาได้หนอ? นึก ๆ สงสัยอยู่ในใจ แต่ยังไม่กล้าออกจากมุ้งกลด รอจนสว่างจึงได้ลุกออกจากมุ้งกลด เดินออกมาข้างนอกวิหารร้าง ได้พบหญิงชราคนหนึ่ง อายุประมาณ ๗๐ ปี นั่งท่าเทพพนม ในมือถือข้าวห่อใบตองมา ๑ ห่อ

แล้วนางก็กล่าวด้วยน้ำเสียงใส ๆ ว่า “ขอใส่บาตรหน่อยพระคุณเจ้า”

นางใส่บาตรพร้อมทั้งถวายยาให้ ๒ อย่าง ๆ หนึ่งเป็นรากไม้ อีกอย่างหนึ่งเป็นเปลือกไม้ พร้อมกล่าวด้วยเสียงนุ่มนวลอีกว่า **“ขอให้ท่านใช้ยานี้ฝนกิน พร้อมกับอธิษฐานเอา แล้วจะหายปวดท้องเอง”**

“เอ๊ะ! นางสามารถรู้ว่าเราปวดท้องได้อย่างไร? ในเวลาเช้ามืด แก่เฒ่าขนาดนี้ปีนป่ายมาถึงยอดดอยอันแสนไกลได้อย่างไร?” เรายิ่งคิดยิ่งงง

ขณะนั้นเรากำลังถือเคร่ง จึงไม่กล้าสนทนาอะไรเลย เพราะนางเป็นผู้หญิงที่มาเพียงลำพัง หากสนทนาถือว่าผิดพระวินัย เพราะเป็นที่ลับหูลับตาผู้คน พระภิกษุอยู่

๑. ทางขึ้นดอยขะม้อ ๒. ป้ายห้ามสตรีเพศเข้าบ่อน้ำ ๓. ปากบ่อน้ำทิพย์ น้ำในบ่อมีสีทองใสสะอาด

พระธาตุหริภุญไชย เป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องใช้น้ำทิพย์จากดอยขะม้อมาสรงเป็นประจำทุกปี

กับสตรีโดยลำพังไม่ได้ ทางที่ดีที่สุด ไม่สนทนา สำรวมกาย วาจา ใจ ไว้เป็นดีที่สุด

พอรับบิณฑบาตแล้วก็ฉันข้าวเหนียวแดงหนึ่งก้อน และยา ๒ ชิ้นนั้น เสร็จแล้วก็ให้พร แกก็ลากลับเดินหายวับลับสายตา ไปทางด้านทิศตะวันตกของดอย ซึ่งเป็นแนวเขาที่มีหน้าผาสูงชัน ทางเช่นนั้นมิใช่ทางสัญจรไปมาของมนุษย์แน่นอน

โรคปวดท้องที่เป็นอยู่ หายขาดโดยฉับพลัน ร่างกายที่อ่อนล้าก็มีเรี่ยวแรงนี้เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากอานุภาพของพวกกายทิพย์

จดหมายจากท่านพระอาจารย์มั่น

วันต่อมาเวลาบ่าย ๕ โมงเย็น มีคนถือจดหมายจากท่านพระอาจารย์มั่น ตะเกียกตะกายเอาขึ้นไปให้ถึงบนยอดดอย ในจดหมายนั้นมีใจความว่า

“ให้ท่านรีบเดินทางกลับวัดเจดีย์หลวงโดยด่วน เพราะผมจะต้องออกเดินทางจากวัดเจดีย์หลวงในตอนเช้า รถด่วนจะถึงเชียงใหม่ในตอนเย็น”

พอได้ทราบเช่นนั้นก็รีบเดินทางลงจากยอดดอยมาถึงหมู่บ้านป่าเห้ว (ป่าช้า) พอดีพลบค่ำ จึงได้ไปพักในป่าช้า ๑ คืน แล้วออกเดินทางต่อเข้าเมืองเชียงใหม่ ได้ทราบว่าท่านพระอาจารย์มั่น เดินทางออกจากวัดเจดีย์หลวงตั้งแต่เช้า สอบถามดูก็ไม่มีใครทราบว่าท่านเดินทางไปทางไหน เราเองก็ไม่รู้ว่าจะติดตามหาท่านได้อย่างไร นึกในใจว่าท่านคงออกจากจังหวัดเชียงใหม่ไปทางจังหวัดเชียงตุง ประเทศพม่า เป็นแน่

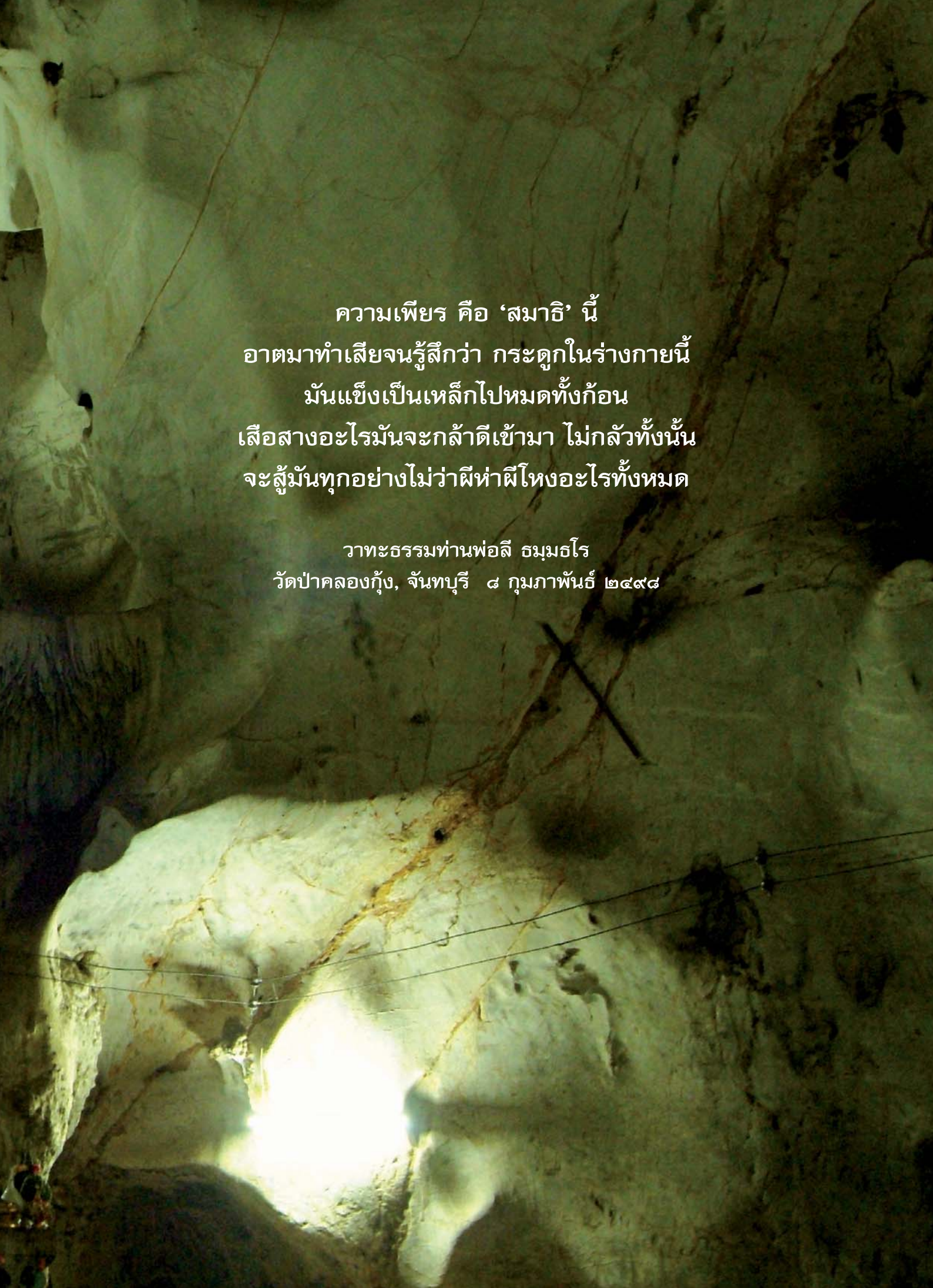
คิดว่า “เราต้องรีบติดตามท่านไปทางเชียงตุงโดยด่วน” แต่ความคิดอีกอันก็ผุดขึ้นมาว่า “ยังไปไม่ได้” เพราะยังมีมงคลสถานอีก ๒ แห่ง ที่ท่านพระอาจารย์มั่น สั่งกำชับนักหนาให้เราไปวิเวก แต่เรายังไม่ได้ไปตามที่ท่านสั่งเลย

พระกัจจายนะ บริเวณทางขึ้นดอยขะม้อ สร้างใหม่ในสมัยนั้นไม่มี

ถ้ำเมืองออน เป็นสถานที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ไปวิเวกภาวนา

ความเพียร คือ ‘สมาธิ’ นี้
อาตมาทำเสียจนรู้สึกว่า กระดูกในร่างกายนี้
มันแข็งเป็นเหล็กไปหมดทั้งก้อน
เสือสางอะไรมันจะกล้าดีเข้ามา ไม่กลัวทั้งนั้น
จะสู้มันทุกอย่างไม่ว่าผีห่าผีโหงอะไรทั้งหมด

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดป่าคลองกุ้ง, จันทบุรี ๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘

พระธาตุนมผา หรือเจดีย์พญานาค ที่ถ้ำเมืองออน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ที่ท่านพระอาจารย์มั่น สั่งให้ท่านพ่อลี ไปวิเวกภาวนา

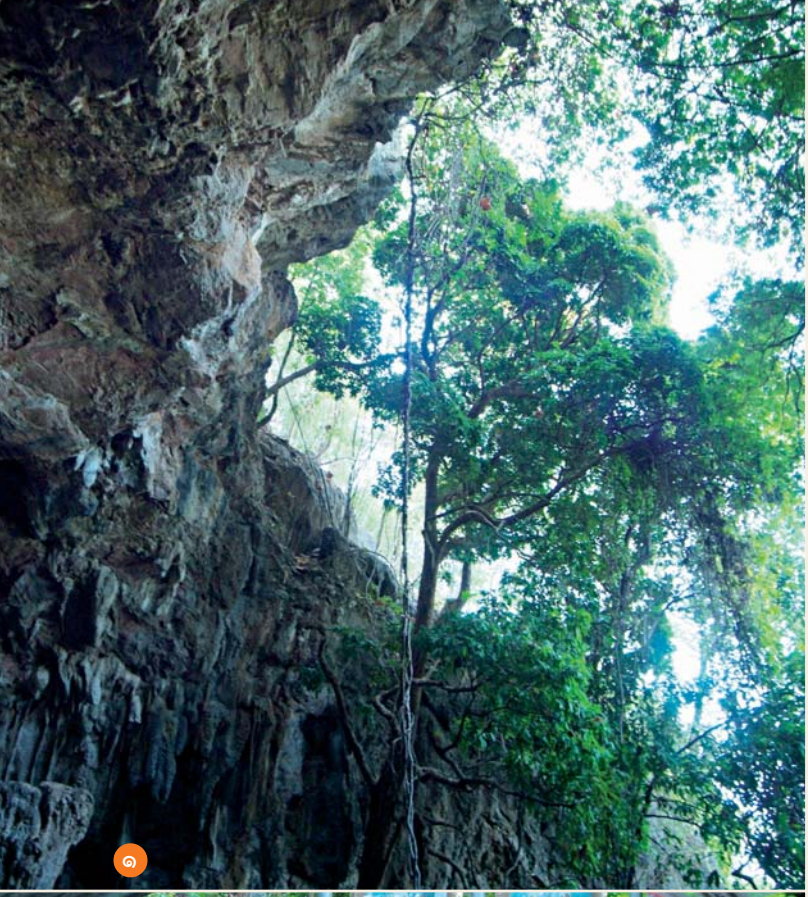
๑๘

เจดีย์พญานาค

ปลายปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อท่านพ่อลีคิดพิจารณาตามคำสั่งของท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว จึงหยุดที่จะเดินทางติดตามท่านไปทางเขตเชียงตุง ประเทศพม่า พักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงก่อน จนได้โอกาสอันควรจึงวางแผนออกธุดงค์ไปยังสถานที่อีก ๒ แห่งที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งกำชับไว้ เบื้องต้นเดินฝ่าป่าดงไปทางอำเภอดอยสะเก็ด ต่อไปยังอำเภอสันกำแพง เขตจังหวัดเชียงใหม่ แล้วเข้าไปพักในถ้ำเมืองออน อันเป็นถ้ำที่ท่านพระอาจารย์มั่นบอกว่า "มีเจดีย์พญานาค"

ท่านพ่อลีเล่าการธุดงค์ผจญภัยในครั้งนี้ว่า ถ้ำนี้เป็นถ้ำแปลกประหลาดน่าอัศจรรย์ บนยอดเขามีพระพุทธรูปสำคัญองค์หนึ่ง สันนิษฐานไม่ได้ว่าสร้างไว้แต่สมัยใด กลางเขามีช่องโหว่เป็นรูถ้ำลึกเข้าไปข้างในใหญ่โตกว้างขวาง เดินลงไปพบท่อนไม้สักทอดเป็นสะพานยาวข้ามเหว เราเดินไต่ไปตามท่อนไม้สัก จนถึงแท่นหินอีกฟากหนึ่งของเหว ปรากฏว่ามีลานหินกว้างขวาง มีหินงอก หินย้อย สวยงาม เดินต่อไปอีกสักพักก็มีแต่ความมืดมองไม่เห็นแสงสว่าง จึงจุดไฟแล้วเดินต่อไปอีก พบสะพานที่ใช้ซุงไม้สักทั้งต้น พาดไปยังหินอีกก้อนหนึ่ง ถึงตรงนี้รู้สึกว่าอากาศเริ่มเย็นเยือก

เมื่อเดินข้ามสะพานนี้ไป ก็ไปถึงลานหินราบเรียบกว้างขวาง คะเนดูว่าน่าจะบรรจุคนได้ไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คน ภายในพื้นถ้ำเป็นระลอกคลื่น ได้พบแท่งหินแท่งหนึ่ง เป็นของแปลกประหลาดมาก หน่อหินนี้โตประมาณ ๒ อ้อมแขน สูงประมาณ ๓ วา ๓ ศอก ๑ คืบ สีขาวเหมือนปุยเมฆ ตั้งตรงพุ่งขึ้นบนเพดาน รอบ ๆ หน่อหิน

๑-๖. บริเวณและทัศนียภาพที่ถ้ำเมืองออน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ก้อนนี้มีหินเป็นปุ่ม ๆ เหมือนปุ่มฆ้องติด ๆ กันไป ลักษณะที่เป็นปุ่ม ๆ สูงประมาณ ๑ ศอก ระหว่างปุ่มลึกแลดูราบรื่นขาวโพลนสวยงามเป็นอย่างยิ่ง แต่อากาศทึบ ไม่มีแสงสว่างเข้าถึงเลย

ท่านพระอาจารย์มั่น เคยเล่าให้ฟังว่า **"ในพื้นถ้ำแห่งนี้มีพญานาคอาศัยอยู่ มีพระเจดีย์ที่เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นเจดีย์ศักดิ์สิทธิ์ที่พญานาคมานมัสการเสมอ"** เรานึกอยากจะนอนอยู่ภายในถ้ำสัก ๑ คืน แต่อากาศทึบรู้สึกอึดอัดมาก หายใจไม่ออก จึงได้เดินทางกลับออกมาหน้าถ้ำ แล้วปีนป่ายขึ้นไปพักภาวนาอยู่บนป่าหลังเขาสูง

เขาลูกนี้อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านประมาณ ๓ กิโลเมตร ชาวบ้านแถบนั้นเล่าว่า เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษา จะได้ยินเสียงร้องดังออกมาจากภูเขาลูกนี้ ถ้าปีไหนมีเสียงร้องดังมาก มีฝนดี ทำนาทำไร่ได้ผลมาก พืชพันธุ์ธัญญาหารจะอุดมสมบูรณ์

ถ้ำเมืองออน

ถ้ำเมืองออนนี้เดิมชื่อว่า **"ถ้ำดอยศิลา"** ตั้งอยู่บ้านสหกรณ์ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่ออน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ภายในถ้ำบรรจุพระเกศาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งบรรจุอยู่ใน **"พระธาตุนมผา"** ซึ่งนับว่าเป็นพระธาตุที่แปลกประหลาดและสวยงามมาก ไม่มีพระธาตุองค์ใดจะเสมอเหมือนได้ เพราะเป็นของที่เกิดเองตามธรรมชาติ มิใช่สิ่งที่มนุษย์ก่อสร้างไว้ ตามตำนานเล่าว่า "ครั้นเมื่อออกพรรษาแล้ว พระพุทธเจ้าจะนำเอาพระภิกษุทั้งหลายออกเดินธุดงค์เผยแผ่คำสอน ผ่านมายังเมืองหริภุญชัย (ปัจจุบัน จังหวัดลำพูน) แล้วขึ้นทางเหนือมายังถ้ำดอยศิลาแห่งนี้ เมื่อพระพุทธเจ้านำเอาพระภิกษุขึ้นยังดอยถ้ำก็สถิตนั่งอยู่เหนือถ้ำดอยศิลานั้น ได้มีนาคราชา หรือพญานาคที่สถิตอยู่ภายในถ้ำได้ขึ้นไปสังเกตดูดอยศิลา ก็ได้เห็นพระพุทธเจ้าพำนักอยู่บนดอย พญานาคจึงได้แปลงกายเป็นมนุษย์ แล้วได้นำผลไม้และน้ำผึ้งป่าถวายแด่พระพุทธเจ้า เมื่อท่านรับแล้วก็ถวายพระพรแก่พญานาค และพญานาคมีความปีติยินดี จึงขอเอาพระเกศาธาตุพระพุทธเจ้ามาตั้งไว้ในพระธาตุนมผา เพื่อเป็นที่กราบไหว้สักการบูชาภายในถ้ำ

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ท่านครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย ได้ธุดงค์มาพบถ้ำดอยศิลาแห่งนี้ จึงได้ชักชวนศรัทธาริเริ่มสร้างถนนและบันไดขึ้นสู่ปากถ้ำ และได้สร้างพระพุทธรูป **"หลวงพ่อทันใจ"** เสร็จภายใน ๑ วัน ประดิษฐานอยู่บนดอยศิลา เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้บูชา พร้อมเปลี่ยนชื่อจากถ้ำดอยศิลา เป็น **"ถ้ำเมืองออน"** ตราบจนทุกวันนี้ (ถ้ำนี้ท่านพระอาจารย์มั่น ได้ค้นพบก่อนครูบาศรีวิชัย)

๑๗

ธุดงค์ถ้ำบวบทอง

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เป็นผู้มีอนาวรณญาณกว้างไกล สามารถรู้อดีต อนาคต ได้เต็มภูมิพุทธสาวก ท่านเป็นพระอริยคณาจารย์ ผู้สามารถต่อกรกับมวลกิเลสจนถึงขั้นแตกหัก มีความรู้พิเศษเชี่ยวชาญ กว้างขวาง ไม่มีประมาณ

ท่านอบรมสั่งสอนสานุศิษย์ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ท่านกล่าวว่า ธรรมเป็นเครื่องปกครองทรัพย์สมบัติ และปกครองใจ ถ้าใจมีธรรมมากหรือน้อย มีทรัพย์สมบัติมากหรือน้อย ย่อมมีความสุขพอประมาณ ถ้าขาดธรรมเพียงอย่างเดียว ลำพังความอยากของใจที่พยายามหาทรัพย์ให้ได้กองเท่าภูเขาก็ยังหาความสุขไม่เจอ เพราะนั้นเป็นเพียงเครื่องอาศัยของกายและใจ

ถ้าใจไม่ฉลาดด้วยธรรมเพียงอย่างเดียว จะไปอยู่ในโลกใด และมีกองสมบัติเท่าใดก็เป็นเพียงโลกเศษเดน และกองสมบัติเศษเดนเท่านั้น ไม่มีประโยชน์อะไรแก่ใจเลยสักนิดเดียว ความสมบุกสมบัน การได้รับทุกข์ทรมาน ความอดความทน และความทนทานต่อสิ่งกระทบกระทั่งต่างๆ ไม่มีอะไรแข็งแกร่งเท่าใจ ใจถ้าได้รับความช่วยเหลือที่ถูกทาง ใจจะกลายเป็นของประเสริฐขึ้นมา ให้เจ้าของได้ชมอย่างภูมิใจ และอิ่มพอต่อเรื่องทั้งหลายทันที

สถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งใด มีเทวานุเทพที่เร้นลับหนุนในจิตตภาวนา ท่านจะสั่งกำชับ ให้ท่านพ่อลีท่องธุดงค์ไปยังสถานที่แห่งนั้น ซึ่งล้วนมีความหมายเกี่ยวข้อง ทั้งในอดีตชาติและปัจจุบันชาติของท่านพ่อลี เพราะท่านพระอาจารย์มั่นได้เล็งเห็นแล้วว่าท่านพ่อลีจะเป็นกำลังที่เข้มแข็งของพระกรรมฐานสายป่า และจะทำประโยชน์ใหญ่หลวง

รูปหล่อครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา เพื่อนสหธรรมิกท่านพระอาจารย์มั่น ที่เคยธุดงค์มาที่ถ้ำบวบทอง

ให้กับพระพุทธศาสนาทั้งในอดีตและปัจจุบัน **“ถ้ำบวบทอง”** นี้จึงเป็นมงคลสถานแห่งที่ ๒ ที่ท่านสั่งให้ท่านพ่อลีไปพิสูจน์ทางเดินแห่งภพชาติและจิตตภาวนา

ท่านพ่อลีได้เล่าการธุดงค์ในครั้งนี้ว่า... “...เราออกจากถ้ำเมืองออนได้เดินทางท่องเที่ยวตามป่าเขาลำเนาไพร ลัดเลาะไปทางบ้านโป่ง ซึ่งเป็นสถานที่ที่ท่านพระอาจารย์มั่นเคยจำพรรษา วนเวียนอยู่ในเขตอำเภอสันกำแพง และอำเภอดอยสะเก็ด ได้พบกับพระเขียน ซึ่งเป็นศิษย์ที่เคยอยู่กับท่านพระอาจารย์มั่น จึงสอบถามว่า “ท่านพระอาจารย์มั่นอยู่ที่ไหน” พระเขียนก็ไม่ทราบเช่นเดียวกัน

เราจึงชวนพระเขียนเดินธุดงค์ไปยัง **“ถ้ำบวบทอง”** ตามคำสั่งของท่านพระอาจารย์มั่น ถ้ำนี้ตั้งอยู่กลางหุบเขาห่างไกลจากหมู่บ้านราว ๑๐ กิโลเมตร เป็นสถานที่เร้นลับ ภายในถ้ำมีขี้ทองคำไหลออกมาติดอยู่ในแอ่งน้ำ เราทั้งสองได้ปฏิบัติสมาธิภาวนาอยู่ภายในถ้ำนั้น ที่ถ้ำแห่งนี้ชาวบ้านลือกันว่า **“มีผีดุมาก”** ถ้าใครเข้าไปค้างคืนในถ้ำ ขณะนอนหลับอยู่จะมีผู้มาเหยียบขาบ้าง เหยียบท้องบ้าง เหยียบหลังบ้าง ทำให้ผู้คนหวาดผวากลัวกันมาก เมื่อได้ยินข่าวเล่าลือกันมาอย่างนี้ เราจึงต้องการจะพิสูจน์ว่า มีความจริงประการใด จึงได้ไปพักค้างอยู่ ๑ คืน

ท่านพระอาจารย์มั่นเคยเล่าให้เราฟังว่า **“ถ้ำแห่งนี้ มีเทวดาอาศัยอยู่ เวลาท่านแสดงธรรมให้เทวดาฟัง ไม่ว่าเบื้องบน เบื้องล่าง หรือรุกขเทวดา เทพเหล่านั้น ฟังธรรมเข้าใจง่ายกว่ามนุษย์หลายเท่า พอแสดงธรรมจบลง เปล่งเสียงสาธุการ ๓ ครั้ง ดังสนั่นกระเทือนโลกธาตุ กิริยาอาการของพวกเทพ นิ่มนวลเหมือนผ้าพับไว้ ไม่แสดงอาการไม่ดีไม่งามภายในใจ พระภิกษุชัย (ครูบาศรีวิชัย) เพื่อนสหธรรมมิกของท่าน เคยเดินทางไปค้างในถ้ำนี้ ๑ คืน ไม่ได้นอนตลอดทั้งคืน ได้ยินแต่เสียงคนเดินเหยียบหินเข้า ๆ ออก ๆ ทั้งคืน”**

ถ้ำนี้เป็นถ้ำที่ลึกมาก ผลของการพิสูจน์ปรากฏว่า “เราไม่ได้พบและไม่ได้ยินเสียงอะไรเลยในคืนนั้น นอนหลับสบาย ภาวนาและพิจารณาธรรมข้อใดก็สะดวกไม่ขัดข้อง จิตใจโล่งโปร่งราบรื่น แช่มชื่น เบิกบานอยู่”

ออกจากถ้ำบวบทองได้ลงมาพักอยู่ ณ ราวป่าแห่งหนึ่ง ได้พบกับพระเชย เมื่อสนทนาธรรมภายในพอประมาณ จึงชวนกันเดินธุดงค์ไปตามทางที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งไว้ ส่วนพระเขียนได้ลากลับไปพักที่บ้านโป่งตามเดิม

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนเดินธุดงค์

๒๐

พักป่าช้า พิจารณาซากศพ

ระหว่างที่ท่านพ่อลีเดินธุดงค์กับพระเชยนั้น ท่านได้ปักกลดพักกลางป่าช้าอันกว้างใหญ่วิเวกวังเวง บริเวณแห่งนี้มีหลุมฝังศพอยู่โดยทั่ว เกลื่อนกล่นไปด้วยกระดูกและเต็มไปด้วยกองฟอนเผาผี พระเชยไปพักอยู่ ณ ป่าอีกด้านหนึ่ง ส่วนท่านพ่อลีต้องการพิสูจน์กำลังแห่งจิต จึงพักอยู่ป่าช้าห่างกองฟอนเผาผีเพียง ๓ วา หวังพิจารณาธรรมเพื่อมรรคผลในปัจจุบัน

ท่านพ่อลีเล่าการต่อสู้กับความกลัวอย่างน่าตื่นเต้นว่า...

“รุ่งสางในตะวันแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในป่าช้า มีโยมถือกรวยดอกไม้ธูปเทียนมากราบแล้วบอกกับเราว่า **‘จะเอาลูกศิษย์มาถวายตุ๊เจ้า’**

เราก็นึกอุ่นใจว่าต่อแต่นี้ไปจะได้หายกลัวซะที มีศิษย์มาคอยเป็นเพื่อนอุปัฏฐากซะหน่อย จะสมภูมิบารมีพระกรรมฐานบ้าง แต่ความคิดที่วาดไว้ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย พอตะวันสายเห็นชาวบ้านหามศพคนตายโตงเตงมา ศพนั้นไม่ได้ใส่โลง แต่ใช้ผ้าพันเอาไว้ พอเห็นศพก็นึกอุทานในใจว่า “โอ้ย...คราวนี้เราแย่แน่ ๆ... จะได้ลูกศิษย์กับเขาซะทีก็เป็นผีตายโหง” ครั้นจะอุ้มบาตรสะพายกลดหลบหนีไปหรือก็รู้สึกอาย และขายขี้หน้า ครั้นจะอยู่ต่อไปหรือก็เกิดความกลัว จะทำอย่างไรหนอเรา? ทางสองแพร่งในใจมันตีกันเหมือนสายน้ำหมุนวน

พอ ๔ โมงเย็น เขาได้ทำการเผาศพใกล้ ๆ บริเวณที่เรานอน เราเห็นความเป็นไปแห่งศพนั้นอย่างชัดเจน ศพถูกไฟเผาได้ยกแขนยืดขาขึ้นชี้ฟ้า ตัวเหลืองประดุจทาขมิ้น เผาตั้งแต่เช้าจนมืดค่ำตัวขาดแค่บั้นเอว ตัวยังดำอยู่ในกองเพลิง

พอพลบค่ำเขาพากันลากลับไปหมด เหลือแต่เราอยู่เพียงเดียวดายโหวงเหวง จึงรีบเผ่นเข้าไปอยู่ในกระต๊อบฝาใบตองทันที นั่งสมาธิห้ามจิตไม่ให้ส่งออกไปภายนอก พิจารณาศพเป็นอารมณ์ เตือนตนว่า ถ้าเราไม่มีจิตเข้าไปยึดมั่นถือมั่น แล้วร่างกายนี้มันก็เหมือนกับก้อนถ่านดำ ๆ นี่แหละ ถ้าจิตเข้าไปยึดถือมีตัณหาอุปาทาน มันก็จะเหมือนถ่านไฟแดง ๆ

เมื่อเราแยกจิตออกจากกายเสีย สติรู้อยู่อย่างเดียว **กายนี้ก็จะต้องดับเหมือนถ่านไฟที่ดับแล้ว**

ฉะนั้น จึงพิจารณาปลอบใจตนให้น้อมเข้าหาพระธรรมต่อไปอีกว่า **"การตาย"** นั้นก็เหมือนกับการ**แก้ผ้าขี้ริ้วโยนทิ้งออกไปจากร่างกาย**เท่านั้น

จิตก็เหมือนกับตัวตน กายก็เหมือนกับเสื้อผ้า

ไม่เห็นว่าเป็นการสลักสำคัญอะไรเลย

แต่เรานี่สิกลัวนักกลัวหนา พอเห็นเสื้อผ้าขาดนิด ขาดหน่อย ก็รีบหาอะไรมาปะชุนเย็บให้มันติดต่อกันใหม่

ยิ่งปะยิ่งเย็บมันก็ยิ่งหนา ยิ่งหนาก็ยิ่งอุ่น ยิ่งอุ่นก็ยิ่งติด ยิ่งติดก็ยิ่งหลง

ผลที่สุดก็เลยไปไหนไม่รอด การอยู่และการตายไม่สำคัญเท่ากับการทำประโยชน์ เราเองก็ควรน้อมมาพิจารณาเช่นนั้น

นี่พอนึกถึงความตาย ก็กลัวเสียแล้ว ถึงร่างกายมันจะตายก็ยังอยากจะให้มันอยู่ นี่เป็นเพราะอะไร ?

เพราะ ***อวิชชา*** ความไม่รู้เท่าความเป็นจริงในสังขาร หลงแล้ว คิดผิด ทั้งหมดอย่างนี้มันก็จะต้องตายไปตกนรกหมกไหม้ ไม่รู้จักผุดจักเกิด เราจะเป็นเช่นนั้นหรือ?

ได้พิจารณาเห็นร่างกายในคราวนั้นว่า มีทั้งส่วนเที่ยงและไม่เที่ยง มีทั้งสุขและทุกข์ มีทั้งอัตตาและอนัตตา เช่น ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นของเที่ยง เพราะมันไม่เคยเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

ธาตุดินไม่เคยกลายเป็นน้ำ

ธาตุน้ำไม่เคยกลายเป็นลม

ธาตุลมไม่เคยกลายเป็นไฟ

มันเคยเป็นมาอย่างไร
มันก็เป็นไปอยู่อย่างนั้น
นี่เป็นส่วนที่เป็นอัตตาของเที่ยง

ส่วนที่ไม่เที่ยงนั้น คือ ลักษณะอาการของมันที่ไม่ใช่ตัวตนจริง

เราจงคิดดูให้ดีว่า ***โลกนี้ไม่ใช่ของเรา*** แล้วเราจะมานั่งเฝ้าโลกกันอยู่อย่างนี้นะหรือ? ไม่ช้าเราก็จะต้องจากมันไปแน่ ๆ ดังนั้นเราจึงไม่ควรหลงติดอยู่

จิตของเราก็ไม่ต่างกับลูกฟุตบอลที่ถูกเขาย่ำยีบีฑา ประหัตประหารให้ได้รับความคับแค้นใจอยู่ทุกขณะ

เราต้องการความสุขหรือความทุกข์ ? เราต้องการแต่ความสุข ไม่ต้องการความทุกข์ แต่อะไรเล่าเป็นความสุขอันแท้จริงของตัวเรา ?

เราคิดว่ากินนี่แหละ คงจะเป็นความสุข เราก็พยายามไปหามาให้มันกิน ครั้นกิน ๆ เข้าไปมากก็เกิดอึดอัดไม่สบายอีก

เราคิดว่านอนนี่แหละ ต้องเป็นความสุข เราก็นอน....นอน... วันยังค่ำ จนหลังมันแข็งก็เกิดความไม่สบายอีก

คราวนี้ก็คิดว่าเงินทองทรัพย์สมบัตินี่ละ คงเป็นความสุขแน่นอน เราก็พยายามไปหาเงินทองมาให้มันใช้จนเต็มที่ แต่มันก็ไม่สุขอีก แล้วอะไรเล่า ที่เป็นความสุขอันแท้จริง?

รูปหล่อท่านพ่อลี ออกธุดงค์
ที่ชั้น ๒ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม

ความสุขที่แท้จริงนั้น ย่อมเกิดจาก **บุญกุศล คือ ความสงบที่เกิดขึ้นในจิตใจ** ใจที่พ้นจากทุกข์โทษความดิ้นรน ไม่มีกระสับกระส่ายเดือดร้อนกระวนกระวาย

ถ้าใครมานั่งหลงติดโลกว่า มันเป็นของวิเศษวิโสอยู่ นั่นไม่ใช่นิสัยของบัณฑิตผู้ใฝ่ใจในธรรมของพระพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้น เราจงตั้งอกตั้งใจประกอบบุญกุศล ***เพื่อจะให้เป็นทางที่พ้นไปจากโลกนี้*** นั่นแหละจะเป็นหนทางที่ถูกต้อง

การทำสมาธิภาวนาเปรียบเหมือนเรามาขัดสีข้าวเปลือกในยุ้งให้เป็นข้าวสาร

จิตของเราเปรียบด้วยเมล็ดข้าว นิวรณ์ทั้ง ๕ เปรียบเหมือนกับเปลือกที่หุ้มเมล็ดข้าวอยู่ เราต้องกะเทาะเปลือกนอกนี้ออกจากเมล็ดข้าวเสียก่อน แล้วขัดสีคราบที่ไม่สะอาดออกอีกชั้นหนึ่ง เราจึงจะได้ข้าวสารที่บริสุทธิ์

ในตอนดึกสงัด... มัชฌิมยามแห่งราตรี ค่ำคืนอันแสนน่ากลัว... ท่ามกลางป่าช้าเผาผีที่มีกลิ่นกรุ่นไหม้โชยผ่านปลายจมูกนั้น

เราได้ย้อนมาพิจารณา **“ความตาย”** เป็นอารมณ์

ลมหายใจของเรานี้เป็นที่ตั้งแห่งชีวิต ลมเข้าไม่ออกก็ตาย ลมออกไม่เข้าก็ตาย ลมเป็นตัวชีวิตของร่างกาย

ความตายของดวงจิตได้แก่ความเกิดและความดับ จิตเปลี่ยนอารมณ์อยู่เสมอ

ชีวิตความเป็นอยู่ของจิตได้แก่ตัวสติ สติไม่มี ชื่อว่า **“เป็นคนตาย”**

ถ้าเราปล่อยให้ใจเป็น **“คนตาย”** อย่างนี้ย่อมทำความดีได้ยาก

รูปหล่อท่านพ่อลี ที่ชั้น ๒ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม

การกำหนดทำสติไว้ที่จิตอยู่ตลอดเวลา จึงจะเป็นการระลึกถึงความตายโดยถูกต้อง และเราก็จะมุ่งตรงไปสู่ความไม่ตาย

“ความตาย” หมายเอาความตายซึ่งเป็นปัจจุบันธรรม คือ รูปเกิด รูปดับ นามเกิด นามดับ ซึ่งเป็นอยู่ในขณะจิต

“รูปหยาบ” คือ รูปที่เป็นทุกขเวทนาปรากฏขึ้น เช่น เจ็บ ปวด เมื่อย ว่ามันเกิดมาจากเหตุอะไร ให้กำหนดรู้จนมันดับ

“รูปประณีต” เกิดขึ้นในกาย เมื่อเกิดขึ้นแล้วให้กายเบา กายอ่อน กายละเอียด มีสุขเวทนา รูปชนิดนี้เกิดขึ้นจากเหตุอะไร ให้กำหนดรู้จนกว่ามันจะดับ ฯลฯ

“รูปละเอียดอ่อน” อ่อนโยน นิ่มนวล คล่องแคล่ว เกิดขึ้นแล้วให้กำหนดรู้ว่าเกิดขึ้นด้วยเหตุอะไร กำหนดไว้จนกว่ามันจะดับ

“รูปมีความสง่าผ่าเผย แจ่มใสร่าเริง” “มุขวณฺโณ วิปสฺสีทติ” เมื่อเกิดขึ้นแล้วให้กำหนดรู้ว่า เกิดจากเหตุอะไร กำหนดไว้จนกว่ามันจะดับ ฯ

รูปทั้ง ๔ นี้ย่อมเกิดขึ้น ย่อมดับไป ย่อมกำหนดรู้ได้ว่ามันเกิดขึ้นตรงไหนก่อน

จากการพิจารณาความตาย รูป นาม เช่นนั้นอยู่นาน จิตได้หยั่งกระแสลงสู่สมาธิขั้นละเอียด

กายจิตดับหมด ไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย ไม่มีสัญญากำหนดรู้ว่าตัวเองอยู่ที่ไหน ความกลัว ความกล้าไม่มี

แต่จิตยังมีความรู้สึกในความรู้อันเด่นดวงนั้นอยู่จนกระทั่งสว่าง

ธุดงค์ห้วยอ้อมแก้ว / ฉันแต่ใบไม้

ตั้งแต่บัดนั้นมาความกลัวต่อความตายก็ได้หายไปสิ้น จากนั้นก็ได้แยกกันกับพระภิกษุเชย ต่างคนต่างไปคนละทิศละทาง เราได้ธุดงค์เข้าป่าลึกและน่ากลัว ได้ผ่านตำบลแห่งหนึ่งเรียกว่า **"ห้วยอ้อมแก้ว"** มีซากวัดเก่าโบราณ พระพุทธรูปเก่า ๆ จิตในขณะนั้นรู้สึกว่าเบื่อโยมเบื่อเพื่อนเบื่อโลก ไม่อยากอยู่กับมนุษย์อีกต่อไป คิดแต่อยากจะขึ้นไปอยู่บนยอดดอยแต่เพียงผู้เดียว จึงงดฉันอาหาร ฉันแต่ใบมะเดื่อและใบขี้เหล็ก ได้กินใบไม้ต่างข้าว เพราะเคืองตัวเองว่า

"ถ้าเรายังไม่ดีพอ ให้มันเป็นบุ้งเป็นหนอนไปเสียเถิด ไม่สมควรกินข้าวของชาวบ้านเขาเลย บวชมาอยู่ป่าแล้วก็ยังคิดถึงคนนั้น รักคนนี้ เกลียดคนโน้นอยู่"

บอกกับตัวเองว่า ***"มึงมันเลวอย่างนี้ มึงอย่ากินข้าวของเขาหนา ถ้ามึงไม่ดีเป็นผู้เป็นคนแล้ว ก็อย่ากลับไปให้เขาเห็นหน้าอีกเลย"***

เราทดลองกินใบไม้อยู่ ๓ วัน โดยไม่คิดจะขอพึ่งความช่วยเหลือจากคนอื่น เล่นเอาเกือบตาย เรามันโง่ ไอ้ความสนใจที่คิดว่าจะช่วยคนอื่นไม่มีเลย คิดแต่จะเอาตัวรอดคนเดียวเท่านั้น นี่มันผิด คิดแต่ว่า จะได้ไม่ต้องยุ่งยากกับมนุษย์อีกต่อไป

พระพุทธรูปเก่าในวัดร้าง

บริเวณสถานที่แห่งนี้มีลำห้วยคดเคี้ยวตื้น ๆ ไม่ลึกนัก แต่สงบสงัดวิเวกดีมาก

ในตอนกลางคืน ขณะเข้าสมาธิอยู่ในกระต๊อบหลังน้อย ๆ โคลงเคลง มืด ๆ ได้มีความรู้สึกว่า ปรากฏมีแสงสว่างกลมโตกว้างยาวประมาณ ๑.๕๐ เมตร พุ่งลงมาจากยอดเขาสูงแล้วมาจ่ออยู่ข้างกระต๊อบที่เราอาศัยอยู่ ด้วยสมาธิจิตอันแน่วแน่ ลมหายใจไม่ปรากฏ มีแต่ความรู้เด่นดวง เป็นธรรมชาติปลอดโปร่ง

คืนนั้น จิตเสวยสมาธิตลอดทั้งคืน ได้เสวยรสของสมาธิธรรม...เป็นที่น่าปลื้มใจ

นิมิตเห็นนางสีดา / อยากได้เป็นสามี

วันต่อมาโยมคนหนึ่งได้นิมนต์ให้ย้ายลงไปอยู่ในบริเวณ **“เกาะอ้อมแก้ว”** เขามีศรัทธาสร้างกระต๊อบเล็ก ๆ ให้อีกหลังหนึ่ง ยกพื้นเตี้ย ๆ ฝาใบตองตึง ขณะเมื่อพักอยู่ ณ ที่แห่งนี้ ได้ทำความเพียรอย่างเด็ดเดี่ยว อดนอน อดอาหาร ฉันเพียงแต่น้อยวัน ๆ ฉันแต่ใบมะเดื่อและใบขี้เหล็กเพียงวันละ ๔ กำมือ

ในวันแรกรู้สึกว่าสบายดี และไม่ปรากฏเหตุการณ์อะไร

ถึงวันที่สองเวลาประมาณ ๓ ทุ่ม หลังจากสวดมนต์เดินจงกรมเสร็จแล้ว ได้ล้มตัวลงนอน ปล่อยอิริยาบถและอารมณ์พักผ่อนตามสบาย จนผลอยหลับไป

ในขณะนอนหลับอยู่นั้นได้นิมิตเห็นผู้หญิงคนหนึ่งชื่อว่า **สีดา** เป็นสาวโสด รูปร่างอ้วนท้วน สวมเสื้อนุ่งผ้าถุง ใบหน้าขาว หน้าตาสะสวย

เราจึงได้ถามเขาว่า “แม่นาง... อยู่ที่ไหน”

นางตอบว่า “ฉันอยู่บนยอดดอยสูง บนนั้นเป็นรมณียสถานอันรื่นรมณ์ กว้างขวาง มีเพื่อนบ้านอยู่หลายหลัง อยู่สบายดี ขอท่านจงไปเป็นสามีของฉันเถิด”

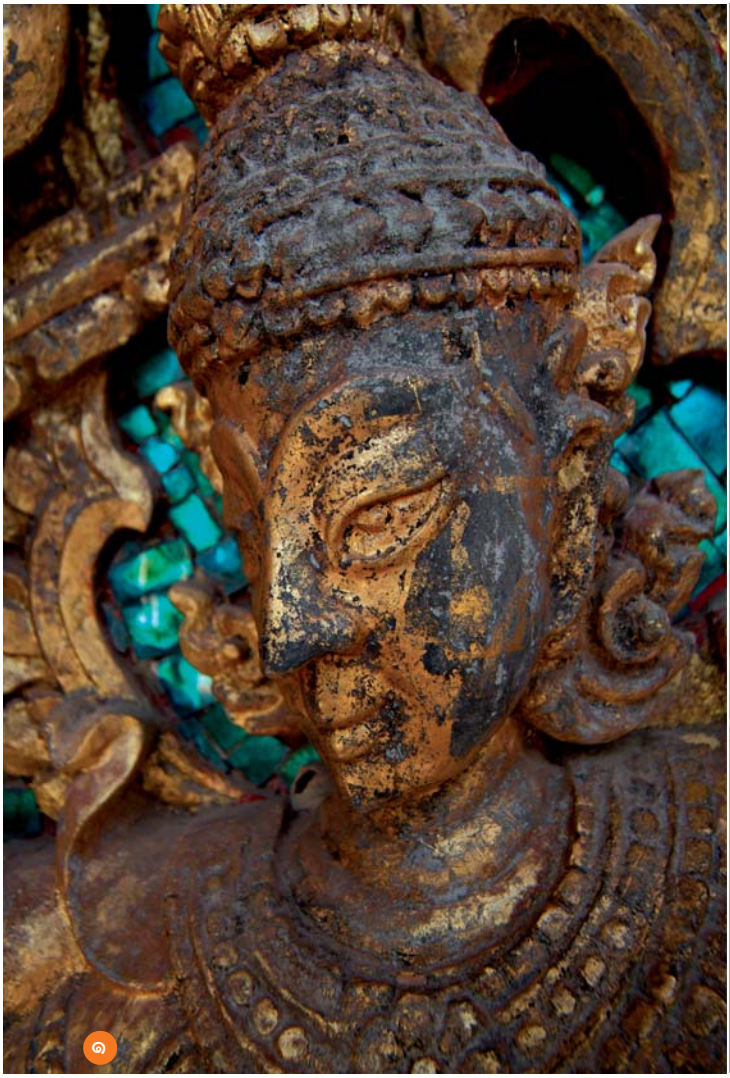
เราตอบเสียงแข็งว่า “ไม่ไป อย่ามายุ่ง”

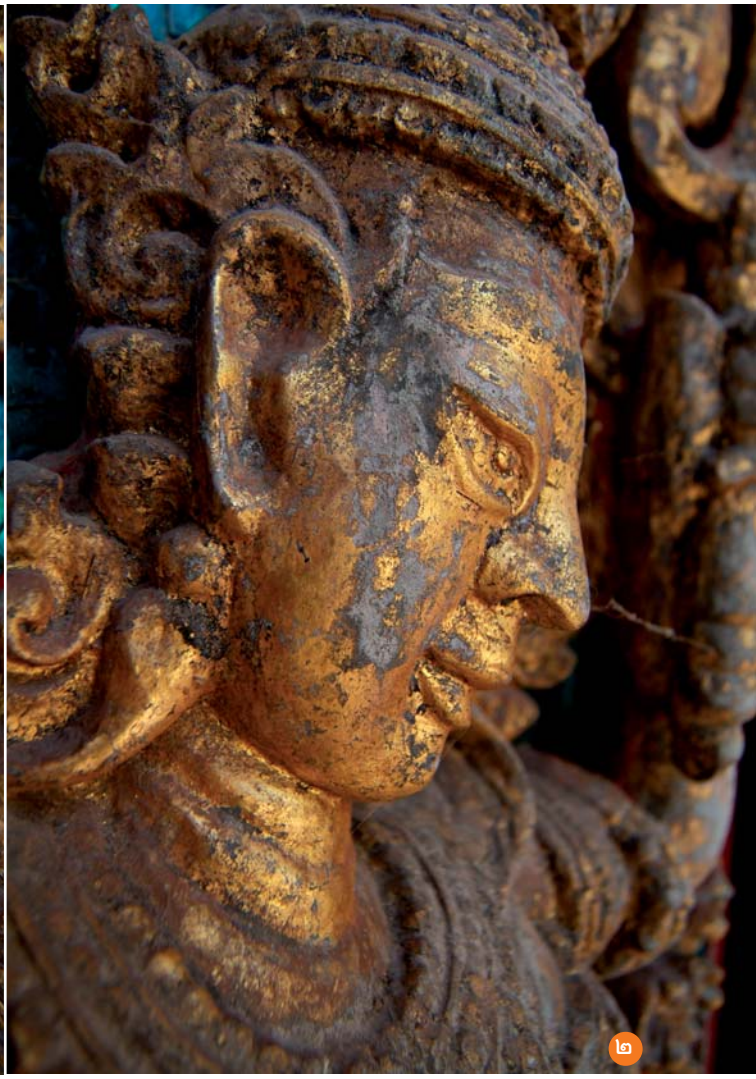
นางได้รบเร้าอ้อนวอนแล้วอ้อนวอนเล่า เราก็ยังคงยืนกระต่ายขาเดียว

นางจึงพูดว่า “เมื่อท่านไม่ยอมเป็นสามีก็ไม่เป็นไร เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ขอให้ได้สมสู่เป็นชู้รักกันเท่านั้นก็พอ”

เราก็ยังคงยืนกรานไม่ยอมอีก ผลที่สุดเมื่อนางหมดปัญญาที่จะพูดเกลี้ยกล่อมเราและเห็นว่าไม่มีทางเป็นไปได้ดังที่ตนปรารถนาแล้ว จึงกล่าวว่า “ขอให้เราทั้งสองนับถือเป็นเพื่อนรักใคร่และสนิทสนมกัน ก็พอใจแล้ว”

เมื่อได้ทำความเข้าใจกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นางก็ลาจากไป

๑

๒

ขวางทางเดินปีศาจ

ในวันต่อมาเวลาบ่าย ๒ โมง ได้ไปอาบน้ำที่ห้วย มีขอนไม้ใหญ่ล้มพาดขวางลำห้วยอยู่ เขาเล่าลือให้ฟังว่า ลำห้วยนี้สำคัญนัก เวลาน้ำไหลออกมีเจดีย์องค์เล็ก ๆ องค์หนึ่งปรากฏขึ้น เป็นเหตุการณ์น่าประหลาด เพราะพระเจดีย์องค์นี้ บางคราวก็เห็น บางคราวก็ไม่เห็น ได้ฟังโยมเล่าเรื่องแล้วตัวเองก็ไม่สนใจ คิดว่าเป็นเรื่องสัพเพเหระเอานิยายอะไรไม่ได้ ก่อนอาบน้ำได้เก็บหินก้อนโต ๆ มาอุดช่องน้ำให้ล้นเอ่อ เพื่ออาบน้ำได้ง่าย อาบเสร็จแล้วไม่ได้เก็บหินออก

ในตอนกลางคืน หลังจากได้สวดมนต์และเดินจงกรมเสร็จแล้ว เวลาประมาณ ๓ ทุ่ม ได้ล้มตัวลงนอนกำหนดจิตภาวนา รู้สึกเหมือนว่ามีคนเอามือมาลูบไล้ไปมาตามร่างกาย ทำให้ร่างกายมึนชาไร้ความรู้สึกไปถึงบั้นเอว แผ่ไปถึงศีรษะ นึก ๆ ไปว่าอาจเป็นเพราะตนเองอดอาหารมากไปจึงจะเป็นลม ก็รีบลุกขึ้นทำจิตให้เป็นสมาธิ จิต

๑-๓. ปีศาจจำลอง

สงบแน่นิ่ง ใจใสสว่าง ตัดสินใจว่า **“ถ้าหากเราต้องตาย เราก็ต้องยอม”** ในใจก็นึกแต่ว่าเราเป็นลม เพราะกินแต่ใบมะเดื่อและใบขี้เหล็กเป็นอาหารมาเป็นเวลาหลายวันแล้ว

พอจิตเข้าสมาธิ อาการที่มึนชาไปทั่วทั้งร่างก็ค่อย ๆ คลายจางหายไป เปรียบเหมือนก้อนเมฆลอยผ่านแสงอาทิตย์ คลายออกไปทั้งข้างบนข้างล่าง จนกระทั่งอาการเช่นนั้นคลายออกไปหมดไม่มีอะไรเหลือ ดวงจิตก็กลับเป็นปกติ มีแสงสว่างพุ่งออกจากจิตไปจ่ออยู่ที่ขอนไม้ใหญ่ในลำห้วย เกิดความรู้ว่า ให้ไปเก็บก้อนหินออกให้หมด เพราะทางนั้นเป็นทางเดินของปีศาจ

รุ่งสางวันใหม่จึงได้ไปเก็บก้อนหินนั้นออก ทำให้น้ำไหลไปตามธรรมชาติ ในตอนค่ำวันนั้นก็มีเหตุการณ์อย่างเดิมปรากฏขึ้นอีก แต่ไม่รุนแรงมาปะทะแค่ฝากระต๊อบที่จำวัดอยู่เพียงไหว ๆ แล้วก็หายเงียบไป จึงได้ล้มตัวลงนอนภาวนา เพราะรู้สึกอ่อนเพลีย แล้วได้เคลิ้มหลับฝันเห็นภาพ ๆ หนึ่ง **มีสัตว์ชนิดหนึ่งตัวโตขนาดหมู เดินมาจากยอดน้ำตกเป็นฝูง หางสัตว์ที่เห็นนี้มีขนปุกปุยเหมือนหางกระรอก หัวเหมือนแพะ พากันเดินลงมาตามลำห้วยเป็นฝูงมากมาย** ได้เดินผ่านที่เราจำวัดไป

ต่อมาสักครู่หนึ่ง ก็ได้เห็นผู้หญิงคนหนึ่งปรากฏกายขึ้น อายุประมาณ ๓๐ ปี ใส่เสื้อสีคราม นุ่งผ้าถุงสีครามยาวเลยหัวเข่าเล็กน้อย ในมือถือวัตถุอย่างหนึ่งไม่ทราบว่าจะเรียกว่าอะไร เขาพูดขึ้นว่า **“ฉันเป็นคนประจำอยู่บนยอดน้ำตกนี้ ฉันต้องออกเดินทางอย่างนี้ไปจนถึงทะเลเสมอ ๆ”** เขาบอกว่าเขาชื่อ **“นางจัน”** คืนหลังต่อมาก็ได้ทำการบำเพ็ญภาวนาอย่างเข้มแข็ง ได้แผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งมวล ต่อมาไม่ปรากฏว่ามีเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้นอีกเลย

‘ร่างกาย’ เป็นผู้ไม่รับทุกข์รับสุขอะไรกับเราด้วยเลย
ตัวจิตผู้เดียวเป็นผู้รับ
เหมือนที่เอามีดไปฟันเขาตาย เขาไม่จับมีดไปลงโทษ
แต่เขาจะต้องจับคนที่ฆ่าไปลงโทษ

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดป่าคลองกุ้ง, จันทบุรี ๒๙ มีนาคม ๒๔๙๖

พระพุทธรูปโบราณภายในถ้ำเชียงดาว

๒๑

ได้ธรรมอัศจรรย์ ณ ถ้ำเชียงดาว

เมื่อท่านพ่อลี โปรดปีศาจร้ายด้วยเมตตาธรรมอัปปมัญญาแล้ว ต่อจากนั้นท่านก็ออกเดินทางย้อนกลับไปยังบ้านโป่ง ซึ่งเป็นสำนักเก่าของท่านพระอาจารย์มั่น พบกับพระเขียนอีกครั้ง ได้ชวนกันเดินทางไปอำเภอเชียงดาว อันเป็นมงคลสถานแห่งที่ ๓ ที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งให้ท่านพ่อลีไปพักภาวนา

ถ้ำเชียงดาว อยู่ในเทือกเขาดอยอ่างสะลุง หรือดอยหลวง ในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นถ้ำที่มีขนาดใหญ่ และเก่าแก่ของจังหวัดเชียงใหม่ มีความลึกประมาณ ๑๐๐ เมตร เดิมบริเวณถ้ำเป็นป่ารก สภาพภูมิประเทศมีภูเขาสลับซับซ้อน มีถ้ำหลายแห่ง มีความสงบ ป่าไม้หนาทึบ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พญาอินต๊ะค่อได้ชักนำชาวบ้านมาแผ้วถางป่าสร้างวัด และบันไดหน้าถ้ำ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ มีภิกษุชาวไทยใหญ่รูปหนึ่งมาอยู่ที่ถ้ำเชียงดาวได้ร่วมมือกับชาวบ้านสร้างพระเจดีย์ พระพุทธรูปที่ปากทางเข้าถ้ำ และได้นำพระพุทธรูปหินอ่อนแบบพม่า จากรัฐฉานมาประดิษฐานไว้ตามซอกหินปากถ้ำหลายองค์

ปีพุทธศักราช ๒๔๗๑ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ได้ท่องเที่ยวธุดงค์มายังถ้ำเชียงดาวพร้อมกับสานุศิษย์คือ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** และ**หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม มีตาผ้าขาวคำอ้าย** (ต่อมาคือหลวงปู่คำอ้าย) ติดตามมาคอยอุปัฏฐาก

ท่านพระอาจารย์มั่นกล่าวว่า ***“ป่าเทือกเขาเชียงดาวนั้น ถือเป็นรมณียสถาน ถ้ำเชียงดาว ถือเป็นมงคลสำหรับนักปฏิบัติธรรม”***

ที่ถ้ำเชียงดาวนี้ มีพระอรหันต์มานิพพาน ๓ องค์ สององค์นอนนิพพาน อีกองค์หนึ่งเดินจงกรมนิพพาน

พระเจดีย์ ๒๕ ยอด อยู่บริเวณหน้าถ้ำเชียงดาว

ท่านพระอาจารย์มั่นได้กล่าวไว้ว่ามีพระอรหันต์มานิพพานที่เมืองไทย ดังนี้คือ นิพพานที่ถ้ำเชียงดาว ๓ องค์ นิพพานที่เขาวงพระจันทร์ ๑ องค์ นิพพานที่ถ้ำตะโก จังหวัดลพบุรี ๑ องค์ นิพพานที่เขาใหญ่ จังหวัดนครนายก ๑ องค์ นิพพานที่วัดธาตุหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ๑ องค์

พระอรหันต์ทุกประเภทเป็นบุคคลผู้ประเสริฐอัศจรรย์ ทั้งแก่ตนและแก่โลกทั้งสาม พระอรหันต์จะปรากฏขึ้นในโลกแต่ละองค์ เป็นของยากลำบากมาก รองจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ เหมือนขุมทองคำธรรมชาติ จะผุดขึ้นท่ามกลางพระนครหลวงของพระเจ้าจักรพรรดิ์ ไม่เป็นสิ่งจะผุดขึ้นได้อย่างง่ายดายเลย ความเป็นอยู่แห่งชีวิตของพระอรหันต์ทั้งหลายผิดจากความเป็นอยู่ของโลก เพราะชีวิตของท่านสดชื่นด้วยธรรม แม้ร่างกายจะเป็นสมมุติเหมือนโลกทั่ว ๆ ไป แต่ใจผู้ครองร่างเป็นของบริสุทธิ์ จึงทำให้ทุกส่วนในร่างกายสดชื่นไปตาม

การสั่งสอนสัตวโลกประเภทกายทิพย์ ต้องใช้ภาษาใจล้วน ๆ ติดต่อและแสดงอรรถธรรม ผู้รู้ภาษาใจด้วยกัน ย่อมเข้าใจได้ง่าย และได้รับประโยชน์รวดเร็วกว่าธรรมดาอยู่มาก

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เคยธุดงค์มาถ้ำเชียงดาว กับท่านพระอาจารย์มั่น

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เล่าถึงพญานาคในถ้ำเชียงดาวว่า

....พื้นถ้ำมีก้อนหินเป็นรูปกงจักรกับดอกบัว มีพญานาคเฝ้าอยู่ภายใต้แผ่นหินนี้ ไม่มีพระองค์ใดเข้าไปอยู่ในถ้ำนั้นได้นาน ยกเว้น หลวงปู่มั่นรูปเดียวเท่านั้น ที่เข้าไปอยู่ในถ้ำนั้นได้นานเป็นวันๆ หลวงปู่มั่นเทศน์สอนพญานาค แต่พญานาคไม่ยอมรับคำแนะนำ เพราะยังอาลัยอัตภาพปัจจุบันของตนอยู่

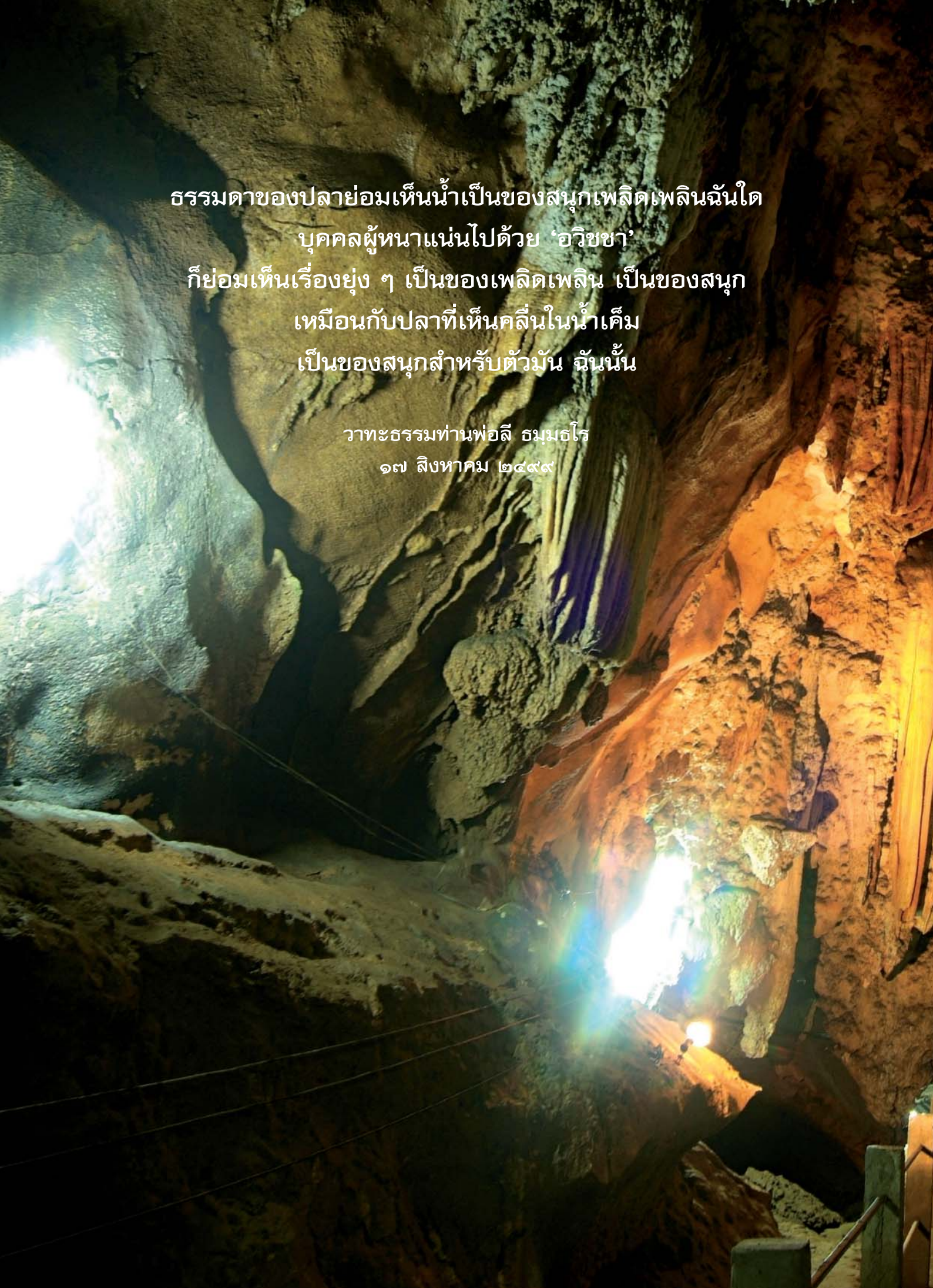
ในที่สุดท่านพระอาจารย์มั่นเห็นว่า เข้าไปทำความรำคาญให้แก่เธอ จึงไม่เข้าไปในถ้ำนั้นอีกเลย ที่ถ้ำพญานาคนี้ หลวงปู่แหวน เข้าไปอยู่ ๑ วัน หลวงปู่ตื้อเข้าไปอยู่ ๓ วัน แต่ละองค์ที่เข้าไปอยู่ต่างถูกพญานาคตำหนิกล่าวโทษเอาทั้งสิ้น พระท่านอยู่ไม่ได้ เพราะส่งจิตออกไปดูทีไร เห็นพญานาคคอยจ้องหาเรื่องตำหนิอยู่ตลอดเวลา

เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านก็เข้าไปอยู่ภายในถ้ำนั้น ๙ วัน ๙ คืน โดยไม่ออกมาเลย ในวันที่ ๑๐ ท่านจึงออกมา หลังจากฉันจังหันเสร็จแล้ว ท่านได้เล่าให้คณะศิษย์ฟังว่า ท่านเข้าไปช่วยเจ้าของผู้สร้างเจดีย์ เขาห่วงเจดีย์ของเขา เขาไปไหนไม่ได้ท่านจึงไปช่วยแนะนำเขา เวลานี้เขาไปแล้ว

ในเรื่องนี้มีความว่า ที่นั้นมีวิญญาณหญิงสาวกับสามเณรที่เป็นน้องชายมาวนเวียนอยู่ ท่านจึงถามว่ามาเดินอยู่ทำไม วิญญาณก็เล่าให้ฟังว่า พวกเขาสร้างเจดีย์ไว้ยังไม่เสร็จ ก็ต้องมาตายเสียก่อน เขาจึงกังวลกับเรื่องนี้ ยังไปไหนไม่ได้

ท่านพระอาจารย์มั่น จึงเทศน์ให้สติแก่วิญญาณสองพี่น้อง มีใจความว่า :-

สิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรไปทำความผูกพัน เพราะไม่สามารถเอากลับมาให้เป็นปัจจุบันได้ มีแต่จะทำให้กังวลและเป็นทุกข์ ส่วนอนาคตก็ไม่ควรไปห่วงไปเกี่ยวข้อง อดีตควรปล่อยไว้ตามอดีต อนาคตก็ควรปล่อยไว้ตามกาลของมัน ปัจจุบันเท่านั้นจึง

ธรรมดาของปลาย่อมเห็นน้ำเป็นของสนุกเพลิดเพลินฉันใด
บุคคลผู้หนาแน่นไปด้วย ‘อวิชชา’
ก็ย่อมเห็นเรื่องยุ่ง ๆ เป็นของเพลิดเพลิน เป็นของสนุก
เหมือนกับปลาที่เห็นคลื่นในน้ำเค็ม
เป็นของสนุกสำหรับตัวมัน ฉันนั้น

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
๑๗ สิงหาคม ๒๔๙๙

ถ้ำเชียงดาว มงคลสถานแห่งที่ ๓ ที่ท่านพระอาจารย์มั่น สั่งให้ท่านพ่อลีไปวิเวกภาวนา

จะทำให้สำเร็จประโยชน์ได้ เพราะอยู่ในฐานะที่สามารถทำได้

การสร้างพระเจดีย์ เราสร้างด้วยหวังบุญหวังกุศล ไม่ได้สร้างเพื่อหวังเอาก้อนอิฐก้อนหินปูนทรายในองค์พระเจดีย์ติดตัวไปด้วย สิ่งที่เป็นสมบัติของเราในการสร้างพระเจดีย์ ก็คือ บุญ ที่เราจะเอาติดตัวไปได้ เราไม่ได้เอาสิ่งก่อสร้าง วัตถุทานต่าง ๆ ที่สละแล้วนั้นเอาติดตัวไปด้วย เราเอาไปได้เฉพาะส่วนนามธรรมที่เกิดจากการสละวัตถุทานเหล่านั้น นั่นคือตัวบุญกุศล

เจ้าของผู้คิดเป็นกุศลเจตนาขึ้นมา ให้สำเร็จเป็นวัตถุไทยทานต่าง ๆ นั้น คือ ใจ ใจนี่แหละเป็นผู้ทรงบุญ ทรงกุศล ทรงมรรค ทรงผล ทรงสวรรค์ นิพพาน และใจนี่แหละเป็นผู้ไปสู่สวรรค์นิพพาน นอกจากใจไม่มีอะไรไป

“ถ้าคุณทั้งสอง ยินดีเฉพาะกุศลผลบุญ ที่ทำได้จากการสร้างพระเจดีย์ไปเท่านั้น ไม่มุ่งจะแบกหามพระเจดีย์ไปสวรรค์นิพพานด้วยคุณทั้งสองก็ไปอย่างสุคโต หายห่วงไปนานแล้ว เพราะบุญเป็นเครื่องสนับสนุน บุญจึงไม่เปลี่ยนแปลงเป็นบาปตลอดกาล

คุณทั้งสองสร้างบุญญาภิสมภารมา เพื่อยังตนไปสู่สุคติแต่กลับมาติดกังวลในอิฐในปูนเพียงเท่านี้ จนเป็นอุปสรรคต่อทางเดินของตนซึ่งทำให้เสียเวลาไปนาน

ถ้าคุณทั้งสอง พยายามตัดความขัดข้องห่วงใยที่กำลังเป็นอยู่ออกจากใจ ชั่วเวลาไม่นานเลย จะเป็นผู้หมดภาระผูกพัน คุณมีจิตมุ่งมั่นในภพใด จะสมหวังในภพนั้น เพราะแรงกุศลที่ได้พากันสร้างมาพร้อมอยู่แล้ว”

หลังจากนั้น หลวงปู่มั่น ก็สอนดวงวิญญาณให้รักษาศีลห้า สอนอานิสงส์ของทาน ศีล ภาวนา และหลักธรรมอื่น ๆ จนดวงวิญญาณคลายการติดยึด แล้วไปเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์พิภพในลำดับต่อมา

วันหนึ่ง ขณะที่เตรียมบาตรจะออกไปบิณฑบาต ท่านพระอาจารย์มั่น พูดขึ้นมาว่า

“เมื่อคืนนี้ขณะที่ภาวนาอยู่ได้นิมิตไปว่า บนยอดเขาเชียงดาวนี้มีถ้ำอยู่แห่งหนึ่ง เป็นที่อยู่ของพระปัจเจกพุทธเจ้าในสมัยโบราณ ถ้ำนั้นกว้างขวางน่าอยู่ แต่พวกเราไปอยู่ไม่ได้ เพราะไม่มีอาหารนอกจากไม่มีอาหารแล้ว ขึ้นไปก็ขึ้นไม่ได้ เพราะไม่มีทางขึ้น”

หลวงปู่มั่น พูดแล้วก็นิ่งอยู่ **หลวงปู่ตื้อ** จึงพูดขึ้นว่า “วันนี้ฉันเสร็จแล้ว กระผมจะขึ้นไปดูได้ไหม”

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม เคยธุดงค์มาถ้ำเชียงดาว กับท่านพระอาจารย์มั่น

ท่านอาจารย์ใหญ่กล่าวว่า “จะขึ้นไปได้อย่างไร มันไม่มีทางขึ้น”

หลวงปู่ตื้อว่า “ไม่มีทางขึ้นก็จะลองดู คงจะพอมีทางบ้าง”

หลวงปู่แหวน เล่าว่า “ท่านอาจารย์ใหญ่นิ่งอยู่ไม่ได้พูดว่ากระไร เพราะทราบนิสัยกันดีว่า หลวงปู่ตื้อมักจะทำอะไรแผลง ๆ อยู่เสมอ แม้แต่เถียงท่านอาจารย์ใหญ่ก็เคยเถียง ซึ่งท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่สำหรับองค์อื่นแล้วอย่าว่าแต่เถียงเลย ทำอะไรไม่ถูกแม้เพียงเล็กน้อย ท่านก็ถือเป็นเรื่องใหญ่ ต้องเทศน์กันเป็นเรื่องเป็นราวไปทีเดียว”

“วันนั้น เมื่อฉันอาหารเสร็จแล้วก็ลองขึ้นไปดูกัน เดินค้นหากันอยู่นานมองเห็นยอดเขาลูกหนึ่งสูงชะลูดขึ้นไป เห็นว่าแปลกกว่าที่อื่น ๆ จึงปีนขึ้นไปดู เมื่อขึ้นไปใกล้ มองเห็นปากถ้ำ แต่เมื่อสำรวจลู่ทางที่จะขึ้นไปหาถ้ำนั้นไม่มีทางขึ้น

หลวงปู่ตื้อ ได้พยายามจนสุดความสามารถจะขึ้นไปให้ได้ โหนเถาวัลย์ขึ้นไป เมื่อขึ้นไปสุดเถาวัลย์แล้วขึ้นต่อไปอีกไม่ได้ จึงต้องล่าถอยกันลงมา ซึ่งก็ตรงกับคำบอกเล่าของท่านอาจารย์ใหญ่จริง ๆ”

แต่กาลเวลาได้ผ่านไปจนถึงสมัยปัจจุบัน เชียงดาวกลายไปเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของคนทุกเพศทุกวัย

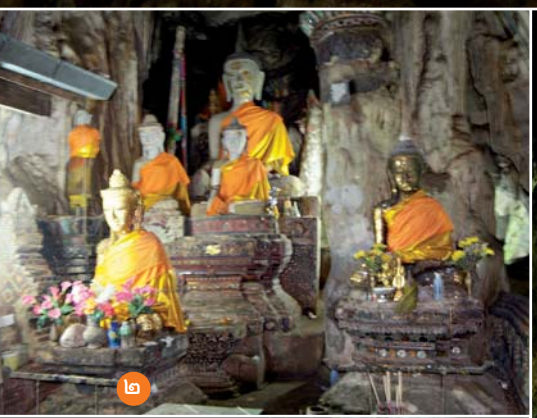
เชียงดาวจึงเปลี่ยนสถานภาพ จากรมณียสถานของนักปฏิบัติธรรมในสมัยก่อนกลายมาเป็นรมณียสถานสำหรับนักทัศนาจร

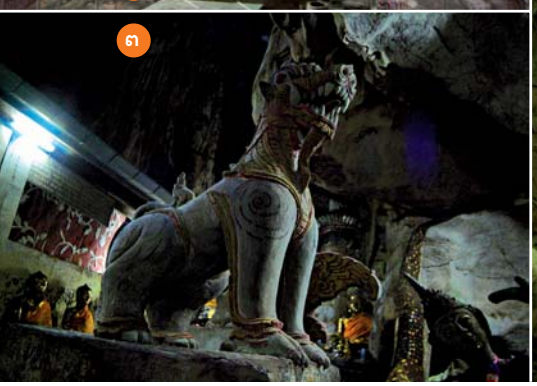
เชียงดาวจึงกลายเป็นอโคจรสถานสำหรับสมณะผู้รักสงบ

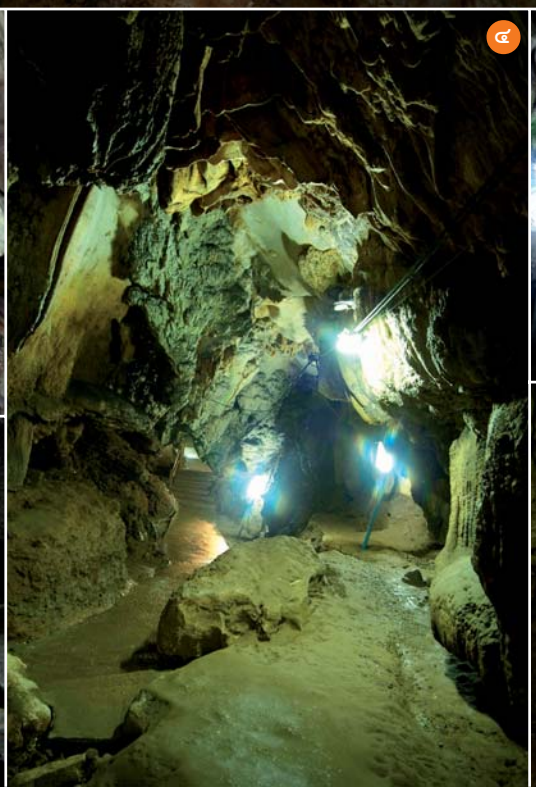
คำว่า ‘เชียงดาว’ เป็นสถานที่อันเป็นมงคลที่หนึ่งในประเทศไทย

จึงเป็นเพียงอดีตอันไกลโพ้นเท่านั้น”

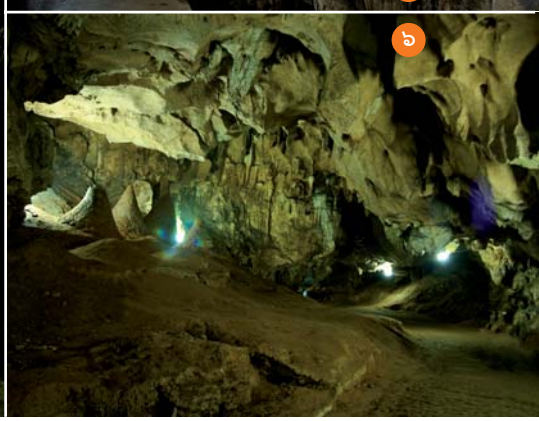

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๑-๗. ถ้ำเชียงดาว มงคลสถานแห่งที่ ๓ ท่านพ่อลีได้พบธรรมอัศจรรย์

ท่านพ่อลีเล่าเรื่องที่ได้ธรรมอัศจรรย์ที่ถ้ำเชียงดาวไว้ว่า...

“...เราขึ้นไปพักอาศัยในถ้ำเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งท่านพระอาจารย์มั่นเคยมาพักแล้ว จากนั้นจึงเดินทางต่อไปถึงถ้ำเชียงดาว เมื่อวันขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๓ ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ บำเพ็ญความพากเพียรภาวนา ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนจิตหมุนโดยสมาธิธรรมไม่หยุดหย่อน จิตใจมั่นคงแน่นปึกขึ้นโดยลำดับ ไม่แสดงอาการกวัดแกว่งอย่างที่เคยเป็นมา เป็นที่อบอุ่นในทางธรรม ไม่อาลัยในทางโลก

ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ กลางเดือน ๓ ตรงกับมาฆบูชาได้ตั้งใจปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวก ๑,๒๕๐ รูป ตั้งแต่หัวค่ำถึงเวลา ๓ ทุ่มเศษ ***จิตสงบแน่วแน่ดี ปรากฏลมและแสงสว่าง พุ่งออกจากตัวโดยรอบในบริเวณนั้น ได้กำหนดลมหายใจอันละเอียด จนไม่ปรากฏว่ามีลมหายใจอยู่เลย เงียบสนิท จิตสงบ นิ่งไปเฉย ๆ ไม่มีความคิดปรุงแต่งใด ๆ เข้ามากล้ำกราย ความคิดปรุงหายไปสิ้น สัญญาสังขารดับสนิท รู้สึกโล่งโปร่งสว่างข้างใน จิตเกิดมีอิสรภาพในตัว ระงับเวทนาได้ฉับพลัน***

ปรากฏบทธรรมผุดขึ้นในดวงจิตว่า ***“ให้เพ่งดู พิจารณาดู ภพ ชาติ ตาย เกิด อวิชชา ว่าเป็นมาอย่างไร”*** ได้ปรากฏนิมิตขึ้น เหมือนเรามองเห็นด้วยตาเปล่าว่า ***“ความเกิด ความตาย เหมือนสายฟ้าแลบ”*** จึงเพ่งพิจารณาต่อไปถึงเหตุแห่งความเกิดและเหตุแห่งความตาย และเพ่งพิจารณาถึงคำว่า ***“อวิชชา”*** ความไม่รู้ คือ ***“ไม่รู้อะไร”***

รู้อย่างไร จึงจะเรียกว่า ***"รู้อวิชชา"*** รู้อย่างไรจึงจะเรียกว่า ***"รู้วิชชา"*** ทบทวนเพ่งพินิจพิจารณาอยู่อย่างนี้เป็นเวลาเกือบสว่าง เกิดความสว่างในวิปัสสนาปัญญา จิตกำหนดรู้ฐีติธรรม เป็นที่น่าอัศจรรย์

รู้วิชชาและอวิชชา

ท่านพ่อลีได้อธิบายเรื่องรู้วิชชาและอวิชชาอันเป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติภาวนาที่ถ้ำเชียงดาวไว้ว่า

รู้วิชชาคือ ***ไม่ใช่รู้ธรรมดา คือมันมาล้างวิชาเก่า สัญญาที่เคยรู้มาในทางโลกและทางธรรม จำได้มากน้อยเพียงใด ล้างเกลี้ยง! ปล่อยให้มันดับไปหมด ยังเหลือแต่ดวงจิตตั้งเที่ยง***

ไม่เอียงไปข้างหน้า ไม่เอียงไปข้างหลัง

ไม่เอียงไปข้างซ้ายคือ ***อัตตกิลมัตถานุโยค*** *คือความไม่พอใจ*

ไม่เอียงไปข้างขวา คือ ***กามสุขัลลิกานุโยค*** *คือความพอใจ*

จิตนิ่งสงบเป็นกลาง วางเฉย ตั้งตระหง่าน เป็น **สัมมาสมาธิ**

เมื่อสัมมาสมาธิเกิดขึ้นในจิต มันก็มีเงา มองเห็นเงาปรากฏ **เกิดวิปัสสนากรรมฐาน "วิปัสสนากรรมฐาน"** คือ **"ตัววิชชา"**

วิปัสสนากรรมฐานเป็นตัวปฐมวิชชา มี ๘ อย่างคือ **วิปัสสนาญาณ อิทธิวิธี มโนมยิทธิ ทิพพจักขุ ทิพพโสต เจโตปริยญาณ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ และอาสวักขยญาณ**

...วิชชาทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากสัมมาสมาธิ คนไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่มีเกิดรับรองเด็ดขาด จะฉลาดมากน้อยเพียงใดก็ตาม มันไม่สำเร็จเป็นวิชชา มันก็ตกอยู่ในอำนาจของอวิชชา ทั้งนั้น...

วิชชาแปดประการนี้ **มันเกิดจากสัมมาสมาธิ** สิ่งเห็นผิด ผิดจริง สิ่งเห็นถูก ถูกจริง ถ้าจะกล่าวตามเหตุตามผลได้แก่ **เห็นอริยสัจธรรม**

๑. วิปัสสนาญาณ... เมื่อดวงจิตเห็นแจ้งชัดในกองทุกข์เช่นนี้ คือเห็นทุกข์ เป็นตัววิปัสสนาเกิดขึ้นในดวงจิต ส่วนอนัตตา มาพิจารณาถึงสิ่งสภาพทั้งหมด เราไม่ยึดสิทธิ เราไม่แสดงอำนาจ ไม่แสดงอิทธิพลว่าเก่งกาจสามารถทำลายสิ่งที่เป็นอนัตตานั้น

ให้อยู่ในอำนาจ เราจะไปกีดกันกั้นความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ไม่สำเร็จ เมื่อไม่สำเร็จ ทีนี้มันจะแก่ก็ให้มันแก่ไปเถิด มันจะเจ็บก็ให้มันเจ็บไปเถิด มันจะตายก็ให้มันตายไปเถิด ไม่แสดงความดีใจในความตายของตนและคนอื่น ไม่แสดงความเสียใจในความตายของตนและคนอื่น ทำจิตเป็นกลางวางเฉย เป็น ***สังขารุเปกขาญาณ*** ปล่อยสังขารตามสภาพ

๒. อิทธิวิธี... เมื่อเราได้ปราบปรามเสี้ยนหนามเหล่านี้ ให้ราบรื่นไปจนหมด สบายใจเอาละซีทีนี้ เราก็จะได้วิชชาเป็นอาวุธ **"วิชชาเป็นอาวุธ"** คือ ***อิทธิวิธี***

เราสามารถที่จะแสดงฤทธิ์ขึ้นโดยทางใดทางหนึ่ง มีปาฏิหาริย์เกิดขึ้น

แสดงปาฏิหาริย์ทางกาย แสดงปาฏิหาริย์ทางวาจา แสดงปาฏิหาริย์ทางจิต ทำฤทธิ์เดชได้ต่างๆ เป็นเครื่องใช้สอย เป็นศาสนีย์ ทำกิจของพระศาสนา นี่คือ **"อิทธิวิธี"** มีอาการหลายอย่าง เดินในน้ำไม่เปียก เดินในไฟไม่ร้อน ตากฝนไม่เปียก ตากลมไม่หนาว ตากแดดตากฝนอดทนแข็งแกร่ง ทำให้เป็นคนแก่คนเฒ่า ถ้าคนแก่ทำให้เป็นคนหนุ่ม คนสูงทำให้เป็นคนต่ำ คนต่ำทำให้เป็นคนสูง ดัดแปลงร่างกายได้หลายอย่างหลายประการ ถ้าไปสอนคนแก่ท่านก็ทำร่างกายแก่ คนแก่กับคนแก่คุยกันมันสนุก ไม่มีอาการระแวง ถ้าท่านไปพบกับพวกสาว ๆ สวย ๆ ท่านก็ทำตัวเป็นหนุ่มขึ้นมันสนุก ผู้หญิงสาว ๆ ก็สนุก ตัวท่านเองก็สนุก คุยกันไม่เบื่อ นี่ท่านเรียกว่า ***อิทธิวิธี***

๓. มโนมยิทธิ เกิดฤทธิ์ขึ้นทางจิต ดวงจิตมีฤทธิ์ จะไปไหนก็ไปได้ อยากไปเที่ยวในนรกก็ไปได้ อยากไปเที่ยวดูในสถานที่ต่าง ๆ ไปวิเวก บางคราวก็ไปเที่ยวอยู่เมืองนรก สบายดี ไปเล่นอยู่กับพวกสัตว์นรก ไปหยอกพวกสัตว์นรก คนใดบาปน้อยก็ขึ้นมาสนทนา ฝากข่าวกุศลมาหาญาติ บุคคลที่ได้คำสั่งมาจากนรกก็มาแนะนำสั่งสอนพวกญาติให้ทำบุญ นี่ไปเที่ยวเมืองนรก

บางคราวก็ไปเที่ยวกับพวกสัตว์เดรัจฉาน ไปสนทนากับพวกสัตว์นกเอี้ยง นกสาลิกา นกฮูก นกอะไรก็ตาม หรือสัตว์สี่เท้าก็ดี สองเท้าก็ดี ไปอยู่ในป่าในดงพงไพรก็ดี ไปสนทนาคุยกับสัตว์มันก็สนุกละซีทีนี้ มันสนุก ไม่เหมือนคุยกับคน คุยกับคนมันลำบาก คุยกับสัตว์มันสบาย ไม่ต้องพูดมาก เพียงแค่นึกในใจ สนทนากันไป เล่าเรื่องอะไรต่าง ๆ ถามข่าวถามคราว ว่าแกไปอยู่เป็นสัตว์ กินอะไร กินอิ่มหนำสำราญดีอยู่ละหรือ

เห็นมนุษย์แล้ว เจ้า.....ยังไง อย่างนี้เป็นต้น

แล้วก็ไปเที่ยวในเมืองเปรต เมืองเปรตยิ่งสนุก เปรตมันมีหลายจำพวก สนุกมาก พวกเปรตบางตัวหัวเท่าตุ่ม ปากเท่ารูเข็ม

บางตัวขายาวตั้งสามวา บางตัวแขนขามันสั้น เพียงคืบเดียวเท่านั้นแหละ น่าดูเหมือนกับตัวการ์ตูนนั่นแน่ะ

บางพวกก็มีแต่ริมฝีปากข้างล่าง ข้างบนไม่มี

บางพวกริมฝีปากขาดหมด มีแต่ฟันแหงแก๋

บางพวกก็ตาโตโปนออกมาเท่าลูกมะพร้าว

บางพวกก็เล็บมือยาวเท่าใบตาล มันสนุก น่าดู น่าชม

บางตัวก็อ้วนเสียจนไปไม่รอด บางตัวก็ผอมโกโรโกโส มีแต่กระดูก

บางพวกก็ชนกัน บางพวกก็กัดกัน บางพวกก็ตีกัน นี่พวกเปรต

นี่ก็สนุก เรียกว่า **"มโนมยิทธิ ฤทธิ์ทางดวงจิต"** เมื่อดวงจิตตั้งมั่นก็ไปดูไปชม

บางทีก็ไปเที่ยวเมืองพญานาค

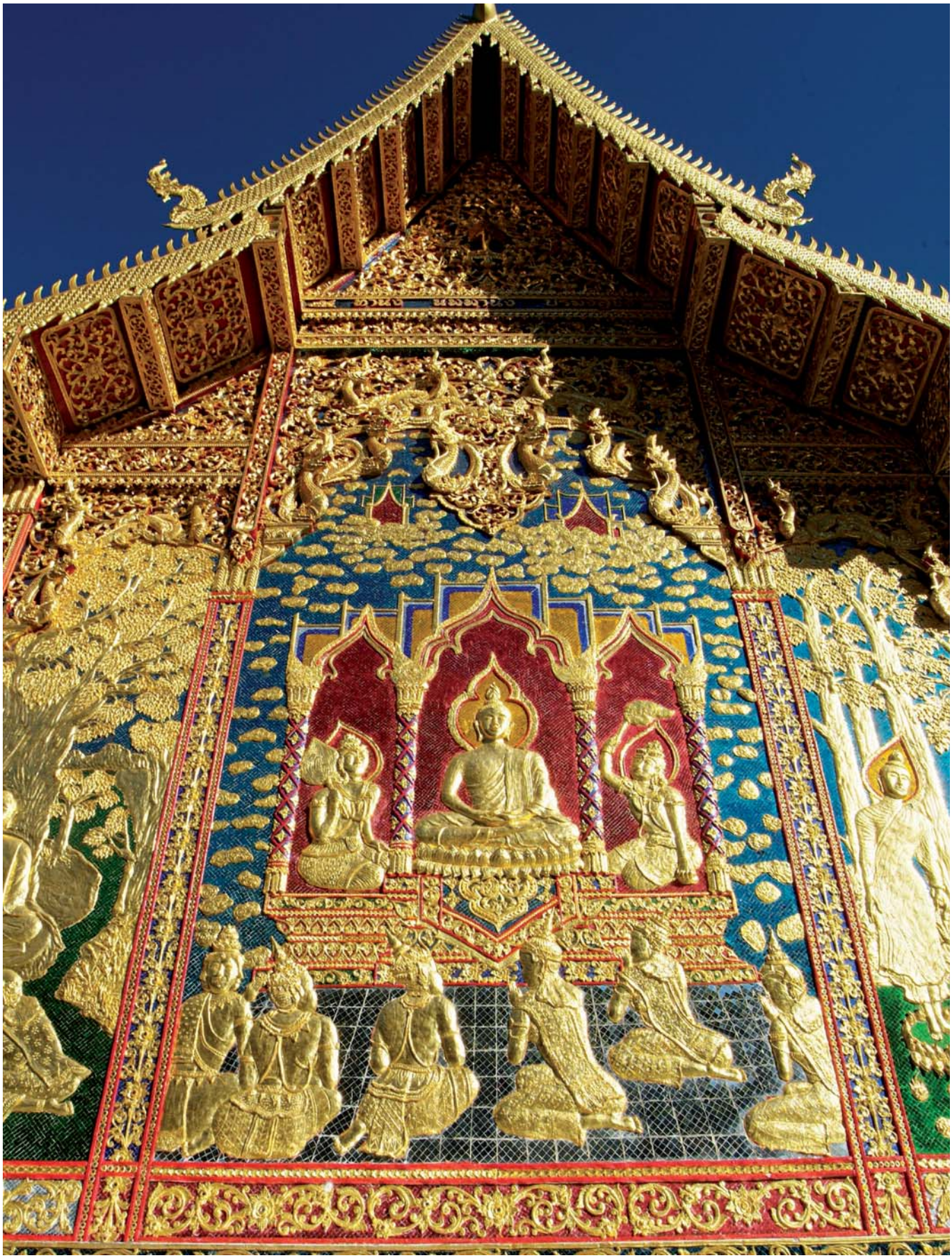
บางทีก็ไปเที่ยวในเมืองมนุษย์

บางทีเบื่อมนุษย์ก็ขึ้นไปเล่นกับพวกเทวดา ไปดูนางงามในเมืองสวรรค์ ในชั้นจาตุมหาราชิกา ไปเที่ยวในชั้นยามา ตาวติงสา จนตลอดไปเที่ยวถึงพรหมแน่ะ ดวงจิตไปได้ไม่ขัดไม่ข้อง นี่เกิดเป็นมโนมยิทธิ อำนาจของดวงจิต นี่ก็เป็น **"วิชชา"**

๔. ทิพพจักขุ ตาทิพย์ ตาสองชั้นตานอกเรียกว่า **มังสะจักขุ** ดูโลกมนุษย์ ดูโลกเทวดา

ภาพเปรตจำลอง

เทวบุตร เทพธิดา เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

ปัญญาจักขุ ตรวจกิเลสของมนุษย์ มนุษย์กิเลสหยาบ มนุษย์กิเลสหนา มนุษย์มีศรัทธา มนุษย์ไม่มีศรัทธา มนุษย์มีนิสัย มนุษย์ไม่มีนิสัย ไตร่ตรองพินิจพิจารณาด้วยปัญญาภายใน เรียกว่า **"ปัญญาจักขุ"**

๕. ทิพพโสต หูทิพย์ หูนอกคือหูหนัง หูในมันได้แก่หูใจ หูทิพย์มันสบายไม่ต้องไปนั่งฟังให้มันลำบาก ต้องการฟังอะไรล่ะ ฟังได้ทุกอย่าง

เปรตมันคุยอย่างไรกัน ฟังได้ยิน สัตว์มันคุยกันฟังได้ยิน พวกเทวดาคุยกันอย่างไร ว่าสวรรค์แสนสุข ก็ฟังได้ยิน ฟังได้ทุกอย่างเว้นแต่ไม่ต้องการ เหมือนวิทยุ ถ้าเปิดก็ได้ยินเสียง ถ้าหนวกหูก็ไม่ต้องเปิด ผู้มีวิชชาข้อนี้ ถ้าต้องการฟังเล่นก็เปิดขึ้น ฟังไป ถ้าไม่ต้องการ ปิดปั๊บสบายใจ นี้เรียกว่า **ทิพพโสต** นี่ก็เป็นวิชชาข้อหนึ่ง

๖. เจโตปริญาณ รู้จักวาระน้ำจิตของสัตว์ในโลก คือดวงจิตของมนุษย์พุทธบริษัทจะคิดดีคิดชั่วคิดต่ำคิดสูง คิดเลวคิดหยาบ ทราบได้ด้วยปัญญา ข้อนี้เรียกว่า **เจโตปริยญาณ** เป็นวิชชาสำคัญข้อหนึ่ง

๗. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติได้ (ดูท่านพ่อลีระลึกชาติ หน้า ๔๑)

๘. อาสวักขยญาณ ทำความคิดให้แจ่มใส ทำใจให้สะอาด ล้างกวาดอวิชชาตัณหา อุปาทาน ออกจากจิต ไม่ให้อวิชชาเข้ามาเกิดในดวงจิต ไม่มีตัณหามาเป็นเจ้าเรือนในดวงจิต ไม่มีความยึดถือ เมื่อบุคคลผู้ใดมาคลายกิเลสของตน **กามชะโห** ไม่ติดในกิเลสกาม ไม่ติดในพัสดุกาม **ทิฏฐิชะโห** ไม่ติดในความคิดความเห็น **อวิชชาชะโห** ไม่หลงไปเห็นว่าอวิชชาเป็นวิชชา ปล่อยวางเสียได้ ไม่ยึดไม่ถือ ความชั่วก็ไม่ยึดไม่ถือ ความดีมีอยู่ในตนก็ไม่ยึดถือ ปล่อยดี คายความดี คายความชั่วออก ไม่ยึดชั่วเป็นของตน ไม่ยึดดีเป็นของตน ปล่อยวางตามสภาพนั่นชื่อว่า **อาสวักขยญาณ** จิตนั้นก็ไม่มีอาสวะกิเลส นี่เรียกว่าเป็นตัว **นิโรธสัจจะ** สำเร็จด้วยการประพฤติปฏิบัติให้เกิดวิชชา นี่วิชชาเกิดขึ้นจากภาวนาเป็นอย่างนี้

ส่วน **"อวิชชา"** นั้นเป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม คือ ไม่รู้จักอดีตที่ล่วงไปแล้ว ไม่รู้จักอนาคตที่ยังมาไม่ถึง ไม่รู้จักปัจจุบัน คือ ความเกิดขึ้น ดับไป ของรูปและนาม คือ กาย ใจ

ถึงรู้ได้ก็ขั้นสัญญา ซึ่งจำกันมาจากคนอื่นเขาว่า ไม่ใช่ความรู้ของตนที่สร้างขึ้น ย่อมตกอยู่ในอวิชชาทั้งสิ้น

แม้จะปรารภถึงเรื่องปัญญาสักปานใดก็ดีก็ยังไม่พ้น เช่น รู้ว่าสิ่งทั้งหลายมันไม่เที่ยง ก็หลงไปกับสิ่งที่ไม่เที่ยงนั่นแหละ รู้ในสิ่งที่เป็นทุกข์ก็หลงใหลไปในสิ่งที่เป็นทุกข์ รู้ว่าเป็น **"อนัตตา"** ก็หลงไปในสิ่งที่เป็นอนัตตานั่นแหละ รู้อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็ไม่รู้จริง

รู้จริงนั้นรู้อย่างไร? รู้จริงนั้นรู้อย่างนี้ คือ รู้ได้สองหน้า ละได้สองทาง วางได้ทั้งหมด คือ *รู้ของเที่ยง รู้ของไม่เที่ยง รู้ทุกข์ รู้สุข รู้อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน รู้อัตตา คือ ตัวตน* นี่เรียกว่า **"รู้ได้สองหน้า ละได้สองทาง วางได้ทั้งหมด"** ไม่ยึดเอาอดีต อนาคต ปัจจุบัน จิตนั้นจึงไม่ใช่จิตไปข้างหน้า ข้างหลัง ตั้งอยู่ก็ไม่ใช่ เมื่อทำได้เช่นนี้เรียกว่า **"วางได้ทั้งหมด"** ยาวเทว ฌาณมตฺตาย ปติสฺสติมตฺตาย อนิสฺสิโต จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ **"ไม่ยึดถือสิ่งใด ๆ ทั้งหมดในโลกนี้"**

เมื่อเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งแล้วก็ได้ออกจากสมาธิ รู้สึกตัวว่า ใจเบา กายเบา ปลอดโปร่ง กระปรี้กระเปร่า อิ่มอกอิ่มใจอัศจรรย์เป็นอย่างมาก อย่างที่ไม่เคยเป็นและปรากฏมาก่อน

ธุดงค์ถ้ำปากเปียง ถ้ำจันทร์ ถ้ำตับเต่า

ในวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ เรา(ท่านพ่อลี)ได้ออกเดินทางกับพระภิกษุเขียน ไปจากถ้ำเชียงดาว ไปพักอยู่ที่ถ้ำปากเปียง และถ้ำจันทร์ ไปพักอยู่ที่ถ้ำนี้ก็สบายดีไม่มีเหตุการณ์อันใดปรากฏขึ้น

ต่อจากนี้ได้ออกเดินทางมุ่งไปอำเภอฝาง ไปพักอยู่ที่ **"ถ้ำตับเต่า"** บริเวณถ้ำตับเต่าในสมัยนั้นยังไม่มีหมู่บ้านคน

ได้ไปพบหลวงพ่อแก่ ๆ องค์หนึ่งชื่อ **"หลวงตาพา"** ได้เดินเข้าไปถึงปลายถ้ำปรากฏว่ามีสวนกล้วย สวนมะละกอ มีธารน้ำไหลใสสะอาด มีถ้ำใหญ่อยู่ ๒ ถ้ำ ถ้ำยาว ๑ ถ้ำ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปโบราณเก่าแก่ตั้งเรียงรายอยู่หลายสิบองค์ ส่วนถ้ำยาวเวลาจะเข้าไปต้องจุดตะเกียงเจ้าพายุ เดินเข้าไปสูงบ้างต่ำบ้าง ผ่านซอกหินเข้าไปประมาณ ๓๐ นาที จะได้พบพระเจดีย์เล็ก ๆ องค์หนึ่งอยู่ในถ้ำลึก สร้างไว้ในสมัยใดไม่มีใครทราบ เราภาวนาอยู่ที่นี่ไม่นานนัก

ธุดงค์ผ่านแม่น้ำกกและป่าดงใหญ่

...จากนั้นได้ออกเดินทางข้ามผาป่าดงไปบ้านแม่น้ำกก มีเนินเขาสูงอยู่ทางทิศตะวันออก ในเวลากลางคืนหนาวจนสั่น เสียงเสือร้องคำรามลั่นภูเขา ในหมู่บ้านนี้ไม่มีวัด แต่มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่องค์หนึ่ง หน้าตักกว้างประมาณ ๑ ศอกคืบ รูปร่างสะสวย มีผู้ไปอาราธนามาจากกลางดง

พักอยู่ในบ้านแม่น้ำกก ๒ คืน จึงเดินทางข้ามดงใหญ่ ได้พบโยมผู้ชายคนหนึ่ง ซึ่งจะเดินไปในทางเดียวกัน เราจึงได้เพื่อนร่วมทาง

ขณะจะออกเดินทางได้มีโยมแก่ ๆ คนหนึ่ง พูดขึ้นว่า "ตุ๊เจ้า...เดินทางคราวนี้จะไปพบสถานที่ที่เขาบวงสรวงแห่งหนึ่งอยู่กลางป่า เมื่อถึงสถานแห่งนี้ ถ้าพลบค่ำตุ๊เจ้าบ่ควรนอนเป็นอันขาด ให้ไปพักนอนที่อื่นเพราะที่ตรงนั้นผีป่าดุมาก ไม่ว่าใครผ่านไปพักนอน ต้องถูกผีหลอกรบกวนตลอดทั้งคืน"

แกเล่าอย่างน่ากลัวอีกว่า "ตุ๊เจ้า... ตรงนั้นมันมีผีแปลงร่าง บางคราวเป็นนก บางคราวเป็นเสือ บางคราวเป็นกวาง มาคอยรบกวนไม่ให้นอนตลอดทั้งคืน"

แต่เราไม่สนใจเดินตรงเข้าดงใหญ่ คณะที่เดินทางมี ๓ คน คือ เรา พระเขียน และโยมผู้ชาย เมื่อเดินเข้าดงไปกลางป่าทึบ ก็ได้พบสถานที่ดังกล่าว ที่ยายแก่เล่าไว้จริง ๆ พระเขียนเกิดความกลัวปอดแหกขึ้นทันทีแล้วพูดขึ้นว่า

"ท่าน... อา... อาจารย์อย่าพักที่นี่เลยนะ"

เราบอกว่า "พักที่นี่แหละ เป็นผีอะไร ก็ให้รู้กันในคืนนี้ เครื่องบูชาเซ่นสรวงผีต่าง ๆ ให้โยมรื้อออกเอาไปเผาไฟให้หมด ผีอะไรจะมีดีกว่าพระ ผมไม่กลัว" พูดจบชำเลืองดูหน้าพระเขียนซีดเหมือนไก่ต้ม

เราระลึกถึงคำสอนท่านพระอาจารย์มั่นที่ว่า...

"ไปอยู่ในป่าเปลี่ยว ภุมมเทวดามักดื้อทดลองเสมอทีเดียว ไปอยู่ที่เข็ดขวางเช่นนี้ต้องระวัง หมั่นตรวจจิตเสมอ"

แสงพระอาทิตย์ลับไป ความมืดมิดเข้ามาแทนที่ โยมได้ก่อกองไฟขึ้น ทำวัตรสวดมนต์ เราจึงเอ่ยขึ้นว่า **"ขอให้พวกเราเชื่อมั่นในพระพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ ขอให้ทุกคนเชื่อมั่นจริง ๆ แล้วตรวจดูจิตและศีลธรรมว่าบกพร่องตรงไหน"**

ในคืนนั้นเราได้อธิษฐานอยู่รุกขมูลร่มไม้ ผูกกลดติดกับต้นไม้ และใช้ท่อนไม้หนุนศีรษะ นอนอย่างมีสติ ทรมานตัวไม่กลัวต่อความทุกข์ยากลำบาก ทุกคนให้นอนอยู่ในระยะร้องเรียกได้ยินเสียงกัน

เนื่องด้วยการเดินทางตรากตรำมายาวนาน ร่างกายก็เหนื่อยล้า พระเขียนจอมขี้กลัวยังอุตส่าห์ มีอารมณ์นอนกรนและละเมอเพ้อพก สร้างบรรยากาศให้แสนน่ากลัวน่าหวาดเสียวยิ่งขึ้นไปอีก

สักครู่หนึ่งก็ได้ยินเสียงคนโหยหวนมากระซิบบอกว่า

“ท่าน...รีบลุกขึ้น จะมีเหตุร้าย”

เราจึงสะดุ้งตื่น ลุกขึ้นมา ได้ยินเสียงดังซู่ ๆ ซ่า ๆ ในบริเวณรอบ ๆ ห่างจากที่พระเขียนนอนอยู่เพียง ๕ วา เรารีบจุดเทียน แล้วร้องเรียกปลุกทุกคน ให้ลุกนั่งสวดมนต์

สักพักก็ได้ยินเสียงนกร้องแปลกหู ตรงกับคำบอกเล่าของยายแก่ แกว่าถ้านกร้องจะมีผีตะมอยมาดูดกินเลือด

ตอนเช้ามืดเดินไปดูรอบ ๆ ที่พัก เห็นรอยเสือขุดดินเป็นทางยาว พร้อมด้วยขี้ใหม่ ๆ ของมัน รอยเท้ามันเดินวนเวียนอยู่ข้างที่พักเรานี่เอง... เสือมันจะมากินพวกเรา แต่เดชะบุญคุ้มครองให้ปลอดภัย

จากนั้นก็ออกเดินทางต่อไปยังภูเขาเล็ก ๆ มีธารน้ำตกใสสะอาด เสียงน้ำตกดังสนั่น จึงหยุดพัก ๑ คืน ในคืนนี้ไม่ปรากฏว่ามีเหตุอะไรเกิดขึ้น โยมผู้ชายที่เดินทางมาด้วยได้ขอแยกทางไปที่อื่น

วันรุ่งขึ้นได้ออกเดินทางไปจนถึงเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เข้าพักอาศัยอยู่ในสวนแห่งหนึ่งประมาณ ๒-๓ วัน แล้วก็ออกเดินทางต่อไปยังตัวจังหวัดเชียงราย ได้ไปพักที่ป่าช้าเล็ก ๆ นอกเมือง พบกับหลวงพ่อองค์หนึ่ง เคยเป็นลูกศิษย์เรามาตั้งแต่ยังไม่ได้บวช ชื่อ **“หลวงตาหมื่นหาญ”**

จากนั้นเราได้ธุดงค์ล่องป่าผ่านมาทางจังหวัดพะเยา และจังหวัดลำปาง ได้พักที่ **“ถ้ำแก่งหลวง”** พักอยู่ที่นี้ ๓ คืน รู้สึกสบายเพราะเป็นสถานที่สงบสงัดดี ออกไปบิณฑบาตในหมู่บ้านก็ไม่มีใครสนใจใส่บาตร ต้องฉันข้าวเปล่าอยู่ ๒ วัน เกลือแม้แต่

บุษบกบรรจุอัฏฐิธาตุพระบูรพาจารย์ คือ ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม วัดป่าสาลวัน

ก้อนเดียวก็ไม่มี พระเขียนหมดเรี่ยวแรงเดินธุดงค์ต่อไม่ไหว เราจึงเดินมุ่งหน้าไปก่อน

เดินฝ่าป่าเขาท่องเที่ยวมาเรื่อย ๆ ถึงจังหวัดอุตรดิตถ์ เดินทางผ่านตลาดไปพักอยู่ที่ป่าช้าแห่งหนึ่งใกล้วัดท่าโพธิ์ มีโยมซื้อตั๋วรถไฟถวายไปจังหวัดนครราชสีมา พักอยู่กับ***พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม ที่วัดป่าสาลวัน*** ถามท่านเรื่องท่านพระอาจารย์มั่น ท่านก็ไม่ทราบเช่นกันว่า ท่านพระอาจารย์มั่น อยู่ ณ ที่แห่งใด? ฯ

ท่านพ่อลี ถ่ายที่วัดป่ากระโทก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

๒๒

พรรษาที่ ๗-๘ (๒๔๗๖-๒๔๗๗)

ชื่อเสียงโด่งดังเรื่อง “ฟันแทงไม่เข้า”

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๖ เราตั้งใจจะเข้าพรรษาร่วมกับพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม ที่วัดป่าสาลวัน เพราะได้จากกันกับท่านไปเสียนาน แต่ท่านได้ขอให้เราไปจำพรรษาที่เสนาสนะป่าช้าบ้องชี อำเภอกระโทก (โชคชัย) จังหวัดนครราชสีมา และโปรดขุนอำนาจอำนวยกิจ (วงษ์ จินดาเวช) นายอำเภอกระโทกท่านผู้นี้ภายหลังได้ช่วยเราทำประโยชน์มากมาย

ขณะที่จำพรรษาที่ป่าช้าบ้องชี มีเหตุการณ์ที่ควรนำมาเล่า คือ วันหนึ่งในวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ขุนอำนาจอำนวยกิจ ได้นิมนต์เราไปเทศน์ที่บ้านพัก ก่อนจะไปมีเหตุการณ์ประหลาดเกิดขึ้น เวลาประมาณ ๕ โมงเย็น มีกระรอกฝูงใหญ่ประมาณ ๑๐๐ ตัวเศษ วิ่งขึ้นไปอยู่หน้ากุฏีลูกศิษย์คนหนึ่งชื่อ **“พระภิกษุเย็น”** ตั้งแต่จำพรรษามา ไม่เคยมีเหตุแปลกประหลาดแบบนี้

ฉะนั้นก่อนจะออกจากวัด จึงเรียกพระเณรทั้งหมดมาประชุมกันที่กุฏี แล้วเราก็สั่งกำชับว่า **“คืนนี้ต้องมีเหตุ ขอให้ทุกคนพากันระวังตัว”** และให้ปฏิบัติดังนี้ คือ

๑. เมื่อทำวัตรสวดมนต์เสร็จแล้ว ให้ทุกคนกลับไปกุฏีของตัว แล้วนั่งสมาธิอย่างสงบ ห้ามคุยกัน ต่างคนต่างอยู่

๒. ใครมีธุระส่วนตัวที่จะต้องปฏิบัติ อาทิเช่น การเย็บจีวรห้ามทำในคืนนี้

จากนั้นเราก็เดินทางไปแสดงธรรมที่บ้านนายอำเภอ เวลาประมาณ ๑ ทุ่มครึ่งเทศน์จบลง มีโยมผู้ชาย ๒ คนเป็นโยมประจำวัด เข้ามารายงานเหตุร้ายให้นายอำเภอ

ทราบว่า **“พระเย็นลูกศิษย์ท่านพ่อถูกฟันที่คอด้วยมีดขออย่างจัง แต่ฟันไม่เข้า”** เขาเล่าด้วยน้ำเสียงสั่นเครือและตื่นเต้น ลีลาเล่าเร้าใจได้อารมณ์

ประชาชนทั้งหลายที่มาฟังเทศน์ ก็พากันแตกตื่น

นายอำเภอจึงเรียกปลัดอำเภอ พร้อมทั้งสั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ รีบไปสืบสวนเรื่องราวให้กระจ่าง ในที่สุดตำรวจจับคนร้ายได้ ชื่อว่านายอินและเพื่อน จึงนำตัวคนร้ายทั้งสองมากักขังไว้ที่ห้องขังสถานีตำรวจ

ส่วนเราได้สอบถามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้ความสลดใจเป็นอย่างยิ่ง สรุปเรื่องทั้งหมดได้ว่า

“การที่เรามาอยู่จำพรรษาที่วัดนี้ ได้รับการยกย่องในการปฏิบัติจากนายอำเภอ ข้าราชการ ชาวตลาด และคนในหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นส่วนมาก พระจากวัดต่าง ๆ ในอำเภอกระโทก (โชคชัย) เกิดการอิจฉาริษยา ไม่ปรารถนาให้เราอยู่ในพื้นที่ จึงวางแผนขู่ขวัญ โดยการปองร้ายพระวัดเรา”

ส่วนนายอินไม่ยอมรับว่าไปฟันพระ ตำรวจจึงกักขังตัวไว้ก่อน

เราทราบเช่นนั้นก็รู้สึกสงสารนายอิน คือ นายอินผู้นี้เป็นนักเลงโตเก่า แต่เราเคยใช้สอยเขา เช่น ให้ช่วยหาฟืนให้วัด จึงเท่ากับเป็นศิษย์ของเราคนหนึ่ง

ฉะนั้นจึงขอให้หัวหน้าตำรวจ นำตัวนายอินและเพื่อนของเขามาหาในวันนี้ เวลาประมาณบ่าย ๓ โมง ทางนั้นจึงได้นำคนทั้งสองมาที่วัด เราจึงพูดสอนนายอินว่า

“เรื่องนี้ถ้าทำจริง ๆ ต่อไปขออย่าได้ทำอีก ไม่ว่าจะเป็นพระหรือฆราวาส ขอให้ละเว้น ถ้าไม่ได้ทำก็นับว่านายอินเป็นคนดี”

จากนั้นจึงขอบิณฑบาตนายอินจากหัวหน้าตำรวจ ให้ปล่อยนายอินเสียแต่บัดนี้ไม่ต้องก่อเวรกันต่อไป ก็เป็นอันว่าเลิกแล้วกันไป

นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา นายอินกลายเป็นคนสนิทของวัด ใช้การใช้งานได้ทุกอย่าง ชาวอำเภอโชคชัยที่เคยอิจฉาริษยา ต่างพากันหวาดเกรงมาก พูดกันแซ่งแซ่ว่า

“พระเย็นถูกฟันด้วยมีดขอเต็มเหนี่ยวแต่ไม่เข้า มีทางยาวเป็นรอยลากมีดถึง ๑ คืบเศษ ขนาดลูกศิษย์ของท่านยังขลังถึงขนาดนี้ ถ้าเป็นตัวอาจารย์จะหนังเหนียวขนาดไหน?”

หลังจากนั้นได้เรียกพระเณรทั้งวัด มาประชุมอบรมสั่งสอนในเรื่องนี้ว่า ***“ต่อไปนี้***

๑-๓. เสนาสนะบริเวณป่าช้าบ้องชี (ธรรมิการาม) อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นวัดที่ท่านพ่อลี สร้างไว้

เมื่อมีเหตุอะไรอย่าหวาดเกรง ขอให้ทุกคนอยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป ผมจะลาไปเยี่ยมโยมพ่อที่ป่วยหนัก ที่บ้านเกิดจังหวัดอุบลราชธานี”

เทศน์โปรดโยมพ่อป่วย

เมื่อเดินทางไปถึงบ้านหนองสองห้อง จังหวัดอุบลฯ อันเป็นบ้านเกิดที่เราจากไปเสียนาน เห็นโยมพ่อกำลังป่วยหนักเพราะโรคชรา อายุท่านได้ ๖๙ ปีเศษแล้ว ได้พยายามรักษาพยาบาลท่านอย่างใกล้ชิดทั้งยาและธรรมโอสถ ความรู้สึกในขณะที่แลเห็นพ่อป่วยหนัก ก็เหมือนกับแลเห็น **ไฟที่มันกำลังไหม้ท่อนไม้ ชีวิตของคนมักเป็นเช่นนี้เสมอ แต่คนก็ปรารถนาการเกิดบ่อย ๆ การเกิดบ่อย ๆ เป็นทุกข์ร่ำไป แต่มนุษย์ก็มักชวนกันวิ่งเข้าไปหาที่เกิด ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันเป็นกองทุกข์**

เราได้แสดงธรรมให้โยมพ่อฟัง ถึงมรณานุสสติและวิชาเจาะบ่อบุญว่า

โยมพ่อ!...วิชาสร้างคุณงามความดีเพื่อมรรคผลนิพพานเป็นของยาก ไม่เหมือนกับวิชาขุดและไถ คนเราโดยส่วนมากอยากได้ความสุขกันทุกคน แต่ไม่ค่อยจะรู้ว่าสิ่งใดเป็นความสุข **ความสุขนี้ก็คือตัวบุญกุศลนี่เอง**

แต่บุญนี้ เราจะหาได้จากที่ไหนหล่ะ โยมพ่อ!

ถ้าจะเทียบแล้วบุญนี้เปรียบเหมือนบ่อน้ำ มีทั้งหมด ๓ บ่อ

ชาวนากำลังเก็บเกี่ยวข้าว

บ่อชนิดที่ ๑ ลักษณะตื้นเป็นแอ่งพอน้ำขังได้ อย่างบึงหรือหนองเป็นต้น บ่อชนิดนี้อาศัยประโยชน์ไม่ได้เท่าใดนัก เพราะบางครั้งวัวควายหรือสัตว์ต่าง ๆ ก็พากันมาอาบมากิน ทำให้น้ำนั้นไม่บริสุทธิ์

ถ้าจะใช้ก็ต้องกรองเสียตั้งหลาย ๆ หน จึงจะใช้ได้ **"บ่อนี้เปรียบกับการบำเพ็ญทาน ซึ่งมีอานิสงส์เพียงตื้น ๆ เหมือนกับน้ำที่ขังอยู่ในแอ่ง"**

บ่อที่ ๒ มีลักษณะลึกกว่าบ่อชนิดแรก เป็นสระ วัวควายลงไปอาบไปกินไม่ได้ จะลงได้ก็แต่สัตว์บางชนิด เช่น กบ หรือเขียด แต่ถ้าเราจะนำมาใช้ก็จะต้องกรองเสียก่อนเหมือนกัน **ท่านเปรียบกับ "การรักษาศีล" ซึ่งมีอานิสงส์ดีกว่าทาน**

บ่อที่ ๓ มีลักษณะลึกเป็นบ่อบาดาล มีตาน้ำไหลซึมอยู่เสมอ จะใช้กินใช้อาบสักเท่าไรก็ไม่หมดไม่สิ้น บ่อนี้ลึกมาก จนแม้แต่ยุง (คือกิเลส) ก็ลงไปไม่ได้ การขุดบ่อชนิดนี้ต้องใช้เหล็กที่แข็งแรงมั่นคง และท่อก็ต้องใช้ท่อเหล็กเจาะลงไป จึงจะถึงน้ำบาดาล **ท่านเปรียบบ่อนี้เท่ากับ "การภาวนา"** คือต้องใช้สติปัญญา และความวิริยะขันติอย่างมาก จึงจะขุดน้ำบ่อนี้สำเร็จ

"สติ" ก็คือความแน่นความเหนียว **"วิริยะ"** ก็คือเหล็กแข็ง

เมื่อใช้ **"ขันติ"** เจาะลงไปถึงพื้นบาดาลแล้ว ผลที่ได้รับก็คือ **"บุญกุศล"**

ซึ่งจะไหลซึมซาบอาบมาไม่ขาดสาย **เหมือนน้ำ "อมฤต" ที่ยังความชุ่มชื่น ให้เกิดแก่จิตใจอยู่เสมอทุกกาลเวลา**

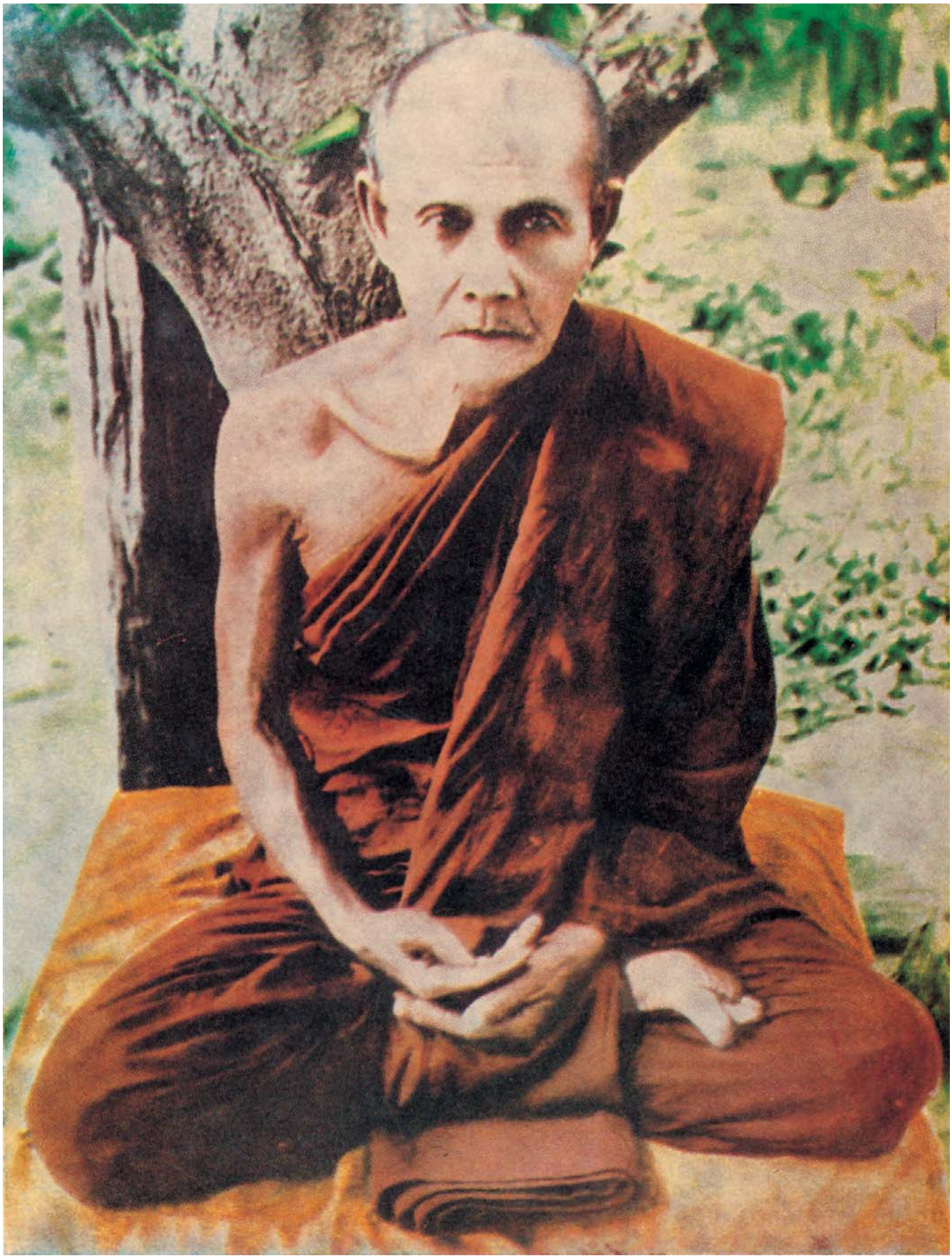
เมื่อโปรดโยมพ่อสมความตั้งใจแล้ว จึงลาท่านกลับโคราช โยมพ่อและญาติ ๆ ก็เป็นห่วงรบเร้าอย่างนั้นอย่างนี้ เราจึงพูดขึ้นว่า

"ถ้าโยมพ่อเป็นห่วงอาตมาอย่างนี้ อาตมาไปแล้วจะไม่กลับมาให้เห็นหน้าอีกเลย ถ้าหายเป็นห่วงเมื่อไร นั่นแหละ อาตมาจึงจะกลับมาให้เห็นหน้าอีก"

เพราะเรามักมีความรู้สึกอยู่เสมอว่า

"ถ้าตัวเราเป็นต้นเหตุ ทำให้ใครเขาต้องมีความทุกข์เดือดร้อนระทมใจแล้วละก็ เราก็จะพยายามไม่ทำให้เขาเป็นทุกข์ เพราะตัวเราอีกเป็นอันขาด"

เมื่อเรากลับไปจำพรรษาที่วัดป่าช้าบ้องชี อำเภอโชคชัย โคราช กลางพรรษาได้ทราบว่า โยมพ่อถึงอนิจกรรม เมื่อเดือน ๑๐ แรม ๔ ค่ำ พุทธศักราช ๒๔๗๖

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

คิดถึงท่านพระอาจารย์มั่น

เมื่อออกพรรษาที่ป่าช้าบ้องชีแล้ว จิตรำพึงรำพันถึงท่านพระอาจารย์มั่นมากขึ้นทุกที จิตใจมุ่งหวังอยากจะพบสนทนาและฟังธรรมจากท่าน อยากเข้าไปนั่งใกล้แล้วถวายปรนนิบัติท่านเหมือนเคย อยากทราบว่าธาตุขันธ์ร่างกายท่านสบายดีหรือไม่? แต่ก็ไม่ทราบว่าจะไปหาท่านได้ ณ ที่ใด ตกลงสิ่งที่หวังก็เป็นแค่เพียงสิ่งที่คิด

พอตกฤดูแล้งอากาศร้อนอบอ้าว คิดอยากเข้าป่าเข้าเขาไปไกล ๆ ลึก ๆ จึงเข้าไปกราบลา**พระอาจารย์สิงห์** ที่วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อธุดงค์ไปยังประเทศเขมร ท่านก็อนุญาตให้ไปได้ด้วยดี รู้สึกดีใจเป็นอย่างยิ่ง

จึงออกเดินทางเข้าป่าลึกในดงอีจาน ผ่านไปทางกิ่งอำเภอนางรอง จนกระทั่งถึงภูเขาพนมรุ้ง ซึ่งห่างไกลหมู่บ้านมาก อยู่เขตจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ขึ้นไปพักวิเวกอยู่บนยอดเขาสูง บนยอดเขาลูกนี้มีปราสาทหลายหลัง มีสระน้ำใหญ่ ๆ อยู่บนยอดเขา วันหนึ่งไม่ได้ฉันจังหันแต่นั่งนอนภาวนาได้ดี ต่อมาวันหลังได้ลงจากยอดเขามาพักอยู่ที่สระใหญ่เชิงเขา ๑ คืน อาศัยบิณฑบาตมาฉัน จากนั้นก็เดินทางต่อไปอีกหลายเดือน จนกระทั่งถึงอำเภอตะลุง (ปัจจุบันคืออำเภอประโคนชัย) จังหวัดบุรีรัมย์ ที่อำเภอนี้ขุนอำนาจอำนวยกิจได้ถูกย้ายจากอำเภอโชคชัย มาเป็นนายอำเภอตะลุงพอดี เมื่อได้พบกันอีกครั้งต่างก็ปีติยินดี ***เราจึงแนะนำขุนอำนาจฯ ให้ลาออกจากราชการกลับไปอยู่ที่จังหวัดจันทบุรีก่อน ส่วนเราจะธุดงค์ไปยังประเทศเขมรแล้วจะตามไปทีหลัง***

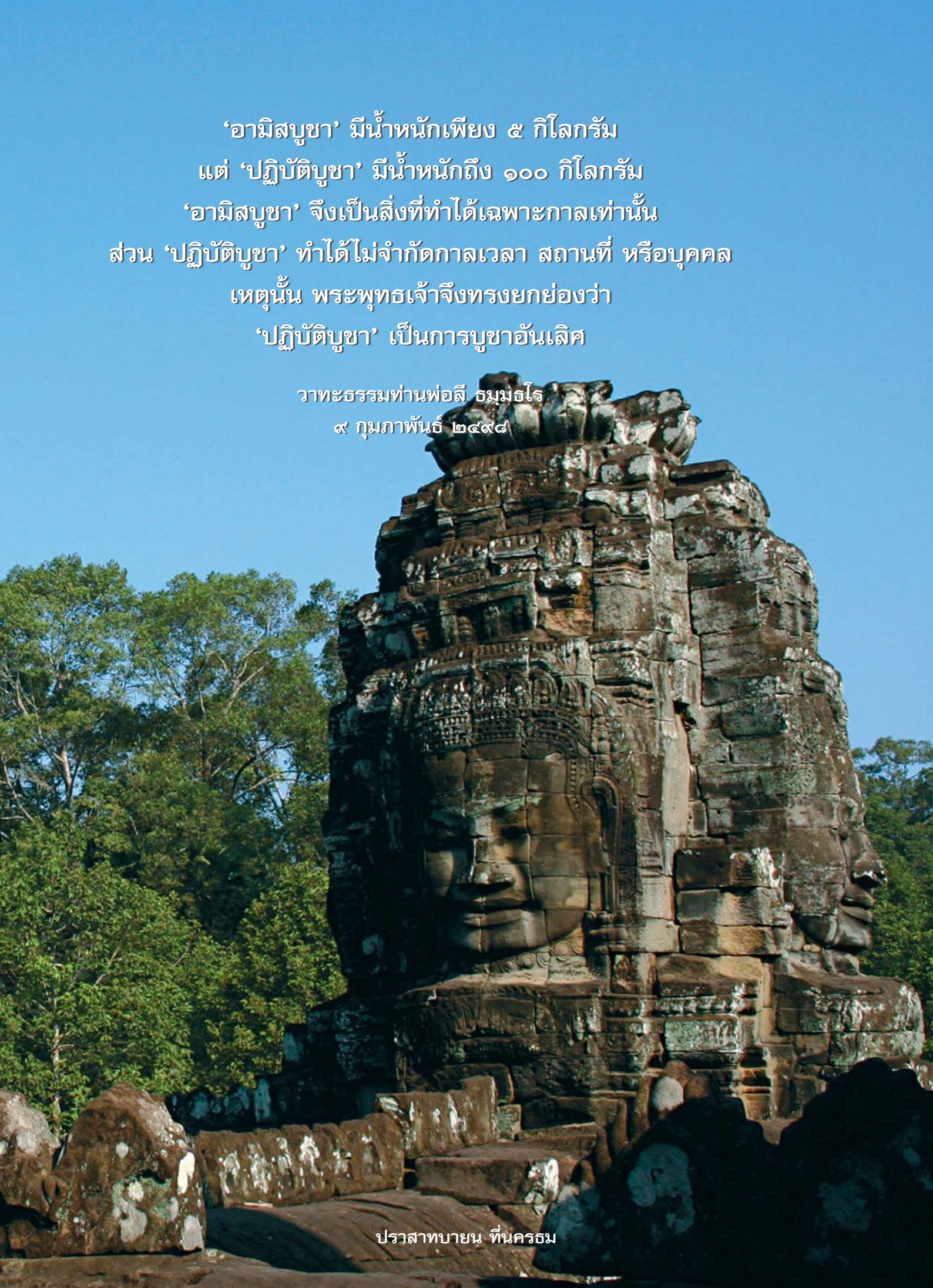

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ฉันเช้างานวางศิลาฤกษ์วัดป่าสุวรรณ์ไพโรจน์

‘อามิสบูชา’ มีน้ำหนักเพียง ๕ กิโลกรัม
แต่ ‘ปฏิบัติบูชา’ มีน้ำหนักถึง ๑๐๐ กิโลกรัม
‘อามิสบูชา’ จึงเป็นสิ่งที่ทำได้เฉพาะกาลเท่านั้น
ส่วน ‘ปฏิบัติบูชา’ ทำได้ไม่จำกัดกาลเวลา สถานที่ หรือบุคคล
เหตุนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงยกย่องว่า
‘ปฏิบัติบูชา’ เป็นการบูชาอันเลิศ

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘

ปราสาทบายน ที่นครธม

ปราสาทนครวัด สัญลักษณ์บนธงชาติของประเทศกัมพูชา

๒๓

ธุดงค์นครวัด นครธม ประเทศเขมร

ออกจากอำเภอตะลุง จังหวัดบุรีรัมย์แล้ว ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้เดินทางรอนแรมธุดงค์ผ่านทุ่งนาอันแห้งแล้งไปสู่ขุนเขาอันเกรียงไกร ท่านฝ่าป่าดงพงทึบและสัตว์ร้ายนานัปการ ไปตามแนวชายแดนลุไปยังประเทศเขมร ถึงบ้านฉลัอกอำปึน ผ่านดงใหญ่ถึงเขตอำเภอสวายเจก ประเทศเขมร

ท่านเล่าว่า.. ลมพัดป่ามันติดต้นไม้ ไม่โปร่งโล่งเหมือนลมพัดทุ่ง ฉะนั้นเราจงทำใจให้เหมือนลมพัดทุ่ง การอยู่ป่าสบายที่สุด สุขที่สุด อยู่ในเมืองทุกข์ที่สุด ทุกข์ทั้งกาย วาจา ใจ

การอยู่ป่า คือการฝึกร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็ง ร่างกายของเราก็เหมือนกับมีด ถ้าเรามีมีดแล้วไม่ลับคม มันก็เกิดสนิมจับเขรอะ เหมือนเรามีธาตุขันธ์ อายตนะ แล้วเราไม่ฝึกฝนขัดเกลา กิเลสมันจับเขรอะ ถ้าเป็นปืนยิงแมลงวันก็ไม่ตาย

เราถึงประเทศเขมร พักภาวนาที่อำเภอสวายเจกระยะหนึ่ง มีโยมคนหนึ่งนับถือเรามาก อยากได้เราไปเป็นลูกเขย แกพาลูกสาวรุ่น ๆ หน้าตาสะสวยมาคุยด้วยทุก ๆ วัน มิได้ขาด ลูกสาวเขาบอกกับเรา ด้วยท่าทางเหนียมอายว่า เขาไม่เคยมีสามีเลย ฟังดูสำเนียงแล้ว เขาอยากให้เราอยู่ในเมืองนี้ เขาจะยินดีช่วยเหลือเราทุก ๆ อย่าง ขอเพียงให้อยู่

นานวันเข้า สาวเจ้าก็ชักจะรู้สึกชอบพอเรามากขึ้นทุกที เห็นท่าจะไม่ดี จะมาเสียทีสาวเขมร จึงรีบเผ่นหนีไปทางทิศตะวันตกถึงอำเภอศรีโสภณ

มีประชาชนมาสนทนาธรรมด้วยอย่างล้นหลาม ประชาชนเหล่านั้นเกิดความเลื่อมใสศรัทธา เดินตามเราเป็นพรวน เมื่อจะจากที่นั้นไป ทั้งหญิงทั้งชายต่างพากัน

ปราสาทบายน ที่เมืองนครธม

ร้องไห้ปล่อยโฮ..ออกมา อย่างไม่อาย มองดูแล้วน่าสงสารเป็นยิ่งนักในความรักเคารพที่เขามีต่อเรา แม้เขาจะรู้จักเราได้ไม่นาน แต่ปฏิสันถารการต้อนรับเขาปฏิบัติต่อเราอย่างดี

เราตัดสินใจทอดความอาลัยรักไว้เบื้องหลัง ก้าวเท้าเดินทางต่อไปยัง ***"จังหวัดพระตะบอง"*** ได้พักอยู่ที่***ป่าช้าวัดตะแอก*** อยู่ห่างจากในเมืองประมาณ ๑ กิโลเมตร ได้พบโยมคนหนึ่งเป็นเพื่อนของขุนอำนาจอำนวยกิจ เขาทำการต้อนรับขับสู้เราเป็นอย่างดี

จากนั้นเราก็ลาเขาเดินทางต่อไปยัง***จังหวัดเสียมราฐ*** ไปพักอยู่ในดงที่ป่าช้าแห่งหนึ่ง และเดินทางต่อไปพักที่นครวัด นครธม ไปเที่ยวดูวัตถุโบราณของเก่า ๆ แก่ ๆ มากมาย

พักอยู่ที่นครวัด ๒ คืน วันแรกฉันจังหัน วันที่สองไม่ได้ฉัน เพราะไม่มีคนใส่บาตร ในการเดินทางไปครั้งนี้มีลูกศิษย์ติดตามไป ๒ คนเป็นเด็ก พระอีกสององค์ รวมเป็น ๕ คนด้วยกัน

พนมกุเลน ขุนเขาศักดิ์สิทธิ์

ออกจากนครวัดได้เดินทางต่อไปยัง***เมืองพนมเปญ*** เดินทางขึ้นไปบนภูเขา ***"พนมกุเลน"*** ที่ใหญ่โตมาก เป็นที่สงัดวิเวกดีน้ำท่าสมบูรณ์ บนยอดเขาสูงทิวทัศน์น่าเพลิดเพลินใจ ขุนเขาอันยิ่งใหญ่มองไปไกลสุดสายตา มีต้นลิ้นจี่ป่าขึ้นเป็นแห่ง ๆ

ลูกสีแดงสุกอร่าม โดยรอบมีหมู่บ้านเล็ก ๆ ประมาณ ๒๐ หมู่บ้าน หมู่บ้านหนึ่งประมาณ ๒๐ หลังคาเรือน

พนมกุเลน แปลว่าภูเขาลิ้นจี่ป่า (ทางภาคอีสานตอนใต้ของไทยเรียกว่าลูกคอแลน) เป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของอาณาจักรเขมรโบราณ

นอกจากแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ แล้ว บนพนมกุเลนยังพบแหล่งตัดหินกระจายอยู่ทั่วไป นักโบราณคดีลงความเห็นว่า หินส่วนใหญ่ที่นำมาสร้างปราสาทในเขตจังหวัดเสียมเรียบ โดยเฉพาะมหาปราสาทนครวัดและนครธมนั้น มาจากพนมกุเลนนี่เอง

ผืนป่าพนมกุเลนซึ่งคลุมพื้นที่ถึงสามจังหวัด คือ เสียมเรียบ อ๊อดดาเมียนเจย (อันลองเวง) และพระวิเฮียร

ชาวเขมรถือว่าเขา **พนมกุเลน** เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่แสวงบุญมานาน

"พนมกุเลน" ห่างจากเสียมราฐไปทางตะวันออกเฉียงเหนือราว ๔๐ กิโลเมตร และห่างจากบันทายศรี ๑๕ กิโลเมตร โดยจะต้องปีนเขาขึ้นไปประมาณ ๙๐ นาทีจึงจะถึงยอด จากนั้นเดินเท้าอีก ๓๐ นาทีก็จะมาถึงแม่น้ำโตนซาป ที่ชาวเขมรถือว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เพราะในบริเวณนั้นเต็มไปด้วย **"ศิวลึงค์จำหลัก"** เพื่อการสักการะบูชา

การเดินทางยากลำบาก เพราะต้องใช้รากไม้ช่วยดึงตัวขึ้นไปตามชันเขา มองเห็นสายน้ำไหลผ่านสะพานหิน ที่เบื้องล่างก็เต็มไปด้วยศิวลึงค์

เหนือขึ้นไปจากน้ำตกคือลำธาร มีภาพแกะสลักตามพื้นผิวโขดหินเป็นรูปเทพต่างๆ รวมทั้งศิวลึงค์นับพันองค์ ที่ส่วนใหญ่มีขนาด ๑ คูณ ๑ ฟุต ลำธารนี้เป็นต้นน้ำของแม่น้ำเสียมเรียบ หล่อเลี้ยงความสมบูรณ์ให้ราษฎรในเขตเมืองพระนคร น้ำในลำธารที่ไหลผ่านศิวลึงค์และโยนี เสมือนผ่านการสักการบูชาพระศิวะแล้ว

แม่น้ำเสียมเรียบจึงเป็นสายน้ำศักดิ์สิทธิ์ สามารถดื่มกินและอาบได้ เป็นกุศโลบายในการสร้างแรงศรัทธาต่อองค์เทวราชาได้อย่างแยบยล

รูปที่แกะสลักส่วนใหญ่เป็นศิวลึงค์บนฐานโยนี รูปอุมามเหศวร (พระอุมาประทับบนพระเพลาพระศิวะ) รูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ ผู้ให้กำเนิดพระพรหมบนดอกบัว พบว่ารูปสลักเหล่านี้มีรูปแบบศิลปะหลายสมัย จึงเชื่อว่าการสลักภาพในลำธารกระทำต่อเนื่องกันหลายรัชกาล

ภาพเขียนพุทธประวัติ ภายในวัดที่ประเทศเขมร

ในรัศมี ๓๐ กิโลเมตรรอบป่าพนมกุเลน ยังมีปราสาทหินน้อยใหญ่กระจายอยู่ประมาณ ๕๓ ปราสาท

สิ่งที่น่าสนใจ ภาพสลักพระบนหินใหญ่ที่สุดในเขมร จากเชิงเขาราว ๑๐ นาที จะมาถึงพระใหญ่ หรือ เพรี้ยะอองธม ซึ่งเป็นก้อนหินใหญ่ที่สลักรูปพระพุทธรูปสีหไสยาสน์ยาวถึง ๘ เมตร เป็นภาพแกะสลักบนหินธรรมชาติใหญ่ที่สุดในเขมร

รูปสลักนารายณ์บรรทมสินธุ์ อยู่บริเวณพื้นลำธารเหนือน้ำตกขึ้นไป เรียกว่าท่าวิษณุ หรือกำปงวิษณุ เป็นภาพสลักมีชื่อที่สุดของพนมกุเลน

ท่าพระศิวะ หรือกำปงศิวะ อยู่บนยอดเขาพนมกุเลนเป็นต้นลำธารกว้างราว ๔ เมตร มีภาพแกะสลักหินเป็นรูปศิวลึงค์อยู่ในฐานโยนี อยู่ใต้ท้องธารเต็มไปหมดตลอดทางประมาณ ๒๐๐ เมตร ศิวลึงค์ใหญ่สุดที่พนมกุเลนมีขนาดถึง ๒ คูณ ๒ เมตร หากเป็นช่วงที่น้ำในลำธารใส ก็จะเห็นสหัสลึงค์ใต้ท้องธาร ได้อย่างชัดเจน

เราได้ไปพักอาศัยอยู่ที่วัดญวน มีพระพุทธรูปแกะสลัก บนเงื้อมผาใหญ่ มีพระเขมรอายุประมาณ ๕๐ ปี ๑ รูปเป็นเจ้าอาวาส พระองค์นี้ตาเสีย ๑ ข้าง มีลูกศิษย์ ๑ คน จากนั้นจึงเดินขึ้นไปพักในถ้ำบนภูเขา เขานั้นมีอยู่ ๒ ถ้ำ ถ้ำหนึ่งเราพักอาศัยอยู่กับศิษย์ ถ้ำที่ ๒ อยู่ห่างจากถ้ำแรกประมาณ ๕ วา มีเสือใหญ่มาอาศัยอยู่

พักอยู่ประมาณ ๑ อาทิตย์กว่า ๆ แล้วจึงออกเดินทางลงจากภูเขาทางด้านทิศตะวันตก ใช้เวลาเดินทางข้ามเขาประมาณ ๑๐ ชั่วโมงจึงถึงที่ราบ แล้วเดินทางผ่านมาทางทิศใต้ของภูเขา พักอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง มีโยมเขมรมาเล่าเรื่องแปลกประหลาดให้ฟังว่า

"มีภูเขาอยู่ ๓ ลูก อยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๘๐ เส้น บนภูเขา ๓ ลูกนี้ มีป่าเต็งรัง มีธารน้ำไหลผ่านเอื่อย ๆ ตลอดปี บริเวณนี้ถ้าใครไปตัดไม้ มักจะเกิดอาเพศ ตายโหง หรือมิฉะนั้นก็เจ็บป่วยหรือมีอันเป็นไปต่าง ๆ โดยไม่ทราบสาเหตุ

ยามค่ำคืนในวันธัมมัสสวนะ จะมีแสงสว่างพวยพุ่งออกมาจากยอดภูเขาสูงลูกที่ ๓ เคยมีพระสงฆ์ไปจำพรรษาอยู่บนยอดเขาลูกที่ ๓ ได้วิ่งหนีลงมากลางพรรษา เพราะพบปรากฏการณ์อันน่าประหลาดมีลม มีฝน บางทีก็มีฟ้าผ่า โดยไม่มีเค้าฟ้า ลม ฝน เอาเสียเลย" เราฟังแกเล่าอยู่เสียนานสองนาน จึงอยากขึ้นไปพิสูจน์ดูว่ามีอะไรดีร้ายอยู่บนยอดภูเขาลูกนั้นบ้าง เผื่อจะเป็นบุญตาบุญใจ ที่ได้สัมผัสสิ่งที่เหนือกฎธรรมชาติเช่นนั้น

ในวันรุ่งขึ้นจึงได้ออกเดินทางไปถึงยอดภูเขาลูกที่ ๓ ซึ่งเป็นลูกที่สูงที่สุดและอันตรายที่สุด ได้ตรวจพิจารณาดูสถานที่ เป็นที่พอใจและน่าอยู่อาศัยยิ่งนัก ไร้คนสัญจรไปมา เงียบสงัด ได้ยินแม้กระทั่งลมหายใจของตนเอง แต่ศิษย์ที่ติดตามไปด้วยต่างคนต่างพากันหวาดหวั่น สะดุ้งกลัว ขอร้องไม่อยากอยู่

ในที่สุดก็ต้องพาเขากลับลงมา ได้เดินทางผ่านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ไปพักอยู่ในป่าที่สงัด วันรุ่งขึ้นออกไปบิณฑบาตในหมู่บ้านนั้น มีหญิงแก่คนหนึ่งถือขันข้าววิ่งตามมาข้างหลัง ตะโกนร้องเรียกให้หยุด เราหยุดรอให้แกใส่บาตร เสร็จแล้วก็เดินกลับที่พัก แกได้เดินติดตามมาห่างๆ เมื่อถึงที่พักแล้วแกได้เล่าให้ฟังว่า

"พระคุณเจ้า!... เมื่อคืนนี้จวนสว่าง ฉันได้ฝันไปว่ามีคน ๆ หนึ่งมาบอกว่าให้รีบลุกขึ้นจัดข้าวปลาอาหารเตรียมใส่บาตร เช้านี้จะมีพระธุดงค์มาบิณฑบาต"

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๑-๗. โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมรในยุคปัจจุบัน

ฉันไม่นึกไม่ฝันว่า ความฝันจะกลายเป็นความจริง

แกเล่าให้ฟังด้วยความตื่นเต้นเป็นอย่างมาก แล้วจึงไปป่าวประกาศให้ชาวบ้านป่าได้ทราบว่า **“มีพระธุดงค์ผู้วิเศษเดินทางผ่านมาพักที่หมู่บ้านเรา ให้พากันมาฟังเทศน์ฟังธรรมในตอนเย็น”**

พอตกเวลาค่ำชาวบ้านก็พากันมาฟังเทศน์เป็นจำนวนมาก เราได้แสดงธรรมเป็นภาษาเขมรเป็นที่ถูกอกถูกใจของพวกเขาเป็นอย่างมาก

โต้ธรรมะกับพระเขมรด้วยภาษาเขมร

อยู่ต่อมาไม่กี่วัน ได้ทราบข่าวจากโยมว่า มีพระเขมรที่เรียนพระไตรปิฎกสามารถแปลภาษาบาลีได้คล่อง อยากจะมาทดลองไล่ธรรมะกับเรา จึงได้ตอบกับโยมว่า

“ไม่เป็นไร ให้เขามาเถอะ”

รุ่งขึ้นเวลาบ่ายพระเขมรรูปนั้นได้มาจริง ๆ จึงไต่ถามไล่เรียงธรรมะกัน ทำความเข้าใจในข้อปฏิบัติของกันและกันเป็นอย่างดี เรื่องเป็นไปด้วยความสงบระงับเรียบร้อย ไม่มีเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้น ได้พักอยู่ที่นั่นเป็นเวลาหลายวัน จนเกิดความสนิทสนมกับบรรดาญาติโยมเป็นอย่างมาก อยู่ที่นั่นนานพอสมควร แล้วจึงได้ร่ำลาญาติโยม เพื่อเดินทางกลับไปยังอำเภอศรีโสภณ

ญาติโยมหญิงชายก็ได้ทำการส่งเสียติดตามกันมาเป็นทอด ๆ ได้พักที่อำเภอศรีโสภณ ๒ คืน แล้วออกเดินทางไปภาวนาในถ้ำบนภูเขาแห่งหนึ่ง เป็นที่สงัดวิเวกดี มีพระจีนองค์หนึ่งได้มาอาศัยวิเวกอยู่ในถ้ำนั้น จึงได้สนทนาธรรมะกัน เกิดความชอบพอถูกอกถูกใจกัน แกได้ชวนให้อยู่จำพรรษาด้วยกันในถ้ำ แต่ลูกศิษย์ของเราไม่อยากจะอยู่

เราเข้าไปท่องเที่ยว ธุดงค์วนเวียนอยู่ในประเทศเขมรเป็นเวลานานพอสมควร ได้ประสบการณ์ชีวิตมากมาย ***ถ้าหากคำพูดที่ว่าการเดินทางเป็นกำไรของชีวิตเราคงได้กำไรมามากมิใช่น้อย ๆ ...***

๒๔

พรรษาที่ ๘
ปราบโจรผู้ร้ายให้กลายเป็นคนดี

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้ออกเดินทางจากประเทศเขมรถึงเขตแดนอำเภออรัญประเทศเข้าสู่เขตประเทศไทย เดินตามแนวชายเทือกเขาบรรทัด ตัดเข้าดงลึกอันเป็นเขตจังหวัดนครราชสีมา ข้ามทางช่อง 'บุพราหมณ์' แล้วเดินทางต่อไปยังอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี อันเป็นถิ่นที่มีโจรผู้ร้ายชุกชุม

ท่านได้เล่าการธุดงค์ครั้งนี้ต่อไปอีกว่า...

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ เราอายุได้ ๒๘ ปี เป็นช่วงฤดูฝนฟ้ากระหน่ำ เป็นเครื่องหมายบ่งบอกว่า กาลเข้าพรรษาจวนเข้ามาแล้ว มีฝนตกเป็นระยะ ๆ ในทางที่เดินเปียกปอน ย่ำโคลนและลื่น การป่ายปีนและบุกป่าฝ่าเขาเป็นการยากลำบากยิ่งนัก สัตว์กินเลือดเช่นพวกตัวทากก็ชุกชุม สัตว์กินเนื้อเช่นเสือก็มีมาก แต่สัตว์ที่กินทั้งเลือดทั้งเนื้อเช่นมนุษย์ในป่าลึกมีจำนวนน้อย

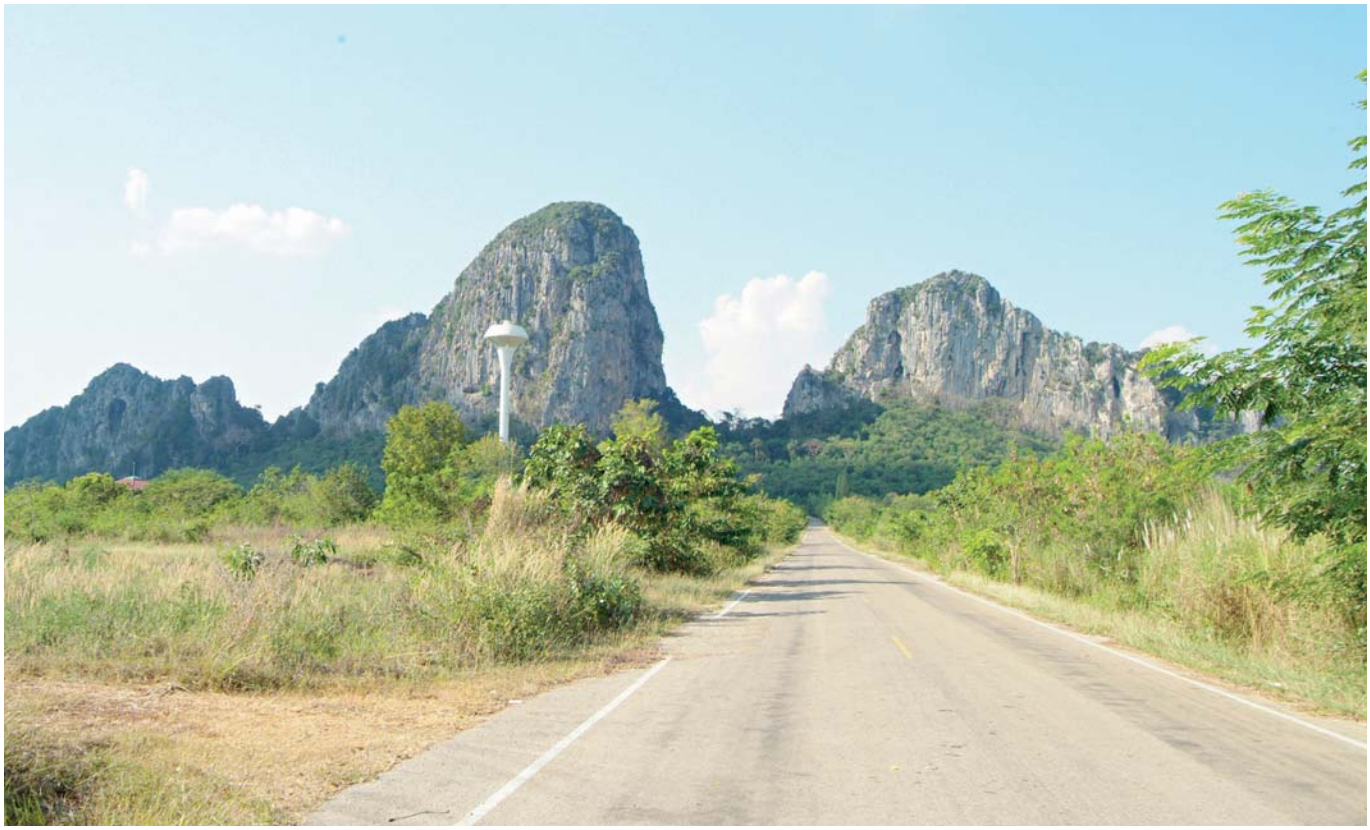
การเดินทางไม่ค่อยจะสะดวก เราและศิษย์ที่ติดตามได้เดินวกออกมาทางชาย***เขาพะงอบ*** เดินทางเรื่อยไปทาง **"ช่องวังหอก"** ถึงหมู่บ้านตะคร้อ ที่ลือชื่อเรื่องโจรผู้ร้ายและยาพิษ

เราได้อยู่**จำพรรษาในเสนาสนะป่าบ้านตะคร้อเหนือ ตำบลบุฝ้าย อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี** สถานที่แห่งนี้ตั้งอยู่แนวเทือกเขาใหญ่ มีลำธารไหลเอื่อยตามแนวเขาลงมาอำเภอประจันตคาม เราได้พักจำพรรษาอยู่ที่เชิงเขา มีศิษย์องค์หนึ่งชื่อพระสนธิ์ไม่ยอมอยู่ด้วย ขอไปจำพรรษาที่เขาคอก จังหวัดนครนายก

เป็นอันว่าในพรรษานั้นได้อยู่ด้วยกัน ๒ รูปและลูกศิษย์ฆราวาสอีก ๒ คน พักจำพรรษาอยู่ที่วัดร้าง ๆ มีศาลาเก่า ๆ จะพังมิพังแหล่อยู่หลังหนึ่ง อยู่ริมห้วยใหญ่น้ำลึก ที่ไหลผ่านมาจากน้ำตกบนเทือกเขาใหญ่ ตลอดพรรษาถูกน้ำป่าท่วมถึง ๗ ครั้ง บางครั้งบางคราวท่วมมาก ถึงขนาดว่าต้องปีนขึ้นไปนอนอยู่บนขื่อศาลา ได้รับความลำบากรำคาญมาก หมู่บ้านนี้หนาแน่นไปด้วยยาเบื่อ ผู้คนนิยมการขโมยวัวขโมยควายมาฆ่า โจรผู้ร้ายก็ชุกชุม เราถูกทดลองด้วยยาเบื่อหลายครั้ง แต่ไม่เป็นอันตราย เราได้พยายามอบรมสั่งสอน จนกระทั่งบางคนถึงกับละทิ้งเรื่องยาเบื่อ และงดเว้นการฆ่าสัตว์ใหญ่ ๆ อาทิ วัว ควาย ฯลฯ เรื่อง***ปราบโจรคนร้ายให้กลับกลายมาเป็นคนดี*** เหล่านี้ได้โด่งดังสะพัดไปทั่วทั้งจังหวัดปราจีนบุรี และข่าวนี้ได้ไปถึงหู**เจ้าคณะจังหวัดปราจีนบุรี** วัดมะกอก และ**หลวงสินธิ์สงคราม ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ในขณะนั้น**

บริเวณวัดตะคร้อเดิมขณะนี้ไม่มีสภาพวัดแล้ว กลายเป็นหนองน้ำดังภาพ ชาวบ้านตะคร้อชี้จุดที่เคยเป็นวัดสมัยท่านพ่อลีมาอยู่จำพรรษา

เขาฉกรรจ์

พอออกพรรษาท่านเจ้าคณะจังหวัดฯ และผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ได้พยายามติดตามหาเราจนพบ ท่านทั้งสองได้ขอร้องให้เรา *อยู่ช่วยสั่งสอนอบรมและปราบปรามคนร้ายตามชายเขาชายแดนในเขตจังหวัดนี้* เราจึงคิดว่า *"เราต้องหนีไปที่อื่น มิฉะนั้นจะมีข้อผูกมัดให้ช่วยงาน กิจพระศาสนาอื่นที่สำคัญยิ่งยังรอเราอยู่"*

จึงออกเดินทางไปพักอยู่ตามถ้ำและเงื้อมผาต่าง ๆ เช่น **ถ้ำหลวงตาเคน เขาอีโต้ เขาสิงห์โต เขาฉกรรจ์** อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

โปรดชาวนา

ระหว่างที่ท่านพ่อลีเดินทางจากเทือกเขาใหญ่ มุ่งตรงไปยังเทือกเขาฉกรรจ์นั้น ต้องผ่านทุ่งนาอันเวิ้งว้างกว้างไกลสุดสายตา

ชาวนาคนหนึ่งซึ่งกำลังไถนาอยู่ มองเห็นท่านเข้าก็นึกในใจว่า "เอ๊ะ..พระมาจากไหนกันหนอ" แกจึงหยุดงานที่ทำไว้ และวิ่งตรงไปยังท่านพ่อ พร้อมกับตะโกนถามไปแบบซื่อ ๆ ว่า "พระ...ฉันเช้าหรือยัง?"

"ยังไม่ได้ฉัน..โยม" ท่านพ่อลีตอบ

"นิมนต์รอก่อน" แล้วแกก็วิ่งลุยน้ำโคลนไปปล่อยควายออกจากคราดไถ จากนั้น

ภาพมุมสูงบริเวณถ้ำทะลุ บนยอดเขาฉกรรจ์

แกก็วิ่งไปกระท่อมปลายนาบอกลูกเมียทำข้าวปลาอาหาร แล้วก็วิ่งไปหาท่านพ่อลีอีก

“ท่านอาจารย์! นิมนต์ไปฉันที่กระท่อมน้อย” แกนั่งพนมมืออยู่บนคันนา เนื้อตัวเปื้อนขี้โคลนมอมแมม

“ไม่ไป เราหยุดตรงไหน เราก็จะฉันข้าวตรงนั้น” ท่านพ่อลีกล่าวตอบ

แกก็วิ่งไปบอกลูกเมีย ให้ขนข้าวปลาอาหาร มาถวายท่านอยู่กลางหัวคันนา ที่มีแต่หญ้า ขี้โคลนเฉอะแฉะ

ท่านพ่อก็นั่งฉันอยู่ที่นั้น ท่านฉันอย่างอริยมุนี นั่งฉันอย่างสงบเสงี่ยม ทอดสายตาลงต่ำ ไม่ได้ปริปากสนทนากับชาวนาคนนั้นแม้แต่น้อย

เมื่อท่านฉันเสร็จ ชาวนาจึงกล่าวขึ้นว่า “ท่านอาจารย์! ผมขอฟังเทศน์หน่อยเพียงย่อ ๆ ก็ได้”

ท่านพ่อลีได้เทศน์อานิสงส์ของศีล ๕ ให้แก่ชาวนาฟัง เป็นต้นว่า

“เมื่อผู้ใดมี **‘ศรัทธา’** ก็เท่ากับมีทรัพย์แล้ว ย่อมเป็นผู้ไม่จน

‘ศีล’ เหมือนผ้าขาวที่หุ้มห่อพันกายให้งดงาม เหมือนกลีบดอกบัวที่ห่อหุ้มความ

หอมของเกสรไว้ และเป็นตัว **‘ปหานธรรม’** ที่คอยตัดทำลายความชั่วทุจริตทางกาย ให้เป็นกายสุจริต นี้เป็นตัวศีล แต่ก็ยังไม่ดีนัก และเมื่อมี **‘ศีล’** แล้ว ก็จะต้องมี **‘ธรรม’** กำกับด้วย ฯลฯ

แกได้ฟังดังนั้น น้ำตาแกไหลพราก พร้อมพนมมือกล่าวขึ้นว่า

“ท่านอาจารย์! ผมเคยบวชมา ๑๕ พรรษา คำเทศน์เช่นนี้ผมไม่เคยได้ยินได้ฟังจากใครมาก่อน ท่านอาจารย์ไปเอาคำเทศน์เหล่านี้มาจากไหน พิสดารลึกซึ้งยิ่งนัก” (ต่อมาชาวนาคนนี้ได้รักษาศีล ๘ ปีหนึ่งพูดเพียง ๗ วัน จนกระทั่งตาย)

จากนั้นเขาจึงไปส่งท่านที่เขาฉกรรจ์ ข้างล่างมีบ่อน้ำอุ่น ท่านล้างเท้าด้วยน้ำอุ่นอันเกิดจากธรรมชาติ แล้วจึงขึ้นไปอยู่ในถ้ำทะลุ ที่นั่นมีพระบุญมี ซึ่งเป็นพระมหานิกายพักอยู่

เช้าวันหนึ่งท่านและพระบุญมีออกจากถ้ำทะลุลงมาโคจรบิณฑบาต พบศพคนถูกฆ่าตายอยู่เชิงเขา ศพนั้นกำลังขึ้นอืด มีหมู่หนอนชอนไช แมลงวันตอมหึ่ง ส่งกลิ่นเหม็นคาวคลุ้งไปทั่ว พระบุญมีเดินตามหลังท่าน ก็เกิดความหวาดกลัวและตกใจ จึงพูดขึ้นว่า “นั่น! ศพคนตาย..ท่านอาจารย์”

“อย่าพูดมาก” ท่านพ่อลีนิ่งไม่สนใจอะไร เดินโคจรต่อไปอย่างปกติ

ในตอนเย็นวันนั้น ท่านนั่งภาวนาอยู่ในกลด เสือโคร่งลายพาดกลอนตัวใหญ่ออกมา ๓ ตัว ตัวหนึ่งมันมาเดินวนเวียนอยู่รอบมุ้งกลดของท่าน มันเอาเท้าสอดในมุ้งท่านบ้าง คำรามอยู่ข้าง ๆ บ้าง เอาเท้าแหย่โดนสบงจีวรท่านบ้าง หมอบบ้าง มันหยอกเย้าท่านเหมือนแมวตัวน้อย ๆ เล่นกับเจ้าของ จากนั้นมันก็วิ่งเข้าป่าไป

พอท่านภาวนาเสร็จแล้วก็ออกมาจากกลด และพูดกับโยมคนหนึ่งว่า

“โยม..ปกติเสือมีแต่กินคน ล่าคนล่าเนื้อ ส่วนเสือมีธรรมะ เล่นกับพระ อาตมาก็เพิ่งเคยเห็นเสือเขาฉกรรจ์นี่แหละ เสียดายนะ..เสือตัวนั้น มันซุกซนนัก เดี๋ยวมันจะตายโหง” อยู่มาอีกหนึ่งเดือน เสือตัวนั้นก็ถูกเขายิงตาย

จากนั้นท่านก็ย้ายไปพักถ้ำต่าง ๆ โดยรอบเขาฉกรรจ์ ซึ่งมีถ้ำเล็กถ้ำน้อยเป็นจำนวนถึง ๑๕๐ ถ้ำ ท่านเพลินใจดื่มด่ำในรสแห่งวิเวกภาวนาและสันโดษเป็นอย่างยิ่ง จากนั้นท่านก็มุ่งหน้าตรงไปยังจังหวัดจันทบุรี

ภาพวาดฝาผนังที่พระวิหารสุทธิธรรมรังสี เรื่องประวัติท่านพ่อลี ธมฺมธโร ตอนนั่งกรรมฐานที่ป่าช้าวัดคลองกุ้ง จันทบุรี

๒๔

เสนาสนะป่าช้าผีดิบคลองกุ้ง (๒๔๗๘)

การที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ธุดงค์สู่จังหวัดจันทบุรี จุดประสงค์ของท่านในเชิงลึกมีอยู่ ๓ ประการ

๑. ท่านหวังพิสูจน์อจลศรัทธา(ศรัทธาที่ไม่หวั่นไหว) และมาตามสัญญาที่ให้ไว้กับขุนอำนาจอำนวยกิจ ถ้าเขาทำตามที่ท่านบอกเมื่อคราวอยู่อำเภอตะลุง จังหวัดบุรีรัมย์ นั่นแสดงว่า ท่านได้กำลังอันสำคัญในการสร้างฐานพระกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น เพื่อก้าวสู่การไปประกาศธรรมในเมืองหลวง เพื่อให้ชาวกรุงรู้จักพระป่า

๒. เพื่อโปรดโยมมารดาในชาติก่อนของท่านซึ่งตระหนี่ถี่เหนียว เป็นเศรษฐีนีในตลาดจันทบุรี (ดังที่กล่าวแล้วในตอนต้น ดูหน้า ๔๑)

๓. จันทบุรีเป็นมงคลสถานสำหรับท่าน เหมาะสำหรับการปักหลักฐานทางความเชื่อในบุญบาปเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะเมืองจันทบุรีเป็นเมืองเก่า และคนในเมืองนี้มีนิสัยวาสนาเกี่ยวข้องเป็นศิษย์อาจารย์กับท่านมาแต่อดีตชาติ การสอนธรรมจะเป็นการง่ายกว่าการไปตั้งสมรภูมินักรบธรรมที่อื่น

ท่านเดินทางจากจังหวัดปราจีนบุรีเรื่อยมา จนกระทั่งเข้าเขตจังหวัดจันทบุรี เดินทางผ่านบ้านตาเรือง บ้านตามูล แล้วผ่านเข้าเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีเดินวกไปตามชายดงหลังเขาสระบาป จนทะลุถึงอำเภอขลุง เมื่อมาถึงอำเภอขลุงได้ทราบข่าวว่า***ขุนอำนาจอำนวยกิจ*** ได้ลาออกจากราชการแล้วตามที่ท่านบอก และมาพักอยู่ที่จังหวัดจันทบุรี ท่านรู้สึกดีใจเป็นอย่างมาก ที่เขามีศรัทธาต่อพระหนุ่มพรรษาน้อย

ขุนอำนาจอำนวยกิจ (วงษ์ จินดาเวช)
โยมอุปัฏฐากท่านพ่อลี

อย่างท่าน นั่นเป็นเครื่องส่องแสดงได้ชัดเจนว่า เขาลงใจต่อท่านและเชื่อในความรู้ความเห็นพิเศษในทางธรรมของท่าน

ท่านเล่าว่า เมื่อคิดเช่นนั้นแล้ว จึงได้ออกเดินทางผ่านเข้าอำเภอเมืองจันทบุรี เพื่อให้เห็นฐานะความเป็นอยู่ของชาวจันทบุรี มองตลาดจันทบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ที่เคยเกิดและตายตั้งแต่เยาว์วัยในอดีตชาติ มองคนที่ท่านรู้จักเขาแต่เขาไม่รู้จักท่าน จากนั้นได้ไปพักอยู่กลางทุ่งตรอกบ้านประดู่ ด้านทิศใต้ของตลาดจันทบุรี แล้วได้เข้าไปเยี่ยมขุนอำนาจ ฯ ที่บ้าน

ในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๔ ตรงกับวันอังคารที่ ๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘ ขุนอำนาจอำนวยกิจ และคุณนายกิมลั้ง (ภรรยา) ได้จัดหาที่พักในป่าช้าผีดิบ อันเป็นป่าเปลี่ยวสงบสงัดโดดเดี่ยว ผู้คนไม่กล้าผ่านไปมา อยู่ห่างจากตลาดจันทร์ประมาณ ๒๐ เส้น เป็นที่สัปปายะธรรม ซึ่งถูกกับนิสัยท่านที่เป็นผู้ไม่อาลัยต่อโลก...แต่อาลัยต่อพระนิพพาน

สถานที่นี้เป็นป่าไผ่ ป่าไม้แต้ว มีหญ้าขึ้นรกหนาแน่น มีที่ว่างพอจะพักอยู่ ๑ แห่ง คือที่สำหรับเผาผี **“ป่าช้าคลองกุ้ง”**

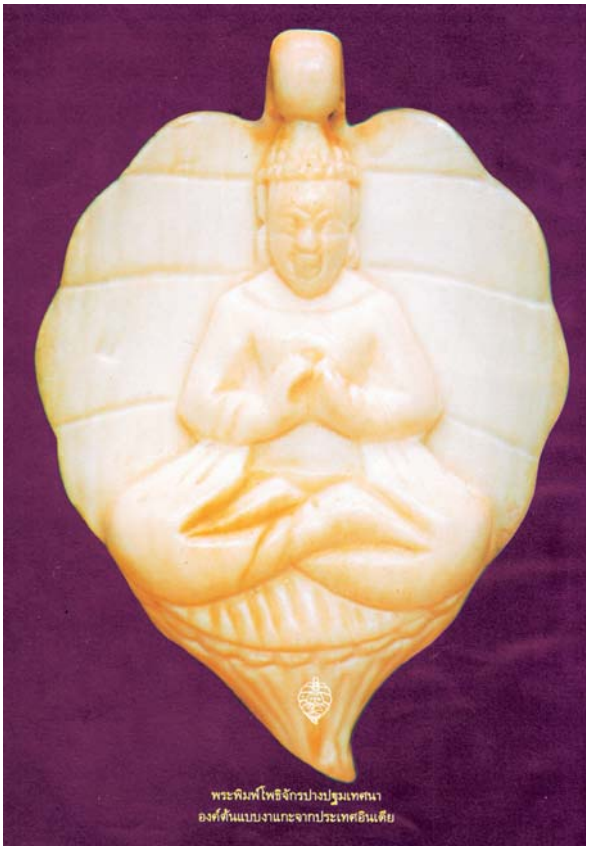
ท่านพ่อลีได้ปักกลดอยู่ที่ป่าช้าผีดิบคลองกุ้ง ซึ่งโดยรอบที่ท่านปักกลด ปรากฏว่ามีแต่หลุมฝังผี ระเกะระกะเต็มไปหมด ถ้าเป็นความคิดอย่างพวกเรา ไม่เอาด้วยเด็ดขาด เพราะนอกจากหลุมผีแล้วก็มีกอไผ่ขึ้นคลุมมืด ชื้นตลอดทั้งปี *(สถานที่ที่ท่านปักกลดเป็นครั้งแรกคือบริเวณศาลาธรรมรังสีในปัจจุบันนี้ มองดูแล้วไม่น่าเชื่อว่าจะเปลี่ยนสภาพมาเป็นเช่นนี้ได้)*

ตรงที่ตั้งศาลาธรรมรังสีนี้เป็นที่สูง จากต้นโพธิ์หลังศาลาลงไปก็เดินลงท้องนา ซึ่งยิ่งเดินไปก็ยิ่งลึกมาก หน้าพรรษาน้ำท่วมถึงสุดแขนทั้งสองข้างยกขึ้นเหนือศีรษะ

ต้องใช้เรือแจว จึงจะไปได้สะดวก

สภาพของวัดในสมัยนั้นมีลักษณะเป็นเกาะ ช่วงเข้าพรรษาน้ำท่วมรอบไปหมด เหมือนทะเลสาบ

ระยะแรกที่ท่านพ่อลีมาปักกลดนั้นเป็นฤดูแล้ง แต่ต้นไม้กอไผ่ก็รกรุงรัง หาที่ว่างได้ยาก มีแต่หลุมผีไม่มีญาติ ตะปุ่มตะป่ำเต็มไปหมด

พระพิมพ์โพธิจักรปางปฐมเทศนา
องค์ต้นแบบงาแกะจากอินเดีย

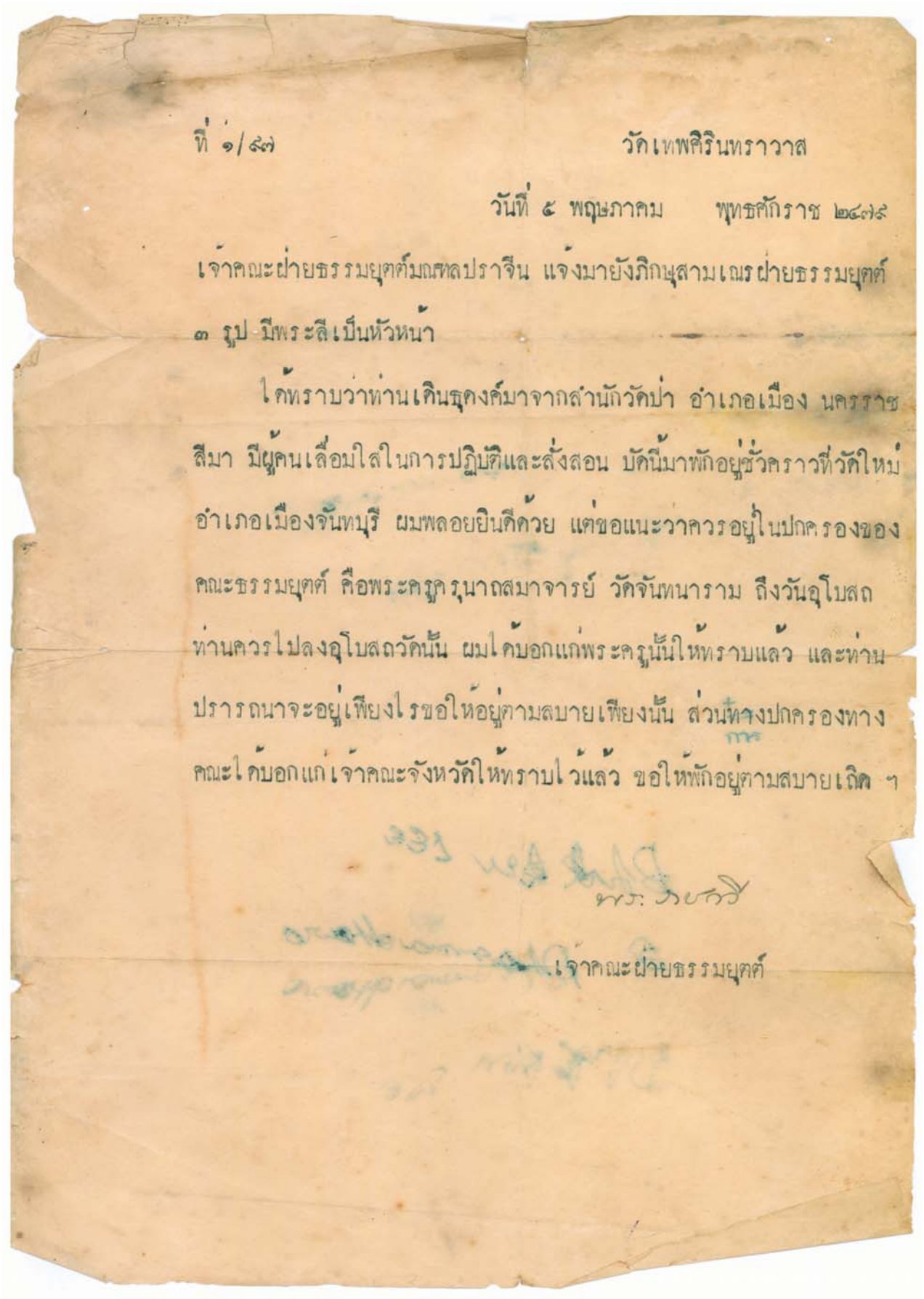
ในสมัยนั้นจ้างใครให้เข้าไปในป่าช้าคลองกุ้ง ๒-๓ บาทยังไม่มีใครเอาเลย ทั้ง ๆ ที่เงิน ๓ บาท ตอนนั้นมากเหลือเกิน พอมีฝนตกน้ำท่วม เจ้าสัตว์เลื้อยคลานทุกชนิดก็แห่กันมาอาศัยที่เกาะวัดป่านี่แหละ มีงูแทบทุกชนิดโดยเฉพาะงูเห่าชุมที่สุด เพราะมันอาศัยกินหนูตามทุ่งนา นอกนั้นก็มีแมลงป่องตะขาบ มดต่าง ๆ แมลงมีพิษก็มาก แต่เดชะบุญ ไม่ปรากฏว่าเคยทำอันตรายแก่ท่านพ่อหรือผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดท่านเลย

ท่านพ่อมาปักกลดอยู่ได้นานพอสมควร ก็มีศรัทธาญาติโยมมาช่วยกันถางป่าไผ่ ปรับพื้นที่ให้เรียบ แล้วช่วยกันยกกระต๊อบขึ้นโดยใช้ไม้ไผ่ล้วน ๆ มาผ่าเป็นฟากสับปูพื้น ฝากับหลังคามุงใบจาก บันไดก็ใช้ไม้ไผ่

ต่อมามีพระลูกศิษย์ติดตามมาอีก ๑ องค์ ชื่อ **“พระพุฒ”** มาอยู่ปฏิบัติท่านพ่อ ชาวบ้านก็ช่วยกันสร้างกุฏิไม้ไผ่ขึ้นอีก ๑ หลัง รวมเป็น ๒ หลัง

หลังจากถางกอไผ่ออกแล้วก็มีแสงแดด ส่องเข้ามาบ้างพอสมควรทำให้บรรยากาศไม่อึมครึมเหมือนแต่ก่อน

ฤดูกาลเข้าจำพรรษาใกล้เข้ามาแล้ว ชาวจันทบุรีได้นิมนต์ให้อยู่จำพรรษาที่ป่าช้านั้น จึงได้นำเรื่องไปเรียนเจ้าคณะสงฆ์ผู้ปกครอง ท่านก็ไม่รับรองให้อยู่ ท่านพ่อจึงได้

ที่ ๑/๙๗ วัดเทพศิรินทราวาส

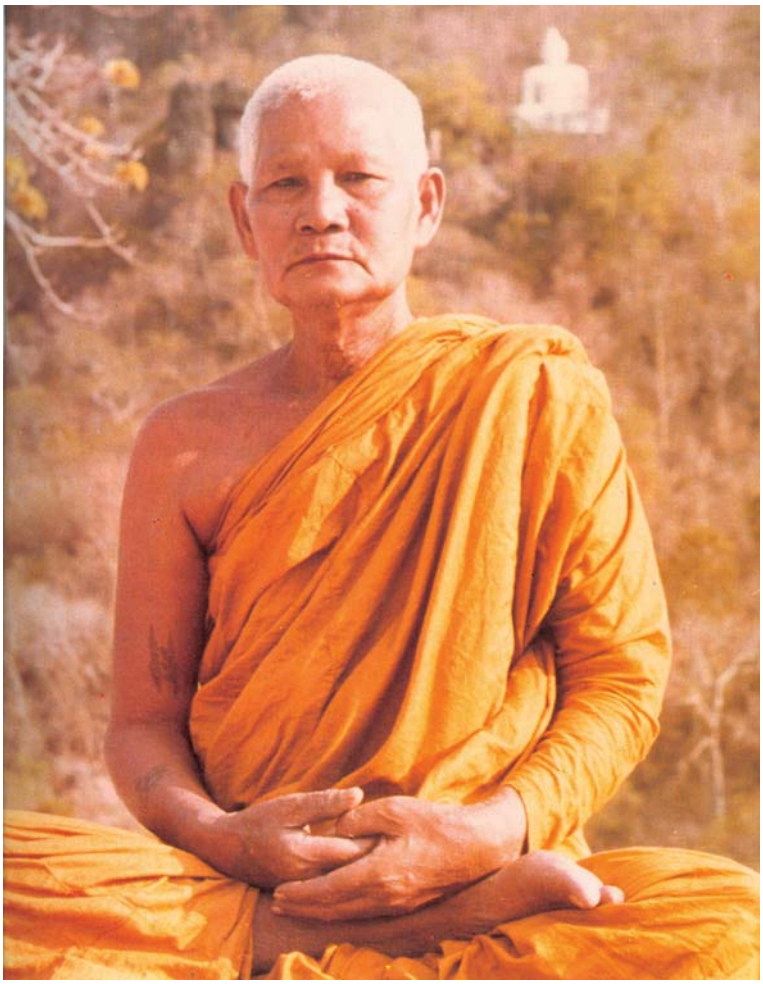
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๙

เจ้าคณะฝ่ายธรรมยุตต์มณฑลปราจีน แจ้งมายังภิกษุสามเณรฝ่ายธรรมยุตต์ ๓ รูป มีพระสีเป็นหัวหน้า

ได้ทราบว่าท่านเดินธุดงค์มาจากสำนักวัดป่า อำเภอเมือง นครราชสีมา มีผู้คนเลื่อมใสในการปฏิบัติและสั่งสอน บัดนี้มาพักอยู่ชั่วคราวที่วัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี ผมพลอยยินดีด้วย แต่ขอแนะว่าควรอยู่ในปกครองของคณะธรรมยุตต์ คือพระครูครุนาถสมาจารย์ วัดจันทนาราม ถึงวันอุโบสถท่านควรไปลงอุโบสถวัดนั้น ผมได้บอกแก่พระครูนั้นให้ทราบแล้ว และท่านปรารถนาจะอยู่เพียงไรขอให้อยู่ตามสบายเพียงนั้น ส่วนทางปกครองทางคณะได้บอกแก่เจ้าคณะจังหวัดให้ทราบไว้แล้ว ขอให้พักอยู่ตามสบายเถิด ฯ

เจ้าคณะฝ่ายธรรมยุตต์

หนังสือรับรองที่เจ้าคุณราชกวี วัดเทพศิรินทราวาส ได้มีหนังสือถึงเจ้าคณะผู้ปกครองว่า ให้อนุญาตให้ท่านพ่ออยู่จำพรรษาในที่นั้นได้

ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก

สั่งให้ขุนอำนาจฯ ไปกราบเรียน**เจ้าคุณราชกวี วัดเทพศิรินทราวาส** เจ้าคณะมณฑลที่กรุงเทพฯ ท่านเจ้าคุณฯ เจ้าคณะได้มีหนังสือถึงเจ้าคณะผู้ปกครอง **ให้อนุญาตท่านพ่ออยู่จำพรรษาในที่นั้นได้**

ในปีแรกชาวจันทบุรีต่างคนต่างพากันตื่นเต้นสนใจปฏิบัติธรรมกันเป็นจำนวนมาก มีพระ ๑ รูป และ เณร ๑ รูป ร่วมจำพรรษากับท่านพ่อรวมเป็น ๓ รูป

เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านพ่อลีได้ท่องเที่ยวธุดงค์ไปทางเทือกเขาวงกต ตำบลนายายอาม อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี อันเป็นเขตติดต่อกับจังหวัดระยอง แล้วเดินธุดงค์ต่อเข้าเขตปากน้ำประแสร์ ในการธุดงค์คราวนี้มี**พระเฟื่อง โชติโก** (ภายหลังญัตติเป็นธรรมยุต) ซึ่งยังเป็นฝ่ายมหานิกายขอเป็นศิษย์ติดตามท่านไปด้วย

มีคนสนใจในเรื่องธรรมปฏิบัติกันมากขึ้น ขณะเดียวกับฝ่ายตรงกันข้าม พวกที่อิจฉาริษยา เป็นพระก็มี เป็นโยมก็มี ได้เริ่มโจมตีเป็นการใหญ่ บางวันถึงกับมีบัตรสนเท่ห์ เขียนปิดไว้ตามป้ายกลางตลาด ใส่ร้ายท่านให้เสียหายอย่างมากมาย

๒๖

การตั้งชื่อวัดป่าคลองกุ้ง

ท่านพ่อลีได้อยู่กุฏิไม้ไผ่ประมาณ ๒–๓ ปี (๒๔๗๘–๒๔๘๐) ลูกศิษย์เห็นว่าท่านจะลุกนั่งทีก็ดังกรอบแกรบ ๆ น่ารำคาญ จึงพร้อมใจกันบอกบุญไปทั่ว ๆ เท่าที่จะบอกได้ แต่ก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จึงได้มีการจัดสร้างศาลาขึ้น ๑ หลังกว้างประมาณ ๕ วา ยาว ๑๒ วา ด้านหลังพระประธานกั้นเป็นห้องสำหรับท่านพ่อพักจำวัดได้ ก็นับว่าหรูหราที่สุดแล้วในสมัยนั้น

ต่อมามีคณะชาวบ้านตำบลต่าง ๆ ได้ทราบกิตติศัพท์ก็มาสมัครเป็นลูกศิษย์ปฏิบัติธรรมกันมาก โดยเฉพาะชาวบ้านศาลอ่างหินมากันมากเป็นพิเศษ มีศรัทธามาไม่ขาด จึงได้พร้อมใจกันสร้างกุฏิอย่างถาวรถวายท่านพ่อ ๑ หลัง เป็นกุฏิไม้อย่างดียังปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

อยู่มาวันหนึ่งหลังจากทำบุญตอนเช้า พวกลูกศิษย์ได้หารือกันว่า วัดป่าของเรามองดูแล้วคงจะเจริญขึ้นทุกวัน พวกเราลองปรึกษาท่านพ่อว่า ควรจะใช้ชื่อวัดให้ไพเราะกว่านี้จะดีกว่ามั้ย

ทุกคนเห็นด้วยที่จะได้ชื่อวัดใหม่ที่ทันสมัยนิยม ชื่อวัดหรู ๆ คงจะเท่ไม่เบา เพราะอาจารย์ของพวกเราก็ชื่อเสียงโด่งดังแล้ว พอดีท่านพ่อเดินมา พวกศิษย์ได้โอกาสก็เสนอเรื่องที่คิดกันต่อท่านในทันทีว่า “ท่านพ่อครับ... วัดป่าคลองกุ้งของพวกเรา มีผู้เสนอว่าควรเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ให้ไพเราะ เป็นชื่อ ***“วัดป่าเรไร”*** หรืออีกชื่อหนึ่งคือ ***“วัดป่าเวฬุวัน”*** ให้ท่านพ่อพิจารณาว่าจะเอาชื่อไหนดี

ท่านพ่อหยุดนิ่งราวอึดใจเดียว พิจารณาแล้วท่านก็หัวเราะอย่างอารมณ์ดี โบกมือ

ปัจจุบันนี้คณะศรัทธายังคงหลั่งไหลมาจากที่ต่างๆ เพื่อสักการะ เคารพ กราบขอพรรูปเหมือนท่านพ่อลี ที่วัดป่าคลองกุ้ง

สายหัวบอกว่า ***"ไม่เอา ๆ ชื่ออื่น ๆ มันกินไม่ได้นาน ชื่อ "วัดป่าคลองกุ้ง" มันมีทั้งกุ้งทั้งปลากินไม่หมด อย่าเปลี่ยน ให้เรียกวัดป่าคลองกุ้งตามเดิม ถึงจะเจริญรุ่งเรืองอีกสักเท่าไรก็ให้เรียกชื่อนี้ อย่าทิ้งชื่อนี้เป็นอันขาด"***

ตกลงพวกศิษย์ก็ต้องยอมจำนน เรียกวัดป่าคลองกุ้งกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

ความจริงท่านเรียกของท่านเป็นการถูกต้องดีแล้ว เพราะคำว่า **"วัดป่า"** เมื่อเดิมมันเป็นป่ารกรุงรังสมชื่อจริง ๆ ส่วนคำว่า **"คลองกุ้ง"** คือมีคลองทอดยาวเข้ามาตั้งแต่แม่น้ำจันทบุรี มาถึงข้างหลังโบสถ์หลังปัจจุบันนี้

ในสมัยนั้นกุ้งนาตัวเล็ก ๆ ชุกชุมมาก ปลาก็ชุม ใช้ชนางลงไปช้อนพักเดียว ได้พอกินสบาย ๆ จนถึงยุคปัจจุบันนี้ ก็ปรากฏว่าวัดป่าคลองกุ้งไม่เคยอดอยากยากจนแต่อย่างใดเลย สมคำประกาศิตของท่านพ่อจริง ๆ แต่คลองกุ้งหายไปหมดตามอิทธิพลของการถมดิน

ท่านพ่อลีสอนธรรมเป็นที่อัศจรรย์

ในการสอนธรรมนำปฏิบัติของท่านพ่อนับว่าเป็นอัศจรรย์ คนที่พบเห็นท่านจะรู้สึกศรัทธาและบังเกิดความตื่นเต้น บุคคลิกอันเข้มแข็ง เอาจริงเอาจังและถ้อยคำอันเฉียบขาดฉับไวได้ใจความ ยังความน่าเกรงขามให้บังเกิดแก่คนที่พบเห็น

ถ้าเป็นเด็กท่านก็จะทำตัวสนิทสนมกับเด็ก ๆ มีวิธีสอนง่าย ๆ เช่น **เด็กคนไหนรักษาศีลแปดได้ ท่านให้ข้อละ ๑ บาท รวมแปดข้อแปดบาท เบื้องต้นเด็กต้องการเงินแต่ต่อมาได้นิสัยทางศีลธรรมก็รักษาศีลแปดเอง**

ใครก็ตามเข้ามามอบตัวเป็นศิษย์ มักจะติดใจในรสพระสัทธรรมจากท่าน ที่เคยติดเหล้าติดยา ติดการพนัน ปรากฏว่าละเลิกกันเป็นส่วนมาก

กิจวัตรในระหว่างพรรษาที่วัดป่าคลองกุ้งนั้น

๑) หลังจากทำวัตรเช้าจบแล้วจะมีการอ่านพระวินัยทุกวัน

๒) หลังทำวัตรค่ำ ท่านพ่อจะเทศน์อบรมพระเณรและญาติโยม พร้อมนั่งภาวนามิได้ขาดจนถึงเที่ยงคืน

๓) หากเป็นวันธัมมัสสวนะเฉพาะพระเณร จะเพิ่มเวลาจากเที่ยงคืนไปจนถึงใกล้ย่ำรุ่ง ส่วนญาติโยมให้กลับไปพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย

๔) ประเด็นสำคัญที่สุดในการอบรม เน้นหนักในการบำเพ็ญสมาธิ และปลุกปลอบให้เร่งรีบกระทำความเพียรกันให้ต่อเนื่องหนักแน่น

การแสดงธรรมของท่าน ก่อศรัทธาปสาทะยิ่งแก่ผู้ฟัง ในทุก ๆ ครั้งที่ท่านเทศนาอบรม ผู้ฟังไม่เคยรู้สึกเบื่อ ในพรรษาพระเณรต่างพากันสมาทานธุดงค์วัตรกันเป็นจำนวนมาก ในข้อธุดงค์ต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะธุดงค์ชิ้นเอก ที่ท่านพ่อปฏิบัติประจำคือสมาทานเนสัชชิกังคธุดงค์ (ถือการไม่นอนเป็นวัตร)

ใครไปมาหาสู่ ท่านก็ชักชวนให้ฝึกหัดนั่งสมาธิ โดยใช้วิธีกำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก เรียกว่า **"อานาปานสติ"** วิธีแนะให้นั่งสมาธินี้เอง เป็นวิธีที่เอาชนะทั้งกาย วาจา และใจคนได้เป็นอย่างดี ใครที่จะนั่งสมาธิ ท่านสอนให้ถือศีล ๕ เสียก่อนเป็นอย่างน้อย การนั่งสมาธิไม่ใช่เป็นของทำได้ง่าย เพราะผู้ปฏิบัติจะต้องสงบกาย วาจา และทำให้ใจสงบด้วยการภาวนา กำหนดลมหายใจเข้าออก แรกเข้าปฏิบัติทนอยู่ไม่ได้นานนัก เพราะ

ทุกขเวทนาต่าง ๆ แสดงให้เห็นตามความเป็นจริง แต่เมื่อฝึกไป ๆ ก็ค่อย ๆ อยู่ได้นานมากเข้า

คืนวันหนึ่งท่านพ่อสอนให้ศิษย์นั่งสมาธิ แล้วท่านก็นั่งด้วยเป็นเวลานาน ชั่วโมงแล้วชั่วโมงเล่า ยุงก็ชุม ท่านก็ยังคงนั่งหลับตาเฉยอยู่ ศิษย์ทนไม่ไหวก็ค่อย ๆ หายไปทีละคนสองคน จนในที่สุดเมื่อท่านลืมตาขึ้น ไม่เห็นศิษย์เหลืออยู่เลยแม้แต่คนเดียว เรื่องนี้ท่านเล่าบ่อย ๆ แล้วก็หัวเราะถึงความไม่เอาไหนของมนุษย์

ท่านเล่าว่า ครั้งหนึ่งมีคนบ้าขึ้นมาบนศาลา ยกเก้าอี้จะทำร้ายท่าน ท่านจึงลุกขึ้นยืนจับเก้าอี้ยันไว้ เหลียวดูศิษย์บนศาลาหายไปหมด สักครู่หนึ่งจึงมีผู้มาช่วยจับคนบ้านั้นออกไป

แล้วท่านก็ว่า ***"ที่อาจารย์สอนเพื่อจะให้ศิษย์ไปนิพพาน แต่ถ้าจะชวนให้ตายตามอาจารย์ไปนิพพานเดี๋ยวนี้ คิดว่าคงไม่มี"***

การเทศน์ของท่านก็เทศน์ปากเปล่า ไม่ได้ใช้คำภีร์ใบลานเทศน์ สอนถึงวิธีนั่งสมาธิ ทำอานาปานสติเป็นหลักใหญ่ นอกจากนั้นก็เทศน์ในข้อวัตรปฏิบัติ ศีล ทาน การทำบุญ เช่น ***คิหิปฏิบัติ การแสวงหาโภคทรัพย์ได้มาโดยทางที่ชอบ แล้วใช้ทรัพย์***

ตั้งแต่ท่านพ่อทิ้งขันธ์ไป วันที่ ๒๖ ของทุกๆเดือน พุทธศาสนิกชนจะมาปฏิบัติธรรมบูชาคุณท่านพ่อลี ที่วัดป่าคลองกุ้ง เพราะชาวจังหวัดจันทบุรีถือว่า วันที่ ๒๖ เป็นวันรำลึกถึงท่านพ่อลี ธมฺมธโร

นั้นเลี้ยงตน เลี้ยงมารดาบิดา บุตร ภรรยา คนใช้ ลูกจ้างให้มีความสุข เลี้ยงเพื่อนฝูงให้เป็นสุข บำบัดอันตรายที่เกิดแต่เหตุต่าง ๆ ทำพลีกรรม ๕ อย่างคือ

ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ ต้อนรับแขก ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย ถวายเป็นหลวง เช่น เสียภาษีอากร เป็นต้น ทำบุญอุทิศให้เทวดา บริจาคทานในสมณพราหมณ์ผู้ประพฤติชอบ เหล่านี้เป็นต้น

ข้อปฏิบัติเหล่านี้ ปรากฏว่าเป็นที่ถูกอกถูกใจถูกอัธยาศัยของชาวจีน เพราะเขาเคยได้รับการศึกษาอบรมให้เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที เช่นไหว้พ่อแม่ปู่ย่าตายายที่ล่วงลับไปแล้วมาช้านาน จนเป็นประเพณี

ในเวลาเทศน์ ใครจะเอาเงินมาติดเทียน หรือถือขันไปเที่ยวเรี่ยไรไม่ได้ ท่านห้ามว่า ***"พระไม่ได้รับจ้างเทศน์"***

ชาวจีนไปหาท่านโดยมากเอาธูปเทียน บุหรี่ ผ้าขนหนูเช็ดหน้า ไปถวายตามศรัทธา ท่านรับของไว้แล้ว เวลาพระเณร ลงศาลาสวดมนต์ ท่านก็เอาของเหล่านั้นแจกพระเณรทั่วไป ที่เหลือจึงเป็นของท่าน

ท่านเคยเล่าต่อหน้าพุทธบริษัทบนศาลาการเปรียญ วัดป่าคลองกุ้งว่า

"ครั้งหนึ่งเขานิมนต์ ไปฉันจังหันในงานศพชาวบ้าน เขาจัดให้ท่านนั่งฉันใกล้ศพที่กำลังขึ้นส่งกลิ่นเหม็นคาวคลุ้ง"

มีคนเขาท้วงเจ้าภาพว่า "นิมนต์ให้ท่านไปฉันห่าง ๆ หน่อย"

เจ้าภาพตอบว่า "ไม่เป็นไร ท่านเป็นพระกรรมฐานไม่กลัว"

ท่านว่าก็จำเป็นต้องอดทนเอา เพราะนึกในใจว่า "เขายอเราเข้าให้แล้ว"

แต่คราวนั้น ฉันจังหันไม่ใคร่ลงเลย

คราวหนึ่งท่านเล่าว่า ท่านไปธุดงค์ในป่าเปลี่ยวแห่งหนึ่ง มีพรานหาสัตว์ป่าไปพบท่านเขาแวะสนทนาด้วย ท่านพลั้งปากพูดไปว่า "เมื่อคืนนี้มีนกยูงมานอนที่นี่" เพียงเท่านั้น

ครั้นเมื่อเวลากลางคืน ท่านจุดเทียนนั่งภาวนาอยู่ในกลด มีเสือโคร่งมาเดินเวียนรอบ ๆ กลด แล้วนั่งหันหลังใช้หางแกว่งถูกเทียนในกลดล้มลงดับ ขณะนั้นท่านภาวนาเต็มที่ เล่นเอาเหงื่อแตกเป็นเม็ดข้าวโพดเลย

ฉะนั้นพระเดินธุดงค์ไปในป่า ต้องระมัดระวัง กาย วาจา เป็นอย่างดี

มิฉะนั้นมักมีเหตุแสดงให้เห็น เช่น พบเสือ พบช้าง เป็นต้น

อัศจรรย์โรคร้ายหายได้

มีสตรีคนหนึ่งชื่อว่า **“แม่ลูกอินทร์”** อายุ ๔๕ ปี เธอเดินทางไปหาท่านพ่อลีที่วัดป่าคลองกุ้ง เพื่อขอให้ท่านช่วยรักษาโรคร้าย เพียงเธอนั่งลงยังไม่ทันได้เอ่ยปากพูด ท่านพ่อลีก็สามารถรู้ชื่อ อาชีพ การงาน และโรคร้ายที่ทับถมประดังร่างกายเธออยู่ เธออัศจรรย์ใจและเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในท่านพ่อลีเป็นอย่างมาก จึงเอ่ยปากขอยาวิเศษกับท่านพ่อลี ท่านพ่อลีจึงขากเสลดใส่แก้วให้เธอ เธอก็สามารถข่มใจรับประทานเสลดนั้นเข้าไปได้โดยไม่รังเกียจ พร้อมกับกล่าวว่า ***“เสลดที่ท่านพ่อขากถุยออกมานี่ มัน มันส์ ดี นะท่านพ่อ”***

ปรากฏว่าโรคร้ายที่รุมเร้าเธอมานานแสนนาน ก็พลันหายโดยเด็ดขาดตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

นี่เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากความศักดิ์สิทธิ์ ที่มีอยู่ในองค์ท่านพ่อลี *(ท่านผู้อ่านต้องพิจารณาให้ดี อย่าไปเชื่อพระปลอม ๆ รู้ไม่จริง อวดรู้อวดฉลาดหลอกต้มตุ๋นคน เพราะพระแบบท่านพ่อลี เราไม่ค่อยได้พบแล้วในปัจจุบัน... พระขี้กลากมีเยอะ)*

ทางเข้าวัดป่าคลองกุ้ง

ซิ้มหลาอยากรวย

เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องของสตรีชาวจีนที่ชื่อว่า **“ซิ้มหลา”** เป็นคนมาจากเมืองจีน ได้ติดตามญาติผู้เป็นอาเข้ามาอยู่ในเมืองไทย ที่จังหวัดจันทบุรี ในระยะแรกนั้นมีฐานะยากจนมาก เมื่ออยู่เมืองจีนซิ้มหลามีพ่อแม่ที่มีฐานะดีพอสมควรไม่ลำบากนัก เป็นคนที่มีความกตัญญู ครั้นเข้ามาอยู่เมืองไทย ต้องมาอาศัยญาติที่เป็นอาและต้องหาเลี้ยงลูก ๆ ถึง ๙ คน ต้องหาเลี้ยงครอบครัวด้วยความยากลำบาก

ต่อมาซิ้มหลาได้พูดคุยกับแม่ชีคนหนึ่ง เธอแนะนำให้ไปหาท่านพ่อลีที่วัดป่าคลองกุ้ง บอกว่า “ท่านพ่อลี..เป็นอาจารย์ที่มีความศักดิ์สิทธิ์”

ซิ้มหลาก็ถามว่า **“ศักดิ์สิทธิ์”** แปลว่าอะไร ?

แม่ชีก็บอกไปว่า แปลว่า **“ช่วยให้รวยได้”**

แกอยากรวยจึงก็ตอบตกลงทันที แม่ชีจึงพาแกไปหาท่านพ่อลีครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ พอไปถึงวัดป่าคลองกุ้งเห็นมีคนเฒ่าคนแก่นั่งอยู่หลายคน พอแกเข้าไปถึงไม่รู้จะทำอย่างไร ต้องรอดูว่าเขากราบพระกันอย่างไร แล้วก็กราบตามอย่างเขา เขาก้มก็ก้ม เขาเงยก็เงย

ท่านพ่อลีก็ชี้มือมาแล้วถามว่า “โยมมาจากไหน”

“ฉันอยู่กับอา เวลานี้ออกมาอยู่เองแล้ว” แกตอบไปคนละเรื่องเดียวกัน

“ฉันยังไม่รู้จักแกเล๊ย” ท่านพ่อลีเปล่งเสียงดัง

“ฉันไม่เคยเข้าวัด ไม่รู้ว่าต้องทำอย่างไรบ้าง” แกตอบซื่อๆ

“ไม่รู้แล้วมาทำไม” ท่านพ่อลีตวาดหน่อย ๆ

“แม่ชีที่พามา บอกว่าให้มากราบท่านพ่อและขอพร ท่านพ่อช่วยให้รวย ๆ” แกตอบตามความจริง

“อ๋อ.. อยากรวยนี่เอง.. ถึงมาวัด?” ท่านพ่อลียิ้มที่ริมฝีปากนิด ๆ

ซิ้มหลาตอบว่า “ค่ะ” สั้น ๆ อย่างมั่นใจ

จากนั้นท่านพ่อลีเดินเข้าไปในห้องพร้อมกับถือธูปเทียน ออกมาส่งให้ซิ้มหลา ๑ กำมือ บอกให้บูชาพระแล้วอยากได้อะไรก็อธิษฐานเอา แกก็ทำตาม เสร็จแล้วท่านสั่งว่า “โยม..ต้องนั่งสมาธิด้วย...ถึงจะรวย”

พระประธานบนวิหารหลังใหม่ วัดป่าคลองกุ้ง

“นั่งสมาธิเขาทำกันอย่างไรเพราะฉันไม่รู้จัก” แกถามทำสีหน้าตางงเหมือนไก่ตาแตก เกิดมาแกไม่เคยรู้จักคำว่า “สมาธิ” แต่แกอยากจะนั่งมาก เพราะแกอยากรวยม้าก มาก

“ให้นั่งหลับตาเฉย ๆ พร้อมกับภาวนาว่าพุทโธ ๆ โดยหายใจเข้าก็ภาวนา “พุท” หายใจออกก็ภาวนาว่า “โธ” อยู่อย่างนี้ ให้นั่งไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องกลัว” ท่านพ่อลีสอนเน้น ๆ ช้า ๆ ย้ำวิธีการหลายครั้งหลายหน

แกก็นั่งขัดสมาธิตามที่ท่านสั่ง แกนั่งไปก็กลัวไป ตัวสั่นเหมือนเจ้าเข้าทรง นั่งนาน ๆ เข้าตัวเริ่มเบาคล้ายจะลอยขึ้นจากพื้น รู้สึกสบาย

ท่านพ่อก็ถามว่า “เห็นอะไรหรือเปล่า” แกนั่งนิ่งเฉยไม่ตอบ

อีกสักพักท่านก็ถามอีก คราวนี้แกตอบว่า “เห็นกระถางธูปที่ไหว้หอมตลบอบอวลไปหมด”

“เออ...ดีแล้ว” ท่านพ่อลีให้กำลังใจ

ต่อมาอีกสักพักท่านพ่อก็ถามว่า “เห็นอะไรอีกไหม?”

“เห็นป้ายตัวหนังสือสีทองพื้นสีแดง สวยมาก”

“ดีแล้ว”

แล้วท่านพ่อลีก็เพ่งกระแสจิตใส่ตัวแก จวนมืดค่ำคนเขากลับกันหมดแกก็ยังนั่งอยู่กับตาแป๊ะหงวนสองคน แกได้รู้ได้เห็นอีกหลายอย่างแต่ไม่ชัด รู้สึกสบายมาก และหลังจากนั้นมาแกก็จะทำสมาธิทุกครั้งที่มีเวลา

อยู่มาวันหนึ่งซิ้มหลาเข้าไปกราบท่านพ่อลีแล้วพูดว่าฉันไม่เห็นรวยขึ้นเลย ท่านพ่อบอกว่า “ซิ้มไม่ต้องกลัวเพราะซิ้มเป็นคนกตัญญู”

ต่อมาซิ้มหลาป่วยจำเป็นต้องผ่าตัด ในขณะนั้นท่านพ่อลีจำพรรษาอยู่ที่วัดบรมนิวาสในกรุงเทพฯ

ซิ้มหลาก็เดินทางไปผ่าตัดในกรุงเทพฯ เช่นกัน พอไปถึงโรงพยาบาลหมอก็ให้ผ่าตัดเลย ซิ้มไม่ยอม จึงขออนุญาตหมอไปหาท่านพ่อลีที่วัดบรมนิวาสก่อน โดยไปวัดกับญาติผู้หญิง ถึงวัดก็ประมาณ ๑๑ โมงกว่าแล้ว ขณะนั้นท่านพ่อลีกำลังจำวัดอยู่ในห้องมีลูกศิษย์มาคอยพบอยู่หลายคน รอท่านพ่อจนถึงบ่าย ๔ โมงท่านก็ยังไม่ออก พอดีเกิดไฟไหม้ขึ้นใกล้ ๆ บ้านของญาติที่ไปส่ง ญาติก็กลัวไฟจะไหม้บ้าน

ท่านพ่อลีก็ยังไม่ออกมาจากห้อง ซิ้มจึงยกมือขึ้นอธิษฐานจิตว่า **“ถ้าท่านพ่ออยู่ในห้องนี้ก็ขอให้ออกมาเถิด ...ซิ้มหลามากราบไหว้”**

“..ซิ้มหลา ป่วยเป็นอะไร” เสียงท่านพ่อลีร้องถามจากข้างในห้องพร้อมกับเปิดประตูออกมาทันที

แกบอกว่า “ฉันเจ็บท้องหมอให้ผ่าตัด ฉันจึงมาหาท่านพ่อก่อน”

ท่านพ่อลีจึงสั่งว่า “เอ้า! นั่งสมาธิวิปัสสนาก่อน” แกนั่งตาม ที่ท่านสั่งทันที

สักพักหนึ่งท่านพ่อจึงบอกว่า “โยม...ไม่ต้องผ่าตัดแล้ว... หายแล้ว”

จากนั้นท่านก็เดินเข้าไปในห้อง ถือยาออกมาถ้วยหนึ่งและน้ำมนต์มาถ้วยหนึ่ง บอกว่า “เอ้า...กินยาเข้าไปก่อน แล้วกินน้ำมนต์ตามเข้าไปให้หมดถ้วยนะ”

ซิ้มหลาก็ทำตามที่ท่านพ่อสั่ง อาการเจ็บท้องค่อย ๆ บรรเทาหายไปเอง

วิหารท่านพ่อลีที่คนนิยมมาขอพร ภายในวิหารประดิษฐานรูปเหมือนท่านพ่อลี

ในคืนนั้นเอง ขณะที่ซิ้มหลานอนหลับพักผ่อนอยู่บ้านญาติในกรุงเทพฯ ฝันเห็นแสงสว่างลอยออกไปจากร่างกายจึงตกใจตื่น อาการปวดท้องก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง

รุ่งเช้าไปหาหมอ แกบอกหมอว่าไม่ต้องผ่าตัดแล้วมันหายไปแล้ว หมอไม่เชื่อจึงตรวจดูอีกครั้งพบว่า โรคของแกหายไปจริง ๆ ไม่ต้องผ่าตัด จึงทำให้ซิ้มหลานับถือศรัทธาท่านพ่อลีมาก

เรื่องที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเรียกว่าอะไรดี

...มหัศจรรย์ ปาฏิหาริย์ เทพบันดาล อานุภาพของพระอริยสงฆ์ หรือท่านผู้วิเศษ ก็อาจเรียกได้ไม่กระดากปากนัก เรียกได้เต็มปากเต็มคำ

ไม่เหมือนสมัยทุกวันนี้เที่ยวหลอกลวงว่า เคร่งครัด เก่งกาจ หยั่งรู้ฟ้าดิน แต่แท้ที่จริงแล้ว คุณความดีเพียงศีลก็แทบไม่มีภายในใจ แต่ก็เที่ยวโอ้อวดฤทธา

ศักดานุภาพว่าเก่ง ว่าดี ว่าวิเศษ แต่ที่จริงหยาบหนายิ่งกว่าหมาขี้เรื้อน ๕๐๐ ตัว ตัวมันก็สู้ไม่ได้ฯ

ท่านผู้สนใจในธรรมทั้งหลาย!.. ยุคนี้.. เป็นยุคท่านผู้วิเศษจอมปลอมเต็มบ้านเต็มเมือง คนโง่ก็เห่อเหมือนแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ แต่ก็ภูมิใจในสิ่งนั้น เพราะเหมือนหมู่หนอนชอนไชขี้ ไม่รู้จักคำว่าอิ่มว่าเบื่อว่าน่าสะอิดสะเอียนแม้แต่น้อย..... ***เพราะพวกเขาเป็นเช่นนั้นเองฯ***

ใส่ร้ายป้ายสี

....เช้าวันหนึ่งที่ตลาดจันทบุรี.... มีผู้หญิงแก่ ๆ คนหนึ่ง ได้แสดงตนว่าเป็นลูกศิษย์ของท่าน ออกไปเที่ยวเรี่ยไรบอกบุญตามตลาด ขอสตางค์เขาบ้าง ขอข้าวสุกบ้าง ขอข้าวสารบ้าง เธอได้ตระเวนเดินเที่ยวขอจากชาวบ้านร้านตลาดทั่วเมือง จนกระทั่งไปถึงบ้าน***หม่อมอนุวัตรวรพงศ์ฯ***

หม่อมฯ จึงได้เรียกตัวเข้าไปในบ้าน เมื่อฟังความของหญิงแก่คนนั้นแล้ว หม่อมฯ ก็ได้เที่ยวไปโพนทะนาตามข้างถนนบ้าง ตามบ้านร้านตลาดบ้าง ว่า

“ท่านพ่อลีเป็นพระเหลวไหล จรจัด ปล่อยให้ศิษย์เที่ยวมาบอกบุญชาวบ้าน”

เรื่องนี้ได้โด่งดังแพร่สะพัดไปทั่วทั้งตลาดจันทบุรี เผอิญคุณนายกิมลั้งภริยาขุนอำนาจฯ และนางเฟือง ซึ่งเป็นผู้รู้จักท่านพ่ออย่างดีว่าเป็นอย่างไร ได้ทราบเรื่องกล่าวหานี้ จึงได้ตรงไปถึงบ้านหม่อมอนุวัตรวรพงศ์ฯ และพบผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรีอยู่ที่บ้านนั้นด้วย

คุณนายกิมลั้งจึงได้ต่อว่าหม่อมอนุวัตรวรพงศ์ฯ ต่อหน้าผู้ว่าฯ ว่า

“ท่านได้เที่ยวพูดกล่าวหาเหยียดหยามหาเรื่องใส่ความพระอาจารย์ของฉัน ทั้งที่ไม่มีมูลความจริง โดยที่ท่านไม่รู้เรื่องอะไรเลย ต่อไปอย่าได้เที่ยวพูดเช่นนี้อีก”

วันนั้นจึงได้เกิดการโต้เถียงกันขึ้นยกใหญ่ ต่อหน้าผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วในที่สุดท่านผู้ว่าฯ ก็บอกให้มีการสอบสวนหาความจริง ได้ความว่า

“ผู้หญิงแก่คนนั้น เป็นคนที่มาอาศัยอยู่กับพระที่วัดใหม่ และก็ไม่ได้เป็นศิษย์ของท่านพ่อลี แต่ได้แอบอ้างเอาชื่อของท่านไปหากิน และตัวท่านเองเวลาจะไปไหนก็ตาม ไม่เคยมีศิษย์ผู้หญิงติดตาม” เรื่องทั้งหลายจึงได้สงบลงไป

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว. ชื่น นภวงศ์)

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า มาสอบสวนด้วยพระองค์เอง

ต่อมาได้เกิดมีเรื่องอีก คือมีคนนำเรื่องไปกราบทูล**สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร** โดยกล่าวหาว่า ***"ท่านพ่อลีเป็นพระหลอกลวง"*** สมเด็จพระสังฆราชจึงได้มีหนังสือสั่งให้พระครูครุนารถสมาจาร (แสง สุปภาโส) เจ้าอาวาสวัดจันทนาราม เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรีไปสืบสวนหาความจริง

เมื่อออกพรรษาแล้วสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์(ชื่น) ท่านได้มาเยี่ยมท่านพ่อลีที่วัดป่าคลองกุ้ง ท่านพ่อจึงได้นิมนต์ท่านให้แสดงธรรมะแก่บรรดาญาติโยม ท่านรับสั่งตอบว่า ***"เราไม่ได้ปฏิบัติกรรมฐาน จะให้มาแสดงธรรมะกรรมฐานได้อย่างไร"*** และรับสั่งต่อว่า "เราได้ทราบว่า ***มีคนนิยมเลื่อมใสเธอมาก เรานึกว่าพระอย่างเธอนี้หายาก"*** จากนั้นพระองค์ก็เสด็จไปวัดจันทนาราม แล้วเดินทางกลับพระนคร

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว. ชื่น นภวงศ์)

นามเดิม หม่อมราชวงศ์ชื่น ทรงเป็นโอรส หม่อมเจ้าถนอม และ หม่อมเอม ประสูติเมื่อ วันศุกร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๑๕ ตรงกับวันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีวอก จัตวาศก จุลศักราช ๑๒๓๔ เวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

บรรพชา เมื่อมีพระชนมายุเจริญขึ้นแล้ว ได้ทรงออกจากวัง และได้บรรพชา เป็นสามเณร ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ***พระพรหมุนี (สุมิตฺตตฺเถร เหมือน)*** วัดบรมนิวาส เป็นพระอุปัชฌายะ เมื่อบรรพชาเป็นสามเณร ***สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส*** ได้ทรงเป็นพระอาจารย์ปกครองและอบรม ในระหว่างที่ทรงเป็นสามเณร ได้ทรงสอบไล่ครั้งแรก ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ สอบไล่ได้ เป็นเปรียญ ๕ เมื่อยังทรงเป็นสามเณร

อุปสมบท ได้ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๕ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร มี***พระพรหมุนี (กิตฺติสารตฺเถร แฟง)*** วัดมกุฏกษัตริยารามเป็นพระอุปัชฌายะ ***สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส*** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า ได้ทรงจัดตั้งมหามกุฏราชวิทยาลัย ขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๓๖ เป็นที่เล่าเรียน พระปริยัติธรรมชั้นสูง สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (เวลานั้นทรงเป็น ม.ร.ว. พระชื่น เปรียญ) ได้ทรงเป็นครูรุ่นแรกของโรงเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร จึงทรงสอบต่อได้เป็นเปรียญ ๗ ประโยค เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗

ในรัชกาลที่ ๗ พ.ศ. ๒๔๗๑ ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาให้เป็นสมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกในสุพรรณบัฏว่า **สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์** เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต

ในรัชกาลที่ ๘ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ประกาศสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชในราชทินนามเดิม

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จฯ ประทับหน้าพระแท่นบรรทมในห้องประชวร สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้สิ้นพระชนม์เมื่อเวลา ๐๑.๐๘ น มีพระชนมายุ ๘๕ พรรษา ๑๑ เดือน ๑๙ วัน

ต่อมาประชาชนชาวจันทบุรี ยิ่งเกิดความนิยมเลื่อมใสในท่านมากขึ้น มีคนตามบ้านร้านตลาด มาฟังเทศน์ที่วัดกันมากขึ้น จนกระทั่งนายซองกุ่ยเจ้าของรถยนต์โดยสาร เกิดความศรัทธาออกประกาศว่า ถ้าใครนั่งรถยนต์ของเขามาฟังเทศน์พระอาจารย์ลีวัดป่าช้าคลองกุ้ง เขายินดีลดราคาค่าโดยสารให้เป็นพิเศษ สำหรับองค์ท่านพ่อตลอดจนพระเณร จะเดินทางไปไหนมาไหนไม่ต้องเสียค่ารถ นับวันก็มีคนรู้จักมากขึ้น ๆ ทุกวัน ตลอดจนกระทั่งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทุกอำเภอ

เมื่อออกพรรษาแล้วได้ออกเดินทางเที่ยวธุดงค์ไปเทศน์สั่งสอนอบรมประชาชนตามตำบล อำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดจันทบุรี ทุกวันอาทิตย์เข้าไปแสดงธรรมะในเรือนจำ เวลานั้นพระนิกรบดีเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ขุนภูมิประศาสน์เป็นนายอำเภอท่าใหม่ ทั้งสองท่านนี้รู้สึกว่าเป็นผู้ห่วงใย ให้ความสะดวกในการไปมาอยู่เสมอ บางคราวก็ได้นิมนต์ ไปเทศน์อบรมนักโทษและผู้ต้องหาที่วัดบ้าง ที่อำเภอบ้าง บางครั้งก็นำไปเทศน์อบรมราษฎรตามตำบลต่าง ๆ ในเขตอำเภอท่าใหม่ โดยเฉพาะตำบลนายายอาม ซึ่งเป็นตำบลที่มีโจรผู้ร้ายชุกชุมมาก เพราะพื้นที่เป็นป่าทึบ ได้พยายามอบรมสั่งสอนประชาชนอยู่อย่างนี้เสมอมา

เหตุการณ์ต่าง ๆ และเรื่องราวของบุคคลที่อิจฉาฯ คอยก่อกวนปั้นข่าวใส่ร้ายต่าง ๆ นานา ก็ยังคงมีอยู่อย่างหนาแน่นในจังหวัด แต่ไม่เคยรู้สึกหวาดหวั่นเกรงกลัวสิ่งใด ๆ ทั้งหมด บางวันคุณนายกิมลั้งซึ่งเป็นโยมอุปัฏฐาก ที่ท่านนับถือประดุจมารดาได้มาเตือนท่านว่า ***เขาจะต้องเล่นงานท่านหลายวิธี ทางผู้หญิงบ้าง ทางนักเลงโตบ้าง ให้คอยจับผิดเพื่อหาโอกาสใส่ร้ายบ้าง ท่านจะสู้เขาไหวไหม ถ้าสู้ไม่ไหว ขอนิมนต์ไปอยู่เสียที่อื่นเถอะ***

จึงได้ตอบไปว่า ***ขอให้ยกกันมาอีก ๒ จันทบูรณ์ ฉันก็ไม่หนี แต่ถ้าเรื่องราวต่าง ๆ สงบลงเมื่อไร ฉันอยากหนีเหมือนกัน***

หลังจากนั้นก็ได้พยายาม สร้างความดีติดต่อกันเรื่อยมา บางหมู่บ้านต้องการพระปฏิบัติไปอยู่ประจำ ก็ไม่มีพระจะให้เขา เฉพาะอย่างยิ่ง**ขุนภูมิประศาสน์** นายอำเภอท่าใหม่ ต้องการนิมนต์ให้ไปอยู่บ้านนายายอาม เพื่อเป็นการช่วยทางบ้านเมืองปราบปรามโจรผู้ร้าย จึงได้รับปากว่าจะหาพระให้ ท่านพ่อจึงเขียนจดหมายไปขอพระจากท่าน

พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ สหธรรมิกท่านพ่อลี ธมฺมธโร

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม วัดป่าสาลวัน ซึ่งเป็นแหล่งแห่งกองทัพธรรมในสมัยนั้น ท่านเมตตาส่งพระมาให้รวม ๕ รูป โดยมี**พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ เป็นหัวหน้า** ให้ไปตั้งสำนักขึ้นที่ตำบลนายายอาม บ้านนี้เป็นที่อัตคัดขาดแคลนมาก จะหาแม้เพียงเสียมขุดหลุมปักเสากุฏีก็หาไม่ได้ เมื่อได้ส่งพระไปจัดตั้งสำนักเรียบร้อยแล้ว ท่านพ่อก็ได้พา **คุณนายหงส์ ภริยาหลวงอนุทัยฯ คุณนายกิมลั้ง ภริยาขุนอำนาจฯ เป็นหัวหน้าคณะญาติโยม** ไปถึงสำนักที่พักตำบลนายายอาม พอได้เห็นภาวะความเป็นอยู่ของชาวบ้านและพระเณรที่นั่นอยู่ในฐานะอัตคัดขาดแคลน คุณนายกิมลั้ง ทำท่าทางโฉงฉางแล้วพูดเอ็ดอึง ขึ้นว่า ***"พาเอาพระมาอด ๆ อยาก ๆ ตกระกำลำบาก ขอพวกท่านอย่าอยู่กันเลย กลับไปอยู่จังหวัดจันทบุรีเสีย"***

พระอาจารย์กงมา ได้ยินเช่นนี้ก็ใจเสีย คิดกลับจันทบุรีจริง ๆ ในที่สุดสำนักนี้ก็เลยร้างไม่มีพระอยู่จำพรรษาต่อไป

๑. พระอุโบสถวัดทรายงาม ตำบลหนองบัว จังหวัดจันทบุรี ที่ท่านพ่อลีให้ทุนริเริ่มสร้างและเป็นผู้วางศิลาฤกษ์ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๓
๒. กุฏีท่านพ่อลี ธมฺมธโร สมัยท่านมาพักปฏิบัติธรรมที่วัดทรายงาม

๒๗

พลังจิต...พลังแห่งเมตตา

ปีพุทธศักราช ๒๔๘๑ ท่านพ่อลีได้ธุดงค์ไปที่บ้านหนองบัว ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นการโปรดญาติโยมได้ทั่วถึงมากขึ้น

ในระหว่างที่พำนักอยู่ ในเขตจังหวัดจันทบุรีนี้ เมื่อมีโอกาสก็ได้ออกไปเที่ยวธุดงค์ในจังหวัดต่าง ๆ ใกล้เคียงด้วย

โดยเดินทางไปจังหวัดตราด พักอยู่ที่*ป่าช้าข้างวัดลำดวน* มีญาติโยมชาวตราดสนใจมาฟังเทศน์ประมาณ ๒๐๐ คน มีญาติโยม ติดตามไปด้วยประมาณ ๑๐ คน

คืนหนึ่งขณะที่กำลังแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ มีคนร้ายขว้างก้อนอิฐก้อนโต ๆ เข้ามาในกลุ่มคน ทำให้ญาติโยมตกใจนึกว่าเขาปาระเบิด เพราะอยู่ในภาวะสงครามอินโดจีนและได้รับบาดเจ็บกันบ้างเล็กน้อย บางคนลุกฮือขึ้นจะวิ่งติดตามคนร้าย ท่านพ่อได้ปรามห้ามไว้ว่า

“โยมอย่ายุ่ง... อย่าตาม... ถ้าเขาเป็นคนดีควรตาม ถ้าเป็นคนร้ายอย่าตาม ตามอาตมาดีกว่า อาตมาไม่กลัวอะไรเลย อย่าว่าแต่ก้อนอิฐ ต่อให้เอาปืนมายิงอกอาตมา อาตมาก็ไม่กลัว ยิงปากก็ออกก้น ไม่ต้องกลัวคน”

พวกญาติโยมได้ฟังเช่นนั้นก็พากันนิ่งเงียบหมด จากนั้นท่านจึงได้แสดงหัวข้อธรรมมีใจความโดยย่อว่า

“การไม่เบียดเบียนกันเป็นสุขในโลก”

เมื่อพักอยู่ที่จังหวัดตราดเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ท่านพ่อจึงเดินทางต่อไป

ทางอำเภอแหลมงอบ เพื่อไปเยี่ยมภริยานายอำเภอแหลมงอบ และพักอยู่ที่แหลมงอบ ๒ วัน

จากนั้นก็พาคณะผู้ติดตาม อันประกอบด้วยพระเณรและญาติโยมลงเรือออกทะเล ข้ามไปอยู่ในป่าลึกที่เงียบสงัด ***บนเกาะช้าง*** พักอบรมชาวบ้านบนเกาะนานพอสมควร จึงได้ลงเรือกลับมาแหลมงอบ แล้วพักอยู่ที่ตำบลหนึ่งทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอแหลมงอบ ซึ่งมีต้นไทรใหญ่มีกิ่งงอกย้อยงดงาม สงบเงียบดี มีญาติโยมติดตามมาด้วยประมาณ ๒๐ คน ต่างแยกย้ายกันจัดที่พักของตนรอบ ๆ บริเวณต้นไทรนั้น จากนั้นก็พักผ่อนกัน

ส่วนท่านพ่อกำลังนั่งทำสมาธิ เพื่อพักเหนื่อยอยู่ได้ครู่หนึ่งก็ต้องเลิก เพราะหนวกหูพวกโยมที่ก่อไฟบ้าง พูดคุยกันบ้าง หักฟืนเสียงดังบ้าง ท่านจึงลุกขึ้นจากการนั่งสมาธิเปิดกลดออกไปร้องถามว่า

“คุยเรื่องอะไรกัน”

ท่านพ่อพูดได้ไม่กี่คำ ก็ได้เห็นยุงทะเลกลุ่มใหญ่ บินรวมกลุ่มมืดดำเหมือนก้อนเมฆ มาทางต้นไทรใหญ่ ก็นึกในใจว่า

“เรามีเมตตา ไม่เคยคิดฆ่าสัตว์เลยตั้งแต่บวชมา เห็นทีจะต้องรวมพลังเมตตาต่อสู้กับยุงทะเลกลุ่มนี้”

เมื่อคิดเช่นนั้นแล้ว ท่านก็รีบตลบมุ้งกลดขึ้น ร้องสั่งญาติโยมและพระเณรทุกคนว่า *“ให้ทุกคนดับไฟเดี๋ยวนี้ จุดธูป ตลบมุ้งขึ้น แล้วนั่งสมาธิรวมกันทุกคน อาตมาจะภาวนาแผ่เมตตาต่อสู้ยุง”*

บรรดาสานุศิษย์เมื่อได้ยินดังนั้น ก็พากันปฏิบัติตามทุกคน จากนั้นท่านได้แผ่

เมตตาอยู่ประมาณ ๕ นาที ยุงฝูงใหญ่นั้นก็ค่อยกระจายจางหายไปเกือบหมด ไม่ปรากฏว่า***กลุ่มยุงมหาศาลนั้นได้ตอมผู้ใดหรือกัดใครแม้แต่ตัวเดียว***

ท่านได้พักอยู่ที่ร่มไทรใหญ่ ปฏิบัติธรรมเกษมสำราญนานพอสมควร แล้วท่านก็นำคณะออกเดินทางผ่าน***ตำบลคลองใหญ่ ข้ามเขาอีโต้ มายังแหลมยาง*** ที่นั่นท่านได้พบกับลูกศิษย์คนหนึ่ง เขาเอาเรือมาขนคันไถ และนิมนต์ให้ขึ้นเรือของเขาที่ชื่อ ***"กุมารทอง"*** มาส่งที่ท่าเรือแหลมสิงห์ ใกล้จังหวัดจันทบุรี จากนั้นจึงกลับมาพักอยู่จำพรรษาที่วัดป่าคลองกุ้งอีกครั้งหนึ่ง เมื่อชาวจันทบุรีทราบข่าวว่าท่านกลับมาเช่นนั้น ก็พากันปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง ฯ

เกาะช้าง สถานที่ท่านพ่อลี เคยมาพักภาวนา

พุทธคยา สถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และพระองค์ทรงเสวยวิมุตติสุขรอบบริเวณนี้ ๗ ที่ ๆ ละ ๗ วัน
(ในภาพกำลังบูรณะ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙)

๒๔

ธุดงค์ไปพม่าและอินเดีย

หลังออกพรรษาแล้ว ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ท่านพ่อลีมีความคิด ที่จะไปชมประเทศพม่าและประเทศอินเดียดูบ้าง ท่านหวังไปศึกษาวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนจะได้กราบนมัสการพุทธสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในสองประเทศนั้น

แต่สาเหตุสำคัญที่อยู่ในใจท่านพ่อนั้นมีอยู่ว่า ครั้งหนึ่งในปีพุทธศักราช ๒๔๗๗ ท่านนิมิตถึงพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้ทำคุณประโยชน์ใหญ่ในพระศาสนา ความแห่งนิมิตนี้ ท่านมิได้แพร่งพรายให้ใครรู้ นอกจากศิษย์ผู้ใกล้ชิดเท่านั้น

การเดินทางครั้งนี้มีหลวงประกอบนิติสาร เป็นผู้ช่วยเหลือในการเดินทาง **นายชิน** เป็นผู้ติดตามไปด้วย เดินทางด้วยเท้าบ้าง ขึ้นรถบ้างแล้วแต่โอกาส เมื่อถึงประเทศพม่าท่านได้ไปพักอยู่ที่วัดพม่าชื่อว่า **วัดจองตัวยะ** (วัดป่า)

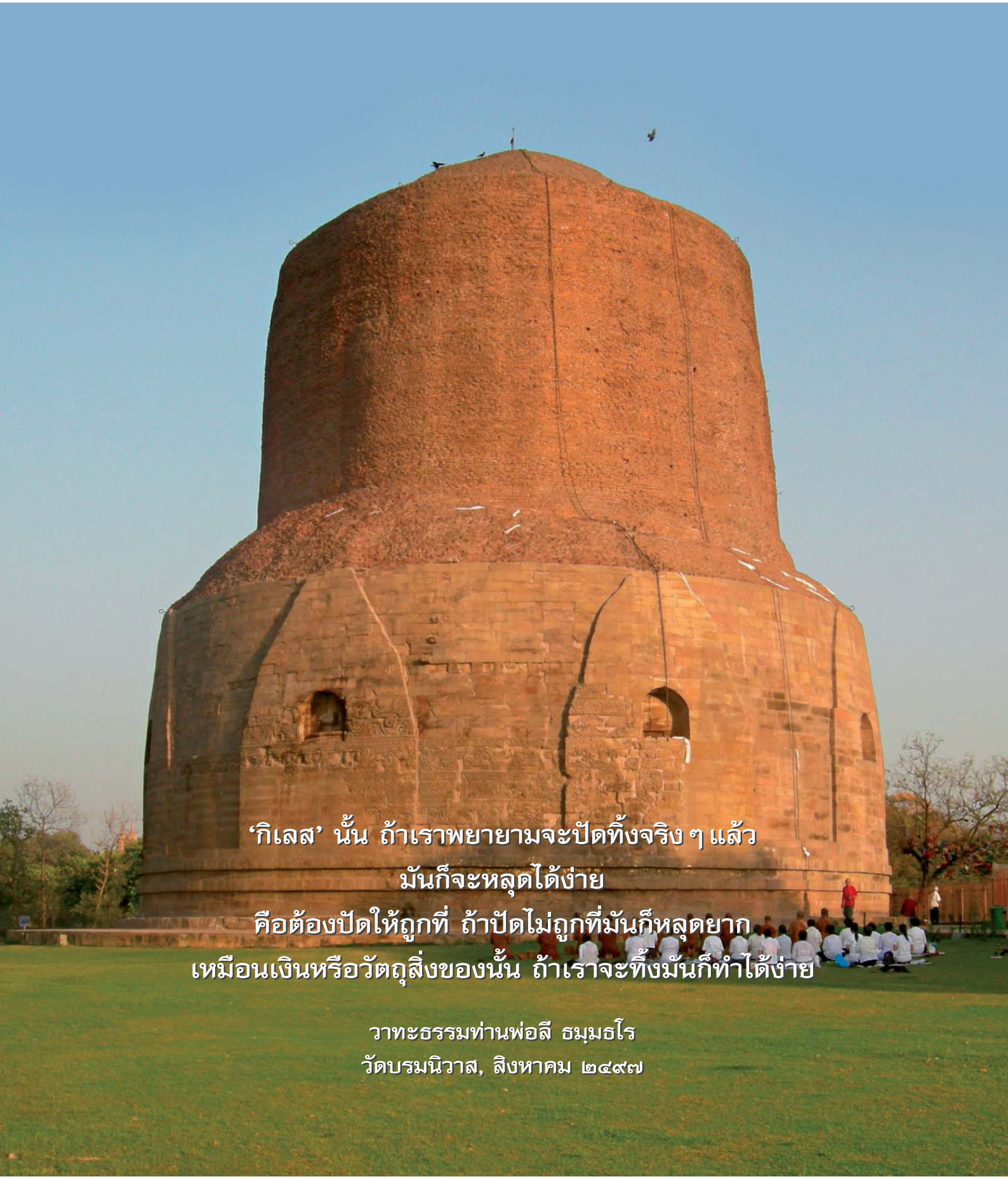
จากนั้นจึงเดินทางข้ามแม่น้ำเมยไปยังตลาดเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ที่นั่นมีโยมผู้ชายคนหนึ่งอายุประมาณ ๓๐ ปี เขาได้วิ่งมาต้อนรับและนิมนต์ให้ขึ้นรถ

เขาบอกว่า *“ผมเป็นคนไทย ชาวเมืองกำแพงเพชร แต่จากบ้านเดิมมาอยู่ในประเทศพม่าเกือบ ๒๐ ปีแล้ว”*

ท่านจึงรับนิมนต์ขึ้นรถของเขา โดยเดินทางข้ามภูเขา ตามเส้นทางแคบ ๆ ที่วกเวียนไปมาตามภูเขาสูง จนกระทั่งถึงบ้านของเขาชื่อว่า***หมู่บ้านกร๊อกแกร๊ก (กุดจิก)***

รุ่งเช้าฉันเสร็จแล้ว ภรรยาของเขาได้ส่งขึ้นรถยนต์ไปยัง***ท่าจงโต (ท่าเรือไฟ)*** เพื่อที่จะได้เดินทางเรือมุ่งสู่***เมืองมะละแหม่ง*** ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔ ชั่วโมง

จาก***เมืองมะละแหม่ง*** นั่งเรือข้ามฟากไปยัง***เมืองเมาะตะมะ***แล้วขึ้นรถไฟ ต่อไป

‘กิเลส’ นั้น ถ้าเราพยายามจะปัดทิ้งจริง ๆ แล้ว
มันก็จะหลุดได้ง่าย
คือต้องปัดให้ถูกที่ ถ้าปัดไม่ถูกที่มันก็หลุดยาก
เหมือนเงินหรือวัตถุสิ่งของนั้น ถ้าเราจะทิ้งมันก็ทำได้ง่าย

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, สิงหาคม ๒๔๙๗

ธัมเมกขสถูป สถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ อยู่ในบริเวณป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

เมืองย่างกุ้ง รถไฟวิ่งไปเรื่อย ๆ ผ่าน***เมืองหงสาวดี***

จอดที่***สถานีรถไฟย่างกุ้ง*** มีผู้ชายชาวพม่าคนหนึ่งชื่อว่า ***"นายหม่องแคว๊น"*** เดินเข้ามาสนทนาด้วย ได้ช่วยถือข้าวของ และแสดงอาการเหมือนคนคุ้นเคยกัน ทั้งยังนิมนต์ให้ไปขึ้นรถของเขา จะพาไปส่งที่***วัดพระเจดีย์ชเวดากอง*** และเขาได้ทำหน้าที่เป็นโยมอุปัฏฐาก ช่วยอำนวยความสะดวกให้ทุกอย่าง

ท่านพำนักอยู่ที่นั่นเป็นเวลา ๑๒ วัน มีโอกาสสนทนารู้จักสัตตบุรุษชาวพม่าหลายคน ซึ่งมีความสนใจในตัวท่าน พวกเขาแสดงความยินดีที่ท่านมาเยือนบ้านเมืองพวกเขา

ต่อมาท่านจึงออกเดินทางจากเมืองย่างกุ้ง แล้วลงเรือเมล์ที่ท่าเรือใหญ่เดินทางต่อไปสู่ประเทศอินเดีย โดยได้รับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกจาก **นายหม่องแคว๊น** นั่นเอง

เรือเมล์ใช้เวลาข้ามมหาสมุทร ไปยังเมืองกัลกัตตาประเทศอินเดียถึง ๒ คืน ๓ วัน ช่วงที่อยู่ในเรือ ท่านได้รู้จักกับพระแขกรูปหนึ่ง ซึ่งมาจากเมืองกุสินารา จึงสนทนาธรรมกัน โดยใช้ภาษาบาลีบ้าง ภาษาแขกบ้าง ภาษาอังกฤษบ้าง ในการพูดคุยกัน

จากท่าเรือเมืองกัลกัตตา ขึ้นรถลากไปที่ *วัดพุทธสมาคม (Maaha bodhi society)* เพื่อสอบถามเกี่ยวกับที่พัก และวิธีเดินทางเที่ยวชมสังเวชนียสถานในพุทธศาสนา ได้รับคำแนะนำให้ไปพักแรมคืนอยู่ที่ *วัดนารันทะ (Buddhist Temple)* ท่านได้รู้จักกับ **พระใบฏีกาสด สิงหเสนีย์** เป็นลูกศิษย์ของพระโลกนาถ ทำให้ได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ ของประเทศอินเดียมากขึ้น

สถานที่แห่งนี้มีพระภิกษุพักรวมกันอยู่ ๘ รูป สำหรับท่านพ่อลีก็ได้รับสิทธิพิเศษเพราะเป็นพระต่างชาติ

เมื่อท่านพ่อลีได้เดินทางไปเที่ยวชมถาวรวัตถุ และสถานที่โบราณที่สำคัญ ในพุทธศาสนาตามตำบลต่าง ๆ ท่านกล่าวว่า **"เมื่อดูแล้วก็รู้สึกสลดหดหู่ใจเป็นอย่างยิ่ง *พระพุทธศาสนาเสื่อมโทรมลงไปอย่างมาก แทบจะไม่เหลือร่องรอยแดนแห่งพุทธภูมิ วัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ที่นั่นหย่อนยานในพระธรรมวินัย"***

ท่านออกเดินทางไปพุทธคยา โดยขึ้นรถไฟจากสถานีรถไฟกัลกัตตา ซึ่งออก

๑. ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ตำบลสารนาถ เมืองพาราณสี ๒. เสาหินพระเจ้าอโศกมหาราช ในบริเวณป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

เดินทางในเวลา ๑ ทุ่มตรง ไปถึงเมืองพาราณสีพอดีเพลของวันรุ่งขึ้น

จากนั้นก็ขึ้นรถม้าต่อไปยังตำบลสารนาถ ที่เรียกว่า ***"ป่ามฤคทายวันเก่า"*** ซึ่งเป็นสถานที่ซึ่งพระพุทธเจ้าแสดงธรรมครั้งแรก เพื่อโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ อยู่ห่างจากเมืองพาราณสีไปประมาณ ๘ ไมล์ เป็นสถานที่ร่มรื่น และมีความกว้างใหญ่มาก ภายในบริเวณมีพระเจดีย์ มีพระพุทธรูปโบราณตั้งแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์มากมาย บรรยากาศน่าพัก น่าปฏิบัติยิ่งนัก จึงได้พักอยู่ที่นั่นหลายวัน

หลังจากนั้นจึงออกเดินทางต่อไป เพื่อนมัสการสถานที่ที่พระพุทธเจ้าดับขันธปรินิพพาน ที่เมืองกุสินารา หรือปัจจุบันเรียกว่า ***"กาเซีย"*** *(kasia)* ซึ่งตั้งอยู่ท่ามกลางทุ่งนาข้าวสาลี มีพระเจดีย์องค์ใหญ่ตั้งโดดเด่น เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้ามองแล้วน่าเลื่อมใสยิ่งนัก

ณ สถานที่แห่งนี้ ท่านได้กราบนมัสการด้วยความเคารพนอบน้อม ถึงพระพุทธคุณ ซาบซึ้งสังเวชและสลดใจอย่างบอกไม่ถูก สภาพทั่ว ๆ ไปที่ถูกขุดแต่งให้เห็นเพียงซากเก่าของวัด ที่มีเหลือแต่ฐานให้พอมองเห็น ท่านว่าน่าอนาถใจนัก เมื่อได้เห็นสภาพสถานที่อันทรุดโทรม เหมือนกับไม่มีผู้ดูแล หรือเห็นความสำคัญใด ๆ เลย

วันรุ่งขึ้นท่านเดินทางไปนมัสการ สถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งอยู่ห่างจากที่ดับขันธปรินิพพานประมาณ ๑ ไมล์ สิ่งก่อสร้างชำรุดหักพัง เหลือให้เห็นแต่เพียงพระเจดีย์ที่หักพังเป็นเครื่องหมาย และกองอิฐที่กระจายอยู่รายล้อม มีต้นไทรใหญ่ขึ้นเกาะติดอยู่กับองค์เจดีย์ที่หักพัง ตั้งอยู่โดดเด่น

๓. สถูปปรินิพพาน ๔. พระพุทธปรินิพพานประดิษฐานอยู่ภายในสถูปปรินิพพาน เมืองกุสินารา

ท่ามกลางทุ่งนาเช่นกัน มองดูแล้วไม่สบายใจ จึงได้เดินทางกลับที่พัก

วันต่อมาท่านเดินทางกลับสู่เมืองพาราณสี และเที่ยวชมพิธีการล้างบาปตามลัทธิพราหมณ์ บริเวณริมฝั่งแม่น้ำคงคา ซึ่งไหลผ่านเมืองพาราณสี

แม่น้ำคงคานี้ เขาถือกันว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ มีต้นสายกำเนิดในเทือกเขาหิมาลัย เปรียบเหมือนว่าได้หลั่งไหลจากแดนสวรรค์ลงมา ตามความเชื่อ ใครได้อาบตามเทศกาล เขาถือว่าเป็นการล้างบาป สมัยก่อนใครป่วยหนักก็จะหามมาริมฝั่งน้ำแม่น้ำคงคา พอขาดใจก็ทิ้งศพลงสู่แม่น้ำคงคา ถือว่าได้บุญมากสำหรับคนตาย ตายไปไม่ต้องตกนรก

มกุฏพันธเจดีย์ สถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธเจ้า (ภาพถ่าย กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙)

๑

๒

๑-๒. แม่น้ำคงคา เมืองพาราณสี ทั้งชายและหญิงต่างมาอาบน้ำ บูชาพระอาทิตย์ในตอนเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้น

หรือไม่ก็เอากระดูกมาทิ้งน้ำ บางครั้งก็เผาศพกันที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคานั่นเอง แต่ที่มีเห็นกันมากคือการลงอาบน้ำ เพื่อล้างบาป ทั้งชายหญิงพากันมาอย่างเนืองแน่นริมฝั่งแม่น้ำ ทุกคนต่างลงไปอาบแช่ทั้งเสื้อผ้า แล้วภาวนามนต์พิธีพร้อม ๆ ไปด้วย คนจะมากยิ่งขึ้นในเทศกาลของเขาคือ กลางเดือนยี่นับว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่ง

ในจำนวนผู้ที่นิยมลงอาบน้ำที่ริมตลิ่งนั้น ก็มีพวกโยคี นักบวช มักจะชอบไปนั่งบริกรรมอยู่ริมตลิ่ง บ้างก็ยืนในท่าแปลก ๆ หนวดเครารุงรัง บางคนก็ไม่นุ่งผ้า ไม่มีใครสนใจใคร ต่างคนต่างอาบและบริกรรมภาวนาของตนไป

จากการที่ได้เที่ยวสำรวจดูสถานที่ต่าง ๆ ในเขตตำบลสารนาถจนทั่ว ทำให้ท่านเชื่อมั่นเต็มที่ว่า พระพุทธองค์เคยทรงแสดงพระธรรมในสถานที่แห่งนั้นจริง สถานที่ซึ่งพระองค์นั่งแสดงก็ปรากฏอยู่ วิหารร้างก็มีปรากฏให้เห็นอยู่หลายแห่ง โดยเฉพาะแห่งหนึ่งได้จารึกชื่อผู้สร้างไว้ว่า **“มหาราชา”** และยังมีพระพุทธรูปสำคัญองค์หนึ่งขนาดหน้าตักกว้างประมาณ ๑ ศอก สร้างด้วยหิน สวยงามมาก มีศิลาจารึกว่า **“อโศกมหาราช เป็นผู้สร้าง”**

เมื่อเที่ยวชมเมืองพาราณสีเป็นที่จุใจแล้ว ท่านจึงเดินทางกลับมาพุทธคยา และไปพักอยู่ที่สาขาของพุทธสมาคม เที่ยวชมแม่น้ำเนรัญชรา นิโครธาราม บ้านนางสุชาดา เรื่อยไปจนถึงฝั่งแม่น้ำอโนมา แต่ปรากฏว่าแม่น้ำทั้งสองสาย ต่างตื้นเขิน เต็มไปด้วยทราย โดยเฉพาะในหน้าแล้ง แต่ก็มีน้ำไหลผ่านตลอดปี

๓. แม่น้ำเนรัญชรา ตื้นเขินเต็มไปด้วยทรายในหน้าแล้ง ๔. พระแท่นใต้ต้นโพธิ์ตรัสรู้ที่พุทธคยา ปัจจุบันถูกล้อมรั้วไว้เปิดให้เข้านมัสการเป็นเวลา

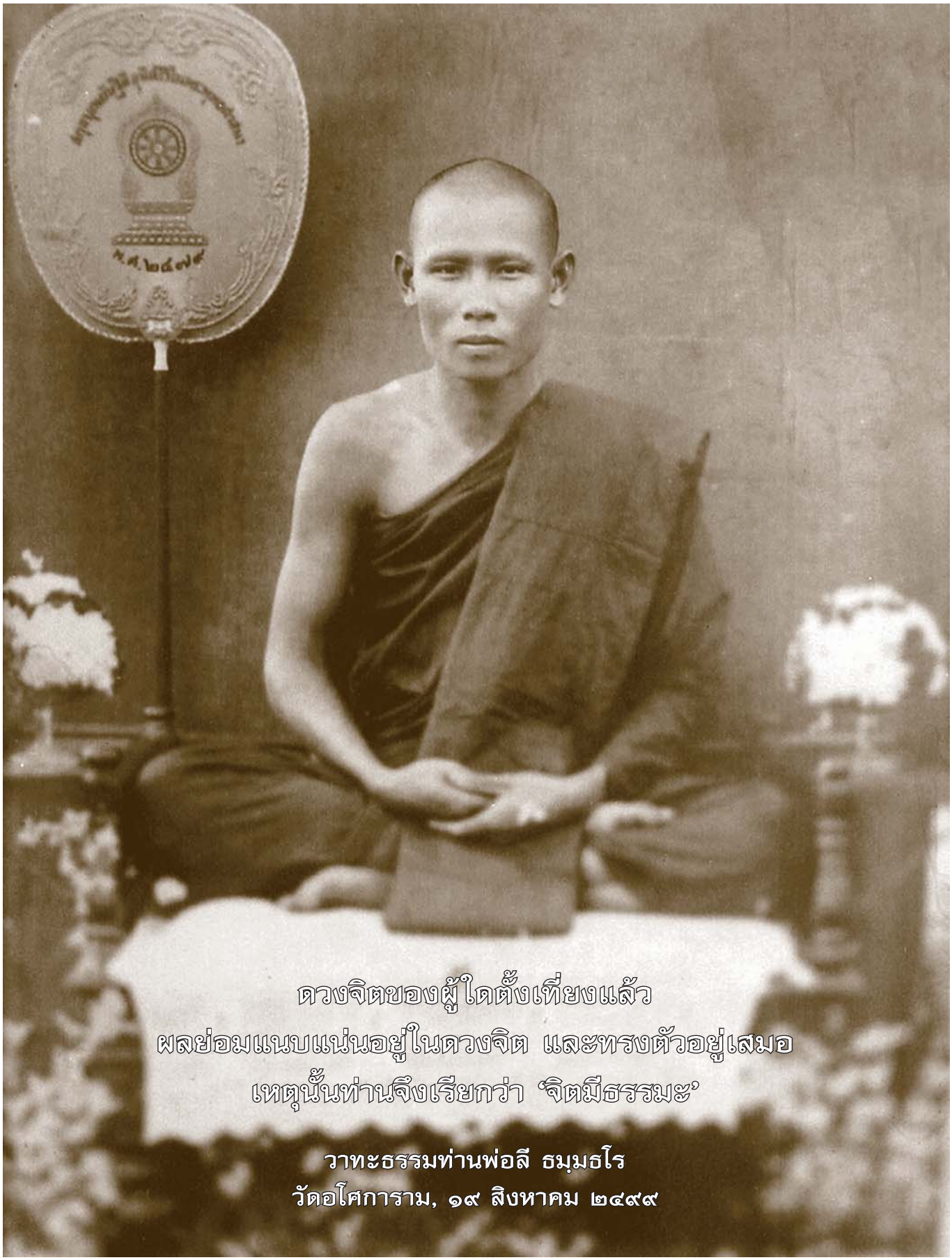
นอกจากนี้ก็ยังไปดูพระเจดีย์มุจจลินท์ สถานที่ประทับของพระพุทธเจ้าในสมัยที่ทรงเสวยวิมุตติสุข มีพญานาคมาล้อมปรก และที่ต้นโพธิ์ตรัสรู้ แต่ละจุดมีผู้คนไปนมัสการและเยี่ยมชมเสมอมิได้ขาด

หลังจากพักอยู่ที่พุทธคยาพอสมควร ท่านก็เดินทางกลับมาเมืองกัลกัตตา และลงเรือที่ท่าเรือเมืองกัลกัตตา ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งช่วงนี้กลิ่นไอของสงครามโลกครั้งที่ ๒ กำลังกรุ่น ใกล้ถึงจุดระเบิดขึ้นในประเทศเยอรมัน ในทะเลแลเห็นเรือรบหลายลำแล่นอยู่ให้เห็น

ในที่สุดจึงตัดสินใจเดินทางกลับ ใช้เวลาเดินทางในทะเล ๒ คืน ๓ วัน ก็ถึงเมืองย่างกุ้ง ไปพักอยู่ที่พระเจดีย์ชเวดากอง เพื่อเยี่ยมเยียนโยมที่เคยอุปการะ แล้วจึงกลับสู่ประเทศไทยต่อไป

เดินทางกลับประเทศไทย โดยใช้เส้นทางเดิม คือ ทางรถไฟ แล้วข้ามเรือมาต่อรถยนต์จนข้ามกลับมาถึงอำเภอแม่สอด ขึ้นเครื่องบินโดยสารจากอำเภอแม่สอดบินข้ามลงมาที่จังหวัดพิษณุโลก แล้วขึ้นรถไฟไปยังจังหวัดอุตรดิตถ์

เมื่อถึงจังหวัดอุตรดิตถ์ เข้าพักที่วัดศัลยพงษ์ เพื่อเยี่ยมญาติโยมและลูกศิษย์อยู่พักหนึ่ง และย้ายไปพักอยู่ที่วัดพระแท่นศิลาอาสน์อีกระยะหนึ่ง แล้วจึงขึ้นรถไฟกลับกรุงเทพฯ ไปพักที่วัดสระปทุม จากนั้นจึงกลับไปจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดจันทบุรี

ดวงจิตของผู้ใดตั้งเที่ยงแล้ว
ผลย่อมแนบแน่นอยู่ในดวงจิต และทรงตัวอยู่เสมอ
เหตุนั้นท่านจึงเรียกว่า 'จิตมีธรรมะ'
วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดอโศการาม, ๑๙ สิงหาคม ๒๔๙๙

๒๙

โรคกรรม..โรคเวร.. และหนีผู้หญิง

**ในพรรษานี้ ท่านพ่อลีจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าคลองกุ้งเช่นเดิม ท่านอาพาธด้วยโรคปวดท้องอย่างหนัก ฉันยาอะไรก็ไม่มีทีท่าว่าจะหาย ท่านใช้ธรรมโอสถรักษา ทุกครั้งที่ท่านนั่งสมาธิจะมีความรู้สึกเงียบสนิทคล้ายหลับ ทันใดนั้นก็เกิดนิมิตรู้ว่า *"โรคที่ท่านเป็นอยู่นี้เป็นโรคกรรม ไม่ต้องกินยา ท่านนิมิตเห็นนกเขาถูกขังอยู่ในกรงผอมโซ ก็ระลึกย้อนรู้ได้ว่า ครั้งหนึ่งท่าน เคยเลี้ยงนกเขาไว้ แล้วลืมให้ข้าวให้น้ำแก่มันเป็นเวลาหลายวัน*

*กรรมอันนั้นจึงติดตามมาสนองให้เกิดเป็นโรคปวดท้อง มีทางเดียวที่จะหายจากโรคนี้ได้ ก็คือการบำเพ็ญความดีในทางจิต แล้วแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลให้มันจึงจะหายได้"***

ด้วยเหตุนี้เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านจึงออกเดินทางไปวิเวกบำเพ็ญสมณธรรมเพียงลำพังทางอำเภอท่าใหม่ พักเทศนาอบรมญาติโยมไปเรื่อย ๆ ปฏิบัติสมาธิจิตตามสมณวิสัย จนกระทั่งเดินทางถึงปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ได้พักอยู่ข้างตลาดแห่งหนึ่ง มีชาวตลาดมาทำบุญใส่บาตรเป็นจำนวนมาก

วันรุ่งขึ้นมีผู้หญิงจีนคนหนึ่ง อายุประมาณ ๔๐ ปี มากราบแล้วเธอก็บอกว่า

"ลูกจะโกนหัวบวชชี ติดตามหลวงพ่อ ลูกได้เตรียมตัวบวชนุ่งผ้าขาวมาเสร็จแล้ว"

เมื่อท่านพ่อสอบถามดูได้ความว่า ***นางเพิ่งจะคลอดบุตรคนเล็กได้เพียง ๒ เดือน พอพบท่าน เธอสบายใจหายทุกข์หายกังวล เกิดความคิดอยากจะบวชติดตามท่านไป จะขอบวชให้ได้***

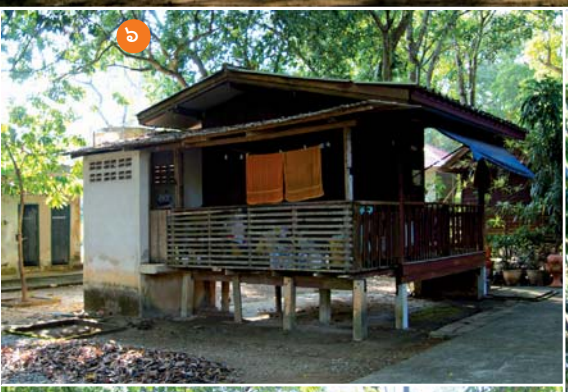

๑. วิหารหลังใหม่ วัดป่าคลองกุ้ง ๒. ภายในวิหารหลังใหม่ ๓. เจดีย์ ๔. พระประธานในวิหารหลังใหม่

๕. หุ่นขี้ผึ้งท่านพ่อลี ที่กุฏิเจ้าอาวาส ๖-๘. เสนาสนะภายในวัดป่าคลองกุ้ง สร้างสมัยท่านพ่อลีจำพรรษาอยู่

กุฏิท่านพ่อลี วัดป่าคลองกุ้ง

ไม่นานนักลูกชายคนโตของเธอ ติดตามมาขอร้องให้กลับบ้าน แต่เธอไม่ยอมกลับ จึงเกิดโต้เถียงวุ่นวายกันขึ้น ในที่สุดผู้หญิงจีนคนนั้น ได้ลากลับบ้านไปก่อน แล้วบอกว่า***จะกลับมาบวชกับท่านทีหลัง***

ขณะที่ท่านพ่อพักอยู่ที่นั่น ถูกญาติโยมรบกวนมาก กลางวันไม่มีเวลาพัก กลางคืนก็ต้องเทศน์โปรดญาติโยมอีก

เมื่อได้โอกาสท่านจึงคิดจะหนีผู้หญิงจีนคนนั้น โดยการย้ายไปพักอยู่อีกด้านของตลาด พอฉันจังหันเสร็จ ก็ปลีกตนไปพักอยู่ตามลำพัง ในป่าช้าอันลึก รกด้วยพงหนาม หลบภาวนาอยู่ใต้ร่มไม้เตี้ย ๆ ต้นหนึ่ง แล้วปูเสื่อกระจูดเพื่อใช้นั่งและนอนพัก อธิษฐานจิตว่า

“ถ้าไม่ถึงบ่าย ๒ โมงจะไม่ออกไป”

ยังไม่ทันจะหลับตา ก็ได้ยินเสียงดังซ่า ๆ มาจากยอดต้นไม้ที่อยู่นั้น มองขึ้นไปเห็นรังมดแดงแตก เพราะถูกเถาวัลย์พันรัดเอา สำรวจดูพบว่าตัวท่านเอง ได้นั่งทับโคนเถาวัลย์เข้า มดแดงจึงแตกรัง กระจายร่วงหล่นลงมา แล้วรุมกัดเป็นการใหญ่ ท่านจึงรีบลุกขึ้นนั่ง ปัดมดแดงออกเป็นบางส่วน ที่เหลืออยู่ก็เกาะแข้งเกาะขาเต็มไปหมด

ท่านจึงได้ตั้งจิตแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลและตั้งจิตอธิษฐานว่า

" ๑) ตั้งแต่ข้าพเจ้าบวชมา ไม่เคยคิดที่จะฆ่า หรือเบียดเบียนชีวิตสัตว์แม้แต่น้อย

๒) ถ้าชาติก่อนภพก่อน ข้าพเจ้าเคยเบียดเบียนมดทั้งหลายเหล่านี้ ก็ขอให้มดเหล่านี้จงกัดกินข้าพเจ้าเสียให้พอ แต่ถ้าหากข้าพเจ้าไม่เคยเบียดเบียนพวกเขา ก็ขอจงเลิกแล้วต่อกัน อย่าได้กัดข้าพเจ้าเลย"

อธิษฐานเสร็จท่านก็นั่งสมาธิจนจิตสงบดิ่งแน่วนิ่ง เสียงซู่ ๆ ซ่า ๆ ของเหล่ามดแดงก็เงียบหายไปในไม่ช้า ไม่มีสักตัวเดียวที่จะเกาะจีวรหรือว่าผิวหนังเลย เป็นที่น่าอัศจรรย์ พอท่านลืมตาขึ้นดู เห็นมดแดงเกาะอยู่ตามริมขอบเสื่ออย่างมากมาย เกาะกันเป็นแถว รู้สึกอัศจรรย์ในธรรมวิเศษเป็นอย่างยิ่ง

เวลาจวนเพล ได้ยินเสียงโยม ๒ คน เดินมาหา พอเดินเข้ามาใกล้หน่อย ก็ได้ยินเสียงร้องเอะอะโวยวายเป็นภาษาจีนว่า

"ไอ๊ย่า ๆ ๆ"

เสียงตีพุ่มไม้สลับกับเสียงร้อง *"ไอ๊ย่า ๆ"*

ท่านนึกขันอยู่ในใจ จึงร้องถามออกไปว่า

"เสียงใครมาทำอะไรกันน่ะ"

เขาตอบว่า *"มดแดงกัด ๆ"* ผลที่สุดโยมคนจีนทั้งสองคน ก็ไม่สามารถเข้าไปหาได้ ต้องนั่งรออยู่ข้างนอก ไม่กล้าเข้าไป นับว่าท่านได้มดแดงเป็นทหารเอก คอยป้องกันท่านจากคนมารบกวนเป็นอย่างดี

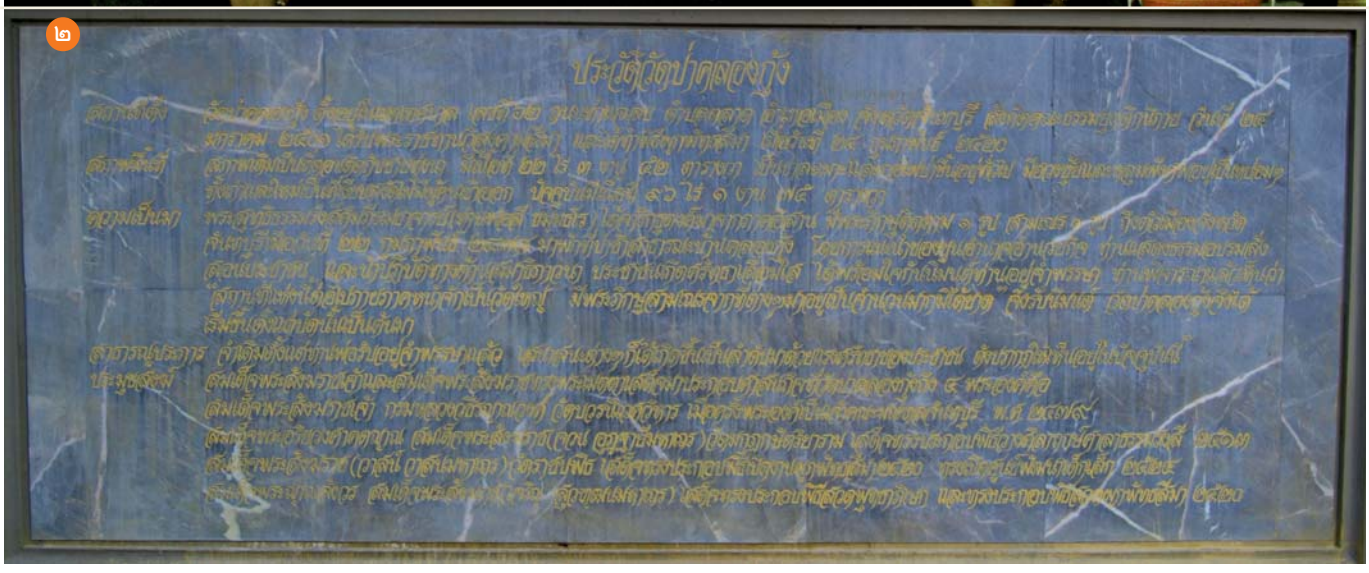
เวลาบ่าย ๒ โมง ท่านจึงออกจากใต้ร่มไม้นั้น มาสู่ที่พักข้างนอก และได้คุยกับชายจีน ๒ คนนั้น ก็ทราบว่าทั้งสองคนเป็นลูกชายของผู้หญิงจีน ที่จะขอบวชติดตามไป ทั้งสองคนต่างอ้อนวอน ขอให้ช่วยพูดกับแม่ของเขา อย่าให้แม่ติดตามไป เพราะน้องก็ยังเล็กอยู่ พ่อหรือก็แก่แล้ว

ตกเย็นผู้หญิงจีนคนนั้นก็มาถึง นุ่งขาวห่มขาว สะพายย่าม ในมือถือร่ม เมื่อเข้ามาก็พูดโต้ตอบกับท่านพ่อว่า

"ลูก..จะติดตามหลวงพ่อไปทุกหนทุกแห่ง"

"ถ้าโยม..จะตามอาตมาไปต้องทนลำบากต่าง ๆ นานาไม่ใช่เรื่องสบายเลย"

๑. พระประธานที่ศาลาวัดป่าคลองกุ้ง ๒. ป้ายประวัติวัดป่าคลองกุ้ง

“ลูกไม่กลัวอะไรทั้งนั้น ขอให้ได้ไปด้วยก็แล้วกัน”

“ถ้าอาตมาไม่กินข้าว โยมจะทำอย่างไรหล่ะ”

“ก็จะไม่กินเช่นเดียวกัน”

“ถ้าอาตมาไม่กินน้ำล่ะ”

“ก็จะไม่กินเหมือนกัน ยอมตายทุกอย่าง”

“หลวงพ่อคะ...ลูกทนทุกข์เรื่องครอบครัวมามากแล้ว เมื่อได้พบหลวงพ่อรู้สึกใจเย็นเบิกบาน กล้าหาญ เวลานี้ฉันสามารถพูดธรรมะให้ญาติโยมฟังแทนหลวงพ่อได้”

ทั้ง ๆ ที่ความจริงผู้หญิงคนนี้ยังพูดภาษาไทยได้ไม่ชัดเจน ท่านจึงลองถามเรื่องธรรมะกับเธอ ก็สามารถชี้แจงเหตุผล ล้วนแต่เป็นธรรมะทั้งสิ้น จนเป็นที่น่าอัศจรรย์ทำเอาบรรดาญาติโยมที่ได้ยินต่างพากันยกมือขึ้นสาธุตาม ๆ กัน

ท่านจึงได้ชี้แจงเหตุผลให้เธอฟังว่า

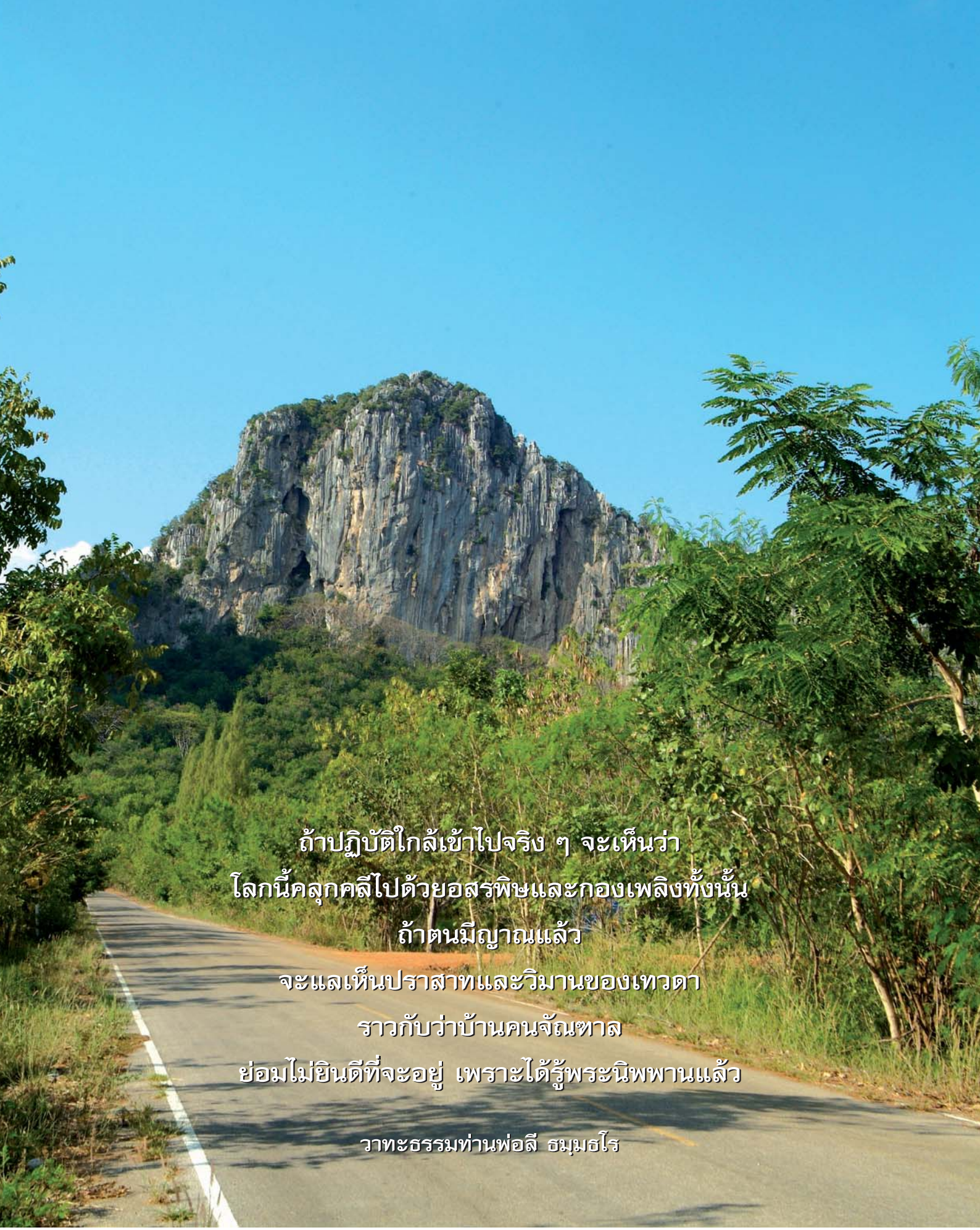
“โยมเป็นเพศหญิงจะไปกับพระไม่ได้ พระมีวินัยเข้มงวดกวดขันในเรื่องสตรี”

หลังจากที่ท่านได้พยายามเทศน์อบรมเธออยู่นาน จนในที่สุดเธอก็ยอมปฏิบัติตามคำสอนทุกอย่าง โดยยอมกลับไปอยู่บ้าน ท่านจึงบอกไปว่า

“จะหาเวลามาโปรดเสมอ ๆ ไม่ต้องกลัว อาตมาพักอยู่ที่วัดป่าคลองกุ้ง จันทบุรีนี่เอง”

ในที่สุด โรคปวดในท้องในกระเพาะ ซึ่งเป็นโรคกรรมที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นก็หายไปสิ้น ด้วยพลังจิตพลังเมตตาที่ท่านแผ่ให้ไม่มีประมาณ นับตั้งแต่วันเริ่มปวดท้องจนหายปวดรวม ๓๑ วัน

เมื่อถึงเวลาเข้าพรรษาได้พักอบรมชาวจันทบุรีอีกตามเคย เมื่อถึงเวลาออกพรรษาแล้วจึงออกเดินธุดงค์ทุกปี เที่ยวไปตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น ***ระยอง ชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา*** แล้วได้กลับไปจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรีอย่างเดิม

ถ้าปฏิบัติใกล้เข้าไปจริง ๆ จะเห็นว่า
โลกนี้คลุกคลีไปด้วยอสรพิษและกองเพลิงทั้งนั้น
ถ้าตนมีญาณแล้ว
จะแลเห็นปราสาทและวิมานของเทวดา
ราวกับว่าบ้านคนจัณฑาล
ย่อมไม่ยินดีที่จะอยู่ เพราะได้รู้พระนิพพานแล้ว

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร

เขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

๓๐

ย่างกิเลสที่เขาฉกรรจ์

ออกพรรษาปีพุทธศักราช ๒๔๙๐ ท่านพ่อลีออกจากวัดป่าคลองกุ้ง ธุดงค์ไปยังเขาฉกรรจ์ และหนึ่งในศิษย์ที่ติดตามคือ หลวงปู่สนั่น จิณฺณธมฺโม ท่านยืนยันว่า ท่านพ่อลีได้บรรลุธรรมขั้นสูงที่นี่ หลวงปู่สนั่นได้เล่าว่า.....

.....ยามว่างหลังจากออกพรรษาทุก ๆ ปี ท่านพ่อลีปรารถนาแสวงหาที่วิเวกภาวนาเสมอ ท่านเป็นผู้ไม่หยุดนิ่งในเรื่องความพากเพียรทางด้านจิตใจ ใคร่ได้ใคร่ถึงวิมุตติธรรม มีความเพียรแก่กล้าหาผู้เทียบได้ยาก ท่านเป็นผู้มีพลังจิตสูงส่ง แม้แต่โจรที่ว่าร้าย ๆ เจอท่านก็ยังหมอบราบเหมือนแมวหรือกระรอกกระแตตัวน้อย ๆ

อันว่าเขาฉกรรจ์อยู่ห่างไกลจากกิ่งอำเภอสระแก้วประมาณ ๑๕ กิโลเมตร

“ถ้ำเขาฉกรรจ์” นี้อุดมไปด้วยสัตว์ดุร้ายนานาชนิด อาทิ เสือ หมี ช้าง ฯลฯ ซึ่งอาศัยอยู่รอบ ๆ เชิงเขา เวลากลางคืนดึกสงัด ขณะนั่งสมาธิได้ยินเสียงช้างร้อง เดินเอางวงหักกิ่งไม้อยู่รอบ ๆ เชิงเขา หมู่บ้านที่พระได้อาศัยบิณฑบาตตั้งอยู่ห่างจากเขานี้ประมาณ ๑ กิโลเมตร

ภายในถ้ำนี้เป็นสถานที่เงียบสงัดวิเวก ไม่มีคนรบกวน ผนังถ้ำเป็นเสมือนหลังคาที่กันแดดฝนได้เป็นอย่างดี หน้าถ้ำปลอดโปร่ง แต่ส่วนยอดของถ้ำสูงมาก มีปล่องทะลุออกไปสุดสายตา ผนังถ้ำเต็มไปด้วยรวงผึ้งหลายสิบรัง ภายนอกถ้ำทั่วอาณาบริเวณ มีฝูงลิงใหญ่เล็ก มากระโดดโลดเต้นและเฝ้ามองอยู่โดยรอบ ในที่ไม่ไกลมากนัก มีลำธารน้ำใสสะอาด จนมองเห็นกรวดทรายเบื้องล่าง และเย็นจนหนาวสะท้านเมื่อได้ลงสรงใช้ภาชนะคือกระบอกไม้ไผ่ที่มีปล้องยาว ๆ พอบรรจุน้ำ โดยใช้เถาวัลย์เป็นสายสะพาย

วัดถ้ำเพลาภาวัง

ทางเดินไปบิณฑบาตค่อนข้างไกล ทุรกันดาร

หลวงปู่สนั่นท่านเล่าเรื่องท่านพ่อลีต่อด้วยความเคารพเลื่อมใสอย่างยิ่งว่า.....

....พูดก็พูดเถอะ.สาธุ!...ท่านพ่อลี ท่านทำอะไร ทำจริง เด็ดขาด ท่านพ่อเทียบให้ฟังว่าไก่บ้านไก่ป่า ไก่บ้านขันคอยาว ไก่ป่าขันเอิกเดียวแล้วก็บินไป อาศัยความเด็ดขาดว่องไวเฉียบแหลม ท่านพ่อสอนว่า **"ให้สร้างตัวเองก่อนเถอะแล้วค่อยสร้างวัดวา"**

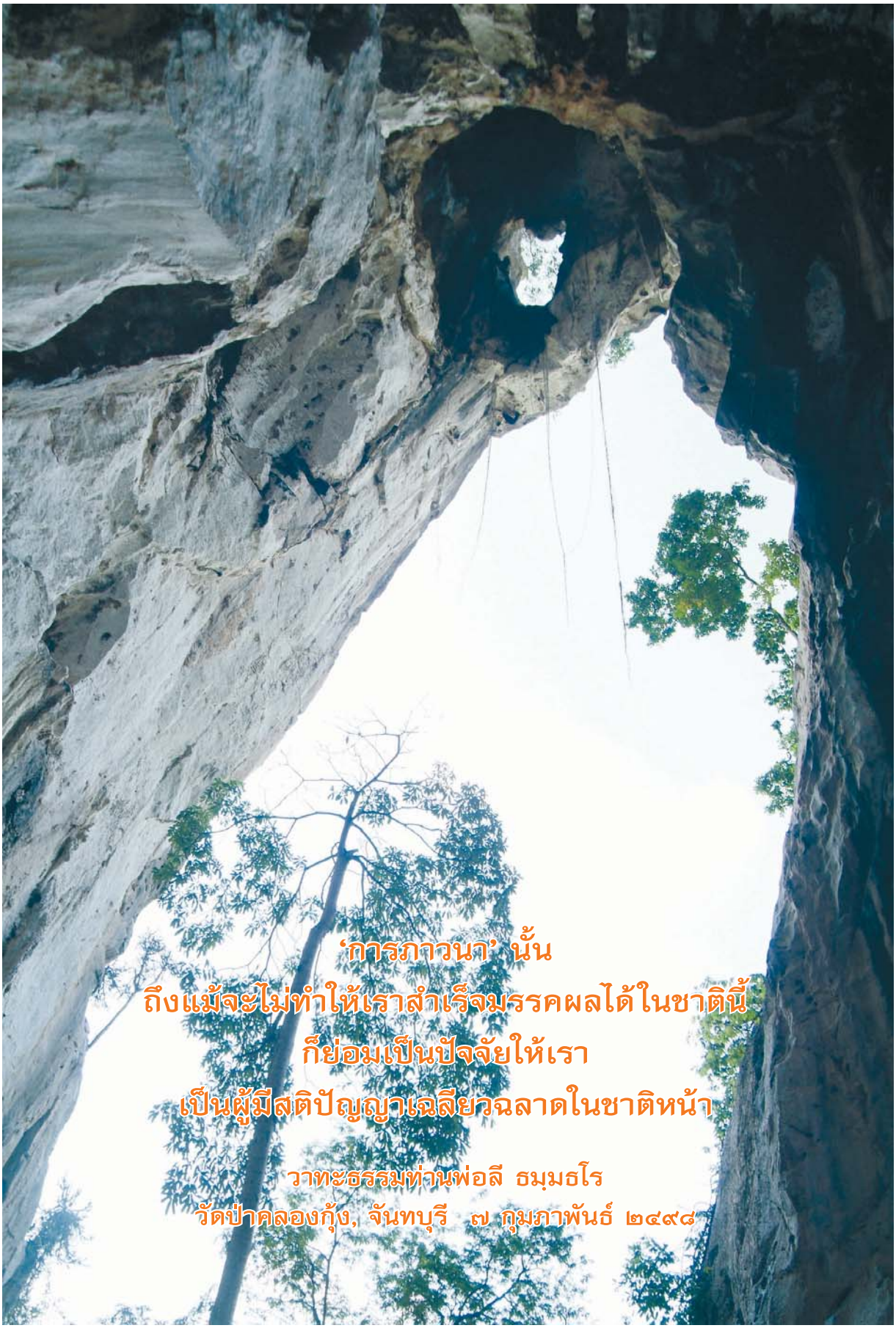
หลวงปู่สนั่น จิณฺณธมฺโม ผู้เล่า

...เขาฉกรรจ์เสือมีมากแต่โจรผู้ร้ายยังมากกว่าเสือ มีโจรรู้ว่าลูกคนรวยมาบวช มีเงินมานั่งสมาธิ มันจะมาปล้น ท่านพ่อใช้พลังจิต มันชักปืนออกมา ปืนสู้พลังจิตท่านไม่ได้ มันจึงยอมกราบ ท่านให้ศีล ๕ แต่พอมันลงจากเขาไป ก็ไปขโมยหมูชาวบ้านไปด้วย

...มีอดีตกำนัน เป็นคนมีเงินในถิ่นนั้น โจรผู้ร้ายจ้องจะปล้น กำนันรู้ตัวหนีขึ้นไปขออาศัยนอนที่เขาฉกรรจ์ พอเห็นท่านพ่อลีก็ร้องไห้โฮเสียงดัง บอกว่า หลวงพ่ออย่าหนีไปไหนนะ ถ้าหลวงพ่อไปฉันจะนอนกับใคร นอนบ้านโจรจะมาปล้น ที่บ้านกินข้าวเย็นเสร็จ คนในบ้านต่างคนต่างออกไปหาที่นอนตามทุ่งตามป่า เช้าค่อยกลับมาใหม่

..ที่เขาฉกรรจ์นี้มีทางปีนป่ายขึ้นสูงไปหาถ้ำ ภายในถ้ำมี ๓ ชั้น วันนั้นท่านพ่อลีท่านให้ทำบันไดชั่วคราว ๑๑ ขั้น ปีนขึ้นไปอยู่บนชั้นที่สูงสุดคือชั้นที่ ๓ แล้วท่านก็ผลักบันไดลงมา ท่านบอกว่า ***"จะปฏิบัติย่างกิเลส ๑๕ วัน งดหมดเรื่องอาหารการกิน ภายใน ๑๕ วัน จะขอฉันน้ำเพียงกาเดียวเท่านั้น ถ้าไม่ได้(เห็นธรรมขั้นสูง)จะไม่ลงยอมตาย"***

..พวกพระที่ติดตามท่านก็ปฏิบัติอยู่ที่ถ้ำเบื้องล่าง รอคอยท่าน ท่านก็อยู่เงียบของท่านเหมือนคนตายแล้ว ภายใน ๑๕ วัน ไม่เห็นแม้แต่เงาท่าน ไม่รู้ท่านอยู่ได้อย่างไร ท่านคงเสวยฌานสมบัติ พอครบ ๑๕ วัน ก็เอาบันไดไปคอยรับท่าน ท่านก็ลงมา พูดแทบไม่มีเสียง เสียงแหบ ๆ เบา ๆ ท่านบอกว่า **"สมความประสงค์"** ที่สมความประสงค์ของท่านคงหมายถึงธรรมขั้นสูง

ภาพมุมสูงของปล่องถ้ำที่เขาฉกรรจ์ สถานที่ท่านพ่อลี ย่างกิเลส

ท่านสู้ของท่าน ความเพียรพยายามในทางศาสนาของท่าน หาผู้เสมอเหมือนได้ยาก ท่านสู้สุดตัวไม่มีถอย หาไม่มีแล้วในสมัยปัจจุบันที่ใครจะหาญกล้าทำอย่างท่านได้

นิพพาน

หลังจากที่ลงจากเขาฉกรรจ์แล้ว ท่านมักจะพูดเรื่องพระนิพพาน อันเป็นบรมธรรม คือธรรมขั้นสูงสุดอยู่บ่อย ๆ เช่นว่า

"..ที่ว่านิพพาน ๆ นั้นมิใช่อื่น ก็คือจิตใจธรรมดาของเรานี้เอง แต่พ้นไปจากอาสวะทั้งปวงได้แล้ว คือถึงธรรมชาติจิตเดิม ธรรมชาติของเขา ย่อมเป็นของไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย.."

แล้วท่านก็พูดเรื่องพระอรหันต์ว่า

...พระอรหันต์ ที่เป็นผู้รู้แจ้งโลก ละโลกขาดเป็นสมุจเฉทปหานได้แล้วนั้น ถ้าขันธ์ ๕ ยังปรากฏแก่โลกอยู่ ก็เป็นขันธวิสุทธิ หมดบุญ หมดบาป เพราะดวงจิตมิได้เข้ายึดมาเป็นกรรมสิทธิ์ จิตพ้นแล้วจากอาการของขันธ์ คือสังโยชน์ ๑๐ ดับสนิทมิได้มาพัวพันดวงจิตอีกได้แล้ว

ที่เรียกว่า **"พระนิพพานธรรม"** คือ จิตผ่องใสไม่มีราคะ โทสะ โมหะ มาปกปิดอีกได้ ถึงธรรมชาติจิตเดิม อันสว่างไม่มีสิ่งที่จะเปรียบได้

เมื่อความสว่างอันนั้นเกิดขึ้นแล้ว ย่อมทำลายความสว่างของโลกทั้ง ๓ ให้หายไปหมด ไม่ปรากฏว่ามีภพนั้นภพนี้อีกเลย เมื่อจิตของตน ยังไม่พ้นไปจากกิเลสแล้ว ย่อมเห็นว่าทั้ง ๓ ภพ มีความสว่างอยู่หรือเป็นสุขอยู่

เมื่อใดใจของตนเข้าถึงโสดาบันขั้นแรก แลเห็นความสว่างของโลก ๓ มืดไปบ้างหรือให้ปรากฏมีสีแดงไปบ้าง

ถ้าเข้าถึงสกิทาคามี ขั้นที่สอง จะปรากฏความสว่างของโลก ๓ ให้สีแดงหรี่ลงทุกที

ถ้าเข้าถึงอนาคามี ขั้นที่สาม จะปรากฏความสว่างของโลก ๓ ให้มืดมัวลงหรี่ลงทุกที แต่ยังเหลืออยู่

ถ้าเข้าถึงอรหัตมรรค ขั้นที่สี่ จะปรากฏความสว่างของโลก ๓ มัวมืดหรี่ลงเกือบจะดับ

พอศีล สมาธิ ปัญญา เข้าสันนิบาตในดวงจิตได้แล้ว อวิชชากับอริยมรรค เบื้องบนดับพร้อมกันแล้ว มิได้ปรากฏเลยว่าโลกมีลักษณะ สี สัณฐานอย่างไร อยู่ทิศไหนแดนใด มีแต่ใสสว่างกระจ่างแจ้งคือพระนิพพาน โลกทั้งหลายละลายสิ้นด้วยอรหัตมรรคและผล นี้ย่อมเป็นของจริงอยู่ แต่ไม่รู้เพราะความหลงความมืด ความสว่างอันนี้กำจัดความมืดของโลกให้หมดไป จะปรากฏได้แต่พระนิพพานธรรม ความสว่างของนิพพานบังคับ และปิดบังความสว่างของโลกให้หมดไป

มีข้ออุปมาอุปมัยดังนี้ ***เปรียบประหนึ่งว่าแสงพระอาทิตย์ส่องโลกให้สว่างกลางวันในหมู่มนุษย์และสัตว์ เมื่อแสงพระอาทิตย์แผ่รัศมีมีกำลังกล้าเต็มที่แล้ว ย่อมขจัดทำลายเสียซึ่งความสว่างของดาราทั้งปวง ที่มองเห็นอยู่ในท้องฟ้าในเวลากลางคืน ถ้าพระอาทิตย์ปรากฏขึ้นมา แสงดาราคือดาวย่อมดับไป นี้อุปมาฉันใด***

พระนิพพานธรรมย่อมกำจัดความสว่างของโลกก็ฉันนั้น

อีกอุปมาหนึ่งว่า ***เปรียบเหมือนแสงเทียนที่มนุษย์ติดไฟขึ้น ย่อมทำความสว่างขึ้นแก่ตา ถ้าหากมีแสงตะเกียงอันสว่างกล้ามาปรากฏในที่ใกล้แห่งแสงเทียน แสงเทียนนั้นย่อมไม่ปรากฏเสียเลย ถ้าผู้ที่มิได้สังเกตจริง ๆ แล้ว จะเห็นว่าแสงเทียนไม่มีเลย แต่ที่จริงแสงเทียนนั้นคงมีแสงอยู่ตามเดิม แต่มนุษย์มิได้เอาใจใส่ในแสงเทียนนั้นเลย นี้แลฉันใด***

ดวงจิตที่เข้าถึงพระนิพพานธรรมอันสว่าง ย่อมกำจัดแสงพระอาทิตย์ แสงพระจันทร์ และฤทธิ์เดชสวรรค์ มาร พรหม ยมโลก มิให้ปรากฏขึ้นในใจได้ เพราะเหตุนี้จึงเรียกว่า “พระนิพพานสูญ” คือไม่ปรากฏโลก ๓ เป็นอารมณ์เลย คือ ใจมิได้เข้าสัมปยุต ๓ นั้นเอง คือสูญจากโลกต่างหาก ไม่มีความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย อีกแล้ว ฉันนั้น

พระนิพพานเป็นของที่มีแท้ไม่แปรผัน เสื่อมไม่เป็น มีอยู่คงที่อย่างนั้น แต่ผู้จะทำเหตุให้รู้เห็นพระนิพพานไม่มี

..ความ เกิด แต่ เจ็บ ตาย มีอยู่ตราบใด

พระนิพพานก็มีอยู่ตราบนั้น

..เพราะความไม่เกิดก็มาจากเกิด ความไม่ตายก็ฝังอยู่ที่ความตายนั้นเอง

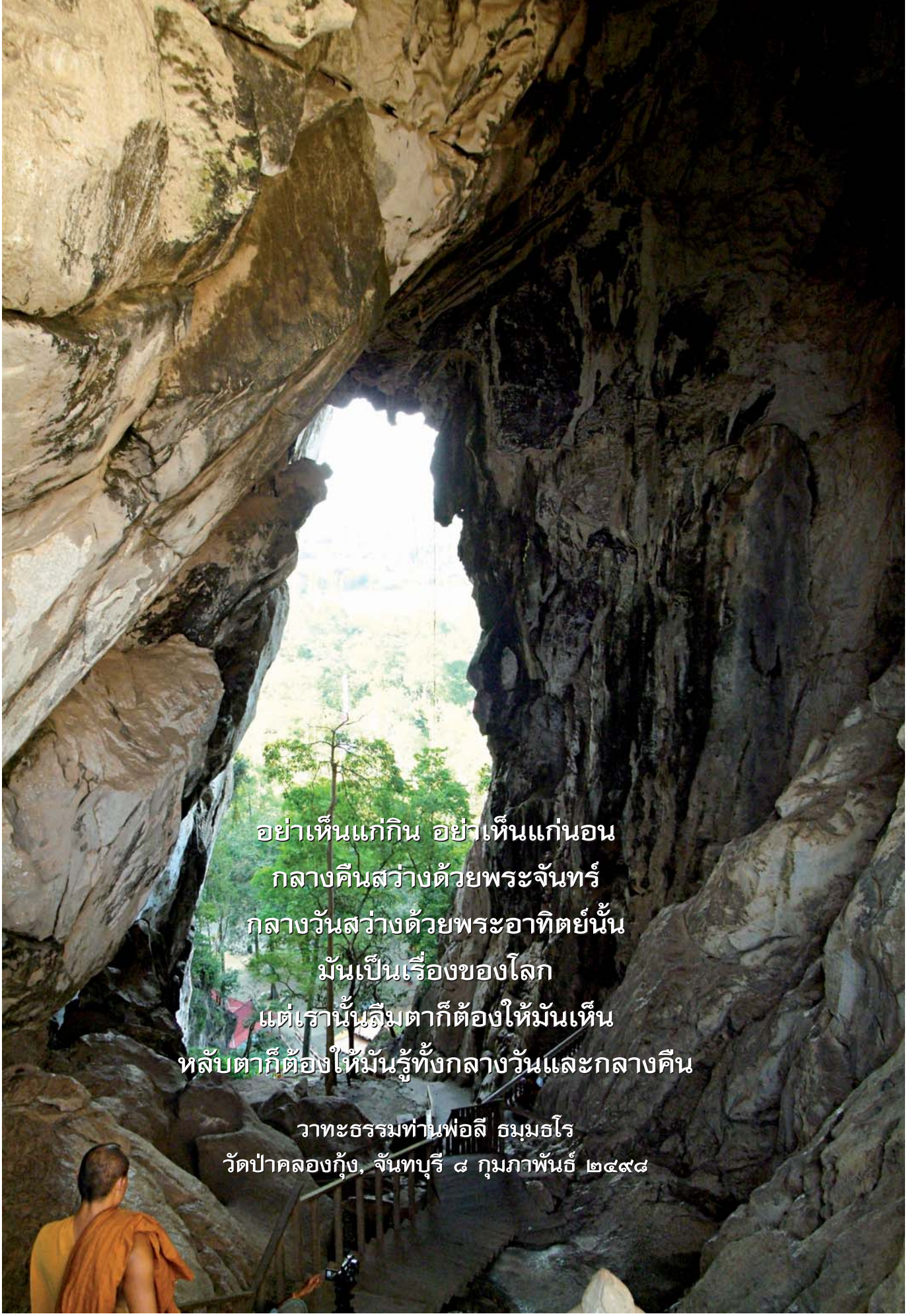

พระพุทธรูปภายในถ้ำเขาฉกรรจ์

พระนิพพานไม่ถอยไปถอยมา แต่ผู้ปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา ถอยออกถอยเข้าเปรียบประหนึ่งว่า มนุษย์ที่ไปหัวเมืองหนึ่ง เมื่อตนเดินไปถึงครึ่งทางก็กลับมาเสียแล้วไปอีกเดินกลับไปกลับมาอยู่เช่นนั้น ควรจะถึงใน ๓๐ วัน จะเดินอยู่สัก ๓ ปี ก็ไม่ถึง ถ้าจรไปไม่ถึงแล้ว ยังจะต้องบอกคนอื่นอีกว่าเมืองนั้นไม่มี เช่นนั้นเป็นความผิดอย่างมากทีเดียว นี้ฉันใดผู้ปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา ถอยไป ถอยมาอยู่ ไม่รู้แจ้งความจริงแล้ว ยังมาประกาศกับคนอื่นอีกว่า พระนิพพานสูญไม่มี เสื่อมไปหมดแล้ว เพราะพระพุทธเจ้านิพพานนานแล้ว ดังนี้ผิดจากความจริงมาก

เปรียบเหมือนพื้นที่ บิดามารดาพาทำนามาเคยได้ผลดีเสมอ แต่ถ้าหากว่าบิดามารดาตายไป ความขี้เกียจของตนเกิดขึ้น ไม่ทำแล้ว ความอดจะต้องมี ถ้าอดแล้วเราจะว่าบิดามารดาเอาข้าวหรือไร่นาไปด้วยได้ไหม เหล่านี้ฉันใด

พระนิพพานมีอยู่ แต่ตนไม่ประกอบเหตุขึ้น ยังจะมาตู่อีก จะมีโทษสักเพียงไรนึกดูเอาเถิด ถ้าเราไปไม่ถึงหรือไม่รู้ ***ถ้าปฏิบัติใกล้เข้าไปจริง ๆ จะเห็นว่าโลกนี้คลุกคลีไปด้วยอสรพิษและกองเพลิงทั้งนั้น ถ้าตนมีญาณแล้วจะแลเห็นปราสาทและวิมานของเทวดาราวกับว่าบ้านคนจัณฑาลไป ย่อมไม่ยินดีที่จะอยู่ เพราะได้รู้พระนิพพานแล้ว***

อย่าเห็นแก่กิน อย่าเห็นแก่นอน
กลางคืนสว่างด้วยพระจันทร์
กลางวันสว่างด้วยพระอาทิตย์นั้น
มันเป็นเรื่องของโลก
แต่เรานั้นลืมตาก็ต้องให้มันเห็น
หลับตาก็ต้องให้มันรู้ทั้งกลางวันและกลางคืน

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดป่าคลองกุ้ง, จันทบุรี ๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘

ถ้ำเขาฉกรรจ์ สถานที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร บรรลุธรรม

ที่ว่านิพพาน ๆ นั้นมิใช่อื่น ก็คือจิตใจธรรมดาของเรานี้เอง แต่พ้นไปจากอาสวะทั้งปวงได้แล้ว คือถึงธรรมชาติจิตเดิม ธรรมชาติของเขาย่อมเป็นของไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ที่เกิดอยู่นั้นคือหลงอารมณ์ต่างหาก ธรรมชาติดวงจิตย่อมเป็นของผ่องใส แต่อวิชชามาปกปิดไว้ให้ขุ่นหมอง อย่าว่าแต่ดวงจิตเลย จะยกตัวอย่างหยาบ ๆ เช่น มีคน ๆ หนึ่งมาพูดว่า ***น้ำในทะเลเป็นธรรมชาติที่ใส ใครมีปัญญาย่อมแลเห็นดินได้ดังนี้ จะหาคนเชื่อคำพูดนั้นยากเหลือที่สุด แต่เขาพูดเป็นคำพูดที่จริง***

ที่คนแลไม่เห็นดินนั้น เพราะอาศัยเหตุหลายอย่าง เหตุคือมีดินรองพื้น ละออง สัตว์และลม เป็นต้น มาผสมอยู่ถ้าใครกำจัดดิน ลมและละอองอันละเอียดออกได้หมด ให้มีแต่ธรรมชาติน้ำอย่างเดียวแล้ว ย่อมใสบริสุทธิ์ รู้ได้ว่าลึกหรือตื้น ไม่ต้องไปงมดำให้เสียเวลา นี้แหละฉันใด

ใจเราที่โง่ก็ไม่ควรจะไปหางม เรื่องพระนิพพานในที่อื่น ให้ชำระจิตใจตนนี้จึงจะแลเห็นได้

โดยมากผู้ปฏิบัติที่มักคำนวณและเดา และตัดสินเรื่องพระนิพพานอย่างนั้น อย่างนี้ แต่ความจริงนั้นพระนิพพานนี้ มิใช่ของลึกลับเท่าไรนัก ที่ลึกลับนั้นอาศัยไม่มีปัญญาต่างหาก พระนิพพานเป็นของมีประจำโลก โลกมีอยู่ตราบใด พระนิพพานย่อมมีอยู่ตราบนั้น แต่ไม่มีผู้ค้นหาความจริง จึงเป็นของห่างไกลลึกลับ เมื่อความไม่เข้าใจอย่างนี้ บางทีก็ว่า

..นิพพานดับไปบ้าง ..นิพพานสูญไปบ้าง

..นิพพานไม่เกิด แก่ เจ็บ ตาย บ้าง

..นิพพานเป็นตัวตนบ้าง ..นิพพานมิใช่ตัวตนบ้าง ดังนี้เป็นต้น

แต่ความจริงเรียกเช่นนั้นก็เป็นโวหารที่ไม่ผิดไม่ถูก ถูกและผิดอยู่กับบุคคลผู้เรียก เพราะพระนิพพานนั้นเป็นของผู้ที่พ้นไปจากสมมติ ใครจะเรียกอย่างไรก็คงเป็นอยู่เช่นนั้น

บทธรรมเรื่อง **“พระนิพพาน”** ที่ท่านพ่อลีกล่าวไว้ข้างต้นเป็นเพียงเสี้ยวแห่งส่วนทั้งหลายที่ท่านพ่อลีได้จารึกไว้ ผู้เรียบเรียง(พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร)คงเป็นพยานแห่งการบรรลุธรรมของท่านเป็นอย่างดี ขอท่านผู้อ่านพิจารณาเอง

๓๑

๑๕ ปีที่อยู่จังหวัดจันทบุรี

(๒๔๗๘-๒๔๙๒)

ท่านพ่อลีได้กล่าวสรุปที่ได้อยู่จำพรรษาในจังหวัดจันทบุรีไว้ว่า....

"...เป็นเวลานานถึง ๑๕ พรรษาที่อยู่เมืองจันทบุรี จนเกือบจะถือว่าเป็นบ้านของท่านเองก็ว่าได้ ท่านพ่อเผยแพร่ธรรมะและเทศนาสั่งสอนอบรมกรรมฐานให้แก่ชาวบ้านในทุกท้องถิ่น และในเขตอำเภอต่าง ๆ จนชาวบ้านเกิดความเลื่อมใสศรัทธาได้ร่วมกันจัดตั้งก่อสร้างสำนักสงฆ์และวัดสาขา ซึ่งได้กระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรี ถึง ๑๑ สำนัก คือ

๑. วัดป่าคลองกุ้ง อำเภอเมือง
๒. วัดทรายงาม บ้านหนองบัว อำเภอเมือง
๓. วัดเขาแก้ว อำเภอเมือง
๔. วัดเขาน้อย ท่าแฉลบ
๕. วัดยางระหง อำเภอท่าใหม่
๖. วัดเขาน้อย อำเภอท่าใหม่
๗. วัดเขาจำฮั่น อำเภอแหลมสิงห์
๘. วัดแหลมยาง อำเภอแหลมสิงห์
๙. วัดใหม่ดำรงธรรม อำเภอขลุง
๑๐. วัดบ้านอีมั้ง อำเภอขลุง
๑๑. สำนักสงฆ์สามแยก สถานีทดลองกสิกรรมน้ำตก เขาสระบาป

ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ - ๒๔๙๒ เกิดสงครามอินโดจีนและมหาสงคราม

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท

พระอาจารย์ถวิล จิณฺณธมฺโม

โลกครั้งที่ ๒ ขึ้น สถานการณ์โลกทั่วไปไม่สงบ แม้ตามท้องถิ่นในบางจังหวัดของไทยก็ยังมีการสู้รบและการทิ้งระเบิด ระหว่างฝ่ายพันธมิตรและประเทศคู่สงคราม จนเกิดความวุ่นวายขึ้นโดยทั่วไป แต่ท่านพ่อก็ยังคงธุดงค์ท่องเที่ยวไปในจังหวัดต่าง ๆ วกไปเวียนมาอยู่จนสงครามทั้งหลายได้สงบลง”

ในขณะนั้นท่านพ่อจำพรรษาที่วัดป่าคลองกุ้งนั้น ท่านยังได้เขียนหนังสือ

ศีลสิกขาจิตวิชชา ๑ เล่ม

หนังสือรัตนะวิจารณ์ ๑ เล่ม

อานาปานสติ ภาวนามัย ๑ เล่ม

นอกนั้นก็เป็นการเขียนหนังสือเบ็ดเตล็ด มีแปลจากไทยเป็นภาษาอังกฤษหลายเล่ม ตลอดถึงการโต้ตอบจดหมายต่าง ๆ ทั้งแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศเรื่อยมา

ศิษย์องค์สำคัญที่ได้รับการอบรมจากวัดป่าคลองกุ้ง และได้ทำประโยชน์ต่อมาภายหลังคือ **ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท พระอาจารย์ถวิล จิณฺณธมฺโม หลวงปู่แว่น ธนปาโล หลวงปู่บุญฤทธิ์ ปณฺฑิโต** เป็นต้น

นับว่าท่านพ่อลี ธมฺมธโร ทำคุณประโยชน์ไว้ให้แก่ชาวจังหวัดจันทบุรีอย่างมากมาย

ปรารภการไปอินเดีย / สมเด็จฯ เมตตา

เมื่อใกล้เวลาออกพรรษาในปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ นับเป็นเวลาที่ท่านพ่อลีอยู่จังหวัดจันทบุรีมาครบ ๑๕ ปี ท่านพ่อได้มีดำริที่จะเดินทางไปประเทศอินเดียอีกเป็นครั้งที่ ๒ หลังจากที่ท่านเคยเดินทางไปครั้งแรกเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว (ปี พ.ศ. ๒๔๘๑)

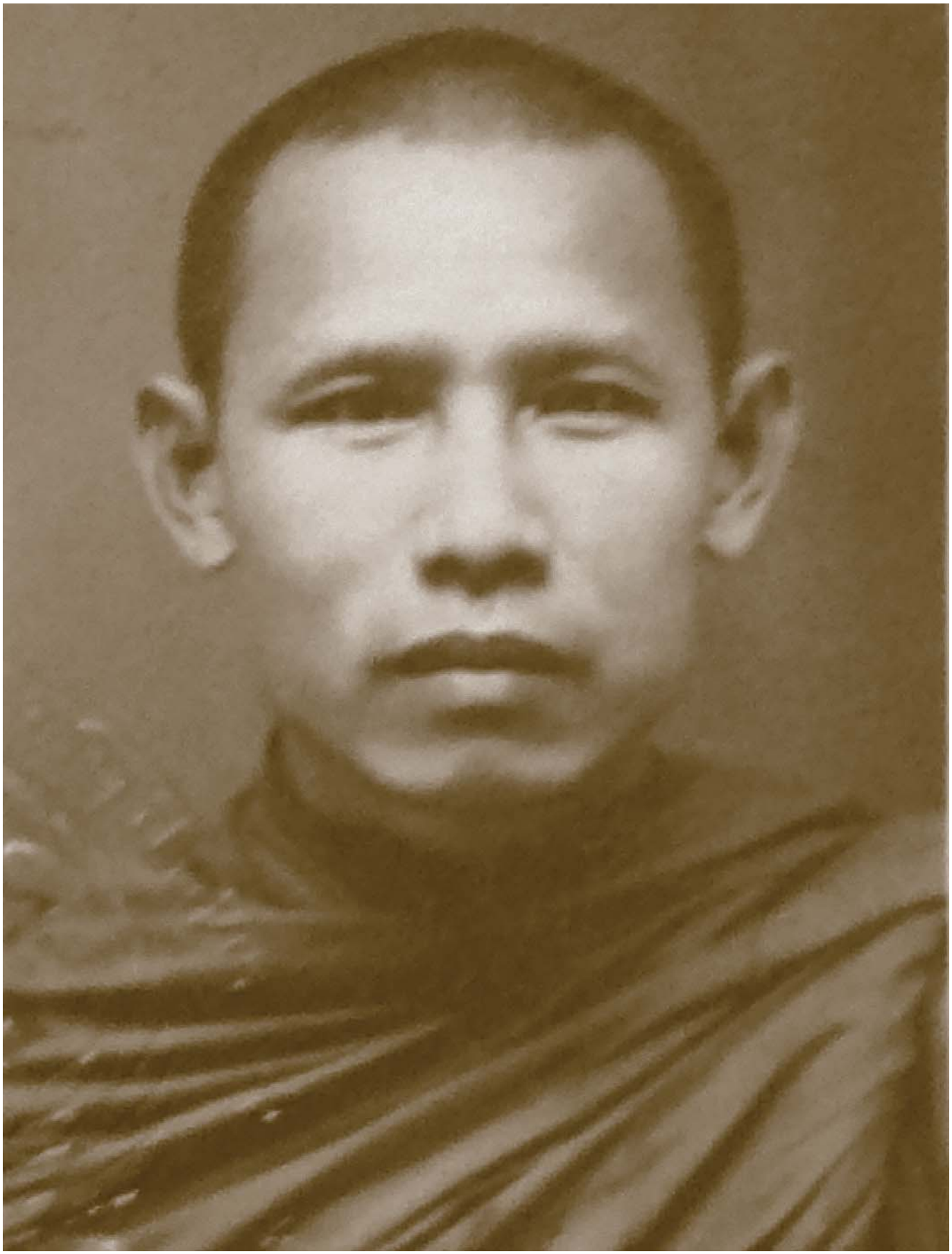
ก่อนการเดินทาง ท่านได้เตรียมตัวเรียนภาษาอังกฤษ แต่กลับกลายเป็นว่าท่านเก่งกว่าผู้ที่สอนท่านเสียอีก การไปครั้งนี้หมู่คณะพากันตื่นเต้นระคนตกใจ ทั้งพระเณรญาติโยมส่วนมากแสดงความเป็นห่วง แต่ก็ไม่สามารถทัดทานขัดความประสงค์ของท่านได้ เพราะการไปในครั้งนี้ ท่านมีจุดประสงค์เป็น **อจินไตย** ไม่สามารถอธิบายให้ใครเข้าใจได้หมด

แต่ปรากฏว่าเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นเดือนมหาวิปโยค ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ทิ้งขันธ์เข้าสู่แดนนิพพาน **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** จึงได้สั่งให้คณะศิษย์ประกอบด้วย **พระอาจารย์เฟื่อง โชติโก พระอาจารย์เจี๊ยะ จุนฺโท พระอาจารย์เจือ สุภโร** เดินทางล่วงหน้าไปก่อนและท่านจะเดินทางตามไปทีหลัง เพราะท่านมีภารกิจที่สำคัญติดพันอยู่ และช่วงเวลาก็บังคับอยู่มาก

เดือนมกราคม ๒๔๙๓ เมื่อท่านพ่อลี ได้รับอนุญาตให้เดินทางไปต่างประเทศได้เป็นทางการ ตามระเบียบจากเจ้าคณะจังหวัดธรรมยุตและกรมการจังหวัด

ท่านพ่อลี และพระสมุทร พร้อมกับศิษย์อีก ๑ คนชื่อว่า **“ธรรมนูญ”** จึงเดินทางไปยังกรุงเทพฯ เพื่อขอหนังสือเดินทางจากกระทรวงการต่างประเทศ และขอแลกเงินปอนด์เพื่อนำไปใช้ในต่างประเทศ ในอัตราราชการ ไม่ใช่ตลาดมืด ซึ่งขณะนั้นระเบียบนี้ยังไม่เคยนำมาใช้กับภิกษุไทยมาก่อน จึงเป็นเหตุให้ล่าช้า แต่ผลที่สุดก็เป็นที่เรียบร้อยในเวลาต่อมา

ระหว่างรอการเดินทางไปต่างประเทศนั้น ท่านพ่อได้พักอยู่ ณ วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ปรากฏว่ามีผู้คนสนใจ ในการปฏิบัติธรรมกับท่านพ่อมากขึ้นโดยลำดับ เหตุจูงใจประการหนึ่งที่ผู้คนพากันหันมาสนใจการทำสมาธิภาวนา น่าจะเนื่องมาจากท่านพ่อได้ถวายศรัทธาแด่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาสได้สำเร็จ

ภาพท่านพ่อลี ในหนังสือเดินทาง

มูลเหตุที่ท่านพ่อได้มีโอกาสถวายศรัทธาดังกล่าว เพราะในเวลานั้นพระมหาสมบูรณ์ ซึ่งเป็นเพื่อนกับท่านพ่อ ป่วยเป็นโรคมะเร็งรุมเร้า ได้รับทุกขเวทนาอย่างหนัก หมอบอกให้เตรียมตัวตายได้

ท่านพ่อลี ได้สอนวิธีกำหนดสติภาวนา และช่วยเพ่งกระแสจิตช่วยระงับทุกขเวทนาอันแสนสาหัสนั้น ทำให้พระมหาสมบูรณ์มีจิตใจกระปรี้กระเปร่า จิตสงบไม่หวั่นต่อความตาย สมเด็จฯ ทราบเรื่องดังกล่าวจึงเรียกท่านพ่อลีเข้าไปหา เพราะในช่วงขณะนั้นเจ้าประคุณสมเด็จฯ สูงอายุ มีอาพาธบ่อยๆ ท่านพ่อจึงได้โอกาสถวายการปรนนิบัติอยู่เป็นประจำ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ โปรดที่จะปฏิสันถารธรรมะ เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าท่านดำรงตำแหน่งสังฆนายก เป็นผู้ฉลาดรอบรู้ในพระปริยัติธรรมเป็นอย่างดี

เมื่อท่านพ่อมีโอกาสเข้านมัสการครั้งใด ท่านมักจะชวนสนทนาธรรมครั้งละนาน ๆ เสมอ **โดยท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ จะเป็นฝ่ายแสดงให้ท่านพ่อฟัง และมักจะสอบถามในตอนท้ายเนือง ๆ ว่า**

ที่เราพูดมานี่ถูกไหม? เข้าใจไหม? เธอเห็นเป็นอย่างไร?

ท่านพ่อจะเป็นฝ่ายพนมมือประหลก ๆ พร้อมกับยอมรับความถูกต้องในธรรมะที่ท่านแสดงทุกครั้ง โดยไม่เคยมีข้อแย้งแต่ประการใดมาตลอด

จริยาวัตรของท่านพ่อ ในการปรนนิบัติวัฏฐากเจ้าประคุณสมเด็จฯ และการเป็นนักฟังที่ดี อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นที่ถูกอัธยาศัยของท่านตลอดมา

ต่อมาวันหนึ่งเจ้าประคุณสมเด็จฯ อาพาธมาก มีอาการหงุดหงิด ฟุ้งซ่าน รำคาญ ไม่สามารถผ่อนคลายทุกขเวทนาลงได้ รับสั่งให้พระเรียกท่านพ่อเข้าเฝ้าเพื่อสอนสมาธิ ท่านพ่อได้ถวายอานาปานสติภาวนาวิธี โดยอาราธนาเจ้าพระคุณสมเด็จฯ นั่งสมาธิแล้วถวายการอธิบาย ซึ่งเป็นวิธีของท่านพ่อไปโดยลำดับ ปรากฏว่าท่านได้รับความสงบเป็นเวลานานพอสมควร ยังความปีติปราโมทย์ให้แก่องค์ท่านเป็นอย่างยิ่ง

และต่อมาท่านพ่อก็จะถูกเรียกตัวอยู่เสมอ นี่คือจุดเริ่มต้นที่ท่านพ่อต้องมีส่วนผูกพันกับเจ้าประคุณสมเด็จฯ และแล้ววันเดินทางไปต่างประเทศก็มาถึง

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนไปนมัสการสังเวชนียสถานที่ประเทศอินเดีย

‘ธรรมะ’ ที่แท้จริงอยู่ที่ไหน?
คำพูด, หนังสือ, คัมภีร์, เจดีย์,
สิ่งเหล่านี้เป็นเพียง ‘เงา’ ของธรรมะ
ส่วนตัวจริงของธรรมะนั้นอยู่ที่จิตใจ

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดป่าคลองกุ้ง, จันทบุรี ๒๘ ตุลาคม ๒๔๙๗

เจดีย์ชเวดากอง ประเทศพม่า

๓๒

พระเจดีย์ชเวดากอง

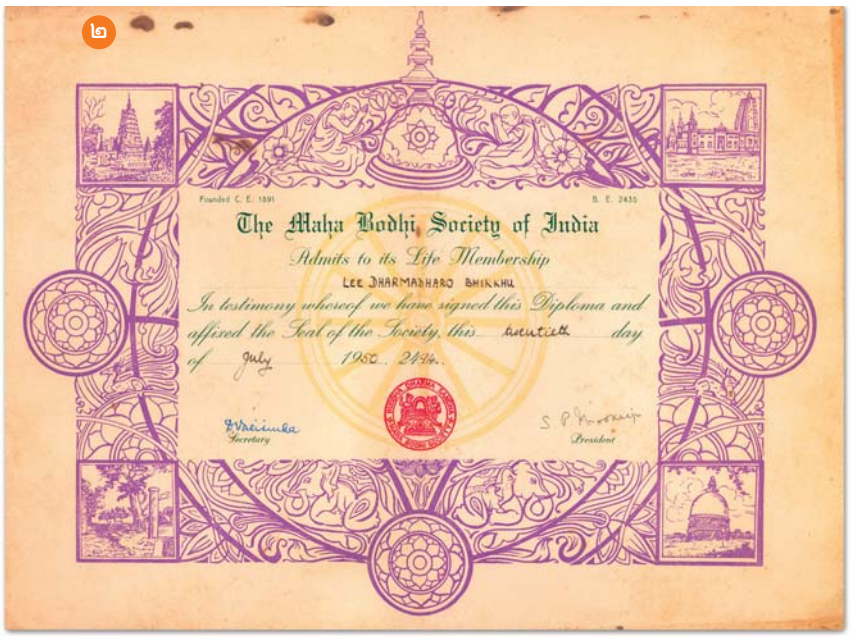
วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๙๓ เป็นวันที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระสมุทสุทธิสาคร พร้อมด้วยนายธรรมนูญ ผดุงพันธ์ ออกเดินทางไปประเทศพม่าโดยสายการบิน Siamese Airways มีพระเณรและญาติโยมไปส่งที่สนามบินดอนเมืองประมาณ ๒๐๐ คนเศษ บินตรงไปยังสนามบินมังกาลาดอนกรุงย่างกุ้ง มองจากเครื่องบินลงไปเห็นเจดีย์ชเวดากองที่มีเจดีย์บริวารล้อมรอบมีสีทองอร่าม ทอประกายแสงรุ่งโรจน์ท่ามกลางแสงแดด ดูงดงามแปลกตายิ่งนัก

เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศพม่า คือ ม.ล.ปีกทิพย์ มาลากุล คุณสุบรรณ เศวตมาลย์ คุณสนั่น นาคประชา มารอต้อนรับ ท่านทั้งสามนำคณะท่านพ่อไปพักอยู่ในวิหารแห่งหนึ่งบริเวณพระเจดีย์ชเวดากอง ซึ่งเป็นพระเจดีย์ที่งดงามและสูงค่ายิ่ง เพราะประดับไปด้วยทองคำทั้งองค์ มีเจดีย์บริวารโดยรอบอีก ๘๔ องค์ เหลืองอร่ามงามโชติช่วง

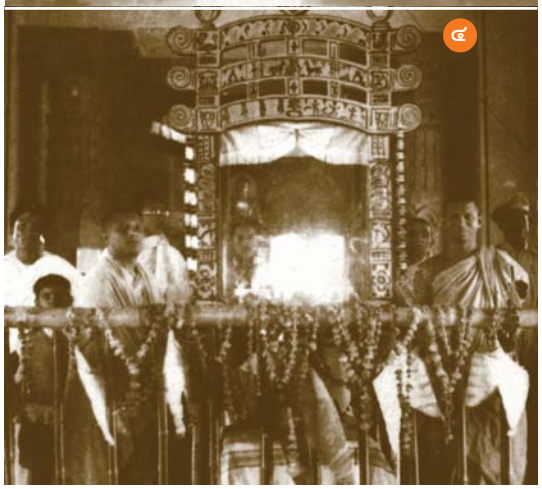
องค์พระเจดีย์ตั้งอยู่บนยอดเขาสูงเด่นเป็นสง่า จะมีบันไดขึ้นจากพื้นล่างทั้ง ๔ ทิศ ระหว่างบันไดทั้งสองข้างทางจนถึงองค์พระเจดีย์นั้น เต็มไปด้วยร้านรวงขายของประเภทธูปเทียน ดอกไม้และเครื่องสักการะบูชาโดยตลอด สินค้าที่สะดุดตามากก็คืองาช้างที่แกะสลักเป็นลวดลายต่าง ๆ เช่น พระพุทธรูปและอื่น ๆ ด้วยฝีมือประณีตละเอียดอ่อน

ระหว่างพักอยู่ประเทศพม่านั้น ท่านพ่อลีได้มีโอกาสเดินทางโดยรถไฟไปยังเมืองหงสาวดี (พะโค) เพื่อนมัสการพระพุทธไสยาสน์องค์ใหญ่ยาวประมาณ ๓๐ วา

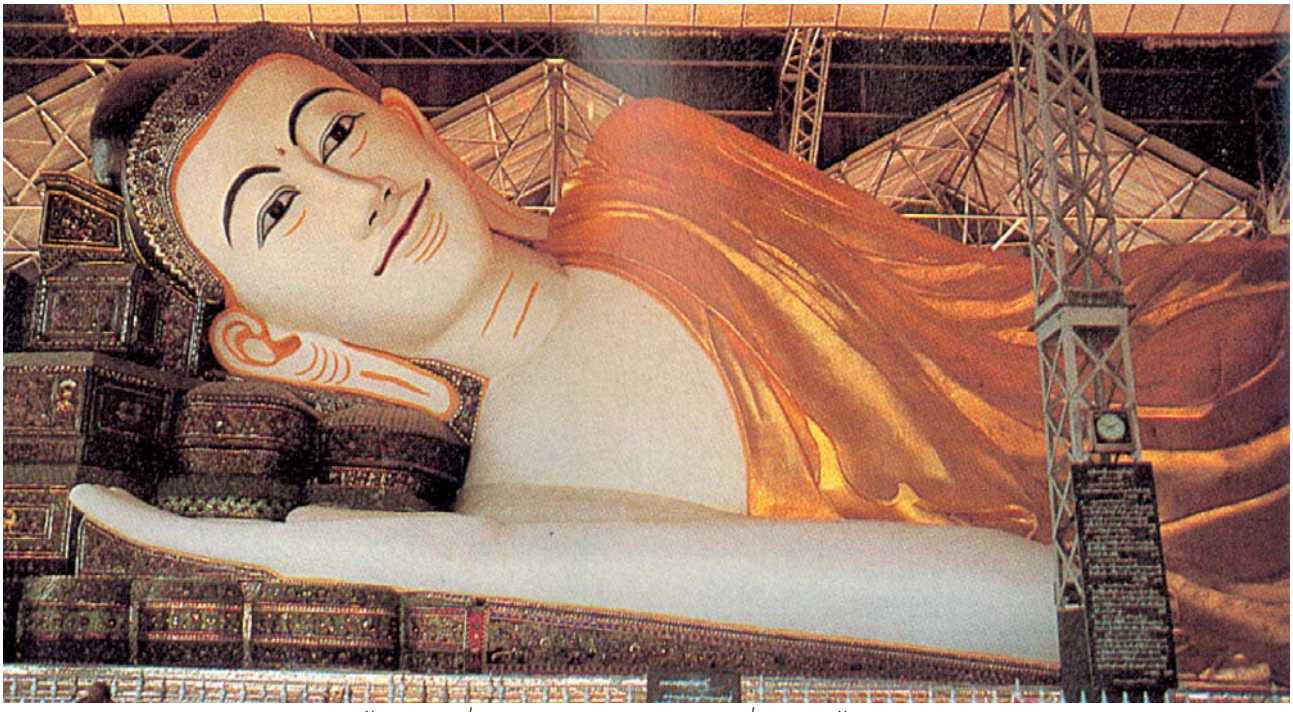

๑. หนังสือเดินทาง
๒. ใบประกาศจากพุทธสมาคมมหาโพธิ์
๓. ท่านพ่อลีที่ร้านถ่ายรูป
๔. มูลคันธวิหาร สารนาถ

๑-๔. ท่านพ่อลีและคณะได้พักอยู่บนบริเวณเจดีย์ชเวดากอง ๕. รับนิมนต์ไปฉันบ้านโยม ๖-๙. สนามบินมังกาลาดอน กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า

พระพุทธไสยาสน์ ที่เมืองหงสาวดี ประเทศพม่า ที่ท่านพ่อลีไปนมัสการ

เจดีย์ชเวดากอง

ชเวดากองแปลว่า **"พระเจดีย์ทองเมืองตะเกิง"** สูง ๓๗๐ ฟุต ฐานกว้างด้านละ ๒๐๖ วา ๒ ศอก ๑ คืบ ปิดทองเหลืองทั้งองค์ พระเจดีย์นี้ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าสร้างในยุคใด แต่ในยุคที่พม่าเป็นอาณานิคมอังกฤษ นักโบราณคดีตะวันตกตรวจดูเห็นพระเกศาธาตุมีรอยก่อเพิ่มเติมถึง ๗ ครั้ง

ชาวพม่าเชื่อว่า พานิชสองพี่น้อง คือ **"ตปุสสะ"** และ **"ภัลลิกะ"** ซึ่งเป็นอุบาสกคู่แรกได้รับพระเกศาจากพระพุทธองค์เดินทางมาจากอินเดียแล้วมาขึ้นที่ท่าเรือเมืองย่างกุ้ง

จากนั้นได้หลงทางแล้วอธิษฐานเสี่ยงทิศที่จะนำพระเกศาไปประดิษฐาน สถานที่บรรจุพระเกศาธาตุคือ **"เจดีย์ชเวดากอง"**

ดังตำนานพระเจดีย์ร่างกุ้งว่า "พระพุทธเจ้าทรงพระมหากรุณาธิคุณทรงขนานนามให้วานิชทั้ง ๒ ด้วย คือ ผู้เป็นพี่ขนานนามจาก **"ตะเปา"** เป็น **"ตะปุสสะ"** ผู้เป็นน้องขนานนามจาก **"ตะป้อ"** เป็น **"ภัลลิกะ"** ได้ชื่อว่าเป็นอุบาสกคู่แรกของโลกตั้งแต่กาลบัดนั้นสืบมา เพื่อเป็นการเพิ่มพูน และเสริมสร้างบุญญาบารมีแก่วานิชทั้ง ๒ พี่น้อง ด้านการบำเพ็ญกุศลทานที่ได้นำเอาพระกระยาหาร วัสดุสิ่งของมาถวาย ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธองค์ จึงทรงยกพระหัตถ์เบื้องขวาทรงลูบพระเกศา ก็ได้พระเกศาธาตุลงมาจำนวน ๘ องค์ (๘ เส้น) ทรงมอบให้แก่ ๒ พี่น้องชาวมอญทันที"

ตามตำนานกล่าวว่า "เจดีย์ชเวดากอง" เป็นสถานที่บรรจุพระเกศาธาตุทั้งแปดเส้นของพระพุทธเจ้า และพระบริโภคเจดีย์ของพระอดีตพุทธเจ้าทั้งสามองค์

องค์สถูปหุ้มด้วยทองคำทั้งหมด ๘,๖๘๘ แห่ง แต่ละแห่งมีค่ามากกว่า $๔๐๐

ปลายยอดสถูปประดับด้วยเพชร ๕,๔๔๘ เม็ด ทับทิม นิล และบุษราคัมอีก ๒,๓๑๗ เม็ด

มรกตเม็ดเขื่องจัดไว้ตรงกลางเพื่อรับลำแสงแรกและลำแสงสุดท้ายของดวงอาทิตย์

ทั้งหมดนี้ประดับอยู่ด้านบนเหนือฉัตรขนาด ๑๐ เมตร ซึ่งสร้างขึ้นบนไม้หุ้มทองเจ็ดเส้น ประดับด้วยกระดิ่งทองคำ ๑,๐๖๕ ลูกและกระดิ่งเงิน ๔๒๐ ลูก

รอบองค์สถูปรายล้อมไปด้วยสิ่งปลูกสร้างกว่า ๑๐๐ หลัง มีทั้งสถูปบริวาร วิหารทิศ วิหารราย และศาลาอำนวยการ

เจดีย์บริวารล้อมรอบพระเจดีย์ชเวดากอง

เป็นพระพุทธรูป ที่งดงามมากของกรุงหงสาวดี จากนั้นก็ได้เข้าชมวัดและเจดีย์สถานรอบ ๆ เมืองหงสาวดี ไปโดยลำดับ

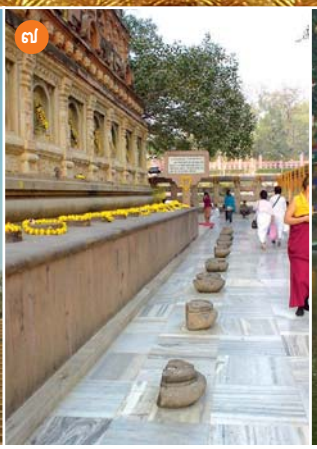
ต่อมาพบคนไทยบวชเป็นพระพม่าชื่อ**พระวิสุทธิ์ จรรยาวัฒน์** เป็นคนจังหวัดกำแพงเพชร ได้เดินทางมาพม่าสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา นำไปพบเจ้านายเก่าซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์พม่า คือ **“เจ้าแม่สุทันตจันทเทวี”** พระองค์แสดงตัวเป็นคนไทย สามารถพูดไทยได้บ้างบางประโยค ท่านพ่อสันนิษฐานว่าคงจะเป็นลูกหลานของเจ้านายไทยที่ถูกกวาดต้อนไปตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแตก ต้องประสบชะตากรรม เนื่องจากขาดรายได้ที่เคยมีในสมัยรัฐบาลชุดก่อน ได้ปรารภร้องขอให้ท่านพ่อช่วยแจ้งให้ทางสถานทูตไทยติดต่อกับรัฐบาลพม่า เพื่อช่วยเหลือให้มีรายได้ดังเดิม

ต่อมาเจ้าแม่สุทันตจันทเทวีก็ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นที่น่าอัศจรรย์! พระนางจึงมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อท่านพ่อลียิ่งนัก

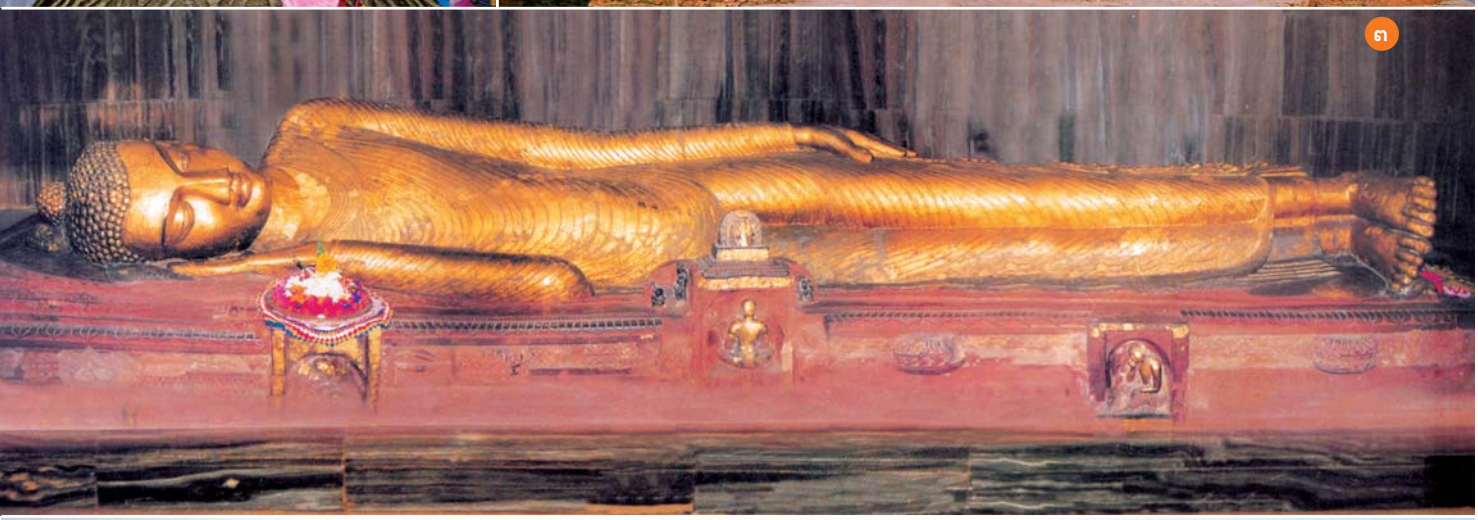

๑. ลุมพินี สถานที่ประสูติ (เนปาล) ๒. หัวเสาอโศกที่สมบูรณ์ถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์สารนาถ ๓. เสาอโศกที่ลุมพินี สถานที่ประสูติ
๔. พระพุทธรูปประดิษฐานภายในพระมหาเจดีย์พุทธคยา ๕. ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ๖. อนิมิสเจดีย์
๗. รัตนจงกรมเจดีย์ ๘. สระมุจจลินท์ (จำลอง)

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๑. พระพุทธรูปปางทรมานกาย บนเขาดงคสิริในถ้ำที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญทุกขกิริยา ๒. ปรินิพพานสถูป สถานที่ปรินิพพาน เมืองกุสินารา
๓. พระพุทธปรินิพพาน อยู่ในวิหารหน้าสถูปปรินิพพาน ๔. ซากสังฆาราม เจดีย์ วิหาร สถูป ธรรมศาลา ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน
๕. กุฏีพระพุทธเจ้า ที่ป่าอิสิปตนฯ ๖. สถานที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมโปรดพระยสกุลบุตร

ท่านพ่อลี พิจารณาซากศาสนวัตถุที่ปรักหักพัง ที่ประเทศอินเดีย อันเป็นเหตุนำมาซึ่งการสร้างพระธุดังคเจดีย์ที่วัดอโศการาม

๓๓

พรรษาที่ ๒๔ (๒๔๙๓)

จำพรรษาที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

ท่านพ่อลีพักอยู่ที่พม่าประมาณเดือนเศษ ต่อจากนั้นจึงเดินทางไปยังประเทศอินเดีย พักที่สมาคมมหาโพธิ์ (Maha Bodhi Society of India) ตั้งอยู่ที่เมืองกัลกัตตา ซึ่งก่อตั้งโดย "ท่านอนาคาริก ธรรมปาละ" ชาวศรีลังกา เป็นสำนักงานใหญ่ มีสาขาอยู่ในประเทศอินเดียหลายแห่งด้วยกัน ท่านพ่อลีได้เข้าเป็นสมาชิกตลอดชีพของสมาคมนี้

ขณะนั้นอากาศในกัลกัตตาร้อนมาก ท่านพ่อถึงกับอาพาธเพราะแพ้อากาศร้อน คุณถนัด นาวานุเคราะห์ ทูตพาณิชย์ไทยในกรุงกัลกัตตา ได้พาคุณหมอสุนิต เจิมศิริวัฒน์ นายแพทย์จากเมืองไทยที่มาศึกษาต่อด้านโรคเมืองร้อนที่อินเดียมาถวายยา ไม่กี่วันท่านพ่อก็หายเป็นปกติ

ครั้นได้เวลาเข้าพรรษา มีพระชาวลังการูปหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักมักคุ้นกับท่านพ่อตั้งแต่สมัยท่านเดินทางมาอินเดียครั้งแรก ท่านชื่อว่า **"พระสังฆรัตนะ"** ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการสมาคมมหาโพธิ์สาขาสารนาถ ได้ชวนไปอยู่จำพรรษาที่สารนาถ เมืองพาราณสี

ท่านพ่อตอบตกลง จึงพากันออกเดินทางจากกัลกัตตาสู่พาราณสีโดยทางรถไฟที่สถานีรถไฟเฮาร่า ในระหว่างก่อนออกเดินทาง เหล่าคนขอทานที่สถานีพากันมากลุ้มรุมขอเศษเงิน ฉุดท่านพ่อจนจีวรปลิว เมื่อถึงเมืองพาราณสี ต้องขึ้นรถม้าไปอีก ๗ ไมล์ จึงถึงตำบลสารนาถ ได้จำพรรษาที่พาราณสี

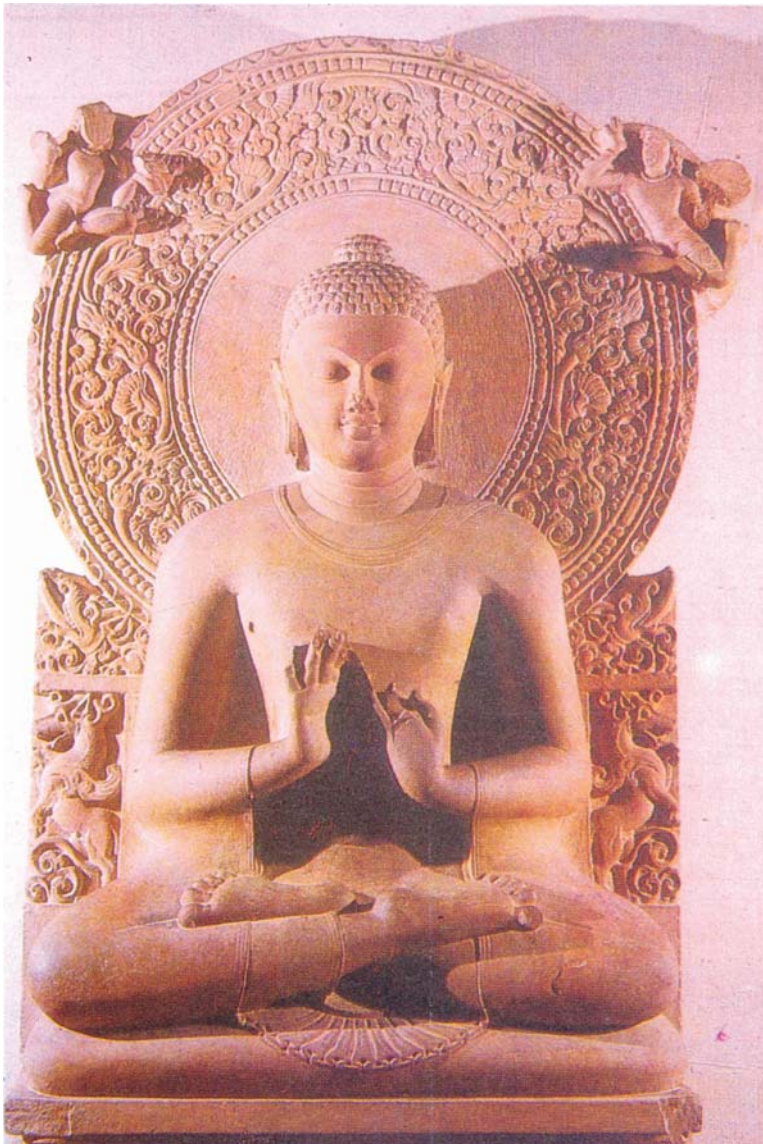
ธรรมราชิกสถูป สถานที่แสดงอนัตตลักขณสูตร โปรดปัญจวัคคีย์ สร้างสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

สถานที่จำพรรษาเป็นตึกสองชั้นเรียกกันว่า **“ธรรมศาลา”** ตัวอาคารหลังใหญ่ มีบริเวณกว้างขวาง ชั้นบนมีห้องถึง ๒๐ ห้อง ส่วนใหญ่จะใช้เป็นที่พักของพระภิกษุชาวลังกาที่มาทำการเผยแพร่พุทธศาสนาในอินเดีย เป็นสาขาของสมาคมมหาโพธิ์ที่ใหญ่โตแห่งหนึ่งในอินเดีย

บริเวณเดียวกันจะมีสำนักงานของสมาคม ถาวรวัตถุนอกนั้นก็มีมูลคันธกุฎีวิหาร ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับตึกธรรมศาลา วิหารแห่งนี้ใช้เป็นที่ทำวัตรสวดมนต์ตอนเย็นร่วมกับพระลังกาที่จำพรรษารวม ๘ รูปด้วยกัน

ในวิหารนี้มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ซึ่งถอดแบบมาจากพิพิธภัณฑ์สารนาถอย่างชัดเจน ผนังมีภาพเขียนถึงเรื่องพุทธประวัติโดยจิตรกรชาวญี่ปุ่น สวยงามมาก พิพิธภัณฑ์สารนาถที่กล่าวนี้ อยู่ห่างจากธรรมศาลาประมาณ ๒๐๐ เมตร เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับการอุปถัมภ์บำรุงพุทธศาสนาของพระเจ้าอโศกฯ เป็นส่วนใหญ่

บริเวณรอบนอกของสมาคมมหาโพธิ์สาขาสารนาถ มีอาณาบริเวณกว้างขวาง มีวัดเซน วัดจีน วัดธิเบต และวัดญี่ปุ่นเรียงราย อยู่โดยรอบ ท่านพ่อพาเดินไปสำรวจโบราณวัตถุภายในอาณาบริเวณของสมาคม เป็นต้นว่า สระน้ำ ซากปรักหักพังของกุฏิวิหาร ซึ่งคงเหลือเป็นเพียงรูปร่างที่พอจะสังเกตได้เท่านั้น ด้านทิศเหนือของมูลคันธกุฏิวิหารนั้นจะเต็มไปด้วยอิฐปูนบริเวณใกล้ ๆ กันจะมีสถูปยอดหัก อยู่หนึ่งองค์เรียกกันว่า **"ธัมเมกขสถูป"**

พระพุทธรูปปางแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่พิพิธภัณฑ์สารนาถ

ณ **"ธัมเมกขสถูป"** นี้เอง ในคืนเดือนหงาย ท่านพ่อมักจะมานั่งสมาธิหน้าวิหารเสมอ วันหนึ่งขณะที่ท่านเพ่งจิตไปยังสถูปนั้น น้อมจิตคำนึงถึงพระเจ้าอโศกมหาราชว่าทรงมีบุญคุณต่อพระพุทธศาสนามากมายเพียงไร

เมื่อเพ่งไปนาน ๆ เกิดแสงวูบวาบแผ่กระจายไปตามต้นไม้และพระสถูป ได้เห็น ***"พระเจดีย์และพระสถูปที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงสร้างไว้ ๘๔,๐๐๐ ทรุดโทรม หักพังทะลาย สูญสลาย และเห็นพระบรมสารีริกธาตุเสด็จมาแสดงปรากฏสีสันต่าง ๆ เป็นที่น่าอัศจรรย์"***

เมื่อออกจากสมาธิพิจารณาโดยละเอียด

ท่านพ่อรำพึงในใจว่า **"พระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้ายังมีอยู่จริง"**

ท่านจึงคิดจะสร้างพระเจดีย์เพื่อทดแทนเอาไว้สักแห่งในประเทศไทย *(และต่อมาก็ได้สร้างพระธุตังคเจดีย์ไว้ที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ)*

เจ้าแม่สุทันตจันทเทวีถวายที่สร้างวัดที่พม่า

ในระหว่างพรรษานั้น ได้รับจดหมายติดต่อจากสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ประสงค์จะให้ท่านพ่อกลับวัดบรมนิวาสด่วน โดยปรารภว่า **"อายุมาก ต้องการให้ท่านพ่อช่วยแนะจิตตภาวนาให้"** และจดหมายด่วนอีกฉบับก็คือจดหมายของพระวิสุทธิ์ชาวไทยที่มาบวชในพม่า **ต้องการให้กลับพม่าด่วน เพราะทางเจ้าแม่สุทันตจันทเทวีได้รับเงินเดือนจากรัฐบาลพม่า ซึ่งเกิดจากการช่วยเหลือของท่านพ่อแล้ว บุตรธิดาของเจ้าแม่ได้ชักชวนญาติมิตรสร้างวัดถวายที่เมืองย่างกุ้ง ขอให้ท่านพ่อรีบมาจัดการด่วน**

๑

๒

๑. เนินสถูปครอบบริเวณบ้านนางสุชาดา
๒. กลุ่มเด็กขอเงินที่เดินขอตลอดทางตามมาจากบ้านนางสุชาดาถึงแม่น้ำเนรัญชราที่มีแต่ทรายสถานที่พระพุทธเจ้าลอยถาด (ก.พ. ๒๕๔๙)

ส่วนจดหมายธรรมดามาจากทางวัดป่าคลองกุ้ง ญาติโยมทางจันทบุรี เร่งเร้าให้ท่านกลับโดยด่วน

เมื่อออกพรรษาแล้วก็ได้รับจดหมายด่วนจากพม่าอีกครั้งหนึ่ง เกี่ยวกับการสร้างวัดไทยในพม่า ท่านพ่อตัดสินใจเดินทางไปพม่าอีกครั้ง แต่ก่อนกลับจะต้องไปกัลกัตตาก่อน ระหว่างทางได้แวะนมัสการปูชนียสถานมาโดยลำดับมี **โพธิตรัสรู้ที่พุทธคยา** และสถานที่สำคัญอีกหลายแห่ง เช่น **แม่น้ำเนรัญชรา บ้านนางสุชาดา อโนมานที มุจจลินท์ อชปาลนิโครธ** ภาพที่ยังจำติดตาตรึงใจศิษย์ผู้ติดตามอยู่จนบัดนี้ก็คือ ขณะที่เดินทางไปถึงบ้านนางสุชาดา (สุชาดากุฏี) แขกชาวอินเดียที่เฝ้าสถานที่อยู่ต้องการจะเจิมหน้าทุกคน เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลา ท่านพ่อจึงยินยอมตกลงให้แขกใช้แป้งเจิมหน้าพร้อมกับยิ้มแล้วหัวเราะหึ ๆ และอุทานว่า **"อ้ายพวกผีกระสือ"** พร้อมกับให้ศิษย์จ่ายเศษเงินตามระเบียบ

เมื่อคณะกรรมการสร้างวัดไทยในพม่า ทราบวันเวลาการมาประเทศพม่าของท่านพ่อลี ต่างพากันมารับที่สนามบินย่างกุ้ง แล้วนิมนต์ท่านไปสู่วังของเจ้าหญิงพม่าในวันนั้น เพื่อเข้าสู่ที่ประชุม โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลที่เป็นเชื้อพระวงศ์ ข้าราชการ พ่อค้า คหบดี ประมาณ ๓๐ คนเศษ

ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๓ ที่พระราชวังในกรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า อุบาสกชาวพม่าประสงค์จะให้มีวัดกรรมฐาน เกิดขึ้นในประเทศพม่า แถวหน้าจากซ้ายไปขวา พระวิสุทธิ์ บัญญินทะ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ตะขินโกดอไม้
แถวกลางจากซ้ายไปขวา อูบั๋ว อูทูนเผ่ อูบะทูน อูทูนโอ
แถวหลังจากซ้ายไปขวา เต็กตินตัน หม่องจี มินดักโกดอ ตะกาเต็กตินละ อูออองเผ่

ร่วมประชุมหารือกันเพื่อจะจัดซื้อที่ดินสร้างวัด ในจำนวนเนื้อที่ประมาณ ๙ เอเคอร์ มูลค่าราว ๓ หมื่นรูปี เมื่อท่านได้รับทราบโครงการย่อ ๆ แล้ว ก็กลับไปพักอยู่ที่พระเจดีย์ชเวดากองตามเคย

ทางคณะทูตไทย ประจำประเทศพม่าได้ให้ความช่วยเหลือเต็มที่ รวมทั้งคนไทยซึ่งอยู่ในเมืองย่างกุ้งหลายสิบคนยินดีช่วยเหลือ และดีใจที่จะมีวัดไทยในเมืองย่างกุ้ง

เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ท่านได้เดินทางกลับประเทศไทย เพื่อมาติดต่อกับคณะรัฐบาลและคณะสงฆ์ให้ทราบเรื่อง โดยพักอยู่กับ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** ที่วัดบรมนิวาส เมื่อทราบว่าจะมีการสร้างวัดไทยในเมืองย่างกุ้ง พระเถระผู้ใหญ่ที่ทรงสมณศักดิ์บางรูป ก็ได้แสดงตนเป็นเจ้ากี้เจ้าการว่าจะทำเรื่องนี้เสียเอง โดยแสดงความหมายในทำนองว่า

“งานนี้ ท่านพ่อลีทำไม่สำเร็จหรอก ต้องเป็นท่านเองเท่านั้นที่จะทำได้”

เมื่อท่านพ่อทราบเรื่องดังนั้น จึงปล่อยมือในเรื่องนี้ ไม่ขอเกี่ยวข้องอีก และได้มีจดหมายถึงเอกอัครราชทูตไทยในประเทศพม่า ขอถอนเรื่องนี้ ในที่สุดเรื่องนี้ก็เงียบหายไป จนทุกวันนี้ก็ไม่มีใครสร้างวัดขึ้นที่นั่น

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านพ่อลีไปกราบนมัสการในคราวไปธุดงค์ภาคใต้

๓๔

เผยแพร่ธรรมสู่ภาคใต้และโปรดเสือร้าย

หลังจากท่านพ่อลีไม่ยุ่งเกี่ยวในการตั้งวัดไทยในประเทศพม่าแล้ว ด้วยความที่ท่านมีนิสัยชอบท่องเที่ยวไปตามป่าเขา นิยมการอยู่ป่าเป็นวัตร ท่านจึงได้กลับวัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรี และได้ท่องเที่ยวตามป่าเขาทางภาคตะวันออก

ต่อมาท่านจึงธุดงค์ไปทางภาคใต้ ซึ่งท่านไม่เคยไปมาก่อน โดยขึ้นรถไฟเดินทางไปถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพักอยู่ที่เนินดินเขาสูงข้างสถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี *(ปัจจุบันได้เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลโรคจิตอำเภอพุนพิน) และต่อไปยังจังหวัดสงขลา*

มีเรื่องน่าขำนิดหนึ่งควรจะนำมาเล่าให้ฟัง เมื่อท่านธุดงค์ถึงสงขลา ลูกศิษย์ก็ได้แจ้งข่าวให้ทราบทั่วกัน แต่บางคนก็ฟังไม่ได้ศัพท์จับมากระเดียด ฟังผิดจากคำว่า **“ท่านพ่อลีไปสงขลา”** เพี้ยนเป็น **“ท่านพ่อลีลาสิกขา”** ชาวจันทบุรี และพระเณร แม่ชี แม่ขาว วัดป่าคลองกุ้ง เมื่อได้ทราบข่าวเช่นนั้น ต่างพากันร้องไห้ระงม กว่าจะรู้ความจริงว่า **“ท่านอยู่สงขลา ไม่ได้ลาสิกขา”** น้ำตาก็หมดกันไปหลายปี๊ปทีเดียว

ท่านพ่อกล่าวว่า ธรรมะเป็นที่พึ่งของคนดี และเป็นที่พึ่งของคนชั่วที่กำลังกลับใจเป็นคนดี คนที่ไม่เชื่อว่าทำชั่วได้ชั่ว เพราะเขายังไม่ประสบกับผลกรรมอันโหดร้ายที่ตนเองทำไว้ คนที่เป็นนักเลงโต เป็นเสือร้าย เป็นโจร เป็นคนพาล คนเหล่านี้มีจิตใจเหี้ยมโหด ไม่ยอมก้มหัวให้ใครง่าย ๆ แต่ถ้าเขาเจอสิ่งที่เหนือกว่าเขา เขาก็ยอมนับถือบูชาได้เช่นกัน

อย่างเช่นโจรองคุลีมาล ยอมก้มหัวให้พระพุทธเจ้า และต่อมาได้กลายเป็นพระอรหันต์ ..จากชีวิตที่ต่ำสุด..ก้าวขึ้นสู่ความสูงสุดได้ เพราะอาศัยหลักพระธรรมคำสอนเป็นประทีปส่องทางดำเนินชีวิต จึงมีคำพูดที่ว่า

“พระราชาเป็นพลังของคนอ่อนแอ

การร้องไห้เป็นพลังของเด็กตัวเล็ก ๆ

การนิ่งเงียบคิดไม่ออกเป็นพลังของคนโง่

การพูดเท็จเป็นพลังของพวกโจร

โจรลักขโมยได้แต่ทรัพย์ภายนอก

แต่ทรัพย์ภายในคือศิลปวิทยา สติ สมาธิ ปัญญา เป็นต้น โจรลักเอาไปไม่ได้

พระพุทธเจ้าท่านเทียบคนพาลว่า

..ไม่เป็นผู้พยายามจะลดละความชั่ว เหมือนสัตว์ป่ามีเสือโคร่งเป็นต้น เมื่อมันวิ่งเลยไปแล้ว มีหรือที่มันจะพยายามหันกลับมาลบรอยที่เหยียบย่ำ

ถึงโจรและคนพาลที่ว่าร้าย ๆ พระพุทธเจ้าท่านก็ปราบปราม ให้คนเหล่านั้นสยบมานักต่อนัก พระองค์ทรงสามารถสอนคนที่คนอื่นสอนได้ยาก

เมื่อท่านพ่อลีมาพักที่เนินเขาสูงข้างสถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีโจรสำคัญเที่ยวปล้นฆ่ามนุษย์ โจรผู้นี้มีฝ่ามือชุ่มด้วยโลหิต เป็นคนใจร้าย เหี้ยมโหด ไม่ปราณีใคร เข้ารุกรานหมู่บ้านใด หมู่บ้านนั้นก็พังร้าง!

ผู้คนพากันอพยพหลบหนีบ้าง ถูกฆ่าตายบ้าง ชาวบ้านพากันหวาดสะดุ้ง หวั่นต่อมรณภัย พ่อค้าที่ใช้ทางนั้นสัญจรไปมา ก็เว้นทางนั้นเสีย

ท่านพ่อลีได้เข้าไปพักอยู่ในถิ่นโจรนั้น แม้มีเสียงทัดทานจากผู้หวังดีอย่างไร ท่านก็ไม่สนใจ ดำเนินไปอย่างสงบตามสมณวิสัยปกติ จะโจรผู้ร้าย ไพร่หรือผู้ดี ท่านก็ไม่กลัวทั้งนั้น อย่าว่าแต่โจรผู้ร้ายเลย ภูติผีปีศาจที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า ท่านก็เอาชนะมานักต่อนักแล้ว พระพุทธเจ้าไม่สอนให้กลัวหรือกล้าในสิ่งเหล่านี้ อันไหนไม่ผิดหลักพระธรรมวินัยก็ดำเนินไปตามนั้น

ถ้ามัวแต่คิดเรื่องคนดีคนร้ายให้เป็นกังวลคงไม่ต้องไปไหน

“..แต่การจะก้าวเข้าไปในถิ่นอันตรายต้องรู้จักประมาณตัว..อันนี้สำคัญ

..อย่างน้อยต้องมีฤทธิ์ทางใจ เป็นที่อบอุ่นใจในความปลอดภัย” ท่านพ่อลีท่านย้ำ

ท่านพักที่เสนาสนะหลังน้อยบนเขาสูง.. คืนวันนั้นได้มีชาย ๒ คน ชื่อ **“พ่วง”** และ **“ผาด”** เป็นพี่น้องกัน เข้ามาสังเกตการณ์และสนทนา โดยส่วนลึกเขาหวังจะมาปล้นท่าน

ในคืนอันมืดมิดนั้น มีเพียงแสงเทียนสาดส่อง ร่างท่านพ่อลีผู้ทรงศีล และบุรุษสองคนผู้ไร้ศีลกำลังสนทนาโต้วาทะกันอย่างเผ็ดร้อน ธรรมดำธรรมขาวกำลังปะทะกันอย่างเข้มข้น

ท่านสามารถทายใจและรู้ทุกเรื่องที่เขาทั้ง ๒ คิดจะทำ

เพียงเขานึกขึ้นเท่านั้น ท่านก็ตอบออกมาได้ทุกเรื่อง

เขาเกิดความอัศจรรย์ใจ เชื่อเลื่อมใสขอกราบฝากตัวเป็นศิษย์ และได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตอันโหดร้ายให้ท่านฟัง เขาเล่าพร้อมทั้งน้ำตา น้ำตาแห่งโจร ใจที่แข็งกระด้างถูกหักลงด้วยธรรมดั่งหินหัก หักความชั่วเหลือแต่ความดี เขาเล่าว่า

“ผมเคยเป็นเสือร้ายฆ่าคนตายมาหลายศพ ครั้งสุดท้ายได้ใช้มีดดาบบั่นคอยายแก่คนหนึ่งตายคาที่ เพราะคนหลอกให้เข้าใจผิดว่า ยายแก่มีเงินซ่อนอยู่ใต้หมอน ๔,๐๐๐ บาท ที่จริงแกจนมีเงินเพียง ๔๐ บาทเท่านั้น แกมีเท่านั้นจริง ๆ” เสียงสั่นเครือของโจรร้ายกล่าวทั้งน้ำตา

“ตั้งแต่นั้นมาผมก็คิดเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก แต่ก็เลิกไม่ได้เพราะได้ขึ้นขี่หลังเสือแล้วลงไม่ได้ ถ้าลงก็มีแต่ตายเท่านั้น

ผมยังกลัวตายด้วยลูกปืนอยู่ ขอให้หลวงพ่อช่วยหาเครื่องป้องกันให้ด้วย” เขากล่าวแล้วก็กราบลงตรงหน้าท่านพ่อลี

“ผมไม่เห็นที่พึ่งอื่นที่พอจะพึ่งได้ ท่านเป็นผู้วิเศษจริง ผมคิดอะไรมาท่านรู้หมด ผมเชื่อแล้วล่ะว่านรกสวรรค์มีจริงบาปบุญมีจริง ขอท่านเมตตาช่วยผมด้วยเถอะ” เขากล่าววิงวอนแล้ววิงวอนเล่า เหมือนเด็กน้อยที่กลัวต่อความตาย พยายามซุกซ่อนตัวเข้าไปในซอกอกแห่งมารดาบิดา

“ถ้าโยมเว้นได้จริงละก็ อาตมาจะให้ของดี แต่ต้องปฏิญาณสาบานว่าจะเลิกแน่นอน” เขาทั้งสองกราบและสาบานตนเป็นพุทธมามกะตลอดชีวิต

คาถาป้องกันปืนของท่านพ่อลี

เมื่อท่านพ่อลี เห็นเขามีความจริงใจ กลับตัวเป็นคนดี ท่านจึงเขียนคาถาป้องกันปืนให้ว่า **“อุทธัง อัทโธ อุททะธังอัด โธอัท ธังอุด โธอุด อุทธะ”** แล้วกล่าวสอนด้วยความเมตตาว่า

"...ผู้เบียดเบียนผู้อื่น คือผู้เบียดเบียนตนเอง

ผู้สงเคราะห์ผู้อื่น คือผู้สงเคราะห์ ตนเอง

..ความเมตตากรุณาที่มนุษย์มีต่อกัน มีเดชานุภาพยิ่งกว่าสิ่งใด ๆ

..ผู้ที่ฆ่า ผู้ชนะ ผู้ด่า ผู้ประทุษร้ายเขา ย่อมได้ ผู้ฆ่า ผู้ชนะ ผู้ด่า และผู้ประทุษร้ายตอบ ..โยมทั้งสอง..ต่อไปนี้จงอย่าทำการใด ๆ อย่าคิดสั้น และอย่าสร้างความพินาศย่อยยับแก่ตนและคนอื่น เพราะนั่นคือการปลูกศัตรู เหมือนเงากรรมอันชั่วร้ายติดตามตัวไปทุกภพทุกชาติ"

เขาทั้งสองนั่งฟังนิ่ง.. มีน้ำตาไหลพรากจากขอบตาไหลอาบแก้ม ซึ่งแห้งและตอบ ...เขาซาบซึ้งในสายธารแห่งความกรุณาที่ท่านมีต่อตน

"..ตั้งแต่เกิดมาก็มีเพียงครั้งนี้ที่ได้ฟังสิ่งที่ดี" เขาพูดพร้อมร้องไห้ฟูมฟาย อย่างน่าสงสาร..แล้วเขาก็กราบลาท่านกลับไป

พอวันรุ่งขึ้นนายพ่วงก็ได้กลับมาหาอีก หน้าตาตื่นตกใจพูดว่า

"เวลานี้นายผาด น้องชายของผมที่มาเมื่อวานนี้ กับพรรคพวกอีก ๙ คนกำลังยิงต่อสู้กับตำรวจอย่างดุเดือด บางคนถูกตำรวจจับตัวได้ แต่น้องชายผมยังไม่ถูกจับ ผมกลัวว่าเรื่องนี้จะบานปลายเกี่ยวพันมาถึงตัวผมด้วย หลวงพ่อจะให้ผมทำอย่างไรดี"

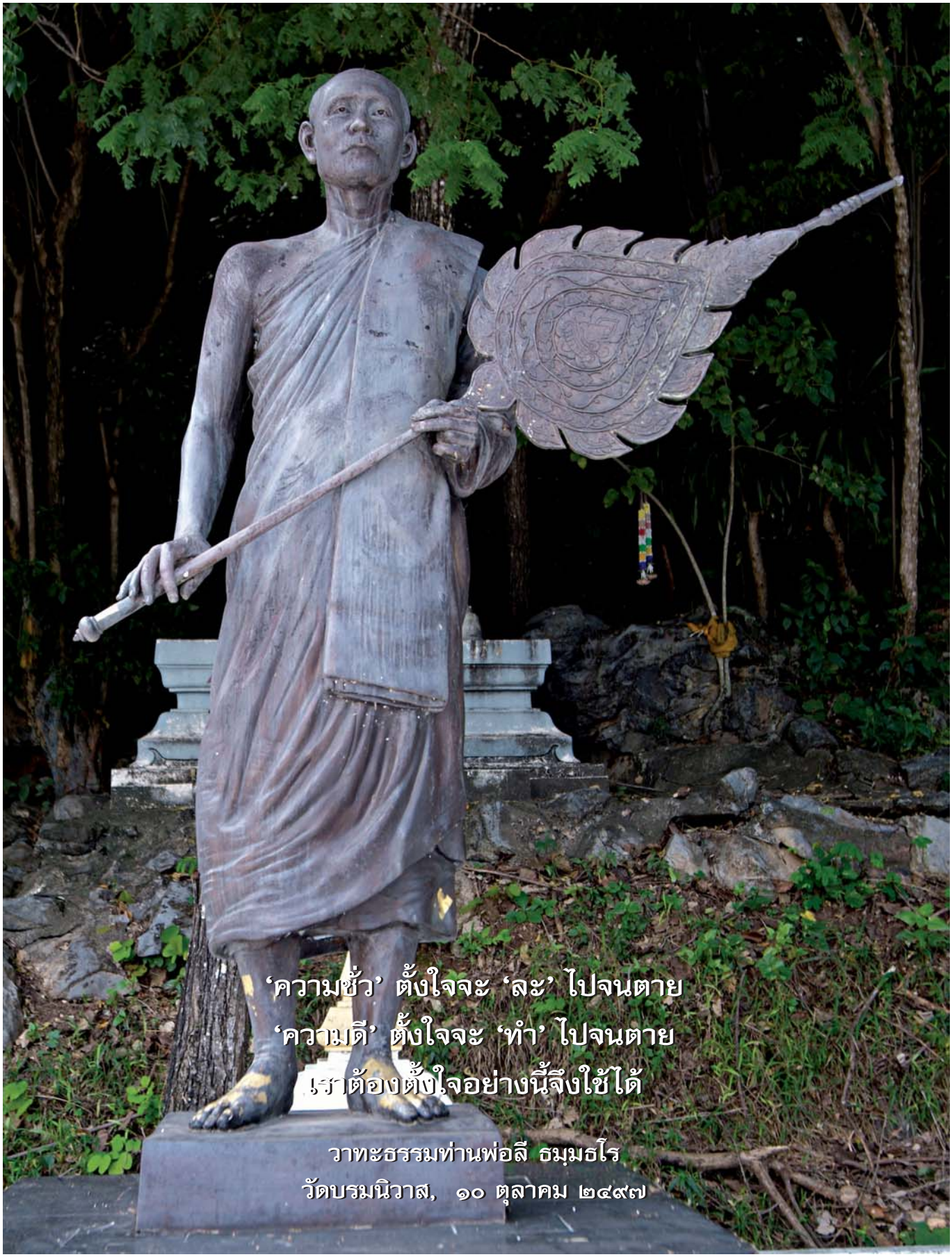
"โยมรีบกลับไปแจ้งความที่สถานีตำรวจโดยด่วน แล้วให้นำกำลังเจ้าหน้าที่ออกติดตามนายผาด ส่วนเราจะช่วยทางใน(สมาธิ)" พูดแล้วท่านก็ตั้งจิตแผ่เมตตาภาวนา

เป็นที่น่าอัศจรรย์! คาถาป้องกันปืนของท่านพ่อลีมีฤทธิ์เดชอย่างยิ่ง โจรทุกคนปลอดภัยจากกระสุนปืนของเจ้าหน้าที่ ที่ระดมยิงยังกับห่าฝนหวังไม่ให้เหลือซาก พวกเขารอดมาได้และยอมเข้ามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ตามที่ท่านสั่ง

ในที่สุดเมื่อคดีถึงศาล ศาลตัดสินให้จำคุก แต่เพราะสารภาพ ศาลจึงลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ได้ประกันตัวออกมา ผู้คนทั้งหลายที่ได้ทราบข่าวเหตุการณ์ครั้งนั้น ได้พากันมาสักการบูชาท่านพ่อลีเป็นอันมาก โจรทุกคนกลับใจและปลอดภัยมีชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขตลอดมา

ท่านได้แสดงธรรมเปรียบเทียบด้วยโจรห้าร้อยว่า

"มหาโจร" หรือ **"โจรห้าร้อย"** นั้นก็ได้แก่ ขันธ์ห้าของเรา คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ที่มันคอยปล้นฆ่าและเบียดเบียนตัวเรา ตั้งแต่โลกียทรัพย์

รูปเหมือนท่านพ่อลี ที่วัดป่าเทพพิทักษ์ เป็นสัญลักษณ์ให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบว่า วัดแห่งนี้เกิดขึ้นมาได้เพราะท่านได้มาปราบโจรผู้ร้ายด้วยคุณธรรม

หลวงพ่อขาว วัดป่าเทพพิทักษ์ ถูกสร้างขึ้นตามดำริท่านพ่อลี
และเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่ท่านพ่อลี ปราบโจรร้ายและได้กลายมาเป็นวัดใหญ่โตเท่าทุกวันนี้

จนถึงอริยทรัพย์ นอกจากนี้ยังมี **"โจรใต้ดิน"** อีกจำพวกหนึ่ง

...โจรชนิดนี้มันคอยแอบย่องมาเงียบ ๆ ไม่ใคร่รู้ตัว ได้แก่ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ อันเกิดแต่สิ่งภายนอก

....ซึ่งถ้าใครหลงผิดเข้าแล้ว ก็ยากที่จะสละละวางเสียได้... จึงเป็นเหตุให้ทำลายความดีของตนเอง อันควรจะได้ทางจิตทางใจอีกส่วนหนึ่งเหมือนกัน ฯ

ทั้ง **"งูพิษ กองไฟ"** และ **"มหาโจร"** หรือ **"โจรห้าร้อย"** นี้ ย่อมเป็นภัยร้ายกาจแห่งจิตใจ ซึ่งคอยทำลายคุณความดีของเราอยู่ทุกขณะ หากผู้ใดไม่รู้เท่าทันในสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็ยากที่จะพ้นจากภัยเหล่านี้ได้

การที่จะขจัดภัยอันนี้ได้ ก็ด้วยอำนาจแห่ง **"ธรรม"** คือการบำเพ็ญสมาธิภาวนา วิตก วิจาร อยู่ภายในตนของตนเอง จนเกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริงในกองสังขาร เมื่อมองเห็นภัยรอบด้านอันบังเกิดขึ้นในชีวิตและร่างกายดังนี้แล้ว ก็จะมีความหวาดกลัวระมัดระวัง หาหนทางป้องกันและกำจัดทำลายมันเสีย หรือหลีกหนีให้พ้นจากมันเสียได้ ชีวิตของผู้นั้นก็จะมีความสุขฯ

"ผู้ปฏิบัติธรรม" ย่อมเปรียบเหมือนคนที่กำลังเดินทางไปในป่าเปลี่ยว มุ่งไปสู่

จุดหมายปลายทางอันบรมสุขและปลอดภัย ผู้เดินทางย่อมจักต้องอาศัยการบำเพ็ญสมาธิภาวนามีสติรอบคอบ ไม่มีความประมาท ต้องพยายามตัดสัญญาอารมณ์ต่าง ๆ มิให้เข้ามาทำลายจิตใจให้เสียความดีได้ เพราะเรารู้ว่ามี **งูพิษ กองไฟ** และ **มหาโจรห้าร้อย** คอยแอบแฝงดักซุ่มอยู่กลางทางแล้ว เราก็จะเป็นผู้มีสติตื่นอยู่เสมอ และเตรียมอาวุธที่ดีไว้สำหรับต่อสู้กับมันด้วย ฯ

นี่แหละ.. บทธรรมที่ท่านกล่าวสอนด้วยการเปรียบอันคมคาย ทำให้มหาชนในครั้งนั้นเลื่อมใสท่านยิ่งนัก

ท่านทั้งหลาย... คงเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า พระพุทธศาสนานั้นเป็นที่พึ่งของสัตว์โลกได้มากเพียงไร ยังความร่มเย็นมาสู่คน ชาติบ้านเมือง แม้กระทั่งพวกโจรที่ว่าร้าย ๆ ก็กลายมาเป็นคนดี ท่านพ่อลีได้ปราบโจรด้วยคุณธรรมหลายที่

เช่นที่เขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เขาสีเสียดอ้า ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา **ด้วยความอาจหาญและพลังจิตแก่กล้า** สามารถสยบผู้ร้ายให้หมอบกราบได้เป็นที่น่าอัศจรรย์

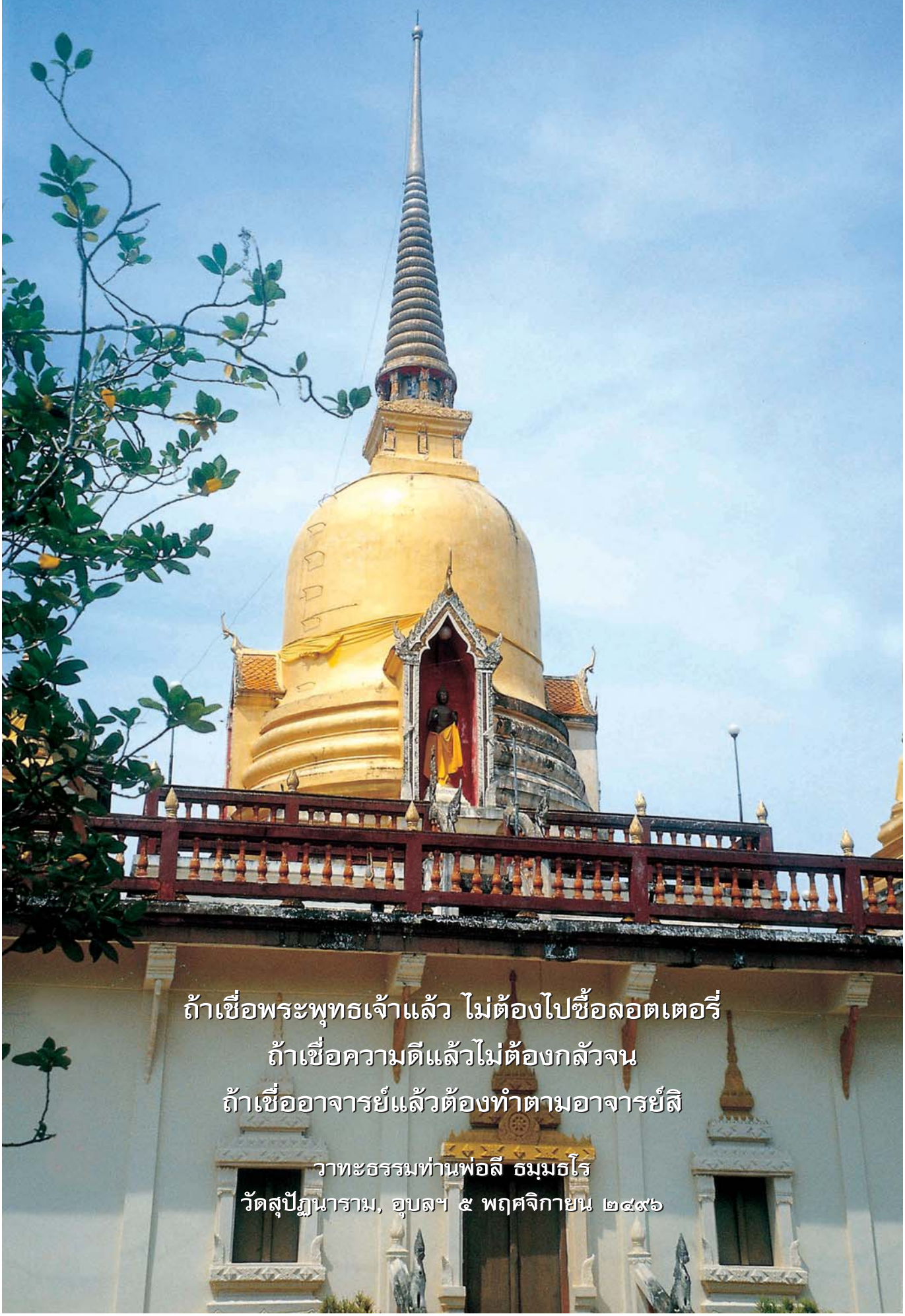
ทำให้บุคคลสำคัญ ๆ ในบ้านเมือง ที่เก่งเรื่องวิชาอาคม มายอมตนถวายตัวเป็นศิษย์ท่านเป็นจำนวนมากเช่น **ขุนประเสริฐสุมาตรา พระยาฤทธิอัคเนย์** เป็นต้น

พันเอกพระยาฤทธิอัคเนย์

ย่ามที่พระยาฤทธิอัคเนย์ทำถวายท่านพ่อลี

ถ้าเชื่อพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่ต้องไปซื้อลอตเตอรี่
ถ้าเชื่อความดีแล้วไม่ต้องกลัวจน
ถ้าเชื่ออาจารย์แล้วต้องทำตามอาจารย์สิ

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดสุปัฏนาราม, อุบลฯ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๖

เจดีย์วัดควนมิตร (ควนมีด) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สถานที่ท่านพ่อลี มาจำพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔

๓๕

จำพรรษาวัดควนมิตร จังหวัดสงขลา

ท่านพ่อลีพักอยู่ที่ภาคใต้อย่างไม่ค่อยสบายใจนัก เพราะมักจะมีคนไม่ดีมาติดต่อให้ช่วยอยู่เสมอ ที่ช่วยไปก็ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ดี แต่ก็ยังอดคิดไม่ได้ว่าคนอื่นจะเข้าใจผิดว่าให้ความช่วยเหลือแก่พวกโจร

ดังนั้นท่านจึงออกเดินทางไปยัง*อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช* ไปนมัสการพระบรมธาตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยของท่านที่เกี่ยวข้องกับพระบรมธาตุมาหลายภพชาติ

จากนั้นจึงเดินทางต่อไปยัง*อำเภอหาดใหญ่* จังหวัดสงขลา เข้าไปพักอยู่ที่ *ป่าช้าปักกิม* ซึ่งมีสภาพรกร้าง และเงียบสงัด เหมาะในการเจริญภาวนาดี

ขณะที่พักอยู่ไม่กี่วัน **พระมหาแก้ว** ซึ่งเป็นเพื่อนของท่าน ได้ติดตามหาท่านจนพบ และได้ชวนกันออกเดินทางไปวิเวกตามตำบลต่าง ๆ จนใกล้จะเข้าพรรษา จึงได้ไปพักจำพรรษาอยู่ที่ ***วัดควนมิตร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา* ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นพรรษาที่ ๒๕ อายุ ๔๖ ปี**

ตลอดพรรษานั้น ได้ทำการอบรมญาติโยมและพระเณรแทบทุกคืน จนทุกคนมีความเข้าใจในการปฏิบัติธรรมพอสมควร

วันหนึ่ง สามีภริยาซึ่งมีอาชีพทำสวนยาง ทำยางขายได้วันละ ๕๐๐ บาท

สามีได้เงินมาก็นำไปเล่นหวยเถื่อน หวยใต้ดิน จนหมดเนื้อหมดตัว

ในที่สุดก็มาบอกภริยาว่าจะต้องขอสวนยางไปจำนองเขา ภริยาโกรธมากด่าว่าสามีด้วยประการต่าง ๆ สามีขัดใจจึงไปหาท่านพ่อ เข้าไปนั่งยกมือไหว้แล้วกราบ ขอให้ท่านพ่อบอกตัวแน่ ๆ ให้สัก ๓ ตัว

ศาลาที่พักท่านพ่อลี ที่เขาควนจง

โดยพูดว่า “ผมเต็มที่แล้ว ถ้าหลวงพ่อไม่ช่วยคราวนี้ ก็ไม่มีโอกาสได้รอดตัวกับเขาล่ะ ขอให้หลวงพ่อโปรดสักคราวเถิด”

ท่านพ่อก็ถามว่า “โยมมีลูกกี่คนล่ะ ?”

ตาแก่นั้นก็ตอบว่า “มี ๕ คนครับ”

ท่านก็ถามอีกว่า “ลูกผู้ชายกี่คน”

แกก็ตอบว่า “๓ คนครับ”

“ผู้หญิงกี่คนล่ะ”

แกก็บอกว่า “๒ คน”

ตาแก่นั่นกลับไปก็ไปซื้อลอตเตอรี่ใบหนึ่งเลข ๕๓๒ เผอิญถูกรางวัลที่ ๒

พอภริยารู้ว่าสามีถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๒ ก็ดีใจใหญ่ ตอนนี้สามีจะด่าว่าให้รุนแรงอย่างไรก็ไม่โกรธไม่เถียงเลย กลับนั่งอมยิ้มทั้งวัน

ในเรื่องนี้ท่านพ่อลีบอกว่า “ถ้าเราไม่โปรด เดี๋ยวมันก็ฆ่ากันตาย”

นี้คือความเมตตาและวิถีจิตที่รู้เหตุการณ์ล่วงหน้าด้วยอนาคตังสญาณ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ตามตัว

หลังออกพรรษารับกฐินแล้ว ได้ธุดงค์กลับมาพักที่ **เขาควนจง** ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ อยู่ใกล้กับ **บ้านคลองเรียน**

ต่อมาได้เดินทางไปพักยัง ***บ้านทุ่งโพธิ์ ตลาดคลองแงะ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา*** ในสมัยนั้นยังมีพวกโจรจีนคอมมิวนิสต์อาละวาดอยู่มาก เป็นที่หวาดกลัวของชาวบ้านในยามค่ำคืน

ตอนกลางวันมีคนสนใจมาทำบุญกันมาก แต่พอค่ำลงก็พากันรีบกลับ โดยบอกว่ากลัวพวกคอมมิวนิสต์มาปล้น คืนหนึ่งท่านพ่อลีก็รับรองกับพวกโยมว่า

"ขอให้พากันมาฟังเทศน์เถิด รับรองว่าคืนนี้ไม่มีอะไร"

พอตกค่ำก็มีคนฟังเทศน์กันเต็มไปหมด จึงได้เทศนาอบรมพวกโยม ปรากฏว่าคืนนั้นไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงใด ๆ จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ท่านพูดย่อมเป็นจริงเสมอ ทำให้ชาวใต้เคารพและเชื่อฟังท่านมากขึ้นโดยลำดับ

ต่อมาพักอยู่ที่ป่าช้าปักกิม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และเดินทางย้อนกลับมาทางจังหวัดนครศรีธรรมราช แวะเยี่ยมสำนักปฏิบัติที่ *อำเภอร่อนพิบูลย์* เดินธุดงค์ต่อมาเรื่อย จนถึง *อำเภอทุ่งสง* ได้พักอยู่ที่ ***"เขาถ้ำทะลุ"*** อยู่พักหนึ่ง

หลังจากนั้นจึงเดินทางต่อมายัง*จังหวัดชุมพร* ขึ้นรถไฟมาลงที่สถานีรถไฟ*จังหวัดเพชรบุรี* เมื่อถึงที่นี่ได้ทราบข่าวว่า **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** มีจดหมายติดตามให้กลับไปพบท่านที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

ไม่ว่าท่านพ่อลี จะไปอยู่แห่งหนตำบลใด สมเด็จฯ ท่านจะให้คนติดตามให้ท่านกลับไปหาที่วัดบรมนิวาสเสมอ เพราะแต่ละครั้งที่สมเด็จฯ ได้สนทนากับท่านพ่อลี ท่านจะเห็นความวิเศษและอัศจรรย์ในทางศาสนาเสมอ

ท่านพ่อลีจึงเดินทางกลับไปวัดบรมนิวาสตามพระบัญชาของสมเด็จ ฯ หลังจากนั้นได้ไปจำพรรษาทางภาคเหนือ

๓๖

พรรษาที่ ๒๖ (๒๔๙๕)
ผาแด่นแสนกันดาร

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ท่านพ่อลีได้กราบทูลลาเจ้าประคุณสมเด็จมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) เดินทางขึ้นเหนือสู่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ และธุดงค์วิเวกไปทางอำเภอแม่ริม ตั้งใจว่าจะเดินทางเข้าป่าลึกผ่านบ้านสันป่าตึง อำเภอแม่แตง แล้วเลยเข้าสู่ดงลึกที่ไม่มีบ้านคน มีพระติดตามอีก ๒ – ๓ รูป ไปพักอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่งบนดอยสูง มีหมู่บ้านป่ายางและกะเหรี่ยงประมาณ ๖ – ๗ หลังคาเรือน พออาศัยบิณฑบาตได้ สถานที่แห่งนี้ท่านพระอาจารย์ชอบ ฐานสโม เคยมาพักปฏิบัติ และจำพรรษา

ดังนั้นในปีนี้ ท่านจึงได้อธิษฐานจำพรรษาที่ **“เสนาสนะป่าบ้านผาแด่น” ตำบลสันป่ายาง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่** กระท่อมที่พักมีชานเล็ก ๆ ห่างจากที่พักประมาณ ๒๐ เส้น มีลำธารน้ำไหลเย็นตลอดปี อากาศที่นั่นหนาวจัดทั้งกลางวันและกลางคืน ท่านพักอยู่ที่นี่มีพระกรรมฐานมาฟังธรรมของท่านทีละหลายรูป เช่น **พระอาจารย์บุญจันทร์ จนฺทวโร** และคณะ ส่วนพระที่จำพรรษากับท่านยังมีชีวิตอยู่คือ **หลวงปู่บุญฤทธิ์ ปณฺฑิโต**

พอเข้าพรรษาท่านพ่อลีก็เริ่มมีอาการป่วยไข้ จนกระทั่งเดือน ๘ ข้างแรม มีอาการป่วยหนัก บางวันเกือบจะหมดความรู้สึก สถานที่แห่งนั้นกันดารที่สุด นอกจากนี้ชาวบ้านแถบนั้นก็เป็นคนป่าคนดง อาหารการกินของพวกเขาก็มีแต่เกลือ พริก และข้าวเหนียวเท่านั้น เนื้อและของคาวไม่มีใครนิยมกิน

สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันของชาวกระเหรี่ยงที่ผาแด่น มีอาชีพจักตอกขาย (ตอก 1,000 เส้น ราคาขายได้ ๓๐ บาท)

ไม่หวั่นกับความตาย

ชาวกระเหรี่ยงที่เคยอุปัฏฐากท่านพ่อลี

วันหนึ่งตอนเช้ามืด อากาศหนาวจัด ท่านพ่อลุกขึ้นเตรียมไปบิณฑบาต แต่รู้สึกว่าไปไม่ไหว มีอาการจะเป็นลมวิงเวียนศีรษะจึงได้แต่นอนตัวสั่นกระต๊อบไหวอยู่เพียงลำพังองค์เดียว พระลูกศิษย์ที่ไปด้วยก็ไปบิณฑบาตกันหมด พอรู้สึกอย่างนี้จึงไปนั่งผิงไฟก็รู้สึกดีขึ้น

ตลอดพรรษาท่านได้รับทุกข์เวทนาจากธาตุขันธ์ ข้าวก็ฉันไม่ค่อยได้ วัน ๆ ฉันจังหันได้ไม่เกิน ๑๐ คำ บางวันก็ไม่ฉันเลย ร่างกายซูบผอมงอมระงมทรุดโทรมลงไปด้วยอาพาธ แต่ทางจิตใจรู้สึกกายเบา จิตเบา สมาธิจิตดี ไม่หวั่นไหวต่ออาการเจ็บไข้ได้ป่วย

ในเดือน ๙ ขึ้น ๗ ค่ำ มีอาการไข้หนัก มึนชาไปทั้งตัว เป็นลมบ่อย พิจารณาถึงสังขารและชีวิตว่าจะเป็นไปอย่างไร จึงได้ลุกขึ้น แล้วเอาผ้าอังสะขาด ๆ ห่อผอบพระบรมธาตุ วางไว้ในที่สูง ตั้งจิตอธิษฐานว่า

“ถ้าเป็นของศักดิ์สิทธิ์จริง ขอให้ปรากฏตามคำอธิษฐาน ถ้าชีวิตต้องตายขอให้พระบรมธาตุหายไปหมด”

เสร็จแล้วก็เข้าที่นอน กำหนดจิตภาวนาไปจนหลับ

พอรุ่งสาง ท่านรู้สึกตัวตื่นขึ้นมา เห็นผอบพระธาตุกับผ้าอังสะกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง แต่พระธาตุทั้งหลายยังอยู่ครบ เพียงแต่ตกเรี่ยราดอยู่ในที่บูชา ก็นึกว่า ตัวเองคงไม่ตายในปีนี้ แต่ต้องมีอาการเจ็บอย่างนี้ต่อไป พิจารณาในเรื่องนี้ได้ความว่า

“อย่ายินดีในการอยู่ อย่าเสียใจในการตาย ไม่เจ็บก็ดี เจ็บก็ดี เพราะทำให้เรารู้จักทุกข์”

อยู่มาวันหนึ่ง มานึกถึงอารมณ์เก่า ๆ ที่ได้ผ่านมา เกิดความเบื่อหน่าย คิดว่าถ้าได้สมบัติดี ๆ คือ วิชาดี ติดตัวไปใช้สอยข้างหน้าก็คงจะดี ถ้าไม่สำเร็จก็ไม่อยากออกจากป่า จึงอธิษฐานว่า

“๑. ขอให้สำเร็จในทางอิทธิฤทธิ์ ถ้าเป็นไปไม่ได้ ก็ขอให้ถึงที่สุดภายใน ๗ วัน แม้ชีวิตจะสิ้นภายใน ๗ วันก็ขอถวาย

๒. สถานที่ใดเป็นที่สงัดพักผ่อนได้อย่างดี ขอให้เจ้าป่า ผีดงมาชักจูงให้ไปอยู่ที่นั่นให้จงได้

เมื่ออธิษฐานเสร็จก็นั่งสมาธิ พักหนึ่งปรากฏนิมิต เห็นแสงสว่างเห็นถ้ำทะลุและภูเขาขาด นึกในใจว่าถ้าเข้าไปในช่องนี้คงสมปรารถนา พอนึกว่าเราจะไปเดี๋ยวนี้ ทันใดนั้นก็เกิดลมแรงจนตัวไหว ถึงกับต้องเอามือคว้าจับเสากระต๊อบ ต่อมาทุกสิ่งก็เงียบสงบ

ต่อจากนั้น อาการป่วยค่อยทุเลาลงโดยลำดับ พอมีกำลังวังชาขึ้นมาบ้างจึงพาเด็กลูกศิษย์คนหนึ่งไปหาฟืนมาก่อเตาเพื่อเผาถ่าน จะได้มีไว้ใช้ให้ความอบอุ่นในเวลาค่ำคืน

แต่เด็กได้ไปพูดลับหลังว่า *“คนป่วยพากันไปหาฟืนนี้มันเป็นเรื่องไม่ดี โบราณเขาถือว่าหาฟืนมาเพื่อเผาตัวเอง”*

กุฏิท่านพ่อลี ที่ผาแด่น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ บูรณะซ่อมแซมใหม่ เดิมสร้างด้วยไม้ไผ่มุงหญ้าคา

ดึกสงัดในคืนวันหนึ่ง ขณะที่ท่านเคลิ้มหลับไปได้ครู่หนึ่ง นิมิตฝันไปว่ามีผู้หญิงคนหนึ่งแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาวเดินเข้ามาหาท่าน และเด็กผู้หญิงอีก ๒ คน ถือธงขาวยาวซึ่งเขียนหนังสือจีนไว้ หญิงคนนั้นได้พูดว่า

"ดิฉันเป็นราชินีแห่งเทพ ท่านมาอยู่ที่นี่ต้องไหว้และแสดงความเคารพเรา"

ในนิมิตนั้นท่านเป็นพระจึงไม่ยอมไหว้ นางก็จะให้ไหว้ ได้พูดโต้ตอบกันไปมาอยู่นาน ท่านก็ไม่ยอมไหว้ ในที่สุดผู้หญิงคนนั้นก็ออกจากกระต๊อบ เดินขึ้นยอดเขาหายไป คืนวันนั้นทำจิตตภาวนาสบายดีตลอด

วันต่อมาขณะที่รู้สึกไม่สบาย จึงลุกขึ้นนั่งตรงริมหน้าต่างกระต๊อบ ที่ปลูกอยู่เชิงเขา เพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์ แต่กลับได้กลิ่นเหม็นของโสโครก ซึ่งไม่เคยเหม็นมาแต่ก่อน ต่อมามีแมลงวันหัวเขียวตัวใหญ่บินมาเกาะที่ตรงหน้ามีกลิ่นเหม็น นึกในใจว่า

"นี่เราคงจะต้องตายกระมัง"

หลังจากนั้นจึงได้นั่งสมาธิจนกระทั่งแมลงวันบินหนีไป กลิ่นเหม็นก็หายไปด้วย ขณะนั้นเกิดความสงสัยในชีวิต จึงได้อธิษฐานในจิตว่า

"ถ้าจะตายจริงก็ขอให้ปรากฏการณ์โดยชัดแจ้ง ถ้าวาสนาบารมียังทำประโยชน์ได้ก็ขอให้ปรากฏเหตุการณ์"

เมื่ออธิษฐานเสร็จ ก็นั่งสำรวมจิต โดยหันหน้าไปทางช่องหน้าต่าง สักครู่หนึ่งก็มีนกเขาตัวผู้และตัวเมียบินมา ๒ ตัว ตัวผู้บินมาจากทางใต้ มาเกาะอยู่ที่หน้าต่าง ประเดี๋ยวตัวเมียก็บินมาจากทางเหนือ มาเกาะเป็นคู่แล้วกระพือปีกขันคูใส่กัน แสดงว่าเบิกบานใจอยู่อย่างนั้น

อีกสักครู่หนึ่ง ท้องฟ้าซึ่งมีเมฆหมอกปกคลุมอยู่นานตั้งแต่เช้าได้จางคลายลง แสงสว่าง แดดจ้า ทั้งที่ตั้งแต่เข้าพรรษามา วันหนึ่ง ๆ จะมีแสงแดดให้เห็นไม่ถึง ๓๐ นาที แต่วันนั้นเกิดมีแสงแดดส่องสว่างไสว เสียงนกร้องอย่างสำราญบานใจ จึงคิดว่านี้เป็นนิมิตหมายบอกว่าเราจะยังไม่ตายในระยะนี้

คืนวันหนึ่ง ขณะที่เดินจงกรมอยู่ทางด้านใต้ของที่พัก ***นิมิตเห็นตัวเองกับช้างเชือกหนึ่ง ประชิดติดกันอยู่ในน้ำ แล้วพลิกตัวไปมา บางคราวท่านอยู่ข้างบน ช้างนั้นอยู่ข้างล่าง หรือท่านอยู่ข้างล่าง ช้างอยู่ข้างบน แต่ไม่ทราบความหมายในนิมิต***

๑. นาข้าวที่ผาแด่น ๒. พระประธานที่ศาลา สำนักสงฆ์บ้านผาแด่น ๓. ทีมงานถ่ายรูปกับชาวกระเหรี่ยง
๔. ป้ายสำนักสงฆ์ ๕. บ้านชาวกระเหรี่ยง ๖. กุฏิหลวงปู่ชอบ เคยมาจำพรรษา

อีกครั้งหนึ่งได้เกิดนิมิต ***เห็นเป็นแท่นธรรมาสน์ลอยมาในอากาศ สูง ๓ วา สีแดงเรื่อปูผ้ายกสวยงาม ได้ลอยมาอยู่ตรงหน้า คล้ายกับว่า ขอให้ขึ้นนั่งบนธรรมาสน์แล้วหากปรารถนาสิ่งใดจะสำเร็จ*** แต่เราไม่เชื่อ คิดว่าเป็นเรื่องหลอกลวง ภาพนั้นก็หายไป

ใกล้จะออกพรรษา ท่านพ่อได้ไปหัดเดินตามเชิงเขา รู้สึกว่าร่างกายเหนื่อยล้าอ่อนแอเหมือนจะเป็นลม หูอื้อ หน้ามืด จึงคิดในใจว่า ถ้าเป็นอย่างนี้ ออกพรรษาแล้วคงออกจากเขาไม่ได้ ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า *"ถ้ายังจะมีชีวิตอยู่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ต่อไป ก็ขอให้ออกจากเขาได้ ถ้าจะหมดการเกี่ยวข้องจะได้เขียนหนังสือลา"*

ปี ๒๔๙๕ เดือน ๑๑ แรม ๑ ค่ำ ออกพรรษาแล้ว อาการของท่านดีขึ้นมาก ผิดหูผิดตา กายใจกระปรี้กระเปร่า คงเหลืออาการป่วยอยู่เพียงเล็กน้อย จึงได้เตรียมเดินทางออกจากเสนาสนะป่าถ้ำผาแด่นนั้น

สละผ้าอาบน้ำฝนให้เป็นทาน

ในขณะนั้นภาวะสงครามโลกผ่านมาไม่นาน ข้าวยากหมากแพง มีสองตายายมาใส่บาตรทุกวัน แกคงจะยากจนจริง ๆ เห็นมีแต่ผ้าเก่า ๆ ขาด ๆ นุ่งอยู่ผืนเดียวไม่เคยเปลี่ยนสักที ท่านจึงสละผ้าอาบน้ำฝน ๒ ผืนให้เป็นทาน ท่านบอกสองตายายว่าให้ไปทำเป็นผ้านุ่ง ตายายทั้งสองนั่งดูอย่างเหนียมอาย ไม่กล้าหยิบเอาไปนุ่ง เพราะกลัวจะบาป ท่านจึงบอกว่า ***"ไม่ต้องกลัวบาปดอก อาตมาสละออกจากตัวแล้ว มันไม่ใช่ของ ๆ อาตมาแล้ว เอาไปใช้นุ่งห่มเถิด ข้าวสุกของโยมที่ใส่ลงในบาตรเพียงก้อนเดียวนั้น มันมีค่ายิ่งกว่าผ้าผืนนี้มากนัก"***

ออกพรรษาแล้วเดินทางกลับแม่ริม อาการป่วยก็มีหัวใจเต้นผิดปกติ ได้มาพักอยู่จังหวัดเชียงใหม่ โยมผู้มีอุปการะ ส่งข้าวของจากเชียงใหม่ไปถวายในป่านาน ๆ ครั้งหนึ่ง คนที่สนใจเป็นห่วงมากที่สุดคือ คุณนายชูศรี แม่แก้วรุน เมื่อกลับถึงเชียงใหม่ เขาได้หายาหอมยาลมไปถวาย พักอยู่ที่วัดสันติธรรมนานพอสมควร

แล้วจึงได้เดินทางมาพักจังหวัดลำปาง ไปพักอยู่ที่ถ้ำพระสบาย

ถ้ำพระสบาย / ใช้พลังจิตรักษาโรคภัย

เมื่อท่านพ่อลีมาพักที่ถ้ำพระสบาย ตำบลนาครัว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ในตอนนี้มีอารมณ์อันหนึ่งเกิดขึ้นว่า

“ต่อไปข้างหน้านี้เราต้องไปกรุงเทพฯ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) อาพาธหนัก เราจำเป็นต้องกลับทั้ง ๆ ที่ใจไม่อยากกลับ”

อยู่มาคืนหนึ่งได้อธิษฐานว่า “เราควรจะกลับไปกรุงเทพฯ หรือไปที่ไหนหนอ”

ภาวนานั่งสมาธิจนสว่างราวตี ๔ รู้สึกตัวว่า “ศีรษะขาด แต่ใจสว่างไสว ไม่กลัว” ต่อจากนั้นอาการป่วยหายเกือบหมด

จากนั้นท่านได้มาพักอยู่ที่ป่าวัดอรัญญิกจังหวัดพิษณุโลก มีข้าราชการ พ่อค้าประชาชนไปนั่งสมาธิกันมากหลาย อาทิ ผู้กำกับการตำรวจ หลวงสัมฤทธิฯ หลวงชิ้นฯ ขุนเกษมฯ ร.อ. แผ้ว ฯลฯ ล้วนเป็นผู้ฝักใฝ่ในธรรมะปฏิบัติ

ขณะที่กำลังนั่งสนทนาธรรมะอยู่ ก็มีโยมชื่อ**มหาน้อม** บอกว่า

“ขอนิมนต์ท่านไปเยี่ยมคนป่วยที่บ้านซึ่งเป็นภรรยา ชื่อ**แม่ฟื้น** ป่วยเป็นโรคในสมัยอยู่ไฟ นอนนิ่งอยู่กับที่เป็นเวลา ๓ ปีแล้ว ใช้เงินรักษาจนหมดเนื้อหมดตัว แต่ก็ยังไม่หาย และไม่มีทีท่าว่าจะหาย”

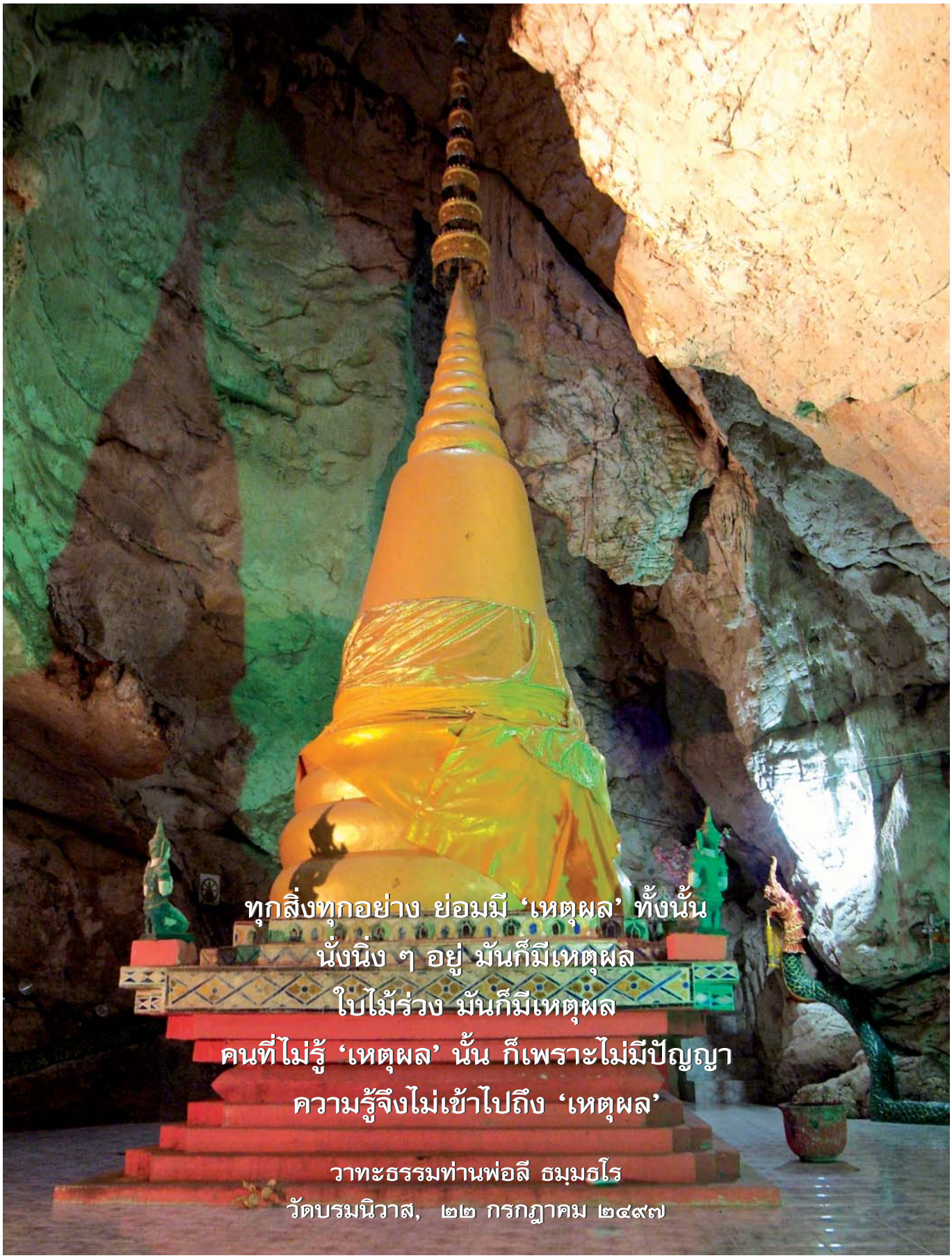
มหาน้อมกล่าวกราบเรียนท่านพ่อลีต่อไปว่า “ท่านอาจารย์ครับ.. มีพระธุดงค์องค์หนึ่งเดินทางมาจากภาคเหนือ มาทำน้ำมนต์ให้คนป่วย แล้วท่านก็บอกว่า ฉันรักษาไม่หายดอกโยม จะมีพระองค์หนึ่งมาโปรดโยมเร็ว ๆ นี้ ลักษณะเป็นอย่างนี้ ๆ คำพูดของพระธุดงค์นั้นทำให้ผมมีความหวังขึ้นมาบ้าง

แล้วผมก็มาพบท่านอาจารย์นี้แหละ ที่ลักษณะตรงตามที่พระธุดงค์รูปนั้นทำนายไว้เป๊ะ” เขากราบเรียนด้วยความดีอกดีใจจนออกนอกหน้า

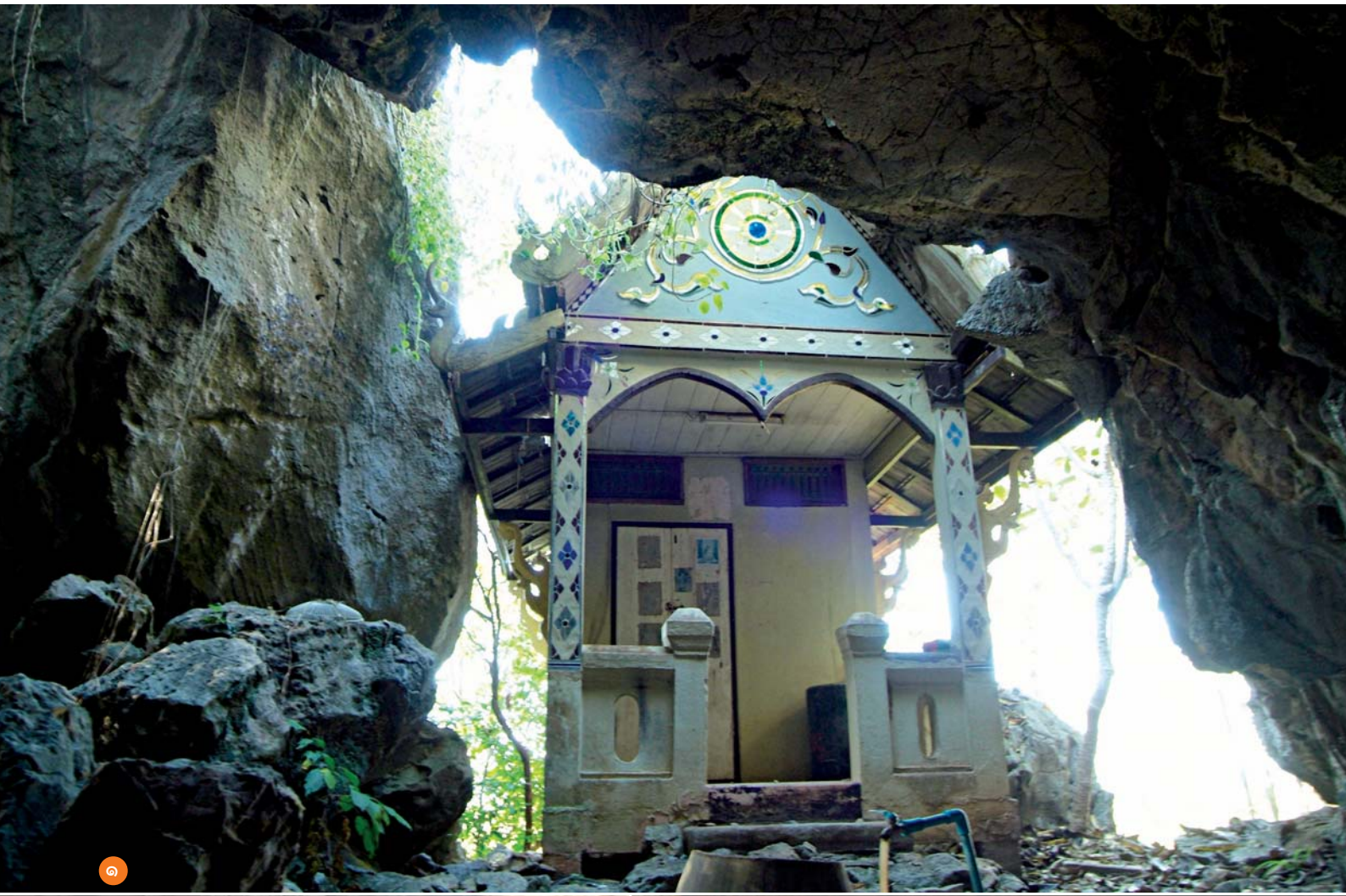
ท่านก็ตอบว่า “ฉันจะไปดูให้ แต่อย่ามาหวังอะไรกับฉันมากนักนะ”

....เมื่อท่านพ่อลีไปถึงบ้านนั้น เพียงเดินผ่านเข้าไปในธรณีประตูเท่านั้นแหละสิ่งมหัศจรรย์เกิดขึ้นต่อหน้าคนทั้งหลายที่ติดตามมา

คนป่วยที่นอนแอ้งแม้งเหมือนตายทั้งเป็นมา ๓ ปี สามารถยกมือขึ้นไหว้ผงับ ๆ ขยับตัวได้เล็กน้อย

เจดีย์ภายในถ้ำพระสบาย ที่ท่านพ่อลี สร้างไว้หลังฉลองกึ่งพุทธกาล

๑. กุฏิวิมานเมฆ ที่ท่านพ่อลี มาพักปฏิบัติภาวนาที่ถ้ำพระสบาย ๒. ช่องเขาภายในถ้ำ ๓. ธรรมมาสน์ ท่านพ่อลี

ท่านพ่อลีได้นั่งสมาธิสักครู่หนึ่ง หญิงที่ป่วยปางตาย พูดได้ทันที ๒-๓ คำ แล้วไหวตัวยกมือไหว้

จนกระทั่งลุกขึ้นนั่งหมอบอยู่กับหมอนได้ เป็นที่แปลกประหลาดแก่สายตาของใครต่อใครที่เข้ามามุงดู มาดูเรื่องจริงที่ยิ่งกว่านิยาย พลิกฟื้นชีวิตคนที่นอนเหมือนตายมา ๓ ปี ลุกขึ้นมานั่งหมอบต่อหน้าต่อตา

ท่านพ่อลี ทำสิ่งที่อัศจรรย์อะไรเช่นนั้น นี่ชีวิตจริงมิใช่ละครพอที่จะแกล้งป่วยแกล้งตายกันได้

แลแล้วท่านพ่อลีก็กล่าวด้วยถ้อยคำอันอ่อนโยนละมุนละไมเต็มไปด้วยเมตตาว่า

“ให้หายนะโยม หมดกรรมหมดเวรแล้ว อาตมาขอให้พร”

เธอพยักหน้ารับ พร้อมกับกัดฟันกลั้นใจพยายามยกมือที่สั่นไหวขึ้นไหว้ มีอาการเหนื่อยหอบเล็กน้อย แล้วค่อยตะกายเคลื่อนไหวร่างอันโรยแรง หยิบไม้ขีดจุดบุหรี่แล้วยื่นให้สามีถวายท่านพ่อลี

เมื่อท่านพ่อลีรับ แกแสดงอาการกระปรี้กระเปร่าตามสภาพ แววตามีความหวังเหมือนปลาใกล้ตาย เพราะน้ำเหือดแห้ง แต่อีกไม่นานฝนฟ้าก็พรำโปรยปรายลงมาไม่ขาดสาย ปลานั้นจะลิงโลดและดีใจสักปานใด

คนทั้งหลายทั้งที่เป็นญาติและมิใช่ญาติที่เห็นเช่นนั้น บางคนน้ำตาไหลพรากอาบแก้ม

บางคนยกมืออัญชลีที่หน้าอก มองท่านพ่อลีเหมือนเทวดาสามารถบันดาลสุขขจัดทุกข์ให้คนยากไร้ได้ราวปาฏิหาริย์

..เสียงซุบซิบตามประสาชาวบ้าน “มันเป็นไปได้อย่างไร? ทำคนใกล้ตายฟื้นได้”

..พอวันรุ่งขึ้นแกสามารถกินข้าว ล้างถ้วยชาม ลุกขึ้นคลานไปได้เอง

..เดือนต่อมาลุกขึ้นเดินได้ (..อีก ๓ ปีต่อมาแม่ฟื้นคนนั้นได้หายขาดเป็นปกติดังเดิม และติดตามมาปฏิบัติธรรมกับท่านพ่อลีที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ)

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)

๓๗

พรรษาที่ ๒๗-๒๙ (๒๔๙๖-๒๔๙๘)
สอนสมาธิสมเด็จ ฯ วัดบรมนิวาส

เรื่องของธรรมเป็นหลักธรรมชาติที่เป็นกลาง ตัวธรรมะเองไม่มีเพศไม่มีวัย เป็นหลักธรรมชาติที่มีอยู่โดยทั่ว แล้วแต่ใครจะสามารถไขว่คว้าเอามาได้ การปฏิบัติธรรมจึงเป็นวิชาที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวเป็นอย่างมาก เพราะทำเองใครทำแทนใครไม่ได้

ท่านพ่อลีกล่าวว่า "การที่บุคคลคิดที่จะเผยแผ่ศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ที่ถูก! ต้องควรเผยแผ่ในใจตนก่อน เพราะจุดศูนย์กลางแห่งการปฏิบัติมิใช่อยู่ที่พระพุทธเจ้า หรือครูบาอาจารย์เพียงอย่างเดียว หากอยู่ที่ตัวผู้ปฏิบัติเอง

พระพุทธเจ้าจัดสรรธรรมเพื่อเทวดา มนุษย์ แม้กระทั่งสัตว์เดรัจฉานไว้อย่างลงตัวเหมาะสม **"ธรรมจึงไม่มีวัย ใจจึงไม่มีกาล เป็นสภาพที่ทรงตัวอยู่ เป็นธรรมฐิติ"** ผู้ถึงธรรมคือพระนิพพานจึงอยู่เหนือไตรภูมิ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ไม่หวนกลับมาเป็นทาสของกิเลสตัณหาได้อีก

ในสมัยพุทธกาลสามเณรน้อยอายุ ๗ ขวบสามารถบรรลุธรรมขั้นสูงได้ เด็กหญิงตัวน้อย ๆ อายุ ๗ ปีสามารถบรรลุธรรมได้เป็นที่น่าอัศจรรย์!

พระธรรมคำสอนจึงเป็นเรื่องของการศึกษาและต้องปฏิบัติ เพียงศึกษาแล้วจำมาคุยโม้เฉย ๆ ยังใช้ไม่ได้ ต้องประพฤติปฏิบัติเต็มรูปแบบจึงจะปรากฏผลพิเศษ.. และวิเศษ..ขึ้นมาโดยลำดับ พระพุทธเจ้าสอนไม่ให้หลงใหลในตำรามากจนเกินไป มัวแต่ศึกษาแต่ยังไม่คิดจะลงมือปฏิบัติ ข้อนั้นย่อมไม่ถูกต้อง ดังคำภาษิตที่ว่า

พระเจดีย์ภายในวัดบรมนิวาส

วัดบรมนิวาส

เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๒ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร วัดนี้เป็นวัดเล็กมีพื้นที่ประมาณ ๑๗ ไร่

ประวัติความเป็นมา

วัดบรมนิวาสเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างขึ้นตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศแต่สร้างไม่เสร็จ เมื่อทรงลาผนวชเสด็จขึ้นเถลิงราชสมบัติ (พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๔๑๐) จึงทรงสร้างต่อจนเสร็จ

แต่เดิมเรียกกันว่าวัดนอก คงเป็นเพราะตั้งอยู่บริเวณนอกกำแพงเมือง เพื่อให้เป็นวัดคู่กับวัดบวรนิเวศซึ่งเป็นวัดของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต เป็นวัดคามวาสี เป็นศูนย์กลางปริยัติธรรมของธรรมยุต ส่วนวัดนอกเป็นวัดคณะสงฆ์ฝ่ายอรัญวาสี

...ตำราช่วยให้คนหายโง่ไม่ได้ แต่กลับให้คนชั่วมัวเมายิ่งขึ้น ดุจดั่งไฟส่องสว่างให้แก่คนตาดี แต่กลับทำให้ตานกเค้าแมวมืดมน...นกเค้าแมวมันไม่ชอบแสงสว่าง..

พระพุทธองค์ทรงตรัสเปรียบเทียบถึงเป้าหมายของผู้ปฏิบัติธรรมว่า

"..ป่าเปลี่ยวเป็นที่ไปของฝูงเนื้อ
กลางหาวเป็นที่ไปของฝูงนก
การสิ้นความกำหนัดเป็นเป้าหมายของธรรมะ
พระนิพพานเป็นที่ไปของพระอรหันต์.."

ดังนั้นผู้ที่จะได้ดื่มด่ำรสพระสัทธรรม ต้องเป็นผู้ได้ออกสนามรบกับกิเลส อย่างน้อยต้องเคยได้อยู่อาศัยตามถ้ำตามป่าออกเที่ยวภาวนาแสวงหาที่วิเวก เราจะเห็นตัวอย่างสมัยพุทธกาลพระโปฐิละ ท่านเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่แตกฉานในพระไตรปิฎกและอรรถกถามายาวนาน ในศาสนาของพระพุทธเจ้าถึง ๗ พระองค์ ท่านสอนลูกศิษย์จนเป็นพระอรหันต์มามาก แต่ท่านก็ยังเป็นพระมีกิเลสอยู่ ต่อมาท่านก็สละทิฏฐิมานะยอมตนเข้าไปประคองอัญชลี ประนมมือไหว้สามเณรน้อยศิษย์ของตน ซึ่งสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว เพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ ให้สามเณรสอนธรรม ท่านน้อมรับฟังธรรมะคำสอนจากสามเณรนั้นจนได้สำเร็จอรหันต์เช่นกัน

ดังเช่นพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์เป็นจอมจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ เมื่อได้ฟังธรรมจากสามเณรนิโครธ ซึ่งเป็นเด็กตัวน้อย ๆ ฟันยังไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม แต่ได้สร้างศรัทธาแก่พระเจ้าอโศกฯ เป็นยิ่งนัก

นอกจากนี้สิ่งที่โปรดให้สร้างไว้เหมือนกันกับวัดบวรนิเวศอีกอย่างหนึ่งคือ โปรดให้ **"ขรัวอินโข่ง"** จิตรกรสมัยนั้นวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถเป็นภาพปริศนาธรรมด้วยภาพชาวตะวันตกตามความถนัดของขรัวอินโข่งเหมือนกัน เมื่อสร้างเสร็จแล้วพระราชทานนามใหม่ว่า **"วัดบรมนิวาส"**

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิสังขรณ์ทั้งอาราม ต่อมาพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์) ได้บูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่โดยได้รับทุนทรัพย์จากเจ้าจอมมารดาทับทิมในรัชกาลที่ ๕ พร้อมทั้งพระโอรสและพระประยูรญาติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระยุพราชและพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

เสนาสนะสิ่งปลูกสร้างและปูชนียวัตถุสำคัญของวัด ได้แก่ พระอุโบสถ พระเจดีย์ วิหาร ศาลาการเปรียญ และกุฏิเป็นต้น

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

ดังที่กล่าวข้างต้นว่า ธรรมไม่มีวัย ใจไม่มีกาล คนจะดีจะชั่วจะบริสุทธิ์ขึ้นอยู่กับความประพฤติและการกระทำ ไม่ใช่ว่าชาติตระกูลดี เกิดนาน บวชนาน จะดีบริสุทธิ์ขึ้นมาเองได้

..ข้อนั้นไม่ใช่ทางแห่งพุทธธรรม

หลวงตาเล่าเรื่องท่านพ่อลี สอนสมาธิสมเด็จฯ

ในเรื่องนี้ขอนำเรื่อง ท่านพ่อลีสอนสมาธิสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) ที่**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** เล่าไว้ มาถ่ายทอดให้ท่านทั้งหลายได้รับทราบกัน มีความว่า

"...พระสมเด็จฯ ผู้มีปฏิปทาอย่างนี้ หายากยิ่งนัก เพราะสมัยนี้อย่าหวังว่า จะหาพระสมเด็จที่อ่อนน้อมถ่อมตน ยอมลดตน ลดทิฏฐิมานะเพื่อธรรมขั้นสูงนั้นเจอ

...หาเข็มในมหาสมุทรยังง่ายกว่า!! เป็นไหน ๆ ...

...ในสมัยที่ท่านพ่อลีอยู่จำพรรษากับ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)** วัดบรมนิวาส ปทุมวัน กรุงเทพฯ ท่านได้รับความเมตตาจากเจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นอย่างมาก

...แต่สมเด็จฯ ท่านไม่ค่อยจะเชื่อน้ำยาพระกรรมฐานสักเท่าไร ท่านเคยออกคำสั่งไล่พระกรรมฐานออกจากป่า แม้**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เองก็เคยถูกท่านไล่มาแล้ว..."

ท่านพ่อลีจึงคิดหาทางที่จะดัดนิสัยสมเด็จฯ ให้รู้เสียบ้างว่า

"...ธรรมของจริง ผู้รู้จริงเป็นอย่างไร สมเด็จฯ ท่านอ่านตำรามาก ชอบวิจารณ์วิจัย แต่วัน ๆ ผ่านไปโดยไม่ปฏิบัติสมาธิภาวนาพิจารณาสังขาร ทำแต่งานภายนอก

คิดดูแล้วก็น่าสงสาร ท่านเป็นผู้มีคุณูปการต่อเรา เราต้องปฏิการตอบท่านด้วยธรรมที่รู้เห็นมาตามสติปัญญาที่มี"

เมื่อท่านพ่อลีคิดอย่างนั้น ท่านก็เริ่มปฏิบัติการ

เบื้องต้น..ท่านจึงกำหนดจิตเพ่งกสิณน้ำและไฟ

...ในบางคราวเพ่งกสิณน้ำใส่สมเด็จฯ สมเด็จฯ ก็จะหนาวสะบั้นสั่นเทาเหมือนคนเป็นไข้จับสั่น

...บางคราวเพ่งกสิณไฟ กำหนดเป็นไฟไปเผา สมเด็จฯ ร้อนรนกระวนกระวายผ่าวไปทั้งร่าง

แต่การเพ่งกสิณทั้งนี้ไม่ให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพ...กลับเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย

เมื่อเป็นเช่นนี้บ่อย ๆ สมเด็จฯ ท่านจึงเรียกท่านพ่อลีมาถามว่า

"เอ..วันนี้มัน มันเป็นอะไรกันนะ เดี๋ยวร้อนเหมือนถูกไฟเผา เดี๋ยวหนาวจนสะบั้น"

เมื่อท่านพ่อลีเข้าไปหา ทำทีจับโน่นจับนี่พูดว่า "ไหน...ไหน...มันเป็นอะไร? อากาศร้อนหนาวมันก็เปลี่ยนแปลงบ้างแหละ...ขอรับเจ้าประคุณ!"

เมื่อเป็นหลายครั้งหลายหน สมเด็จท่านเป็นนักปราชญ์ฉลาดหลักแหลม ช่างสังเกตหาเหตุผลเสมอจึงเอะใจ เป็นที่น่าสงสัย เพราะถ้าท่านพ่อลีมาเมื่อใดอาการนั้นก็หายทันที

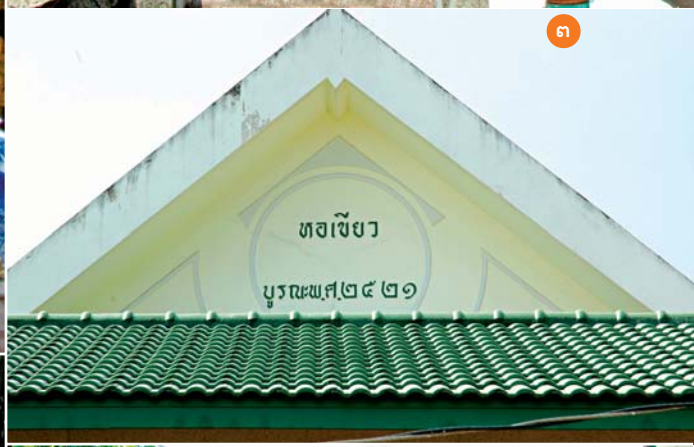
ภาพนูนต่ำ ชีวประวัติหลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร ถ่ายทอดเรื่องราวตอนที่พระกรรมฐานถูกไล่ออกจากป่า

ท่านจึงพูดกับพระใกล้ชิดว่า **"เหตุที่เป็นดังนี้...ท่านลีคงทำเราแหละ เราเคยดูถูกพ่อของพระกรรมฐานคือท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านลี"**

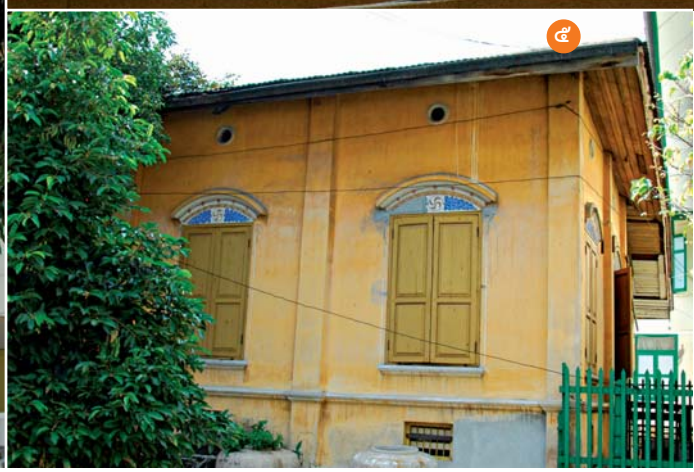
หลังจากนั้นมา สมเด็จฯ ท่านก็เข้าใจพระป่า อุดหนุนส่งเสริมในการสร้างวัดป่ากรรมฐาน เช่น วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นวัดที่สำคัญเป็นกองทัพธรรม

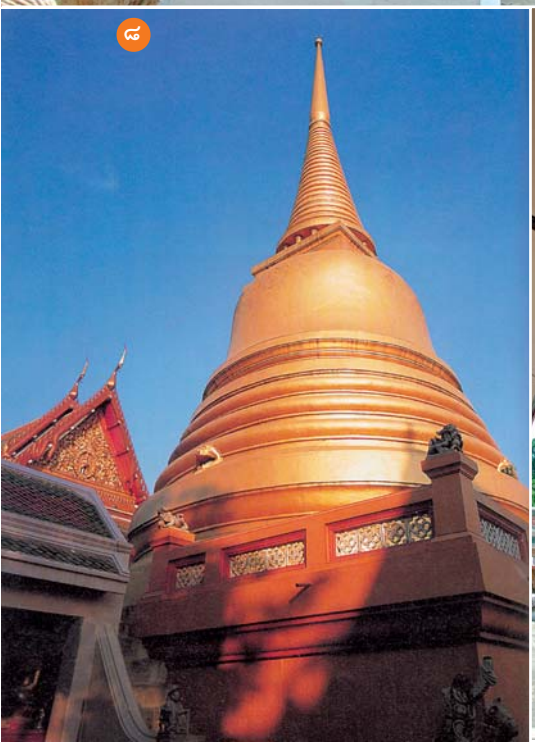

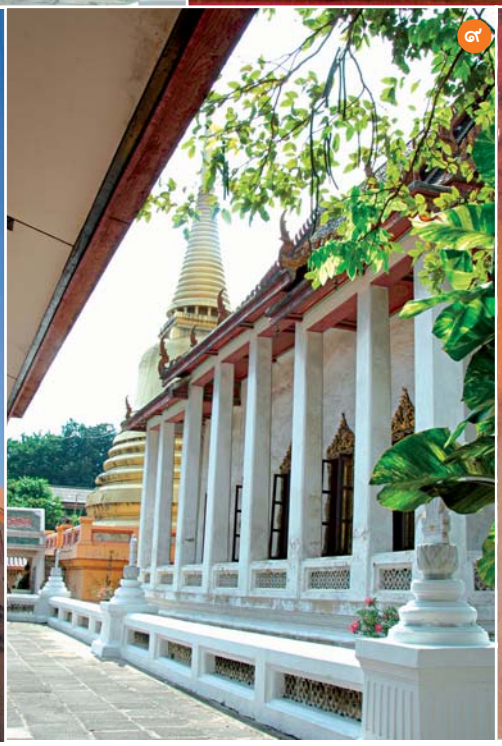

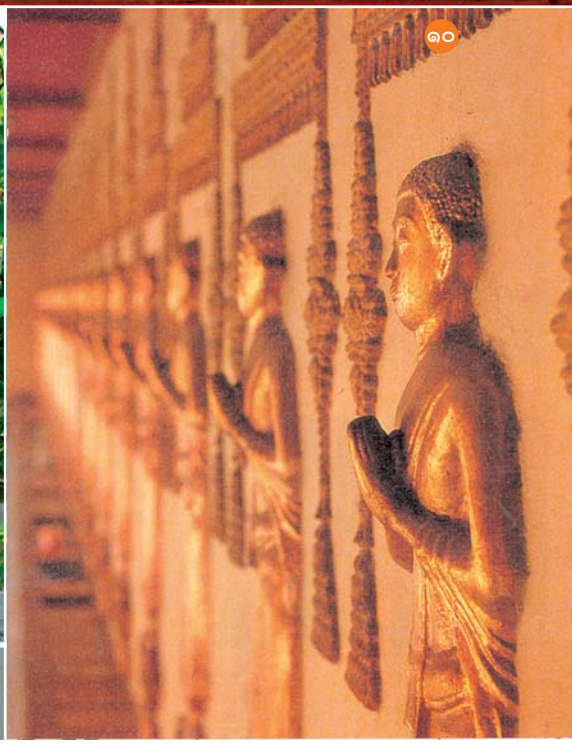
๑. พระทศพลญาณ พระพุทธรูปปางมารวิชัย พระประธานภายในพระอุโบสถวัดบรมนิวาส
๒. พระวิหาร ๓-๔. หอเขียวกุฏิสมเด็จฯ ๕. กุฏิท่านพ่อลี ที่วัดบรมนิวาส

๖

๗

๘

๙

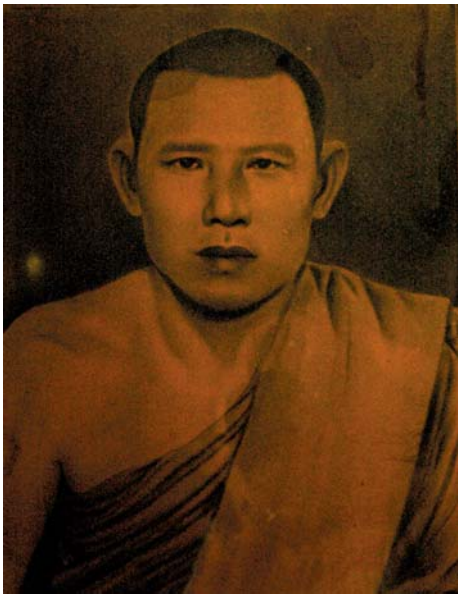

๑๐

๖. พระอุโบสถ ๗. พระพิชิตมารมัธยมพุทธกาล พระประธานภายในศาลาอุรุพงษ์ ๘. เจดีย์ ๙. ด้านข้างพระอุโบสถ ๑๐. ผนังระเบียงคตด้านในมีประติมากรรมนูนสูงเป็นรูปพระสาวกยืนเรียงกันในลักษณะเดินจงกรม เป็นเครื่องแสดงว่าวัดนี้แต่เดิมเป็นวัดวิปัสสนาหรือวัดอรัญวาสี

๑. ท่านพ่อลี จัดงานฉลองพระบรมธาตุ ณ ศาลาอุรุพงศ์ วัดบรมนิวาส เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๗
๒. เจ้าประคุณสมเด็จฯ พระมหาเถระ ๙๐ รูป กำลังเจริญพระพุทธมนต์ เวลา ๑๙.๓๕ น.

ภาพวาดท่านพ่อลี ที่วัดบรมนิวาส

กรรมฐานในสมัยนั้น

ต่อมาสมเด็จฯ ท่านขอร้องให้ท่านพ่อลีสอนสมาธิให้ทุกวัน ท่านพ่อลีไปอยู่แห่งหนตำบลใด ท่านก็จดหมายไปตามมาทุกครั้ง นับว่าท่านพ่อลีเป็นผู้ที่ท่านโปรดปรานมาก เมื่อสมเด็จฯ ปฏิบัติได้ถึงขั้นจิตลงสู่ความสงบ ท่านถึงกล่าวชมท่านพ่อลีว่า

"..คำพูดของคุณแปลกจากพระกรรมฐานองค์อื่น แม้เราจะทำไม่ได้ไม่ถึง ก็เข้าใจได้ชัดแจ้งไม่สงสัย พระอาจารย์มั่น พระอาจารย์เสาร์ ที่เคยอยู่ใกล้ชิดกับเรา

เราก็ไม่ได้ประโยชน์เหมือนคุณมาอยู่กับเรา

เพราะเรารู้สึกมีสิ่งแปลกประหลาดใจหลายอย่างในขณะนั่งสมาธิ"

แล้วเจ้าประคุณสมเด็จฯท่านก็เผยความในใจว่า

"...เราไม่เคยนึกเคยฝันเลยว่า การนั่งสมาธิจะมีประโยชน์มากอย่างนี้ เราก็ได้บวชมานาน ไม่เคยเกิดความรู้สึกอย่างนี้เลย แต่ก่อนเราไม่นึกว่าการทำสมาธิเป็นของจำเป็น แต่บัดนี้เราได้เข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าที่แท้จริง อันมีผลปรากฏที่ใจแล้ว"

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้กล่าวสรุปไว้อย่างน่าฟังว่า "ท่านพ่อลีนี่เองเป็นผู้ที่สามารถเอาชนะใจสมเด็จฯได้ แต่ก่อนนั้นสมเด็จฯเป็นคนบ้ายศ แล้วเที่ยวขนาบกรรมฐานไปทั่ว เที่ยวไล่ ไล่พระกรรมฐานที่อยู่ในป่าในเขา หลวงปู่มั่นก็เคยถูกไล่"

ต่อมาในงานเผาศพ**หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** สมเด็จฯได้พบกับท่านพระอาจารย์มั่น ท่านจึงเดินเข้าไปหาและพูดว่า

"เออ! ท่านมั่น เราขอขมาโทษเธอ เราเห็นโทษแล้ว แต่ก่อนเราก็บ้ายศ"

หลวงตามหาบัวเล่าพร้อมทั้งหัวเราะ มีรอยยิ้มหน่อย ๆ ที่ริมฝีปาก เป็นกิริยาที่น่ารักเคารพของพระอริยเจ้าผู้สงบระงับ

นี่เองสาระสำคัญในบทนี้ ท่านผู้มีธรรมท่านปฏิบัติต่อกันด้วยความงดงาม ถือธรรมวินัยเป็นใหญ่ ไม่ได้ถือยศตำแหน่งอันกิเลสแต่งแต้มให้ลุ่มหลง

ผู้รักธรรมจึงยอมตน สละตนจากความยึดมั่นถือมั่น ไปสู่ความว่างเปล่าจากกิเลส

แต่เต็มตื้นไปด้วยคุณธรรม

เพราะการบรรลุธรรม บรรลุด้วยใจ หาใช่บรรลุด้วยยศฐาบรรดาศักดิ์ เพศภาวะ ชาติตระกูล ญาติพี่น้อง หรือทรัพย์สินเงินทองไม่ หากอยากได้ต้องมีการประพฤติปฏิบัติพระกรรมฐาน มีวิชชา มีธรรม มีศีล และมีชีวิตอันอุดมไปด้วยความดีเท่านั้น ...เพียงเท่านั้นจริง ๆ ฯ

ขณะที่**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)** กำลังอาพาธหนัก ท่านได้สั่งว่า

“ท่านลี ต้องอยู่กับเราจนตาย ถ้าเรายังไม่ตายจะหนีไปไหนไม่ได้ จะมาเฝ้าหรือไม่เฝ้าอยู่ปฏิบัติก็ตาม ขอให้เรารู้ว่าอยู่กับเราก็พอ”

ท่านพ่อลีจึงรับปากว่าจะอยู่ปฏิบัติ แต่ก็คิดในใจว่า เป็นกรรมอะไรของเราหนอถึงต้องมาอยู่เหมือนถูกกักขังในเมืองพระนครเช่นนี้ ทันใดนั้นท่านได้กำหนดจิตพิจารณาได้ทราบว่า เป็นกรรมเก่าที่เคยขังนกเขาไว้ ก็เลยต้องจำใจอยู่

ท่านพ่อลีได้ฝึกสอนให้สมเด็จฯ นั่งสมาธิทุกวัน โดยเจริญ **อานาปานสติ** มีข้อสำคัญอยู่ ๗ ข้อ คือ

๑. *ให้ภาวนา ‘พุท’ ลมเข้ายาว ๆ “โธ’ ลมออกยาว ๆ ก่อน ๓ ครั้ง หรือ ๗ ครั้ง*

๒. *ให้รู้จักลมเข้าลมออกโดยชัดเจน*

๓. *ให้รู้จักสังเกตลมในเวลาเข้าออกว่า มีลักษณะอย่างไร สบายหรือไม่สบาย กว้างหรือแคบ ขัดหรือสะดวก ช้าหรือเร็ว สั้นหรือยาว ร้อนหรือเย็น ถ้าไม่สบายก็ให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขจนได้รับความสะดวกสบาย เช่น เข้ายาวออกยาวไม่สบาย ให้เปลี่ยนเป็นเข้าสั้นออกสั้น เป็นต้น จนกว่าจะได้รับความสบาย เมื่อได้รับความสบายสะดวกดีแล้ว ให้กระจายลมที่สบายนั้นไปในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น สูดลมเข้าไปที่ท้ายทอยปล่อยลงไปในกระดูกสันหลังให้ตลอด ไปตามขาขวาทะลุถึงปลายเท้า แล้วกระจายไปในอากาศ แล้วก็กลับมาสูดใหม่ปล่อยเข้าไปในท้ายทอย ปล่อยลงไปในกระดูกสันหลัง ปล่อยไปตามขาซ้ายทะลุถึงปลายเท้า แล้วกระจายไปในอากาศ แล้วก็กลับมาปล่อยตั้งแต่ท้ายทอยผ่านไหล่ทั้งสองถึงข้อศอก ข้อมือทะลุถึงปลายนิ้ว กระจาย*

ไปในอากาศ แล้วก็ปล่อยลงคอหอยกระจายไปที่ขั้วปอดขั้วตับ กระจายเรื่อยลงไปจนถึงกระเพาะเบา กระเพาะหนัก แล้วก็สูดลมหายใจเข้าไปตรงกลางอกทะลุไปจนถึงลำไส้ กระจายลมสบายเหล่านี้ให้ทั่วถึงกัน จะได้รับความสะดวกขึ้นมาก

๔. ให้รู้จักขยายลมออกเป็น ๔ แบบ คือ

๑) เข้ายาว ออกยาว

๒) เข้าสั้น ออกสั้น

๓) เข้าสั้น ออกยาว

๔) เข้ายาว ออกสั้น

แบบใดเป็นที่สบายให้เอาแบบนั้น หรือทำให้สบายได้ทุกแบบยิ่งดี เพราะสภาพของบุคคลลมหายใจ ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ทุกเวลา

๕. ให้รู้จักที่ตั้งของจิต ฐานไหนเป็นที่สบายของตัวให้เลือกเอาฐานนั้น (คนที่เป็นโรคเส้นประสาท ปวดศีรษะ ห้ามตั้งข้างบน ให้ตั้งอย่างสูงตั้งแต่คอหอยลงไป และห้ามสะกดจิต สะกดลม ให้ปล่อยลมตามสบาย ปล่อยใจตามลมเข้าลมออกให้สบาย แต่อย่าให้หนีไปจากวงลม) ฐานเหล่านั้นได้แก่

๑. ปลายจมูก ๒. กลางศีรษะ

๓. เพดาน ๔. คอหอย

๕. ลิ้นปี่ ๖. ศูนย์ (สะดือ)

นี้ฐานโดยย่อ คือที่พักของลม

๖. ให้รู้จักขยายจิต คือ ทำความรู้ให้กว้างขวางออกไปทั่วสรรพางค์กาย

๗. ให้รู้จักประสานลม และขยายจิตออกให้กว้างขวางให้รู้ส่วนต่าง ๆ ของลมซึ่งอยู่ในร่างกายนั้นก่อน แล้วจะได้รู้ในส่วนอื่น ๆ ทั่วไปอีกมาก คือ ธรรมชาติของลมมีหลายจำพวก ลมเดินในเส้นประสาท ลมเดินหุ้มเส้นประสาททั่ว ๆ ไป ลมกระจายออกจากเส้นประสาทแล่นแทรกแซงไปทั่วทุกขุมขน ลมให้โทษและให้คุณย่อมมีปนกันอยู่โดยธรรมชาติของมัน

ตอบปัญหาสมเด็จฯ

หลังจากนั้นสมเด็จฯท่านได้ถามข้อสงสัยกับท่านพ่อลีว่า “การทำจิตให้เข้าสู่ภวังค์เป็นสมาธินี้ มิใช่ตัวภพตัวชาติหรือ?”

ท่านพ่อลีได้กราบเรียนถวายว่า “สมาธิ คือตัวภพตัวชาตินั่นเอง”

ท่านจึงถามอีกว่า “ธรรมะที่สอนให้ปฏิบัตินั้นก็เพื่อทำลายภพชาติ แต่ทำไมเรากลับมาเป็นผู้สร้างภพชาติ”

ท่านพ่อลีตอบว่า “ถ้าไม่ทำจิตให้เป็นภพเสียก่อน ก็จะไม่มีวิชชา เพราะวิชชาเกิดขึ้นจากภพ จึงจะทำลายภพได้ นี่คือภพน้อยเรียกว่า **“อุปติกะภพ”** กำเนิดขึ้นในชั่วขณะจิต

ส่วนชาติก็เช่นเดียวกัน การทำจิตให้สงบเป็นสมาธิเกิดขึ้นในดวงจิตในชั่วขณะยาว ๆ นั้นเรียกว่า **“ชาติ”** เช่นเรานั่งสมาธิสงบไปนาน ๆ จนเป็นฌาน มีองค์ประกอบขึ้นถึง ๕ อย่าง อันนั้นคือ **“ชาติ”** ถ้าไม่ทำจิตให้เป็นอย่างนี้ ก็ไม่มีวิชชาความรู้อันใดเกิดขึ้นในตัว

เมื่อวิชชาเกิดขึ้นไม่ได้ จะไปละอวิชชาได้อย่างไร ก็เป็นของยากนักศึกษาธรรมะโดยมาก เกล้าฯ เห็นว่ายังเข้าใจผิดกันอยู่มาก มีอะไรโผล่ขึ้นมาก็คิดจะหักหาญทำลายล้างไปเลย ความคิดเห็นเช่นนั้นเกล้าฯ เห็นว่าไม่ถูก

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺสมหาเถระ)

ชาติภูมิของท่านคือ หมู่บ้านแคน ตำบลหนองมดแดง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี บิดา ชื่อ เพี้ย เมืองกลาง (เคน) ตำแหน่ง กรมการเมืองอุบล มารดา ชื่อ บุดสี ชาตะวันเสาร์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๑๐ เวลา ๐๕.๐๐ น.

บรรพชา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๙ อายุ ๑๙ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดบ้านสว่าง

อุปสมบท อำเภอวารินชำราบ ครั้นอุปสมบทแล้วย้ายไปศึกษาอักษรสมัยที่วัดศรีอุบลรัตนาราม (เดิมเรียกวัดศรีทอง) อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๓๐ อุปสมบทที่วัดศรีรัตนาราม **พระเทวธัมมี (ม้าว)** เป็นพระอุปัชฌายะ **พระโชติปาลเถระ (ทา)** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และได้**เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์)** เป็นพระอุทเทศาจารย์

วิทยฐานะ พ.ศ. ๒๔๓๓ ย้ายสำนักเข้ามาศึกษาที่กรุงเทพฯ กับเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ โดยพักที่วัดพิชัยญาติการาม ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสำนักเจ้าพระคุณพระศาสนโศภณ (อหึสโก อ่อน)

เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ได้รับตำแหน่งครูบาลี ที่วัดเทพศิรินทราวาส จึงได้ย้ายไปอยู่ด้วย และ

เปรียบเหมือนคนกินไข่ไก่ บางคนอาจไม่รู้จักตัวไก่ก็ได้ ชื่อว่า **"ผู้ขาดวิชชา"** พอได้ไข่มาก็ทุบกินเสียหมด ถ้าคนนั้นเข้าใจวิธีฟักไข่ สมมติว่าได้ไข่มาสิบฟอง กินเสีย ๕ ฟอง เอาไปฟักให้เป็นตัวไก่เสีย ๕ ฟอง ถ้าหากมันเกิดเป็นลูกไก่ ขณะที่ฟักอยู่นั้นเปรียบเหมือน **"ภพ"** ขณะที่ลูกไก่พ้นจากเปลือกไข่เรียกว่า **"ชาติ"** ถ้าลูกไก่ออกจากไข่ได้ ๕ ตัว ต่อไปหลาย ๆ ปีเข้า เกล้าฯ ก็เห็นว่าคนที่ซื้อไข่ไก่มาบริโภค จะต้องได้ประโยชน์จากไก่ของเขาได้กินไข่โดยไม่ต้องซื้อ เมื่อเหลือกินก็ได้ขายเป็นสินค้า ลักษณะเช่นนี้ผู้นั้นก็รอดตัวในการใช้จ่าย ฉันใด

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)

ในการบำเพ็ญสมาธิ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ผู้ที่พ้นจากภพก็ต้องเข้าไปอยู่ในภพ ผู้ที่พ้นจากชาติก็ต้องรู้เรื่องเกิดของตัวเองจึงจะเป็นไปได้"

สอบเปรียญตรีได้ ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ สอบได้เปรียญโท

ท่านเป็นผู้มีความสามารถทั้งในด้านศึกษาและการปกครอง

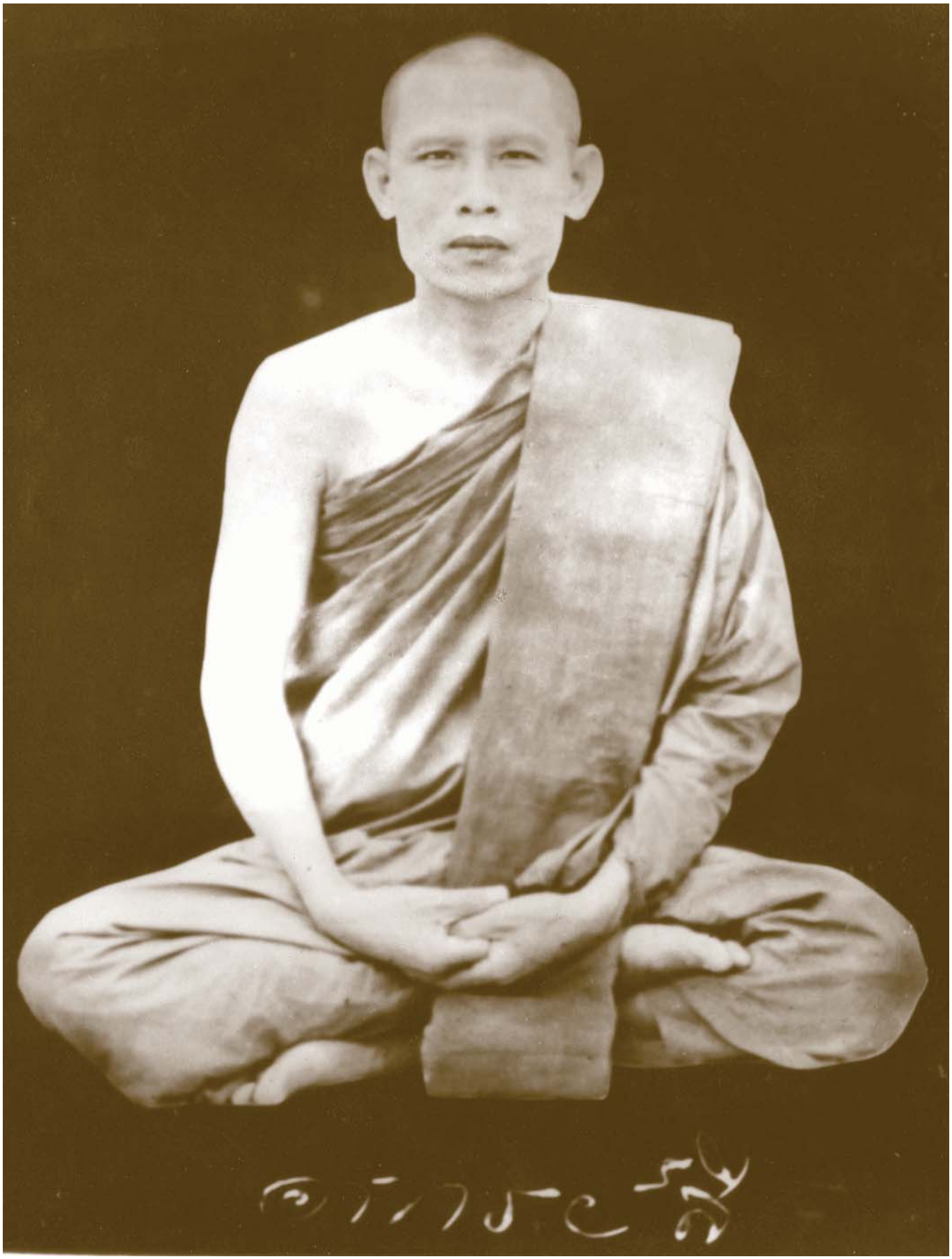
ดังนั้นในปี ๒๔๘๕ ท่านจึงได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาส องค์แรกของวัดพระศรีมหาธาตุฯ ซึ่งเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกในสมัยประชาธิปไตย

ท่านยังเป็นนักเทศน์ นักประพันธ์ เจ้าของคติธรรมคำขวัญที่ตักเตือน นัยอันลึกซึ้งทั้งทางคดีโลกคดีธรรม ทางคดีโลก เช่นคำว่า ***"ทรัพย์ในดิน สินในน้ำ"*** คดีธรรม เช่นคำว่า ***"ผู้หาบโลกอยู่ในระดับต่ำ ผู้หิ้วโลกอยู่ในระดับกลาง ผู้วางโลกอยู่ในระดับสูง"*** เป็นต้น

พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์ เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์**

พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสังฆนายก และนับเป็นสังฆนายกองค์แรกของคณะสงฆ์ไทย ภายหลังท่านได้ย้ายไปประจำที่วัดบรมนิวาส

มรณภาพ ที่วัดบรมนิวาสนั้นเอง เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เวลา ๑๘.๕๕ น. ด้วยอาการอันสงบ สิริรวมอายุได้ ๘๘ ปี

สมเด็จฯ กล่าวชมและขอให้ช่วยอบรมสมาธิ

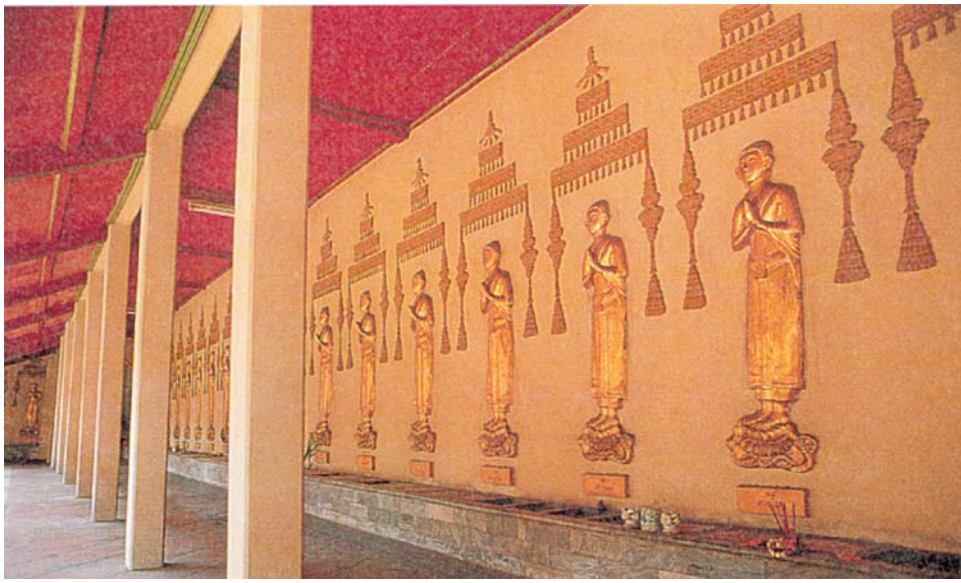
เมื่อท่านพ่อลีได้กราบเรียนเจ้าประคุณสมเด็จฯอย่างนี้แล้ว ท่านแสดงความเข้าใจในธรรมปฏิบัติอย่างเห็นได้ชัด และเกิดความเลื่อมใสปราโมทย์เป็นอย่างยิ่ง ท่านได้พูดขึ้นว่า ...

"ท่านลี...ฉันว่านักศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรมะ ต่างมาติดข้องอยู่แค่ความคิดความเห็นนี่เอง จึงไม่สามารถทำอะไรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ถ้าทุกคนมีความคิดเห็นถูกต้องการปฏิบัตินั้นเป็นเหตุไม่เหลือวิสัยนะ...เธอว่ามั้ย?"

ขณะที่ท่านพ่อลีพักอยู่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ถ้ามีใครจะมาหาที่กุฏิ ทุกคนต้องมานั่งสงบหลับตาหมด นั่นไม่ใช่เพราะว่าท่านสอนเขา แต่ท่านทำตัวของท่านเองให้เป็นแบบอย่าง แล้วมันก็เป็นการสอนคนอื่นไปในตัวด้วย คือ ท่านมักจะนั่งหลับตาทำสมาธิบนกุฏิเสมอ เมื่อใคร ๆ เข้ามาเห็นท่านนั่งหลับตาภาวนาอยู่ เขาก็หลับตานั่งสมาธิตามบ้าง และไม่กล้าพูดอะไร

ท่านว่าถ้าท่านไปยุ่งกับเขา ๆ ก็ต้องมายุ่งกับท่าน

ต่อจากนั้นเจ้าประคุณสมเด็จฯท่านได้สั่ง พระเถระผู้ใหญ่ในวัดให้ทราบความประสงค์ของท่านว่า จะให้ท่านพ่อลีช่วยอบรมสมาธิภาวนา แก่พระเณรและประชาชน จึงได้มีการจัดอบรมกันขึ้นที่ศาลาอุรุพงษ์ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้มีญาติโยม พระ เณร หลายวัดมาร่วมรับการอบรมด้วย **คุณท้าวสัตยานุรักษ์** เป็นคุณท้าวผู้ใหญ่ในวังผู้หนึ่งที่มารับการอบรมด้วย เกิดความศรัทธาได้มาพักอยู่ "กุฏิเนกขัม" (เขตสตรีภายในวัดบรมนิวาส) ปฏิบัติจิตใจได้ผลดี มีความรู้เกิดในจิตแปลกประหลาด จนกระทั่งยอมเสียชีวิตอยู่ที่วัดบรมนิวาส

ประติมากรรมนูนสูงพระสาวกผนังระเบียงคตด้านใน วัดบรมนิวาส

หูทิพย์ ตาทิพย์

คืนวันหนึ่ง ท่านพ่อลีเข้าไปนั่งทำสมาธิที่ในโบสถ์วัดบรมนิวาส ได้ปรากฏปาฏิหาริย์พระบรมธาตุเสด็จ ท่านคิดในใจว่า

"เราลูกตาเล็ก อยากได้ตาโต ๆ จะได้มองเห็นได้ไกล ๆ ร้อยเส้นพันวา หูเราเล็ก อยากได้หูโต ๆ ฟังได้รอบโลก ปากเราเล็ก อยากได้ปากกว้าง เทศน์กัณฑ์เดียวให้ก้องอยู่ห้าวัน ห้าคืน"

เมื่อนึกในใจอย่างนี้ ท่านได้ตั้งใจปฏิบัติอยู่ในอาการ ๓ อย่าง คือ

๑. ปากใหญ่ คืออย่ากินมาก พูดมาก ในวันสำคัญ

๒. หูอยากโต คืออย่าไปสนใจฟังเรื่องราวที่ไม่เป็นสาระ

๓. ตาโต คืออย่าเห็นแก่นอน

ในค่ำคืนวันวิสาขะจึงปฏิบัติเนสัชชิก โดยการไม่นอนตลอดรุ่ง แล้วคืนนั้นประมาณตี ๕ เศษ พระบรมธาตุเสด็จมาหลายองค์ ในโบสถ์วัดบรมนิวาส

พระบรมธาตุที่เสด็จมาเองของท่านพ่อลี ที่วัดบรมนิวาส

พระขี้อิจฉา

ปีต่อมาญาติโยมสนใจแตกตื่นมากกว่าปีก่อน ๆ แต่ปรากฏมีเหตุไม่ดีเข้าแทรก เพราะมีพระบางองค์เกิดอิจฉา คอยหาเรื่องราวตัดรอนทำร้ายให้เสื่อมเสีย ได้มีบัตรสนเท่ห์มีใจความว่า

"พระครูธรรมสารชอบแต่งคัมภีร์
พระอาจารย์ลี ชอบคุยกับแม่ออก
มหาเปรมหัวหงอกอยากเป็นสมภาร
หลวงตาปานขี้คุยธรรมะ"

ดูเหตุการณ์ต่าง ๆ รู้สึกไม่เหมาะสมหลายเรื่อง แต่ท่านไม่สนใจและไม่รู้สึกอะไรเลย มีแต่นึกสงสารเขา ท่านพ่อลีกล่าวว่า

"เขาจะทำดีหรือไม่ทำดีกับเราก็ตาม ทุก ๆ ชิ้นมันจะต้องย้อนกลับไปที่ตัวเจ้าของเขาเองทั้งหมด สิ่งที่เขาคิดจะฆ่าเรานั่นแหละ มันจะกลับไปฆ่าตัวของเขาเอง"

ทางโลกเขานิยมกันที่คำพูด แต่เราไม่เอาเลย **ชอบเอาความจริงที่มีอยู่กับใจ** เพราะถือว่าคำพูดนั้นเป็นของที่เราบ้วนทิ้ง ๆ ไม่ใช่ของเก็บของจริง **ของจริงนั้นมันอยู่ที่ใจ จะพูดดีหรือไม่ดีก็ตาม ไพเราะหรือไม่ไพเราะก็ตาม แต่ให้ "ใจ" มันดีอยู่ก็แล้วกัน**

ท่านพ่อลีบอกล่วงหน้าจะตายราวอายุ ๕๐ ปี

ณ เนกขัมมาภิรมยสถาน, วัดบรมนิวาส ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๙๖ ท่านพ่อลีกล่าวไว้ว่า....

"...ความชั่วมีอยู่ ๒ อย่าง ชั่วให้เราตกนรก กับ ชั่วให้เราเสียเกียรติ คิดถึงดีมันต้องดูชั่ว ชั่วมามันก็ต้องปะทะ ไม่นานดอก ชีวิตอาตมาขออยู่สัก ๕๐ ปีก็พอ แล้วก็ต้องขอตัว...ลาตาย" (ท่านบอกล่วงหน้าเรื่องการตายของท่าน)

คิดถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระจอมเกล้าฯ กับสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ซึ่งเป็นผู้ประทานกำเนิดคำสอนแก่เรามา

เราไม่เคยไปกราบฝ่าพระบาทขอความดีจากพระองค์ท่านทั้งสอง

แต่เราจะทำความดีนี้ เพื่อบูชาคุณท่าน

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสฯ (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ) เป็นพระที่ท่านพ่อลีระลึกถึงพระคุณเสมอ

ที่จริงอาตมาก็อุ่นใจอยู่กับคุณท้าวสัตยานุรักษ์เท่านั้น ที่พอจะเป็นหลัก (คุณท้าวสัตยา ฯ เป็นผู้มีศรัทธาต่อท่านพ่อลีมาก ก่อนตายนิมนต์ท่านพ่อไปแสดงธรรมให้ฟัง)

ที่พึ่งนั้นมีแล้ว ต้องการที่พิงอาศัย เวลานี้กำลังอยู่ในคลื่นลม

มองไปทางไหนก็ไม่มีที่พึ่ง นอกจากเทวบุตร เทวดา ผีห่าผีเหว และพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เท่านั้น ทางโลกเขาก็เหยียบ ทางธรรมเขาก็ย่ำ

ความแก่ เจ็บ ตาย เป็น "สมบัติ" ของ**ผู้ดี** เป็น "อริยสัจจ์" หรือ "อริยทรัพย์"

ถ้า**ความแก่ เจ็บ ตาย**เป็นคน เราจะไปกราบตีนมันทุกวัน

ที่เราอยู่ในผ้าเหลืองนี้ได้ก็เพราะเจ้าตัวเจ็บป่วยนี่แหละ

สุขในวัง เหมือนสุขข้าวสุก กินแล้วก็หมดไป **สุขอยู่วัด** เหมือนสุขผลไม้ **ใช้ได้ทั้งเปลือกทั้งเนื้อ** เมล็ดก็ยังปลูกได้.

"สัญญา" ของพระ เป็นสัญญาอนิจจา มันไม่เที่ยง จะเอาคำมั่นสัญญาอะไรกับพระ

"อนัตตา" ยืมเขามาใช้ ไม่ใช่ตัวของเรา ดังนั้น จึงต้องถนอมเขา ใครจะมารังแกข่มเหงไม่ได้ ให้ตอบเขาอย่างนี้สิ ฯ (สอนให้คนที่ถูกเขา "ลองดี" เรื่องอนัตตาไม่ใช่ตัวตน)

เราไม่คำนึงทั้งหมดว่า มันจะละหรือไม่ละ มันจะรู้หรือไม่รู้ จะเป็นกิเลสหรือไม่เป็นกิเลส นิพพานหรือไม่นิพพาน **คิดแต่ว่าอะไรมันเป็นความดีแล้วกระหน่ำเลย**

พอออกพรรษาแล้ววันหนึ่ง พระมหาณรงค์กราบเรียนสมเด็จฯ ว่า "จะขอสมณศักดิ์ให้พระอาจารย์ลีเป็นพระครู" สมเด็จฯ จึงเรียกท่านพ่อลีไปถาม

ท่านพ่อลีจึงตอบว่า "เกล้าฯ เป็นพระไม่จำเป็นไม่อยากเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ แต่ไหนแต่ไรมา นึกถึงแต่การสร้างความดีให้แก่หมู่คณะเท่านั้น"

สมเด็จฯ จึงพูดกับพระมหาณรงค์ว่า "...พระอาจารย์ลีนี้เธอมาอยู่กับเรา เพราะเราเป็นคนเรียกตัวเธอมา เธออยู่ด้วยความเคารพนับถือเรา พวกท่านจะมาตั้งสมณศักดิ์ให้เธอ เราถือว่าจะมาไล่พระอาจารย์ลีนี้หนีไปจากเรา"

สมเด็จฯ ตอบอย่างนี้ ท่านพ่อลีได้ฟังก็ สาธุ! พอใจ ในที่สุดเรื่องสมณศักดิ์ก็ยกเลิกกันไปในปีนั้น

ท่านพ่อลี กับพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ที่ได้มาจากเชียงตุง ประเทศพม่า

๓๙

พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์

ขณะที่ท่านพ่อลีพักจำพรรษาอยู่ที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ มีผู้สนใจปฏิบัติธรรมกับท่านมากขึ้นโดยลำดับ ทั้งที่มาจากที่ใกล้และไกล แม้เจ้านาย เช่น ท่านหญิงบุญจิราธร จุฑาธุช และคุณท้าวผู้ใหญ่ในวัง เช่น ท้าวสัตยานุรักษ์ เป็นต้น

มีผู้หญิงคนหนึ่งจากจังหวัดลพบุรี ชื่อว่า แม่ขอม จันทสร ได้นำเอาพระธาตุมาถวาย ๓ องค์เป็นสีมุกดา

ท่านจึงได้ถามนางขอมว่า *“โยมเอามาจากไหน”*

นางขอมก็ตอบว่า *“ได้อาราธนาขอจากพระพุทธรูปที่ตั้งอยู่ตรงหัวนอนของท่านพ่อลีนั่นเอง”*

พระพุทธรูปองค์นี้ ท่านพ่อได้มาจากเชียงตุง ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยนายอุดมเจ้าของเดิมเป็นผู้นำมามอบไว้ให้

นายอุดมนั้นแต่เดิมเป็นข้าราชการ ไม่ค่อยเชื่อหรือนับถือพระเท่าใดนัก

ในครั้งที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายอุดมได้ติดตามกองทัพไทย ไปพักอยู่ในวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งในเมืองเชียงตุง ประเทศพม่า โดยไปพักอยู่ในวิหารร้าง

ในตอนค่ำ ขณะที่จะนอนแต่ยังไม่หลับ ได้เห็นแสงสว่างพุ่งมาจากหัวนอน จึงเกิดความสงสัยว่าเป็นแสงอะไร ก็ได้รีบลุกขึ้นตรวจดู ได้เห็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์สีดำองค์หนึ่ง สูงคืบเศษ ขนาดหน้าตักกว้างประมาณ ๓ นิ้ว ผิวองค์พระเป็นมันวาว เหมือนกับคนมาขัดถูอยู่ทุกวัน นายอุดมเกิดพอใจในองค์พระพุทธรูป จึงจัดแจงรีบคว้าพระพุทธรูปองค์นั้นใส่กระเป๋าไว้

นับตั้งแต่นายอุดมได้พระพุทธรูปองค์นี้มา ฐานะความเป็นอยู่ต่าง ๆ ก็ดีขึ้นอย่างประหลาด จนต่อมาเมื่อสงครามสงบลง นายอุดมได้เดินทางมาพักอยู่ที่ริมฝั่งแม่จัน แล้วคืนนั้นพระพุทธรูปองค์นั้นก็ได้เข้าฝันนายอุดมว่า

"อ้ายดมมึงจะเอากูข้ามไป กูไม่ไปกับมึง"

แต่นายอุดมก็ไม่ได้สนใจอะไร ในที่สุดก็นำพระพุทธรูปองค์นั้นกลับไปอยู่ที่จังหวัดจันทบุรี ตนเองก็ได้ลาออกจากราชการ ไปทำการค้าขาย แต่ปรากฏว่า ระหว่างนี้หน้าตาของนายอุดมกลับหมองคล้ำ ร่างกายซูบผอมลง ฐานะก็ฝืดเคืองลงทุกที ต่อมาลูกเมียก็พากันเจ็บป่วยไปตาม ๆ กัน รักษาอย่างไรก็ไม่หาย พระพุทธรูปได้มาเข้าฝันอีกว่า ***"กูไม่อยากอยู่กับมึง มึงต้องเอากูไปส่งที่เก่าของกู"***

พอดีปีนั้นท่านพ่อลีได้เดินทางธุดงค์ไปถึงจังหวัดจันทบุรีเป็นครั้งแรก และได้มีโอกาสพบกับนายอุดม นายอุดมจึงได้เล่าเรื่องของเขาให้ฟัง และบอกว่า

"ผมแย่ครับหลวงพ่อ ลูกเมียก็เจ็บ ตัวเองก็แย่ การทำมาหากินก็ฝืดเคืองยากจน พระพุทธรูปก็เข้าฝันผมว่าให้นำกลับไปไว้ที่เดิม ผมจะทำอย่างไรดี"

ท่านพ่อจึงบอกว่า *"หลวงพ่อท่านชอบอยู่ป่า อยู่วิเวก เอามาไว้กับอาตมาก็ได้"*

นายอุดมจึงนำพระพุทธรูปองค์นั้นมามอบไว้ให้ ท่านพ่อก็รับไว้บูชาตามธรรมดา นับแต่นั้นมา ลูกเมียของนายอุดมก็หายป่วย และนายอุดมได้ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ในเวลาต่อมา

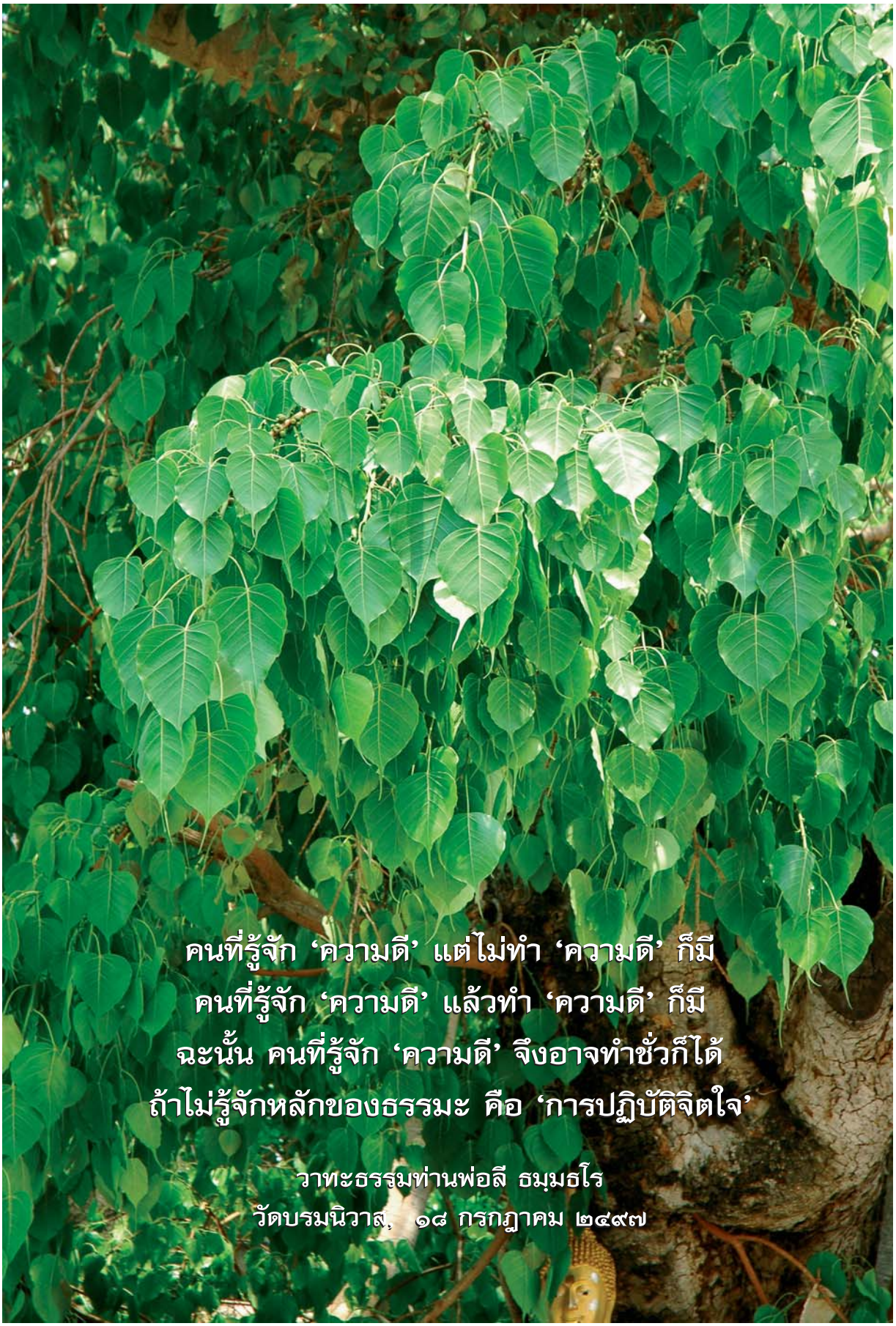
เรื่องราวแปลก ๆ เกี่ยวกับพระพุทธรูปองค์นี้ยังมีอีกมาก สาธยายเท่าไหร่คงไม่จบ ขอกล่าวเพียงย่อ ๆ แค่นี้ก็พอ

พระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุเสด็จ

ตั้งแต่ท่านพ่อลีรับพระธาตุมาจากแม่ขอม ท่านก็นึกสงสัยลังเลในเรื่องของพระธาตุว่ามาได้อย่างไร เพราะเรื่องนี้ไม่เคยสนใจมาก่อนเลยตั้งแต่บวช

ไม่นานต่อมา ก็ได้ทราบว่าแม่ขอมได้พระธาตุอีก จึงทำให้เริ่มสนใจในเรื่องนี้มากขึ้น แต่พระพุทธรูปองค์นี้ เวลานั้นได้นำไปฝากไว้ที่วัดบรมนิวาส กุฎีรามแข

วันหนึ่งได้กราบลาสมเด็จมหาวีรวงศ์ เพื่อเดินทางไปจังหวัดลพบุรี ซึ่งในปีนั้นได้ร่วมจัดงานวิสาขบูชาที่ **"วัดมณีชลขันธ์"** ในเดือนพฤษภาคม ๒๔๙๖

ต้นโพธิ์ วัดมณีชลขันธ์ จังหวัดลพบุรี เป็นสถานที่ท่านพ่อลีไปภาวนา

เจดีย์วัดมณีชลขันธ์ เป็นมงคลสถานที่ท่านพ่อลี สามารถอัญเชิญพระบรมธาตุ และพระอรหันตธาตุมาได้เป็นครั้งแรก

ในวันนั้นได้คิดเกี่ยวกับเรื่องของพระธาตุว่า *"พระธาตุนี้ถ้าไม่ได้เห็นกับตาจะไม่ยอมเชื่อ เพราะจะจริงหรือไม่จริงก็ยังไม่ทราบ"*

คืนนั้นจึงได้ตั้งสัตยาธิษฐาน โดยการนั่งสมาธิตลอดสว่าง และได้จัดตั้งพานไว้ ๔ พาน แล้วอาราธนาว่า

"๑. ขออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุอันศักดิ์สิทธิ์ มีกาย หู ตา จมูก ปาก อันเป็นบ่อเกิดแห่งรัศมี ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามีจริง ขอให้เสด็จมาในสถานที่บูชา ในคืนนี้

๒. ขออัญเชิญพระธาตุพระสารีบุตร ซึ่งเป็นพระสาวกสำคัญองค์หนึ่ง

๓. ขออัญเชิญพระธาตุของพระโมคคัลลาน์ ซึ่งเป็นพระสาวกผู้มีฤทธิ์เสมอพระพุทธองค์

๔. ขออัญเชิญพระธาตุของพระฉิมพลี ซึ่งเป็นผู้มีเมตตาจะไปไหนปลอดภัยทุกเมื่อ

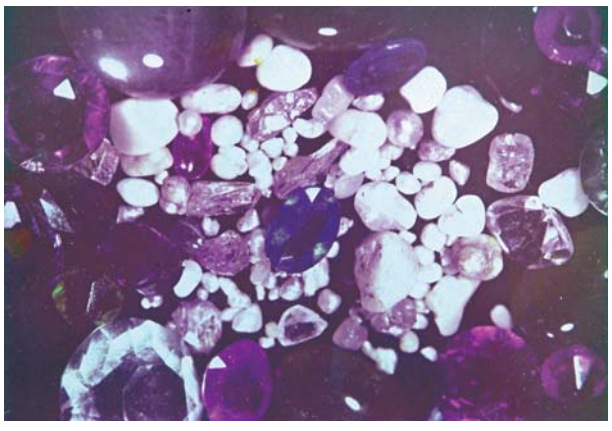
ขอพระธาตุทั้งหลายเหล่านี้ จงมาปรากฏถ้ามีจริง ถ้าไม่เห็นปรากฏในคืนนี้ พระธาตุที่เขาถวายมาก็จะแจกจ่ายให้คนอื่นไปหมด"

จากนั้นก็เพียรนั่งสมาธิจนตลอดรุ่ง ครั้นเวลาประมาณ ๐๔.๐๐ น. ก็ได้เกิดความรู้สึกขึ้นในใจด้วยฌานสมาธิ ปรากฏมีแสงสว่างแดง ๆ วูบวาบ ลอยจากอากาศตรงไปที่ตั้งพานบูชา พอดีรุ่งสว่างก็ได้ปรากฏพระธาตุต่าง ๆ มีอยู่ในทุก ๆ ภาชนะ

ท่านรู้สึกแปลกใจและอัศจรรย์เป็นอย่างมาก และเป็นครั้งแรกในชีวิตที่ได้พบกับปาฏิหาริย์ของพระธาตุด้วยตัวท่านเอง ท่านจึงรีบเก็บพระธาตุเหล่านั้นห่อใส่สำลี แล้วใส่ผอบติดตัวไว้ ในจำนวนพระธาตุเหล่านั้น นับจำนวนแยกแยะได้ดังนี้ คือ

พระบรมสารีริกธาตุ ๗ องค์
เป็นสีแก้วผลึก สีดำ สีดำเจือเหลืองแก่
พระธาตุพระสารีบุตร ๓ องค์
พระธาตุพระโมคคัลลาน์ ๒ องค์
และพระธาตุของพระฉิมพลี ๓ องค์

นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ได้หมดความลังเลสังสัยในเรื่องนี้อีกต่อไป

พระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุที่ท่านพ่อลีทำพิธีอัญเชิญมา

พระอุโบสถวัดสุปัฏนารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

๓๙

มหัศจรรย์...ที่วัดสุปัฏนารามวรวิหาร

งานฉลองวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี (๒๔๙๖) ของวัดสุปัฏนารามวรวิหาร จังหวัดอุบลราชธานี สมเด็จฯ ท่านสั่งว่า *“งานนี้ท่านลีขึ้นไปช่วยเขาหน่อย เราจะให้พระบรมสารีริกธาตุที่เธอถวาย ไปเป็นเครื่องระลึกของวัดด้วย”*

จากนั้นท่านพ่อก็ตรวจดูพระบรมสารีริกธาตุ บนหิ้งที่บูชาของสมเด็จฯ ปรากฏว่ามีพระบรมสารีริกธาตุ เสด็จมาเพิ่มอยู่ในครอบแก้ว รวมเป็นจำนวน ๔๐ กว่าองค์

สมเด็จฯ รับสั่งว่า *“แปลกประหลาดมาก... น่าปลื้มใจ ตั้งแต่เราบวชมาไม่เคยปรากฏอย่างนี้ ขอให้คัดเลือกเอาทั้งของเราและของเธอไปด้วย”*

จึงได้จัดการไปตามความประสงค์ของสมเด็จ ฯ ท่าน

งานสมโภชที่วัดสุปัฏนาราม ครั้งนี้เป็นงานใหญ่ ทางราชการได้มามีส่วนร่วมจัดงานด้วย โดยได้กำหนดให้มีการตั้งแสดงพระบรมสารีริกธาตุ ให้ประชาชนได้สักการะด้วย พิธีอื่นในงานก็ได้แก่พิธีวางศิลาฤกษ์ตึกมหาเถระ ที่จะสร้างขึ้นในวัดสุปัฏนาราม

ทั้งนี้ท่านพ่อลีและคณะผู้ติดตาม ได้เดินทางไปถึงที่นั่นในเช้าวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

คืนวันหนึ่งประมาณ ๔ ทุ่ม ขณะที่ท่านพ่อกำลังนั่งสมาธิพร้อมกับคนอื่น ๆ ประมาณ ๕๐ คนอยู่ในโบสถ์ ได้ปรากฏแสงวาบ ๆ เหมือนแสงนีออนกระพริบเปิด ๆ ดับ ๆ ต่างคนต่างพากันลืมตาขึ้น ก็ปรากฏว่ามีผู้เก็บพระบรมสารีริกธาตุได้ ๒ - ๓ คน ยิ่งดึกยิ่งมีปริมาณมากขึ้นทุกที ยังความแปลกใจเป็นอย่างมากให้แก่ผู้ที่อยู่ในที่นั้น

ในตอนสายของวันรุ่งขึ้นก็ได้มีเรื่องโจษขานกันในตลาด มีชายคนหนึ่งได้เล่าว่า

“เมื่อคืนฝันเห็นดาวตกที่วัดสุปัฏนารามเยอะแยะ”

ท่านพ่ออธิษฐานจิตว่า **“คราวนี้ถ้ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ก็ขอจงได้แสดงออกมา”**

ตกตอนเย็น โยมคนหนึ่งพาเพื่อนครูหญิงของเธอมาหาท่านพ่อ ที่โบสถ์วัดสุปัฏวนาราม ครูคนนั้นเป็นภรรยาของนายประสงค์ ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ ด้วยความเป็นห่วงภรรยา นายประสงค์จึงได้ติดตามภรรยามานั่งอยู่ในโบสถ์ด้วย คนอื่นต่างพากันสงสัยว่า เขานับถือคริสต์ แต่ทำไมพากันมานั่งในโบสถ์ทั้งสามี ภรรยา

คืนวันนั้นท่านพ่อได้พูดธรรมะอย่างพิศดาร ครูหญิงคนนั้นเกิดเลื่อมใสตัวท่านยิ่งนัก จะขอลาสามีมาติดตามท่าน เธอชอบใจที่ท่านสามารถแสดงธรรมได้อย่างอัศจรรย์อย่างไม่เคยได้ยินได้ฟังที่ใดมาก่อน แล้วเธอเขยิบเข้ามานั่งอยู่ใกล้ ๆ ท่าน ซึ่งกำลังนั่งเทศนาอยู่บนเก้าอี้ ส่วนนายประสงค์ผู้สามีนั้น นั่งอยู่ห่างออกไป เธอกล่าวกับท่านพ่อว่า “ท่านพ่อ! เวลานั่งสมาธิเหมือนท่านพ่อพาไปนั่งอยู่บนยอดเขา ฉันนั่งเห็นแต่โครงกระดูกตัวเอง ฉันจะอยู่ครองเรือนได้อย่างไร ฉันทำงานได้เงินเดือน ๆ ละ ๕๐๐ บาท ไม่มีความสุขเหมือนนั่งสมาธิอยู่เดี๋ยวนี้เลย”

พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)
ร่วมงานฉลอง ๑๐๐ ปีวัดสุปัฏฯ กับท่านพ่อลี

ในที่นั้นมีคนอื่น ๆ นั่งอยู่ด้วยรวมประมาณ ๕๐ คน ซึ่งมีทั้งผู้ที่ศรัทธาและไม่ศรัทธา **พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)** ก็ได้นั่งอยู่ที่ข้างหน้าพระประธานด้วย

ขณะนั้นท่านพ่อเห็นว่าอาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นได้ จึงได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า

“วันนี้ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงช่วยข้าพเจ้า เพราะมีข่าวเกี่ยวกับพระบรมสารีริกธาตุว่าข้าพเจ้ามีอุบายหลอกลวงให้หลงเชื่อ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีที่พึ่งอันใด นอกจากเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจะช่วยได้ หากมิฉะนั้นแล้วพระพุทธศาสนา จะได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม”

พระบรมสารีริกธาตุ

ขณะนั้นเป็นเวลาดึกแล้ว แต่ทุกคนนั่งสมาธิหลับตา แล้วท่านก็ประกาศว่า

"ถ้าใครไม่เชื่อ ก็ให้นั่งดูอยู่นิ่ง ๆ"

พอสักครู่หนึ่งรู้สึกว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาวนเวียนอยู่รอบ ๆ จึงได้บอกให้โยมทุกคนลืมตาขึ้น แล้วท่านก็บอกนายประสงค์ สามีของครูคนนั้นว่า

"ลืมตาดู อาตมาจะลุกขึ้นเดี๋ยวนี้"

พูดเสร็จท่านก็ลุกขึ้นยืนจากเก้าอี้ยืนสะบัดจีวรแและอาสนะให้เขาดู ขณะเดียวกันก็นึกขอให้เทพยดาช่วยเหลือ อย่าให้เขาดูหมิ่นศาสนาเราได้ จากนั้นท่านก็พูดดัง ๆ ว่า *"โยม... พระบรมสารีริกธาตุเสด็จแล้ว คนที่นั่งตรงหน้านี่จะได้พระธาตุ ขอโยมอย่าได้เคลื่อนไหวตัว อาตมาเองก็จะไม่ไหวตัว"*

พอพูดเสร็จ ทุกคนก็ได้ยินเสียงวัตถุอย่างหนึ่งตกลงบนพื้นโบสถ์ มีโยมผู้หญิงคนหนึ่งลุกขึ้นจะตะครุบ แต่วัตถุนั้นก็วิ่งหลุดจากง่ามมือมาอยู่ใกล้ ๆ ท่านพ่อ โยมอีกคนหนึ่งจะวิ่งเข้ามา แต่ท่านพ่อได้ห้ามไว้ แล้ววัตถุนั้นก็ได้วิ่งไปหยุดอยู่ที่ตรงหน้านายประสงค์ ท่านพ่อจึงพูดว่า

"ของโยม... เอ้า! โยมประสงค์ดูให้ดี นี่เป็นส่วนแห่งบุญที่จะได้"

นายประสงค์จึงได้หยิบวัตถุนั้นขึ้นมาพิจารณา ปรากฏว่าเป็นหัวแหวนสวยงาม สิ่งนั้นคือ เครื่องสักการะพระบรมสารีริกธาตุ และในคืนนั้นก็มีผู้ที่ได้พระบรมสารีริกธาตุไปบูชาประมาณ ๑๐ กว่าคน ทุกคนประจักษ์ใจในอภินิหารนั้นด้วยตนเอง

เช้ามืดวันต่อมา ได้มีโยมคนหนึ่ง เอาพระบรมสารีริกธาตุมาถวายให้อีก ๑ ชุด และบอกว่าได้เก็บมาเมื่อคืนนี้ จึงได้มอบให้เป็นสมบัติของวัดสุปัฏนารามต่อไป

ในวันต่อมา เป็นวันที่จะมีการถวายผ้าไตรให้แก่พระภิกษุที่ไปในงาน คนในเมืองหลายสิบคนยังมีความสงสัยในตัวท่านพ่อ แต่ก็ไม่ได้แสดงอะไรออกมายกเว้นแต่ **นางทองม้วน เซียสกุล** ซึ่งได้เปิดเผยในภายหลังว่า ไม่เคยเชื่อถือในตัวท่านพ่อแม้แต่น้อย

๑

วัดสุปัฏนารามวรวิหาร

พุทธศักราช ๒๓๙๓-๒๓๙๔ **พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** เสด็จลาผนวช ทรงครองราชย์ได้ไม่นานนัก ในกาลนั้น**พระพรหมราชวงศ์(กุทอง)**เจ้าเมืองอุบลฯ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระองค์มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้พระพรหมราชวงศ์นั้นสร้าง**วัดธรรมยุตเป็นวัดแห่งแรกในภาคอีสาน** โดยให้อาราธนา**ท่านพนฺธุโล(ดี)** และ**ท่านเทวธมฺมี(ม้าว)**ออกไปปฏิบัติให้สำเร็จตามพระบรมราชประสงค์

เมื่อพระพรหมราชวงศ์นั้นกลับถึงเมืองอุบลฯแล้ว ก็ได้ปรึกษาหารือตกลงกันเห็นว่า ที่ท่าน้ำด้านทิศเหนือ ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเมืองกับบ้านบุ่งกาแชว เป็นที่สงัดเหมาะแก่ผู้ต้องการความสงบ และเป็นที่สะดวกแก่การโคจรบิณฑบาตจะไปในเมืองก็ไม่สู้ไกล จะไปบ้านบุ่งกาแชวก็ไม่สู้ห่าง จะไปทางบกทางน้ำก็ง่ายดาย เพราะว่าอยู่ริมแม่น้ำมูลฝั่งซ้ายทางทิศตะวันตกของเมือง เป็นท่าที่ดี อยู่คุ้งน้ำก็ลึก เข้าออกสะดวก

เมื่อเห็นเป็นสถานที่ประกอบด้วยองค์คุณเช่นนี้ ก็ลงมือก่อสร้างวัด ปรับที่ทาง กำหนดด้านกว้างด้านยาวเท่ากันด้านละ ๓ เส้นเศษ ขุดคูรอบกว้างราว ๑ วา ลึกราว ๓ ศอก

ต่อมามีผู้ถวายที่ทางทิศตะวันตกเพิ่มอีก ด้านยาวของวัดจึงเป็น ๕ เส้นเศษ พระอุโบสถตั้งอยู่ส่วนกลางห่างจากประตูด้านตะวันออกราว ๑ เส้น พระอุโบสถนั้นด้านกว้าง ๘ วา ด้านยาว ๑๑ วา ๒ ศอก ด้านยาวทั้งเฉลียงแบ่งเป็น ๗ ห้อง ด้านกว้างแบ่งเป็น ๔ ห้อง เสาเป็นไม้แก่นทั้งสิ้น ก่ออิฐโอบเสา ส่วนเฉลียงหลังคาโดยรอบส่วนเฉลียงลดเป็น ๒ ชั้น ส่วนบนเป็นหลังเดียวมีช่อฟ้าใบระกาประดับกระจก หน้าบรรณด้านตะวันออกสลักเป็นลายเครือ ด้านตะวันตกเป็น ลายดอกไม้ร่วง หลังคามุงกระเบื้องไม้ พื้นปูกระเบื้องดินเผา ส่วนกุฏิและเวจจกุฏีก่อสร้างแล้วด้วยไม้ทั้งนั้น เว้นแต่กุฏิเจ้าอาวาสชั้นล่างก่อเป็นตึก

เมื่อการก่อสร้างเสร็จแล้วอาราธนาให้**ท่านพนฺธุโล (ดี)** เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก มี**ท่านเทวธมฺมี (ม้าว)** เป็นรองเจ้าอาวาส ส่วน**ท่านคุณสมฺปนฺโน (กำ)** ซึ่งว่าเป็นชาวเมืองโขงนั้นก็ออกไปอยู่ด้วยกัน

ในการสร้างวัดสุปัฏนารามนี้ **พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**ทรงสละพระราชทรัพย์เป็นเงินตรา ๑๐ ชั่ง พระราชทานให้มีผู้ปฏิบัติวัดที่เรียกว่า **“เลขวัด”** ๖๐ คน และพระราชทานนิตยภัตเดือนละ ๘ บาท แก่เจ้าอาวาส

๑. พระประธานในพระอุโบสถวัดสุปัฏนารามวรวิหาร ๒. พระอุโบสถ

จึงได้อธิษฐานว่า

“ถ้าอาจารย์องค์นี้ปฏิบัติดีจริง ขอให้ผ้าไตรของตน ตกแก่พระอาจารย์องค์นี้”

ผลปรากฏว่าหลังจากที่ได้จับสลากกันแล้ว ผ้าไตรของนางทองม้วน ก็ได้มาตกแก่ท่านพ่อจริง ๆ นางทองม้วนจึงได้เชื่อถือตั้งแต่นั้นมา

เมื่องานฉลองจบลงแล้ว จึงเดินทางไปอบรมทางจังหวัดอื่นๆ มี ศรีสะเกษ สุรินทร์ นครราชสีมา สระบุรี และลพบุรี โดยลำดับ แล้วจึงกลับกรุงเทพฯ

...ในระหว่างพักที่จังหวัดอุบลฯ มีสุภาพสตรีสาวสวยคนหนึ่ง พูดจาต่อว่าต่อขานท่านพ่อว่า... “ท่านอาจารย์..ทุกวันนี้มีชื่อเสียงโด่งดัง ไม่ใคร่จะมีเวลาให้ญาติโยมทางนี้ได้พบหน้ากันเลยนะ”

“อาตมาก็ไม่ชอบ ‘ดูหน้า’ คนเสียด้วย ชอบดูแต่ ‘ใจคน’

ท่านตอบสั้น ๆ แต่กินใจความกว้าง

“ท่านอาจารย์บวชมานาน หน้าตาก็ออกจะหล่อเหลาเอาการ ไม่อยากสึกบ้างเหรอ?” เขาถามเหมือนพอใจในตัวท่าน แล้วทำตาชมดชม้อย ขยับเอียงซ้ายเอียงขวาตามมารยาหญิง

“ ‘การสึก” หรือ **‘การบวช’** มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสวยไม่สวย หล่อหรือไม่หล่อของคนหรอกโยม มันอยู่กับ **“ใจที่มีกิเลส”** ต่างหาก” ท่านตอบด้วยกิริยานิ่ง มีคนนั่งฟังหลายคน ต่างก็ยิ้มน้อย ๆ ที่นานทีเห็นท่านถูกสตรีรุกด้วยวาทะ ท่านก็รับด้วยคารมคมแห่งธรรมะ

แล้วท่านก็กล่าวสอน เป็นธรรมะเปรียบเทียบว่า

“...รูปร่างหน้าตาของคนบางคนหน้าดำเหมือนกับก้นหม้อ ก็ยังสึกได้

จะหล่อหรือขี้เหร่ มันไม่ได้เป็นเครื่องวัดว่าใครดีกว่าใคร ใครกิเลสน้อยกว่าใคร ใจต่างหากเป็นตัวมารร้ายทำให้คิดปรุง

พระพุทธเจ้า พระอานนท์ พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร พระมหากัจจายนะ ท่านหล่อเหลาเอาการ ไม่เห็นมารที่ไหนมาแหยมท่านได้ และไม่เห็นท่านสึก

เพราะท่านหลุดพ้นจากเรื่องขี้ ๆ เหล่านี้ ขี้โลภ โกรธ หลง ไงหล่ะโยม”

สตรีสาวนางนั้นนั่งฟังตาแป๋ว เมื่อเจอคำว่า **“ขี้ ๆ”** ที่ท่านหมั่นสาธยาย เธอนั่งนิ่งไม่โต้ตอบ จะเป็นเพราะว่าเธอซึ้งใจในพระธรรมที่ท่านสอน หรือเป็นเพราะว่าเธอก็เคยเห็นขี้ของเธอเอง ว่ามันน่าเกลียดเพียงไร เมื่อนำมาเทียบกับเรื่องใบหน้าอันแสนสวยของเธอ

เมื่อเธอนิ่งท่านพ่อลีผู้มีปัญญาก็รุกต่อ เหมือนนักรบเห็นข้าศึกตัวฉกาจเพลี่ยงพล้ำก็กรูเข้าไปหมายปลิดชีวิต หรือเหมือนเสือเห็นลูกกวางตัวน้อย ๆ หลงฝูง หมายกระโจนเข้าตะปบให้สิ้นชีวิต ท่านจึงกล่าวด้วยเสียงที่เข้มแข็งว่า...

“...โยมลองพิจารณาถึงความเป็นจริงดูสิว่า **อาหารที่อยู่ในชามข้าวของเรานี้ มันก็ดีขณะเวลาที่อยู่ในปากเท่านั้น ประเดี๋ยวอีกไม่นานไม่ช้า มันก็กลับกลายเป็นของเสียบูดเน่าเท่านั้น**

ในโลกไม่มีอะไรที่น่ายินดี และน่าพอใจ พอที่จะไปยุ่งไปยินดีกับมันนักหนา

สตรีและบุรุษที่อยู่ร่วมกัน รักกัน ส่วนมากเพราะอำนาจกาม

ธรรมชาติของกามใหม่ ๆ ก็มีรสอร่อย นานไปก็เป็นของบูดเน่าเสียเหมือนกันนั้นแหละ ถ้าไม่มีธรรมเสียอย่างเดียว มนุษย์ในโลกนี้อยู่ร่วมกันลำบากนะ และอยู่ไปอยู่มาก็ต้องตายจากกันไป

รูปปั้นอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้า วัดพุทธญี่ปุ่น ใกล้พุทธคยา ประเทศอินเดีย

ทางที่ดี โยมเอ๊ย!..อย่ายินดีในการอยู่ **อย่าเสียใจในการตาย** สิ่งเหล่านี้มันทำให้เรารู้จักทุกข์

โยมเอ๊ย! เราจะอาศัยอยู่ในโลกนี้อีกนานสักเท่าไร แล้วก็จะต้องจากกันไป **ให้รีบ ๆ ทำความดีกันไว้ อย่าเอาแต่กินแต่นอนแล้วก็ปรุงเรื่องกิเลสตัณหา**

อาตมารู้ตัวเองดีว่า ***ทั้งเนื้อทั้งตัวไม่มีอะไรดีสักอย่าง รูปร่างหน้าตาก็ไม่สวย ไม่งาม วาจาที่พูดกับเขามันก็ไม่ไพเราะ ไม่น่าฟัง แต่มันมี "ดี" อยู่ข้างใน "นิด" เดียวเท่านั้น คือ ความเมตตาสงสารนี่แหละ"***

"อาตมาพูดจริง ๆ" ท่านพ่อลีย้ำ "ทางโลกเขานิยมกันที่คำพูด แต่อาตมาไม่เอาเลย **ชอบเอาความจริงที่มีอยู่กับใจ** เพราะถือว่าคำพูดนั้นเป็นของที่เราบ้วนทิ้ง ไม่ใช่ของเก็บของจริงอะไร

ของจริงนั้นมันอยู่ที่ใจ จะพูดดีหรือไม่ดีก็ตาม ไพเราะหรือไม่ไพเราะก็ตาม แต่ให้ "ใจ" มันดีอยู่ก็แล้วกัน

โยมลองนั่งสมาธิดูสิ..กิเลสจะได้เบาบาง วิธีนั่งสมาธินั้นต้องทำความรู้สึกเหมือนกับเรากำลังนั่งอยู่บนก้อนเมฆ หรือศาลากลางน้ำ หรือกลางทุ่งนา ปล่อยลมออกไปให้เย็นโล่ง ใจไม่เกาะเกี่ยวกับสัญญาอดีต อนาคต ทั้งดีไม่ดี ทำใจให้เงียบ แล้วกำหนดดูลมหายใจเข้า **"พุท"** ออก **"โธ"** เบื้องต้นทำแค่นี้ก็พอ"

ท่านพ่อลีพูดจบลง เธอก้มลงกราบ ขอบใจในเมตตาธรรมของท่าน หลังจากนั้นมา เธอกลายเป็นสตรีที่มีศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาอย่างเต็มเปี่ยม

นี่แหละท่านทั้งหลาย โดยที่สุดแล้วท่านพ่อลีเป็นผู้ชนะ ไม่หลงพัวพันมัวเมาจมดิ่งอยู่ในอุ้งมือแห่งกิเลสมาร

จากนั้นท่านพ่อจึงเดินทางกลับวัดบรมนิวาสเหมือนเดิม

๑

๒

๓

๑. ท่านพ่อลี เททองหล่อพระ ๒.-๓. ประชาชนจากที่ต่างๆ มาร่วมฉลองสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ ที่วัดป่าคลองกุ้ง พ.ศ. ๒๔๙๖

๓๗

ฉลองสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ ที่วัดป่าคลองกุ้ง ๒๔๙๖

เมื่อท่านพ่อลีพบกับปาฏิหาริย์ของพระธาตุที่เสด็จมาทั้งที่วัดบรมนิวาสและวัดสุปัฏนารามแล้ว ท่านได้หวนรำลึกถึงบุญคุณของชาวจังหวัดจันทบุรี ที่มีอุปการะคุณต่อท่านเป็นอย่างมาก ท่านจึงอัญเชิญพระบรมธาตุจากวัดบรมนิวาส เพื่อมาประดิษฐานยังวัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรี

คราวนี้ท่านจัดงานสมโภชพระบรมธาตุและจัดงานถวายพระเพลิงจำลองของพระพุทธเจ้าในวันวิสาขบูชาปี พ.ศ. ๒๔๙๖

ครั้งแรกท่านคิดจะจัดงานเพียง ๗ วันเท่านั้น แต่ด้วยแรงศรัทธาของมหาชนที่โหมกระหน่ำเข้ามาดั่งคลื่นทะเลใหญ่ ระลอกแล้วระลอกเล่า

ท่านจึงต้องต่อยอดแห่งการบูชาออกไปอีก ๗ วัน รวมเป็น ๑๔ วัน

ซึ่ง ๗ วันหลังนี้จัดงานใหญ่กว่า ๗ วันแรก ทำให้ธูป-เทียนในตลาดจันทบุรีขาดตลาดลง หาซื้อหาขายกันไม่ได้ บริเวณวัดที่กว้างแสนกว้าง ไม่มีที่แม้แต่จะยืน ผู้คนต่างเบียดเสียด เพื่อชื่นชมพุทธบารมีและสาวกบารมีอย่างเนืองแน่น

ไม่เพียงพุทธศาสนิกชนคนไทยเท่านั้น แม้พระสงฆ์ญวนที่นับถือศาสนาพุทธก็มาขอร่วมสวดในพิธีนี้ด้วย ท่านพ่อก็ยินดีนิมนต์เข้าร่วมพิธีด้วย แสดงให้เห็นความกว้างขวางของท่าน ทำให้ชาวจีนที่นับถือพระญวนนั้นพากันนิยมชมชื่นท่านมากยิ่งขึ้น

กำหนดการ เช้าเลี้ยงพระ สายสวดมนต์ ค่ำเวียนเทียน รอบศาลาการเปรียญโรงพิธีนั้น ๓ รอบทุกคืน เวลาเวียนเทียนให้ฆราวาสที่เดิน สวดพระพุทธคุณรอบหนึ่ง

พระธรรมคุณรอบหนึ่ง และพระสังฆคุณอีกรอบหนึ่ง ตั้งแต่วันวิสาขะไปจนถึงวันถวายพระเพลิง (แรม ๘ ค่ำ)

เวียนเทียนและสวดมนต์เสร็จแล้ว ท่านพ่อลีแสดงพระธรรมเทศนา ขณะที่ท่านแสดงธรรมอบรมพระและฆราวาส ท่านสามารถทักท้วงผู้ฟังคนนั้นคนนี้ ทั้งพระทั้งโยมได้อย่างแม่นยำว่า ***"พระรูปนี้อย่าคิดอย่างนี้ โยมคนนั้นอย่าคิดอย่างนั้น ให้นำไปแก้ไขใหม่พิจารณาใหม่"***

ทำให้คนที่ได้ยินได้ฟังอัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่ง บางคนพูดว่า

"ฟังธรรมท่านพ่อลี กิเลสสลบไปหลายวัน"

เมื่อเป็นดังนั้นบรรยากาศในงาน ยิ่งน่าทดสอบทดลองเป็นการใหญ่...

...ทุกคนในงานต่างตื่นเต้นกับธรรมที่ท่านแสดง...เสียงธรรมนั้นก้องอยู่ในโสตประสาทอยู่หลายวัน

ภายในบริเวณพิธีโต๊ะหมู่บูชาโดยรอบ ได้จัดพิธีพุทธาภิเษกพระเครื่องท่านพ่อลีเป็นครั้งแรก เป็นพระเครื่องที่สร้างจากเนื้อดินเผาและผงพระพุทธคุณต่าง ๆ ยังมีเป็นเนื้อโลหะ ทองคำ เงิน ทองเหลืองผสมก็มี เช่น **เหรียญรูปไข่เนื้อทองแดงหลังยันต์พระพุทธเจ้าห้าพระองค์** ที่นับว่าเป็นเหรียญรุ่นแรกของท่านพ่อ มีลักษณะเป็นเหรียญรูปไข่ ด้านหน้าเป็นรูปท่านพ่อลีแค่ไหล่ ใบหน้านูนชัดเจนสวยงาม

ขอบเหรียญด้านบนเขียนว่า "วัดป่าคลองกุ้ง" จันทบุรี

ด้านล่างของเหรียญเขียนว่า ธมฺมธโร (ลี)

ด้านหลังของเหรียญเป็นยันต์พระพุทธเจ้าห้าพระองค์ ใต้ยันต์เป็นลายเซ็นชื่อของท่านเขียนว่า อาจารย์ลี จึงเรียกเหรียญรุ่นนี้ว่า **"รุ่นลายเซ็นหลังยันต์ห้า"**

พระเครื่องทั้งหมดได้นำออกแจกจ่ายให้ประชาชนในครั้งนั้น ไม่ได้คิดมูลค่า

จากนั้นท่านพ่อลีได้นำพระธาตุแสดงมาให้ชม บางคนก็เชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ บางคนก็หาว่าท่านพ่อลีนำกระดูกอะไรมาให้ดูก็ไม่รู้

ข่าวความไม่เชื่อนี้เข้าหูท่านพ่อลีมากขึ้น

ท่านพ่อลี ต้องการให้มนุษย์และเทวดา ได้นมัสการพระบรมสารีริกธาตุ เนื่องจากเป็นของสูงในพระศาสดา เพราะถ้าใครบูชาแล้วด้วยดี ย่อมเป็นเครื่องดึงดูดกล่อมเกลา

เหรียญรุ่นแรกของท่านพ่อลีชื่อ "รุ่นลายเซ็นหลังยันต์ห้า"

นิสัยของคนนั้นให้สูงขึ้นตามลำดับเหมือนหมอกเมฆ ถ้าขยายตัวออกตกลงมาเป็นฝน ย่อมนำความชุ่มชื่นมาสู่ปวงชนในโลก ให้มีความสุขกายสุขใจได้เป็นอย่างดี ฉันนั้น

งานวันหนึ่งหลังจากสวดมนต์เวียนเทียนเสร็จแล้ว ท่านพ่อลีก็ทำพิธีอัญเชิญพระธาตุ*ให้ดูกันโดยนำตู้พระไตรปิฎกอย่างที่มีขาเดียว

ในตู้แบ่งเป็นสองชั้น ชั้นบนปูลาดด้วยสำลี ชั้นล่างปูด้วยผ้าขาว

เสร็จแล้วก็ทำพิธีอัญเชิญเสด็จโดยใส่กุญแจตู้พระไตรปิฎกไว้อย่างเรียบร้อย ประชาชนก็ปฏิบัติบูชากันจนกระทั่งสว่าง

แต่บางคนไม่ได้มานั่งภาวนาสมาธิ แต่มานั่งเฝ้าจับผิดท่านพ่อลีจนรุ่งสางเช่นกัน

พอรุ่งเช้าท่านให้ญาติโยมไปเปิดดู โดยสั่งว่าให้ดูเฉย ๆ อย่าทำอึกทึก ตั้งสมาธิให้ดีและห้ามพูดต่อ เกรงจะเกิดความวุ่นวาย

พอเปิดประตูออกมาก็พบว่ามีพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าอยู่ตรงกลาง ห้อมล้อมด้วยเพชรพลอย และมีพระธาตุของสาวกอยู่ซ้าย–ขวา

ส่วนชั้นล่างเป็นพระธาตุของพระอรหันต์

ผู้คนที่ได้ดูพบเห็นต่างอัศจรรย์ใจไปตาม ๆ กัน

พระบรมสารีริกธาตุจากประเทศลาว

อภินิหารพระธาตุของท่านพ่อลี

ในคราวนั้นท่านเจ้าคุณพระพิศาลธรรมคุณ วัดโบสถ์ เมืองจันทบุรี ทราบข่าวว่า ท่านพ่อลีมีพระธาตุอยู่หลายองค์ จึงได้ขอพระธาตุจากท่านพ่อลีเพื่อไปไว้บูชาที่วัดโบสถ์เมืองจันทบุรี ท่านพ่อลีก็ถวายให้ไปด้วยความยินดี

ท่านเจ้าคุณพระพิศาลฯ ได้นำพระธาตุใส่พานแต่ไม่ได้ปูสำลีหรือผ้าขาวเพื่อเป็นอาสนะ นำขึ้นไว้ที่บูชาพระเลย ครั้นรุ่งเช้าเข้าไปดูปรากฏว่าพระธาตุนั้นหายไปเสียแล้ว จึงกลับมาบอกท่านพ่อลี

ท่านพ่อลีจึงเข้าไปดูที่เก็บพระธาตุของท่าน ปรากฏว่าพระธาตุองค์นั้นกลับมาอยู่ที่เดิมได้ เป็นที่น่าอัศจรรย์ จากปากต่อปากในความขลังและศักดิ์สิทธิ์ ชื่อเสียงของท่านพ่อจึงโด่งดังสุดขีด เรียกได้ว่าไม่มีชาวจันทบุรีคนใดที่ไม่รู้จักท่านพ่อลีเลย

เรื่องอภินิหารของท่านพ่อลี ยังมีอีกมากมาย ขอนำมาเล่าเพียงหนึ่งในล้านเรื่อง อย่างเช่น ที่จังหวัดจันทบุรี ครอบครัวนายเยื้อง ซึ่งมีฐานะยากจนข้นแค้นมาก

แรกเริ่มพยายามพากันสร้างฐานะโดยมีเรือใบเพียง ๑ ลำ

คาถาบูชาพระบรมสารีริกธาตุของท่านพ่อลี

(ไหว้พระแล้วตั้งนะโม ๓ จบ แล้วจึงว่า)

อุกาสะ ทะวาระตะเยนะ กะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ เม ภันเต
วันทามิ ภันเต เจติยัง สัพพัง สัพพัตถะฐาเน สุปะติฏฐิตัง สารีรังคะธาตุง
มหาโพธิง พุทธะรูปัง สักการัตถัง อะหัง วันทามิ สัพพะทา
อัชชะตัคเค ปาณุเปตัง พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สะระณัง คะโต สมิหันตา ภินนะมุตตา จะ
มัชฌิมา ภินนะตัณฑุลา ขุททะกาสาสะปะมัตตา เอวังธาตุโย สัพพะฐาเน อาคัจฉันตุ สีเส เม ปะตันตุ
อิติปิโสวิเสเสอิ อิเสเสพุทธะนาเมอิ อิเมนาพุทธะตังโสอิ อิโสตังพุทธะปิติอิ
ตะโจพระพุทธเจ้าจงมาเป็นหนัง มังสังพระธรรมเจ้าจงมาเป็นเนื้อ อัฏฐิพระสังฆะเจ้าจงมาเป็นกระดูก
ตรีเพ็ชชะมงฆงฆง สะสวาวะหะ ทะสวาวะสุ สุสวาวะอิ พุทธะปิติอิ
พุทธบูชา มหาเตชะวันโต ธัมมะบูชา มะหัปปัญโญ สังฆะบูชา มหาโภคะวะโห
พุทธัง ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
ธัมมัง ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ
สังฆัง ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ

ด้วยความที่ภรรยานายเยื้องมีศรัทธาในท่านพ่อลีมาก
ดีใจที่ตนเองสามารถรวบรวมเงินซื้อเรือใบได้ ๑ ลำ
จึงนิมนต์ท่านพ่อมาเจิมและฉันภัตตาหารเช้าที่เรือลำนั้น
และท่านพ่อได้ตั้งชื่อเรือลำนั้นให้ด้วย

ต่อมาท่านพ่อลีบอกแกว่า **"ให้ไปสร้างพระพุทธรูปที่วัดป่าคลองกุ้ง"** โดยบอกขนาดกว้างยาวของพระที่จะให้สร้าง ท่านบอกว่า **"ต้องสร้างถวายด้วยความเคารพ"**

แกบอกว่า "ท่านพ่อลูกช้างยากจนมากจะหาทรัพย์ที่ไหนมาสร้างได้ล่ะ"

ท่านพ่อลีบอกว่า "ทำความดี ความดีจะตอบสนองเอง มีเท่าไหร่ก็เอามาทำบุญทำทานให้หมด"

แกสู้อุตส่าห์พยายามตะเกียกตะกายทั้ง ๆ ที่ยากจนอยู่ ทำตามคำสอนสั่งที่ท่านบอกทุกอย่าง

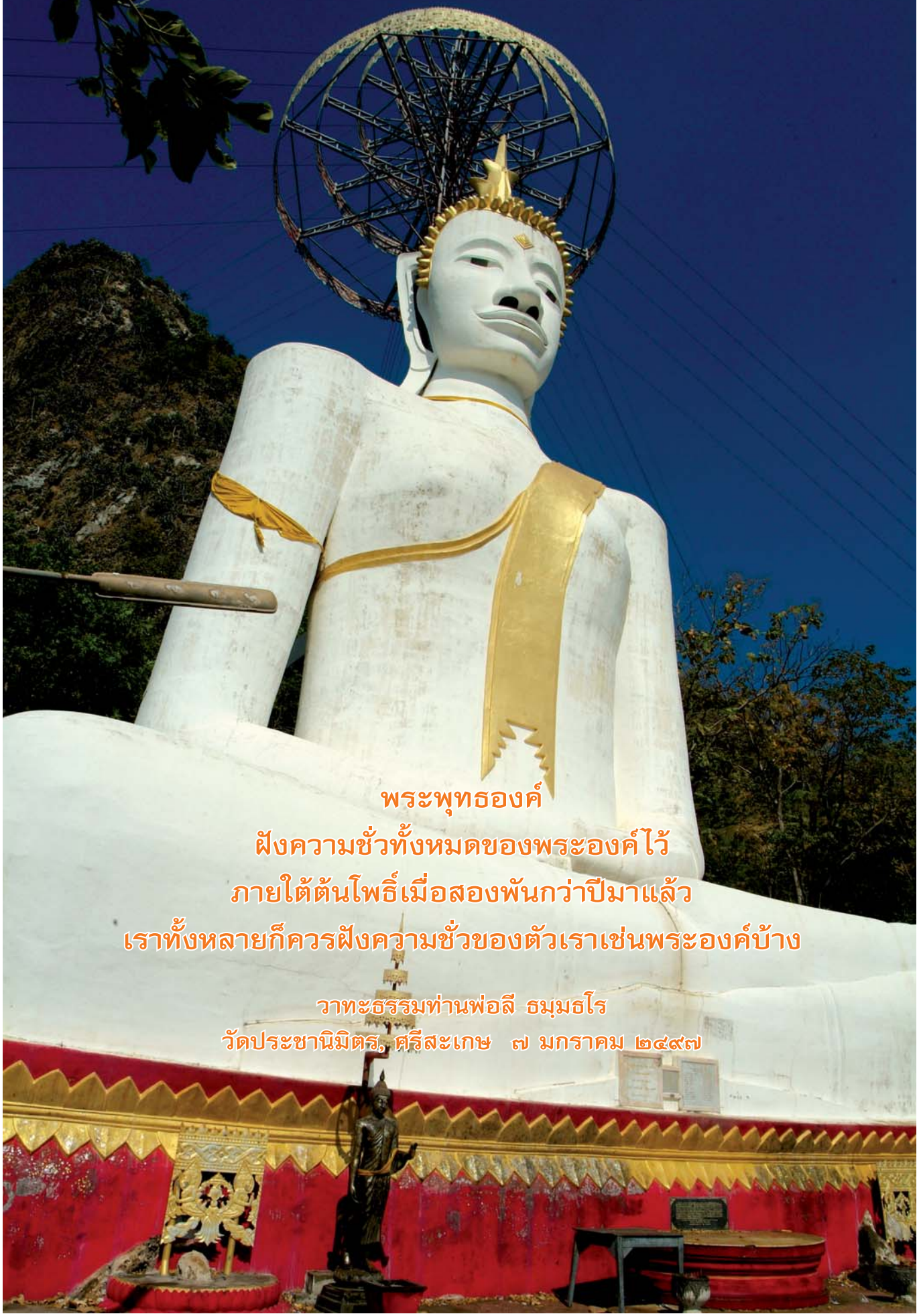
จากนั้นมาแกมีอาชีพรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว รวยผิดหูผิดตาขึ้นมาทันใด มีปั๊มน้ำมัน มีโรงน้ำแข็ง มีฐานะมั่งคั่งคนหนึ่งในจันทบุรี (ในงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษที่วัดอโศการาม แกเป็นกำลังสำคัญในการสร้างเสนาสนะ ทำทุกอย่างถวายท่านพ่อลีอย่างสุดหัวใจ)

นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ ธัมโม สังโฆ
สะระณัง วะรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โหตุ เม ชัยยะมังคะลัง
ญังกิญจิ ระตะนัง โลเก วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ระตะนัง พุทธะ ธัมมะ สังฆะสะมัง นัตถิ ตัสมา โสตถี ภะวันตุ เม
ปะริสุทโธ อะหัง ภันเต ปะริสุทโธติ มัง พุทโธ ธัมโม สังโฆ ธาเรตุ
สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ อัพยาปัชฌา โหนตุ อะนีฆา โหนตุ สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ
สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ อะเวรา สุขะชีวิโน
กะตัง ปุญญะผะลัง มัยหัง สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต

เมื่อสวดจบแล้ว ให้นั่งสมาธิ สงบจิต อธิษฐานขอพระบรมสารีริกธาตุ ถ้ามีบุญบารมีขอให้เสด็จลงมานั่งจนสว่าง จะมีแสงวูบวาบผ่านมา แล้วไปดูตามที่บูชา จะมีพระบรมสารีริกธาตุเสด็จมาทุกครั้ง

การบูชาพระบรมสารีริกธาตุ พระอาจารย์ลี มักใช้ดอกมะลิ ดอกพิกุล ซึ่งมีผู้นำไปถวายอยู่เสมอ จากนั้นจะประพรม (ใช้ขวดฉีดน้ำหอม) ด้วยน้ำมันหอม และใช้ธูปอินเดียจุดบูชาทุกวันประจำ

การสรงน้ำพระบรมสารีริกธาตุ ใช้แก่นไม้จันทน์ฝนกับหิน โดยมีน้ำฝนใส่ผสมไปด้วย มักนิยมสรงในวันสงกรานต์ ทุก ๆ ปี (ไม่ใช้น้ำอบไทยเพราะมีแป้ง)

พระพุทธองค์
ฝังความชั่วทั้งหมดของพระองค์ไว้
ภายใต้ต้นโพธิ์เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว
เราทั้งหลายก็ควรฝังความชั่วของตัวเราเช่นพระองค์บ้าง

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดประชานิมิตร, ศรีสะเกษ ๗ มกราคม ๒๔๙๗

หลวงพ่อเขาพระงาม วัดเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สร้างโดยเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ฉัตรสร้างโดยคณะศิษย์ท่านพ่อลี ธมฺมธโร เป็นสถานที่ท่านพ่อลีเคยมาบำเพ็ญเพียรภาวนาได้พบความอัศจรรย์มากมาย

๔๑

ปาฏิหาริย์พระเจ้าอโศกฯ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ เดือนธันวาคม ท่านพ่อลีอธิษฐานบำเพ็ญเพียรนั่งสมาธิตลอดรุ่งที่วัดเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี กับสานุศิษย์อีก ๖ รูป

ขณะนั่งสมาธิภาวนาอยู่นั้น ท่านได้ยินเสียงแปลกประหลาด ดังบนศีรษะห่าง ๆ คล้ายฝนตก

สักครู่หนึ่งได้เห็นพระรูปพระเจ้าอโศกมหาราช ตกลงมาใกล้ ๆ เป็นแก้วเจียระไนสี่เหลี่ยมสีดำอมชมพู โตประมาณนิ้วหัวแม่มือ"

ต่อมาแก้วเจียระไนที่เป็นพระรูปของพระเจ้าอโศกมหาราชนั้นได้รับการบรรจุไว้อย่างมิดชิดที่วิหารหลวงพ่อเศียร วัดอโศการาม จนทุกวันนี้

ท่านพ่อลีได้พูดถึงเรื่องนี้ทิ้งท้ายเป็นปริศนาไว้หน่อยหนึ่งว่า

"ขอให้ผู้รู้ ผู้เห็น จงสำเนียกเอาด้วยตนเอง จิตวิญญาณของพระเจ้าอโศกฯ อาจจะช่วยเหลือพวกเราอยู่ และอาจจะอยู่ใกล้ ๆ พวกเราผู้ปฏิบัติธรรมก็ได้..."

ท่านพ่อลีมีความผูกพันซาบซึ้ง ในผลงานการกระทำของพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นอย่างมาก ดุจเหมือนดั่งว่าท่านเคยเกิด เคยมีชีวิตอยู่ในสมัยนั้น

คราวที่ท่านพ่อลีไปประเทศอินเดีย ได้เห็นพระเจดีย์และสถูป ที่พระเจ้าอโศกมหาราชสร้างไว้ ทรุดโทรมหักพัง จนเกิดความคิด ที่จะสร้างทดแทนไว้สักแห่งขึ้นในเมืองไทยนั้น อาจเป็นสิ่งที่แปลก อย่างหนึ่ง และการที่ท่านอธิษฐานจิตขอให้พระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุพระอรหันต์ต่าง ๆ จำนวนมากเสด็จมาอยู่กับท่านได้นั้น ก็เป็นเรื่องที่แปลก ที่สามารถพิสูจน์ได้อีกอย่างหนึ่ง

พระญาณวิศิษฏ์ (หลวงพ่อทอง) เจ้าอาวาสวัดอโศการามองค์ปัจจุบัน

ในเรื่องนี้ผู้เขียนได้กราบเรียนถาม ***พระญาณวิศิษฏ์ (หลวงพ่อทอง)*** เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันซึ่งเป็นหลานท่านพ่อลีถึงเรื่องที่มีคนเล่าลือกันมากว่า "ท่านพ่อลีเป็นพระเจ้าอโศกฯ กลับชาติมาเกิด จริงหรือ?"

ท่านตอบว่า "ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ที่น่าแปลกมากและเหมือนกันคือ พระเจ้าอโศกฯ สามารถรวบรวมพระบรมสารีริกธาตุได้ ส่วนท่านพ่อลีก็สามารถรวบรวมได้มากมายด้วยพลังอธิษฐานเช่นกัน

และมีความเหมือนกันอีกเรื่องก็คือ พระเจ้าอโศกฯ โปรดปรานการปลูกต้นโพธิ์เป็นพิเศษ ท่านพ่อลีก็เช่นกัน ในยุคนั้นท่านปลูกเองและชักชวนคนอื่นปลูกต้นโพธิ์เป็นจำนวนมาก"

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานอ้างอิงอันสำคัญจาก***พระอาจารย์บุญกู้ อนุวฑฺฒโน*** ที่ได้อ่านจากบทธรรมเทศนาของ**หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** โดยหลวงปู่สิมท่านได้เล่าเรื่องท่านพ่อลีเกี่ยวข้องกับพระเจ้าอโศกฯ ไว้ดังนี้

.... คราวหนึ่ง**หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** วัดถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถานที่ประเทศอินเดีย เห็นสถูปที่พระเจ้า

พระครูพุทธิสารสุนทร (พระอาจารย์บุญกู้ อนุวฑฺฒโน)

อโศกมหาราชสร้างไว้อย่างยิ่งใหญ่ที่พุทธคยา ก็เกิดความสนใจใคร่อยากทราบว่า

"พระเจ้าอโศกฯ ผู้สร้างคุณประโยชน์อันยิ่งใหญ่ให้แก่พระพุทธศาสนา ไปเกิดเสวยผลกรรมสุขทุกข์อยู่ ณ ที่ไหนหนอ?"

ท่านยืนกำหนดจิตรำพึงถึงเท่านั้นแหละ จิตเกิดญาณความรู้..มีภาพของท่านพ่อลีปรากฏลอยเด่น... เด่นเข้ามาในนิมิตนั้น

ท่านจึงประจักษ์ใจว่า ท่านพ่อลี เป็นพระเจ้าอโศกฯ กลับชาติมาเกิดเป็นแน่แท้ และเป็นชาติสุดท้ายสมความปรารถนาของพระเจ้าอโศกฯ ที่เคยปรารถนาเป็นทายาทธรรมด้วยการออกบวช แล้วเข้าสู่นิพพาน ไม่มีความประสงค์จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่อีกต่อไป

เล่าเรื่องคนอื่นพูดถึงท่านพ่อลีแล้ว เรามาฟังท่านพ่อลีเล่าเรื่องท่านเองดีกว่า ท่านเล่าแล้วก็หัวเราะขำขันไปด้วยแบบทีเล่นทีจริงว่า...

...มีพระหลวงตารูปหนึ่งไปภาวนาในป่าเกิดนิมิตเป็นที่อัศจรรย์ ด้นดั้นเดินทางมาหาท่านที่วัดอโศการาม

ญาติโยมเขาถามพระหลวงตารูปนั้นว่า มาจากไหน ต้องการพบใคร

พระรูปพระเจ้าอโศกฯ ประดิษฐานที่
วิหารหลวงพ่อเศียร วัดอโศการาม

พระองค์นั้นก็ตอบว่า “พวกญาติโยมเหล่านี้ไม่รู้อะไร ท่านอาจารย์ลีองค์นี้เดิมท่านเป็นพระเจ้าอโศกมหาราช ท่านจึงมาสร้างวัดอโศการาม

ส่วนอาตมานี่แหละเป็นพระเจ้าปเสนทิโกศล เป็นเพื่อนรักกับท่าน สนิทสนมกันมานานหลายภพหลายชาติ จึงอยากจะมาขอเยี่ยมท่านในวัดนี้.. ในวันนี้” แล้วก็สั่งให้ลูกศิษย์เข้าไปบอกท่านพ่อลี

ท่านพ่อลีทราบดังนั้นจึงบอกลูกศิษย์ว่า “ไปเร็ว ๆ ไปบอกท่านว่าให้กลับไปเสียนะ อย่าเข้ามาเป็นอันขาด”

แล้วท่านพ่อลีก็กล่าวต่อไปว่า.. “..มันเป็นไปอย่างนี้ก็มีนะพระเรา นี่แหละพวกตื่นพื้นแผ่นดิน คือหลงนิมิตต่าง ๆ ที่ตัวได้เห็น

ท่านองค์นั้นคงจะมีความคิดอะไรบางอย่างเกิดขึ้นในใจ แล้วก็เลยเขวไป

เมื่อเห็นอะไรต่าง ๆ ปัญญาไม่พอเพียง ก็กลายเป็น ***“วิปัสสนูปกิเลส”*** เปรียบเหมือนคนตื่นรถเพราะไม่เคยเห็น ก็อยากจะวิ่งเข้าไปหารถ อยากขี่ อยากขับ อยากนั่งบ้าง ไม่เหลียวซ้ายแลขวา พิจารณาให้ดี วิ่งออกไปกลางถนน มันก็จะถูกรถชนตาย หรือทับแข้งขาหักพิกลพิการไปเท่านั้น

นี่ก็หลงไปอีกแบบ ไม่ปลอดภัย ถ้าใครมีปัญญาพอก็จะเป็นอริยทรัพย์ เช่น เห็นป่าลำพู ป่าแสม ก็พิจารณาให้เกิดประโยชน์ เอามีดมาตัดเป็นฟืนไว้ใช้สอย หรือจะขายก็ได้ พื้นแผ่นดินมันรก ก็ถากถางทำให้เป็นไร่เป็นนา อย่าปล่อยให้ว่างเปล่า ก็จะต้องนำมาซึ่งพืชผลและทรัพย์สินเงินทอง

การหลงนิมิตเช่นนี้กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็เรียกว่า ***“สัญญาวิปลาส”***

ทางที่ถูก เมื่อเห็นนิมิตอะไร เราจะต้องมีสติพิจารณา แล้ววางไว้ตามสภาพของความจริง

เราอย่าไปเกาะอยู่ในสิ่งที่รู้เห็น เพราะสิ่งทั้งหลายเป็นของไม่เที่ยง เช่น เกิดมาเป็นคนจนก็ทุกข์ เพราะอยากมั่งมี เกิดมามั่งมีก็ทุกข์ ในการปกปักรักษาทรัพย์สมบัติ

กลัวจะสูญหาย กลัวเขาจะคดโกง กลัวโจรจะปล้น กลัวขโมยจะลัก ก็ไม่มีความสุขอีก

สิ่งทั้งหลายไม่มีอะไรแน่นอนสักอย่าง นิมิตทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน

ฉะนั้น เมื่อรู้เห็นอะไร เราต้องปล่อยให้เป็นไปตามสภาพของมัน

ต้นลำพูมันก็อยู่ในป่า หญ้าก็มีในดิน ข้าวก็อยู่ในนา รู้ดังนี้ได้เราก็จะสบาย

จะลงไปในทะเลอีกก็สบาย เพราะรู้จักขึ้นรู้จักลง

รู้จักว่าในทะเลมันเป็นอย่างไร บนบกมันเป็นอย่างไร

ผู้มีวิชาจะไปบกไปน้ำก็ไปได้ สบายทุกอย่าง จะถอยหน้าถอยหลังก็ไปได้ คล่องแคล่วไม่ติดขัด เป็น **“โลกวิทู”**

ใจแนบอยู่กับสิ่งนั้นแต่ไม่ติด อยู่ในทะเลนั่นแหละ แต่ก็ไม่จม อยู่ในโลกก็ไม่จมโลก เหมือนใบบัวที่อยู่ในน้ำ แต่น้ำก็ไม่ซึมซับ”

ท่านพ่อลีท่านไม่ได้รับและไม่ได้ปฏิเสธในเรื่องที่คนเขาลือว่าท่านเป็นพระเจ้าอโศกมหาราชกลับชาติมาเกิด แต่ท่านได้กล่าวธรรมะเป็นแง่คิด เป็นคติเตือนใจ ในเรื่องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน... ต่อไปว่า...

“...มีบางคนพูดฝากมาว่า **ท่านพ่อลีวัดอโศการาม ท่านสบายละซิ มีลูกศิษย์ลูกหาล้วนแต่มหาเศรษฐี** เรามาเสียใจอยู่หน่อยว่ามันไม่ค่อยจริงอย่างเขาลือ บางคนได้ยินแต่ข่าวลือ ก็เข้าใจผิด คิดว่าเราเป็น **“นักโกยเงิน”**

ขอให้พวกเราพากันระวังให้ดี ๆ ให้ปลอดภัยไว้ก่อน อย่าหลงมนุษย์

เรื่องอย่างนี้มันเป็นภัย เมื่อมันนึกว่าหลวงพ่อร่ำรวย มันก็เพ่งเล็งดู ได้ท่าก็จะมาทำความยุ่งยากเดือดร้อนขึ้น ที่พูดมานี้เป็นเรื่อง **ทางโลก**

ทีนี้มาพูดเรื่อง **ธรรมะ** พูดกันตามจริงที่พวกเราอยู่กันใกล้ ๆ ไกล ๆ และมีจิตมุ่งดีอยากมาอบรมจิตใจของตน ๆ อุตส่าห์เสียสละกันมา โดยได้ยินได้ฟังว่าสถานที่นี้มีการอบรมจิตใจกันเคร่งครัด มุ่งบำเพ็ญความดีกันเป็นส่วนใหญ่ คำกล่าวอย่างนี้ก็เป็นชื่อดีของเรา

ฉะนั้นให้พวกเราในที่นี้ ทำตัวให้เหมาะสมกับชื่อของเราไว้ ให้รักษาชื่อดีใส่กำมือไว้อย่าให้รั่วไหล ได้ทั้งชื่อได้ทั้งความจริงเป็นดีแน่ อย่าดีแต่ชื่อ แต่ตัวมันเซ่อ !

๑

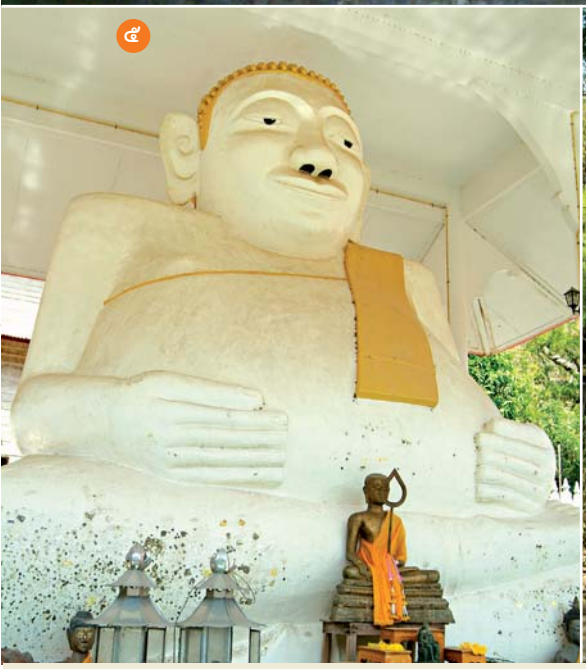

๒

๓

๑-๒. พระประธานในพระอุโบสถ วัดเขาพระงาม ๓. กุฏิหลังใหม่ที่สร้างทับที่กุฏิเก่าท่านพ่อลี ๔. พระนอนสมัยทวาราวดี ๕. พระสังกัจจายนะ ๖. ตอไม้ที่เจ้าคุณอุบาลี (จันทร์ สิริจนฺโท) ใช้นั่งสมาธิ ๗. ภาพวาดเจ้าคุณอุบาลี ที่เขาพระงาม

๔

๕

๖

๗

ศิลาจารึกหลวงพ่อพระงาม วัดเขาพระงาม

ศุภมงคลสวัสดี มีพระนามบอกไว้ว่า พระพุทธรูปใหญ่มหึมาพระองค์นี้ วัดแต่หน้าตักพระแท่นขึ้นไปถึงที่สุดยอดพระเกษ ๑๘ วา วัดโดยขวางหน้าตักกว้าง ๑๑ วา ทรงพระนามว่า **พระพุทธปฏิภาคมัธยมพุทธกาล** เป็นพระเฉลิมยุคแห่งพระพุทธศาสนา คือสร้างเมื่อปีชวดกาลเป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มหินทรายุธยาบรมราชธานี ได้ลงมือก่อฤกษ์ ณ วันพฤหัส ๕ ๆ ๑ ปีชวด จัตวาศก เวลาเช้าหนึ่งโมง ในเดือน ๔ เพ็ญปีนั้น ได้ทำการสมโภช ๓ วัน ๓ คืน รวมการก่อสร้าง ๑๐ เดือนจึงสำเร็จถึงเดือน ๔ เพ็ญปีหลังได้ทำการมีงานใหญ่สมโภชอีก แต่ทรวดทรงเป็นการสังเกตยากที่สุดเพราะที่สูง ในการก่อสร้างอาศัยสมัยอันธรรมดา หากจะได้เป็นไปมีผู้บริจาคทรัพย์ช่วยเป็นอันมากแต่ค่าจ้างสิ้นเงิน ๑๓,๐๐๐ บาท ค่าปูนซิเมนต์และสิ่งของต่างๆสิ้นเงิน ๓๔,๐๐๐ บาทเศษ ได้โดยชอบธรรม **พระราชกวี (สิริจนฺโท จันทร์) พระครูปลัดภัทราวุโธ (อ่ำ)** สองพี่น้องเป็นหัวหน้าผู้ชักชวนบรรดาผู้ซึ่งมีศรัทธาสถาปนาพระพุทธรูปองค์นี้สำเร็จบริบูรณ์ ขออำนาจพระรัตนัตยานุภาพและมเหสักขะเทวราช ซึ่งศักดิ์สิทธิ์ จงบันดาลให้พระพุทธปฏิภาคเจ้าพระองค์นี้ทรงมหิทธิฤทธิ์เดชานุภาพ เป็นสรณะแก่สัตว์โลกสิ้นกัลปาวสาน ขอความสุขสำราญซึ่งผู้หวังได้ขอแล้วพึงเป็นผลสำเร็จทุกประการฯ

อยํ มหาพุทฺธรูปี มหาเตโช มหานุภาโว พุทฺโธ วิย สพฺพสตฺตานํ อตฺถาย หิตาย สุขาย ยาว สาสนา ติฏฺฐตุ

นิมิตถึงการสร้างเจดีย์ และ ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ อาการอาพาธของเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) หนักมากขึ้น การนั่งสมาธิของสมเด็จฯ มีน้อย แต่ท่านก็พยายามนอนทำ

หลังออกพรรษาแล้วสมเด็จฯ ก็***มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เวลา ๑๘.๕๕ น. ด้วยอาการอันสงบ สิริรวมอายุได้ ๘๗ ปี***

หลังจากทำบุญครบ ๕๐ วัน ขององค์ท่านแล้ว ในระหว่างรอวันกำหนด

พระราชทานเพลิงศพนั้น ในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ท่านพ่อลีเดินทางจากวัดบรมนิวาส มาพักอยู่ที่วัดเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี ท่านได้ทำพิธีในวันมาฆบูชา ในดิถีเพ็ญวันนั้น ท่านอธิษฐานปฏิบัติบูชาถวายชีวิตแด่พระรัตนตรัย ด้วยการไม่นอนตลอดคืน ๓ วัน ๓ คืน

ขณะที่ทำสมาธิ ท่านได้นิมิตเห็น พสุธาภินทภาค เห็นซากอิฐหินพังทลาย ท่านพ่อลี ระลึกรู้ในทันทีว่า

"ที่นี่เคยมีเจดีย์พระบรมธาตุ แต่พังพินาศจมดินไปแล้วเป็นเวลานาน"

ท่านรำพึงว่า ***"สมควรต้องจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ และเมื่อเสร็จงานนี้แล้ว ท่านจำเป็นต้องสร้างพระมหาเจดีย์ เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ หากมิอาจสร้างได้ จะไม่หมดกรรมเวร"***

ท่านได้ระลึกชาติย้อนไปว่า ***"ในมัธยมประเทศ ครั้งกระโน้น มีเหตุการณ์สำคัญ คือ พระสงฆ์จำนวนมากมาชุมนุม ประชุมฉลองพระบรมธาตุ ตัวท่านไม่ได้ไปร่วมสมโภชด้วย หมู่สงฆ์จึงลงโทษไว้ว่า***

ต่อไปภายภาคหน้า ท่านต้องสถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งจะก่อเกิดประโยชน์อย่างคณานับ แก่พุทธบริษัทต่อไป จึงจะไถ่โทษนี้ได้"

เมื่อได้ทราบนิมิตเช่นนั้นแล้ว ท่านจึงตั้งใจที่จะทำการสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ โดยนัยมีความหมายอันสำคัญยิ่งในการจรรโลงพระบวรพุทธศาสนา

อยู่ต่อมาวันหนึ่งเวลาฟ้าใกล้สาง ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานเสี่ยงทายบุญบารมีว่า

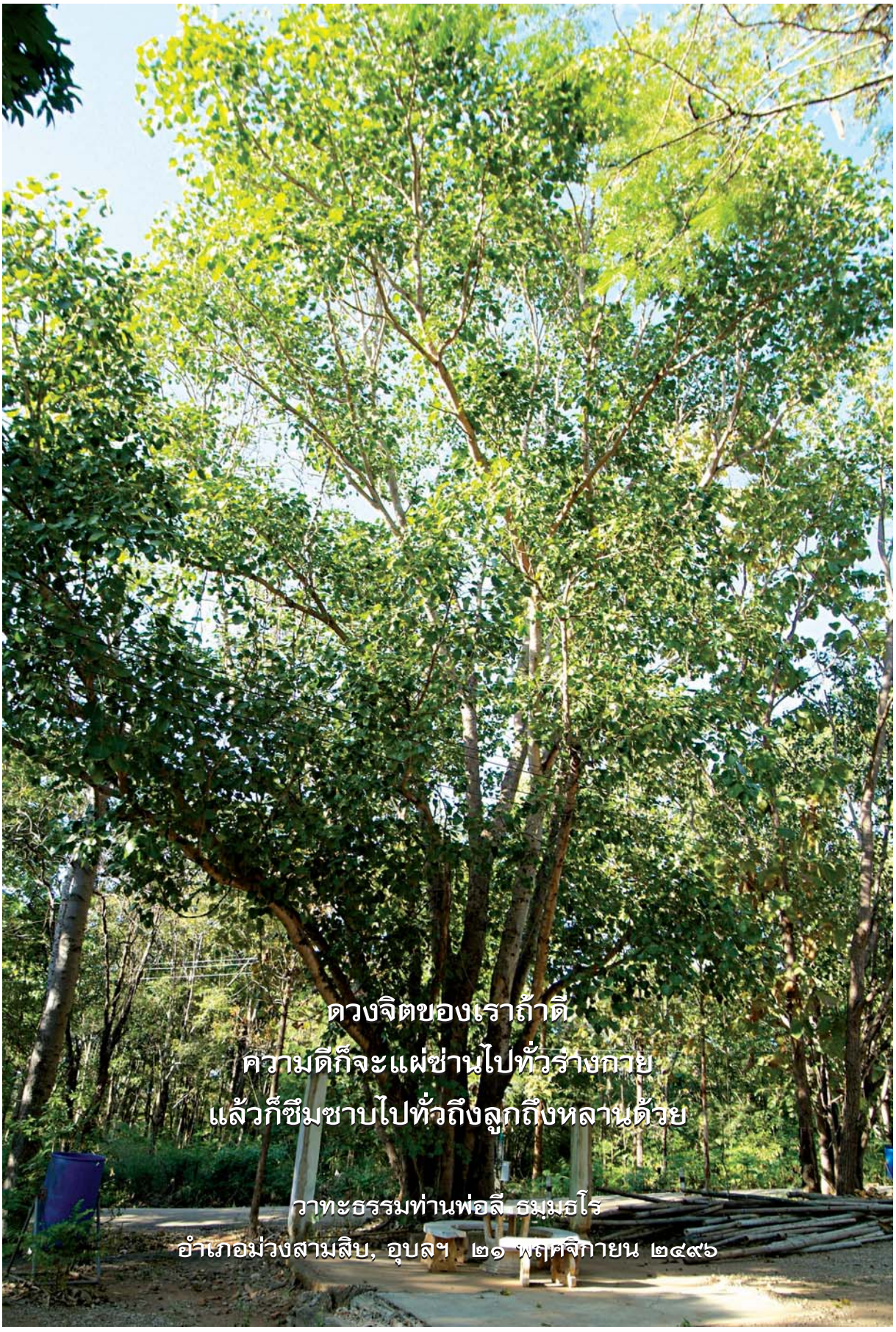
"ถ้าข้าพเจ้าจะทำการฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษได้สำเร็จด้วยดี ขอให้พระบรมสารีริกธาตุที่มีอยู่นี้ จงแสดงปาฏิหาริย์เสด็จมาเพิ่มให้ครบจำนวน ๘๐ องค์ เท่าพระชนมายุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเถิด"

เมื่ออธิษฐานเสร็จได้เข้าทำสมาธิ จิตละเอียดแนบสนิทกระทั่งสว่าง

รุ่งเช้าวันใหม่.. เมื่อฉันจังหันเรียบร้อยแล้ว ท่านจึงได้เปิดผอบดูปรากฏว่า

"มีพระบรมสารีริกธาตุเสด็จมาครบ ๘๐ องค์บริบูรณ์สมความปรารถนา"

ท่านพ่อลีจึงแน่ใจว่า การฉลองกึ่งพุทธกาลของท่าน จะประสบความสำเร็จแน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย

ต้นโพธิ์อธิษฐานของท่านพ่อลีที่วัดถ้ำพระสบาย เกิดด้วยอธิษฐานบารมี ไม่มีใครปลูก

พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร

พระอาจารย์แว่น ธนปาโล

พระอาจารย์หลวง กตปุญฺโญ

ต้นโพธิ์อธิษฐานท่านพ่อลี

ในวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๙ ท่านพ่อลีเดินทางขึ้นไปจังหวัดลำปาง เพื่อร่วมงานผูกพัทธสีมาพระอุโบสถวัดป่าสำราญนิวาส เสร็จแล้วท่านจึงตั้งใจออกไปวิเวกธุดงค์ที่ถ้ำพระสบาย อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ขณะท่านพ่อพักอยู่ในถ้ำพระสบาย โรคกระเพาะเกิดกำเริบหนัก มีอาการถ่ายท้องอย่างรุนแรง ปวดท้องเป็นกำลัง มีข่าวลือไปถึงจังหวัดลำปางว่า

ท่านพ่อลีกำลังอาการแย่

วันหนึ่งท่านเข้าไปนอนข้างในถ้ำ เห็นก้อนหินก้อนหนึ่งจุกอยู่ปากถ้ำสูงประมาณ ๑๐ วา จึงเกิดความคิดว่า

"วันหนึ่งข้างหน้า อยากสร้างเจดีย์ไว้ในถ้ำนี้" (ต่อมาหลังจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษเสร็จแล้ว ท่านพ่อลีก็ได้มาสร้างเจดีย์ไว้)

ถ้ำพระสบาย

เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ **พระอาจารย์แว่น ธนปาโล** พรรษา ๑๘ **พระอาจารย์ผั่น ปาเรสโก** พรรษา ๑๒ ได้ค้นพบถ้ำแต่ยังไม่ได้ตั้งชื่อ

หลังจากนั้นวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ **พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร** พรรษา ๒๐ ได้มาร่วมปฏิบัติธรรมอยู่ด้วย พระอาจารย์ทั้ง ๓ จึงลงมติตั้งชื่อถ้ำว่า **"ถ้ำสบาย"** เนื่องจากอยู่ปฏิบัติธรรม กายจิตวิเวกดี พระอาจารย์สิม จึงถามพระอาจารย์แว่น พระอาจารย์ผั่น ว่าที่ชื่อว่า "ถ้ำสบาย" ใครเป็นคนสบาย ได้คำตอบว่า "พระสบาย" ท่านทั้งสามจึงเห็นว่าควรตั้งชื่อว่า **"ถ้ำพระสบาย"** ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ถ้ำแห่งนี้มีครูบาอาจารย์กรรมฐานที่สำคัญหลายรูป ได้เข้ามาพักปฏิบัติและจำพรรษา เช่น ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอาจารย์ชอบ ฉานสโม พระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร พระอาจารย์หลวง กตปุญฺโญ เป็นต้น

๑. พระประธานบนศาลา วัดป่าสำราญนิวาส อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
๒. ศาลาหลังเก่า สมัยท่านพ่อลีมาพักภาวนาที่ถ้ำพระสบาย อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

พระอาจารย์ผั่น ปาเรสโก ผู้ค้นพบถ้ำพระสบายกับหลวงปู่แว่น ธนปาโล

เมื่ออธิษฐานเช่นนั้นแล้ว เวลาบ่ายมีรถยนต์โยมจะมารับไปโรงพยาบาล แต่อาการปวดท้องได้หายโดยสิ้นเชิง

....จากนั้นท่านขึ้นไปยืนหน้าถ้ำ....มองไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เห็นทิวป่าทิวเขาเขียวชอุ่ม ต้นไม้นานาชนิดสีเขียวสดงดงาม มองแล้วชื่นตาชื่นใจในกลิ่นไอธรรมชาติ ในขณะนั้นพลันคิดนึกถึงต้นโพธิ์ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ จึงอธิษฐานว่า

“ต้นไม้ใด ๆ ก็มีแล้ว แต่ต้นโพธิ์ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้หามีไม่ น่าเสียดาย ถ้าหากว่าเรามีบุญอยากจะได้มาปลูกสัก ๓ ต้น น่าจะดีมากทีเดียว”

จากนั้นท่านจึงได้นำสิ่งที่คิดมาพูดกับพระเณร เป็นที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง เพียงความนึกคิดของท่านพ่อลีก็เกิดเป็นเรื่องจริงขึ้นมาอย่างน่าประหลาดอัศจรรย์ เมื่อท่านเดินทางกลับได้ไม่นานนักต้นโพธิ์ก็ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ๓ ต้น โตวันโตคืน โดยไม่ต้องมีใครมาคอยรดน้ำ พระเณรที่พบเห็นต่างพากันอัศจรรย์ในวาจาสิทธิ์ของท่านพ่อลี

ชนทั้งหลายที่ทราบเรื่องนี้ต่างพูดถึงต้นโพธิ์ ๓ ต้นนี้ว่า **“ต้นโพธิ์อธิษฐานของท่านพ่อลี ธมฺมธโร”**

๔๒

ช้างช่วยท่านพ่อลี

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ ท่านพ่อลีได้ธุดงค์ไปยังจังหวัดลำปางต่อไปทางจังหวัดอุตรดิตถ์และอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ณ ที่แห่งนั้น พระอาจารย์ลี กุสลธโร ซึ่งเดินธุดงค์หาสถานที่วิเวก เพื่อบำเพ็ญภาวนา ได้มากราบนมัสการท่านพ่อลี ธมฺมธโร

พระอาจารย์ลี กุสลธโร ท่านได้เล่าถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า เมื่อท่านได้พบท่านพ่อแล้ว ท่านจึงเข้าไปคารวะท่านพ่อ และขอโอกาสนวดเส้นถวาย ในขณะที่นวดเส้นถวายนั้น ท่านพ่อลีได้เล่าเรื่องประสบการณ์ธุดงค์ต่าง ๆ ที่ผจญมาจากทั่วหล้าให้ฟังไปเรื่อย ๆ จนคนที่นวดถวายลืมเวลำเวลา ฟังแล้วหูตาแจ้งไม่ง่วงนอน เพลินใจตื่นเต้นสนุกสนานในธรรมลีลาของท่านอย่างบอกไม่ถูก

ท่านพ่อลีเล่าว่า.. “....ขณะที่ท่านท่องเที่ยวธุดงค์เดินไปตามป่าเรื่อย ๆ ค่ำที่ไหนก็อาศัยนอนในป่านั้นไม่หวั่นต่อมรณภัยใด ๆ รักษาแต่ใจตัวที่ชอบท่องเที่ยวพาเกิดพาตาย เป้าหมายอันสูงสุดคือวิมุตติธรรม ท่านเที่ยวเพลินอยู่ในป่าใหญ่ที่มีต้นไม้สูงระฟ้า ลิงค่าง สัตว์เสือ ช้างป่าร้องลั่นสนั่นไพร เหมือนเพลงขับกล่อมย้อมใจให้หลงใหล ในรสธรรมชาติ ท่านอุทานว่า

“ธรรมชาตินี้ ช่างดี! งามล้น ไม่มีการเสแสร้งทำ ส่วนมนุษย์นี่สิแสร้งทำตัวสงบเสงี่ยม แต่ใจเหมือนเปรตเหมือนผี.. พระบรมศาสดาสอนว่า ไม่ควรไว้ใจคนที่แสร้งทำตัวสงบเสงี่ยม”

ทิวากำลังผ่าน ราตรีกำลังล่วงเข้า

ภูกระดึง เป็นสถานที่ท่านพ่อลีไปวิเวกภาวนา สมัยนี้กลายเป็นที่ท่องเที่ยว เป็นที่โคจรสำหรับพระ

เหล่าสัตว์กลางคืนกำลังลืมตาเตรียมตนเพื่อออกหากิน

แล้วท่านเดินชมถ้ำชมทิวผาแมกไม้เถาวัลย์ในเวลาย่ำค่ำไปเรื่อย ประคองกายและสติพิจารณาธรรมบางประการไปพร้อม ๆ กับย่างเท้าก้าวเดิน

ขณะที่เดินเพลินไปเรื่อยนั้นไม่ทราบว่าได้หลงทางหลงป่ามาไกลเพียงไร แหวกม่านป่าไปทางใดก็ไม่มีวี่แววว่าจะพบมนุษย์สักคน

...พบแต่ทางช้าง ทางเสือ ทางสัตว์ร้าย ...ทางแห่งอันตราย!

สักพัก...เสียงร้องกระหึ่มของเจ้าป่าดังก้องกัมปนาท มันร้อง เพียงครั้งสองครั้งก็เพียงพอที่จะให้ป่าสงบสงัดในทันที..เสียง..อันแสดงแสนยานุภาพแห่งพลังอำนาจ.... ทำให้สัตว์ที่ได้ยินขนพองสยองเกล้า ทำให้สัตว์จตุบททวิบาทระมัดระวังตนแจ ..แอบหลีกลี้หนีหายพรางกายเข้าที่ซ่อนเร้นโดยเร็วพลัน

ป่าสงบนิ่ง...ราวกับว่าไร้สิ่งมีชีวิต!

แต่ท่านพ่อลี ท่านยังคงเดินดุ่ม ๆ เหมือนเดิม โดยไม่แสดงอาการตื่นเกรงกลัวแม้แต่น้อย แม้เสียงเจ้าป่าจะสะเทือนก้องในที่ไม่ไกล ใจก็ไม่หวั่นไหว

เมื่อท่านย่างผ่านไป เจ้าป่านั้นเองเป็นผู้หมอบคอยสงบ เพราะมันยำเกรงอย่างยิ่งสัญชาตญาณ ทำให้มัน “รู้” ว่า ร่างนั้นคือ.. ผู้ทรงอำนาจมากด้วยเมตตาคุณ..มีรัศมีครอบกาย...มันจึงสงบ

..หนึ่งวัน สองวัน สามวันผ่านไป มีแต่เดิน เดิน เดิน บุก บุก บุก ลุย ลุย ลุย! ปีนผาหิน มุดซอกถ้ำ คลานลอดขอนไม้ใหญ่ที่ล้มขวางทาง

ข้าวไม่ได้กิน อาศัยน้ำพอประทังชีวิต สามวันนั้นท่านประจักษ์ใจว่าป่านี้ช่างกว้างไพศาลเสียจริง ๆ กี่สิบกี่ร้อยกิโลเมตร ก็ไม่มีวี่แววว่าจะเจอบ้านคน หรือทางคนเดินเลย.. แล้วจะออกไปยังไง ท่านพ่อลีท่านว่า

“..ความเหนื่อยล้า..เป็นอุปสรรคสำหรับคนเดินทางไกล

..แต่การเดินทางไกลหรือหลงทางย่อมดีกว่าเดินทางผิดหรือมีจิตตั้งไว้ผิด

...เพราะการคบหากับคนที่ไม่ดี คนที่พอจะดีได้กลับกลายเป็นคนชั่วไปเสียนี่

เปรียบเหมือนทางที่รกรุงรังเต็มไปด้วยขยะมูลฝอย

แม้จะเป็นทางตรง จะถือว่าเป็นทางที่ดีก็ไม่ได้

..ส่วนผู้ที่คบหากับกัลยาณมิตรมีพระพุทธเจ้าเป็นต้นย่อมดียิ่งขึ้น ๆ

เหมือนทางป่าที่รกรุงรังด้วยต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาไม่ร้อน

แม้จะเป็นทางอ้อม ก็ถือว่าเป็นทางที่ดีได้”

ด้วยความเหนื่อยล้าอ่อนแรง.. หมดสรรพกำลัง.. มีเพียงลมหายใจที่แผ่วเบาท่ามกลางสรรพสิ่งที่มองเห็นและมองไม่เห็น ...เขามองเห็นเรา ...แต่เรามองไม่เห็นเขา

ตายหรืออยู่ก็มีบุญกรรมเป็นเพื่อนสอง!

ท่านหยุดพักปูผ้ายางพลาสติกผืนน้อยกันชื้น นั่งพักใต้ร่มไม้ใหญ่ใบดกหนาผูกเชือกรัดต้นไม้ กางกลดกำหนดสตินอนแล้วหลับไป

แต่ทางที่ท่านกลางกลดนอนพักนั้น ท่านหาทราบไม่ว่าเป็นทางสัตว์ใหญ่ผ่านไปมา

ท่านนอนสบายจนถึงรุ่งเช้าอีกวัน ร่างกายสดชื่นเมื่อได้พักผ่อน มองทอดเทือกเขาอันติดกันเป็นพืด สูง ๆ ต่ำ ๆ งามวิจิตรด้วยแสงแรกแห่งตะวัน สาดส่องเป็นลำผ่านช่องแมกไม้เป็นแฉกสีรุ้ง วิหคบินออกจากรังเป็นสาย เสียงเซ็งแซ่ เป็นสัญญาณบอกว่าทิวากาลเริ่มแล้ว

พระอาจารย์ลี กุสลธโร วัดถ้ำผาแดง เล่าเรื่องช้างช่วยท่านพ่อลี

เมื่อท่านตื่นนอนกำหนดสติดั่งราชสีห์ ...เห็นว่าทิศที่ท่านล้มตัวลงนอนไม่ได้เป็นเช่นนี้ ก่อความสงสัยให้เกิดคำถามขึ้นอย่างมาก

ท่านเคลื่อนร่างกายออกจากกลดมายืน พิจารณาดูบริเวณโดยรอบ “กลดก็ถูกย้ายที่ ที่นอนก็ถูกย้ายที่ แล้วใครมาย้ายที่นอนให้เรา” ท่านยืนคิดอย่างฉงน พร้อมกับมองเห็นรอยเท้าช้างเต็มไปหมด

“แล้วเราพักอยู่ตรงนั้นพลันมาอยู่ตรงนี้ได้อย่างไร?” ท่านถามตัวเอง คิดทบทวนไปมา

“ผี มนุษย์ อสุรกาย นาคา ครุฑ เทวดา หรือพระพรหม ที่ไหนอาจสามารถทำเช่นนั้นได้ หรือว่าเราเป็นคนบ้าเป็นคนหลงสติไปเสียแล้วนี่ จึงนอนกลับหัวกลับทิศ จึงจำทิศทางที่ตัวเองนอนไม่ได้ อย่างนี้ต้องพิสูจน์กันหน่อย.. เรานี้มีครูดีสั่งสอนมามิใช่ย่อย.. จะมามัวนั่งละห้อยคิดให้เสียการณ์นานช้าไปใย” ท่านบ่นพึมพำในใจ แล้วจึงตัดสินใจเข้าสมาธิดูภาพย้อนหลัง ฟัง ๆ ดูเหมือนในหนังละครทีวีรีเพลย์เทปกลับมาดูได้ใหม่

มาถึงตอนนี้ผู้เขียนอดใจไม่ไหวจึงรีบแทรกถามหลวงปู่ลี วัดถ้ำผาแดง ขึ้นทันทีว่า “เหตุการณ์มันผ่านมาแล้ว ย้อนกลับไปดูได้อีกหรือปู่?”

ท่านตอบเป็นภาษาอีสานพร้อมด้วยรอยยิ้มอันแสนจะน่ารักว่า “เป็นหยังสิบ่ได๋... ทำไมจะไม่ได้ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ท่านระลึกชาติย้อนหลังได้เป็นร้อยเป็นพันเป็นหมื่นแสนชาติ นี่เพิ่งผ่านมาคืนเดียวทำไมจะระลึกย้อนดูอดีตนั้นไม่ได้ ถ้าอย่างนั้น ท่านจะมาสอนสัตว์โลกที่โง่งมงายได้หรือ ถ้าท่านไม่แน่จริง” ท่านตอบอย่างฉะฉานอาจหาญ ทำให้เราหมอบทั้งกายใจและแววตา

“แล้วจากนั้นท่านพ่อลี ท่านทำยังไงครับ” ผู้เขียนเรียนถาม หลวงปู่ลี

“ท่านก็เข้าสมาธิภาวนานะสิ” ท่านตอบแล้วก็เมตตาเล่าต่อจนพระเณรที่ฟังกัน

อยู่อ้าปากค้าง ! บางองค์ป่านนี้ยังไม่ได้งับปากเลย เสร็จจากเขียนหนังสือเล่มนี้จะไปนิมนต์ให้ท่านงับปากซะเดี๋ยวลมเข้าท้องแตกตายก่อน...เพราะความเพลินที่ได้ฟังสิ่งที่ดี ๆ ที่ท่านเล่า

ก็พระอริยเจ้าเป็นผู้เล่าให้เราฟัง เราควรจะภูมิใจกระหยิ่มสักเพียงไร เพียงเห็นท่านก็เป็นทัสสนานุตตริยะแล้ว

แต่นี่ได้นั่งสนทนาใกล้ ๆ จะประเสริฐเพิ่มขึ้นอีกเพียงไร

แล้ว**ท่านหลวงปู่ลี**ก็เล่าเป็นภาษาอีสานด้วยความนิ่มนวล (แต่แปลเป็นภาษากลาง) ต่อไปว่า

"ท่านพ่อลีประคองร่างอันผอมบาง ขัดสมาธิ เมื่อภาวนา ท่านได้เกิดความรู้ในญาณขึ้นมองทะลุภาพในอดีตได้ว่า....

"..เห็นร่างท่านเอง นอนหลับสนิทในกลดน้อยใต้ร่มไม้ใหญ่

ทันใดนั้นเองมีสัตว์ใหญ่เงาสีเทาร่างดำทึบ เยื้องย่างผ่านเข้ามา เหมือนภูเขาลูกน้อย ๆ เคลื่อนที่ได้ สักพักปรากฏรูปให้เห็นชัด... นั่นคือช้างใหญ่

ท่านได้นอนขวางทางช้างโขลงใหญ่

ตัวจ่าฝูงเดินนำมาก่อน เมื่อมาเห็นร่างท่านที่นอนสงบนิ่งอยู่ในกลดผ้าบาง ๆ มันหลีกเลี่ยงเดินเหยาะย่างรอบ ๆ ห่าง ๆ มันเห็นรัศมีในกายระยับ เหมือนกายทิพย์ที่เทวดาเฝ้าคุ้มครอง มันตาตกหมอบลงเฝ้ามองอย่างพิศวง!

มันรู้ด้วยสัญชาตญาณว่าร่างนั้นจะเป็นอะไรก็ตาม มันมิบังควรรบกวน หรือให้สัตว์อื่นรบกวน แต่ทางนั้นเป็นทางช้างผ่าน มันต้องย้ายร่างท่านไปไว้ที่อื่นก่อน

ด้วยเดชะแห่งบุญกรรมในบุพเพชาติที่มีต่อกัน ภาษา **“ใจ”** ที่สื่อสาร ทำให้มันเกิดความรักและเคารพต่อท่านในทันที

มันจึงปฏิบัติต่อท่านด้วยความละมุนละไม

ค่อย ๆ เอางวงที่ใหญ่ยาวมีเรี่ยวแรงมหาศาล อุ้มท่านที่หลับสนิทย้ายไปอีกฟากหนึ่งในที่ไม่ไกลกันนักเหมือนย้ายปุยนุ่น

มันค่อย ๆ เอางวงจับที่นอนมาปูและบริขารอื่น เอาท่านมาวาง เอาเชือกมาผูก

แล้วจึงย้ายกลดมาห้อย ดึงผ้ากลดปิดลงให้เรียบร้อย มันทำอย่างแนบเนียนและมีสติเหมือนกับมนุษย์ผู้ฉลาดทำ เสร็จแล้วยืนขวางกั้นอยู่

เมื่อมันจัดที่นอนถวายท่านเสร็จ ฝูงช้างนับร้อยก็กรูเข้ามารอบทิศ แต่ผ่านตรงที่ท่านพ่อลีนอนไม่ได้ ช้างใหญ่นั้นได้ยืนเอาตัวขวางอยู่ ไม่ให้ช้างตัวใดมากล้ำกรายล่วงเกินได้

เมื่อตัวไหนเข้ามาใกล้จะรบกวน มันก็ขู่และเอาตัวมันเบียดให้หนี เมื่อฝูงช้างไปหมด มันเห็นว่าปลอดภัยดีแล้ว ตัวมันจึงตามไปทีหลัง"

"อัศจรรย์จริง ๆ นะปู่" ผู้เขียนกราบเรียนหลวงปู่ลี กุสลธโร

"วิมุตติพระนิพพานอัศจรรย์ยิ่งกว่านี้เป็นพันทวีอีกนะท่าน" หลวงปู่ กล่าวถึงบรมธรรม

"อัศจรรย์! จนไปเล่าให้ใครฟังไม่ได้ เพราะเขาไม่เชื่อ เดี๋ยวเขาหาว่า 'บ้า' " ท่านย้ำอย่างน่าคิด ท่านเล่าต่อท่ามกลางสายฝนพรำ ฟ้าร้องโครมครืนว่า

"..ช้างตัวนั้นมันก็มีธรรมเหมือนกันนะ...มันมาช่วยชีวิตและท่านพ่อลีก็ได้อาศัยเดินตามทางช้างนั้นออกมาจากป่าได้อย่าง ปลอดภัย" หลวงปู่ลีเล่าพร้อมยกแก้วน้ำขึ้นฉันอย่างอริยมุนีที่มีสติรอบกาย

แล้วเล่าต่ออีกเหมือนเพิ่มรสเด็ดให้อาหารจานโปรดในทางธรรมว่า

"มนุษย์หรือสัตว์ก็มีจิตอันเดียว ผู้ไม่เคยเป็นญาติพี่น้องกัน ไม่มีในโลก บางทีเขาเคยเกิดเป็นมนุษย์ เคยบวช เคยเป็นเพื่อน จิตอันเดียวกันนี่แหละแต่เสวยวิบากกรรมต่างกัน ทำให้ชาตินี้เขาเกิดมาเป็นช้าง แต่ก่อนเขาคงมีอะไรเกี่ยวข้องกับท่านพ่อลี คงเป็นศิษย์อาจารย์กันมา อย่าว่าแต่ช้างเลยท่าน พวกเรานี้เกิดตายเป็นสัตว์มาสักเท่าไหร่ มีใครรู้เห็นได้บ้าง

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้มีศีลธรรม ให้รักษามนุษย์สมบัติเอาไว้ ไม่อย่างนั้นจะตายไปเกิดเหมือนสัตว์ทั้งหลาย

"ให้สังเกตง่าย ๆ นะ" ท่านกล่าวย้ำอย่างน่าสนใจให้นำไปคิดถึงตัวเอง

"...ถ้าจิตใจวุ่นวาย จะตายไปเกิดเป็นสัตว์ทันที"

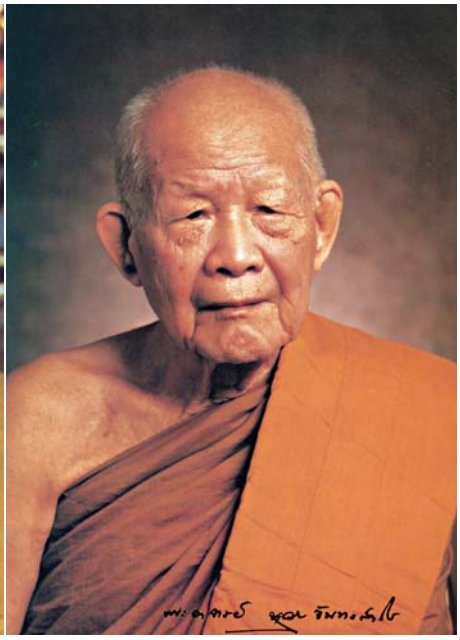
ท่านพูดจบแล้วยิ้มน้อย ๆ แต่พองาม สมเป็นอริยมุนี ผู้มีสติรอบกาย

พระอาจารย์ดุลย์ อตุโล

พระอาจารย์ชอบ ฐานสโม

พระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร

นิมิตแปลกที่ถ้ำผาบิ้ง

หลังจากช้างช่วยท่านพ่อออกจากป่าแล้ว ท่านก็ธุดงค์มุ่งตรงมายังเทือกเขาจังหวัดเลย ท่านพักอยู่ที่ป่าแห่งหนึ่ง ป่าที่ท่านพ่อพักอยู่นี้มีสัตว์นานาชนิด เช่น ช้าง เสือ และมีฝูงหมาจิ้งจอกเป็นจำนวนมาก ป่าไม้แถบนั้นเป็นป่าเต็งรัง เดินไปจนถึงยอด **“เขาหอ”** อันสูงลิบลิ่ว ที่แห่งนี้อากาศปลอดโปร่งโล่งใจสบาย

.....ได้นึกถึงสมบัติอันสุดวิเศษอันหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุเหลือวิสัยของมนุษย์ปุถุชนคนนั้นได้ ***“นิมิตเห็นก้อนเมฆลอยต่ำลงมาจากอากาศ”*** ได้ยินเสียงดังแว่วๆ ว่า ***“ท่านอย่านึกคิดเอา ถึงคราวเป็นเอง”***

จากนั้นก็ธุดงค์ไปยังถ้ำผาบิ้ง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ที่**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** เคยมาพักภาวนาและจำพรรษาในปีพุทธศักราช ๒๔๖๑

“ที่ถ้ำผาบิ้งเป็นที่พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล คือ **ท่านพระอุบาลี** เหาะมาด้วยบุญฤทธิ์มานิพพานที่นี่

สำหรับผู้เป็นศิษย์รุ่นใหญ่ของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่มาเที่ยวธุดงค์ที่นี่ คือ **พระอาจารย์ดุลย์ อตุโล พระอาจารย์ชอบ ฐานสโม พระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร ฯลฯ**

ถ้ำผาบิ้งเป็นสถานที่เป็นมงคลอย่างยิ่ง นอกจากเป็นที่นิพพานของพระอรหันต์แล้ว ยังมีเทพรักษาสถานที่อย่างดี ระหว่างภาวนาจะได้กลิ่นดอกไม้หอมอยู่บ่อยๆ เป็นการนอบน้อมบูชาของเทพที่ดูแลสถานที่

ถ้ำผาบิ้ง เป็นสถานที่ตั้งแห่งภูเขาเอกเทศลูกหนึ่งต่างหาก ไม่ติดต่อกับเขาลูกอื่น ๆ มีถ้ำอยู่ทางทิศตะวันออกกับทางทิศตะวันตกตรงกัน เป็นสถานที่ติดต่อกับทุ่งนา อากาศดีบริสุทธิ์ มีลมพัดมาชำระสิ่งโสโครกในถ้ำและภูเขาให้สะอาด ปราศจากเชื้อโรค และมีบ่อน้ำใกล้ชิด เป็นที่อาศัยอุปโภคบริโภคได้สะดวก ทั้งในฤดูแล้ง ฤดูฝน และฤดูหนาว

ถ้ำผาบิ้ง ห่างไกลจากหมู่บ้านนาอ้อ และนาแก ๕๐๐ คันธนู บ้านอื่นๆก็ไม่ไกลนัก เช่น บ้านกกเกี้ยง บ้านนาเหล่า เป็นต้น และไม่ห่างไกลจากอำเภอวังสะพุง เป็นสถานที่บรรพบุรุษของพวกเรา เหล่าพุทธบริษัทได้นับถือกันสืบๆ มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์

นับว่า เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ถึงฤดูเทศกาลปีใหม่ ท่านพุทธศาสนิกชนพุทธบริษัท เฒ่าแก่ หนุ่มสาว ตลอดพระภิกษุสงฆ์ ได้พากันมานมัสการพระพุทธรูปและรอยพระพุทธบาทซึ่งประดิษฐาน ณ ถ้ำผาบิ้งทุก ๆ ปี เพื่ออายุ วรรณะ สุขะ พละ และขอฟ้าขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล”

....วันหนึ่งในเวลากลางคืนเงียบสงัด ร่างกายธาตุขันธ์ละเอียดเบาสบาย ท่านพ่อลีเข้าที่นั่งสมาธิแล้วปรากฏภาพนิมิต จิตเกิดความรู้ว่า...

“...ทางตะวันตกของภูกระดึงมียอดเขาสูง มีต้นไม้หลากชนิดนานาพันธุ์ บางต้นสูงระฟ้า ดารดาษด้วยกิ่งก้านสาขา แนวพนาทั้งหมดสีเขียวสดสลับสล้างกับสีเหลืองอ่อน เป็นดินแดนที่มนุษย์ทั่วไปไม่เคยได้พบเห็น เปลี่ยวกายแต่ไม่เปลี่ยวจิต เป็นภพภูมิที่เป็นอยู่ด้วยสิ่งอันเป็นทิพย์

มีบุรุษผู้หนึ่งรูปร่างสูงใหญ่กำยำ นุ่งผ้าสีเหลืองแก่ กำลังเหาะเหินเดินฟ้า เอามือคว้าอากาศไปมา เราเหาะเข้าไปยืนอยู่ใต้รักแร้ของเขา เขาบอกว่า “เขาเป็นเทพบุตร ชื่อ สันตจิตโต”

สันตจิตโตเทพบุตรนั้น ได้บอกเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. ต่อแต่นี้ไปมนุษย์จะลำบาก จะเกิดโรคตายด้วยน้ำเป็นพิษ

พิษนี้มีอยู่ ๒ ชนิด คือ

๑) น้ำหมอกน้ำค้างอันเป็นพิษ เมื่อตกรดลงมาในนา คุณภาพของข้าวจะเสื่อม คนกินอาจเกิดโรค

ต้นตอเพียงขึ้นเหลืองอร่ามบนเนินเขาแถบจังหวัดเลย บริเวณทางที่ท่านพ่อลี เคยเดินธุดงค์ผ่าน

๒) น้ำฝนอันเป็นพิษ ถ้าพบน้ำฝนแปลก อย่าฉัน ให้สังเกตดังนี้ คือ น้ำฝนสีแดง และสีเหลืองมีรสผิดธรรมดา ถ้ากินเข้าไปจะเกิดถ่ายท้อง เกิดเป็นเม็ดผื่นคัน ถ้ากินเข้าไปมากอาจถึงแก่ความตาย

๒. สันตจิตโตเทพบุตรนั้น ชี้นิ้วไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทันใดนั้น น้ำทะลุขึ้นจากแผ่นดินถึงนภากาศ น้ำนี้ไหลไปถึงไหน มนุษย์จะเกิดโรคภัยไข้เจ็บ ถ้าใช้น้ำนี้รดผลไม้ ผลไม้จะเกิดโรคร้าย อายุมนุษย์จะสั้นเข้าทุกที

ท่านพ่อลีจึงถามว่า “เรื่องราวเหล่านี้แก้ได้ไหม”

เทพบุตรตอบว่า “โรคที่เกิดจากน้ำ ถ้าแก้ไม่ทันต้องตายใน ๓ วัน ๕ วัน ๙ วัน”

ท่านถามว่า “แล้วตัวอาตมาเองจะเป็นเช่นไร”

เทพบุตรตอบว่า “ตัวท่านจะไม่เป็นอะไร เพราะท่านรู้จักบุญคุณของผู้ใหญ่

ถ้าโรคนี้เกิดขึ้นกับใคร จะบอกยาให้ขนานหนึ่ง ให้เอามะขามมาปอกเปลือกออก แช่น้ำเกลือ หรือผสมน้ำกระเทียมดองกิน อาการของโรคนั้นก็จะหายโดยพลัน”

๓. ได้ปรากฏเหตุการณ์บนยอดเขา พอเทพบุตรนั้นยื่นมือออกไปทางไหน ต้นไม้ทางนั้นก็หักเป็นระนาว

เราจึงถามว่า “เพราะเหตุไรต้นไม้จึงหักโค่นเช่นนั้น?”

แกตอบว่า “ในกาลข้างหน้า ผู้เป็นใหญ่ในบ้านเมืองจะไร้ศีลธรรม คนในชาติจะลำบาก”

ท่านพ่อลีเล่าว่า ในครั้งนั้นท่านได้สนทนากับสันตจิตโตเทพบุตรเป็นอเนกปริยาย ได้ความรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับพวกกายทิพย์เพิ่มเติมอีกไม่น้อย เป็นที่ประทับใจไม่รู้ลืม เขาได้ปฏิสันถารต้อนรับท่านเป็นอย่างดี

ท่านได้แสดงอริยสัจจ์ ๔ มรรค ๘ ให้เขาฟัง เพื่อมิให้เขาประมาทและนอนใจกับการเสวยทิพยสมบัติซึ่งตกอยู่ในกฎอนิจจังเหมือนกับโลกมนุษย์ทั่ว ๆ ไป สอนให้เขาพยายามปฏิบัติธรรมเพื่อความสิ้นทุกข์เข้าสู่แดนแห่งพระนิพพาน อันเป็นอมตะมหานิรันดร์กาล และเป็นที่สุดแห่งภพชาติอย่างแท้จริง ๆ

สันตจิตโตเทพบุตรเป็นผู้มีจิตงามพร้อมรองรับอรรถธรรมที่ท่านแสดง ได้ฟังข้อธรรมดังนั้น มีรัศมีในกายโชติช่วง เป็นเครื่องบ่งบอกความหมายแห่งการได้ดื่มด่ำในรสพระธรรมอันเป็นทิพย์

เขาแสดงความขอบคุณท่านที่เดินทางมาโปรด คราวหน้าหากมีโอกาสบุญอำนวย เขาขอกราบอาราธนาท่านกลับมาโปรดอีกครั้ง

ท่านพ่อลีเล่าต่อไปอีกว่า “ท่านได้สงเคราะห์พวกกายทิพย์ในภพภูมิต่าง ๆ ในการเที่ยวธุดงค์ทุกครั้งเต็มความสามารถ การสอนพวกกายทิพย์ย่อมง่ายกว่าการสอนมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เพราะใช้ภาษาจิต เป็นภาษากลางแห่งภพภูมิทั้งหลาย ติดต่อกันได้สะดวก ไม่ติดขัดเหมือนภาษามนุษย์และภาษาสัตว์

ท่านผู้ชำนิชำนาญอย่างยิ่งในเรื่องติดต่อกับพวกกายทิพย์ คือ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ท่านมีความรู้ลึกซึ้งทางด้านจิตใจ สิ่งเหล่านี้ย่อมกลายเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับผู้ทรงคุณเช่นท่าน

เมื่อท่านพ่อลีและพระติดตาม ๒ รูป คือ พระปลัดศรี พระจูม พร้อมด้วยฆราวาสอีก ๒ คน พักปฏิบัติธรรมเป็นที่สบายกายจิตที่ถ้ำผาบิ้งพอสมควรแล้ว ท่านจึงธุดงค์รอนแรมผ่านป่าเขาอันสลับซับซ้อนทะลุถึงตำบลแห่งหนึ่ง ชาวบ้านบอกเล่าเหตุการณ์ที่แปลกประหลาดให้ฟังว่า....

เมื่อคืนนี้มีหมอกไหลผ่านไปในสวนยาของเขา ใบยาร่วงโรยไปหมด และมีข่าวประกาศว่า ที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ชาวบ้านได้รองน้ำฝนมีสีชากิน ตายไปสิบกว่าคน ทั้งสองเรื่องที่ได้ฟังรู้สึกว่าแปลก เพราะตรงกับเรื่องที่ได้นิมิตฯ

ภูกระดึง

ต่อจากนั้นเดินท่องไปทางอำเภอวังสะพุง แล้วขึ้นภูกระดึง ถึงยอดเขาอากาศเย็นเฉียบ หนาว มีป่าสน มีทางช้าง ทางเสือ อากาศและธรรมชาติบริสุทธิ์ ไม่มีผู้คน

..วันนั้นฝนตก มีลมกรรโชกแรงตลอด น้ำนองพื้นดิน เห็นขอนต้นสนต้นหนึ่งล้มอยู่ในป่าหญ้า ก็ได้อาศัยนอนบนขอนไม้สนนั้น แต่ก็นอนไม่หลับ พระเณรหนีไปหลบอยู่ที่อื่น พอสว่างขึ้นก็เดินหากัน เมื่อได้พบกันแล้ว จึงได้ไปหาที่พัก เราได้พักที่ถ้ำเล็ก ๆ แห่งหนึ่งมีลานหินสวยงาม มีบ่อน้ำเล็ก ๆ บ่อหนึ่ง ฝนตกลงมา คืนนั้นน้ำเต็มบ่อพอดี เราได้ใช้น้ำนั้นเป็นที่ฉันและสรง เป็นที่สบายกาย

..ขณะอยู่ที่นั้น..วันไหนฝนไม่ตก ..ได้ไปนั่งสมาธิบนลานหินบ้าง หน้าผาบ้าง ใต้ร่มไม้สนบ้าง นึก ๆ ไปว่า

“เราไม่อยากกลับเมืองมนุษย์ อยากอยู่ตามป่าตามดงอย่างนี้สบายดี”

ได้อธิษฐานจิตว่า

“..ขอให้ข้าพเจ้าสำเร็จในทางอิทธิฤทธิ์

หรือมิฉะนั้นขอให้เทพเจ้าชักจูงให้ไปอยู่วิเวกห่างชุมนุมชนสักสามปี”

เมื่ออธิษฐานจิตเช่นนี้ ยังไม่ทันเสร็จ ฝนตกลงมาทุกที จึงต้องกลับเข้าถ้ำ

...เมื่อลงจากเขาแล้ว ธุดงค์ต่อไปยัง***ผานกเค้า*** และรอนแรมตามป่าเขานานวันนานคืน ผ่านบ้านกระทุ่ม หาที่พักลำบาก มีลมพายุฝนตกกระหน่ำราวกับฟ้ารั่ว ต่างคนก็ต่างหาที่หลบฝน ลมพัดกรรโชกแรง หลังคากระต๊อบเปิดเปิงปลิวว่อนไปกับแรงลม.. ปลิวไปไกลถึงกลางทุ่ง

ทัศนียภาพบนภูกระดึง

ในที่สุดได้วิ่งไปพักใต้กอเบญจมาศ หมอบอยู่อย่างนั้น ทั้งหนาวทั้งสั่น หนึ่งชั่วโมงผ่านไป ลมค่อย ๆ เงียบสงบ ฝนค่อย ๆ จางหาย หยุดตก ผ้าผ่อนเปียกปอน ได้เดินทางต่อไปพบกระต๊อบน้อย ๆ หลังหนึ่ง จึงก่อไฟขึ้นแล้วนอนอยู่ในกระต๊อบนั้น

ตอนกลางคืนฝนตกลงมาอีก รุ่งขึ้นก็ออกเดินมาทางอำเภอชุมแพ ส่วนเด็กที่ติดตามเดินไม่ไหว ได้ส่งขึ้นรถไปคอยอยู่ชุมแพ เราจึงเดินทางเท้ากับพระจูม เวลาห้าโมงเย็น จึงถึงอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้วยความทุลักทุเล

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)

๔๓

จัดการเรื่องงานพระศพ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)

ในขณะที่ท่านพ่อลีธุดงค์ฝ่าป่าดงทะลุถึงอำเภอชุมแพ ได้ทราบข่าวจากชาวบ้านถึงประกาศทางสถานีวิทยุเรื่องการจัดงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) ท่านจึงขึ้นรถไฟขบวนรถเร็วจากขอนแก่น เพื่อกลับวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

ขณะนั้นคณะสงฆ์และคณะกรรมการ กำลังปรึกษาหารือเรื่องงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จฯ มีพระธรรมปิฎกและพระธรรมดิลก ซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ นั่งอยู่ในที่ประชุมด้วย แต่ท่านทั้งสองไม่ได้พูดอะไรเลย มีเพียงหมอฝน แสงสิงห์แก้ว เป็นผู้พูด ท่านพ่อยืนฟังอยู่ข้างนอก

สาระในที่ประชุมนั้น เขาวางนโยบายหาเงินจากงานศพสมเด็จ ฯ ไปสร้างโรงพยาบาลโรคจิตให้หมอฝน ที่จังหวัดอุบลราชธานี ในนามสมเด็จฯ

เมื่อท่านได้โอกาสเข้าไปร่วมประชุม ท่านขอโทษที่ประชุมแล้วกล่าวขึ้นว่า

“เรื่องที่ท่านทั้งหลายสนทนาปรึกษานี้ ผมไม่ได้ยินว่าได้ปรารภเพื่อทำงานพระราชทานเพลิงศพ เพื่อถวายให้สมพระเกียรติเจ้าประคุณสมเด็จฯ เลย พูดถึงแต่เรื่องอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องย่อย ผมเสียใจ”

ท่านเจ้าคุณธรรมดิลก ท่านเจ้าคุณญาณฯ นั่งนิ่งกันหมด คนที่อยู่ในที่ประชุมต่างถามขึ้นว่า “แล้วท่านอาจารย์ลี... จะให้พวกเราทำอย่างไร?” ท่านจึงได้ตอบเขาไปว่า “เรื่องหาเงินสร้างโรงพยาบาลนั้น ฉันก็ไม่ได้รังเกียจ ขอเอาไว้พูดทีหลังได้ไหม? เพราะ

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ในอิริยาบถสบาย

ศพสมเด็จฯ ยังเหม็นอยู่ควรทำเสียก่อน ควรคิดอ่านเรื่องนี้ให้ดีเสียก่อนจะสมควรกว่า”

เมื่อท่านพ่อลีพูดจบแล้ว **คุณนายตุ่น โกศัลยวิทย์** ยกมือเห็นด้วยอยู่ข้างหลัง

ในที่สุดที่ประชุมบันทึกการประชุมไว้รวม ๓ ข้อดังนี้

๑. เงินจะได้มาโดยวิธีใด ขอให้รวบรวมจัดงานพระศพเจ้าประคุณสมเด็จฯ ให้ดีเสียก่อน

๒. ถ้ามีเงินเหลือ ให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณามอบหมายเงินก้อนนี้ไปสร้างโรงพยาบาลต่อไป

๓. ไม่ต้องให้เลยก็ได้ ถ้างานพระศพเจ้าประคุณไม่เรียบร้อยดี หรือมีสิ่งอื่นที่สำคัญกว่า

รุ่งเช้าท่านเจ้าคุณธรรมปิฎก ได้เรียกท่านพ่อลีเข้าไปในห้องและกล่าวว่า “ผมจะบอกอาจารย์เกี่ยวกับเรื่องสมเด็จฯ เพราะผมปิดเป็นความลับ” ท่านเจ้าคุณพูดต่อไปว่า

๑. สมเด็จฯ สั่งให้ผมเป็นผู้จัดการฌาปนกิจศพท่าน เมื่อท่านมรณภาพไปแล้ว

๒. ท่านมอบหมายเครื่องบริขารให้เป็นสิทธิของผม

๓. ให้ช่วยปกครองดูแลพระเณรคณะวัดบรมฯ

ต่อมาได้เปิดเผยเรื่องคำสั่งของท่านสมเด็จฯ ในที่ประชุมคณะสงฆ์จึงได้มอบกิจการถวายท่านเจ้าคุณธรรมปิฎก หลังจากประชุมเสร็จท่านพ่อลี จึงกล่าวขึ้นว่า

“ขอโทษพระเดชพระคุณฯ เมื่อวานผมหมั่นไส้ ทนไม่ไหว ถ้าผมได้พูดไปไม่ดีไม่ถูก เป็นการเสียหาย ผมจะขอลาออกหนีจากวัด ไม่ขอเกี่ยวข้องในงานศพครั้งนี้”

ท่านเจ้าคุณธรรมปิฎกจึงได้อ้อนวอนไม่ให้ไป แล้วพูดว่า “ที่ท่านอาจารย์พูดนั้นไม่ผิด” จึงเป็นอันได้ร่วมมือร่วมใจกันทำงานครั้งนี้ไปจนสำเร็จ

เมื่อจัดงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) เรียบร้อยแล้ว ท่านพ่อลีจึงได้ออกไปจำพรรษาที่สำนักสงฆ์นาแม่ขาว (วัดอโศการาม) จังหวัดสมุทรปราการ ตามความปรารถนาที่จะจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

๔๔

พรรษาที่ ๓๐-๓๔ (๒๔๙๙-๒๕๐๔)
กว่าจะมาเป็นวัดอโศการาม

ก่อนเข้าเรื่องราวของวัดอโศการาม ผู้เขียนขอกล่าวถึงอุปนิสัยโดยสังเขปของพระกรรมฐานดังนี้

...โดยปกติแล้วพระกรรมฐานท่านไม่ชอบคลุกคลีตีโมงกับประชาชน ญาติโยม ชอบอยู่เดียวดาย เปลี่ยวกายเปลี่ยวจิต หันหลังให้บ้านเรือน มุ่งหน้าตรงไปสู่แดนแห่งเขตป่าเขาลำเนาไพร หาความสงบวิเวกเพื่อบำเพ็ญสมณธรรม

ครั้นมาถึงสมัยท่านเจ้าคุณพระญาณวิศิษฏ์ (พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม) ท่านเริ่มนำธรรมของพระกรรมฐาน เข้ามาอบรมในเมืองหลวงบ้างบางกาลบางเวลา ที่วัดบรมนิวาส

ท่านชอบป่าเพราะว่าพระบรมศาสดาเองทรงประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพานในป่า ป่าให้ความสงบ ร่มเย็น ไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่เหมือนคลุกคลีอยู่กับหมู่ประชาชน การคลุกคลีกับประชาชน มีทั้งเวรทั้งภัยและอันตรายนานัปการ

ท่านจึงพยายามปลีกตัวไปสู่ราวป่า เพื่อภาวนาฆ่ากิเลสกันเป็นส่วนมาก

แม้แต่**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ผู้เป็นพระอาจารย์ใหญ่เป็น **"บิดาแห่งพระป่ายุคปัจจุบัน"** ท่านก็หลีกเร้นอยู่แต่ในป่า นิยมการอยู่ป่าเป็นวัตร

ถ้าท่านจะเข้ามาในบ้านในเมืองก็ด้วยเหตุจำเป็นเท่านั้น

แต่**ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** ท่านเป็นอาจารย์กรรมฐาน ที่มีแนวคิดบวกลบแตกต่างจากพระกรรมฐานรูปอื่น

ท่านให้ทัศนะว่า ***พระพุทธเจ้าสำเร็จธรรมอยู่ในป่า แต่เวลาสอนธรรม ก็มาสอนพระเจ้าพิมพิสาร ในใจกลางเมืองราชคฤห์ เมื่อพระองค์สอนผู้นำประเทศได้แล้ว ผู้น้อยก็เป็นอันสอนง่าย ไม่ต้องเสียเวลานาน***

ความจริงแล้วท่านพ่อลี ท่านก็ไม่ประสงค์จะเข้ามาในเมือง

ท่านว่าอยู่ในเมืองก็เหมือนนกถูกขังอยู่ในกรง มีปีกก็บินได้อยู่แต่ในที่แคบ ๆ จะสง่างาม และมีความสุขได้อย่างไรกัน

แต่ที่ท่านต้องมาอยู่ในเมือง เป็นเพราะกรรมนำพาให้มีส่วนต้องมาเกี่ยวข้องเท่านั้น

ฉะนั้น **พระกรรมฐานผู้ชำนาญป่า มีธุดงค์ธรรมเป็นอาวุธอย่างท่านพ่อลี จึงต้องออกจากป่า มาแสดงลวดลายลีลาแห่งธรรมอุโฆษ ให้คนในเมืองหลวงตื่นตาตื่นใจ.. ในโอชารสแห่งธรรม**

ไม่เพียงเท่านั้น การสอนธรรมของท่านยังเป็นปาฏิหาริย์ ยังศรัทธามหาชนให้เลื่อมใสเป็นอันมาก

ครั้นเมื่องานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ (๒๕๐๐) หรือกึ่งพุทธกาล ใกล้เข้ามา

ทางรัฐบาลก็ตระเตรียมพิธีการฉลองเป็นการใหญ่ของทางฝ่ายบ้านเมือง

แต่ท่านพ่อท่านไม่คิดที่จะไปร่วมพิธีฉลองกับทางรัฐบาล

ท่านกลับคิดที่จะหาที่ดิน จัดทำการฉลองกึ่งพุทธกาลอย่างยิ่งใหญ่ขึ้นเสียเอง

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๗ มีผู้ถวายที่ดินแก่ท่านหลายแห่ง แต่ท่านไม่เอา เพราะไกลจากพระนคร เช่น ที่จังหวัดอยุธยา แถวบางปะอิน

ส่วนที่ไม่ไกลนัก มีผู้ศรัทธาถวายแถวเขตบางเขนข้างวัดพระศรีมหาธาตุ ก็เกิดขัดข้องกับเจ้าของที่ซึ่งอยู่ด้านหน้า ที่อยู่ใกล้ก็มีอุปสรรค อยู่ไกลก็ไปมาลำบาก

ท่านคิดว่า ***"ตราบใดที่ขุนเขายังมี คงไม่ไร้ไม้ฟืน"***

พอดีขณะนั้น**นายสุเมธ และนางกิมหงษ์ ไกรกาญจน์** ปฏิบัติธรรมอยู่กับท่านที่วัดบรมนิวาส มีความศรัทธาเลื่อมใสต่อท่านเป็นอย่างมาก เมื่อทราบความประสงค์ของท่านแล้ว จึงรีบนำเอาที่ **"นาแม่ขาว ๓๓ ไร่"** ไปกราบถวาย

ท่านก็ผลัดผ่อนไม่ยอมเอา เพราะอยู่ใกล้ทะเล ยังเป็นป่าชายเลน ทั้งเป็นป่ารก แล้วยุงก็ชุกชุม แต่ในที่สุดท่านได้พิจารณาด้วยกำลังแห่งญาณ เห็นว่าจักพัฒนาเป็น

รมณียสถาน เป็นประโยชน์ในอนาคตกาลได้ ในที่สุดท่านจึงเมตตารับไว้***เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๗*** เพื่อสร้างเป็นวัด รองรับการจัดงานฉลองวาระกึ่งพุทธกาล

*(**คุณแม่กิมหงษ์** ได้ถือศีลบวชเป็นชีในโอกาสนี้ด้วย กล่าวได้ว่าเป็นกุศลกรรมอันยิ่งใหญ่ที่น่าภาคภูมิใจยิ่งของคุณแม่กิมหงษ์)*

...จากนั้นในปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ ท่านพ่อลีจึงเริ่มตั้งเป็น **"สำนักสงฆ์นาแม่ขาว"** เลขที่ ๑๓๖ หมู่ ๒ กิโลเมตรที่ ๓๑ ถนนสุขุมวิท (สายเก่า) ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง สมุทรปราการ

พระครูใบฎีกาทัศน์ กณฺณวโร

โดยเบื้องต้นท่านมอบหมายให้ **พระครูใบฎีกาทัศน์ กณฺณวโร** ซึ่งเป็นพระลูกศิษย์ของท่านเป็นผู้ดูแลแทน มีพระภิกษุอีก ๕ รูป อยู่ร่วมสำนักในยุคแรกเริ่ม

กุฏิที่พักสงฆ์และแม่ชีจะอยู่ในเขตพื้นที่ติดต่อกับป่าโกงกางอันเป็น **"ป่าชายเลน"** **นายกวี เหรียนระวี และนางละเมียด** ได้ถวายที่เพิ่มอีกรวมเป็นเนื้อที่ ๘๘ ไร่ ๒ งาน ๗๔ ตารางวา **รวมเนื้อที่ทั้งหมด ๑๕๕ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา**

ทิศเหนือ : มีถนนออกไปสู่ถนนสุขุมวิท
ทิศใต้ : จรดชายทะเล ซึ่งมีบริเวณพื้นที่เป็นป่าชายเลน
ทิศตะวันออก : จรดบริเวณสถานพักฟื้นคนชราสวางคนิวาส
ทิศตะวันตก : จรดบริเวณเขตโรงงานต่าง ๆ

ปริยัติเรียนรู้คัมภีร์
ปฏิบัติดีขัดเกลากิเลส
ปฏิเวธรู้แจ้งพ้นทุกข์

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร

(ภาพถ่ายทางอากาศ ป่าชายเลนวัดอโศการาม)

ป่าชายเลนวัดอโศการาม

***"ป่าชายเลน"** หมายถึงป่าที่ขึ้นอยู่ระหว่างเขตน้ำขึ้นสูงสุดกับระดับน้ำทะเล เป็นที่ที่มีน้ำทะเลท่วมถึง หรือได้รับอิทธิพลของน้ำทะเล ดินบริเวณป่าชายเลนเป็นดินเลนสีดำ หรือดินปนทราย พืชที่ขึ้นในป่าชายเลนเป็นพืชที่มีระบบรากซับซ้อน บางชนิดเป็นรากหายใจ เช่น รากแสม บางชนิดเป็นรากค้ำจุน เช่น รากโกงกาง ราก ของพืชป่าชายเลนจะช่วยทำให้ตะกอนดินต่าง ๆ ตกทับถมกัน เป็นการเพิ่มเนื้อที่ชายหาดและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน

สัตว์ที่พบในป่าชายเลนมีหลายชนิดและมีจำนวนมาก เพราะลักษณะป่าชายเลนเหมาะสำหรับเป็นที่อาศัยของสัตว์ ทั้งด้านสภาพพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ของอาหาร เป็นแหล่งขยายพันธุ์และอนุบาลตัวอ่อน สัตว์ที่พบในป่าชายเลน ได้แก่ **นกต่าง ๆ ลิง ปลาตีน ปลากระบอก ปลากระพง ปูต่าง ๆ หอยแมลงภู่ หอยนางรม กุ้ง** ฯลฯ

เราไม่ใช่หมอยา
เราไม่ใช่หมอดู
เราไม่ใช่หมอหวย
เราเป็นหมอรักษากิเลส

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร

ที่มาของคำว่า “นาแม่ขาว”

คำว่า **“นาแม่ขาว”** ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดอโศการามในปัจจุบันที่แห่งนี้เดิมเป็นที่ดินของ**คุณยายขาว** และ**คุณตาจือฮุ้น ตั้งทองทวี**

ในราว พ.ศ. ๒๔๖๐ ท่านได้รวบรวมซื้อที่ดินรวมเป็นแปลงใหญ่ไว้ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในนาม ***“นาแม่ขาว” ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*** (คำว่านาแม่ขาวมาจากชื่อของคุณยายขาว ซึ่งเป็นเจ้าของที่นา)

เมื่อ ๑๐๐ กว่าปีก่อน ถนนที่ทุกวันนี้เรียกว่าถนนสุขุมวิท จากตัวเมืองสมุทรปราการ บางปู และไปทางจังหวัดชลบุรีนั้น เดิมเป็นคันดินชลประทานที่กั้นดินฝั่งที่เป็นน้ำเค็ม

ด้านขวา คือที่ดินที่ติดทะเลปากอ่าวแม่น้ำเจ้าพระยา และฝั่งน้ำจืดด้านซ้าย ซึ่งมีคลองน้ำจืดเลียบถนนจนถึงทุกวันนี้

คุณกิมหงษ์–คุณสุเมธ ไกรกาญจน์

ภาพนาแม่ขาวในอดีต

ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณวัดอโศการาม เดิมเรียกว่านาแม่ขาว
บริเวณป่าเขียวทึบเป็นเขตสังฆาวาส ด้านมุมขวาล่างเป็นเขตอุบาสิกา

ห่างจากตัวเมืองสมุทรปราการ ไปทางบางปู ๕ กิโลเมตร

การเดินทางในสมัยนั้นใช้ทางเรือจากสมุทรปราการเท่านั้น หรือไม่ก็ไปตามคันดินชลประทาน

เมื่อกาลเวลาผ่านไป ***"นาแม่ขาว"*** ก็ค่อย ๆ พัฒนาขึ้น มีการทำถนน และสะพานจากถนนสุขุมวิทไปสู่ชายทะเล เป็นระยะทางกว่า ๑ กิโลเมตร สองสาย มีการปลูกต้นสนรอบบริเวณพื้นที่ มีการขุดคลอง ๓ คลอง จากชายทะเลไปสู่คลองชลประทานที่ติดถนนสุขุมวิท และทำประตูน้ำเพื่อควบคุมการไหลเข้าออกของน้ำทะเล และเพื่อการจับปลา ส่วนที่ดินฝั่งน้ำจืด ก็มีการเพาะกล้าและทำนา ได้ทำการสร้างยุ้งข้าว เพื่อเก็บเกี่ยวข้าวที่ปลูกได้เอง และได้สร้างเป็นที่อยู่อาศัยและที่พักตากอากาศ

นายจือฮุ้นและนางขาวได้เสียชีวิตระหว่างสงคราม

หลังสงคราม สภาพสังคมและเศรษฐกิจได้เปลี่ยนไป ทายาทของนายจือฮุ้นและนางขาว คือ**คุณแม่กิมหงษ์ ไกรกาญจน์ และนายสวัสดิ์ ตั้งทองทวี** จึงค่อย ๆ เลิกกิจการในการทำนา ทำไร่ และการจับปลา

คุณแม่กิมหงษ์มีความสนใจในพุทธศาสนา และได้ศึกษาธรรมโดยเป็นลูกศิษย์ของท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้ติดตามท่านพ่อลี และศึกษาธรรมอยู่หลายปี จนกระทั่งได้ถวายที่ดินในที่สุด

ประกาศจัดงาน ๒๕ พุทธศตวรรษ

ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๙๙ ท่านพ่อลีมาทำพิธีวันวิสาขบูชา ที่วัดอโศการาม คืนนั้นท่านถือธุดงค์ข้อเนสัชชิ (ไม่นอน) อย่างอุกฤษ และได้แสดงธรรมะตลอดสว่าง

การแสดงธรรมในครั้งนั้น เป็นสำนวนภาษาที่ฟังเข้าใจง่ายเป็นที่อัศจรรย์ยังความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่ชาวจังหวัดสมุทรปราการ และผู้ที่มาร่วมปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง

ขอนำใจความแห่งธรรมที่ท่านแสดงโดยสังเขปมาลงดังนี้

“สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับ **“พ่อของเรา”**

พระธรรมของพระองค์ก็เปรียบเหมือน **“แม่ของเรา”** เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดความรู้แก่พวกเราในทางพระพุทธศาสนา

ขณะนี้พ่อของเราได้ตายไปแล้ว เหลือแต่แม่ของเรายังดำรงอยู่

ท่านเป็นผู้ปกปักรักษาคุ้มครองเราทั้งหลาย ให้ได้รับความสุขร่มเย็นเป็นอิสรภาพสืบมาจนเท่าทุกวันนี้

จึงนับว่า **“ท่านได้เป็นผู้มีบุญคุณแก่พวกเราเป็นอย่างยิ่ง”** ซึ่งเราจะต้องตอบแทนพระคุณของท่านให้สมกับความเป็นลูกด้วย

ตามธรรมดาคนเรานั้น ถ้าบิดามารดาตาย เขาก็จะต้องพากันเศร้าโศกมีการร้องไห้คร่ำครวญและแต่งกายโดยเสื้อผ้าสีดำเป็นต้น เพื่อเป็นการไว้ทุกข์ให้แก่ท่าน

แต่สำหรับ **“วันวิสาขบูชา”** ซึ่งเป็นวันที่ **“พ่อของเรา”** คือ **“พระพุทธเจ้า”** ได้ **“ดับขันธ์ปรินิพพาน”** นี้

พวกเราก็พากันมาแสดงความไว้ทุกข์ให้กับท่านเหมือนกัน

แต่เป็นการไว้ทุกข์คนละอย่าง

การไว้ทุกข์อย่างที่พวกเราได้กระทำกันนี้ก็คือ ปากของเราแทนที่จะร้องไห้ เราก็พากันมานั่งสวดมนต์ภาวนา กล่าวรำพรรณถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์

ร่างกายของเราแทนที่จะตกแต่งประดับประดาด้วยเครื่องหอมและเพชรนิลจินดาสวย ๆ งาม ๆ เราก็ไม่แต่ง ที่นอนเบาะฟูกอันอ่อนนุ่ม ซึ่งเราเคยชอบนอนด้วยความเป็นสุข เราก็ไม่นอน อาหารที่เราเคยกินได้ตามใจชอบวันละ ๓ เวลา ๔ เวลา เราก็กินให้น้อยลงเหลือเพียง ๒ เวลา หรือเวลาเดียว

เราต้องเสียสละความสุขต่าง ๆ อันเคยชินกับนิสัยของเราเหล่านี้ จึงจะเรียกว่า ***"เป็นการไว้ทุกข์ถวายแด่พระพุทธเจ้าคือพ่อของเราจริง ๆ"***

นอกจากนี้เราก็มีดอกไม้ธูปเทียนและวัตถุสิ่งของต่าง ๆ นำมาเคารพสักการะในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อีก ซึ่งเราเรียกกันว่า **"อามิสบูชา"** อย่างนี้เป็นการปฏิบัติทางกาย วาจา ภายนอกได้แก่ ทานและศีล เป็นต้น แต่ก็ยัง **"ไม่จัดว่าเป็นการบูชาอย่างดีเลิศ"**

การบูชาอีกชนิดหนึ่งคือ **"ปฏิบัติบูชา"** เป็นการบูชาที่ดีเลิศซึ่งพระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญเป็นอย่างยิ่งเรียกว่า **"ภาวนา"** ได้แก่ การปฏิบัติจิตใจของตน ให้ตั้งอยู่ในความดีภายใน โดยไม่ต้องเกี่ยวด้วยวัตถุสิ่งของภายนอกเลย นี่แหละเป็นจุดสำคัญยิ่ง...

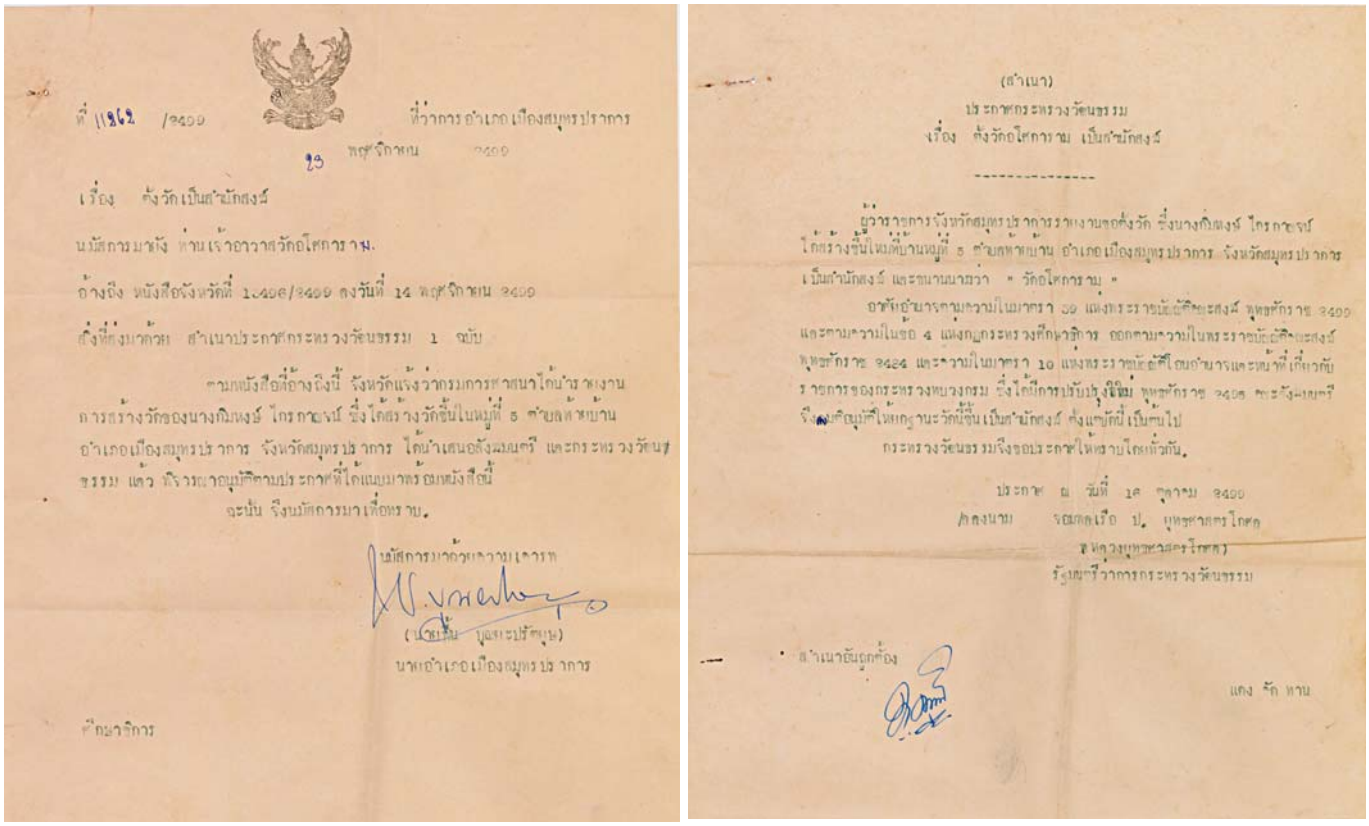
.....สรุปความแล้วก็คือ **"การตัดภพชาติ"** *เป็นการรวมความรู้ให้สั้นเข้า ต้องยกสถานที่ตั้งของจิต ให้ปักแน่นอยู่ภายในร่างกาย โดยไม่ต้องยึดถืออาการกิริยาใด ๆ ภายนอกเลย ปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นไปโดยสภาพธรรม อันมีการเกิดดับและเสื่อมสลายไปตามธรรมดา*

การทำดีก็ไม่ให้จิตวิ่งแล่นออกไปสู่ความดี ต้องให้ผลของความดีแล่นเข้ามาอยู่ในจิต ดึงทุกสิ่งทุกอย่าง ให้มันหลบซ่อนเข้ามาอยู่ภายในดวงจิตของเรา ไม่ปล่อยให้จิตแผ่ซ่านออกไปยินดียินร้ายกับผลของการกระทำและวัตถุภายนอก เหมือนกับผลมะตูม ที่มันเก็บลำต้น กิ่งก้านและดอกใบของมัน รวมไว้คุดอยู่ภายในผลแห่งเดียว

ใจดี กายไม่ดี ปวดเมื่อย ช่างมัน
ข้างนอกไม่ดี ก็ให้ข้างในมันดีไว้
มะพร้าวนั้นเปลือกนอกมันก็กินไม่ได้
แต่เนื้อในและน้ำ มันดี

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๙๗

ที่ ๑๑๔๒ /๒๔๙๐ ที่ว่าการอำเภอเมืองสมุทรปราการ
๒๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
เรื่อง ตั้งวัดเป็นสำนักสงฆ์
นมัสการมายัง ท่านเจ้าอาวาสวัดอโศการาม.
อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ๑๔๑๔/๒๔๙๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาประกาศกระทรวงวัฒนธรรม ๑ ฉบับ
ตามหนังสือที่อ้างถึงนี้ จังหวัดแจ้งว่ากรมการศาสนาได้อนุญาตให้การสร้างวัดของนางกิมหงษ์ ไกรกาญจน์ ซึ่งได้สร้างวัดขึ้นในหมู่ที่ ๕ ตำบลตำหรุ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้นำเสนอสังฆมณฑล และกระทรวงวัฒนธรรม แล้ว ทั้งมหาอนุมัติตามประกาศที่ได้แนบมาพร้อมหนังสือนี้
จะนั้น จึงนมัสการมาเพื่อทราบ.
นมัสการมาด้วยเคารพอย่างยิ่ง
(นายสิน บุณยะปรีชานุ)
นายอำเภอเมืองสมุทรปราการ
ศึกษาธิการ

(สำเนา)
ประกาศกระทรวงวัฒนธรรม
เรื่อง ตั้งวัดอโศการาม เป็นสำนักสงฆ์

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการรายงานขอตั้งวัด ซึ่งนางกิมหงษ์ ไกรกาญจน์ ได้สร้างขึ้นในที่ดินในหมู่ที่ ๕ ตำบลตำหรุ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นสำนักสงฆ์ และขนานนามว่า "วัดอโศการาม"
อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๙๐ และตามความในข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติโอนอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใด ซึ่งได้มีการปรับปรุงใหม่ พุทธศักราช ๒๔๘๕ ระหว่างเมษายน จึงมหาอนุมัติให้ยกฐานะวัดนี้ขึ้นเป็นสำนักสงฆ์ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
กระทรวงวัฒนธรรมจึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน.
ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๙๐
พลตรี ป. พุทธสาสนโกศล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
สำเนาถูกต้อง
แดง รัตนา

เอกสารตั้งวัดอโศการาม

เมื่อตัดเชื้อภายนอก ที่จะมาประสานต่อเชื่อมกับเชื้อภายในของมันแล้ว มันก็จะไม่ขยายกิ่งก้าน ให้แตกออกเป็นต้นมะตูมอีกต่อไป

ผู้ใดกระทำได้ดังกล่าวมาแล้ว ก็จะเป็นการถวายเป็นพุทธบูชาแด่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราอย่างถูกต้อง"

เมื่อท่านพ่อแสดงธรรมจบลง ท่านก็ประกาศอย่างอาจหาญและมุ่งมั่นท่ามกลางสานุศิษย์ว่า

"เราจะจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ในปี ๒๕๐๐ ที่วัดอโศการามนี้อย่างแน่นอน"

การทำงานนั้นท่านดำริไว้ ๒ ประการคือ

๑. ทำพร้อมกับพุทธบริษัทมี ๓ ระดับชั้น คือ ชั้นต่ำ ชั้นกลาง ชั้นสูงสุด

๒. ทำด้วยลำพังตนเองคนเดียว

สร้างศาลาการเปรียญ และตั้งชื่อวัด

เมื่อท่านพ่อลี ดำริเช่นนั้นแล้ว ท่านจึงเริ่มก่อสร้างศาลาการเปรียญหลังใหญ่ทำด้วยไม้ หลังคามุงด้วยใบจาก เพื่อเป็นสถานที่หลบแดดหลบฝนทำวัตรสวดมนต์ อบรมสมาธิภาวนาของพระภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกา และเป็นสถานที่ฉันภัตตาหารของพระภิกษุสามเณร เนื่องในงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ มีขนาดกว้าง ๒๔ เมตร ยาว ๒๕ เมตร เป็นแบบทรงไทยพื้นบ้านภาคกลาง ไม่มีช่อฟ้าใบระกา

ภายในศาลาประดิษฐาน **"หลวงพ่อทรงธรรม"** เป็นพระประธานหล่อด้วยทองเหลืองปิดทอง ปางมารวิชัย พุทธลักษณะแบบสุโขทัย มีขนาดหน้าตักกว้าง ๔ ศอก นายธนบูลย์ กิมานนท์ สร้างถวาย ในราคา ๑๐๐,๕๐๐ บาท *(ต่อมาศาลาหลังนี้มีสภาพทรุดโทรม ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ จึงได้ทำการรื้อถอนสร้างขึ้นใหม่ในสถานที่เดิม)*

ท่านพ่อลีได้ปรารภถึงการตั้งชื่อวัดว่า

"การตั้งชื่อวัดอโศการามนี้ มิใช่คิดขึ้นในคราวที่สร้างวัด

แต่ได้คิดชื่อนี้ขึ้น ตั้งแต่ปีที่จำพรรษาอยู่ในตำบลสารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย เพราะได้นิมิตหลายครั้งหลายหน

ศาลาทรงธรรม ที่ใช้ฉลองงาน ๒๕ พุทธศตวรรษ (กึ่งพุทธกาล)

การพูด การทำ การคิด
เป็นเรื่องเล่น ๆ เป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของเด็ก
ถ้าใจเรายังเป็นเด็กอยู่
ก็ย่อมไม่ได้สมบัติของ ‘พระอริยเจ้า’
วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, ๒ สิงหาคม ๒๔๙๗

และระลึกชาติหนหลังได้เป็นที่ประจักษ์ใจว่า มีความเกี่ยวข้องกับพระเจ้าอโศกมหาราชโดยตรง

ฉะนั้นจึงได้คิดสร้างพระรูปพระเจ้าอโศกมหาราชขึ้นประกอบในนามของวัดเพื่อเป็นเครื่องระลึก และเป็นสวัสดิมงคลสืบต่อไป”

ต่อมาท่านพ่อลี จึงนำเรื่องไปกราบทูล **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (จวน อุฏฺฐายี)** พระองค์กล่าวว่า **“การตั้งชื่อวัดอโศการาม”** โดยเอานามพระเจ้าอโศกฯ ผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตมาตั้ง เห็นว่าน่าจะไม่สำเร็จ”

แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม ท่านพ่อลีก็ทำเรื่องยื่นไปตามระเบียบการคณะสงฆ์ ปรากฏว่าไม่มีท่านสังฆมนตรีรูปใดรูปหนึ่งคัดค้านว่าไม่เหมาะสม

“สำนักสงฆ์นาแม่นาขาว” จึงกลายเป็น **“วัดอโศการาม”** ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ มีพระจำพรรษาร่วมกับท่าน ๑๒ รูป สามเณร ๔ รูป

ออกพรรษาในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้รับแต่งตั้งสมณะศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอกในนามว่า **“พระครูสุทธิธรรมาจารย์”**

ปรารภเรื่องการฉลองกึ่งพุทธกาลเป็น “อจินไตย”

ตอนค่ำวันหนึ่ง หลังจากที่ท่านพ่อลีได้นำพระภิกษุ ๔ รูป ไปสวดมนต์ชยันโตในพิธีปลูกหน่อศรีมหาโพธิ์ ซึ่งเป็นต้นไม้ที่ท่านชื่นชอบและเคารพอย่างลึกซึ้ง เยื้องศาลาไปทางทิศเหนือเสร็จแล้ว ท่านได้ประชุมให้โอวาทแก่สานุศิษย์บนศาลาทรงธรรม (หลังเก่า)

ท่านปรารภถึงสาเหตุที่คิดทำการฉลองสมโภชกึ่งพุทธกาล ว่ามันเป็นเรื่อง **“อจินไตย”** บางอย่างไม่สามารถอธิบายให้สานุศิษย์ทั้งหลายเข้าใจได้

แต่ต้นเหตุนั้นท่านได้ดำริ ครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งไปจำพรรษาอยู่ ณ เมืองพาราณสี ในประเทศอินเดีย คืนนั้นท่านได้ไปนั่งอยู่ที่กำแพงแก้ว เวลาประมาณ ๒๐ น. เศษ ได้วิตกในเรื่องสำคัญของพระพุทธศาสนา ๓ ข้อ คือ

๑. วัตถุ ซึ่งเป็นปูชนียสถานแห่งพระพุทธศาสนา

๒. คำสอน ซึ่งพระสงฆ์ได้สวดประจำในโบสถ์ วิหาร ทุกๆ วัน

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนสมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) วัดมกุฏกษัตริย์

เสด็จมาประชุมเพื่อจัดพิธีสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ปี ๒๕๐๐ มีพระเถรานุเถระ มาร่วมประชุมกว่า ๘๐๐ รูป

๓. ผู้ซึ่งจะปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

ท่านพ่อมีความห่วงใยในความที่จะเสื่อมของศาสนา ๓ ข้อนี้มาก

องค์ท่านเองก็เหน็ดเหนื่อยมาก และเกือบจะท้อในการสอนคน อยากจะหนีไปทำความเพียรองค์เดียวในป่า แต่ก็ยังไม่สามารถละทิ้งงานอันนี้ไปได้

สิ่งสำคัญที่ท่านพ่อปรารภต่อไปอีก ก็คือเรื่องที่จะต้องทำงานใหญ่ คือ

พิธีฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ซึ่งเป็นภาระอันหนักหน่วงอย่างยิ่งขององค์ท่าน ถ้าทำได้เป็นการสำเร็จสมใจ ถึงจะไม่ได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เต็ม เพียง ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ก็ยังพอใช้ได้

ถ้าทำไม่ได้สมใจแล้ว ท่านก็จะต้องทำส่วนองค์ของท่านใหม่อีกครั้ง ณ ประเทศอินเดีย

ท่านให้โอวาทในครั้งนั้นว่า

“งานที่จะทำขึ้นคราวนี้ เป็นธรรมดา ที่จะต้องมีทั้งส่วนดีส่วนเสีย ถ้าสานุศิษย์มีความสามัคคีพร้อมเพรียงช่วยกันด้วยดีทุกคน งานก็จะสำเร็จเป็นไปโดยเรียบร้อย เพราะส่วนที่จะเสียหายนั้น ก็มิได้เกิดมาแต่อื่นไกลดอก เกิดจากสานุศิษย์นี้เอง

ฉะนั้นจึงอย่าทำตัวเป็น **“ลูกฆ่าพ่อ”**

แล้วอีกตอนหนึ่งท่านได้ปรารภว่า

“งานคราวนี้เราเอาหัวเข้าแลกเพื่อหมู่เพื่อน แต่อยากรู้ว่า มีใครบ้าง ที่จะตอบแทนเราได้ ให้สมกับ ‘คอ’ ของเรา”

คำพูดทั้งหมดนี้ หมายความว่า ท่านพ่อต้องแบกภารกิจอันหนัก เพื่อเป็นผู้นำให้พวกเรา ได้สำเร็จในงานบุญอันใหญ่ยิ่งครั้งนี้ และต้องฝ่าอุปสรรคอันตรายนานัปการดุจเอาศีรษะของท่านเข้าไปแลก

ฉะนั้นลูกคนใดมีความเห็นใจ และกระทำความดี ให้สมกับความเสียสละของท่านพ่อบ้าง

อีกตอนหนึ่งท่านได้ปรารภว่า **“ถ้าปฏิบัติให้เป็นที่พอใจ ก็เท่ากับต่ออายุของเราให้ยาวออกไป ถ้าปฏิบัติไม่เป็นที่พอใจ ก็เท่ากับฆ่าเราให้ตายไปจากกัน”**

ถ้อยคำเหล่านี้ พวกเราสานุศิษย์ควรจักต้องสังวรไว้เสมอ และท่านได้ให้คติ

สำคัญไว้ข้อหนึ่ง สำหรับไม่ให้พวกเรามีความประมาทในการงานทุกอย่าง ที่จะช่วยกันดำเนินงานต่อไป เพราะงานนี้อาจมีภัยอันใดอันหนึ่งมาแทรกแซงก็ได้ โดยเราไม่มีสติรู้ตัวทัน

ฉะนั้นท่านจึงย้ำในตอนสุดท้ายว่า เราจะทำงานอันนี้เพื่อ

๑. ช่วยหมู่คณะ

๒. เพื่อเกียรติพระศาสนา และ

๓. เพื่อรักษาข้อปฏิบัติของพุทธบริษัทให้ไปสู่จุดหมายคือ พระนิพพาน

เตรียมงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

ในเดือนธันวาคม ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ ท่านได้ให้ไวยาวัจกรได้ตรวจดูมูลค่าปัจจัยของท่าน มีอยู่เพียง ๒๐๐ บาทเศษ

แต่ท่านก็ได้สั่งลงมือเตรียมการก่อสร้าง ปลูกปะรำ ทำฉัตร พอเริ่มลงมือก็ปรากฏว่า **“มีผู้นำเงินมาถวายให้เรื่อย ๆ”**

ต้นปี ๒๕๐๐ ท่านได้สร้างโรงครัว ขนาดกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๓๐ เมตร เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว สิ้นค่าก่อสร้างประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท สร้างที่พักสำหรับอาคันตุกะอุบาสกอุบาสิกา สร้างห้องน้ำ ห้องสุขา พร้อมบริบูรณ์ ในแต่ละวันโรงครัวจะจัดเตรียมภัตตาหารสำหรับพระภิกษุสามเณร

เนื่องจากในขณะนั้นวัดอโศการามเป็นวัดสร้างใหม่ มีบ้านของพุทธศาสนิกชนในละแวกใกล้เคียงไม่มากนัก อย่างไรก็ตามผู้มีจิตศรัทธาได้นำข้าวสารอาหาร ผลไม้มาถวายไม่ได้ขาด

การทำงานครั้งนี้ท่านได้วางแผนงานและมีวัตถุประสงค์ของงานมี ๔ ประการ คือ

๑. สร้างพระผงใบโพธิ์ ซึ่งได้ไปจำลองแบบมาจากเมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย มวลสารนำมาจากพระเครื่องที่แตกหักตามกรุต่าง ๆ และเพื่อนฝูงกับลูกศิษย์ได้ส่งจากจังหวัดต่าง ๆ มาถวายบ้าง น้ำมนต์เก่า ๆ ซึ่งบรรดานักปราชญ์ได้ทำไว้ในสมัยโบราณ ผสมผงเกสรและผงอักขระ รวบรวมพิมพ์ขึ้น ๒ ชนิด คือ ๑. พระผงไม่ได้เผาไฟ ๒. พระผงเผาไฟ รวมจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๑ ล้าน ๑ แสนองค์

เหรียญโพธิจักรปางสมาธิ เนื้อทองคำ

ด้านหลังเหรียญโพธิจักรปางสมาธิ เนื้อทองคำ

เหรียญโพธิจักรปางสมาธิ เนื้อเงินหลังแบบกระหลั่ยทอง

เหรียญโพธิจักรปางสมาธิ พิมพ์เล็ก เนื้อเงิน

เหรียญโพธิจักรปางสมาธิ เนื้อดีบุก

เหรียญกลมธรรมจักร เนื้อเงิน

พระพิมพ์โพธิจักรปางสมาธิ เนื้อดิน

พระพิมพ์โพธิจักรปางสมาธิ เนื้อผงใบลาน

ส่วนหนึ่งของเหรียญและพระผงรุ่นต่าง ๆ ปี ๒๕๐๐ วัดอโศการาม ปัจจุบันเป็นวัตถุมงคลที่หายากยิ่งนัก

ท่านพ่อลีเล่าว่า... วันหนึ่งเกิดนิมิตแปลกประหลาด ขณะที่ท่านกำลังนั่งพิมพ์พระผงอยู่ มีพระบรมธาตุองค์หนึ่งได้เสด็จปาฏิหาริย์มาอยู่บนเตียงนอน มีลักษณะคล้ายรูปพระใบโพธิ์ที่กำลังพิมพ์อยู่แต่พระใบโพธิ์ที่พิมพ์อยู่เป็นแบบพระแสดงธรรมจักรฯ คือ ยกพระหัตถ์ ๒ ข้างเป็นแบบแสดงปฐมเทศนา จึงได้ตั้งชื่อพระพิมพ์นี้ว่า **"พระโพธิจักร"** เพื่อแจกจ่ายแก่พุทธบริษัททั้งหลาย เหลือจากนั้นแล้วบรรจุในรากฐานพระเจดีย์ต่อไป

สร้างพระทองเหลืองอีก ๔ ปาง คือ ตรัสรู้หนึ่ง แสดงธรรมจักรหนึ่ง นิพพานไสยาสน์หนึ่ง พระประธานนั่งสมาธิเพื่อไว้ในโบสถ์หนึ่ง

สร้างพระเงิน พระนาก พระทองคำ ขนาดเล็ก ๑ นิ้ว พระทองคำหนักหนึ่งบาท สร้างได้ราว ๔ องค์ ส่วนพระเงิน และพระนาก จะสร้างชนิดละ ๕๐๐ องค์ ซึ่งจะบรรจุในองค์พระเจดีย์เพื่อประโยชน์ของกุลบุตรกุลธิดาทั้งหลายในภายภาคหน้า

๒. สร้างพระไตรปิฎก ๓ ปิฎก คือ ๑. พระสูตร ๒. พระวินัย ๓. พระปรมัตถ์ รวมเป็น ๘๔,๐๐๐ (แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์) ที่แปลเป็นภาษาไทย

๓. อุปสมบทพระภิกษุ ๘๐ รูป บรรพชาสามเณร ๘๐ รูป บวชนุ่งขาว ถือศีล ๘ (อุบาสกชาย) ๘๐ คน อุบาสิกา (หญิง) ๘๐ คน ถ้ามีจำนวนเกินไปจากที่กำหนดไว้ก็ยิ่งดี การบวชมีกำหนด ๗ วัน เป็นอย่างต่ำ

เริ่มทำพิธีอุปสมบทตั้งแต่ วันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๐๐ จนถึงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๐๐ เมื่อผู้ใดมีความประสงค์จะบวชโดยประการใด ๆ ให้แจ้งรายละเอียด ชื่อ นามสกุล ตำบล บ้าน อำเภอ จังหวัด อายุ วัน เดือน ปีเกิด

ผู้ใดมีบริขาร ๘ มาพร้อม หรือผู้ใดไม่มีขอให้แจ้งไปให้ทราบก่อน ถ้าใครไม่มีทางคณะกรรมการจะได้กำหนดไว้ บวชอุบาสก อุบาสิกาคนละ ๑๐๐ บาท สามเณร ๑๕๐ บาท ภิกษุ ๓๐๐ บาท สำหรับซื้อบริขารในการบวช

ทางวัดยินดีรับสมัครทุกประเภท สมัครได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๐ ปีระกา

๔. เมื่องานนี้สำเร็จลง มีวัตถุประสงค์อีกอย่างหนึ่งคือจะสร้างพระเจดีย์ไว้เป็นที่ระลึกเนื่องในวันสำคัญนี้

เพื่อไว้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ๑

เพื่อบรรจุพระพุทธรูป ๑

เพื่อบรรจุพระธรรม ๑

มีการสร้างพระพุทธรูป ๖ องค์ คือ

๑. หลวงพ่อศรีสมุทร (ประจำไว้ในอุโบสถ)

๒. หลวงพ่อพุทธจักร

๓. หลวงพ่อธรรมจักร

๔. หลวงพ่อสังฆจักร

๕. หลวงพ่อพุทธไสยาสน์

๖. หลวงพ่อทรงธรรม (ประจำไว้ในศาลาการเปรียญ)

และได้จัดสร้างกุฏิขึ้นอีกหลังหนึ่ง เป็นอาคารสองชั้น ชั้นล่างเป็นตึก ชั้นบนเป็นไม้

พิธีฉลองสมโภชบำเพ็ญกุศลในงาน มี ๗ ประการ คือ

๑. นิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ๗ วัน ๆ ละ ๒๐ รูป

๒. สวดพุทธาภิเษกวันละ ๘ รูป นั่งปรก ๗ วัน ๆ ละ ๘ รูป

๓. เทศน์สังคายนา ๕ กัณฑ์ วันละ ๑ กัณฑ์ สวดแจงกัณฑ์ละ ๔๐ รูป เพื่อเป็นการบำเพ็ญกุศล อุทิศส่วนบุญให้ญาติของพุทธบริษัท ที่ล่วงลับไปแล้ว

๔. ถวายอาหารบิณฑบาตแก่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ที่นิมนต์มา ๗ วัน ๆ ละ ๕๐๐ รูป ต่อจากนั้นอีก ๗ วันมีการบำเพ็ญกุศลเลี้ยงพระวันละ ๓๐๐ รูป

๕. ในระหว่าง ๗ วันต้นนี้ มีการเวียนเทียนสมโภชทุกวัน

๖. ในวันวิสาขบูชา วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ทำพิธีบรรจุวัตถุต่าง ๆ ในรากฐานพระเจดีย์

๗. มีการบำเพ็ญกุศลในลัทธิทางจีน คือ สวดกงเต๊ก ๓ วัน และมีเทศน์ตามลัทธินิยมนั้นอีก (วิธีการบำเพ็ญกุศลนอกจากนี้ยังมีอีก)

มหกรรมแห่งงานบุญ

ดร.หยุด แสงอุทัย ซึ่งเป็นศิษย์คนหนึ่งของท่านพ่อลี เป็นกังวลว่า การทำงานครั้งนี้จะไม่สำเร็จ จึงได้ไปขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล

ผู้แทนรัฐบาลโดย พลโทหลวงสวัสดิ์ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ได้พูดว่า ***"ถ้าต้องการเงิน จะช่วยจัดการให้"***

เรื่องนี้คุณหญิงวาด เลขวนิชธรรมวิทักษ์ ได้นำมากราบเรียนท่านพ่อ

ท่านตอบไปว่า ***"เราไม่ต้องการ"***

เมื่อคณะศิษย์ได้เห็นโครงการจัดงานแล้วต่างคนต่างส่ายหัวไปมา แล้วพากันพูดว่า ***"ท่านพ่อจะทำอย่างไร กิจการงานใหญ่โตอย่างนี้ จะไปหาเงินทองที่ไหน"***

สำหรับองค์ท่านเองคิดว่า ***"เราทำบุญ คนใจบุญต้องมาช่วย ไม่ต้องออกฎีกา"***

หลังจากนั้นมีผู้นำปัจจัยมาถวายจำนวน ๒ แสนบาทเศษ ซึ่งนับว่าเป็นเงินจำนวนมากจริง ๆ ในสมัยนั้น

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี)

งานฉลองกึ่งพุทธกาลอันยิ่งใหญ่

เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๐ ท่านพ่อลีได้สั่งการจัดเตรียมงานเป็นการใหญ่ ประชาชนพระเณรต่างหลั่งไหลมาจากทั่วทุกสารทิศเพื่อเข้า มาร่วมประชุม *“งานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษกับท่านพ่อลี ที่วัดอโศการาม”*

ทางฝ่ายปกครองนำโดยสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (จวน อุฏฺฐายี) พระพรหมมุนี พระธรรมปิฎก พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ทางฝ่ายกรรมฐานศิษย์สายท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต นำโดยพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม กองทัพธรรมแห่งวัดป่าสาลวัน พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรงฺสี พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์ตื้อ อจลธมฺโม เป็นต้น ต่างทยอยกันมาปักกลดที่วัดอโศการาม

แพรพรรณกาสาวพัสตร์เหลืองอร่าม ดั่งเมืองฟ้าแดนสวรรค์อันสงบ พระอริยสงฆ์ที่น่าเคารพ พระอรหันต์ที่เป็นประดุจเพชรน้ำหนึ่ง ได้ปรากฏกายรวมอยู่ในที่อันเป็นมหามงคลแห่งเดียวในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ คือ วัดอโศการาม เป็นที่น่าอัศจรรย์!

เสียงพระธรรมเทศนาเจื้อยแจ้วจากพระป่าดังขึ้นเป็นระยะ ๆ กล่อมเกลาจิตใจดับไฟกิเลสผู้ที่จรมารับฟังไม่ขาดสาย พระธรรมเทศนาในครั้งนั้น มีทั้งรสเด็ดเผ็ดมันและกลมกล่อม สลับกับเสียงสวดมนต์สมโภชพระบรมธาตุดังกึกก้อง

โดยเฉพาะเสียงธรรมเทศนาของท่านพ่อลี สามารถเอาชนะเสียงหมอลำ ลิเก มโหรีที่เอิกเกริกอยู่ด้านนอกวัด จนคณะแสดงเหล่านั้นต้องหยุดการแสดง เพราะไม่มีคนดู

ในบริเวณวัดอโศการาม บางท่านเดินจงกรม บางท่านนั่งสมาธิ บางท่านสนทนาธรรม บางท่านกุลีกุจอกับการต้อนรับครูบาอาจารย์ บางท่านจัดตั้งโรงทานแจกจ่ายเสียงโฆษก ประกาศหาคนที่พลัดหลงกันเป็นระยะ ๆ

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐

ในการบวชครั้งนั้นยังไม่มีพระอุโบสถ จึงบวชในเรือที่เรียกว่า ลิมน้ำ

จลอง ๒๕ มุทรศิการาม

ภาพเหตุการณ์งานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ (กึ่งพุทธกาล ที่วัดอโศการาม) นำโดยท่านพ่อลี ธมฺมธโร

พระอาจารย์จันทร์ เขมปตฺโต พระอาจารย์ชอบ ฐานสโม พระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ พระอาจารย์สาม อกิญฺจโน พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน พระอาจารย์เจี๊ยะ จุนฺโท พระอาจารย์เฟื่อง โชติโก พระอาจารย์ถวิล จิณฺณธมฺโม พระอาจารย์วัน อุตฺตโม พระอาจารย์จวน กุลฺเชฏฺโฐ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร พระอาจารย์พุธ ฐานิโย พระอาจารย์บุญทัน จิตปญฺโญ พระอาจารย์มหาปิ่น ชลิโต พระอาจารย์หลวง กตปุญฺโญ พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม พระอาจารย์แว่น ธนปาโล พระอาจารย์ผั่น ปาเรสโก พระอาจารย์วิริยังค์ สิรินฺธโร พระอาจารย์บุญฤทธิ์ ปณฺฑิโต ฯลฯ และกลุ่มพระหนุ่มสมัยนั้นอีกมากมายที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อได้หมดมาช่วยงานท่านพ่อลีในครั้งนั้น

ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นได้ด้วยพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ และเทวตานุภาพ น่าอัศจรรย์จริง ๆ สิ่งที่ไม่เคยเกิดเคยมี ก็เกิดมีขึ้นได้ด้วยบุญบารมีของท่านพ่อลี ธมฺมธโร ข่าวการฉลองฯ จากปากต่อปาก จากหมู่บ้านสู่ตำบล อำเภอ จังหวัด แพร่สะพัดไปทั่วประเทศ ปรากฏว่างานที่รัฐบาลจัดฉลองในครั้งนั้น มิอาจเทียบเท่างานที่ท่านพ่อลีจัดที่วัดอโศการามได้เลย นับว่าเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่แปลกประหลาดและน่าอัศจรรย์ของผู้คนในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก

กลิ่นธูปควันเทียนและดอกไม้สำหรับมาสักการะบูชาแทบจะหาไม่มี ต้องสั่งจองกันล่วงหน้า ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นราวปาฏิหาริย์ เหมือนเทพเนรมิตไว้ สิ่งใดขาดเหลือไม่มีการขอเรี่ยไร ไม่มีการออกฎีกาบอกบุญ... ไม่นานเดี๋ยวมีคนมาให้เอง

ท่านพ่อลีเพียงเขียนใส่กระดาษพันให้กลม ๆ แล้วท่านก็เอาไปห้อยไว้ที่ข้างฝา ผนังศาลาบ้าง ตามต้นเสาบ้าง ต่างคนก็ต่างมาแย่งกันสอยต้นบุญ ที่เขียนบอกสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในงาน ข้าวสาร สังกะสี น้ำปลา พริก ผ้าไตร ดอกไม้ ตะปู เป็นต้น เพราะทุกคนคิดว่ามาสอยของสูง เพื่อหาของสูงสุดสอยคือ **“พระนิพพาน”**

ปรากฏว่าเพียงไม่กี่วัน วัดอโศการามเนืองแน่นไปด้วยสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นเพียงพอต่อการจัดงานและเลี้ยงคนเรือนหมื่นเรือนแสนได้อย่างสบาย ๆ เป็นธรรมดาที่การจัดงานอันยิ่งใหญ่จะต้องมีปัญหาไม่มากก็น้อย สำหรับงานนี้หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ท่านได้ช่วยแบ่งเบาภาระประสานปัญหาต่าง ๆ ให้จบลงด้วยดีทุกครั้ง

นี่แสดงถึงบุญบารมีอันยิ่งใหญ่ที่ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้สั่งสมไว้แต่ชาติปางก่อน จึงหลั่งไหลมาเหมือนสายน้ำทิพย์ ที่ไม่มีอะไรสามารถขวางกั้นได้

ภาพฝาผนังแสดงถึงความพร้อมใจของผู้มาร่วมบวชและคณะศิษย์ที่มาร่วมงานบุญฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ที่วัดอโศการาม

คนบวชนับพัน

ขอย้อนกลับมาเล่าเรื่องงานฉลอง ฯ ต่อ ผู้ที่มาสมัครบวชทั้งหญิงทั้งชายมากมายทวีขึ้นทุกที เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้หลายเท่าตัว ส่วนผู้มาร่วมงานที่ไม่ได้บวช จะมีมากเท่าใดไม่ต้องพูดถึง

พิธีบวชเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๑ ถึง ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๐๐ รวม ๑๙ วัน ในงานนี้มีพุทธบริษัทผู้ศรัทธาร่วมงานเป็นจำนวนมาก จากจังหวัดต่าง ๆ ถึง ๔๕ จังหวัด มีพระภิกษุมาร่วมประชุมช่วยงานประมาณ ๘๐๐ รูป มีพระอุปัชฌาย์มาให้การบรรพชาอุปสมบทในงาน ๑๑ รูปคือ

๑. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์	วัดมกุฏกษัตริยาราม
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศ
๓. พระธรรมปิฎก	วัดพระศรีมหาธาตุ
๔. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์	วัดราชบพิตร
๕. พระศาสนโสภณ	วัดราชาธิวาส
๖. พระธรรมดิลก	วัดบรมนิวาส
๗. พระญาณรักขิต	วัดบรมนิวาส

๘. พระครูกาฬสินธุ์สหัสคุณ	วัดประชานิยม จังหวัดกาฬสินธุ์
๙. พระอาจารย์ศีลา	วัดป่า จังหวัดสกลนคร
๑๐. พระสมุห์หลี	วัดประสิทธิไพศาล จังหวัดขอนแก่น
๑๑. พระอาจารย์วิริยังค์	วัดดำรงธรรม จังหวัดจันทบุรี

ผู้บวชในงานครั้งนี้มีจำนวนประเภทดังต่อไปนี้ คือ

อุปสมบทพระภิกษุ	มีจำนวน	๖๓๗	รูป
บรรพชาสามเณร	มีจำนวน	๑๔๔	รูป
บวชอุบาสิกา (ชี)	มีจำนวน	๑,๒๔๐	รูป
บวชพราหมณี	มีจำนวน	๓๔๐	คน
บวชตาปะขาว	มีจำนวน	๓๔	คน
บวชพราหมณ์	มีจำนวน	๑๒	คน
รวมจำนวนนักบวชทั้งสิ้น		**๒,๔๗๐**	**ท่าน**

ทอดผ้าป่าถวายพระแก้วมรกต

ในระหว่างงานฉลองฯก็เป็นงานที่ยุ่งยากอยู่แล้ว แต่ท่านยังคงไม่หยุดนิ่งในเรื่องบุญและนำประชาชนสานุศิษย์สร้างบุญ ท่านคิดทอดผ้าป่าถวายพระแก้วมรกต และได้นำความคิดนี้ปรึกษา**พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐาสารี** พระองค์ท่านทรงยินดีและเป็นเจ้าภาพในกองผ้าป่าทั้งหมดเป็นจำนวน ๑๖ กอง โดยตั้งชื่อบุญนิธิครั้งนี้ว่า ***"บุญนิธิ ๒๕๐๐ ปี คณะศิษย์พระอาจารย์ลี วัดอโศการาม"*** รวมเป็นเงินบุญนิธิทั้งหมด ๕ หมื่นบาทเศษ ดอกผลจากบุญนิธินี้ ส่งเข้าบำรุงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ในพิธีฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษครั้งนี้ มีคณะสงฆ์ พุทธบริษัท มาร่วมอนุโมทนาตลอดจนกระทั่งพระเถระ อุบาสก อุบาสิกา ถึง ๕๕ จังหวัด มียอดบริจาคจำนวน

ในงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ได้กำหนดกิจวัตรประจำของบรรดาพุทธบริษัท ไว้ดังต่อไปนี้

เวลาเช้า ๑. หลังจากพระฉันจังหันเสร็จแล้ว มีการสวดมนต์ถวายนมัสการพระบรมธาตุ ๒. สวดมนต์ถวายพรพระ ๓. นั่งสมาธิ

เวลาบ่าย ๑. สวดมนต์ถวายนมัสการพระบรมธาตุ ๒. สวดมนต์สมโภช ๓. นั่งสมาธิหรือแสดงธรรมะ เวลา ๑๖.๐๐ น. หยุดพัก เวลา ๑๗.๐๐ น. เริ่มเข้าสู่ที่ประชุม แล้วสวดมนต์ถวายนมัสการพระบรมธาตุเวียนเทียน สวดพุทธาภิเษก สวดสมโภช นั่งสมาธิจนถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. ให้ปฏิบัติเช่นนี้ตลอดไปจนเสร็จงาน

ภาพฝาผนังแสดงงาน **"บุญนิธิ ๒๕๐๐ ปี คณะศิษย์พระอาจารย์ลี วัดอโศการาม"**
ทอดผ้าป่าถวายพระแก้วมรกต ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๘๔๐,๓๔๐.๔๙ บาท ซึ่งถือว่ามากเป็นประวัติการณ์ในสมัยนั้น ที่ไม่มีใครหรือผู้ใดจะสามารถจัดให้ยิ่งใหญ่เทียมท่านได้ สรุปว่า การจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นอันผ่านไปด้วยดี

ท่านพ่อลีกล่าวสรุปผลงานว่า **การทำงานครั้งนี้ตกอยู่ในชั้นกลางเท่านั้น เพราะถ้าทำได้ถึงชั้นสูงสุด ท่านต้องได้ไปสร้างฉัตรถวายหลวงพ่อเขาพระงาม (พระพุทธปฏิภาคมัธยมพุทธกาล) ที่วัดเขาพระงาม* จังหวัดลพบุรี** (หลังจากท่านพ่อลีมรณภาพ ลูกศิษย์ได้ไปจัดสร้างตามความดำริของท่านเป็นจำนวนเงินหลายสิบล้าน..)

โอวาทหลังจากจบงานฉลองฯ

หลังงานฉลองกึ่งพุทธกาลจบลง ท่านพ่อลีได้กล่าวชมถึงความทรหดอดทนเด็ดขาดของ**หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** ว่า

"หลวงปู่ตื้อ เป็นผู้เฒ่ากระดูกเหล็ก นั่งสมาธิตั้งแต่หัวค่ำยันสว่างถึง ๗ วัน ๗ คืน แม้แต่พระหนุ่มเณรน้อยร่างกายแข็งแรงก็ทำอย่างท่านไม่ได้ ให้พระเณรถือเอาความเพียรของพระผู้เฒ่าเป็นเยี่ยงอย่าง"

ภาพเหตุการณ์งานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ (กึ่งพุทธกาล ที่วัดอโศการาม)

ท่านพ่อลีได้ให้โอวาทแก่สานุศิษย์ต่อไปว่า...

“วันนี้เป็นวันสิ้นสุดของงานฉลองสมโภช ๒๕ พุทธศตวรรษแล้ว เราทั้งหลายต่างก็จะแยกย้ายไปคนละทิศละทาง แต่ก็อย่าเข้าใจว่าเราห่างไปจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือครูบาอาจารย์

พุทโธ ธัมโม สังโฆ จะติดตามพวกเราไปทุกหนทุกแห่ง ในเมื่อเราน้อมรับ จดจำท่านไป และปฏิบัติตามที่ครูบาอาจารย์สั่งสอน

แล้วท่านก็กล่าวสรุปความลี้ลับในการเกี่ยวข้องกับเหล่าเทพว่า..

“งานกึ่งพุทธกาล เราก็ขอให้เทพยดาช่วยเราด้วยเหมือนกัน”

ในระหว่างงานนั้นพายุฝนมาอื้ออึง คนทั้งหลายก็เป็นห่วงว่างานจะเสีย ท่านพ่อลีบอกว่า **“ถ้าฝนตกก็จะต้องทะเลาะกับเทวดา”**

ท่านจัดงานเป็นแรมเดือน ถึงแม้จะมีเสียงฟ้าอื้ออึงร้องโครมครืน แต่ฝนก็ไม่ตกลงมา เมื่อเสร็จงานเท่านั้นแหละ วันต่อมาฝนตกเหมือนเทน้ำเทท่า

ขยะมูลฝอยที่อยู่ภายในวัดอโศการาม ที่คนมาร่วมงานทิ้งไว้เกลื่อนกลาด ถูกน้ำทะเลซัดสาดหายเกลี้ยงไปภายในพริบตา สร้างปริศนาสงสัยให้แก่ผู้คนที่พบเห็น

ท่านพ่อลีกล่าวย้ำว่า **“ผู้รู้จริงย่อมจะใช้ประโยชน์จากเทวดาได้”**

ประกาศระเบียบปฏิบัติของวัดอโศการาม

จบงานฉลองกึ่งพุทธกาลแล้ว ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้ประกาศระเบียบปฏิบัติของภิกษุสามเณร สำนักวัดอโศการาม ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยให้พระครูกาฬสินธุ์สหัสคุณ เป็นผู้บันทึก พระมหาเฉลิม เป็นผู้คัดลอก และพระภิกษุวัฒน์ เป็นผู้พิมพ์ โดยข้อปฏิบัตินี้ให้รักษาสืบไปจนกาลปาวสาน ความว่า..

พระภิกษุสามเณรที่บวช ณ วัดอโศการาม และสำนักวัดอโศการามตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นไป เมื่อได้แยกย้ายไปจำพรรษา ณ สถานที่ต่าง ๆ ถ้าไปอยู่จำพรรษาในคณะที่ต่างสังกัดโดยความคิดเห็นของตนซึ่งไม่มีคำสั่งของเจ้าอาวาส ถือว่าพระภิกษุสามเณรรูปนั้นขาดจากสำนักให้ขึ้นอยู่กับสำนักที่ตนอยู่จำพรรษา เมื่อจะกลับมาสถานที่เดิมต้องจัดการตามระเบียบของทางคณะเสียก่อน จึงจะร่วมสังฆกรรมได้ โดยความวินิจฉัยของเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักเสียก่อนด้วย ถ้ารูปใดไปจำพรรษาอยู่ใน

‘บารมี’ เหมือนกับปุ๋ยที่ช่วยให้ต้นไม้งอกงาม
แต่ถ้าใครคอยเฝ้าบารมีอยู่ต้องตายเปล่า
‘บารมี’ นั้น เกิดมีอยู่ที่วิธีการ
แขน ๒ ขา ๒ ปาก มือ ตา นี่แหละ
เป็นตัวสร้างบารมีทั้งนั้น ทำดีลงไปสิ
วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, สิงหาคม ๒๔๙๘

คณะเดียวกัน โดยร่ำลาเจ้าอาวาสและเจ้าสังกัดนั้น ๆ ผู้ให้อยู่จำพรรษารับรอง ให้ถือว่าเป็นการใช้ได้ในคณะ

อีกแผนกหนึ่ง เจ้าอาวาสได้มอบหมายให้ไปอยู่จำพรรษาในวัดนั้น ๆ สมภารรับยินยอม รับไว้โดยความเห็นชอบของเจ้าอาวาสผู้นำฝาก ก็ถือว่าเป็นการใช้ได้ในทางคณะ

เมื่อภิกษุสามเณรรูปใดลาสิกขาภายในวัดอโศการาม ขอให้ผู้รับในการลาสิกขาบันทึกใบสุทธิ เพื่อให้ทราบว่าได้ลาสิกขา ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

พระภิกษุสามเณรที่จะเข้ามาอาศัยอยู่ตั้งแต่ ๓ วัน ๗ วัน ขอให้ตรวจดูใบสุทธิเสียก่อน ถ้าเป็นภิกษุไม่ว่ารูปใดรูปหนึ่ง เมื่อจะเข้าร่วมอุโบสถสังฆกรรมได้ (ถ้าต่างสังฆาวาสตามระเบียบการคณะสงฆ์แล้ว ถึงแม้จะนำใบสุทธิไปแสดงก็ยังทำสังฆกรรมไม่ได้) ต้องแนะนำให้เข้าใจในทางระเบียบการคณะสงฆ์เสียก่อน จึงให้ทำกรรมอันสมควรแก่ตนต่อ ๆ ไป

ระเบียบหรือธรรมเนียมของภิกษุผู้ใฝ่ใจในทางวิปัสสนาธุระของวัดอโศการาม ซึ่งเคยประพฤติปฏิบัติกันมาแต่บุรพาจารย์ มีหลักประจำตัวอยู่ ๙ อย่าง คือ :-

๑. การศึกษาระเบียบธรรมเนียม ธรรมวินัย โดยความเคารพ

๒. การอบรมบ่มตนเอง เพื่อความเป็นไปในทางจิต เพื่อความเป็นไป ถูกต้องตามองค์อริยมรรคทั้ง ๘ ประการ โดยความเคารพอย่างยิ่ง

๓. วิธีการเผยแผ่ตามธุระหน้าที่ของวิปัสสนาธุระ โดยความเคารพ ตามความเห็นชอบของคณาจารย์ในสำนักนั้น ๆ ไม่ให้ทำขึ้นโดยพละการของตนเอง นี้เป็นธรรมเนียมของบุรพาจารย์เคยประพฤติปฏิบัติกันมา

๔. พระภิกษุสามเณร ซึ่งเป็นผู้อยู่ในนิสัย ยังไม่พ้น ***"นิสัยมุตก์"*** คืออยู่ในระหว่างการศึกษา อบรม ต้องเคารพในการศึกษา ในการอบรมตามระเบียบพระวินัย จนกว่าจะพ้น ***"นิสัยมุตก์"*** ตามพระพุทธานุญาต

๕. เมื่อภิกษุสามเณรรูปใด ต้องการไปวิเวกหาความสงบ ในการอบรมตนของตน ต้องไปด้วยความเห็นชอบของผู้ปกครองเสียก่อน อย่าหลบหลีกปลีกตัวไปทั้ง ๆ ที่เป็นความดี ปรารถนาดี แต่ผู้ปกครองไม่เห็นชอบด้วย ถือว่าเป็นการไม่ควร

ฉะนั้นผู้ที่จะไป ควรนำความคิดนึกของตนนั้นไปปรึกษาหารือผู้ปกครองเสียก่อน จึงเป็นการควรแก่ธรรมเนียมนั้น ๆ

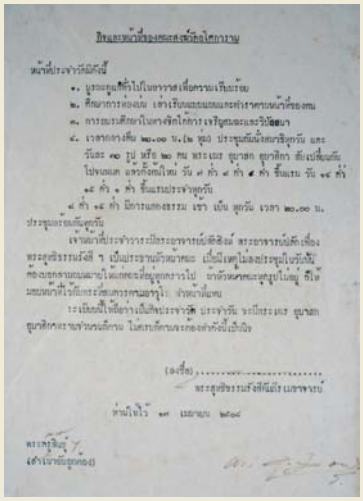
๖. เมื่อไป จะไป ***"ธุดงค์วิเวก"*** ต้องมีภิกษุผู้เป็นหัวหน้า เป็นผู้สมควรนำไป จึงถือว่าเป็นการไปโดยชอบ ถ้าใครไปโดยความนึกคิดของตน และไปโดยลำพัง เช่น ไปองค์เดียว การไปนั้น ๆ ไม่ถือว่าเป็นการไปโดยชอบของสำนัก

๗. พระภิกษุสามเณรเมื่อจะไปในถิ่นใด ๆ เพื่อวิเวกก็ดี ห้ามมิให้เอาแม่ชีเป็นไวยาวัจกร ติดไปด้วยหรือเป็นเพื่อนนำทาง เว้นไว้แต่เราไปโดยไม่รู้เรื่องของเขา

๘. ภิกษุสามเณรจะไปที่ใด ต้องให้มีไวยาวัจกรผู้ชายติดไปด้วย ถ้าไม่มีหรือไม่สามารถแล้ว ห้ามไม่ให้ไปหรือออกจากอาวาสโดยลำพังตนคนเดียว ไม่มี ***"ปัจฉาสมณะ"*** คือ เพื่อนภิกษุด้วยกัน ไม่ว่าจะไปในกาลใด ๆ เมื่อใครประพฤติตนเช่นนั้นถึง ๓ ครั้ง ***"ว่าไม่ฟัง"*** ให้ทางผู้ปกครองยึดใบสุทธิพระภิกษุสามเณรรูปนั้นเสีย

ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรทุกรูป ไปเกี่ยวข้องกับคณะอุบาสิกา(แม่ชี) ในเวลากลางคืนและกลางวัน โดยไม่มีเหตุจำเป็น และห้ามมิให้อุบาสิกา(แม่ชี) ไปมาหาสู่พระภิกษุสามเณร ในเวลากลางคืนและกลางวันโดยไม่มีเหตุจำเป็นและไม่บังควร

เมื่อใครรู้ว่าไม่เป็นการสมควรแก่พระธรรมวินัย ให้ตักเตือนว่ากล่าวเสียก่อน เมื่อไม่ฟัง ขอให้นำไปแจ้งแก่ผู้ปกครองฝ่ายพระและฝ่ายอุบาสิกาให้ทราบ ถึงแม้เป็น

กิจและหน้าที่ของคณะสงฆ์วัดอโศการาม

หน้าที่ประจำวัดมีดังนี้

๑. บูรณะดูแลทั่วไปในอาวาสเพื่อความเรียบร้อย

๒. ศึกษาการท่องบ่น เล่าเรียนแบบแผนและตำราตามหน้าที่ของตน

๓. การอบรมศึกษาในทางจิตได้แก่การเจริญสมถะ และวิปัสสนา

๔. เวลากลางคืน ๒๐.๐๐ น. (๒ ทุ่ม) ประชุมกันนั่งสมาธิทุกวัน และวันละ ๓๐ รูป หรือ ๒๐ คน พระเณร อุบาสก อุบาสิกา สับเปลี่ยนกันไปจนหมด แล้วตั้งต้นใหม่

วัน ๗ ค่ำ ๘ ค่ำ ๙ ค่ำ ขึ้นแรม วัน ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ขึ้นแรม ประจำทุกวัน ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ มีการแสดงธรรม เช้า เย็น ทุกวัน

เวลา ๒๐.๐๐ น. ประชุมพร้อมกันทุกวัน

เจ้าหน้าที่ประจำวาระมี พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์ปลัดเฟื่อง พระสุทธิธรรมรังสีฯ เป็นประธานหัวหน้าคณะ เมื่อมีเหตุไม่ลงประชุมในวันนั้น ต้องบอกลามอบหมายให้แก่คณะที่อยู่ทุกคราวไป ถ้าหัวหน้าคณะทุกรูปไม่อยู่ ก็ให้มอบหน้าที่ไว้กับพระที่สมควรตามอาวุโสทำหน้าที่แทน ระเบียบนี้ให้ถือว่าเป็นกิจประจำวัด ประจำวัน จะมีพระเณร อุบาสก อุบาสิกา ทราบจำนวนก็ตาม ไม่ครบก็ตาม จะต้องทำดังนี้เป็นนิจ

ลงชื่อ พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี)

ท่านให้ไว้ ๑๗ เมษายน ๒๕๐๔

พระครูสินธุ์ (สำเนาอันถูกต้อง)

การสมควรแก่พระธรรมวินัยอยู่แล้วก็ตาม แต่ถึงอย่างนั้นก็ต้องระมัดระวังสำรวมด้วยดี อนึ่ง ผู้ต้องการศึกษาอบรมตนเองจะไปวิเวกเดิน **"ธุดงค์"** แสวงหาความสงบตามพุทธานุญาตให้ศึกษาใน ***๑) ธุดงควัตร ๑๓, ๒) ขันธวัตร ๑๔, ๓) เสขิยะวัตร ๗๕, ๔) โพธิปักขิยะธรรม ๓๗, ๕) พุทธประวัติ"*** โดยย่อหรือพิสดาร และให้ศึกษาใน ***๖) กัมมัฏฐาน ๔๐"*** เมื่อได้ศึกษาด้วยดีแล้ว จึงเป็นการควรแก่การไป นี้เป็นหลักสำคัญของภิกษุสามเณร ซึ่งเป็นผู้แสดงตนในทางวิปัสสนาธุระ เพื่อความปลอดภัยของตนเอง และห้ามมิให้ใช้ ***"ติรัจฉานคาถา"*** ประกอบในการไปอยู่ของตน เช่น ใช้เวทมนต์กลคาถาหยูกยาเสน่ห์เล่ห์กลหลอกลวงเพื่ออามิสเมื่อไปอยู่ในสถานที่ใด ๆ จำเป็นจะอยู่จำพรรษาในถิ่นนั้น ต้องมีสังกัดในการอยู่โดยชอบของธรรมเนียมเจ้าสำนัก

ข้อกฎที่กล่าวมานี้ เป็นความดีความชอบของสมณะนักบวช เพราะนักบวชในพระศาสนาของเรามีอยู่ ๔ จำพวก คือ :-

(๑) ***"อุปชีวิกา"*** บวชมาเพื่ออาศัยศาสนาเป็นอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงระเบียบพระธรรมวินัยที่ดี

(๒) ***"อุปมุยหิกา"*** บวชหลงงมงายไม่เคารพศึกษาพระธรรมวินัยให้ถูกต้อง

(๓) ***"อุปทุสสิกา"*** บวชมาประทุษร้ายพระพุทธศาสนาไม่ศึกษาระเบียบพระธรรมวินัย ล้มเลิกพระธรรมวินัยที่ควร บัญญัติแต่งตั้งที่ไม่ควรแก่พระธรรมวินัยตามชอบใจของตนเอง

(๔) ***"อุปนิสสรณิกา"*** บวชเข้ามาศึกษาอบรม แสวงบุญอบรมตน และปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระวินัย มาบวชด้วยความศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใส ตั้งใจอบรมประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดยเคารพ โดยถูกต้องตามสมควรแก่โอกาส

สรุปลงมีอยู่ ๓ จำพวก คือ ;–

(๑) ***"ปลอมบวช"*** เพื่อแต่งตั้งขึ้นตามลัทธิของศาสนา โดยไม่มีครู ไม่มีอาจารย์จักปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสักปานใดก็ตาม ไม่ชื่อว่าบวชโดยชอบ เรียกว่า **"ลักเพศ"** (บวชตนเอง)

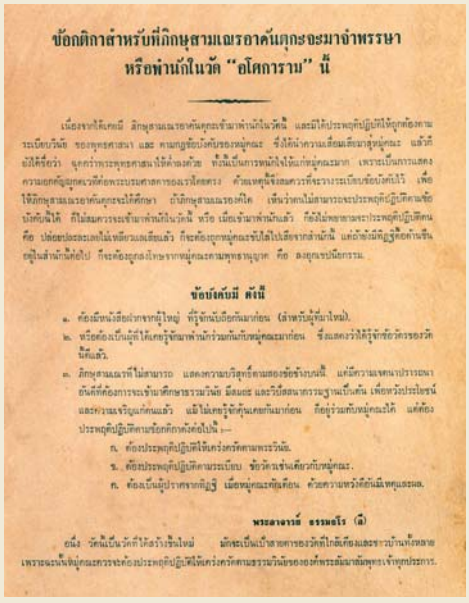
(๒) ***"บวชปลอม"*** คือมีพระอุปัชฌาย์อาจารย์ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ แล้วไม่เอื้อเฟื้ออาลัยในสิกขาบทวินัย ปฏิบัติไปตามหมู่ตามคณะความเคยชิน ความประพฤติไม่เป็นไปตามสมณะเพศ มีนิสัยใจคออันหยาบใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ถือ

ตามความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ที่เรียกว่า **“อัตตาธิปไตย”** นี่ประเภทหนึ่ง

อีกประเภทหนึ่ง เมื่อบรรพชาอุปสมบทถูกต้องตามพุทธบัญญัติแล้ว ตั้งใจศึกษาในไตรสิกขาโดยเคารพแล้ว เกิดศรัทธาเลื่อมใสน้อมตนประพฤติปฏิบัติตามศีล สมาธิปัญญาตามอุปัชฌาย์อาจารย์ สั่งสอนไว้แล้วในเบื้องต้นเช่นเรียนกัมมัฏฐาน ๕ ไตรสรณคมน์ ๓ กรณียกิจ ๔ เมื่อได้ศึกษาแล้วยินดีปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้น ๆ โดยความเคารพบูชาพระศาสนา แสวงหาความดีให้เกิดขึ้นตามภาวะของตนที่เรียกว่า **“ธรรมาธิปไตย”** แต่ไม่สามารถที่จะทำตนให้ถึงอริยธรรมได้ ก็อยู่ในภาวะไม่แน่เหมือนกัน อาจที่จะแปรรูปไปเป็นอย่างอื่นได้ เพราะโลกียปฏิบัติ แต่ก็ยังพอดูได้

พระจริง ๆ นั้นย่อมสำเร็จผลในทางใจ ซึ่งไม่มีใครสามารถที่จะแลเห็นได้ ในบาลีคำที่ว่า ***“พระนั้นมาจากอริยะภูมิ อย่างต่ำนับตั้งแต่พระโสดาขึ้นไป มีพระธรรมวินัยบังเกิดขึ้นในดวงจิต อันเกิดในการอบรมสมถภาวนา วิปัสสนาภาวนา จนละสังโยชน์ได้ตามกำลัง เรียกว่า สุปฏิปันโน จึงเข้าลักษณะที่บวชจริง”***

(๓) ***“บวชจริง”*** ส่วนบวชจริงนั้นธรรมะย่อมเกิดขึ้นในใจตนเอง เกิดความเชื่อความเลื่อมใส เห็นโทษเห็นภัยในโลกีย์ เห็นคุณความดีในพระพุทธศาสนาว่า เป็นสิ่งที่จะปลดทุกข์ออกจากตนได้จริงแล้ว ไปขอเข้าบรรพชาอุปสมบทในสำนักใดสำนักหนึ่งโดยถูกต้อง ทำความเคารพในการศึกษาอบรมตนเองตามไตรสิกขา มี **“ศีล สมาธิ**

ข้อกติกาสำหรับที่ภิกษุสามเณรอาคันตุกะจะมาจำพรรษา
หรือพำนักในวัด “อโศการาม” นี้

เนื่องจากได้เคยมี ภิกษุสามเณรอาคันตุกะเข้ามาพำนักในวัดนี้ และมิได้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบวินัย ของพุทธศาสนา และ ตามกฎข้อบังคับของหมู่คณะ ซึ่งได้นำความเสื่อมเสียมาสู่หมู่คณะ แล้วก็ยังได้ชื่อว่า ฉุดคร่าพระพุทธศาสนาให้ต่ำลงด้วย ทั้งนี้เป็นการหนักใจให้แก่หมู่คณะมาก เพราะเป็นการแสดงความอกตัญญูกตเวทีต่อพระบรมศาสดาของเราโดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงสมควรที่จะวางระเบียบข้อบังคับไว้ เพื่อให้ภิกษุสามเณรอาคันตุกะได้ศึกษา ถ้าภิกษุสามเณรองค์ใด เห็นว่าตนไม่สามารถจะประพฤติปฏิบัติตน คือ ปล่อยปละละเลยไม่เหลียวแล เสียแล้ว ก็จะต้องถูกหมู่คณะขับไล่ไปเสียจากสำนักนี้ แต่ถ้ายังมีทิฏฐิดื้อด้านขืนอยู่ในสำนักนี้ต่อไป ก็จะต้องถูกลงโทษจากหมู่คณะตามพุทธานุญาต คือ ลงอุกเขปนียกรรม

ข้อบังคับมีดังนี้

๑. ต้องมีหนังสือนำจากหมู่ใหญ่ ที่รู้จักนับถือกันมาก่อน (สำหรับผู้ที่มาใหม่).
๒. หรือต้องเป็นผู้ที่ได้เคยรู้จักมาพำนักร่วมกันกับหมู่คณะมาก่อน ซึ่งแสดงว่าได้รู้จักข้อวัตรของวัดนี้แล้ว.
๓. ภิกษุสามเณรที่ไม่สามารถ แสดงความบริสุทธิ์ตามข้อข้างบนนี้ แต่มีความเคารพในการอยากจะเข้ามาศึกษาธรรมวินัย มีสมถะ และวิปัสสนาธรรมเป็นต้น เพื่อหวังประโยชน์และความเจริญแก่ตนแล้ว แม้ไม่เคยรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน ก็อยู่ร่วมกับหมู่คณะได้ แต่ต้องประพฤติปฏิบัติตามข้อกติกาดังต่อไปนี้ :—
ก. ต้องประพฤติปฏิบัติให้เคร่งครัดตามพระวินัย.
ข. ต้องประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ ข้อวัตรเช่นเดียวกับหมู่คณะ.
ค. ต้องเป็นผู้ปราศจากมิจฉาชีพ เมื่อหมู่คณะหิวก็หิวด้วย ด้วยความหวังดีต่อมิตรแลกัน.

พระอาจารย์ ธรรมธโร (ลี)

ถึงแม้วัดนี้จะได้สร้างขึ้นใหม่ ก็จะเป็นเป้าหมายของวัดที่ได้เคยและจะมาอีกทั้งหลาย เพราะฉะนั้นหมู่คณะจะต้องประพฤติปฏิบัติให้เคร่งครัดตามธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าทุกประการ.

ข้อกติกาสำหรับที่ภิกษุสามเณรอาคันตุกะจะมาจำพรรษาหรือพำนักในวัด “อโศการาม” นี้

เนื่องจากได้เคยมี ภิกษุสามเณรอาคันตุกะเข้ามาพำนักในวัดนี้ และมิได้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบวินัยของพุทธศาสนา และตามกฎข้อบังคับของหมู่คณะ ซึ่งได้นำความเสื่อมเสียมาสู่หมู่คณะ แล้วก็ยังได้ชื่อว่า ฉุดคร่าพระพุทธศาสนาให้ต่ำลงด้วย ทั้งนี้เป็นการหนักใจให้แก่หมู่คณะมาก เพราะเป็นการแสดงความอกตัญญูกตเวทีต่อพระบรมศาสดาของเราโดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงสมควรที่จะวางระเบียบข้อบังคับไว้ เพื่อให้ภิกษุสามเณรอาคันตุกะจะได้ศึกษา ถ้าภิกษุสามเณรองค์ใด เห็นว่าตนไม่สามารถจะประพฤติปฏิบัติตน คือ ปล่อยปละละเลยไม่เหลียวแลเสียแล้ว ก็จะต้องถูกหมู่คณะขับไล่ไปเสียจากสำนักนี้ แต่ถ้ายังมีทิฏฐิดื้อด้านขืนอยู่ในสำนักนี้ต่อไป ก็จะต้องถูกลงโทษจากหมู่คณะตามพุทธานุญาต คือ ลงอุกเขปนียกรรม

พระอุปคุปต์มหาเถระ(กลาง) พระโสณเถระ(ซ้าย) และพระอุตตระ(ขวา) เป็นพระมหาเถระที่ท่านพ่อลี รำลึกถึงพระคุณเสมอ

ปัญญา" เป็นต้น โดยความพากเพียรจนกว่าจะบรรลุคุณความดีที่มุ่งหมาย ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า **"บวชจริง"** คือ เข้าขั้นพระอริยสงฆ์ คุณธรรมเหล่านี้ย่อมสำเร็จได้จากความเพียร ไม่เห็นแก่ตนแก่โลกและอามิสใดๆ ตั้งใจปฏิบัติธรรมเป็นชีวิต เอาชีวิตเป็นธรรม

ข้อบังคับมีดังนี้

๑. ต้องมีหนังสือฝากจากผู้ใหญ่ ที่รู้จักนับถือกันมาก่อน (สำหรับผู้ที่มาใหม่)

๒. หรือต้องเป็นผู้ที่ได้เคยรู้จักมาพำนักร่วมกันกับหมู่คณะมาก่อน ซึ่งแสดงว่าได้รู้จักข้อวัตรของวัดนี้ดีแล้ว

๓. ภิกษุสามเณรที่ไม่สามารถ แสดงความบริสุทธิ์ตามสองข้อข้างบนนี้ แต่มีความเจตนาปรารถนาอันดีที่ต้องการจะเข้ามาศึกษาธรรมวินัย มีสมถะ และวิปัสสนากรรมฐานเป็นต้น เพื่อหวังประโยชน์และความเจริญแก่ตนแล้ว แม้ไม่เคยรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน ก็อยู่ร่วมกับหมู่คณะได้ แต่ต้องประพฤติปฏิบัติตามข้อกติกาดังต่อไปนี้ :–

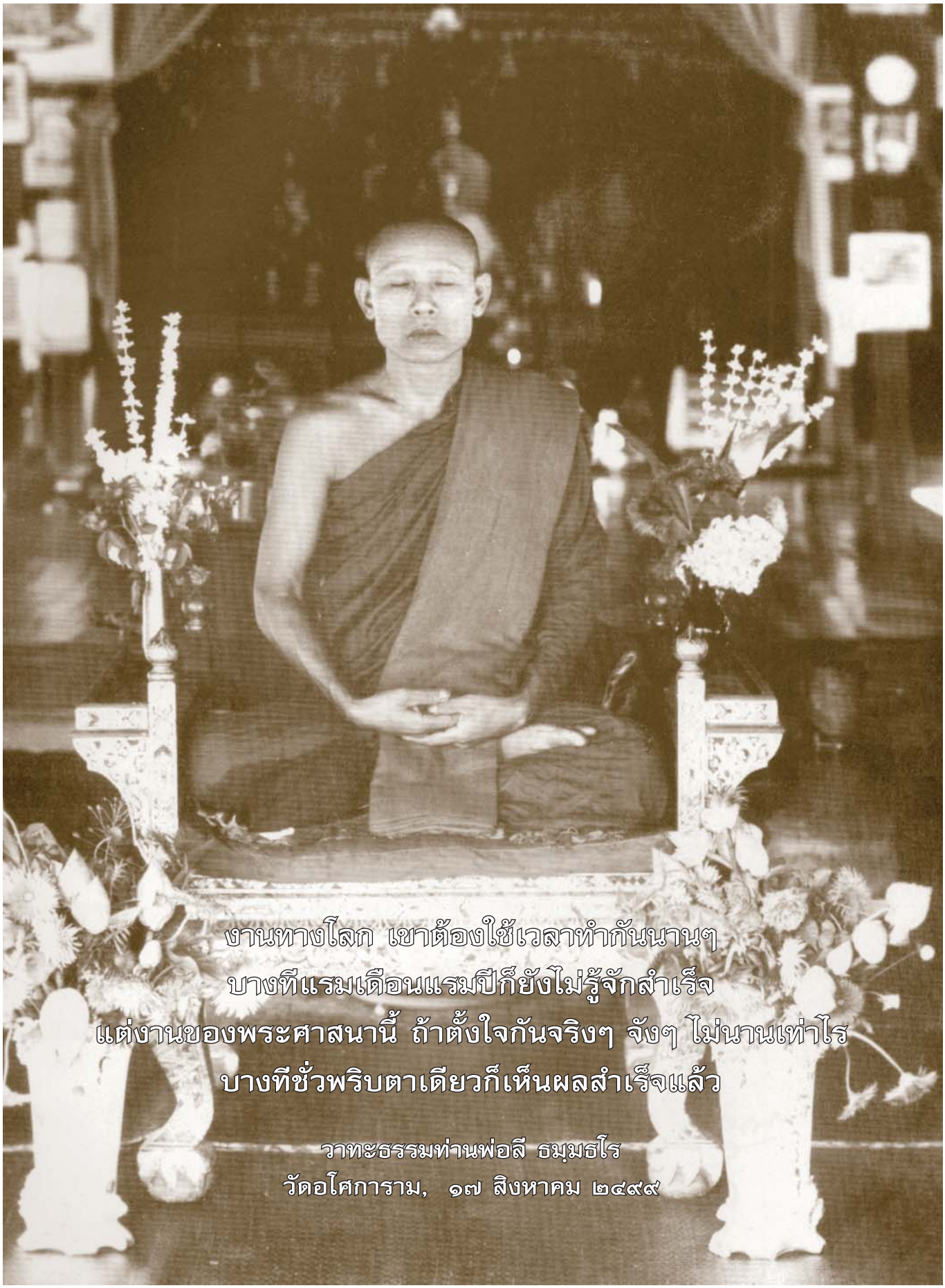
ก. ต้องประพฤติปฏิบัติให้เคร่งครัดตามพระวินัย

ข. ต้องประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ ข้อวัตรเช่นเดียวกับหมู่คณะ

ค. ต้องเป็นผู้ปราศจากทิฏฐิ เมื่อหมู่คณะตักเตือน ด้วยความหวังดีอันมีเหตุและผล

พระอาจารย์ ธรรมธโร (ลี)

อนึ่ง วัดนี้เป็นวัดที่ได้สร้างใหม่ มักจะเป็นเป้าสายตาของวัดที่ใกล้เคียงและชาวบ้านทั้งหลาย เพราะฉะนั้นหมู่คณะควรจะต้องประพฤติปฏิบัติให้เคร่งครัดตามธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกประการ

งานทางโลก เขาต้องใช้เวลาทำกันนานๆ
บางทีแรมเดือนแรมปีก็ยังไม่รู้จักสำเร็จ
แต่งานของพระศาสนานี้ ถ้าตั้งใจกันจริงๆ จังๆ ไม่นานเท่าไร
บางทีชั่วพริบตาเดียวก็เห็นผลสำเร็จแล้ว
วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดอโศการาม, ๑๗ สิงหาคม ๒๔๙๙

๔๗

ไปแบบพระกรรมฐาน

เมื่อฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษผ่านไปด้วยดี ท่านพ่อลีได้ประกาศระเบียบปฏิบัติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

เช้าวันหนึ่งเวลาประมาณตีห้า ท่านพ่อลีแบกกลด สะพายบาตร ย่ามกระติกน้ำ เดินออกจากกุฏีผ่านขึ้นมาทางศาลา แล้วเดินดุ่ม ๆ ออกจากวัดไปถนนใหญ่ ท่านไปเพียงรูปเดียว ท่านไปไหนมาไหนง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง นี่คือนิสัยประจำองค์ท่าน ท่านถือว่า "อยู่คนเดียวสบาย ตายคนเดียวสะดวก"

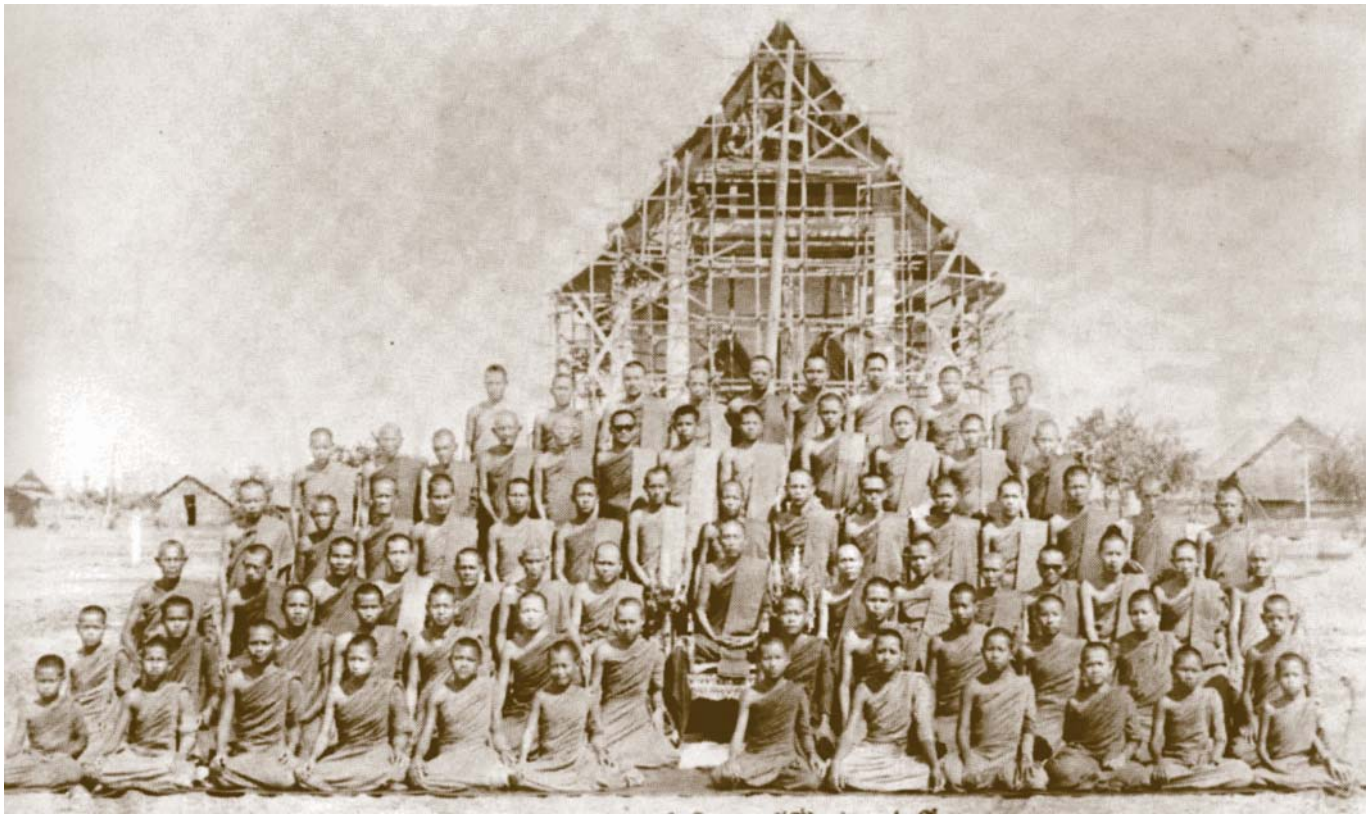
ทันใดนั้น **คุณแม่กิมหงษ์ ไกรกาญจน์** สังเกตเห็นท่านเดินไวไวไปทางหน้าวัด จึงสั่งให้คนขับรถ ขับตามท่านไป พอดีตามทันท่านอยู่ระหว่างทางเดินจะถึงถนนใหญ่ คนขับรถก็หยุดรับท่าน ท่านจึงเปิดประตูขึ้นเอนนอนสบายเลย แล้วท่านสั่งให้ขับรถวิ่งไปไม่ต้องรอใคร มุ่งหน้าไปวัดป่าคลองกุ้ง จังหวัดจันทบุรี

เมื่อถึงวัดป่าคลองกุ้ง ขึ้นกุฏีแล้ว ท่านก็ปิดประตูห้องเงียบ ไม่ห่วงหาอาหาร และบุคคลใด ๆ ท่านได้เข้าฌานสมาบัติเป็นเวลาหลายวัน เพื่อเป็นวิหารธรรม จนกระทั่งพระเณรคิดว่าท่านตายแล้วจึงต้องปีนหน้าต่างดู

ท่านกล่าวว่า **"การที่เราชอบสัญจรเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ชีวิตย่อมไม่ขาดทุน แม้เพียงการนั่งอยู่นิ่งในป่าก็ย่อมได้ประโยชน์ ถ้าถิ่นไหนเขาโง่กว่าเรา เราก็เป็นอาจารย์ให้เขา หมู่ไหนฉลาดกว่าเรา เราก็ยอมตนเป็นศิษย์เขา**

ฉะนั้น ที่เราชอบไปอยู่ตามป่าตามดงนั้น ได้เกิดความคิดหลายอย่าง คือ

๑. เป็นประเพณีของพระพุทธเจ้า เพราะพระองค์ประสูติในป่า ตรัสรู้ในป่า ดับขันธ์ปรินิพพานในป่า แต่ทำไมพระองค์จึงสามารถทำความดี ไปฝังไว้กลางพระมหานครได้

พระสุทธิธรรมรังสี (ท่านพ่อลี) องค์สมาธิ ถ่ายร่วมกับพระภิกษุสามเณร วัดอโศการาม พ.ศ.๒๕๐๓

เช่น ทรงขยายกิจพระศาสนาให้แก่พระเจ้าพิมพิสาร ราชาแห่งกรุงราชคฤห์ เป็นต้น

๒. พิจารณาเห็นว่า ***"การหลบ ดีกว่าการสู้"*** เพราะเรายังไม่ได้เป็นผู้วิเศษตราบใดถ้าเราได้เป็นผู้มีหนังเหนียว สามารถทนทานต่อลูกปืน หอก ดาบได้แล้ว เราจึงควรอยู่ในที่ชุมนุมชน จึงคิดว่า หลบดีกว่าสู้ คนที่รู้จักหลบ เขาบอกว่า ***"รู้จักหลบเป็นปีก รู้จักหลีกเป็นหาง"***

แปลความหมายว่า ลูกไก่ออกมาจากไข่ตัวเล็ก ๆ ถ้ามันเข้าใจหลบ มันก็ไม่ตาย มีโอกาสได้เติบโตออกปีกออกขน สามารถช่วยตนเองในกาลข้างหน้าได้

รู้จักหลีกเป็นหาง เช่น หางเสือเรือที่วิ่งในน้ำ ถ้าคนถือท้ายรู้จักงัดหรือกด ก็สามารถนำเรือนั้นวิ่งหลบการเกยตอและหาดได้อย่างดี เรือจะหลบได้ต้องอาศัยหางเสือตนของตนเองเมื่อคิดได้เช่นนี้ ***จึงมีนิสัยชอบอยู่ป่า***

๓. มานึกถึงหลักธรรมชาติ ก็เป็นสถานที่ที่สงัดสงบ ได้สังเกตเหตุการณ์ในภาวะของภูมิประเทศ เช่น สัตว์ป่าบางเหล่าเวลานอน นอนผิดกับสัตว์ในบ้าน มันก็เป็นข้อเตือนใจได้ ตัวอย่างเช่น ***"ไก่บ้าน ไก่ป่า"*** เป็นสัตว์ตระกูลเดียวกัน แต่ ***"ไก่บ้าน"*** ปีกอ่อน ขันยาว หางตก งุ่มง่าม ***"ไก่ป่า"*** หูตาว่องไว หางกระดก ปีกแข็ง ขันสั้น

ถ่ายร่วมกับคณะญาติ ที่หลวงพ่อเคียร เมื่อครั้งที่ยังไม่ได้สร้างวิหาร

วิ่งเร็ว บินไกล ลักษณะเหล่านี้เกิดมาจากไหน ได้นำมาเตือนใจ แล้วก็นึกขึ้นได้ว่า เกิดจากความไม่ประมาท เพราะสถานที่นั้นมีภัยอันตรายรบกวน จะไปทำตนเหมือนไก่บ้านก็ต้องเสร็จงูเห่าและพังพอน

ฉะนั้น เวลาจะกิน จะนอน ลืมตา หลับตา มารยาทของไก่ป่าต้องเข้มแข็ง จึงจะปลอดภัยอยู่ได้ ตัวเราฉันใดก็ฉันนั้น ถ้ายืนแช่อยู่ในหมู่คณะก็เหมือนมีดเหมือนจอบปักจมอยู่ในพื้นดิน ทำให้สึกหรอได้ง่าย ถ้าถูกหินถูกตะไบขัดถูอยู่เป็นนิจ สนิมก็ไม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ใจของเราตั้งอยู่ในความไม่ประมาท

ฉะนั้น ***จึงชอบอยู่ในป่าเสมอมา เป็นการได้ประโยชน์ ได้คติเตือนใจหลายอย่าง***

๔. มาระลึกถึงคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงสอนในครั้งแรก ซึ่งเป็นประเพณีของสมณะ เป็นคำสอนที่ชวนให้คิดอยู่มาก คือครั้งแรก พระองค์ทรงสอนธรรมะก่อนพระวินัย เช่น เวลาอุปสมบทได้สอนพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วก็สอนกรรมฐาน ทั้ง ๕ มี เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นต้น ต่อจากนั้นก็ได้ให้โอวาทแก่ผู้บรรพชาอุปสมบท มีใจความอยู่ ๔ อย่างคือ

(๑) ให้ถือการเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร แสดงตนเป็นผู้ขอ แต่พระองค์ไม่ให้

๑

๒

๑. หลวงพ่อศรีสมุทร พระประธานภายในพระอุโบสถ ๒. พระอุโบสถที่ท่านพ่อลีสร้างในปี ๒๕๐๒ เสร็จปี ๒๕๐๓

แสดงตนเป็นคนยากจน เช่น เขาให้เท่าไร ก็ยินดีเท่านั้น

(๒) พระองค์ทรงสอนให้ไปอยู่ที่สงัด ที่เรียกว่า ***"รุกขมูลเสนาสนะ"*** มีบ้านร้าง สูญญาคาร เงื้อมผา คูหาถ้ำ สถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้ มีปัญหาว่าพระองค์ทรงเห็นประโยชน์อะไรหรือ จึงได้สอนเช่นนั้น แต่ตัวเองก็นึกเชื่ออยู่ในใจว่า ***"ถ้าเรื่องเหล่านี้ไม่มีประโยชน์ พระองค์คงไม่สอน"*** ถึงกระนั้นก็ยังมีความรู้สึกลังเลใจอยู่ จนเป็นเหตุให้สนใจในเรื่องนี้

(๓) พระองค์สอนให้ถือผ้าบังสุกุลเป็นเครื่องใช้สอย ตลอดจนให้ถือเอาผ้าพันผีตายมาใช้นุ่งห่ม ก็เป็นเหตุให้ตัวเองนึกถึงเรื่องตาย ว่าการนุ่งห่มผ้าพันผีตายมีประโยชน์อะไรบ้าง ข้อนี้พอได้ความง่าย ๆ คิดดูโดยหลักธรรมดาก็จะเห็นได้ว่า ของตายนั้นไม่มีใครต้องการ อีกอย่างหนึ่งก็คือของตายเป็นของไม่มีพิษไม่มีโทษ ในข้อนี้พอจะน้อมนึกตรึกตรองได้อยู่บ้างว่า ***พระองค์ได้สอนไม่ให้เป็นผู้ทะนงตัวในปัจจัยลาภ***

(๔) พระองค์สอนให้บริโภคยารักษาโรคที่หาได้อย่างง่าย ๆ เช่นให้ฉันยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า

ฉะนั้น เมื่อทราบเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ เราก็ไม่ค่อยจะสนใจในเรื่องยารักษาโรค คือเห็นว่ามันมีอยู่ทั่วไป ส่วนที่ว่าเราจะรู้หรือไม่รู้ อันนั้นเป็นเรื่องของตัวเราเอง นอกจากนั้นยังมีคุณความดีอย่างอื่น ที่จะต้องบริหารตัวเอง นั่นคือ ***อำนาจแห่งดวงจิตที่สามารถทำให้สงบระงับลงได้เท่าไร ก็ยิ่งมีคุณภาพสูงขึ้นไปยิ่งกว่านี้อีกหลายสิบเท่า*** ซึ่งเรียกว่า ***"ธรรมโอสถ"***

สรุปแล้ว คุณประโยชน์ที่ได้รับในเรื่องการอยู่ป่าที่สงัดเพื่อปฏิบัติทางจิตนี้ เห็นจริง ตัดข้อสงสัยในคำสอนของพระตถาคตได้เป็นข้อ ๆ ด้วยเหตุนี้ เราจึงยอมปฏิบัติตนเพื่อ ***"วิปัสสนาธุระ"*** ตลอดไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่

เมื่อท่านพ่อลี พักผ่อนกายสบายจิตที่วัดป่าคลองกุ้งแล้ว ท่านก็ออกรับแขกพอสมควร จากนั้นท่านจึงเดินทางกลับมาวัดอโศการามตามเดิม โดยไม่อาลัยใยดีกับสิ่งใด

นี่คือนิสัยของท่านที่ชอบอยู่ป่าเขาและแสวงหาที่วิเวกตั้งแต่วันเริ่มอุปสมบท

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนคณะศิษยานุศิษย์ จัดงานฉลองสมณศักดิ์

เป็นพระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (พระอาจารย์ลี ธมฺมธโร) และท่านอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม

พิมพ์ที่ เฉลิมมงคลการพิมพ์ โทร. 2943117

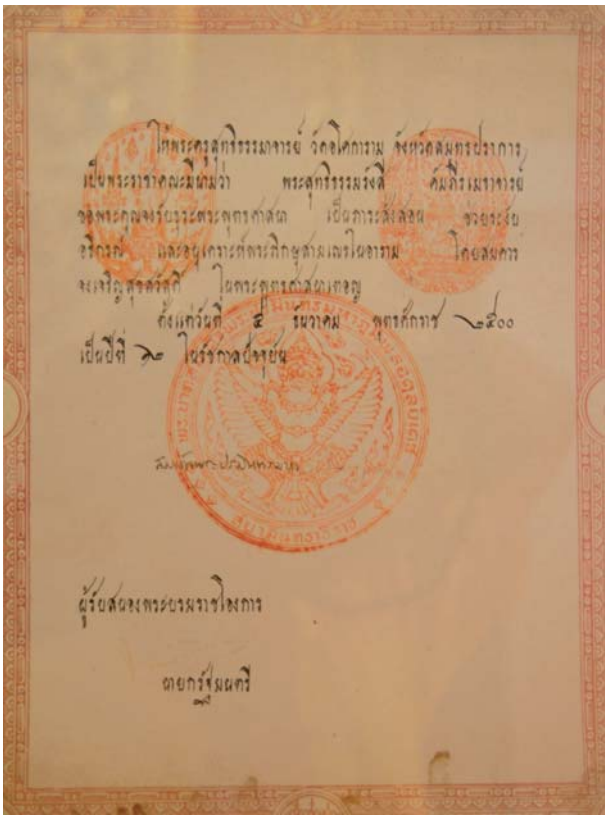

ได้รับแต่งตั้ง
เป็นพระราชาคณะ

มาบัดนี้ท่านพ่อลีได้สร้างวัดอโศการาม และวางรากฐานที่ถูกต้องในการปฏิบัติ เพื่อให้เป็นหลักยึดของกุลบุตรกุลธิดาในภายหลัง สมความประสงค์ขององค์ท่านแล้ว

นับว่าวัดอโศการาม มีความพร้อมทั้งด้านวัตถุ และคุณธรรม ระเบียบวินัย และแบบแผนการปฏิบัติพร้อมมูลแล้ว

ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะราชทินนามว่า **“พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์”**

ความเจ็บไข้นั้นเป็นของดี
เป็นเครื่องค้ำจุนพระศาสนา
ถ้าคนเราไม่เจ็บไม่ป่วย
ก็คงไม่มีใครนึกถึงพระพุทธเจ้า
ไม่นึกถึงวัดวาอารามกัน
วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, ๙ สิงหาคม ๒๔๙๗

๔๘

บทประพันธ์ของท่านพ่อ !

เมื่อท่านพ่อลีสะสางงานทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ท่านก็ปล่อยอิริยาบถในท่าสบายบ้างตามสมควรแก่สมณวิสัย

เราเคยเห็นเคยรู้แต่ว่า 'ท่านพ่อ' ชอบสอนให้พวกศิษย์นั่งหลับหูหลับตาทำสมาธิสู้กับกิเลสอย่างเดียว ไม่เคยนึกว่าท่านพ่อจะมีเวลาไปสนใจกับการเป็น 'นักกวี' ด้วย

วันหนึ่ง 'นายมั่น' ลูกศิษย์ประจำกุฏิของท่านได้นำม้วนกระดาษมาส่งให้ลูกศิษย์ของท่านชื่อ "อรุณ' พร้อมกับหัวเราะร่าอย่างขบขันจริง ๆ และพูดว่า

"ท่านพ่อท่านสั่งให้คุณแก้ด่วนครับ แหม ! วันนี้ตั้งแต่เช้ายันเย็น ท่านไม่ออกมาข้างนอกเลย ปิดประตูเงียบอยู่ในกุฏิทั้งวัน ผมคิดว่าท่านคงจะนั่งสมาธิ จึงค่อย ๆ ย่องไปแอบมองดู ที่แท้ท่านนั่งแต่งโคลงกลอนนี่เอง เดี๋ยวนี้ท่านพ่อท่านกำลังจะหัดเป็น 'นักประพันธ์' อย่างคุณบ้างแล้วนะครับ" เขาพูดเล่นสนุก ๆ แล้วก็เดินอมยิ้มกลับไป

ลูกศิษย์คนนั้นรับม้วนกระดาษมาคลี่อ่านดู เห็นเป็นบท **"คติธรรม"** เขียนด้วยลายมือตัวโต ๆ ยุ่ง ๆ ยาวเต็ม ๓ หน้ากระดาษฟุลสแก๊ป พิจารณาไปจะว่าเป็น **'กาพย์'** ก็ไม่ใช่ **'กลอน'** ก็ไม่เชิง แต่เป็นสารคดีน่าฟัง พอถึงตอนจบก็เห็นมีคำสั่งเขียนตรงบรรทัดล่างที่สุดว่า **"อรุณ...แก้ไขดัดแปลงให้ด่วน"**

ทราบความประสงค์ของท่านว่า จะนำไปพิมพ์เป็นบรรณาการสำหรับแจกในงานฌาปนกิจศพ **"ครูเอื้ออารี ชังคมานนท์"** ซึ่งเป็นลูกศิษย์ติดตามท่านมานาน กำหนดจะทำฌาปนกิจที่วัด 'ถ้ำพระสบาย' จังหวัดลำปาง คติธรรมของท่านมีดังนี้

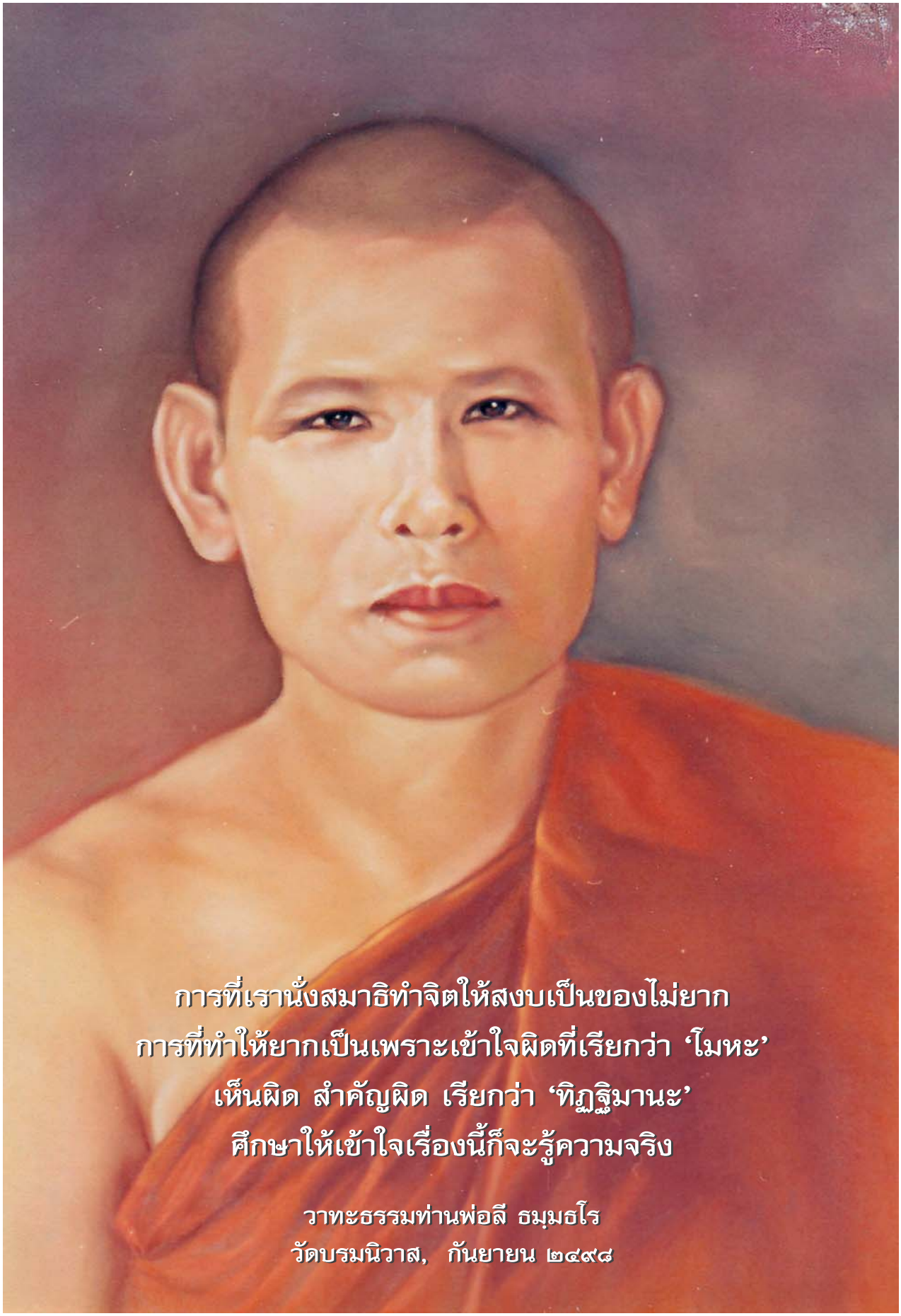
คติธรรม

ความตาย และความเกิด
ความสุขอันประเสริฐ
'นิพพาน' อยู่ในใจ
ความดีเป็นของตัว
ไฟลุกล้นเหลือเตา
ความดีมีในตัวเท่าไข่เหา
นัยน์ตาฟางมองไม่เห็น
หาไก่อ่อนหัวเข่าห้อย
ตีนขยุ้ม ปากเขาจิกพลิกไปมา
ยาเบื่อ และยาเมา
นักปราชญ์ผู้ปรีชา
ย่อมนำมา
"กิเลส' คือ 'ขันธ์ห้า'
จงบำเพ็ญทางจิตใจ
ความดีเป็นของตัว
พึ่งท่านไม่เหมือนเรา
ความดีที่จะพ้น
ทำใจให้แน่นิ่ง
ทำไปได้ปัญญา
อวิชชาเป็นต้นเหตุ
จิตใจเที่ยวฟุ้งซ่าน
เห็นเงาว่าตัวจริง
ทำใจให้อยู่หยุด 'พุทธ' เกิดมา
วิชชาเกิดในจิต
อดีตอนาคต
จิตใจไม่พัวพัน
ดีชั่วธรรมดา
อยากอยู่ก็หายใจ

เป็นกำเนิด แห่งความทุกข์
ไม่ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย
ใครรู้ได้เข้าถึงธรรม
ความชั่วเป็นของเขา
สุมหม้อข้าวเผาเคหา
ความดีของเขาเท่าช้าง
ตัวเหยี่ยวเที่ยวบินร่อน
เล็บเขาไว เฉี่ยวลูกไก่ได้กองฝอย
ขนขี้หมาไปทั้งกอง
พิษงูเห่า ฆ่าคนเขลาให้ฉิบหาย
ผสมยาให้คนกินสิ้นโรคา
แห่งความเลื่อมใส
เป็นนาวาเครื่องนำไป
ให้ผ่องใสนั้นคือธรรม
ความชั่วเป็นของเขา
พึ่งเขาไม่เหมือนตน
ใจของตนจงทำเอา
ทำให้จริงทิ้งนิวรณ์
อวิชชาไม่เหลือเศษ
คือแดนเกิดแห่งสังขาร
หลงสังขารว่าของจริง
ย่อมทอดทิ้งใจของตัว
กิเลสอวิชชา เหล่าตัณหาก็สิ้นไป
ดับความคิดละสังขาร
กำหนดได้ปัจจุบัน
ไม่ยึดมั่นกาลใด ๆ
ภาวนาตามสบาย
อยากตายก็ทิ้งลม

นั่งเล่น และนอนเล่น
ทำมรรคก็เกิดผล
นึก 'พุท' ลมเข้าไป
พวกท่านภาวนา
พุทธะ และธัมโม,
วันหนึ่งถึงอันเดียว
ความดี และความงาม
ความยาก และความจน
ใครทำไว้มีข้องใจ
มีแบบ 'อานาปาน์'
วัดตั้งอยู่ไม่ห่าง
'ปากน้ำ' กับ 'บางปู'
มองไป 'แหลมฟ้าผ่า'
ป่าลำพู
อยากพบให้ไปหา
อยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพฯ
เลยคด และทางโค้ง
ปีนี้สองพันห้า เลยสองปี
ในเดือนแห่งตุลา
ฤกษ์ดี และยามดี
ได้บวชสองพันห้า
ได้เที่ยว และชักชวน
สิ้นแล้วคนอาลัย
เอาแหละพูดถึงตาย ในโลกนี้
ใคร ๆ หนีไม่พ้น
สร้างความดีในโลกีย์ให้ปวงชน
ในโลกนี้อย่าสงสัย
เอา 'โธ' ไว้ลมออกมา
'อานาปาน์' คือความตาย
สังโฆ แหละตัวเรา
อย่าไปเที่ยวคิดมีสาม
จงนั่งถามที่ตัวเอง
ใครอยากพ้นจงทำใจ
จงตามไป 'อโศกาฯ'
ภาวนาชี้แนวทาง
ในระหว่างครึ่งบางปู
วัดตั้งอยู่ห่างทะเล
เห็นหลังคาสีเหลืองแดง
หลวงพ่ออยู่บางเวลา
กิเลสหนาคงเบาบาง
ถึงหน้าวัดสามสิบเอ็ดแห่งกิโล
รถวิ่งตรงเห็นแนวสน
'ครูอารีย์' สิ้นชีวา
ในพรรษาวันที่สาม
ได้บวชชีเป็นนางพราหมณ์
ภาวนาพอสมควร
พวกชาวบ้านมาเลื่อมใส
'ครูอารีย์' ชาวบ้านนี้เขาเสียดาย
มันย่อมมีทั่วทุกคน
มันมาจนที่ความตาย ฯ

(นี่แหละคือบทประพันธ์ของท่านพ่อ ซึ่งได้คัดจากต้นฉบับเดิมของท่านจริง ๆ)

การที่เรานั่งสมาธิทำจิตให้สงบเป็นของไม่ยาก
การที่ทำให้ยากเป็นเพราะเข้าใจผิดที่เรียกว่า ‘โมหะ’
เห็นผิด สำคัญผิด เรียกว่า ‘ทิฏฐิมานะ’
ศึกษาให้เข้าใจเรื่องนี้ก็จะรู้ความจริง

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, กันยายน ๒๔๙๘

๔๙

อาพาธด้วยโรคหัวใจโต

สุขภาพของท่านพ่อลีไม่สู้จะดีตั้งแต่ก่อนงานฉลองกึ่งพุทธกาลแล้ว เมื่องานฉลอง ฯ จบลงสุขภาพท่านก็ยิ่งแย่ เพราะท่านอาพาธด้วยโรคหัวใจโต

ท่านว่า "สุขภาพท่านไม่อำนวยเต็มที่ แต่อำนวยในการจัดงานฉลองกึ่งพุทธกาล"

..ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ท่านมีอาการป่วยมารบกวน ร่างกายงอมระงมด้วยอาพาธตั้งแต่กลางพรรษา เมื่อมานึกถึงการเจ็บป่วย บางวันบางเวลาท่านว่า "ก็เกิดความท้อถอย ในการที่จะประคองธาตุขันธ์ให้มีชีวิตอยู่ต่อไป"

บางวันท่านรู้สึกว่า **"จิตใจจะขาดกระเด็นไปจากศิษย์ มุ่งไปแต่ลำพังคนเดียว มองเห็นที่วิเวกสงัดว่าเป็นบรมสุขอย่างเลิศในทางธรรมะ"**

บางวันบางเวลาอาการป่วยทุเลา บางวันก็ป่วยตลอดคืน แต่พอทนได้ มีอาการป่วยเสียดในกระเพาะ มีอาการจับไข้ วันหนึ่งเป็นเวลาหลาย ๆ ชั่วโมง

คณะศิษย์เห็นอาการท่านไม่สู้ดีแล้ว ต่างคนก็ต่างไปถามท่านว่า "ท่านพ่อ..จะไปโรงพยาบาลไหน ฉันจะนำไป ฉันจะเป็นเจ้าภาพเอง"

ท่านนอนเปลฟังเฉยไม่ตอบ

คนนั้นก็ว่า ท่านพ่อจะไปโรงพยาบาลเชียงใหม่ไหม ?

คนนี้ก็ว่า "ท่านพ่อ..จะไปโรงพยาบาลศิริราชไหม?"

"....จะไปจุฬาไหม?"

"..จะไปไหนไหม?"

ท่านนิ่งไม่ตอบ ไม่ตอบเลยแม้สักรายเดียว

กุฏิท่านพ่อลี ที่วัดอโศการาม เป็นกุฏิที่ท่านมรณภาพ

พอเวลาท่านจะไปโรงพยาบาลไม่มีใครรู้สักคน

๒-๓ วันผ่านไปแล้วคนถึงรู้ว่าท่านไปโรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า

ท่านไปเงียบ ๆ ไม่ไปตรงตามที่ใคร ๆ ขอร้องอ้อนวอน เพราะลูกศิษย์ความคิดไม่ตรงกัน ท่านไปตามความเห็นชอบของท่านเอง

ท่านพ่อพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ ถึงวันที่ ๕ เดือนเดียวกันจึงกลับวัด เมื่อกลับถึงวัดแล้ว อาการอาพาธกำเริบขึ้นอีก ในวันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ ก็ได้กลับมาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า อีกครั้งหนึ่ง อาการป่วยก็ค่อยทุเลาเบาบางลง

อยู่มาวันหนึ่งท่านเล่าว่า ท่านนอนนึกอยู่คนเดียวว่า

“เราเกิดมาก็ต้องการให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและคนอื่น

แม้เราจะเกิดอยู่ในโลกที่ไม่มีการเจ็บป่วย

ก็มุ่งทำประโยชน์ให้แก่โลกและพระศาสนา

ด้านในกุฏิท่านพ่อลี ที่วัดอโศการามปัจจุบัน

ทีนี้เราเจ็บป่วย เราก็อยากให้ประโยชน์อันเกิดจากการเจ็บป่วยในส่วนตนและคนอื่น”

ท่านจึงได้เขียนหนังสือขึ้นฉบับหนึ่งเพื่อให้สานุศิษย์บริจาคทรัพย์ให้แก่โรงพยาบาล มีใจความดังต่อไปนี้....

“เรื่องอาหารของท่านพ่อนั้น ใคร ๆ อย่าได้ห่วงอาลัย ทางโรงพยาบาลมีทุกอย่าง ไม่ว่าจะต้องการอะไร

ฉะนั้น ถ้าใคร ๆ หวังดีมีศรัทธาแล้ว ให้คิดค่ารถ คิดค่าอาหารที่พวกเราจ่ายไป เอาเงินจำนวนนั้น ๆ ไปในทางอื่นจะดีกว่า เช่น ท่านพ่อใช้ยาของโรงพยาบาลไปเท่าไร เหลือจากท่านพ่อแล้วยังจะเป็นประโยชน์กับคนอื่นอนาถาต่อไป ให้พากันคิดเช่นนี้จะดีกว่ากระมัง และตึกที่ท่านพ่อพักอยู่นั้นเป็นตึกพิเศษ ยังมิได้ทำการเปิดรับคนป่วยเลย นายแพทย์ก็ให้เกียรติท่านพ่อเต็มที่ แม้มูลค่าบำรุง ๑ สตางค์ไม่เคยพูดกันสักคำ

ฉะนั้น ผู้ใดหวังดีแก่ท่านพ่อ ควรนำไปคิดดูแล้วกัน

ในที่สุดนี้ท่านพ่อจะสร้างเตียงไว้เป็นที่ระลึกสักหน่อย ใครมีศรัทธาติดต่อท่านพ่อได้หรือผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลบุคคโล ทหารเรือ”

ในระหว่างนี้ท่านได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อว่า **“คู่มือบรรเทาทุกข์”** เพื่อแจกเป็นธรรมทาน

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร และคณะพระภิกษุและสามเณร วัดอโศการาม ถ่ายเมื่อพรรษา ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐

๔๐

ธรรมะในยามอาพาธ

แม้ในขณะที่ท่านพ่อป่วยไข้ไม่สบาย ท่านก็ไม่ละโอกาสที่จะแสดงธรรมให้ลูกศิษย์ฟัง ท่านแสดงโทษในคราวเจ็บป่วยไว้อย่างน่าฟัง ในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๐๓ ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ธนบุรีว่า.....

...ในคราวที่พระเจ็บป่วย ถ้ารักษาตัวไม่ดีมีโทษ ๓ ประการ

๑. พระธรรมลงโทษ

๒. เทวดาลงโทษ

๓. มนุษย์ลงโทษ

เมื่ออยู่ในลักษณะอย่างนี้ จะตายหรือจะหายย่อมไม่มีประโยชน์แก่ตัว

๑. พระธรรมลงโทษนั้นอย่างไร? คือเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย ก็เข้าใจว่าความเจ็บป่วยเป็นของตัว (ตัวเป็นผู้เจ็บ) ไม่สามารถจะแยกกายแยกจิตใจให้เป็นคนละส่วนได้ เพราะความสงบจิตไม่เพียงพอกับสมุฏฐานของโรค ฉะนั้นจึงต้องได้รับโทษคือทุกขเวทนา

๒. เทวดาลงโทษ คือใครได้เจริญสมณธรรมแล้วด้วยดี ย่อมมีเทวดาคอยพิทักษ์รักษา เมื่อเจ็บป่วยเกิดขึ้นทำการรักษาความดีของตนไว้ไม่อยู่ ก็แสดงความทุรนทุรายให้ปรากฏ เป็นเหตุให้เป็นที่เบื่อหน่ายของเทพเจ้าทั้งหลาย เพราะโทษที่ไม่แสดงความสงบตามภาวะของสมณะ เทวดาย่อมลงโทษ

๓. มนุษย์ลงโทษนั้นอย่างไร? คือทำตนให้เป็นคนพยาบาลยาก ไม่มีความอดทน ไม่รู้จักรักษาอิริยาบถของตน ให้สมกับภาวะที่ป่วย เป็นคนจุกจิกคลุกคลี

ต้นโกงกางที่ป่าชายเลนวัดอโศการาม

ในกามารมณ์ เป็นที่อยู่ของนิวรณธรรม คือ ปล่อยนิวรณ์เข้าครอบงำจิต จิตย่อมหมดอำนาจและกำลัง ยังความเกลียดชังให้เกิดขึ้นแก่ปวงชน

ฉะนั้น เราผู้ป่วยควรยังความไม่ประมาททั้งกลางวันและกลางคืน จึงจะนำมาซึ่งความสวัสดี มิฉะนั้นจะเป็นหนทางนำมาซึ่งความกำเริบแห่งโรค

เรามาอยู่โรงพยาบาลรักษาตัว ถ้าเข้าใจเพียงแต่เท่านี้ก็ชื่อว่าเข้าใจผิด ต้องทำความเข้าใจว่า เรามาทำจิตปลงสังเวชบำเพ็ญสมณะธรรม อันจะนำตนให้พ้นไปจากความทุกข์ทั้งปวง ให้ถือเสียว่าเรามารักษาจิตของเราต่างหาก เพราะเราไม่ใช่หมอ เราไม่ต้องไปยุ่งกังวลกับเรื่องของร่างกายให้มากนัก ทำจิตให้เสียกำลังไปเปล่า ๆ ***ตัวเราผู้ป่วยมีหน้าที่ต้องใช้สติรักษาจิตของตัวอย่างเดียวเท่านั้น มันจะเป็นมากน้อย จะตาย จะหายอย่างไร ไม่ใช่ธุระของเราทั้งสิ้น ต้องตั้งจิตของตนอย่างนี้จึงจะเป็นการถูกต้อง***

ท่านพ่อไม่นิยมการตั้งขันกัณฑ์เทศน์ หรือแจกฎีกาเรี่ยไรบุญต่าง ๆ เพราะท่านกลัวคนยากคนจนจะไม่กล้าเข้าวัด ดังจะเห็นได้จากข้อความที่เขียนด้วยลายมือของท่านเองในคำสั่งแผ่นหนึ่งว่า **“อาจารย์ลี ห้ามใคร ๆ บอกบุญบนศาลา ทุกอย่างให้เขาทำด้วยอิสระของเขา เพราะคนที่มาไม่ใช่คนโง่จนไม่รู้การทำบุญกัน ฉะนั้น เมื่อจนจริง ๆ แล้ว หนีไปที่อื่น ดีกว่าจะมาเที่ยวแบมือขอเขากิน”**

อีกตอนหนึ่งที่แสดงให้เห็นน้ำใจของท่านพ่อ ในการที่ไม่ห่วงใยในองค์ของท่านมากไปกว่าคนอื่น ๆ โดยเฉพาะยิ่งเป็นเรื่องอาหารแล้ว ก็ไม่อยากให้ใคร ๆ ต้องเป็นภาระยุ่งยากในการจัดทำสำรับถวายท่านเลย ข้อความตอนหนึ่งท่านได้เขียนเป็นคำสั่งส่งมายังหัวหน้าทางโรงครัวในคราวอาพาธ มีใจความดังนี้

“...ส่วนสำรับท่านพ่อนั้นบอกงดหลายวันแล้ว มันเสียของเปล่า ๆ มันกินไม่ได้ เรื่องกินอย่ามาห่วงเป็นอันขาด ให้คนอื่นเขาเป็นสุขก็แล้วกัน อาหารทุกอย่าง น้ำส้ม น้ำหวาน ก็เหมือนกัน ถ้าไม่บอกสั่งอย่านำไปถวาย เรื่องเหล่านี้จะตัดให้น้อยลงทุกที จะให้เหลือแต่ใจที่ปฏิบัติเท่านั้น”

เราไม่ได้อวดวิเศษ

ท่านพ่อนิยมใช้ธรรมโอสถมากกว่าไปหาหมอ ท่านได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“....เรื่องเจ็บเรื่องไข้นี้ ใครไม่รู้ก็หาว่าเราอวดวิเศษ ที่เราไม่ค่อยจะชอบให้หมอมารักษานั้น ความจริงมันก็ไม่ใช่อวดวิเศษอะไรหรอก เพียงแต่คิดว่า อยากจะทดลองต่อสู้กับความเจ็บป่วยดูบ้างว่า

๑. มันเจ็บได้ก็เจ็บไป แต่เราไม่ไปอยู่กับตรงที่มันเจ็บ เราจะหนีไปอยู่กับส่วนที่มันไม่เจ็บ เหมือนกับบ้านเรือนที่ไม้กระดานมันผุตรงแผ่นไหน เราก็อย่าไปนั่งหรือไปยืนตรงแผ่นนั้น หนีไปนั่งเสียตรงแผ่นอื่นที่ดี ๆ มันก็จะปลอดภัย ไม่ตกไปใต้ถุนขาแข้งถลอกปอกเปิก

๒. มันเจ็บมากเท่าใด เล่นงานเราเท่าใด เราจะต้องเอาชนะมันให้มากเท่านั้น คือยิ่งเจ็บก็ยิ่งทำสมาธิ ต่อสู้กับความเจ็บให้มากขึ้น จนมันแพ้ หายเจ็บไปเอง

๓. ถ้าเราทนไม่ไหวจริง ๆ แล้ว ก็ไปกับมัน เราไม่ได้เป็นคนที่จะมาอยู่ค้ำฟ้าบนโลกนี้ เราเป็นคนที่จะต้องเกิดมาตายต่างหาก ดังนั้นเราจะต้องไปกลัวอะไรกับความเจ็บและความตาย

๔. ต้องทำตัวเราให้เป็นเหมือนไม้ประดู่ อย่าให้เป็นเหมือนไม้ทองหลางหรือไม้ไผ่ ซึ่งมีแต่หนามและความผุพัง ทำกายให้มันเหนียว ทำใจให้มันแน่น ปลุกกายปลุกจิตของเราให้ตื่นอยู่เสมอ เมื่อเราตื่นแล้ว คนอื่นก็จะต้องตื่นบ้าง ถ้าเราเป็นคนหลับ คนอื่นเขาก็จะต้องทอดทิ้งไม่สนใจเรา พระพุทธเจ้าท่านทรงเป็นผู้ตื่นเบิกบานอยู่เสมอ

ฉะนั้นพวกเราทุกคนจึงต้องพากันตื่นและสนใจในธรรมะตลอดเวลา

๔๑

คำปราศรัยเนื่องในวันทำบุญในคราวอาพาธ

ท่านพ่อลีได้กล่าวปราศรัยที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ความว่า.....

....ข้าพเจ้าได้เริ่มป่วยเป็นโรคหัวใจโตผิดปกติ ทางนายแพทย์ได้รับมาพยาบาลที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ

มาบัดนี้ได้มีอาการดีขึ้นมากแล้ว โดยความเอาใจใส่ของนายแพทย์ใหญ่และรองผู้อำนวยการ ท่านเหล่านี้เป็นผู้มีอัธยาศัยดีมาก เช่นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นายแพทย์ใหญ่ก็ได้ทำบุญถวายทาน เป็นเรื่องส่วนตัวของท่านเอง เพื่อบรรเทาทุกข์ของผู้ป่วยถึง ๔ ครั้ง

มาปีนี้จึงคิดริเริ่มทำบุญกุศลอีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔ มีการตักบาตรพระ ๑๐๘ รูป ทอดผ้าป่า ๑๐๘ กอง ทอดผ้าขาวแม่ชี ๘ คน มีเลี้ยงพระที่โรงพยาบาล ๒ โต๊ะ และมีการเลี้ยงน้ำชา กาแฟ ธุรกิจอันนี้เป็นการพร้อมใจกันในคณะศิษย์ และท่านที่เคารพนับถือเป็นผู้อุปถัมภ์ ได้บริจาคทรัพย์เพื่อบำเพ็ญกุศล ทรัพย์ที่บริจาคไปแล้วนั้นจัดเครื่องไทยทานเหลือเท่าใด จะได้มอบให้ นายพลเรือตรีสนิท โปษะกฤษณะ นายแพทย์ใหญ่ทหารเรือ มอบไว้เป็นเงินบำรุงโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ แล้วจะได้อุทิศกุศลเป็นอนุสรณ์ของพระอาจารย์ในคราวที่ป่วย เพื่อให้เป็นประโยชน์คนอื่นต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงมุทิตาจิตรับการอนุโมทนาจากท่านทั้งหลาย ที่ได้มาบำเพ็ญกุศลครั้งนี้ ด้วยความปีติปราโมทย์และอิ่มใจ ความดีเช่นนี้เป็นสิ่งที่ท่านทั้งหลายควรทำ จึงขอปราศรัยให้โอวาทเป็นธรรมานุปฏิบัติสืบต่อไป

เมื่อคราวอาพาธท่านพ่อลีจัดผ้าป่าทอดที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๐๔ พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม มาร่วมงานด้วย

ขอท่านทั้งหลายจงตั้งอยู่ในวัตถุ ๔ ประการ จะได้เป็นอาหารรสชื่มชาบอาบถึงใจ

๑. ***"จาคะ"*** *ให้เสียสละบริจาคของ ๆ ตน แก่บุคคลผู้อื่น ให้มีความสุขโดยศีลธรรม กำลังทรัพย์หรือกำลังใจช่วยกันไปจนสุดความสามารถ ให้สละสิ่งที่เป็นเวรเกี่ยวข้องกัน มิให้ถือจองเวรกันและกัน ให้อภัยโทษแก่กัน คนชนิดนั้นเรียกว่า ไม่มีเวรไม่มีภัย ทางพระท่านเรียกว่าให้อภัยกัน*

๒. ***"การช่วยเหลือ"*** *ได้แก่การช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก ในสมัยที่ควร และบุคคลที่ควร เช่นสมัยเกิดไฟไหม้ น้ำท่วม หรือบุคคลที่ได้รับความทุกข์เดือดร้อน เช่น ช่วยคนแก่คนเจ็บในคราวที่ป่วย โดยทางทรัพย์หรือปัญญาและเมตตาในทางจิต แม้เราจะได้ผลตอบแทนจากเขาก็ตาม หรือไม่ได้ก็ตาม ให้ช่วยด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้นคือบุญ*

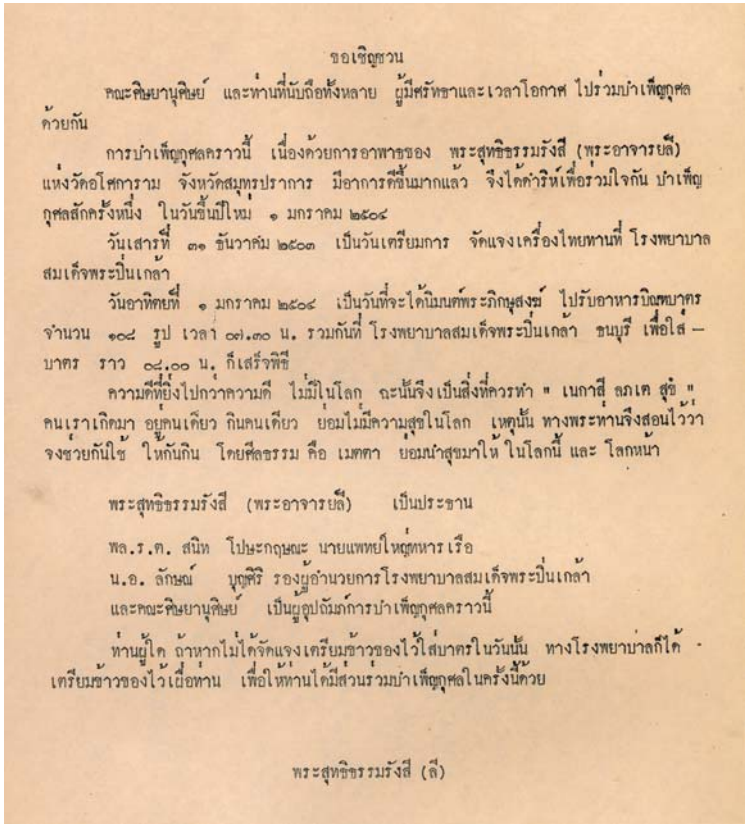
๓. ***"การบำรุง"*** *ได้แก่การเสียสละกำลังทรัพย์กำลังความคิด และมีจิตเมตตาอารีโดยทางที่ถูกต้องตามศีลธรรม คือเป็นหูเป็นตาบำรุงกุลบุตรกุลธิดาของตนให้เป็นคนดี บำรุงให้มีวิชามีฐานะดี ป้องกันรักษาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในสกุล สิ่งใดไม่ดีไม่งามคอยกำจัด สิ่งใดที่ดีที่งามพอจะเกิดขึ้นได้ เพื่อ*

ความเจริญ จงบำรุงสิ่งนั้นให้เจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๔. ***"ทานะบูชา"*** *ให้บูชาแก่บุคคลที่ควรบูชา ให้บูชาเคารพแก่สถานที่ควรบูชา ข้อนี้ เป็นนาบุญของพวกเราทั้งหลายอย่างสำคัญ เพราะเป็นของสูงในทางพระศาสนา ถ้าใครบูชาแล้วด้วยดี ย่อมเป็นเครื่องดึงดูดกล่อมเกลานิสัย ของผู้นั้นให้สูงขึ้นเป็นลำดับ ความดีของเราท่านทั้งหลายฉันใด เมื่อได้ทำไปแล้วในการกุศล ย่อมให้ผลทำบุคคลผู้นั้นให้เป็นคนสูงด้วยคุณธรรมฉันนั้น จะได้เป็นเครื่องปกคลุมครอบงำพลโลกให้ร่มเย็น บุคคลที่ควรบูชาในที่นี้ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และบุคคลที่ทำคุณไว้แล้วแก่เราในกาลก่อน เราควรปฏิบัติบูชาคุณของท่านเหล่านั้นด้วยอามิส คือข้าวของที่ควรให้ และควรปฏิบัติตนเพื่อบูชาท่านเหล่านั้น โดยความประพฤติ รักษาเกียรติของท่าน ชื่อเสียงของท่าน เชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน อันนี้ชื่อว่า* ***"ธรรมะบูชา"*** *เป็นนาบุญอันเลิศยิ่งกว่าบุญธรรมดา"*

ฉะนั้น ท่านทั้งหลายที่ได้มาร่วมงานในคราวนี้ จึงขออวยชัยให้พรด้วยความปลื้มใจ ขอให้ท่านทั้งหลายจงประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง เที่ยงธรรมในหน้าที่ จงเป็นผู้สมบูรณ์พูนสุขทุกประการ เทอญ

ขอสรรพสิ่งอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีอยู่ในโลกนี้ แลด้วยอำนาจอานุภาพพระรัตนตรัย จงมาคุ้มครอง อภิบาลรักษาท่านทั้งหลาย ได้รับความปลอดภัย แคล้วคลาด ปราศจากทุกข์ชั่วนิรันดร

ขอเชิญชวน

คณะศิษยานุศิษย์ และท่านที่นับถือทั้งหลาย ผู้มีศรัทธาและเวลาโอกาส ไปร่วมบำเพ็ญกุศลด้วยกัน

การบำเพ็ญกุศลคราวนี้ เนื่องด้วยการอาพาธของ พระสุทธิธรรมรังสี (พระอาจารย์ลี) แห่งวัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ มีอาการดีขึ้นมากแล้ว จึงใคร่ทำริเพื่อร่วมใจกัน บำเพ็ญกุศลสักครั้งหนึ่ง ในวันขึ้นปีใหม่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔

วันเสาร์ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๓ เป็นวันเตรียมการ จัดแจงเครื่องไทยทานที่ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า

วันอาทิตย์ที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔ เป็นวันที่จะได้นิมนต์พระภิกษุสงฆ์ ไปรับอาหารบิณฑบาตร จำนวน ๑๐๔ รูป เวลา ๐๗.๓๐ น. รวมกันที่ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ธนบุรี เพื่อใส่บาตร เวลา ๐๘.๐๐ น. ก็เสร็จพิธี

ความดีที่ยิ่งไปกว่าความดี ไม่มีในโลก ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ " เนกาสี สุภเต สุขัง " คนเราเกิดมา อยู่คนเดียว กินคนเดียว ย่อมไม่มีความสุขในโลก เหตุนั้น ทางพระท่านจึงสอนไว้ว่า จงช่วยกันใช้ ให้กันกิน โดยศีลธรรม คือ เมตตา ย่อมนำสุขมาให้ ในโลกนี้ และ โลกหน้า

พระสุทธิธรรมรังสี (พระอาจารย์ลี) เป็นประธาน

พล.ร.ต. สนิท โปษะกฤษณะ นายแพทย์ใหญ่ทหารเรือ

น.อ. ลักษณ์ บุญศิริ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า

และคณะศิษยานุศิษย์ เป็นผู้อุปถัมภ์การบำเพ็ญกุศลคราวนี้

ท่านผู้ใด ถ้าหากไม่ได้จัดแจงเตรียมข้าวของไว้ใส่บาตรในวันนั้น ทางโรงพยาบาลก็ได้เตรียมข้าวของไว้เลี้ยงท่าน เพื่อให้ท่านได้มีส่วนร่วมบำเพ็ญกุศลในครั้งนี้ด้วย

พระสุทธิธรรมรังสี (ลี)

ใบเชิญชวนร่วมทำบุญขึ้นปีใหม่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔
ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ธนบุรี

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ถ่ายภาพบนศาลาทรงธรรม

๕๒

มหัศจรรย์ท่านพ่อลี

กุฏิท่านพ่อลีสมัยนั้น ท่านห้ามคนพลุกพล่านผ่านไปมา แม้แต่พระเณรที่ไม่เกี่ยวข้องท่านก็ไม่ให้เข้าไปในเขตกุฏิของท่าน ท่านมีรั้วและประตูไม้กั้นไว้อย่างมิดชิด มิให้ใครเข้าไปได้ มีกลอนมีกุญแจปิดอย่างดี

แล้วท่านจะเขียนป้ายเป็นลายมือท่านตัวใหญ่ ๆ เบ้อเริ่มเทิ่มติดไว้ว่า

“สถานที่แห่งนี้เป็นที่พักจิต ปิดอารมณ์ สงบใจ ห้ามใครเข้าไป ผู้ใดอยากพบ จงนั่งรอที่ศาลา และภาวนาพุทโธ ๆ ‘ท่านพ่อ ๆ กำลังรอ ขอให้ออกมาที’ ”

ท่านพระอาจารย์บุญกู้ อนุวฑฺฒโน กล่าวเสริมในเรื่องนี้ว่า

“เป็นที่น่าอัศจรรย์ ไม่มีพระที่ใดในโลกปัจจุบันสามารถทำเช่นนั้นได้ เพียงคนที่มาหาท่าน ทำตามที่ท่านสั่ง ภาวนาตามที่ท่านบอก ท่านจะออกมาหาเอง เหมือนเห็นด้วยตาเนื้อ”

บางครั้งคนมาฟังเทศน์ท่านพ่อลี เขามักจะเอาไปตีเป็นหวย ท่านพ่อลีฉันบิณฑบาตกับข้าว ๒ ตะกร้า เขาก็เอาไปตีเป็นหวย ท่านบอกว่า “จะไม่บอกให้คนได้รู้ว่า เราชอบอาหารอะไร เพราะถ้าบอกเขาก็จะไปตีหวย”

ท่านใช้คนทำงานวัด เขาก็เอาไปตีหวยถูกบ่อย ๆ ท่านให้ทัศนะในเรื่องนี้ไว้ว่า

“เรื่องหวยเป็นเรื่องของโชค คนที่จะมีโชคเป็นพื้นฐาน ต้องเป็นคนเคยทำทานมาก่อน คนทำทานป้องกันการตกนรกไม่ได้ จะป้องกันนรกได้จะต้องรักษาศีล มีศีลกับทานแล้วต้องภาวนา เมื่อรู้จักภาวนาเขาจะละเลิกความบ้าหวยได้เอง”

ท่านสามารถยกระดับของคนที่เคยติดหวยให้หายได้ ท่านบอกว่า “จะสอนคน

ต้องทำเป็นขั้นเป็นตอน มิใช่จะสอนเขาทีเดียว ต้องค่อย ๆ สอน เพราะถ้าเอาธรรมะสูง ๆ ไปสอน เขาก็ตั้งรับไม่ทัน

เมื่อท่านอบรมพระอยู่บนศาลา ท่านมักจะบอกว่า ***"วันนี้จะมีคนนั้น คนนี้มาหา ให้พระรอต้อนรับเขา แล้วก็เป็นจริงตามนั้น"***

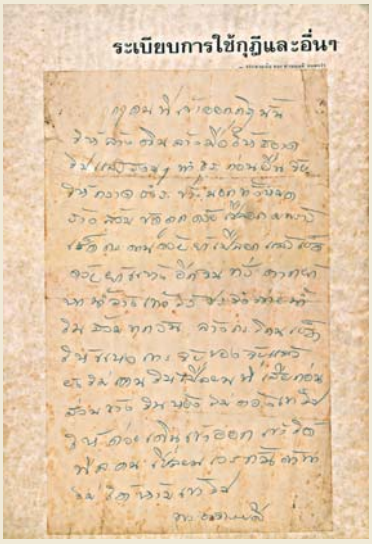
ท่านกล่าวว่า ***"กระแสจิตก็เหมือนกับกระแสคลื่นวิทยุ ถ้าใครมีเครื่องรับก็สามารถเปิดรับคลื่นได้ จิตก็เหมือนกัน คนจะมาหาเรา เขาก็ส่งจิตมาก่อน ส่งความคิดถึงมาก่อน เรามีเครื่องรับ เราก็สามารถรับรู้ความคิดของเขาได้"***

ขณะที่ท่านอบรมพระ มีญาติของผู้ต้องหาคดีสำคัญ เข้าไปหาท่านขอให้ท่านช่วยเหลือ เพราะเชื่อว่า ท่านสามารถช่วยได้ เขาอ้างว่า "ผู้ต้องหาถูกใส่ร้าย"

ท่านตอบทันทีว่า *"ไม่จริง ผู้ต้องหาไม่รับความจริง คนไม่จริงกับเรา เราก็ไม่จริงด้วย ถ้าจะให้เราช่วย ต้องจริงกับเรา อย่าเที่ยวมาโกหก"*

แล้วท่านก็สอนต่อไปอีกว่า ***"พระอย่างเรามีเทวดาอารักขา เปรียบเหมือนเจ้านายใหญ่มีองครักษ์รักษา ถ้าใครมาทำร้ายเจ้านายเขา องครักษ์ต้องป้องกัน พระอย่างเรามีเทวดารักษา ถ้าใครมาทำไม่ดี ระวังนะ เทวดาจะทำร้ายเอา"***

ท่านไปพม่า อินเดีย ท่านสามารถสื่อสารให้เขาเข้าใจ จนชาวพม่า ชาวอินเดีย ศรัทธาเลื่อมใสเป็นอย่างมาก ท่านบอกว่า ***"ใช้วิชาดูจิต ดูใจ เชื้อชาติภาษาไหน รู้กันไปหมด ไม่ต้องกังวล"***

ระเบียบการใช้กุฏิและอื่นๆ

ระเบียบการใช้กุฏิและอื่นๆ

ทุกคนที่เข้าออกกุฏินั้น ให้ล้างดิน ล้างมือให้สะอาด ไปแล้วสงบ ๆ ทำธุระ ก่อนอื่นจับให้กวาดชำระข้างนอกทั้งหมด ล้างส้วมขัดถูด้วยเปลือกมะพร้าว เช็ดกระดานด้วยผ้าเปียก แล้วเช็ดด้วยผ้าแห้งอีกจนทั่ว ตากผ้า หาน้ำล้างเท้าไว้ประจำ ถ่ายน้ำในส้วมทุกวัน ล้างกระโถนเช็ดให้แห้ง การจับของจับแล้วยังไม่เคนให้เปลี่ยนที่เสียก่อน

ส่วนข้างในห้องไม่ต้องเข้าไป ให้ค่อยเดินเข้าออก เข้าได้ทีละคนเปลี่ยนเวรกัน ถ้าทำไม่ได้ห้ามเข้าไป

พระอาจารย์ลี

บางคนก็มาหาท่าน ทำท่ากราบหมับ ๆ เมื่อท่านพิจารณาดู ก็ทราบได้ทันทีว่า

"มือนะกราบ แต่ใจเอาขวานติดมาด้วย เมื่อท่านทักดังนั้นบางคนตกใจถึงขนาดวิ่งหนีเตลิดเปิดเปิง"

บางคราว มีตัวแทนมาติดต่อขายหนังสือที่วัด เขาบอกว่า จะส่งหนังสือธรรมะมาให้เป็นรายเดือน เดือนละ ๑๐๐ บาท

ท่านกำหนดจิตดูทันทีว่า ***"คน ๆ นี้ไม่จริง มันมาหลอก"***

พวกแม่ขาวแม่ชี ที่ซื้อจ่ายตามนั้นไม่ได้หนังสือซักเล่ม มันได้เงินไปหายเข้ากลีบเมฆ นี้คือความรู้ของท่าน ท่านรู้ได้ทุกเรื่องอย่างน่าอัศจรรย์

ท่านบอกว่า ถ้ารับปากจะช่วยใครก็ช่วยจริง ทำให้หนักเป็นเบาได้ ขอเพียงคนนั้นต้องกลับตัวมาประพฤติธรรม มีผู้หญิงคนหนึ่งมีทุกข์มาก ท่านชี้แจงแก้ไขจนใจดีขึ้น เขาบอกว่า ***"จะฆ่าตัวตาย"*** มีผู้แนะนำมาหาท่านพ่อลี เมื่อมาหาท่าน ท่านสามารถพูดแก้ความทุกข์ที่อยู่ในใจเขาได้ จึงไม่คิดฆ่าตัวตาย

ท่านพระยาฤทธิอัคเนย์ พระยาทรงสุรเดช เป็นทหารผู้ใหญ่ เป็นลูกศิษย์ติดตามท่านพ่อลี ท่านพ่อลีแนะนำด้านการภาวนา เรื่องลึกลับ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับท่านตรง ๆ จึงจะรู้ชัดขึ้นมา

ท่านกล่าวว่า ***"สงเคราะห์ความเห็น ความเป็นไม่พูด"***

ผู้มีความรู้ภายในจะทราบได้ว่า ท่านพ่อลีมีพลังจิตสูง

คนใหญ่คนโตเมื่อมาพบท่านพ่อลีก็จะยำเกรง

ที่วัดอโศการาม ยุงมันเยอะ พระทำมุ้งใหญ่กางที่ศาลา ท่านมาพบให้รื้อออกหมด ท่านบอกว่า ***"เป็นพระไปกลัวอะไรกับยุง"*** ท่านนั่งภาวนายุงไม่กัดท่านสักตัว

ในสมัยนั้น มีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านในเมือง เข้าไปปรึกษาท่าน คิดจะรวมธรรมยุตและมหานิกายเข้าด้วยกัน ท่านตอบว่า ***"อย่าไปรวม มันจะกลายเป็นสามนิกายขึ้นมาทันที"***

ท่านบอกว่า ***"ท่านไม่รังเกียจนิกาย เพียงแต่ทำให้ถูกต้องตามธรรมวินัย"***

ท่านสอนว่า ***"ปริยัติเรียนรู้คัมภีร์ ปฏิบัติดีขัดเกลากิเลส ปฏิเวธรู้แจ้งพ้นทุกข์"***

ท่านพ่อลีท่านชอบสร้างพระ ก่อนสร้างเจดีย์ ท่านให้ขุดหลุมเพื่อสร้างกรุ

พระเถรานุเถระสายท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺตเถระ ถ่ายภาพร่วมกันวันผูกพัทธสีมา ณ พระอุโบสถวัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๓ ดังมีรายนามดังนี้ **แถวนั่ง** จากซ้าย ๑. หลวงปู่มหาปิ่น ชลิโต ๒. หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ๓. พระอาจารย์อ่อนสี (จ.อุดร) ๔. หลวงปู่แว่น ธนปาโล ๕. หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ๖. เจ้าคุณอำ ภทฺราวุโธ ๗. ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ๘. พระสุธรรมคณาจารย์ (แดง ธมฺมรกฺขิโต) ๙. พระปลัดศรี (วัดมณีชลขันธ์) ๑๐. หลวงปู่จันทร์ เขมปตฺโต

<u>แถวยืนที่ ๑</u> *จากซ้าย ๑๑. พระอาจารย์ไสว ๑๒. หลวงปู่หลวง กตปุญฺโญ ๑๓. พระอาจารย์สวด ๑๔. พระครูพรหมวิหาร ๑๕. พระอาจารย์เม้า ธมฺมุตฺตโม ๑๖. หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร ๑๗ พระมหาสมจิตร (วัดควนจง) ๑๘. ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก ๑๙. หลวงปู่ถวิล จิณฺณธมฺโม ๒๐. พระอาจารย์บุญมี ปญฺญาปทีโป ๒๑. พระครูสัน (วัดป่าคลองกุ้ง)* **<u>แถวยืนที่ ๒</u>** *จากซ้าย ๒๒. พระครูธงชัย (วัดพุทธมงคลนิมิตร จ.นครสวรรค์) ๒๓. ไม่ทราบนาม ๒๔. พระอาจารย์ปทุม (วัดหนองบัว) ๒๕. พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม ๒๖. พระใบฎีกาตุ๋ย*

ระหว่างศาลาเก่ากับโบสถ์ ที่นายกวี เหรียนระวี ซื้อที่ถวาย เพื่อบรรจุพระบรมธาตุ และพระเครื่องต่าง ๆ ที่ท่านสร้าง โดยบรรจุไว้ในตุ่มมังกรหลายลูก

ท่านให้ความเห็นว่า ***"คนยุคนี้ชอบขุดกรุของคนโบราณ กาลต่อไปยุคต่อไปของเหล่านี้จะมีความหมายมาก"***

ก่อนจะสร้างเจดีย์องค์เล็ก ท่านจะไปทำกระโจมนั่งภาวนา

ท่านนั่งตั้งแต่หัวค่ำ นั่งเพียงรูปเดียว ไม่ให้ใครไปเกี่ยวข้อง เมื่อพระอาจารย์แดงลงมาจากศาลาเข้าไปหาท่าน ท่านให้ทรายเสกเอาไปโรยรอบ ๆ วัดอโศการาม

ท่านพ่อลีป่วย เล็บมือ เล็บเท้าท่านจะเป็นแผลบ่อย ๆ และชอบปวดหัว

ท่านบอกว่า ***"เรามีกรรมตั้งแต่อดีต สมัยก่อนคนโบราณมีกฎมณเฑียรบาล เวลาลงโทษ ทำโทษ ต้องบีบขมับ ทุบเล็บ"***

ท่านพูดเพียงสั้น ๆ เวลาท่านป่วยด้วยโรคอย่างนี้ มีคนเอายามาให้ ท่านปัดทิ้ง บอกว่า ***"มันเป็นโรคกรรม โรคกรรมนี้ เป็นเพราะการลงโทษในยุคก่อน จึงย้อนมาหาเรา"*** เวลาท่านไปอยู่โรงพยาบาล ท่านจะไม่แสดงอาการเหมือนคนไข้ธรรมดา

ท่านพ่อลีสอนเสมอว่า ***"เราไม่ใช่หมอยา เราไม่ใช่หมอดู เราไม่ใช่หมอหวย เราเป็นหมอรักษากิเลส"***

ในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขะ - มาฆะบูชา ท่านจะจัดทำมณฑปตั้งพระบรมธาตุไว้ที่ศาลาเก่าให้คนมาสักการบูชาในวันสำคัญ

ท่านจะถือเนสัชชิ

วันสำคัญท่านให้ทำ ๓ วัน คือ ๑๔ ค่ำ, ๑๕ ค่ำ และก็ ๑ ค่ำ

วัน ๑๔ ค่ำ ให้ภาวนาถึงเวลาเที่ยงคืน

วัน ๑๕ ค่ำ นั่งสมาธิตลอดคืนยันรุ่ง

วัน ๑ ค่ำ ซึ่งเป็นสุดท้ายภาวนาครึ่งคืน

การเวียนเทียน ให้พระเณรเวียนเทียนก่อน

ส่วนญาติโยมให้สวดเจริญ พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ

เมื่อพระ-เณรเวียนเทียนจบ ให้ญาติโยมไปเวียนเทียนต่อ

ส่วนพระ-เณรสวด พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ

นายมั่น เพ็ญโฉม ลูกศิษย์ติดตามมาจากจันทบุรี มาอยู่ที่วัดอโศการาม เป็นผู้ถือปัจจัยของท่านพ่อลี วันหนึ่งเขามีอาการป่วยด้วยโรคอย่างหนึ่งรุนแรง จึงออกปากขออนุญาตเอาเงินของท่านไปหาหมอ ท่านพ่อลีอนุญาตตามประสงค์

พอตกตอนกลางคืนนายมั่น นอนฝันเป็นเรื่องราวว่า ท่านพ่อลีมาแผ่เมตตารักษาโรคให้

ตื่นจากฝัน รุ่งเช้าวันใหม่ เขาได้หายจากโรคนั้นเป็นปลิดทิ้ง

เขาลุกกราบท่านพ่อลี เขาศรัทธาท่านอยู่แล้วยิ่งเพิ่มความศรัทธาเป็นทวีคูณ

* * * * * * * *

นายกวง ตั้งศรีงามสง่า เป็นลูกศิษย์ท่านพ่อลี เคยบอกพระอาจารย์ฟักว่า

มีผู้หญิงคนหนึ่ง ไปขอหวยจากท่านพ่อลี ท่านก็เอากระดาษเขียนเลขแล้วม้วนกลม ๆ โยนให้เธอ เธอรับแล้วเก็บเอาไปด้วยความดีใจ รีบกราบลาท่านออกไปทันที

นายกวง ลูกศิษย์ท่านพ่อลีเห็นดังนั้นก็รีบลุกขึ้นวิ่งตาม เพื่อจะไปขอดูหวย เพราะปกติไม่เคยเห็นท่านพ่อลีทำเช่นนี้กับใคร

ในขณะที่นายกวงกำลังจะลุกวิ่งตามหญิงคนนั้น

ท่านพ่อลีถามว่า “กวง มึงจะไปไหน”

“จะไปเอาเบอร์จากยายคนนั้น”

ท่านพ่อลีก็ห้ามบอกว่า “อย่า! อย่าไปเอาเป็นอันขาด”

แล้วท่านพ่อลีก็อธิบายต่อไปว่า “กวง! กูจะบอกให้มึงฟัง โยมผู้หญิงคนนั้นนะเธอหมดอายุขัยแล้ว นอกจากเธอจะหมดอายุขัยแล้ว ยังยากจนมากด้วย เราพิจารณาเห็นแล้วสงสาร เราจึงสงเคราะห์เขา เมื่อเขาถูกเบอร์ถูกหวยแล้ว เขาก็จะตาย เงินที่ถูกหวยนั่นแหละจะเป็นเงินทำศพของเขาเอง และลูกหลานของเขาจะได้ไม่ต้องลำบาก”

หลังจากหวยออกแล้ว ลูกชายของหญิงคนนั้นก็เข้ามาหาท่านพ่อลีที่วัด กราบเรียนท่านว่า “ท่านพ่อ แม่ผมถูกหวยหลายหมื่นบาท และแม่ก็เสียชีวิตแล้ว”

ท่านพ่อลีตอบว่า “เออ มึงเอาเงินนั้นทำฌาปนกิจศพให้แม่มึงนะ”

นี้เอง คือเมตตาธรรมที่ท่านพ่อลีมีให้เสมอสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย เมื่อใครเข้ามาในข่ายแห่งญาณที่ท่านพอจะช่วยได้ ท่านจะไม่ปล่อยผ่านเลยไป

เราจะไปอยู่กับพระพุทธเจ้าหรือจะไปอยู่กับพญามาร
คิดดูให้ดี ?
ถ้าเราจะไปอยู่กับพระ ก็ต้องมีสติอยู่กับลม
หายใจเข้าออกด้วยคำภาวนา 'พุทโธ ๆ' ให้เสมอ
ตัวมารมันจะมาเรียกร้องอย่างไรก็อย่าไปกับมัน

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, กันยายน ๒๔๙๘

นายกวง เห็นท่านพ่อลีบอกหวยหญิงคนนั้นถูก ก็มั่นใจตนเองเป็นนักหนาว่าท่านพ่อลีสามารถรู้ได้ด้วยญาณ จึงคิดอยากจะขอหวยเองบ้าง

จึงเข้าไปหาท่านพ่อ แล้วกล่าวว่า “ท่านพ่อครับ ผมขอหวย ๒ ตัว”

ท่านพ่อบอกว่า “ให้มึงไปซื้อหวยที่ปากน้ำสมุทรปราการ”

“เลขอะไร”

“มึงไปถึงแยกตรงนั้น เลี้ยวซ้าย แล้วไปบอกแม่ค้า หวยเถื่อนมึงอย่าไปซื้อ ซื้อล๊อตเตอรี่รัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้ซื้อเพียง ๒ ใบ อย่าเกิน เขาจะให้เลขอะไรมาก็ช่างเขา มึงไม่ต้องสนใจ”

นายกวงก็ถามว่า “ท่านพ่อ ไม่รู้ว่าเลขอะไร แล้วจะถูกได้อย่างไร”

“มึงไม่ต้องมาถามกู มึงเพียงไปบอกแม่ค้าว่า เอา ๒ ใบก็พอ”

หลังจากนั้น นายกวงถูกล๊อตเตอรี่ทั้ง ๒ใบ หางเลขหนึ่งใบ รางวัลที่ ๕ หนึ่งใบ นายกวงจึงเอาปัจจัยมาถวายและซื้อมีดตราตุ๊กตาคู่มา ๑ เล่ม

ท่านพ่อลีบอกว่า “เงินการพนันมึงจะเอาไปไหนก็เอาไป กูไม่เอา ประสาหวยกูบอกล่วงหน้าทีละ ๑๐๐ งวดก็ได้”

นายกวงได้ยินดังนั้น กลัวท่านมาก จึงนำเงินไปมอบให้แม่ขาวเป็นค่าน้ำค่าไฟและทำครัวถวายพระ และเลิกซื้อหวยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

* * * * * * * *

พันตำรวจเอก สังข์ เผ่าพิมพ์พา เป็นนายตำรวจและเป็นนักเลงใหญ่ด้วย ไปเยี่ยมท่านพ่อลีที่ป่วยที่โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า

ท่านพ่อลีปรารภเรื่องพระพุทธรูปองค์หนึ่ง พระพุทธรูปนี้ท่านพ่อลีบอกว่า “ค้าขายเคลื่อนที่และเล่นการพนันดีมาก หยุดอยู่กับที่ไม่ดี เจ็บป่วย”

พันตำรวจเอก สังข์ ได้ยินดังนั้นตาโต เพราะแกเป็นเซียนพนัน นึกอยากได้เป็นกำลัง แกคิดว่า ถ้าได้พระพุทธรูปองค์นี้ นำติดตัวไปเล่นม้าแข่ง คงจะทำให้ร่ำรวย

แกจึงออกปากขอยืมพระพุทธรูปองค์นั้นจากท่านพ่อลี เพื่อจะนำไปเล่นม้าแข่ง

ท่านพ่อลีบอกว่า “อือ เมื่อเราหายป่วยแล้วให้ตามไปเอาที่วัดอโศการาม”

ต่อมา เมื่อท่านหายป่วยกลับวัดแล้ว พันตำรวจเอกสังข์ ก็รีบติดตามไปพร้อม

คณะ เพื่อจะไปขอยืมพระพุทธรูปจากท่านที่วัดอโศการาม เมื่อไปถึงก็สนทนากับท่านเป็นเวลานาน พอพลบค่ำก็กราบลากลับ

เมื่อกลับไปถึงบ้านก็นึกได้ว่าจะไปเอาพระกับท่านพ่อ ลืมอีกแล้ว

วันหลังจึงไปใหม่ ก็ไปสนทนากับท่านอีก เสร็จแล้วก็ลากลับอีกเป็นอย่างนี้ถึง ๓ ครั้ง ๓ หน เขาพยายามเตือนตัวเองด้วยการจดใส่กระดาษบ้าง บอกเพื่อนฝูงที่ไปด้วยให้ช่วยเตือนว่า “วันนี้จะมาเอาพระกับท่านพ่อลี”

แต่โดยที่สุดก็หลงลืมไปเสียทุกครั้ง

เมื่อกลับไปถึงบ้าน เขาอุทานว่า “ท่านพ่อคงเล่นตลกกับเรา เรามันไม่ดีจะเอาพระมาเล่นการพนัน ท่านสอนให้เราได้ปัญญา พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ไม่มีเจตนาจะมาสนับสนุนให้เล่นการพนัน”

หลังจากนั้นเขาก็เข็ดหลาบไม่กล้ามาขอพระพุทธรูปท่านอีกเลย

เนื่องจาก พันตำรวจเอกสังข์ เป็นคนชอบเสี่ยงดวง เล่นหวย เล่นม้า วันหนึ่งเขาก็คิดจะไปขอหวยท่านพ่อลีบ้าง ท่านพ่อลีอยู่บนศาลาทรงธรรม เขาก็ขึ้นไปหาบอกว่า “ท่านพ่อผมขอหวย ๒ ตัว”

ท่านพ่อลีบอกว่า “อือ ไปเอาที่หน้าหลวงพ่อเศียร ฉวยย่ามใส่อะไรได้เอาไปเลยนะ”

เมื่อไปถึงหน้าพระเศียร ท่านให้จุดธูปเทียน ตามจำนวนดอกที่ท่านสั่ง เอาดอกไม้ใส่แจกัน ๔ ดอก ๕ ดอก ตามที่ท่านบอก เขาแปลเป็นหวยได้ทันที เขาแปลกใจว่า “ทำไมท่านพ่อลีรู้เร็วนัก” จึงไม่กล้าซื้อ

เมื่อหวยออกมาก็ตรงเสียทุกครั้ง เขาไปขออย่างนี้ถึง ๓ ครั้ง หวยออกตรงทั้ง ๓ ครั้ง แต่เขาก็ไม่กล้าซื้อทั้ง ๓ ครั้ง เหมือนมีอะไรมาดลบันดาล

สุดท้ายแล้วเขาก็บอกว่า “ขอเลิกเล่นการพนันโดยเด็ดขาด ท่านพ่อสอนให้เราได้ปัญญา สอนให้เห็นว่าศาสนามีสิ่งมหัศจรรย์ เหนือการพนันมากมาย เทียบไม่ได้เลย มีอย่างหรือ เราซึ่งได้ใกล้ชิดติดพันกับท่านผู้ประเสริฐหยั่งรู้ฟ้าดินเช่นนี้ เรายังจะมาเอาของสกปรกโสมม ส่วนของสะอาดที่ออกจากใจท่านเราไม่เอา”

ปี ๒๕๐๒ ท่านพ่อลีนั่งสามล้อไปที่วัดบรมนิวาส สามล้อก็ขอหวยท่านอีก ท่านบอกว่า "โยมกลับไปเอาที่บ้านโยมสิ"

สามล้อคิดไม่ออก ล๊อตเตอรี่ออกตรงกับเลขบ้าน สามล้อเห็นอัศจรรย์เลยกลับมาวัดบรมนิวาสขอหวยท่านพ่อลีใหม่ว่า "ผมคิดไม่ได้ ไม่ได้ซื้อ มาขอแก้ตัวใหม่"

ท่านพ่อลีบอกว่า "ให้แล้วทำไมไม่เอา"

ในคราวท่านพ่ออาพาธหนัก

ระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๐๔ ท่านพ่อลี พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ฯ นี้ บรรดาสานุศิษย์ที่จงรักภักดีต่างก็พากันซื้อนก ซื้อปลา ซื้อปู ฯลฯ มาถวายท่านพ่อเพื่อกรวดน้ำให้เจ้ากรรมนายเวร แล้วจะได้นำไปปล่อยให้เป็นอิสระ ทั้งนี้ก็เพื่อประสงค์จะให้เป็นการต่ออายุถวายท่านพ่อ

ท่านมองดูการกระทำของลูกผู้จงรักภักดีด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม แล้วก็แกล้งพูดเสียงดุ ๆ ว่า ***"เฮอ ! มัวแต่ไปเที่ยวปล่อยไอ้โน่นไอ้นี่ ตัวเจ้าของเองน่ะไม่ปล่อย"***

อีกครั้งหนึ่ง ที่ลูกศิษย์ได้ช่วยกันหาหมอ หาเทพ หายา และอะไรต่ออะไรที่ดี ๆ มาทำการช่วยรักษาท่านพ่อเพื่อจะได้หายจากอาพาธ เมื่อเข้าไปกราบเรียนให้ท่านทราบว่า ตนได้ช่วยทำอย่างนั้น ๆ ท่านรับฟังแล้วก็หัวเราะ และพูดเอื่อย ๆ ช้า ๆ ว่า

"หมอเขาก็ดี เทพเขาก็ดี ยาเขาก็ดี อะไร ๆ มันก็ดี ทั้งนั้นแหละ แต่มันแก้กฎของกรรมไม่ได้"

เมื่อลูกศิษย์คนหนึ่ง เข้าไปกราบเรียนปรึกษาถึงเรื่องการจัดงานศพญาติ และขอนิมนต์ท่านพ่อไปเผาด้วย ท่านก็พูดขึ้นเปรย ๆ ว่า ***"เผาคนเป็นมันได้บุญหลาย เผาคนตายได้บุญนิดหน่อย" (หมายถึงการเผากิเลส)***

ท่านเป็นผู้ที่มีเมตตามาก นอนอยู่โรงพยาบาล มีลูกศิษย์ลูกหานำเอาเงินมาถวายท่านนำมาแจกแพทย์พยาบาล หารให้ครบโดยทั่วกัน ก่อนออกจากโรงพยาบาล ท่านก็จัดทอดผ้าป่าเอาเงินมอบให้โรงพยาบาล

ท่านบอกว่า ***"นิสัยอย่างเรามีแต่เอาไปให้ ไม่ใช่ไปเอา"***

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนวางศิลาฤกษ์พระธุตังคเจดีย์

๕๓

ท่านพ่อลีรู้วันตาย... ทำไมต้องตาย

คนทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาในโลก ส่วนมากล้วนตายไปกับความมืดบอด ตอนยังมีชีวิตก็หลงมัวเมาสนุกสนานเพลิดเพลินในการอยู่การกิน หัวเราะร้องไห้กันไป ตามแต่ใจจะประสบสุข ทุกข์ รักและชัง ปล่อยตัวปล่อยใจให้ชีวิตเดินไปตามยถากรรม โดยไม่สนใจที่จะคิดสร้างกรรมดีขึ้นด้วยจิตใจและเรี่ยวแรงตามกำลังสติปัญญาที่มี ปล่อยให้วันคืนล่วงไปเหมือนสัตว์ตัวหนึ่งที่เขาเลี้ยงอย่างอ้วนพีแล้วก็นำไปสู่โรงฆ่า ...ช่างน่าเวทนาเสียจริงๆ !

แล้วก็สรุปเอาเองว่า **“เป็นเพราะโชคชะตา เป็นเพราะพรหมลิขิต”**

ที่จริงเป็นเพราะการกระทำของตนนั้นเอง !

โคที่ถูกเขานำไปสู่โรงฆ่าไม่ใช่เป็นเพราะความที่เกิดมาเป็นโค แต่เป็นเพราะจิตดวงนี้ไม่ได้สร้างคุณงามความดีไว้ในชาติปางก่อน เมื่อความดีน้อยจึงมาเกิดเป็นโค เป็นหมู หรือเป็นสัตว์อื่น ๆ ในภพภูมิอื่น ๆ ที่ตกต่ำ ถ้าความดีมากก็เกิดเป็นมนุษย์ เทวดา พรหม ความดีมากสุดได้ถึงวิมุตติพระนิพพานเป็นพระอรหันต์ในชาติปัจจุบัน

ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายจึงเวียนว่ายอยู่ในห้วงน้ำ คือการเทียวเกิดเทียวตายไม่มีที่สิ้นสุด

..เหมือนดวงอาทิตย์ ใครจะอ้อนวอนขอร้องให้คงอยู่กับที่ย่อมเป็นไปไม่ได้

..เหมือนคนคร่ำครวญร้องไห้อ้อนวอนพระอาทิตย์ว่าอย่าอัสดงเลย ..ผู้ร่ำไห้จักต้องมีน้ำตาเจิ่งนองเป็นสายเลือดและตายไปเปล่า ๆ

..ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน.. ไม่มีใครหยุดยั้งการตายได้

พระพุทธเจ้า และพระอรหันตสาวกเท่านั้นที่สามารถหยุดการเกิดตายได้

ความตายสำหรับท่านเป็นทางแห่งแสงสว่าง เพราะท่านตาย อย่างสมประสงค์ไปสู่แดนอันเกษมคือพระนิพพาน

นอกจากนี้ท่านยังสามารถรู้วันเกิดตาย เรื่องในอดีตชาติของท่านเองและคนอื่น ความตายกับท่านเหล่านี้จึงไม่ใช่เรื่องยุ่งยากและซับซ้อนเลย

แต่สำหรับปุถุชนคนหนาปัญญาหยาบแล้ว ชีวิตหลังความตายเป็นชีวิตที่ลี้ลับ ยากที่ใคร ๆ จะสามารถไขปริศนาในมุมมืดนี้ได้

พอพูดถึงความตายต้องบอกให้หยุด! หยุด! อย่าได้พูดไม่อยากฟัง ฟังแล้วมันไม่สบายใจ ไม่เป็นมงคลเอาเสียเลย

พระพุทธเจ้าตั้งแต่วันที่พระองค์ตรัสรู้มา ก็ทรงทราบแล้วว่าจะปรินิพพานในวันไหน แต่พระองค์เลือกที่จะบอกก่อนตาย ๓ เดือนแก่พระอานนท์ว่า ***"อานนท์อีก ๓ เดือน เราตถาคตจักปรินิพพาน"***

แม้พระอรหันต์รูปอื่น ๆ ท่านก็สามารถรู้วันตายล่วงหน้าได้เช่นกัน

สมัยปัจจุบัน ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ก็ได้บอกล่วงหน้า แก่หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโนว่า ***"อายุ ๘๐ ปี จะนิพพาน"***

สำหรับท่านพ่อลี ธมฺมธโร มีบทสนทนาเป็นเรื่องราว การบอกวันเวลาตายล่วงหน้าเป็นอย่างดี ผู้เขียนขอนำมาเล่าย่อ ๆ ดังนี้

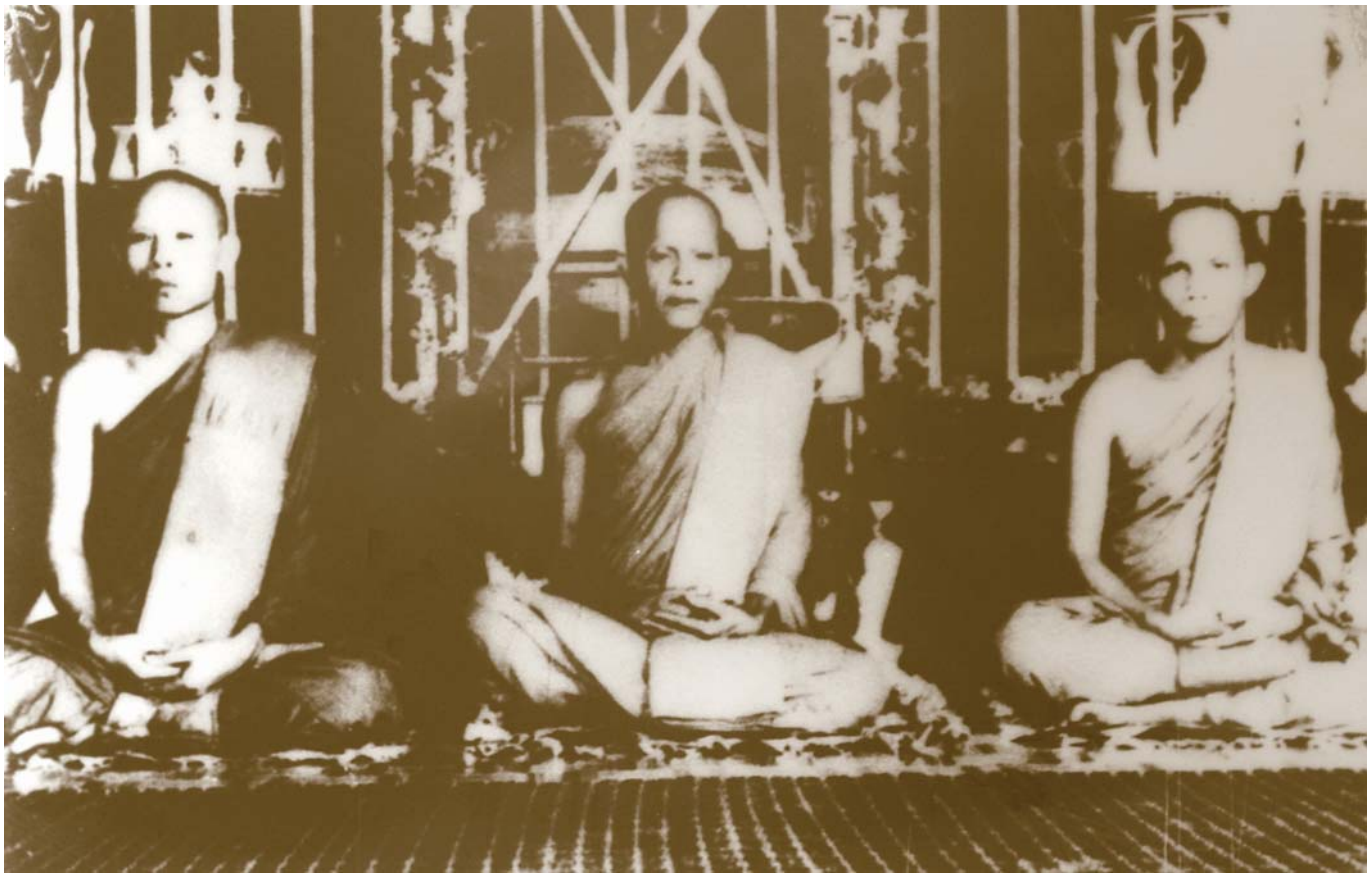
....กลางคืนวันหนึ่ง หลังงานฉลองกึ่งพุทธกาลจบลง... ณ กุฏิปุณณสถาน ที่วัดอโศการาม ท่านพ่อลียังร่างกายแข็งแรงกระปรี้กระเปร่า ท่านได้ปรารภกับ**พระอาจารย์แดง ธมฺมรกฺขิโต ซึ่งเป็นพระลูกศิษย์** เรื่องอายุขัยคือการสิ้นสุดแห่งชีวิตว่า

"ท่านแดง...อายุ ๕๕ ปี ผมต้องตาย ชีวิตถึงคราวสิ้นสุด ให้ท่านอยู่ช่วยดูแลหมู่คณะที่วัดอโศฯ เมื่อผมตายไปแล้ว ขอให้ท่านเป็นที่พึ่งพาอาศัยของหมู่เพื่อน"

การกล่าวในครั้งนี้ ท่านกล่าวก่อนมรณภาพเป็นเวลาหลายปี

จนกระทั่งมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ท่านพ่อลีได้ไปนอนป่วยอยู่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ธนบุรี ท่านเรียกพระอาจารย์แดงมาหา แล้วกล่าวย้ำว่า

"เราอายุ ๕๕ จะลาตายแล้ว"

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ท่านเจ้าคุณแดง ธมฺมรกฺขิโต

“ตายยังไงครับ...ท่านพ่อ”

“ก็ตายขาดจากลมหายใจนะสิ ถามได้ ก็เราเคยบอกเธอแล้วมิใช่หรือ”

“ผมลืมไปแล้ว แต่เมื่อท่านพ่อทักขึ้นผมก็จำได้ ทำไมท่านพ่อ จะต้องตายด้วย ไม่ตายไม่ได้หรือ?”

“เราได้รับนิมนต์เขาแล้ว..เสียดายที่จะอยู่ต่อไปอีกไม่ได้นาน เกิดมาได้มีโอกาสช่วยพระศาสนาน้อยเหลือเกิน คิดแล้วก็ยังไม่อยากตายเลย..เพราะเห็นแก่ประโยชน์คนอื่น..ส่วนเราเองไม่ได้มีปัญหาในการเกิดการตาย”

“รับนิมนต์ใคร”

“รับนิมนต์เทวดา เขาอาราธนา”

“เขาอาราธนาไปทำไม”

“เขาอาราธนาไปสอนมนต์ให้”

“ไปสอนมนต์อะไรครับ ช่วยสอนให้ผมด้วย”

“มนต์ก็ไม่มีอะไรมาก พรหมวิหาร ๔ ของเรานี้แหละ แต่คนอื่นสอนมันไม่ขลัง ต้องให้เราสอนมันถึงขลัง เขาบอกอย่างนี้”

“ผมขออาราธนาท่านพ่อไว้ อย่าเพิ่งตายเลย”

“เราได้ตกลงรับอาราธนาเขาแล้ว อยู่ไม่ได้”

“ท่านพ่อครับ ไม่มีวิธีอื่นบ้างเลยหรือ ที่จะสามารถต่ออายุ ไปได้อีก”

ท่านพ่อลีเล่าถึงรอยต่อแห่งชีวิตอันมีความเป็นความตายเป็นเครื่องเดิมพันว่า...

“วิธีนั้นมี แต่เรื่องมันผ่านเป็นอดีตไปแล้ว เราจะหวนกลับ มาเป็นอย่างเดิมไม่ได้อีก เพราะหลักธรรมหลักความจริงท่านใช้ปัจจุบันเป็นเครื่องตัดสิน

พวกเธอจำได้ไหม?..ในสมัยประชุมคณะกรรมการจะสร้างเจดีย์ และโบสถ์ เราปรารภให้สร้างพระเจดีย์เสียก่อน แต่ไม่มีลูกศิษย์คนใดกล้ารับงานนี้

บางคนเขาคิดเอาเองว่า ถ้าสร้างเสร็จแล้วเราจะหนีเข้าป่าบ้าง ตายบ้าง (เพราะท่านไม่ได้บอกพวกเขาถึงเหตุว่าการสร้างพระเจดีย์จะต่ออายุท่านได้)

กรรมการที่ประชุมมีความเห็นว่า สร้างโบสถ์ก่อน ก็เป็นอันตกลง ซึ่งเขาไม่รู้จักจุดลึกในชีวิตของเรา การที่จะมาแก้ในสิ่งที่ล่วงเลยมา มันก็สายเสียแล้ว”

แล้วท่านพ่อลีกล่าวย้ำว่า ***“...ก็พวกเธอเกาไม่ตรงที่คัน ต่อให้มีโบสถ์ตั้ง ๒๐ หลัง ก็ไม่เท่ากับสร้างพระเจดีย์เพียงหนึ่งองค์ ..ท่านเอ๊ย!”***

เมื่อเป็นเช่นนี้ก็หมดหวังในชีวิตของท่านพ่ออีกต่อไป

พระอาจารย์แดงจึงเรียนท่านว่า *“เมื่อตายไปแล้ว ก็ขอให้ท่านพ่อมาช่วยเหลือวัดอโศการาม”*

ท่านพ่อลีก็หัวเราะ ฮึ ๆ ตอบว่า *“เราก็เป็นห่วงเหมือนกัน คิดว่าจะคายอะไรไว้ให้เขากินกัน แต่ชีวิตก็จวนเสียแล้วก็ให้พวกยังอยู่หากินกันไป ถ้าไม่มีปัญญาก็ช่างมัน”*

และได้เรียนถามท่านอีกว่า *“ท่านพ่อมีคาถาอะไรดี ๆ ก็สอนให้ผมด้วย”*

ท่านพ่อลีตอบว่า ***“คาถานั้นมีอยู่ แต่สู้ใจเราไม่ได้ ให้ตั้งใจบำเพ็ญเพียรให้สำเร็จคุณธรรม เมื่อเราทำความเพียรอย่างสูงสุด เสียสละชีวิตแล้ว จะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ขึ้นอยู่กับวาสนาบารมีของแต่ละคน”***

ชีวิตพระอริยเจ้าจึงเป็นชีวิตที่สมบูรณ์แบบจริง ๆ

ท่านไม่ได้นอนรอความตาย ท่านทราบเรื่องความตาย

ตายแล้วไปไหน หลังจากตายจะไปทำอะไร ได้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน

และคำว่า **“พระนิพพาน”** เป็นอย่างไร สุขสบายดีไหม ท่านรู้ทะลุปรุโปร่ง ไม่ต้องคิดหาคำตอบมาถกเถียงให้เมื่อยกราม

เพราะพระนิพพานนั้นเป็นสิ่งที่ท่านประสบพบเห็นเองอยู่

ท่านมีชีวิตอยู่ก็เป็น **“สอุปาทิเสสนิพพาน”**

ตายไปก็เป็น **“อนุปาทิเสสนิพพาน”**

พระพุทธองค์จึงตรัสว่า ***“พระนิพพาน อันผู้บรรลุเห็นได้เอง ไม่ขึ้นกับกาล, แต่เป็นของรู้ได้เฉพาะตน”***

“..ผู้บรรลุพระนิพพาน..จะมีชีวิตอยู่ก็ไม่เดือดร้อน ถึงจะตายก็ไม่เศร้าโศก ..เพราะมองเห็นที่หมายข้างหน้าแล้ว

...ความตายเรา(ตถาคต)ก็มิได้ชื่นชอบ ชีวิตเราก็มิได้ติดใจ เราจักทอดทิ้งร่างกายนี้อย่างมีสติสัมปชัญญะ มีสติมั่น ..เรารอท่าเวลาตายเหมือนคนรับจ้างทำงานเสร็จแล้วรอรับค่าจ้าง... (เสร็จกิจพรหมจรรย์..รอตายไปอนุปาทิเสสนิพพาน)

ในเรื่องบางอย่างพวกเราผู้เป็นปุถุชนไม่รู้ แต่จะไปอวดเก่ง กว่าท่านผู้รู้จริงไม่ได้ อย่างเรื่องท่านพ่อลีถ้าบรรดาศิษย์เชื่อฟังท่านเสียหน่อย ท่านก็ยังจะมีชีวิตที่ยืนยาวกว่านี้ ไม่ต้องมาเสียใจ ทีหลังอย่างนี้

ในเรื่องแบบนี้มีหลักฐานยืนยันได้ ในสมัยพุทธกาล ก่อนพระพุทธเจ้าจะทรงปลงพระชนมายุสังขาร..แล้วปรินิพพาน ถ้าเพียงพระอานนท์อาราธนานิมนต์ให้พระองค์ดำรงพระชนม์อยู่โปรดเวไนยสัตว์ต่อไป พระพุทธองค์จะทรงห้ามเสียสองครั้ง ครั้งที่สามพระองค์จะทรงรับอาราธนานิมนต์..และทรงอยู่ต่อไปได้อีกถึง ๑๒๐ ปี ...เพราะทรงบำเพ็ญอิทธิบาทภาวนามาเป็นอย่างดี

หมอบอกว่าท่านพ่อลีหายแล้ว

มีโยมผู้หญิงศิษย์ท่านพ่อชื่อ **“โยมง่อ”** ไปเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า ท่านก็ถามโยมง่อถึงพระอาจารย์เฟื่องที่ดูแลสร้างโบสถ์สร้างไปถึงไหนแล้ว?

โยมง่อตอบว่า “แม่น้อมไปบอกที่วัดว่า ท่านพ่อจะหายดี” แกตอบไปคนละเรื่อง

“ครั้งนี้ฉันมาเห็นท่านพ่อด้วยตา เห็นผิวพรรณสดใส อ้วนพี ฉันดีใจมาก”

ท่านตอบว่า “อือ...ผ้าขี้ริ้ว”

โยมง่อกราบแล้วออกไปสักพักใหญ่ แล้วกลับมาพร้อมผ้าเช็ดเท้า

ท่านก็ไม่ตอบ....มีแต่อมยิ้ม ความหมายของท่านนั้นคือ ร่างกายท่านยังใช้ได้อยู่ แต่ใช้ได้อย่างผ้าขี้ริ้ว ผ้าเช็ดเท้า

ต่อมาองค์**หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ก็มาเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาล ท่านพ่อก็พูดถึงเรื่องโรคภัยไข้เจ็บของท่านให้หลวงตามหาบัวฟัง แล้วท่านก็วกกลับมาพูดเรื่องธรรมะ ท่านพ่อลีถามก่อนว่า "ท่านมหา ท่านภาวนาเป็นอย่างไรบ้าง"

หลวงตาว่า "ข้าน้อยภาวนา ไม่ได้หน้า ไม่ได้หลัง ครับผม"

แล้วหลวงตามหาบัวก็ถามท่านบ้าง

ท่านพ่อลีตอบว่า ***"ผมพิจารณามรรค ๘ ไม่เหลือ ไม่มีอะไรเหลือ"***

ท่านอาจารย์มหาบัวยกย่องท่านพ่อมากเลย บอกว่า ***"ใครตำหนิ ใครประมาทท่านพ่อลี ผมไม่ยอม อย่างนี้ผมไม่ยอม ตายแทนเลยได้ ปริยัติพูดไม่ได้ ปริยัติผมก็ผ่าน ปริยัติพูดไม่ได้คำนี้ ถือว่าโอ้อวดอุตริมนุษยธรรม ปริยัติผมก็ผ่าน มรรค ๘ ผมก็พิจารณาแล้ว"*** ท่านว่าอย่างนั้น

แล้วหลวงตามหาบัว ก็ถามธรรมะท่านพ่อลีต่อไป หลวงตาถามตั้งมาก ท่านตอบเพียง ๒-๓ ประโยค หรือ ๓-๔ ประโยค ครอบคลุมหมด

หลวงตามหาบัวบอกเป็นเรื่องอัศจรรย์มาก

หลังจากนั้นหมอบอกว่า ท่านหายดี ก่อนจะออกจากโรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า พลเรือตรีสนิท โปษะกฤษณะ นาวาเอกลักษณ์ บุญศิริ รองผู้อำนวยการ เป็นลูกศิษย์ตรวจเช็คดีหมดแล้วว่า ***"หายดีหมดแล้ว"***

พอหมอลับหลังไปท่านพูดขึ้นว่า ***"หมอหรือจะมารู้ดีเท่าเรา"***

จากนั้นเพื่อความแน่นอน คณะศิษย์ก็นิมนต์ท่านไปศิริราชอีกครั้ง

หมอก็เช็คว่า ***"ท่านหายดีหมดแล้ว"***

ท่านพ่อก็พูดอย่างเดิมว่า ***"หมอหรือจะรู้ดีเท่าเรา ข้างในมันเสียหมดแล้ว เราจะต้องกลับไปวัด ถ้าขืนเราอยู่ที่นี่ เราตายที่นี่ หมอจะเสียชื่อ"***

ท่านจึงกลับมาวัดอโศฯ ในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๔

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนจัดงานผูกพัทธสีมาฉลองพระอุโบสถ

และถ่ายภาพร่วมกับญาติที่หลวงพ่อเคียร วัดอโศการาม

๕๕

ปัจฉิมโอวาทท่านพ่อลี

ท่านพ่ออาพาธด้วยโรคหัวใจโต และได้รับการรักษาพยาบาลเป็นอย่างดีที่สุดจากนายแพทย์ใหญ่ ๆ ที่ประจำโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ เป็นเวลา ๕ เดือนเศษ เมื่อนายแพทย์ได้ตรวจร่างกายครั้งสุดท้ายปรากฏว่า อาการอาพาธของท่านดีขึ้นมากจนเป็นที่พอใจแล้ว จึงอนุญาตให้ท่านกลับมาประจำอยู่วัดได้

วันเสาร์ที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๔ ท่านมาลงทำอุโบสถสังฆกรรม และเมตตาให้บรรดาศิษย์ได้ถวายรดน้ำในวันสงกรานต์ ทุก ๆ คนต่างปลื้มปีติปราโมทย์เป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้กลับและมีอาการเป็นปกติดี ได้พูดจาปราศรัยและสนทนาธรรมะกับสานุศิษย์ด้วยความแจ่มใสร่าเริง เห็นกิริยาแช่มชื่นเช่นนั้นจึงต่างพากันนอนใจว่า ***"ท่านพ่อคงจะอยู่บำเพ็ญคุณงามความดีให้แก่พระศาสนาต่อไปได้อีกยาวนาน"***

ท่านบอกว่า ***"กลับมาวัด ขอพักผ่อนสัก ๑๐ วัน แล้วท่านจะไปวิเวก"***

พระอาจารย์แดงมาลาท่านไปวัดป่าประชานิยม จังหวัดกาฬสินธุ์

ท่านตอบว่า "อือ ไปแล้วกลับมา" และกำชับอาจารย์แดงว่า "ให้มาก่อนวันที่ ๒๕ หลังวันที่ ๒๕ จะมีการประชุมใหญ่เกี่ยวกับทางคณะสงฆ์"

พระอาจารย์แดงก็นั่งงง ท่านจะประชุมใหญ่เรื่องอะไรของคณะสงฆ์ ก็ในตอนนี้ก็ไม่เห็นมีเรื่องอะไร พระอาจารย์แดงบอกว่าจะกลับมาก่อน เพราะรับนิมนต์บวชนาคที่วัดอโศฯ วันที่ ๒๔

ท่านพ่อลีก็นิ่งไม่ว่าอะไร

วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๐๔ "ก่อนที่ท่านจะไปวิเวกในอีก ๓ วันข้างหน้า (คือ

วันที่ ๒๕ เมษายน..เป็นคืนที่ท่านมรณภาพ) ท่านเดินรอบวัดถามหา หลวงวุฒิอยู่ไหม? ขุนทัดอยู่ไหม? พระยาฤทธิ์อยู่ไหม? เที่ยวถามหาลูกศิษย์ลูกหาไปโดยทั่ว แม้เขตแม่ชีท่านไม่เคยเดินไป ท่านก็เดินตรวจจนทั่ว ฉวีวรรณท่านผ่องใส มีน้ำมีนวล มิได้เหมือนคนป่วยไข้ ท่านเที่ยวพูดจาปราศรัยทักทายคนโน้นคนนี้ ดูนั้นดูนี้ภายในบริเวณวัด

คนทั้งหลายเห็นเช่นนั้นก็ว่า ***"ท่านพ่อ..หายดีแล้ว ก็ไม่ห่วงแล้ว"***

ขณะที่ท่านเดินตรวจรอบวัดอยู่นั้นท่านสั่งให้ตามั่น(คนขับรถท่าน)เอากระเป๋ายามารูดซิปออก แล้วท่านก็ว่า ***"อืม..มั่น เอาไปใช้ซะ เราไม่ฉันแล้วยา"***

ในตอนค่ำของคืนวันที่ ๒๔ และ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๔ ขณะที่ พระอาจารย์บุญกู้ อนุวฑฺฒโน ได้ไปปฏิบัติรับใช้ท่านพ่อตามปกตินั้น ท่านได้สั่งให้นำหนังสือ ***"สังฆกิจ และมูลกัมมัฏฐาน"*** ซึ่งองค์ท่านได้แต่งไว้ และพิมพ์ไปแล้วนั้นมาอ่านทานให้ฟัง พร้อมกันนั้นท่านพ่อได้บอกให้เขียนแก้ไข และเพิ่มเติมข้อความขึ้นอีกเป็นบางตอน เพื่อเป็นการปรับปรุงหนังสือสำหรับที่จะจัดพิมพ์ในครั้งต่อไป ข้อความที่ตัดออกและเพิ่มเติมนั้นมีอยู่หลายตอนด้วยกัน ข้าพเจ้าเห็นว่าถึงอย่างไรท่านผู้อ่านก็คงจะได้พบเห็นในหนังสือ **"สังฆกิจ"** ฉบับสมบูรณ์แล้ว

ฉะนั้นจึงขออนุญาตคัดมาเฉพาะบางตอนที่เป็น ***"ปัจฉิมโอวาท"*** อันออกจากปากของท่านพ่อเป็นครั้งสุดท้ายของคืนที่ ๒๔ และ ๒๕ เมษายนนั้น

มีใจความว่า

"บุคคลใด หรือหมู่ใด ปรารถนาอยู่แต่ในประโยชน์ชาตินี้ คือ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ขอชี้แนวทางให้ ซึ่งมีอยู่ ๔ อย่าง

๑. **อุฏฐานสัมปทา** เป็นผู้มีความเพียร หมั่นขยัน ทำกิจหน้าที่ของตน ตั้งอยู่ในอาชีพที่ถูกต้องในทางธรรม เช่น 'สัมมากัมมันโต' การงานที่ชอบ

๒. **อารักขสัมปทา** ให้รู้จักรักษาทรัพย์ของตน ให้รู้จักรักษาตนของตน ที่ได้มาโดยชอบแล้วด้วยดี ไม่ให้ตกล่วงไปในทางที่ชั่ว

๓. **กัลยาณมิตตตา**คบเพื่อนที่ดีงาม ไม่คบคนชั่วที่จะทำตนให้เป็นคนตกต่ำ จะทำทรัพย์ของตนให้สาปสูญ

๔. **สมชีวิตา** จ่ายทรัพย์ที่ได้มาจากการงานนั้น ๆ ด้วยดี เลี้ยงชีวิตของตน

โดยทางที่ถูก ไม่จ่ายทรัพย์ไปในทางที่ผิด ไม่ทำชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้หม่นหมอง

ทั้ง ๔ อย่างนี้เป็นหนทางที่จะนำมาซึ่งความสุขของตนในโลกนี้ แต่อย่าใช้ความคิดอันสั้น อันปราศจากความจริง เพราะความจริงของมนุษย์ที่เกิดมา ต้องตายไปจากความสุขในโลกที่มีอยู่ทุกรูปทุกนาม

ฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องหาทางที่ตนจะต้องได้รับในโลกหน้า ที่เรียกว่า **'สัมปรายิกัตถะประโยชน์'** อันจะพึงได้รับ คือความสุขในโลกหน้า พระองค์จึงได้ทรงชี้แนวทางไว้ดังนี้ คือ

๑. **สัทธาสัมปทา** ให้เป็นผู้มีความเชื่อโดยสมบูรณ์ คือ เชื่อบุญเชื่อกรรม ความดีและความชั่ว แล้วก็ควรเว้นกรรมชั่วเสีย สร้างแต่ความดี

๒. **สีลสัมปทา** ให้เป็นผู้มีศีลมีสัตย์ ปฏิบัติตนให้เป็นคนบริบูรณ์ด้วยความประพฤติทางกาย วาจา จิต จะทำสิ่งใดให้ทำด้วยความสุจริตที่ถูกต้องในทางพระ

๓. **จาคสัมปทา** ให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยการบริจาค, ฝากทรัพย์ของตนไว้ เช่น ให้ทานในฐานะที่ตนพอจะทำได้, แต่การสละนั้น ทางพระท่านแสดงไว้ว่าเป็น 'อริยทรัพย์' ให้ผลในชาตินี้ และชาติหน้า ถ้าเราไม่เสียสละเช่นนั้น ทรัพย์ในโลกนี้ทั้งหมดก็ให้ผลแค่ชีวิตหนึ่ง, ตายแล้วก็สาปสูญ ไม่สามารถจะนำไปใช้สอยในโลกหน้าได้ ตัวอย่าง เช่น ธนบัตรของประเทศไทย หรือเงินตราอย่างอื่นก็ใช้ได้สำหรับในของประเทศนั้น ๆ ถ้าต้องการไปเมืองนอกก็ไม่สามารถจะนำทรัพย์ในประเทศของตนไปใช้จ่าย นอกจากคนมีปัญญานำไปแลกเปลี่ยนเข้าบัญชีในธนาคารใดธนาคารหนึ่ง จึงจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ออกต่างประเทศ ฉันใด, ผู้มีปัญญานำทรัพย์ไปฝากไว้ในธนาคารชนิดที่เรียกว่า ***'นาบุญ'*** เมื่อตนได้จาคะสละไปแล้ว นั่นแลเรียกว่า ***'อริยทรัพย์'*** จะได้เกิดผลข้างหน้าไม่ว่าแต่ทรัพย์เลย คนในประเทศหนึ่งจะข้ามแดนไปอีกประเทศหนึ่งเพียงเท่าภาษาที่พูดก็ใช้ไม่ได้ ฉะนั้น, พระองค์จึงทรงสอนภาษาต่างประเทศให้เราอีกชิ้นหนึ่ง ที่เรียกว่า ***'สวดมนต์ ไหว้พระ เจริญ***

เมตตาภาวนา' จะได้ภาษาไปใช้สอยในโลกหน้า

๔. ปัญญาสัมปทา ให้เป็นผู้รอบคอบ รอบรู้ในการกระทำทั้งหมด มิฉะนั้นก็จะทำไปด้วยโมหะ เช่น

'ฉันทาคติ' ทำไปโดยความรักอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงเหตุผลว่าผิดหรือถูก

'ภยาคติ' ทำไปด้วยความกลัวอย่างเดียวไม่คำนึงถึงเหตุผล

'โทสาคติ' ทำไปด้วยความโกรธ หรือโทสะ ไม่คำนึงถึงความผิดหรือถูก

'โมหาคติ' ทำไปด้วยความหลง สำคัญว่าผิดเป็นถูก สำคัญว่าถูกเป็นผิด

เมื่อทำโดยอาการเช่นนั้น ชื่อว่าเป็นผู้ไม่มีปัญญา ฉะนั้นจึงให้ตรวจตราพิจารณาดูโดยชอบเสียก่อน ไม่ว่าจะทำสิ่งใด ๆ ทั้งหมดที่เนื่องไปด้วยการบุญ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญา

ปฏิปทาทั้ง ๔ อย่างนี้ เป็นหนทางเปิดช่องอันจะนำไปสู่สุคติโลกหน้า คือ 'สวรรค์' แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่อีก

ถ้าเป็นผู้มีศรัทธาแก่กล้า มีความสามารถจะบำเพ็ญตนให้สูงยิ่งขึ้นไปกว่านี้ ที่ท่านเรียกว่า **'ปรมัตถประโยชน์'** ผลอันพึงจะได้รับก็ได้แก่ **'โลกุตตรกุศล'** กุศลข้อนี้เป็นสิ่งที่ควรทำแก่พุทธบริษัททั้งหลาย สิ่งที่จำเป็นก็มีอยู่ ๒ อย่าง คือ

๑. เป็นผู้มีศรัทธา ๒. เป็นผู้มีความเพียร

เมื่อมีสมบัติในตนได้อย่างนี้ ก็เป็นเครื่องมือสำหรับตนทุกคน ไม่เลือกหน้าว่า คนโง่ คนฉลาด คนหนา คนบาง หญิงชายทั้งปวงในโลกเมื่อมีความประสงค์ อย่างนี้แล้วก็ให้ตั้งอยู่ในธรรม ๒ ประการ อันเป็นแนวทางของพระนิพพาน คือ

๑. สมถภาวนา ทำจิตใจให้สงบ

๒. วิปัสสนาภาวนา ทำจิตใจให้มีปัญญา เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในตนของตน เล็งเห็นสภาพแห่งธรรม ซึ่งมีอยู่ในตัว

สภาพแห่งธรรมนั้น คือ ความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ชั่วขณะก็ดับไป เหมือนลูกคลื่นในทะเล เมื่อลมพัดแล้วก็เกิดคลื่นน้อยคลื่นใหญ่ในมหาสมุทร ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน สภาพของขันธ์ที่มีอยู่ในตัวก็มีอาการเป็นไปเหมือนลูกคลื่นฉะนั้น นี่ก็เรียกว่า **'สภาพธรรม'**

สภาพอีกอันหนึ่ง จะมีคลื่น หรือไม่มีคลื่นก็ทรงอยู่โดยธรรมชาติ เหมือนน้ำทะเลในคราวที่ไม่มีลมก็ราบรื่นใสดี สภาพธรรมที่มีอยู่ในใจของคนทุกคน ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่เกิด และไม่แปรผัน ไม่ดับ ไม่สูญ ทรงอยู่ในอาการเช่นนั้นก็มีอยู่ทุกรูปทุกนาม

ทั้งสองแนวทางนี้ เป็นเหตุให้สำเร็จประโยชน์อย่างยิ่งคือ **'พระนิพพาน'**

ธรรมทั้ง ๓ ประการนี้ ใครต้องการก็มีอยู่ในตนทุกคน ถ้าคนใดรู้จักวิธีการเผยแผ่ แนะนำ และตักเตือนตนเอง ก็จะเกิดประโยชน์โดยไม่ต้องสงสัย

'ฉะนั้น วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะถือกันแต่ขึ้นธรรมมาสน์แสดงธรรมเพียงเท่านั้น ย่อมไม่พอในวิธีการเผยแพร่ ผู้มีปัญญาย่อมทำให้พุทธบริษัทเกิดศรัทธาด้วย โดยวิธีการต่าง ๆ เช่นมรรยาทดังกล่าวมา หรือโดยเทศนาปาฏิหาริยะ, อนุสาสนีย ปาฏิหาริยะ แต่ละอย่างนี้ เป็นวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งสิ้น

ต่อจากนั้นองค์ท่านได้เปิดโอกาสให้พระ ๔ รูป คือ **พระอาจารย์อ่อน วัดธาตุทอง, พระอาจารย์บุญมี ปญฺญาทีโป พระใบฏีกาตุ๋ย สุชาโต** และ**พระบุญกู้ อนุวฑฺฒโน** ได้สนทนาความเรื่อง 'อริยสัจจ์' และซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จนถึงเวลา ๒๓.๐๐ น. ไฟฟ้าดับ พระ ๔ รูป จึงได้นมัสการอำลากลับ เพราะเกรงจะเป็นการรบกวนเวลาพักผ่อนของท่าน

ข้อความที่ท่านพ่อได้สั่งให้บันทึก แก้ไข และเพิ่มเติมในหนังสือ "**สังฆกิจ** และ **มูลกัมมัฏฐาน**" นี้ จึงถือได้ว่าเป็น ***"บันทึกธรรมครั้งสุดท้ายของท่านพ่อ"*** ซึ่งเราทั้งหลายจักต้องจดจำประทับไว้ในดวงจิต

และจงพากันพยายามประพฤติปฏิบัติตาม ***"ปัจฉิมโอวาท"*** นี้ ประดุจการรักษาทรัพย์สมบัติชิ้นสุดท้ายที่พ่อได้ทิ้งไว้ให้แก่ลูกหลานทั้งปวงฉะนั้น

สรีระร่าง พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร)

๔๔

ท่านพ่อลีมรณภาพแล้ว

รุ่งสาง...ตอนเช้าของวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๔ เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น เวลา ๑๑.๐๐ น. แล้ว ไม่มีผู้ใดเห็นท่านพ่อลีเปิดประตูออกมา รอเป็นเวลานาน ศิษยานุศิษย์มีพระและสามเณรเป็นต้นจึงได้เปิดหน้าต่างเข้าไปดู

พบร่างท่านนอนแน่นิ่งในอิริยาบถสีหไสยาสน์ หมดลมหายใจอยู่ในอิริยาบถนอนอันสงบประดุจนอนหลับ มรณภาพเยี่ยงอริยสงฆ์สาวกผู้ถึงพร้อมด้วยศีลธรรม ท่านไม่ได้ห่มจีวร ใส่แต่อังสะและสบง ขาซ้ายคู้ขึ้นหน่อยหนึ่งเหมือนลักษณะของพระ ๒๕ พุทธศตวรรษที่ท่านนิยมสร้าง

พระเณรบางรูป ลูกศิษย์ใกล้ชิดบางคนบอกว่า

"อย่าไปแตะต้องท่านนะ เดี๋ยววิญญาณเข้าไม่ได้..เพราะในชีวิตของท่านได้สร้างปาฏิหาริย์ไว้มากมาย..แม้ท่านตายแล้วคนเขาก็ยังคิดว่าท่านไม่ตาย คิดว่าท่านเข้าฌานไปท่องนรกสวรรค์..พรหมโลก..แดนนิพพาน..เดี๋ยวก็กลับมา"

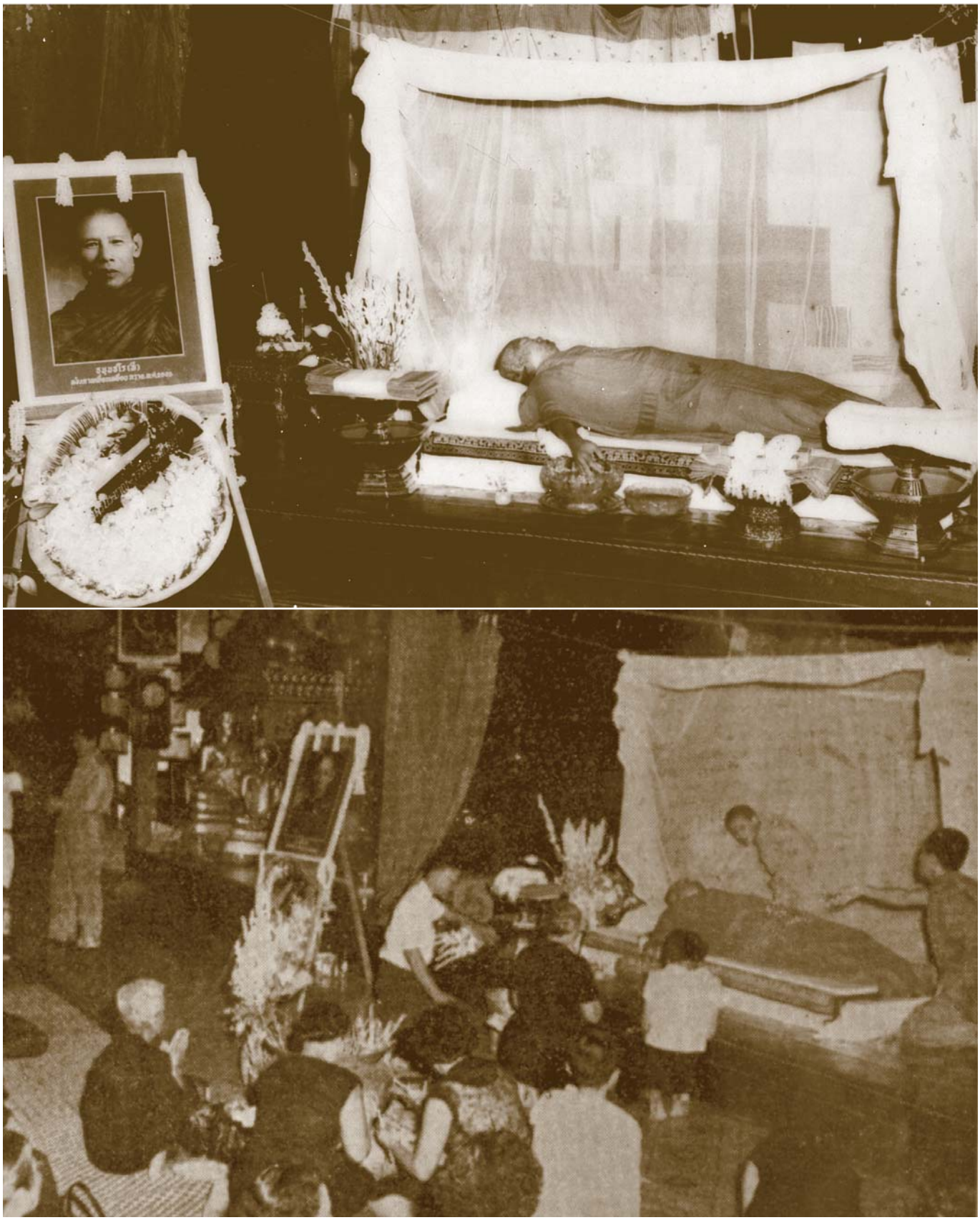
ต่างองค์ต่างคนก็ต่างพูดไปสารพัด ไม่มีใครกล้าเข้าไปแตะต้ององค์ท่านเลย

เมื่อรออยู่นานหลายชั่วโมง จึงลงความเห็นว่า ท่านคงละโลกลาสงสารจากพวกเราไปแน่แล้ว คำพูดของท่านที่กล่าวท่ามกลางชุมนุมสงฆ์ที่วัดอโศการาม ถึงการปลงอายุสังขาร เมื่อปี ๒๕๐๒ ว่า

"...เวลาเราป่วยหนักใกล้จะตาย จะไม่ให้พระหรือเณรเข้าใกล้เลยสักคน เวลาใกล้จะตายนั้น เราต้องระเบิดความดีในตัวออกให้หมด

"พระอรหันต์" ยังไม่พ้นจากการตาย เพราะการตายเกี่ยวด้วยกรรมเก่า

"กรรมเก่า" เป็นเรื่องของ **"ร่างกาย"** ส่วนพระอรหันต์เป็นที่ **"จิต"**

พิธีรดน้ำศพท่านพ่อลี ธมฺมธโร

วินาทีนั้น ...บรรยากาศแห่งอโศการาม เต็มไปด้วยความวิปโยคโศกเศร้าสลดสุดจะประมาณได้ พระเณรอุบาสกอุบาสิกาอลม่าน เสียงฆ้องระฆังลั่นแล้วลั่นเล่า เป็นสัญญาณแห่งการตายของท่านพ่อลี ผู้เป็นดั่งบิดรมารดา

ชายทะเลแห่งอารามนามว่าอโศการามซึ่งแปลว่าไม่เศร้าโศก... บัดนี้ดวงตะวันที่แผดแสงแรงกล้า.. เดี๋ยวร้อนเดี๋ยวหนาว เดี๋ยวครึ้มฟ้าครึ้มฝน

อากาศธาตุวิปริตแปรปรวน ประหนึ่งว่าโลกจะแตกบัดเดี๋ยวนั้น

อโศการามนาวา ถูกคลื่นใหญ่คือความตายซัดสาด แตกกระจายเป็นฟองฝอย สัตว์ใหญ่น้อยที่อาศัยต่างร่ำไห้เพราะความอาลัยเสียดายในท่านผู้มีบุญญาธิการ

เสียงลมทะเลซัดฝั่งมาเป็นระลอก เปรียบเสมือนดั่งว่าน้ำตาแห่งเทพยดาบนสรวงสวรรค์หลั่งริน พิณแห่งทวยเทพบรรเลงเสียงกรรแสงโศกาดูร แสดงท่วงทำนองอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สะท้านไปทั่วโลกธาตุ

น้ำตาเหล่าสานุศิษย์หลั่งไหลเหมือนสายน้ำ... ทุกคนพูดไม่ออก บอกไม่ถูก

แต่สำหรับท่านพ่อลี พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า มองเห็นร่างกายเพียงเม็ดทราย ที่ถูกสายน้ำซัดลงทะเล..ไม่อาลัยอาดูร... เป็นเพียงธาตุ ๔ สูญสลายตามกาลเวลาเท่านั้น

คราทีนั้นบทเพลงแห่งพระอรหันต์..ก็แสดงท่วงทำนองพระนิพพาน บรรเลงครื้นเครง ขับกล่อมยาวกระหึ่มไกลออกไปในสามโลก

ต่อมาข่าวนี้ได้แพร่สะพัดออกไปตามทิศต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยขยายไปถึงต่างประเทศ ประชาชน ครูบาอาจารย์ หลั่งไหลกันมาไม่ขาดสาย เหมือนสายน้ำหลาก

เป็นที่น่าอัศจรรย์ในเกียรติคุณความดีของท่าน แม้เจ้านายผู้สูงศักดิ์ทางประเทศพม่า ลาว และเขมร ต่างก็มาเคารพศพท่านไม่ขาดสายเป็นประวัติการณ์

ทั้งหมดนี้แสดงถึงบุญญาภินิหารของท่านที่ไม่มีวันจืดจางไป

ท่านพ่อลีพระอริยเจ้าผู้มีอายุขัยสั้นนัก

แต่ท่านได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่พระพุทธศาสนาได้อย่างน่าอัศจรรย์มากมายนัก ! เช่นเดียวกัน

สิริอายุท่านพ่อลีได้ ๕๕ ปี ๒ เดือน ๒๕ วัน ๓๔ พรรษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี)

สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) ทรงยกย่องท่านพ่อลี

เมื่อท่านผู้ยิ่งใหญ่ด้วยบุญบารมีตายลง แม้นเทพและมนุษย์ผู้ทรงศักดิ์ก็ทนอยู่ไม่ได้ **สมเด็จพระสังฆราช (อุฏฐายีมหาเถร)** เมื่อได้ทราบข่าวว่าท่านพ่อลีมรณภาพเช่นนั้น จึงรีบมาวัดอโศการามทันที พระองค์ได้กล่าวถึงความดีและพลังจิตของท่านพ่อลีต่อหน้าที่ชุมนุมสงฆ์ ว่า

"ท่านอาจารย์ลีนี่เก่งมากนะ รู้วันตายตนเองล่วงหน้าด้วย เมื่อ ๓ วันก่อนเขียนจดหมายไปหาเราว่า ขอฝากวัดอโศการาม ฝากให้ดูแลพระภิกษุสามเณรตลอดจนแม่ชีด้วย....จะขอลาไปตามกฎธรรมชาติ"

และต่อมา พระองค์ได้กล่าวยกย่องท่านพ่อลี ณ ศาลาการเปรียญ วัดอโศการาม ในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๐๔ อีกว่า...

"...ท่านเจ้าคุณพระสุทธิธรรมรังสี เป็นผู้ที่ยอมสละชีวิต เลือดเนื้อ และความรู้ถวายแก่พระพุทธศาสนา โดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก มุ่งตั้งใจอบรมคฤหัสถ์และบรรพชิตให้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ปฏิบัติเมื่อรู้รสพระธรรมก็เกิดความเคารพเลื่อมใสปฏิบัติตาม

ท่านเป็นผู้ไม่ติดในวัตถุ อันเป็นที่ตั้งของกิเลส เมื่อเกิดลาภก็ไม่รับไว้เป็นประโยชน์ส่วนตัว นอกจากไว้เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่พระศาสนา แสดงจิตใจของท่าน

ว่าบริสุทธิ์น่าเลื่อมใส

เจ้าคุณพระสุทธิธรรมรังสี (ท่านพ่อลี) เป็นนาบุญของโลกผู้หนึ่ง เพราะเป็นผู้บริสุทธิ์ทั้ง กาย วาจา และจิต

เมื่อท่านยังอยู่ทุกคนต่างก็อุ่นอกอุ่นใจ เมื่อท่านอาพาธหนัก ทุกคนต่างห่วงใยพากันไปเยี่ยมเยียนไม่ได้ขาด ทางวัดก็ช่วยกันรักษามิให้บกพร่อง

เมื่อท่านมามรณภาพลง พวกเรารวมทั้งอาตมารู้สึกเสียดายยิ่ง แม้จะรู้อยู่ว่าเป็นของธรรมดามีความเกิดเป็นเบื้องต้น แปรไปในเบื้องกลาง และดับไปในที่สุด

แต่ความอาลัยในท่านผู้ที่มีคุณความดี จึงต้องมาช่วยกันประกาศคุณความดีของผู้ที่ล่วงลับไป แม้เมื่อครั้งพระพุทธองค์ทรงล่วงลับดับขันธ์ ก็มีผู้กล่าวแสดงความสังเวชกันด้วยประการต่าง ๆ มีทั้งพระอรหันต์ มีพระอานนท์ พระอนุรุทธ เป็นต้น ตลอดทั้งพวกเทวดา ต่างก็พากันกล่าวแสดงความสลดใจที่ว่า **สังขารเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา**

สังขารของท่านอาจารย์ลีก็เช่นเดียวกัน ก็ย่อมต้องทรุดโทรมไปในที่สุดก็ถึงกาลแตกดับ แต่ถึงท่านจะล่วงไป อนุสรณ์แห่งคุณงามความดีของท่านก็ยังอยู่

อาตมา(สมเด็จฯ)ขอให้สัตย์ปฏิญาณว่า **“จะไม่ทิ้งวัดอโศการาม และจะยอมบริจาคทุกสิ่งเพื่อการนี้”**

แม้ท่านอาจารย์ลีมรณภาพแล้ว แต่คุณความดีของท่านมิได้ดับไปด้วย คุณความดีของท่านเป็นที่รวมจิตใจของท่านทั้งหลาย ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน พุทธบริษัททั้งหลายก็ให้มุ่งปฏิบัติตนให้เจริญก้าวหน้า ให้พร้อมเพรียง มีเมตตาหวังดีต่อกัน ให้อภัยต่อกัน **ถ้าเป็นผู้ผิดก็ให้ขอขมากัน ถ้าเป็นผู้ถูก ก็ให้อภัยกัน มุ่งปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อกัน เพื่อรักษาความมั่นคงแห่งวัดนี้ไว้** เมื่อทุกคนทำอย่างนี้ อาตมาก็ย่อมสบายใจ เพราะเหตุว่า อาตมาอยู่ไกล อยู่ถึงวัดมกุฏ ฯ จึงได้ตั้งกรรมการปกครองรักษาวัดนี้ไว้ ๔ รูป คือ **๑. พระครูกาฬสินธุ์สหัสคุณ ๒. พระปลัดสิงห์ ๓. พระปลัดเฟื่อง ๔. พระมหาเนียม**

งานศพนั้นได้ตั้งกรรมการไว้ มีอาตมาเป็นประธานกรรมการ และมีคณะกรรมการช่วยเหลืออีกหลายท่าน ขอให้ทุกท่านถือว่า ***การที่เราทำนี้เพื่อถวายเกียรติแด่ท่านอาจารย์ลี....”***

ในภาพสรีระร่างท่านพ่อลีบรรจุในโลงทองทึบประดิษฐานที่ศาลาทรงธรรมหลังเก่า

เก็บศพอย่างพระมหากัสสปะเถระ*

หลังจากนั้นสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (จวน อุฏฐายี ซึ่งต่อมาเป็นสมเด็จพระสังฆราช) มีบัญชาให้เก็บศพท่านพ่อลีไว้ยังไม่ถวายเพลิง เอาอย่าง***พระมหากัสสปะเถระ ที่วันหนึ่งในอนาคตกาลจะมีพระศรีอริยเมตไตรย มาเผาศพพระมหากัสสปะอย่างสมศักดิ์ศรี***

นัยของท่านพ่อลีก็ขอให้เอาเยี่ยงอย่างนี้เป็นอุทาหรณ์ว่า ***"ผู้มีบุญกรรมที่เกี่ยวข้องกับท่านในกาลข้างหน้า จะได้มาจัดงานศพเผาสรีระร่างของท่านอย่างสมศักดิ์ศรีที่เป็นอัศวินนักรบธรรมกรรมฐานผู้มีพลังจิตแก่กล้า สายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต"***

และท่านมีบัญชาอีกว่า ให้บำเพ็ญกุศลและสวดมนต์อุทิศถวายท่านพ่อลีทุกคืน บรรดาบรรพชิตซึ่งเป็นคณะศิษย์ของท่านพ่อลีได้ปฏิบัติตามบัญชาตลอดมา และคณะทายกทายิกาได้ทำบุญอุทิศถึงด้วยความเคารพ จุดธูปเทียนบูชาด้วยศรัทธาเลื่อมใส

ต่อมาระยะหนึ่ง บรรดาศิษย์ผู้ใหญ่ทางฆราวาสปรารภจะทำฌาปนกิจศพของท่านพ่อลีด้วยว่า พระกรรมฐานไม่เก็บศพไว้นาน และอีกฝ่ายหนึ่งปรารภจะเก็บไว้สักการะบูชาให้เป็นที่อบอุ่นอยู่ตลอดไป เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีเสียงขึ้นเป็นสองเสียง

เสียงฝ่ายหนึ่งจะทำฌาปนกิจศพของท่าน

อีกฝ่ายหนึ่งว่าไม่ควรทำ ควรเก็บไว้อย่างนี้

...เป็นเหตุให้มีประชุมใหญ่บรรดาศิษยานุศิษย์ ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์

*ในเวลาที่พระมหากัสสปะเถระจักปรินิพพาน พระเถระได้เข้าไปอยู่ในระหว่างภูเขา ๓ ลูกที่เมืองฮ่อ (สันนิษฐานว่าตั้งอยู่ในประเทศจีน) ภูเขา ๓ ลูกนั้นได้ประชุมรวมกันเข้าเป็นลูกเดียว ปกปิดกำบังร่างของพระมหากัสสปะเถระเพื่อมิให้ปรากฏแก่มหาชนทั้งหลาย

ต่อเมื่อในอนาคต พระศรีอริยเมตไตรยได้เสด็จลงมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในโลกแล้ว พระองค์ก็จะนำเอาร่างของพระมหากัสสปะเถระยกขึ้นไว้บนฝ่าพระหัตถ์เบื้องขวา ในเวลานั้น เปลวไฟจะลุกโชนขึ้น แล้วเผาผลาญร่างของพระเถระให้เป็นจุณเป็นวิจุณไปบนฝ่าพระหัตถ์ของพระศรีอริยเมตไตรย

เนื่องจากเวรกรรมที่ท่านทั้งสองได้เคยทำต่อกันในอดีตชาติ เมื่อคราวที่พระศรีอริยเมตไตรยเกิดเป็นนายควาญช้าง และพระมหากัสสปะเถระเกิดเป็นพญาช้างเผือก

อดีตชาตินั้นครั้งนั้น "นายควาญช้างได้สั่งให้พญาช้างเผือกเอางวงอุ้มเหล็กแดงเอาไว้ เพื่อเป็นการลงโทษที่พญาช้างเผือกวิ่งหนีเข้าป่าติดตามกลิ่นสาปของนางช้าง พญาช้างเผือกได้รับความเจ็บปวดจากแท่งเหล็กนั้นจนกระทั่งล้มตายในที่สุด

สรุปคติธรรมที่ได้จากเรื่องนี้คือ **"ราคะนี้ มีความเผ็ดร้อนทารุณยิ่งกว่าไฟ มีพิษร้ายยิ่งกว่าพิษของพญานาค"**

ลงคะแนนเอาเสียงข้างมาก ก็ปรากฏว่าเสียงที่ไม่ให้ทำการฌาปนกิจศพเป็นเสียงข้างมาก เนื่องด้วยชาวจันทบุรีที่เลื่อมใสท่านพ่อลี พากันแห่มาออกเสียงเป็นจำนวนหมื่นคน สรุปคือไม่ได้ถวายเพลิง จึงได้เก็บศพท่านไว้ตลอดมาจนทุกวันนี้

เป็นที่น่าอัศจรรย์!! ตั้งแต่วันนั้นจนถึงวันนี้ ดอกไม้บูชาท่านพ่อลีไม่เคยเหี่ยวแห้ง เพราะมีผู้คนนำดอกไม้มากราบไหว้บูชาท่านไม่เคยขาด เสียงสวดมนต์ปฏิบัติบูชาจากสานุศิษย์ตั้งแต่ ๒ ทุ่มถึง ๔ ทุ่ม ของทุกวัน ดังกึกก้องมาไม่รู้จบ วันมรณะภาพเวียนมาบรรจบประชาชนจะหลั่งไหลมาไม่ขาดสาย พระกรรมฐานมารวมกันในคราวจำเป็นในข้อธรรมวินัย ณ วัดอโศการาม ซึ่งมีพระธุตังคเจดีย์อันยิ่งใหญ่ได้ปรากฏมาจนกระทั่งทุกวันนี้

นี่คือท่านพ่อลี ที่เรารักเคารพบูชาอย่างหาที่สุดมิได้ สายธารธรรมหลั่งไหลไปไม่มีวันหยุด สายน้ำแห่งคุณงามความดีของท่านแผ่ซึมซับไปโดยทั่ว ท่านคือพระผู้รุ่งเรืองด้วยเดช ด้วยยศและเป็นพระผู้สละโลกได้อย่างสิ้นเชิง

สมศักดิ์ศรีเป็นพุทธสาวกที่พระพุทธเจ้าได้ทำนายไว้ว่า ในยุคกึ่งพุทธกาล พระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองในดินแดนสุวรรณภูมิ อันเป็นดินแดนสุดท้ายที่ยังมีท่านผู้บรรลุเป็นพระอรหันต์

นับเป็นบุญของพวกเราชาวไทยจริง ๆ ที่ผืนแผ่นดินแห่งนี้มีสิ่งอันเป็นมิ่งมงคลเรามีทั้งพระพุทธศาสนา มีพระผู้แกร่งกล้าคือ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ท่านพ่อลี ธมฺมธโร หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ฯลฯ** และมี**พระมหากษัตริย์ผู้ทรงทศพิธราชธรรม รัชกาลที่ ๙** แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เอวัง ฯ

ภาพฝาผนังประวัติท่านพ่อลี ที่วิหารวิสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม ตอนสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)

วัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จมาเป็นประธานในพิธีเคลื่อนย้ายสรีระท่านพ่อลีจากศาลาเก่าขึ้นสู่วิหารสุทธิธรรมรังสี เมื่อ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๐

หีบทองบรรจุสรีระท่านพอลี ที่ชั้น ๓ วิหารสุทธิธรรมรังสี วัดอโศการาม

คนที่มีใครแลเห็นใจเวลาจะตายน่ะ คิดว่ามันดี
แต่อาตมานั้นตรงกันข้าม
คิดว่าถ้าเวลาจะตายจริง ๆ แล้ว จะหนีไปอยู่คนเดียว
ไม่ให้ใครแลเห็นเลย
การตายแบบนี้ เป็นสิ่งที่ดีที่สุดของอาตมาด้วย

วาทะธรรมท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดบรมนิวาส, ๑๕ กันยายน ๒๔๙๗

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร.

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร พระอริยเจ้าผู้มีพลังจิตแก่กล้า.-- กรุงเทพฯ: พี.เพรส, ๒๕๕๐.

๔๙๖ หน้า

๑. พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ลี ธมฺมธโร), ๒๔๔๙-๒๕๐๔. **I**. ชื่อเรื่อง.

๒๙๔.๓๐๙๒๒

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๗๒๑๖-๖๘-๔

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม ๒๕๕๐

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์

กราบขอบพระคุณ

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

หลวงปู่ลี กุสลธโร

ที่ปรึกษา

พระญาณวิศิษฏ์ (หลวงพ่อทอง จนฺทสิริ) เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

พระครูพุทธิสารสุนทร (พระอาจารย์บุญกู้ อนุวฑฺฒโน) พระสมุห์อมร จิตฺตโสภโณ

คณะทำงาน

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร เฉลิมพล ชาญวิเศษ พินิจ วุฒิพันธุ์

เบ็ญจมาศ เพ็ชรพลาย ศรีประภา (แจ่น) คล่องคำนวณการ พิพัฒน์ - ถาวร ปัญจนันท

ภาพโดย

นิพล ฟ้ากระจ่าง ขจรศักดิ์ ตลับนาค Studio Ideal รามคำแหง ซอย ๗

ขอบพระคุณ

หลวงปู่สนั่น จิณฺณธมฺโม พระภาวนาปัญญาวิสุทธิ์ พระอาจารย์ฟัก สนฺติธมฺโม

พระอาจารย์เสาร์ ธมฺมรกฺขิโต พระอาจารย์ปิ่น ตนฺติธมฺโม พระอาจารย์เด่น นนฺทิโย

พระอาจารย์สมภพ อภิวณฺโณ พระอาจารย์สุลาน ปภสฺสโร พระอาจารย์โกศิล ปญฺญาวโร

พระอาจารย์ชำนาญ อภิชญฺโญ พระครูปลัดวินัยวัฒน์ พระนิพนธ์ เขมงฺกโร

พระอาจารย์สัมฤทธิ์ จิตสิทฺธิ พระโชคชัย อภิชโย พระอาจารย์พายัพ อุทโย

คณะสงฆ์และคณะแม่ชีวัดอโศการาม คณะสงฆ์วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่ คณะสงฆ์วัดป่าภูผาสูง โคราช

พระครูสมุห์วิศิษฐ์ศักดิ์ กลฺยาโณ คณะสงฆ์วัดถ้ำผาป่อง จ.เชียงใหม่ พระอาจารย์ไชยา สิริธมฺโม

ขอบคุณ

นาวาอากาศโทสมชาย แจ่มจันทร์ ครูการบินโรงเรียนการบิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

นาวาอากาศตรีพีระพงศ์ ไล้ทอง และข้าราชการหน่วยบิน ๒๐๓๔ กองทัพอากาศ

อรพิน ศรีบุญเรือง สถิตย์-บังอร ไมตรีเวช ศ.ดร.อำพล ไมตรีเวช กิจชัย-อรอนงค์ วัฒนสมบัติ

ธรรมนูญ ผดุงธรรม สมุท สุทธิสาคร วิมลรัตน์ ผดุงธรรม ฉัตรชัย ทักข์ทานต์

ณรงค์ชัย โตประเสริฐ ผกามาศ ศรีเจริญ สุวรรณ์ ทองปน เอกสิทธิ์ บัณฑิตพานิชชา

บุญเลิศ เทพไพศาล กิตติพงษ์ มงคลทรัพยา อัจฉราภรณ์ พวงปัญญา ยรรยง ปลิวไธสง

วราภรณ์ เริงฤทธิ์ เนตรนภา พงษ์คำ วราภรณ์ งอกโพธิ์ ศรีสุลักษณ์ พิริยะประกาศ

ศิษย์วัดอโศการาม เอกชัย ขำเย็น โอปอร์ กิจมีเกียรติดี ชุมพล ปานทิพย์

วิจิตรา สารินทร์ วิบูลย์ รอดแสง

ต้องการทราบข้อมูลหนังสือ ดาวโหลดได้ที่ www.pupasoong.com

ما ربط شركة كهرباء
بمصلحة مصايد الأسماك